Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Alavuden kaupunki
Alavuden rantaosayleiskaava osa 5

SWECO

Suunnitelmassa kerrotaan maankäyttö- ja rakennuslain 63 §:n mukaisesti, miten osallistuminen ja vuorovaikutus sekä kaavan vaikutusten arviointi tapahtuvat kaavaprosessissa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan voidaan tehdä suunnittelun kuluessa tarkistuksia ja täydennyksiä tarpeen mukaan.

Sweco Finland Oy	Reg. No. 2661738-3
Projekti	Alavuden rantaosayleiskaavan 5. osa
Työnumero	25014252
Asiakas	Alavuden kaupunki
Tekijä	Maria Kirveslahti, Petri Hautala
Päiväys	4.9.2024
Dokumenttiviite	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Sisältö

1 Perus- ja tunnistetiedot 4
1.1 Suunnittelualue 4

2 Tavoitteet 5
2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 5

3 Suunnittelutilanne 6
3.1 Maakuntakaava 6
3.2 Yleiskaava 8
3.3 Asemakaavat ja ranta-asemakaavat. 10
3.4 Muut selvitykset ja suunnitelmat 10
3.4.1 Rakennusjärjestys 10
3.4.2 Kuntastrategia 10
3.4.3 Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet 11
3.5 Selvitystilanne 11
3.6 Rakennusoikeuden mitoittaminen ranta-alueilla 11

4 Työvaiheet ja alustava aikataulu 12
4.1 Aloitusvaihe 12
4.2 Valmisteluvaihe 12
4.3 Ehdotusvaihe 12
4.4 Hyväksyminen 13
4.5 Kaavan voimaantulo 13
4.6 Alustava aikataulu 13

5 Osalliset 14
6 Vaikutusten arviointi 15
6.1 Vaikutusalue 15
6.2 Arvioitavat vaikutukset 15

7 Yhteystiedot 16

1 Perus- ja tunnistetiedot

Kaavan nimi: Alavuden rantaosayleiskaava 5. osa.

Rantaosayleiskaavan 5. osa koskee: Alainen Mustalampi, Hakojärvi, Hoikkalampi, Häntälampi, Iso Lahnalampi, Iso Liesjärvi, Iso Valkialampi (osa), Iso Vuorijärvi, Kangaslampi, Keskinen Mustalampi, Kylkiäinen, Lauttalampi, Mäki-Aijalainen (osa), Paavonlampi, Passinlampi, Pieni Kaksipuoloinen, Riihonjärvi, Suolampi, Suolampi 2 (osa), Vähä Lahnalampi, Vähä Liesjärvi (osa), Vähä Vuorijärvi, Vähä-Lauttalampi, Vääräjärvi ja Yläinen Mustalampi (osa).

Kaavatyöhön on ryhdytty kaupungin aloitteesta. Kaupunginhallitus on tehnyt kaavoituspäätöksen 26.2.2018 § 20.

1.1 Suunnittelualue

Entisen Töysän kunnan järville on tarkoitus laatia rantaosayleiskaavat, alueella on noin sata järveä, lampea sekä lisäksi joen- ja puronvarsia. Kaavatyö on päätetty jakaa kolmelle osa-alueelle, joista tämä on kolmas ja viimeinen (Alavuden rantaosayleiskaavan 5 osa). Osa viisi käsittää entisen Töysän kunnan järvet ja lammet valtatien 18 eteläpuolelta. Idästä alue rajautuu Ähtäriin. Rantaosayleiskaavoitettavaksi tulevat pinta-alaltaan vähintään 1 ha järvet ja lammet.

Rantaosayleiskaava ei koske ranta-asemakaavoitettuja alueita, joita on laadittu Iso Liesjärven länsi- ja pohjoisrannalle sekä Iso Vuorijärven länsi- ja itärannalle.

Kaava-alueen laajuudesta johtuen jakautuu maanomistus lukuisille yksityisille ja yleisille tahoille. Maanomistusolot otetaan huomioon kaavoituksessa.

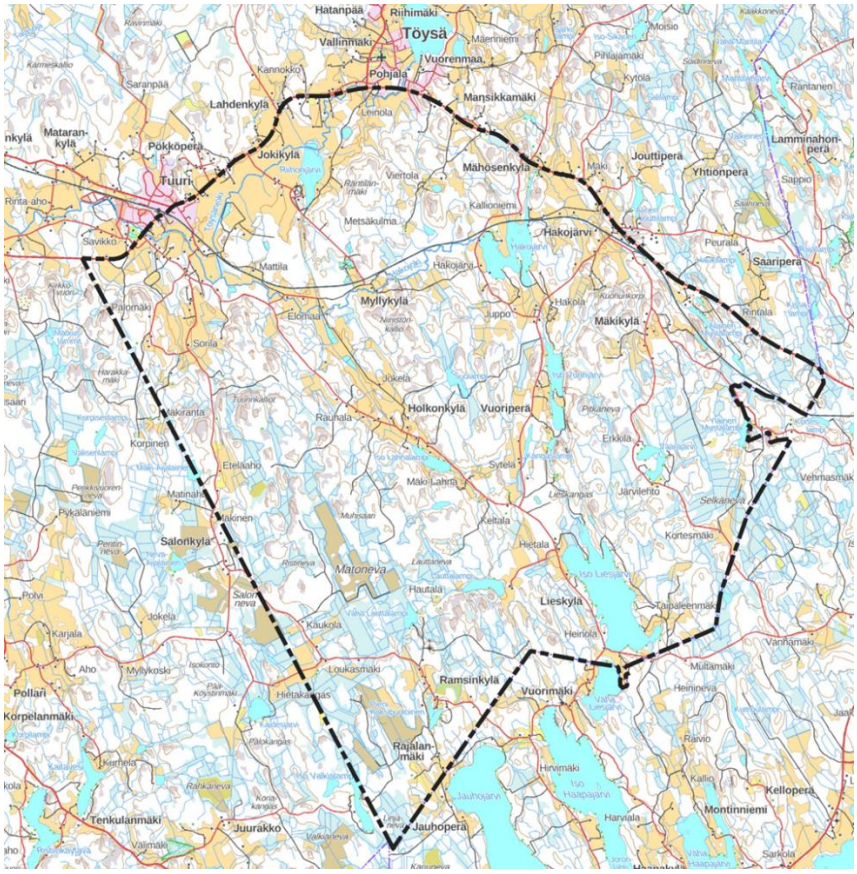

Kuva 1 Kaava koskee aluerajauksen sisään sijoittuvia järviä ja lampia.

2 Tavoitteet

Rantaosayleiskaavan laadinnan tavoitteita ovat:

- rakennuslupamenettelyn yksinkertaistaminen poikkeamislupamenettelyn jäädessä pois
- enimmäisrakennusoikeuden osoittaminen kiinteistökohtaisesti maanomistajille oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti
- maanomistajien tulee kaavan perusteella selkeästi tietää, paljonko rakennusoikeutta on
- avoin tiedottaminen
- ympäristöarvojen turvaaminen osoittamalla rakentaminen niin, että ympäristö- ja luontoarvot eivät vaarannu
- matkailuelinkeinon turvaaminen
- kulttuuriympäristön ja maiseman arvojen turvaaminen

Tarkoituksena laatia oikeusvaikutteinen rantaosayleiskaava, jonka perusteella voidaan myöntää rakennuslupia (MRL 72§). Tavoitteita voidaan tarkentaa työn edetessä.

2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 24 §) mukaan tavoitteet on otettava huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa.

Valtioneuvosto on päättänyt valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista vuonna 2000, ja tavoitteita on tarkistettu 2008. Alueidenkäyttötavoitteet on uudistettu, ja uudistetut tavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

3 Suunnittelutilanne

3.1 Maakuntakaava

Alavus kuuluu Etelä-Pohjanmaan liittoon, jonka maakäyttöä ohjaa Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaava ja sitä täydentävät vaihemaakuntakaavat. Ensimmäinen vaihemaakuntakaava käsittelee tuulivoimaa, toinen vaihemaakuntakaava koskee kauppaa, liikennettä ja keskustatoimintoja. Kolmas vaihemaakuntakaava käsittelee turvetuotantoa, suoluonnon suojelua, bioenergialaitoksia, puuterminaaleja ja puolustusvoimien alueita.

Kokonaismaakuntakaava

Kokonaismaakuntakaava on vahvistettu Ympäristöministeriössä 23.5.2005 ja sen Lapuaa koskeva muutos 5.12.2006. Nyt laadittavan rantaosayleiskaavan alueelle tai sen välittömään läheisyyteen on kokonaismaakuntakaavassa osoitettu seuraavat merkinnät:

- Matkailun vetovoima-alue (vihreä viiva), alue Alavus-Lehtimäki-Tuuri-Ähtäri, suunnittelualueen pohjoisosat
- Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue, Tuurin ja Töysänjoen kulttuurimaisema.
- Maaseudun kehittämisen kohdealue (mk-2), osa-alueen luoteiskulma.
- Pohjavesialueet, Vuorijärvi I ja II, Lieskangas ja Liesjärvi.
- Kylä (Hakojärvi)
- Taajamatoimintojen alue (A), Tuuri
- Ohjeellinen ulkoilureitti (vihreä palloviiva), yhteys välillä Mutka-Sepänniemi-Alavus.
- Ohjeellinen moottorikelkkailun runkoreitti, yhteys Alavus-Töysä-Sammalisto
- Kalliokiviaineisten ottamisalue, Harakkamäki, Murtomäenkallio, Kuohunkorpi, Pitkäneva, Kettukallio ja Koivuneva.

1. Vaihemaakuntakaava

Etelä-Pohjanmaan ensimmäinen vaihemaakuntakaava käsittelee tuulivoimaa. Kaava täydentää voimassa olevia maakuntakaavoja osoittamalla 23 tuulivoimaloiden aluetta, voimajohtoverkoston ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen. Vaihemaakuntakaava on vahvistettu Ympäristöministeriössä 31.10.2016. Kaava on kuulutettu tulemaan voimaan MRL 201 § nojalla jo Ympäristöministeriön vahvistamispäätöksen yhteydessä. Etelä-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa ei ole osoitettu tuulivoima-alueita Alavuden alueelle.

2. Vaihemaakuntakaava

2. Vaihemaakuntakaava koskee kauppaa, liikennettä ja keskustatoimintoja. Maakuntavaltuusto hyväksyi kaavan 30.5.2016. Kaava on tullut voimaan 11.8.2016 julkaistulla kuulutuksella. Toiseen vaihemaakuntakaavaan on tehty kauppaa ja keskustatoimintoja koskeva muutos. Tarve muutokselle tuli maankäyttö- ja rakennuslakiin tehtyjen, vähittäiskauppaa käsittelevien muutosten vuoksi. 2. Vaihemaakuntakaava on kaavamuutoksella tarkistettu vastaamaan muuttunutta lainsäädäntöä tältä osin. Maakuntavaltuusto hyväksyi kaavamuutoksen 2.12.2019. Kaavamuutos on tullut voimaan 21.4.2020.

2. Vaihemaakuntakaavassa alueelle tai sen läheisyyteen on osoitettu:

- Vähittäiskaupan matkailua palveleva suuryksikkö (km-ma), Tuuri
- Joukkoliikenteen laatukäytävä, tieosuus Seinäjoki-Ähtäri
- Uusi valtatie, välillä Tuuri-Hakojärvi, sijoittuu Hakojärven eteläpuolelle.

3.Vaihemaakuntakaava

Kolmannen vaihemaakuntakaavan teemoina ovat turvetuotanto, suoluonnon suojelu, puolustusvoimien alueet, bioenergia- ja biolaitokset ja energiapuun terminaalit. Kolmas vaihemaakuntakaava on kuulutettu voimaan 23.8.2021.

- Turvetuotanto alue (Eo-tu), Matoneva 1 ja 2, Perineva, Penkkivuorenneva, Saloneva, Selkaneva Valkianeva
- Turvetuotantoon soveltuva alue (tu-1), Linjaneva, Matoneva ja Selkäneva
- Alavuden varalaskupaikan suojavyöhyke

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus päätti marraskuussa 2021 käynnistää maakuntakaavan uudistamisen, jonka yhteydessä kaikki teemat yhdistetään ja laaditaan uusi kokonaismaakuntakaava. Maakuntakaavan laadinta on käynnistetty ja luonnos on ollut nähtävillä 1.2.–10.3.2023.

Aikataulutavoitteena on, että maakuntavaltuusto hyväksyy uuden Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 vuonna 2024. Voimaan astuessaan sen on tarkoitus kumota aiemmat kokonais- ja vaihemaakuntakaavat.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 ehdotuksessa (nähtävillä 30.11.2023 - 10.1.2024) suunnittelualueelle on osoitettu:

- Matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhyke. Merkintä koskee Alavus-Ähtärin osa-alueeksi nimettyä kokonaisuutta, johon kuuluu osia myös Alajärven, Kuortaneen, Seinäjoen ja Soinin kunnista. Nyt laadittavan rantaosayleiskaavan osalta merkintä koskee alueen pohjoisimpia osia.
- Luonnonsuojelualue. Merkintä koskee Vähävuoren luonnonsuojelualuetta.
- Pohjavesialue. Alueelle sijoittuu neljä pohjavesialuetta, joista osa on nimetty uudelleen: Juponkangas, Ekolankangas, Lieskangas, Könninkangas. Juponkangas ja Ekolankangas rajautuvat toisiinsa.
- Valtatie 18 uusi tai merkittävästi parannettava tielinja (uusi) Välillä Saariperä/Hakojärvi-Tuuri.
- Ohjeellinen ulkoilureitti välillä Alavus-Töysä.
- Moottorikelkkailureitti välillä Alavus-Töysä-Sammalisto.
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue, Töysänjoen kulttuurimaisema.
- Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Tuurin kylä. Ei sijaitse rannalla.
- Rautatie välillä Seinäjoki-Jyväskylä.
- Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä välillä Alavus-Ähtäri. (Ähtärintie)
- Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma, Isonselänvuori-Vuorisalmenvuori ja Holkonkallio-Porttikallio.
- Maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue, Murtomäki, Teerinevankallio, Rintala, Koivuneva, Mäkikylä, Pitkäneva 1 ja 2

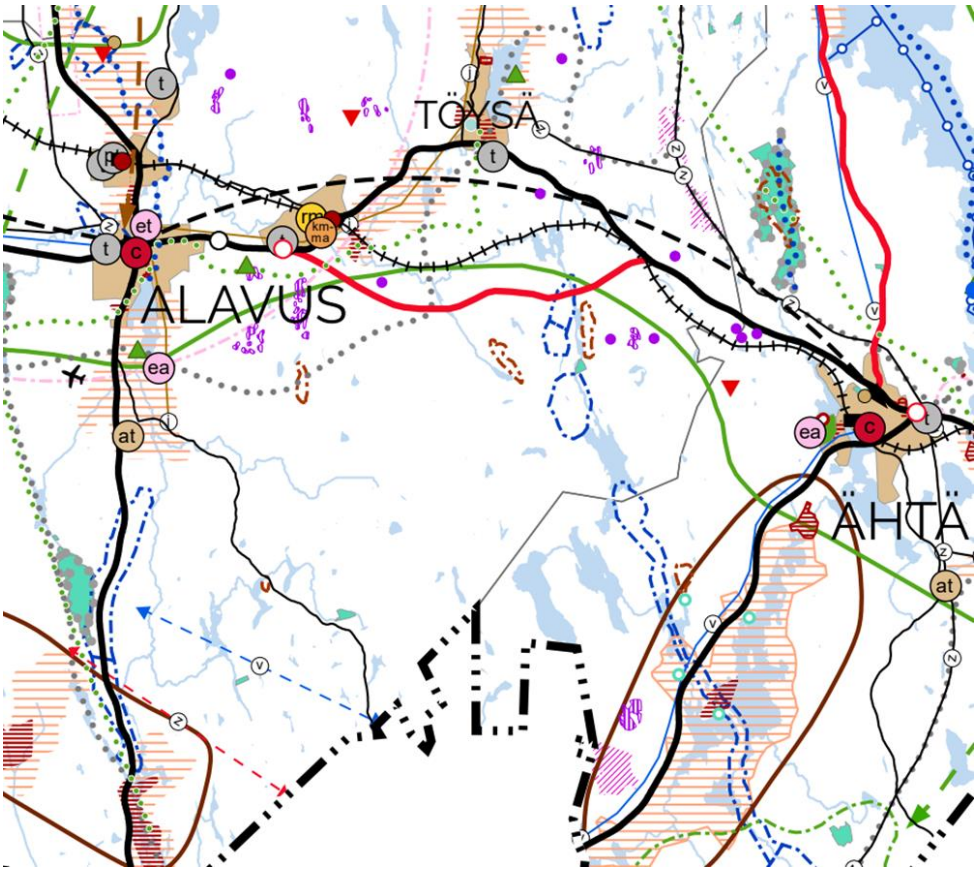

Kuva 2 Maakuntakaava 2050 ehdotus.

3.2 Yleiskaava

Riihonjärvi kuuluu Tuurin ja ympäristön yleiskaavaan. Tuurin ja ympäristön yleiskaavaa on hyväksytty 7.2.2003 ja se on oikeusvaikutteinen. Tuurin ja ympäristön yleiskaavassa Riihonjärven rantavyökkeelle on osoitettu teollisuus- ja varastoaluetta (T), maa- ja metsätalousvaltainen asuntoalue (M-1), maatalousalue (MT) sekä maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on ympäristö arvoja (MY).

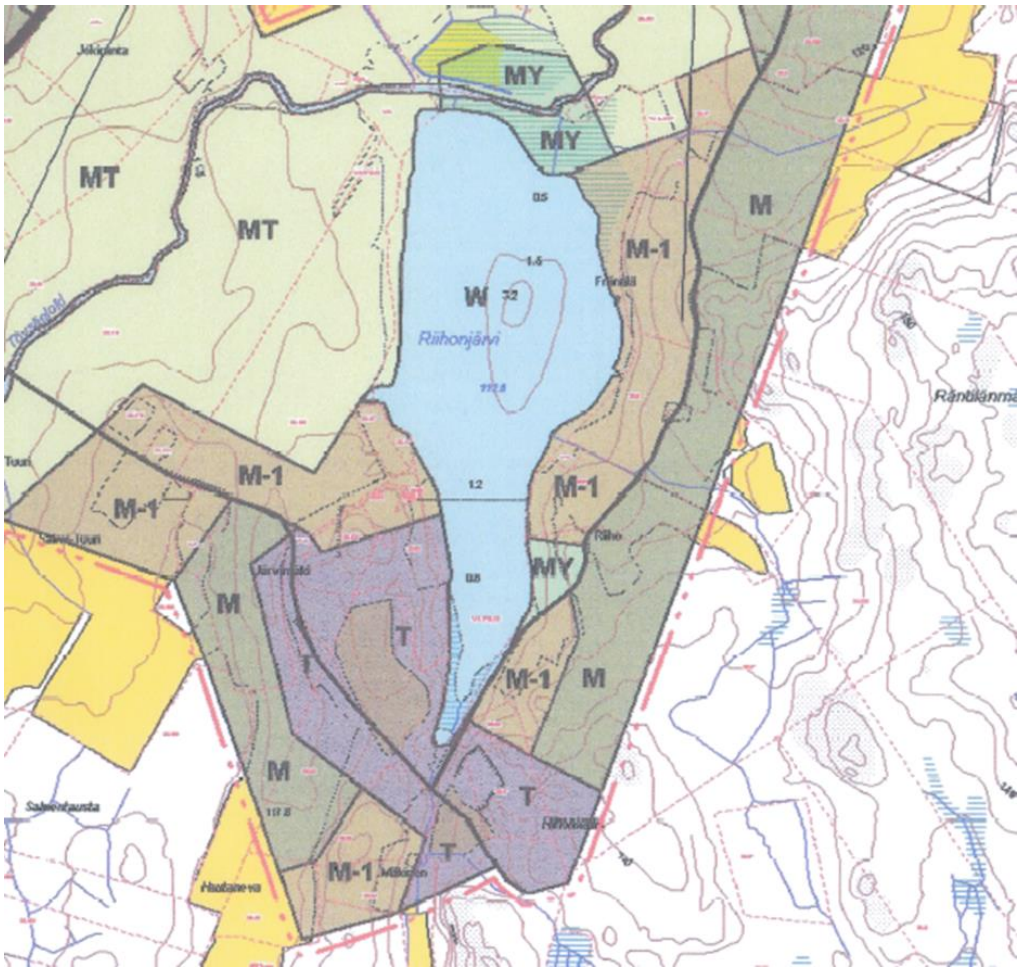

Kuva 3 Ote Tuurin ja ympäristön yleiskaavasta.

Iso Valkialammen ja Mäki-Aijalaisen länsiosat kuuluvat aiemmin laadittuun Alavuden rantaosayleiskaavan osaan 1. Nyt laadittava kaava käsittää järvien aiemmin kaavoittamattomat koillisosat.

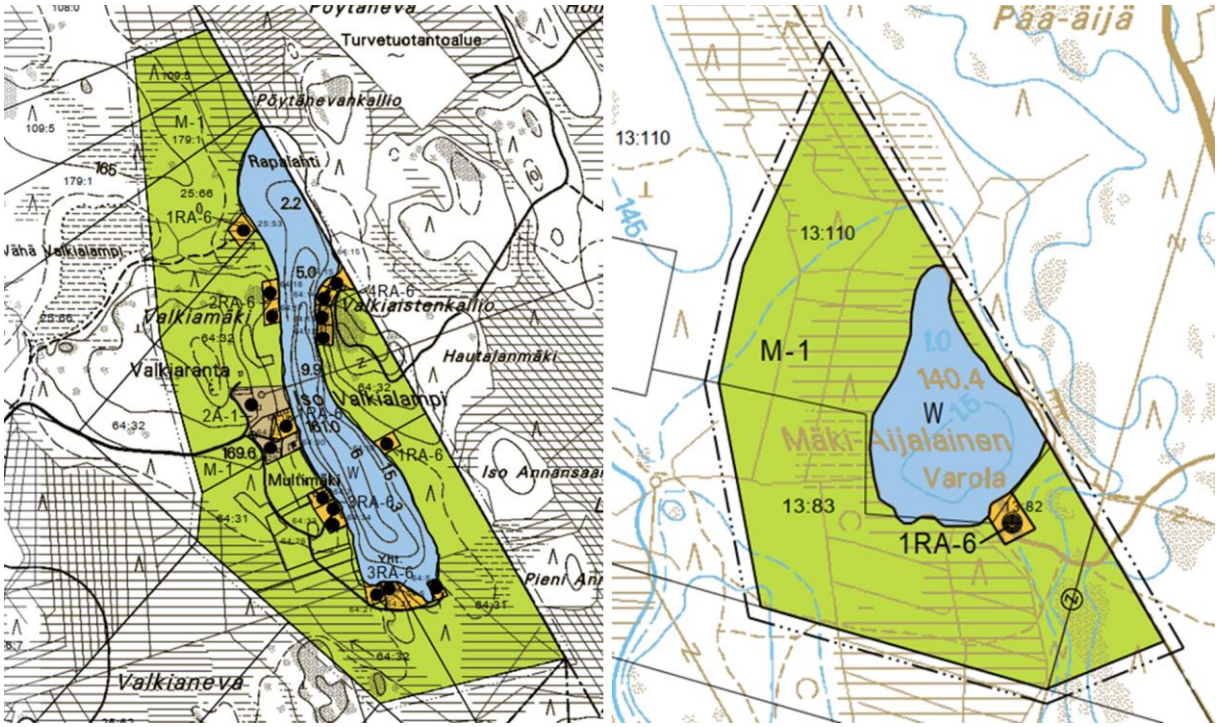

Kuva 4 Ote Alavuden rantaosayleiskaavasta osa 1, vasemmalla Iso Valkialampi ja oikealla Mäki-Aijalainen.

3.3 Asemakaavat ja ranta-asemakaavat.

Osalle Iso Liesjärven länsi- ja pohjoisrannalle sekä Iso Vuorijärven länsi- ja itärannalle on laadittu ranta-asemakaava. Ranta-asemakaavan alainen alue ei sisälly nyt laadittavaan rantaosayleiskaavaan.

3.4 Muut selvitykset ja suunnitelmat

3.4.1 Rakennusjärjestys

Alavuden kaupungin rakennusvalvontaviranomaisena toimii ympäristölautakunta, jonka alaisena toimii ympäristöpalvelujen tulosalue ja sen tulosyksikkönä rakennusvalvonta. Kaupungissa on voimassa kaupunginvaltuuston 19.10.2020 hyväksymä rakennusjärjestys.

3.4.2 Kuntastrategia

Alavuden kaupunkistrategia 2025 on päivitetty 16.11.2020. Kaupungin arvoiksi on määritelty avoimuus, rohkeus, yhteisöllisyys ja vastuullisuus. Strategia on hyväksytty valtuustokaudeksi ja sen loppupuolen visioksi on asetettu ”Alavus arvostaa asukkaitaan”. Kaupungin strategiatavoitteita ovat:

- Elinvoimainen Alavus
- Hyvinvoiva asukas
- Osaava asukas
- Hyvin toimiva kaupunkiorganisaatio

Näistä varsinkin elinvoimainen Alavus liittyy kaavoittamiseen. Elinvoimaiseen Alavuteen liittyviä strategiakauden painotuksia ovat:

- Yritysten toimintamahdollisuuksien vahvistaminen ja yritysvaikutusten huomioon ottaminen päätöksenteossa.
- Osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksien edistäminen.

- Asumisviihtyvyys ja vetovoimaisuuden kehittäminen.
- Kunnossapidon ja ennakoivan huolenpidon vakiinnuttaminen infrassa ja virkistyskohteissa rakennetussa ympäristössä.
- Monipuolisen asuntoaluetarjonnan, uudenlaisten asumisvaihtoehtojen ja yritystonttien varmistaminen.

Kaupunkistrategia on ladattavissa kaupungin verkkosivulta: https://www.alavus.fi/fi/kaupunki-ja-hallinto/alavus-pahkinankuoressa/alavus2025-strategia-ja-julkaisut.html

3.4.3 Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet

Suunnittelualueella ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita tai rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY).

3.5 Selvitystilanne

Rantaosayleiskaavaa varten on laadittu seuraavat selvitykset:

- Töysän järvien rantayleiskaavojen muinaisjäännösinventointi, Mikroliitti Oy 2018, TARK 2024
- Töysän järvien maisema- ja rakennetun kulttuuriympäristön selvitys, Sweco Ympäristö Oy 2018, tark. 14.9.2021, 30.4.2024
- Luontoselvitys -Töysän rantaosayleiskaavan osa-alue 3, Sweco 2020
    - Luontoselvitykseen sisältyi maastossa tehtävinä selvityksinä luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys, pesimälinnustoselvitys, liito-oravaselvitys ja viitasammakkoselvitys.

Alueelta tiedossa olevat viranomaistiedot huomioidaan kaavan laadinnassa.

3.6 Rakennusoikeuden mitoittaminen ranta-alueilla

Alavuden kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Töysän järvien rantaosayleiskaavoituksen mitoitusperusteet 27.1.2020 § 4.

4 Työvaiheet ja alustava aikataulu

Osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestämisestä on säädetty maankäyttö- ja rakennuslain luvussa 8. Suunnittelun aikataulu tarkentuu prosessin edetessä.

Tiedottaminen kaavasuunnitelman eri vaiheissa ilmoitetaan Alavuden kaupungin virallisessa kuulutuslehdessä (Viiskunta), kaupungin ilmoitustaululla Alavuden kaupungin asiointipisteessä Torikatu 1 ja Ympäristöpalvelujen toimistolla Alavuden Fasadissa, 1 krs, Taitotie 1, sekä kaupungin verkkosivuilla www.alavus.fi/kuulutukset ja www.alavus.fi/jarvet3

Kaava-alueen maanomistajille ja ulkopaikkakuntalaiselle maanomistajalle tiedotetaan kirjeitse eri vaiheissa nähtäville olosta, mikäli heidän tietonsa löytyvät kiinteistörekisteristä.

4.1 Aloitusvaihe

- Kaupunginhallitus on päättänyt rantaosayleiskaavan laadinnasta 26.2.2018 § 20
- Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 25.2.2021. MRL 66 §
- Seinäjoen museoiden kanssa pidettiin rakennetun kulttuuriympäristöinventoinnin arvottamispalaveri 6.3.2024.

4.2 Valmisteluvaihe

- Kaupunginhallitus päättää kaavaluonnoksen, osallistumis- ja arviointisuunnitelman sekä muun valmisteluaineiston nähtävilleasettamisesta.
- Kaavaluonnos asetetaan nähtäville 30 päivän ajaksi ja siitä pyydetään tarvittavat viranomaislausunnot (MRL 62 §)
- Osallisilla ja kaupungin jäsenillä on mahdollisuus esittää nähtävilläoloaikana mielipiteensä kaavaluonnoksesta (MRL 62§; MRA 30§) sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (MRL 63 §). Saadut mielipiteet ja lausunnot käsitellään ja vastineet kirjataan selostukseen ehdotusvaiheessa.
- Kirjalliset mielipiteet voi lähettää kaavan nähtävilläoloaikana Alavuden kaupunginhallitukselle osoitettuna kirjeitse osoitteella:
  - Alavuden kaupunginhallitus, Torikatu 1, 63300 ALAVUS
  - tai sähköpostilla kaavoitus@alavus.fi

4.3 Ehdotusvaihe

- Saadut mielipiteet ja lausunnot käsitellään ja vastineet kirjataan selostukseen ehdotusvaiheessa. Saadun palautteen pohjalta laaditaan kaavaehdotus.
- Kaupunginhallitus päättää kaavaehdotuksen asettamisesta julkisesti nähtäville 30 päivän ajaksi, jonka aikana kaupungin jäsenillä ja osallisilla on oikeus tehdä kirjallinen muistutus ehdotuksesta (MRL 65 §, MRA 19 §).
- Kaavaehdotuksesta pyydetään tarvittavat viranomaislausunnot
- Kirjalliset muistutukset voi lähettää kaavan nähtävilläoloaikana Alavuden kaupunginhallitukselle osoitettuna kirjeitse osoitteella:
  - Alavuden kaupunginhallitus, Torikatu 1, 63300 ALAVUS
  - tai sähköpostilla kaavoitus@alavus.fi
- Tehdään mahdolliset vähäiset tarkistukset kaavaan. Jos ehdotukseen tehdään nähtävilläolon jälkeen oleellisia muutoksia, asetetaan kaavaehdotus uudelleen nähtäville (MRA 32§).

4.4 Hyväksyminen

- Kaupunginvaltuusto hyväksyy yleiskaavan kaupunginhallituksen esityksestä
- Osayleiskaavan hyväksymispäätöksestä tiedotetaan kuulutuksella VIISKUNTA- lehdessä, kaupungin ilmoitustaululla ja internet-sivuilla.
- Päätöksestä tiedotetaan kunnan jäsenille sekä muistutuksen tekijöille, jotka kaavan nähtävillä ollessa ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa (MRL 67 §; MRA 94 §).
- Kaavan hyväksymispäätöksestä on 30 vuorokauden ajan mahdollista tehdä valitus Vaasan hallinto-oikeuteen siten, kun kuntalaissa säädetään (MRL 188 § / KuntaL 138 §, 140§)

4.5 Kaavan voimaantulo

- Mikäli hyväksymispäätöksestä ei ole valitettu, rantaosayleiskaava tulee voimaan kuulutuksella.
- Kaava kuulutetaan voimaan (MRA 93 §), kun kaupunginvaltuuston hyväksymispäätös on lainvoimainen. Kuulutus julkaistaan VIISKUNTA-lehdessä, kaupungin ilmoitustaululla ja internet-sivuilla.

4.6 Alustava aikataulu

- Vireilletulo, valmisteluvaiheen nähtävilläolo (kaavaluonnos) ja OAS kevät/kesä 2024
- Kaavaehdotuksen nähtävilläolo syksy 2024
- Hyväksyminen talvi 2024

Aikataulua tarkennetaan prosessin kuluessa, ja siitä ilmoitetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkistamisen yhteydessä.

5 Osalliset

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 § mukaan kaavoitukseen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua, kirjallisesti tai suullisesti, mielipiteensä asiasta.

Alustavan tarkastelun perusteella osallisia ovat:

- Maanomistajat, asukkaat, yhdistykset, yritykset:
  - alueen ja naapurikiinteistöjen asukkaat ja maanomistajat
  - muut lähialueiden asukkaat ja maanomistajat
  - alueella toimivat yhdistykset ja yritykset
    - Suomenselän Luonnonystävät ry
- Kaupungin viranomaiset:
  - Kaupunginvaltuusto
  - Kaupunginhallitus
  - Tekninen lautakunta
  - Ympäristölautakunta
- Viranomaiset:
  - Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
  - Etelä-Pohjanmaan liitto
  - Seinäjoen museot (Etelä-Pohjanmaan vastuumuseo)
  - Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos
- Yhdyskuntatekniikka:
  - vesihuolto ja viemäröinti
  - puhelin-, sähkö- ja energiayhtiöt
  - jätehuoltolaitos
- Kaava-alueeseen rajautuvat naapurikunnat
  - Ähtäri

Osallisten listaa täydennetään tarvittaessa.

6 Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arvioinnin lähtökohtana ovat maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n velvoite kaavan vaikutusten selvittämisestä. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset. Vaikutuksia arvioitaessa otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

6.1 Vaikutusalue

Keskeiseen vaikutusalueeseen kuuluu suunnittelualue ja siihen rajautuvat alueet. Vaikutuksia arvioidaan tarvittaessa laajemminkin, kun niiden voidaan katsoa kohdentuvan myös keskeisen vaikutusalueen ulkopuolelle.

6.2 Arvioitavat vaikutukset

Kerro tässä vaikutukset, jotka tullaan arvioimaan maankäyttö- ja rakennuslain, MRL 9 §:n ja -asetuksen, MRA 1 §:n mukaisesti:

1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön
6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen

7 Yhteystiedot

Lisätietoja kaavoituksesta antaa

Alavuden kaupunki

Maankäyttöjohtaja

Kimmo Toivola

Puhelin: 044 550 2730

Osoite: Taitotie 1, 63300 Alavus

Sähköposti: etunimi.sukunimi@alavus.fi

Kaavaa laativa konsultti

SWECO

Rantakaavoituksen asiantuntija

Petri Hautala

Lemminkäisenkatu 34,

20520 Turku

Kaavasuunnittelija

Maria Kirveslahti

Hatanpään valtatie 11,

33100 Tampere

sähköposti: etunimi.sukunimi(at)sweco.fi

4 § Töysän järvien rantaosayleiskaavoitus; mitoitusperusteet

Kaupunginhallitus 20.1.2020 § 12

Töysän järvien rantaosayleiskaavoitus on tullut vireille kaupunginhallituksen päätöksellä 26.2.2018 § 20. Töysän järvien ranta-alueille laadittavilla oikeusvaikutteisilla rantaosayleiskaavoilla helpotetaan rakennuslupaprosesseja osoittamalla kiinteistökohtaiset rantarakennusoikeudet. Kaavoitusalue on jaettu kolmeen osaan, joka mahdollistaa työn jakamisen usealle vuodelle huomioiden otollisimmat ajankohdat erilaisten maastoselvitysten teolle. Töysän alueella on kaikkiaan 96 kpl järviä ja lampia, joista rantaosayleiskaavoitettavaksi tulee kaikki yli 1 ha: n luonnonvesialueet. Pienemmät vesialueet kaavoitetaan, jos niiden rannalla on olemassa olevaa rakennuskantaa.

Mikroliitti Oy on laatinut kaikille osa-alueille muinaisjäännösinventoinnin v. 2018. SWECO Oyn:n laatimat luontoselvitykset ovat valmistuneet osa-alueille 1 ja 2 syksyllä 2019. Osa-alueen 3 luontoselvitys (Vt 18 eteläpuolinen osa) valmistuu syksyyn 2020 mennessä. SWECO Oy:n maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys on valmistunut koko suunnittelualueelle. Omana työnä on tehty maastokartoituksia rakennusten osalta ja kantatilaselvityksiä sekä tutkittu osa-alueen 1 osalta Alavuden rantaosayleiskaavojen mitoitusperusteiden soveltumista Töysän alueelle.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa käydyissä kehittämis- ja viranomaisneuvotteluissa on todettu, että mitoitusperusteet tulisi hyväksyttää kaupunginvaltuustossa, kuten on tehty Alavuden rantaosayleiskaavoituksenkin yhteydessä. Mitoitusperusteet ovat erillisessä liitteessä.

Hallintosäännön 25 §:n 1 kohdan mukaan kaupunginhallitus toimii maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamana toimielimenä, ellei toisin säädetä.

Valmistelija: kaavoituspäällikkö Saija Kärkkäinen, puh. 040 583 4970
saija.karkkainen@alavus.fi

Vs. kaupunginjohtajan päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää valtuustolle, että Töysän järvien rantaosayleiskaavoituksen mitoitusperusteet hyväksytään esitetyssä muodossa.

Liite: Mitoitusperusteet

Päätös

Kaupunginjohtaja täsmensi päätösehdotusta seuraavasti:

Kaupunginhallitus esittää valtuustolle, että Töysän järvien rantaosayleiskaavoituksen mitoitusperusteet hyväksytään esitetyssä muodossa.

Kaupunginhallitus esittää valtuustolle, että se valtuuttaa kaavoituspäällikön tekemään tarvittavat täsmennykset ohjeisiin siten, että ne ovat yhdenmukaiset koko kaupungin alueella.

Liite: Mitoitusperusteet

Kaupunginhallitus hyväksyi muutetun päätösehdotuksen.

_____

Valtuusto 27.1.2020 § 3

Päätös

Keskustelun kuluessa valtuutettu Pentti Hautala esitti, että mitoitusperusteita muutetaan siten, että myös 1 ha pienemmät alueet kaavoitetaan.
Valtuuston I varapuheenjohtaja Yrjö Paukkunen kannatti Hautalan esitystä.

Keskustelun jälkeen puheenjohtaja tiedusteli, voiko valtuusto hyväksyä, että mahdollisuus nykyisiä mitoitusperusteita pienempien alueiden kaavoittamiseen voidaan tarvittaessa ottaa harkintaan. Valtuusto hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Valtuusto hyväksyi kaupunginhallituksen esityksen.

_____

Alavuden kaupunki
Kaupunginhallitus 20.1.2020 § 12
Kaupunginvaltuusto 27.1.2020 §

Töysän järvien rantaosayleiskaavoitus / Mitoitusperusteet

1. Johdanto

Alavuden kaupunginhallitus on tehnyt Töysän alueen järvien rantaosayleiskaavoituksen vireilletulopäätöksen 26.2.2018 § 20. Töysän alue jaetaan kolmeen osa-alueeseen kaavoitustyön sujuvoittamiseksi ja hallinnollisen käsittelyn helpottamiseksi. Rantaosayleiskaavat laaditaan oikeusvaikutteisiksi niin, että niitä voidaan käyttää Maankäyttö- ja rakennuslain 72§:n 1 momentin mukaan rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Maankäyttö- ja rakennuslain 37 §:n mukaisesti yleiskaavat hyväksyy kunnanvaltuusto. Töysän järvien rantaosayleiskaavoituksen mitoitusperusteet viedään Alavuden kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi ja ne noudattavat pääsääntöisesti Alavudella voimassa olemassa olevien rantaosayleiskaavojen mitoitusta.

Töysän alueella on kaikkiaan 96 kpl järveä ja lampea. Rantaosayleiskaavoitettavaksi tulevat kaikki pinta-alaltaan vähintään 1 ha järvet ja lammet, joita on 68 kpl. Ranta-asemakaavoitettuja järvien osia rantaosayleiskaavoitus ei koske, koska asemakaava on vaikutukseltaan yleiskaavaa voimakkaampi kaava.

Mitoitusperusteiden tarkoituksena on määrittää tilakohtaisesti rantarakennuspaikkojen lukumäärä, sijainti, kokonaisrakennusoikeus, muut yleiset tarpeet (esim. matkailu, uimarannat, venevalkamat) sekä rakentamatta jätettävän rantaviivan osuus.

Mitoitusperusteissa huomioidaan osayleiskaavan tavoitteet, kunkin alueen sijainti yhdyskuntarakenteessa, suunnittelualueen ympäristö- ja virkistysarvot, luonto-, maisema- ja maaperäolosuhteet sekä maanomistajien tasapuolisen kohtelun vaatimus. Lisäksi kaavoilla turvataan kohtuulliset rakentamismahdollisuudet.

2. Mitoitus

Rantarakennusoikeus muodostuu kunkin tilan muunnetun rantaviivan pituudesta. Tämän lisäksi muunnetussa rantaviivassa huomioidaan erikseen rannan rakennuskelpoisuus. Alueen rantojen rakennuskelpoisuutta rajoittavat paikoin ruovikoituminen, maatuneet vesialueet, soistumat, tiet ja kiinteistöjen muoto. Rannat jaetaan rakennuskelpoisuuden perusteella kolmeen luokkaan.

Alle 1 ha:n saariin ei osoiteta rakennusoikeutta, mutta rantaviiva lisätään omistajan mannertilan rantaviivaan, jos rantaviiva on mahdollista mitata. Mikäli alle 1 ha:n saarissa tai lammilla on olemassa olevia luvanvaraisia tai ennen lupamenettelyä rakennettuja rakennuksia, merkitään ne rantaosayleiskaavaan. Muunnettu rantaviiva määritetään peruskarttatarkastelun perusteella ja mitataan vesialueen rajaa myöten.

Muunnetun rantaviivan laskentaan vaikuttavat tekijät:

1. Kantatilatarkastelu
   Maanomistajien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi huomioidaan ns. hyödynnetty rakennusoikeus eli tiloista jo ennen kaavoitusta lohkottujen rakennuspaikkojen määrä. Laskentamenetelmää kutsutaan kantatilaperiaatteeksi. Osayleiskaavan mukainen kokonaismitoitus lasketaan kantatiloittain. Mitoitusperusteet ilmaisevat, kuinka monta rakennuspaikkaa voidaan enintään muodostaa kantatilaa kohti. Kantatilamitoituksen tarkasteluajankohta pidetään 15.10.1969, jolloin rantarakentamista säätelevä lainsäädäntö tuli voimaan. Kantatilakohtainen kokonaisrakennusoikeus jaetaan siitä muodostettujen tilojen kesken.

   Käytetty rakennusoikeus vähennetään kantatilan rakennusoikeudesta. Yhdeksi käytetyksi rakennusoikeudeksi katsotaan:
   - rakennettu ympärivuotisen asuinrakennuksen rakennuspaikka
   - rakennettu loma-asunnon rakennuspaikka tai erillinen sauna
   - rakennettu maatilakeskuksen rakennuspaikka, joka sisältää ympärivuotisen asuinrakennuksen rakennuspaikan, rakennettu rakennuspaikka johonkin muuhun käyttötarkoitukseen kuten palvelutoimintaan, teollisuuteen, tms.
   - rakentamaton rakennuspaikka, jolla on voimassa poikkeamislupa
   - rakentamaton rakennuspaikka, jolla on voimassa rakennuslupa

   Osayleiskaavassa osoitetaan sekä käytettyjen että jäljellä olevien rakennusoikeuksien lukumäärä rakennuspaikkoina kiinteistökohtaisesti. Maanomistajan eri kiinteistöjä tarkastellaan rakennusoikeuslaskelmassa erillisinä yksikköinä. Jäljellä olevien uusien rakennuspaikkojen siirto saman maaomistajan kiinteistöltä toiselle on mahdollista (esim. saarista tai alueelta toiselle).

   Kun tarkastellaan 15.10.1969 jälkeen kantatilasta lohkaistua tilaryhmää, johon on tulossa uusia rakennuspaikkoja, jakautuvat rakennuspaikat seuraavasti:
   - Uudet rakennuspaikat osoitetaan mitoitustaulukon mukaisessa rakennusoikeuden suuruusjärjestyksessä pois lukien aluksi ne tilat, joilla on jo rakennuspaikka tai rantasauna.
   - Mikäli rakennuspaikkoja jää vielä tämän jälkeen, osoitetaan loput paikat koko tarkasteluryhmälle mitoitustaulukon mukaisessa jäljellä olevan rakennusoikeuden suuruusjärjestyksessä.
   - Jos joku kantatilasta muodostettu kiinteistö on käyttänyt rakennusoikeutensa mitoitusperusteiden yli, ei ylitys pienennä muiden kiinteistöjen rakennusoikeutta.

2. Rakennusoikeuden lähtöarvo

   Töysän alueen järvet on jaettu pinta-alan perusteella mitoitusluokkiin seuraavasti:

Järven pinta-ala	Mitoitusluku	rp=rakennuspaikka
1-10 ha	5 rp/km	
10-25 ha	6 rp/km	
yli 25 ha	7 rp/km	

   Järvet, joiden pinta-ala 1-10 ha:

Osa-alue 1	Haukilampi I, Haverinlampi, Kaarilampi, Kangaslampi I, Matolampi, Mustatlammit, Mäenniemenlampi, Särkilampi, Valkialampi, Vähä Vuorenjärvi

Osa-alue 2	Alinen Jouttilampi, Haukilampi II, Hautamäen Hoikka, Heikkilän-Hoikka, Imurinlampi, Iso-Sikanen, Katiska, Keskinen Jouttilampi, Kosolanjärvi, Kourajärvi, Kylkiäinen I, Murhijärvi, Mustalampi, Pyörähäinen, Suojärvi, Syväjärvi, Valkeinen (osa), Vähä-Mantila, Vähä-Sikanen, Ylinen Jouttilampi
Osa-alue 3	Alainen Mustalampi, Hoikkalampi, Häntälampi, Iso Valkialampi (osa), Kangaslampi II, Keskinen Mustalampi, Kylkiäinen II, Passinlampi, Pieni Kaksipuoloinen, Suolampi I, Yläinen mustalampi (osa), Vähä Lahnalampi, Vähä Lauttalampi, Vähä Vuorijärvi.

Järvet, joiden pinta-ala 10-25 ha:

Osa-alue I	Hirvilampi, Iso-Soukkajärvi (osa), Vierulampi, Vuorilampi
Osa-alue II	Hiironen (osa), Myllyjärvi, Valkiainen, Yli-Mutkanjärvi
Osa-alue III	Iso Lahnalampi, Lauttalampi, Vääräjärvi

Järvet, joiden pinta-ala yli 25 ha:

Osa-alue I	Akkojärvi, Housunjärvi, Ponnenjärvi, Löyänjärvi (osa)
Osa-alue II	Iso Ristijärvi, Liesjärvi, Mutkanjärvi, Pieni Ristijärvi, Pitkäjärvi
Osa-alue III	Hakojärvi, Iso Liesjärvi, Iso Vuorijärvi, Riihonjärvi, Vähä Liesjärvi (osa)

Lammet/saaret, joiden pinta-ala alle 1 ha, ei osoiteta rakennusoikeutta:

Osa-alue I	Kaakkolampi I, Kirveslampi, Likolampi, Pieni Kangaslampi, Vähälampi
Osa-alue II	Harakkalampi, Hepolampi, Hopialampi, Kaakkolampi II, Korialampi, Nimetön lampi (10-409-22-150), Nimetön lampi (10-409-37-13), Paskolampi, Pieni Haukilampi, Pikku-Hoikka, Rajalampi (osa), Salilampi, Soidinlampi, Viulalampi
Osa-alue III	Häjylampi (osa), Kivinevansuo (2 lampea), Mäki-Aijalainen (osa)

3. Muotoluokat

Rantarakennusoikeus muodostuu kunkin tilan muunnetun rantaviivan pituudesta. Muunnettu rantaviiva määritellään pääsääntöisesti Etelä-Savon maakuntaliiton kehittämän laskelmatavan mukaisesti. Muuntamisperiaate on varsin yleisesti käytössä koko Suomessa. Kuva 1 havainnollistaa laskentatapaa.

Kuva 1: Muunnetun rantaviivan mitoitus

Alavuden aiemmin tehdyissä rantaosayleiskaavoissa on käytetty seuraavia muotoluokkia ja niiden perusteella mitoitetaan myös Töysän järvet seuraavasti:

Vapaata vesialuetta kohteen edessä (ei erikseen lahtien ja salmien mitoitusta)

	Muotokerroin
alle 10 m	0
10-50 m	0,50
yli 50-100m	0,75
yli 150 m	1,00

Niemet, saaret ja kannakset

	Muotokerroin
alle 50 m	0
50-100m	0,50
100-150 m	0,75

yli 150 m	1,00

Alle 1 ha:n saareen ei osoiteta rakennusoikeutta, mutta rantaviiva lisätään omistajan mannertilan rantaviivaan, jos se voidaan mitata.

4. Rakennettavuus

	Muotokerroin
I	0
II	0,50
III	1,00

Luokka I:
Rakennuskelvoton. Maasto on rakennuskelvotonta, mikäli edellisessä kohdassa kuvattu alue ulottuu rantaviivasta tai maatuvan vesialueen ulkoreunasta yli 100 metrin päähän tai kaava-alueen takarajaan asti taikka kelluva kasvillisuusmatto vedessä on yli100 m leveä. Veteen putoavat äkkijyrkät kalliojyrkänteet, joissa ei ole luontaista kulkumahdollisuutta veden äärelle katsotaan niin ikään kuuluvan tähän luokkaan. Alle 25 metrin päässä rantaviivasta kulkeva yleisen tien alue katkaisee rantayhteyden niin, ettei rantavyöhyke ole rakennuskelpoinen.

Luokka II:
Heikosti rakennuskelpoinen. Peruskartassa tai muutoin havaittuna on soistumaa, suota tai maatuvaa vesialuetta yli 15 m tai enintään 100 m rannasta lukien ja/tai kelluva kasvillisuusmatto vedessä on yli15 m tai enintään 100 m leveä. Normaaliveden aikana ei ole tarvetta täyttöön talonrakennusta varten kauempana kuin 100 m vesirajasta taustamaastoon päin tai tarvetta yli 100 m:n levyisen kasvillisuusmaton ruoppaukseen. II- luokassa ei voi minimirakennuspaikalle (syvyysmitta 25 m) rakentaa ilman soistumalle tai suohon tehtävää täyttöä. Tilannetta tarkastellaan normaaliveden aikana eli peruskartan pohjalta.

Luokka III:
Peruskartassa tai muutoin havaittuna on soistumaa, suota tai maatuvaa vesialuetta alle 15 m rannasta lukien ja/tai kelluva kasvillisuusmatto vedessä on alle 15 m leveä tai yhtenäiseen kelluvaan mattoon on matkaa enemmän kuin 15 m. Normaaliveden aikana ei ole tarvetta täyttöön talonrakennusta varten alkaen 15 m (rakentamisen minimietäisyys) vesirajasta taustamaastoon päin tai tarvetta yli 15 m syvyiseen kasvillisuusmaton ruoppaukseen. Tulvaveden vaivaama alue voi sisältyä rakennuspaikkaan, jos sille voidaan rakentaa muilta osin rakennusjärjestystä noudattamalla ja rakennuspaikka on muutoin rakennuskelpoinen. Tulva on Alavudella normaali keväinen ja syksyinen ilmiö eikä tuota haittaa varsinaisella lomakaudella.

Muoto- ja rakennettavuuskertoimista käytetään kussakin tapauksessa pienimpään rakennusoikeuteen johtavaa kerrointa.

5. Muuta

Vesijätöt ja sen tyyppiset rantoja kiertävät tilat:

- jos tilan rantakaistan leveys on alle 25 m eli alittaa minimin, osoitetaan mahdollinen rakennusoikeus siltä osin taustalla rajanaapurina olevalle tilalle. Rakennuspaikka osoitetaan rantaviivasta lähtien, jolloin se sijoittuu kahden eri tilan alueelle. Maanomistajat sopivat rakennuspaikan muodostamisesta keskenään, jolloin kapeankin rantakaistan omistaja saa korvausta rakennuspaikasta tai voi päästä mukaan loma-asutukseen.

- osakaskuntien hallitsemia vesijättöalueita käsitellään kuten yksittäisen maanomistajan omistamaa rantatilaa. Rakennuspaikka ei ole rakennuskelpoinen, ennen kuin siihen sisältyvä vesijättö on liitetty taustalla olevaan tilaan.

Kaava-alueeksi rajataan suunnittelun ja maankäytön kannalta johdonmukainen vyöhyke vesistön rannalla. Vyöhykkeen leveys riippuu merkittävästi maasto-olosuhteista.

Uuden rakennuspaikan minimikoon tulee olla vähintään 2000 m^2 (ellei ole kokonainen kiinteistö), rantaviivaa tulee olla vähintään 40 metriä ja minimisyvyyden tulee mahdollistaa rakentaminen rakennusjärjestyksen mukaisesti. Rakentamisetäisyyksissä ja – määrissä noudatetaan kaupungin rakennusjärjestystä, ellei kaavassa ole siitä poikkeavia määräyksiä.

Jokaisella rakentamattomalla kantatilalla on rakennusoikeus vähintään yhteen rakennuspaikkaan, jos kiinteistö täyttää kantatilatarkastelun mitoitusperusteet sekä rakennusjärjestyksen rakennuspaikalle asetetut vaatimukset (em. pinta-ala, rantaviivan pituus ja minimisyvyys). Mitoituksesta riippumatta jokainen rakennuspaikka, jolla on voimassa oleva asuin-, lomarakennuksen, erillisen saunan ja tai muun rakennuksen poikkeamis- tai rakennuslupa, muodostaa edelleen yhden rakennuspaikan.

Pysyvän asunnon rakennuspaikka vastaa yhtä loma-asuntoyksikköä, jos sen aluerajaus ulotetaan rantaan. Lähempänä kuin 100 m:n päässä rannasta olevat talouskeskukset rajataan rantaan asti. Tällöin se kuluttaa yhden kokonaisen rantarakennuspaikan, mutta mahdollistaa myös päärakennuksen ja/tai saunan sijoittamisen rantaan. Rantaosayleiskaavaan merkittävät uudet rakennuspaikat pyritään merkitsemään siten, että vapaan yhtenäisen rantaviivan osuus säilyy mahdollisimman suurena. Tämä tarkoittaa uusien rakennuspaikkojen sijoittamista ryhmiin sekä olemassa olevien rakennuspaikkojen viereen.

Alavus 14.01.2020

Iso Liesjärvi 160 ha																								
7 rp/km			Rakennusoikeus lähtöarvo				Muotolk. vesialue					Muotolk. niemet, saaret,kannakset					Rakennettavuuskerroin							
			alle 10 ha	10-25 ha	yli 25 ha		alle 10 m	10-50 m	50-150 m	yli 150		alle 50 m	50-100 m	100-150 m	yli 150 m		I	II	III					
Kantatila	Tilat	Rantavivan pituus	0,005	0,006	0,007	Edellisen osuudet	0	0,5	0,75	1	Edellisen osuudet	0	0,5	0,75	1	Edellisen osuudet	0	0,5	1	Edellisen osuudet	Käytetty rak. oikeus	Rak. oikeutta jäljellä	Uudet las ja rs	Tarkistusvaihe	Huomautuksia
10-409-878-45	10-409-878-45	153			153	1,071			153		0,441	90			63	0,441					0	0,441			Ei rakennuksia, Mutamaa, < 0,5, ei uusia lomarakennuspaikkoja
10-895-2-37	10-895-2-37	186			186	1,302				186	1,302										0	1,302			Tiealue, Holkonkyläntie, ei uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-46-4	10-409-46-14	40			40	0,280			40		0,210										1	-0,790			Lomarakennus
	10-409-46-24	0			0	0																0,000			Ranta-asemakaava
	Yhteensä	40				0,280					0,210										1	-0,790			Lomarakennus, < 1,0, ei uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-55-8	10-409-55-30	139			139	0,973				139	0,973	94	45			0,158					1	-0,843			Lomarakennus
	10-409-55-31	81			81	0,567				81	0,567		10	33	39	0,481					0	0,481	1		Ei rakennuksia
	10-409-55-40	355			355	2,485				355	2,485	61	91	32	172	1,691					0	1,691	1		Ei rakennuksia
	Yhteensä	575				4,025					2,329										1	1,329	2		Lomarakennus, > 0,5, uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-55-27	10-409-55-27	79			79	0,553				79	0,553										1	-0,447			Lomarakennus, < 1,0, ei uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-55-28	10-409-55-28	75			75	0,525				75	0,525										1	-0,475			Lomarakennus, < 1,0, ei uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-55-29	10-409-55-29	171			171	1,197				171	1,197										1	0,197			Lomarakennus, < 1,0, ei uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-55-15	10-409-55-15	223			223	1,561			223		1,106	65			158	1,106					0,5	0,606	1		Erillinen rantasauna, RS->LAS
863-402-55-24	10-409-55-24	54			54	0,378			54		0,284										1	-0,717			Lomarakennus, < 1,0, ei uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-55-25	10-409-55-25	55			55	0,385			55		0,289										1	-0,711			Lomarakennus, < 1,0, ei uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-55-26	10-409-55-33	56			56	0,392			56		0,294										1	-0,706			Lomarakennus
	10-409-55-38	119			119	0,833			119		0,625										0	0,625	1		Rakennusoikeus Suolampi (osa):lta huomioitu (+1 LAS)
	Yhteensä	175				1,225					0,919										1	-0,081	1		Lomarakennus, < 0,5, ei uusia lomarakennuspaikkoja, siirto Suolammelta
863-402-64-4	10-409-64-4	719			719	5,033			250	469	3,321		130	201	388	3,321					2	1,321	1		Kaksi lomarakennusta,> 1,0, uusi lomarakennuspaikka
863-402-64-10	10-409-64-10	164			164	1,148				164	0,000	164				0,000					1	-1,000			Lomarakennus, < 1, 0, ei uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-64-11	10-409-64-1	0			0	0																0,000			Ranta-asemakaava
	10-409-64-31	119			119	0,833				119	0,417		119			0,417					1	-0,584			Lomarakennus
	10-409-64-32	0			0	0																0,000			Ranta-asemakaava
	Yhteensä	119				0,833					0,417										1	-0,584			Lomarakennus, < 1,0, ei uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-64-12	10-409-64-12	20			20	0,14				20	0,140	20				0,000					0	0,000			Ei rakennuksia, < 0,5, ei uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-64-13	10-409-64-13	335			335	2,345				335	2,345										1	1,345	1		Asuinrakennus, > 1,0, uusi lomarakennuspaikka
863-402-64-14	10-409-64-14	286			286	2,002				286	2,002										1	1,002	1		Lomarakennus, > 1,0, Rantaviivan pituus tarkistettu (283->286), Uusi lomarakennuspaikka
863-402-64-15	10-409-64-15	41			41	0,287				41	0,287										1	-0,713			Lomarakennus, < 1,0, ei uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-64-17	10-409-64-17	110			110	0,77				110	0,770										1	-0,230			Lomarakennus, < 1,0, ei uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-64-18	10-409-64-25	41			41	0,287				41	0,287										1	-0,713			Lomarakennus
	10-409-64-29	48			48	0,336				48	0,336										1	-0,664			Lomarakennus
	10-409-64-33	97			97	0,679				97	0,679										1	-0,321			Lomarakennus
	10-409-64-35	35			35	0,245				35	0,245										0	0,245			Ei rakennuksia
	10-409-64-36	862			862	6,034				862	6,034										1	5,034	3		Asuinrakennus
	Yhteensä	1083				7,581					7,581										4	3,581	3		Rakennuksia, > 1,0, uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-65-1	10-409-65-3	123			123	0,861				123	0,861	67	56			0,196					1	-0,804			Lomarakennus
	10-409-65-5	0			0	0																0,000			Ranta-asemakaava
	10-409-65-8	0			0	0																0,000			Ranta-asemakaava
	10-409-65-10	39			39	0,273				39	0,273										1	-0,727			Lomarakennus
	10-409-65-15	0			0	0																0,000			Ranta-asemakaava

	10-409-65-17	88			88	0,616				88	0,616									1	-0,384			Lomarakennus
	10-409-65-19	88			88	0,616				88	0,616									1	-0,384			Lomarakennus
	10-409-65-21	0			0	0															0,000			Ranta-asemakaava
	10-409-65-22	1916			1916	13,412			1016	900	11,634	84	210	215	1407	11,713					0	11,634	9		Ei rakennuksia
	10-409-65-23	0			0	0																0,000			Ranta-asemakaava
	10-409-65-24	0			0	0																0,000			Ranta-asemakaava
	10-409-65-25	0			0	0																0,000			Ranta-asemakaava
	10-409-65-26	0			0	0																0,000			Ranta-asemakaava
	10-409-65-27	88			88	0,616				88	0,616									1	-0,384			Lomarakennus
	10-409-65-28	0			0	0																0,000			Ranta-asemakaava
	10-409-65-29	84			84	0,588				84	0,588									1	-0,412			Asuinrakennus
	Yhteensä	2426				16,982					14,539									6	8,539	9		Loma- ja asuinrakennuksia, > 0,5, uusia lomarakennuspaikkoja
863-402-65-2	10-409-65-14	0			0	0															0,000			Ranta-asemakaava
		7089			**49,623**						**40,556**									**26,5**		**19**		**Yhteensä 45 rakennuspaikkaa**

LUONTOSELVITYS – TÖYSÄN RANTAOSAYLEISKAAVA, OSA-ALUE 3

TYÖNUMERO: 23701203

ALAVUDEN KAUPUNKI

KUVA © SWECO, 2020

16.12.2020

SWECO INFRA & RAIL
TURKU

Muutoslista

	16.12.2020	FITAOR	FITAOR	FIPIMA	VALMIS
	30.10.2020	FITAOR	FITAOR	FIPIMA	LUONNOS
MUUTOS	PÄIVÄYS	HYVÄKSYNYT	TARKASTANUT	LAATINUT	HUOMAUTUS

Karttakuvat:
Maanmittauslaitos (MML)
Suomen Ympäristökeskus (SYKE)
ELY-keskukset
Metsäkeskus
BirdLife
Valokuvat:
SWECO

SISÄLTÖ

KUVAT **6**
YHTEYSTIEDOT **9**
1 JOHDANTO **10**
2 AINEISTO JA MENETELMÄT **12**
2.1 Lähtöaineisto ja maastokäynnit **12**
2.2 Linnusto **13**
2.2.1 Menetelmät ja aineisto 13
2.2.2 Keskeiset tulokset 14
2.3 Kasvillisuus ja luontotyypit **16**
2.3.1 Menetelmät ja aineisto 16
2.3.2 Keskeiset tulokset 16
2.4 Liito-orava **17**
2.4.1 Johdanto 17
2.4.2 Menetelmät ja aineisto 17
2.4.3 Keskeiset tulokset 18
2.5 Viitasammakko **19**
2.5.1 Johdanto 19
2.5.2 Menetelmät ja aineisto 20
2.5.3 Keskeiset tulokset 20
2.6 Lepakot **21**
2.6.1 Johdanto 21
2.6.2 Menetelmät ja aineisto 21
2.6.3 Keskeiset tulokset 22
2.7 Muut eläimet **22**
2.7.1 Menetelmät ja aineisto 22
2.7.2 Keskeiset tulokset 22
2.8 Natura- ja luonnonsuojelualueet ja muut suojelullisesti huomionarvoiset alueet **23**
2.8.1 Menetelmät ja aineisto 23
2.8.2 Keskeiset tulokset 24
3 LUONTOSELVITYSALUEEN JÄRVET JA LAMMET **26**
3.1 Alainen Mustalampi **26**
3.1.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 26
3.1.2 Pesimälinnusto 27
3.1.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 28

3.2 Hakojärvi 29
3.2.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 30
3.2.2 Pesimälinnusto 30
3.2.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 32
3.3 Hoikkalampi 35
3.3.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 35
3.3.2 Pesimälinnusto 36
3.3.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 37
3.4 Häntälampi 37
3.4.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 38
3.4.2 Pesimälinnusto 38
3.4.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 39
3.5 Iso Lahnalampi 40
3.5.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 41
3.5.2 Pesimälinnusto 45
3.5.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 45
3.6 Iso Liesjärvi 48
3.6.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 49
3.6.2 Pesimälinnusto 49
3.6.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 50
3.7 Iso Valkialampi (osa) 55
3.7.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 55
3.7.2 Pesimälinnusto 56
3.7.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 57
3.8 Iso Vuorijärvi 58
3.8.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 59
3.8.2 Pesimälinnusto 60
3.8.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 61
3.9 Kangaslampi 66
3.9.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 67
3.9.2 Pesimälinnusto 67
3.9.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 68
3.10 Keskinen Mustalampi 69
3.10.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 69
3.10.2 Pesimälinnusto 70
3.10.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 70
3.11 Kylkiäinen (II) 71
3.11.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 71
3.11.2 Pesimälinnusto 72
3.11.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 72

3.12 Lauttalampi 73
3.12.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 73
3.12.2Pesimälinnusto 74
3.12.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 75
3.13 Mäki-Aijalainen (osa) 77
3.13.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 77
3.13.2Pesimälinnusto 78
3.13.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 78
3.14 Passinlampi 79
3.14.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 79
3.14.2Pesimälinnusto 80
3.14.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 80
3.15 Pieni Kaksipuoloinen 81
3.15.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 81
3.15.2Pesimälinnusto 82
3.15.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 83
3.16 Riihonjärvi 84
3.16.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 85
3.16.2Pesimälinnusto 86
3.16.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 88
3.17 Suolampi I 89
3.17.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 89
3.17.2Pesimälinnusto 90
3.17.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 90
3.18 Suolampi II (osa) 91
3.18.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 91
3.18.2Pesimälinnusto 92
3.18.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 92
3.19 Vähä Lahnalampi 93
3.19.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 93
3.19.2Pesimälinnusto 96
3.19.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 96
3.20 Vähä Lauttalampi 97
3.20.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 97
3.20.2Pesimälinnusto 98
3.20.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 98
3.21 Vähä Liesjärvi (osa) 99
3.21.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 100
3.21.2Pesimälinnusto 101
3.21.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 102

3.22 Vähä Vuorijärvi 105
3.22.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 105
3.22.2 Pesimälinnusto 106
3.22.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 106
3.23 Vääräjärvi 107
3.23.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 107
3.23.2 Pesimälinnusto 108
3.23.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 109
3.24 Yläinen Mustalampi 110
3.24.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 110
3.24.2 Pesimälinnusto 111
3.24.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 111
4 YHTEENVETO 112
5 LÄHTEET 114

KUVAT

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti. 10
Kuva 2. Selvitysalueen rajaus sekä järvien ja lampien sijainti. 11
Kuva 3. Viitasammakon levinneisyys Suomessa. 19
Kuva 4. Majava Vääräjärvellä 23
Kuva 5. Natura-, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueet, tärkeät lintualueet, valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat sekä pohjavesialueet. 25
Kuva 6. Alainen Mustalampi. Kuva koillisrannan keskeltä etelään päin. 27
Kuva 7. Hakojärvi. Kuva junaradan juurelta etelälounaaseen. 30
Kuva 8. Hakojärven luoteisosan naurulokkien pesimäluoto. 32
Kuva 9. Hakojärven pohjoispään länsirannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. 33
Kuva 10. Hakojärven pohjoispään länsirannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka ulottuu pohjoisreunaltaan vapaa-ajanasunnon pihapiirin reunaan. Kuva alueen pohjoisosasta pohjoiseen. 34
Kuva 11. Hoikkalampi. Kuva kaakkoispäästä luoteeseen. 36
Kuva 12. Häntälampi. Kuva pohjoisrannalta kaakkoon. 38
Kuva 13. Iso Lahnalampi. Kuva on otettu luoteisosasta, kuvaussuunta itään. 41
Kuva 14. Luonnontilainen noro Iso Lahnalammen koillispuolella on vesilakikohde. 42
Kuva 15. Luonnontilaisen kaltainen lähde Iso Lahnalammen kaakkoispuolella. 42
Kuva 16. Iso Lahnalammen koillispuolella on luonnontilainen noro ja Eliölajit-tietokannan mukaan noron valuvesitörmässä on ainakin aiemmin kasvanut huomionarvoisia pussisammallajeja. 44

Kuva 17 Iso Lahnalammen eteläpuolella sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. Kartassa näkyy myös maastotöissä rajattu vesilain mukainen noro. ...46
Kuva 18. Iso Lahnalammen etelärannan liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan läpi kulkee vesilakinoro. Kuva kohteen keskeltä etelään. ...47
Kuva 19. Iso-Liesjärvi on selvitysalueen suurimpia järviä. Kuvassa Lehtisaari ja sen luoteispuolinen saari. Kuva on otettu itärannalta. ...49
Kuva 20. Iso Liesjärven kaakkoispuolella Mustalahden itärannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Pisteellä merkittyjen papanapuiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. ...51
Kuva 21. Iso Liesjärven kaakkoisrannan liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan puusto ei ole kovin järeää. Kuva kohteen länsiosan eteläreunalta itäkoilliseen. Majavan padot ovat nostaneet ojan veden rantametsään. ...52
Kuva 22. Iso Liesjärven länsirannalla Lieskylässä sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. ...53
Kuva 23. Iso Liesjärven länsirannalla sijaitsevan liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan puusto on kuusivaltaista tuoretta kangasta. ...54
Kuva 24. Iso Valkialammen pohjoisosaa. Kuva Valkiaistenkallion pohjoispuolelta pohjoiseen. ...56
Kuva 25. Iso Vuorijärvi...59
Kuva 26. Valtakunnallisesti arvokasta kallioaluetta Iso Vuorijärven itärannalla. ...60
Kuva 27. Kalliomännikköä Iso Vuorijärven itäpuolella Vuorisalmenvuoren länsirinteellä valtakunnallisesti arvokkaalla kallioalueella. Kuva on otettu itärannan eteläiseltä metsälakikohteelta...60
Kuva 28. Iso Vuorijärven luoteispuolella sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. ...62
Kuva 29. Iso Vuorijärven luoteispuolinen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka. ..63
Kuva 30. Iso Vuorijärven kaakkoispuolella Vuoriniemessä sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä...64
Kuva 31. Vuoriniemen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan metsää. Kuvaussuunta kohteen keskeltä kulkevalta tieltä länsilounaaseen. ...65
Kuva 32. Vuoriniemen liito-oravan lisääntymispaikalta etelään rantapuustossa on liitämiseen liian iso katkos. ...65
Kuva 33. Kangaslammen eteläosaa. Kuva länsirannalta etelään. ...67
Kuva 34. Keskinen Mustalampi. Kuva luoteispäästä puron suulta kaakkoon. ...70
Kuva 35. Kylkiäinen (II). Kuva pohjoisrannalta kaakkoon. ...72
Kuva 36. Lauttalammen itäpää. Kuvaussuunta kaakkoon. ...74
Kuva 37 Lauttalammen pohjoisrannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. ...75

Kuva 38. Lauttalammen pohjoispuolisen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan pohjoispuolella on avohakkuu. Kuva kohteelta pohjoiseen. 76
Kuva 39. Mäki-Aijalaisen itärantaa. 78
Kuva 40. Passinlampi. Kuva luoteisrannalta kaakkoon. 80
Kuva 41. Pieni Kaksipuoloinen. Kuva järven eteläpäästä pohjoiseen. 82
Kuva 42. Järvenluoteispäässä on hiukan saraluhtaa. 82
Kuva 43. Riihonjärvi on maakunnallisesti tärkeä lintualue. 84
Kuva 44. Riihonjärvi. Järven lounaisranta Järvimäen kohdalla on raivattu ei-luonnontilaiseksi. 85
Kuva 45. Riihonjärven eteläpää, kuvaussuunta pohjoiseen. 86
Kuva 46. Riihonjärven pohjois- ja luoteisosa on maastokäynnin perusteella järven linnustollisesti merkittävintä aluetta. Kuvaussuunta luoteeseen. 87
Kuva 47. Suolammen (I) pohjoisosaa. Kuva lounaisrannan niemestä pohjoiseen. 90
Kuva 48. Suolampi II. Kuva on otettu luoteisrannalta. 92
Kuva 49. Vähä Lahnalampi. Kova pohjoisrannalta kaakkoon. 94
Kuva 50. Luonnontilainen noro Vähä Lahnalammen pohjoispuolella on vesilakikohde. ..95
Kuva 51. Luonnontilainen lähde Vähä Lahnalammen luoteispuolella on vesilakikohde. Kuva lähteen kaakkoispäästä luoteeseen. 95
Kuva 52. Vähä Lahnalammen pohjoispuolella sijaitseva itäisin Metsäkeskuksen avoimeen aineistoon lampena merkitty metsälakikohde ei maastokäynnin perusteella ole varsinainen metsälampi vaan tulvivaa, rahkasammaleista nevaa. 96
Kuva 53. Vähä Lauttalampi. 98
Kuva 54. Majavan pesä venevajan nurkalla Vähä Lauttalammen itärannalla. 99
Kuva 55. Vähä Liesjärvi. Vain järven pohjoisosa kuuluu selvitysalueeseen. 100
Kuva 56. Vähä Liesjärven luoteisrantaa. Kuvaussuunta pohjoiseen. 101
Kuva 57. Vähä Liesjärven länsirannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. 103
Kuva 58. Liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan läpi kulkee Vuoriperäntie, jonka yli liito-oravat pystyvät vaivattomasti liitämään. Kuva selvitysalueen rajalta pohjoiseen. .104
Kuva 59. Vähä Vuorijärvi. Kuva pohjoisrannalta etelään. 106
Kuva 60. Vääräjärvi. Kuva luoteisrannalta itään. 108
Kuva 61. Yläinen Mustalampi. Kuva pohjoispäästä etelään päin. 111

YHTEYSTIEDOT

Luontoselvityskonsultti
Sweco

Yhteyshenkilöt:

Biologi Tarja Ojala
Ilmalanportti 2
02400 HELSINKI
Puh. 040 673 9637
tarja.ojala@sweco.fi

Biologi Pinja Mäkinen
Uudenmaankatu 19 A
20700 TURKU
Puh. 050 356 7563
pinja.makinen@sweco.fi

1 JOHDANTO

Tämä luontoselvitys liittyy oikeusvaikutteisten rantaosayleiskaavojen laadintaan. Kaavoitus on tarkoitus toteuttaa osissa. Luontoselvitys on tehty Töysän alueen järvien ja lampien osa-alueen 3 rantavyöhykkeille. Rantavyöhykkeiden leveys vaihtelee 100–200 metrin välillä riippuen maasto-olosuhteista. Selvitys kohdistettiin niille järville ja lammille, joiden pinta-ala Tilaajan toimittamien tietojen mukaan on vähintään 1 ha. Kuitenkin alle yhden hehtaarin kokoisetkin lammet inventoitiin mahdollisina luontotyyppinsä perusteella huomionarvoisina kohteina, mikäli ne sijaitsivat vähintään 1 ha kokoisten järvien tai lampien rantavyöhykkeillä. Selvitysalue sijaitsee Alavuden kaupungin itärajan tuntumassa (Kuva 1) ja se käsittää 24 vähintään yhden hehtaarin suuruista järveä tai lampea. Selvitysalueen rajaus sekä järvien ja lampien sijainti on esitetty seuraavassa kuvassa (Kuva 2). Selvityksen ovat tehneet Swecon FM biologit Pinja Mäkinen (maastotyöt ja raportointi) ja Tarja Ojala (projektipäällikkö ja laadunvarmistus).

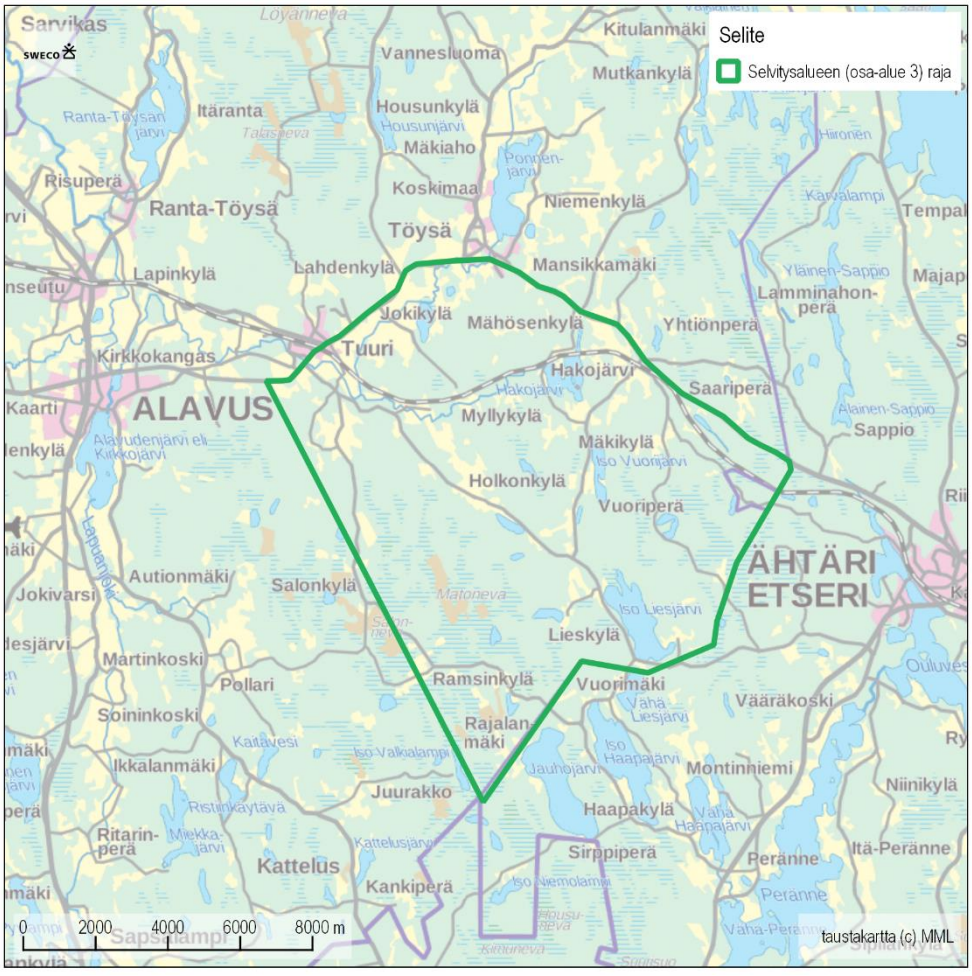

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti.

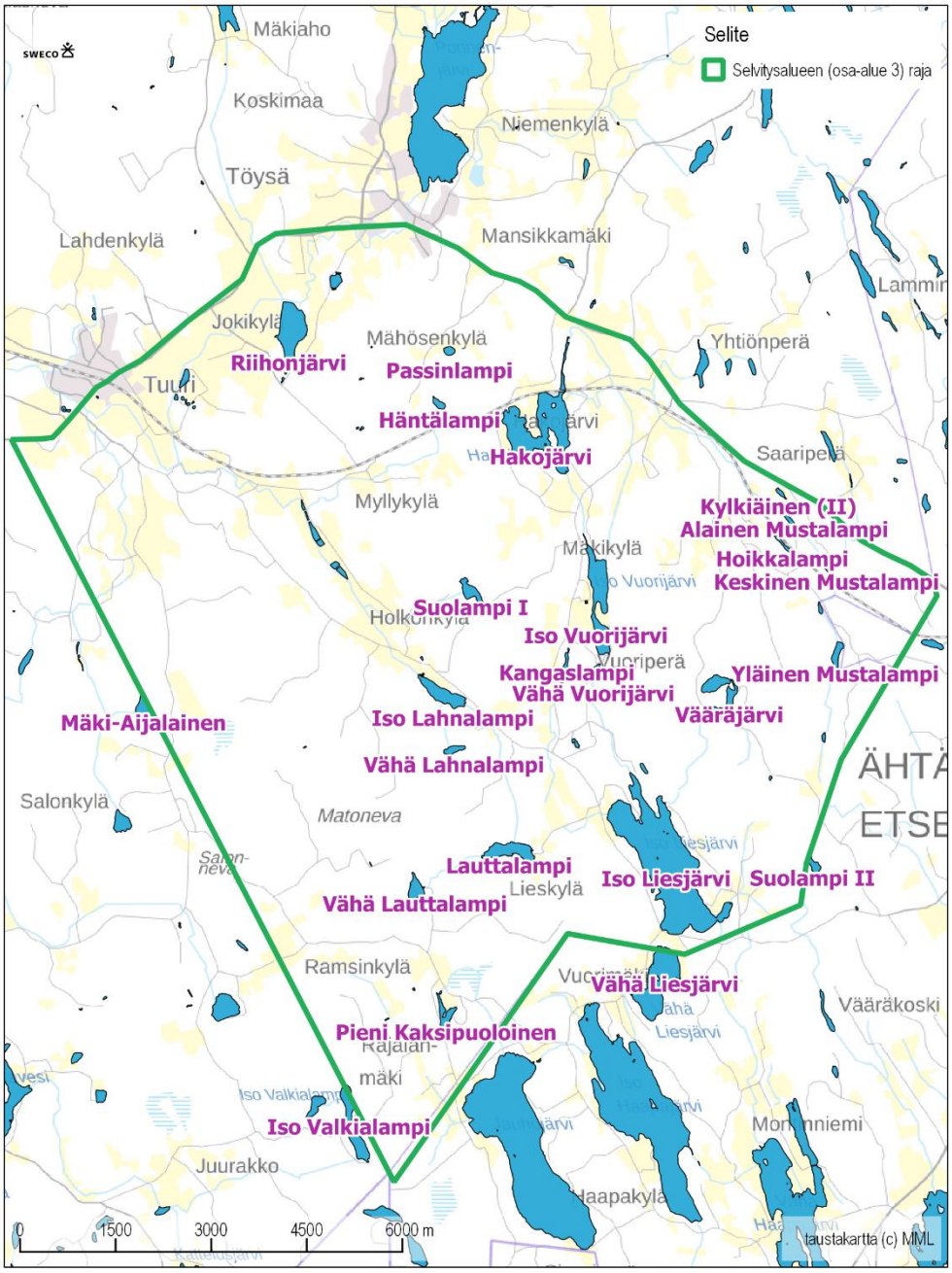

Kuva 2. Selvitysalueen rajaus sekä järvien ja lampien sijainti.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 Lähtöaineisto ja maastokäynnit

Luontoselvityksessä keskityttiin pääosin lakisääteisesti suojeltuihin ja/tai uhanalaisiin lajeihin ja luontotyyppeihin. Maastotöissä kiinnitettiin erityistä huomiota uhanalaisten luontotyyppien, luonnonsuojelu-, metsä- ja vesilakikohteiden esiintymiseen, sekä valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisten sekä lakisääteisesti suojeltujen kasvilajien esiintymiseen.

Luontoselvityksiin sisältyi maastossa tehtävinä selvityksinä luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys, pesimälinnustoselvitys, liito-oravaselvitys ja viitasammakkoselvitys. Selvitysten maastotyöt tehtiin kullekin järvelle ja lammelle kahtena eri maastotyöjaksona toukokuun 2020 aikana. Maastokäyntien 1. kierros tehtiin 6.–9.5.2020 ja maastokäyntien toinen kierros 21.–25.5.2020. Maastotyöt tehtiin pääpiirteittäin selvitysalueella etelästä pohjoiseen edeten ja kummallakin kierroksella suunnilleen samassa järjestyksessä, jolloin yksittäisillä järvillä maastotyökierrosten väliksi muodostui noin 2 viikkoa.

Ensimmäisellä maastokäynnillä tehtiin ensimmäinen vesilintulaskenta, viitasammakkoselvitys, liito-oravaselvitys ja havainnoitiin alustavasti kasvillisuutta ja luontotyyppejä. Toisella maastokäynnillä tehtiin toinen vesilintulaskenta, kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys ja täydennettiin liito-oravaselvitystä rajaamalla ensimmäisellä maastokäynnillä havaitut liito-oravakohteet.

Selvitysalueen sopivuutta lepakoille ja muille direktiivilajeille elinympäristöksi ja erityisesti lakisääteisesti suojelluksi lisääntymis- ja levähdyspaikaksi tarkasteltiin lähtötietojen sekä karttatarkastelun ja maastossa tehtyjen luontotyyppihavaintojen perusteella asiantuntija-arviona. Lähtötietojen perusteella selvitettiin Natura-alueiden, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueiden sekä kansainvälisesti, Suomen ja maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden sijainti.

Lähtöaineistona käytettiin peruskarttaa, ilmakuvia, alueella aikaisemmin tehtyjä selvityksiä sekä Eliölajit-tietojärjestelmän tietoja uhanalaisten eliölajien esiintymisestä alueella. Eliölajit-tietojärjestelmän tiedot pyydettiin selvitysalueelta ja vähintään kahden kilometrin laajuudelta sen ympäriltä ja ne on saatu Suomen ympäristökeskukselta 23.4.2019. Lähtötietoina käytettiin myös Natura-alueita, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueita sekä kansainvälisesti, Suomen ja maakunnallisesti tärkeitä lintualueita koskevia avoimia kartta- ja paikkatietoaineistoja.

Selvityksessä mukana olevien järvien rantavyöhykkeiltä ei ollut käytettävissä aiemmin tehtyjä luontoselvityksiä lukuun ottamatta Suomenselän maakunnallisesti arvokkaat lintualueet -raporttia (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2013). Tämän lisäksi tarkastettiin Tuurin ympäristön yleiskaavan muutoksen ja laajennuksen yhteydessä tehty luontoselvitys (Tmi Pohjanmaan Luontotieto, 2009). Tuurin ympäristön osa-yleiskaava-alue ulottuu osittain osa-alueelle 3, alueen länsinurkkaan. Tuurin ympäristön yleiskaavan luontoselvitysalue rajoittuu kuitenkin lähimmilläänkin noin kahden kilometrin etäisyydelle lähimmän tässä vuoden 2020 luontoselvityksessä mukana olevan järven rantavyöhykkeestä, joten se ei sisällä tämän luontoselvityksen kannalta huomionarvoisia luontotietoja.

Maastotyöt kohdistettiin esitietojen ja karttatarkastelun perusteella tarkasteltavien luontoarvojen kannalta potentiaalisille kohteille. Vesilintulaskennassa tarkasteltiin kaikkia pinta-alaltaan vähintään 1 ha kokoisia lampia ja järviä.

Seuraavissa luvuissa (luvut 2.2–2.8) on kuvattu eri eliöryhmien ja muiden luontoarvojen selvittämisessä käytettäviä menetelmiä tarkemmin. Raportissa kerrotaan aluksi kunkin eliöryhmän/luontoarvon selvityksessä käytetty aineisto ja menetelmät sekä päätelmät yleisesti, minkä jälkeen raportissa kuvataan järvi- ja lampikohtaiset tiedot aakkosjärjestyksessä. Järvikohtaisesti esitetään lyhyt yleiskuvaus lammen/järven rantavyöhykkeen kasvillisuudesta ja luontotyypeistä sekä kasvillisuudeltaan ja luontotyypiltään tai eläimistöltään huomionarvoiset kohteet karttarajauksin ja lyhyin tekstikuvauksin. Luonnoltaan arvokkaat kohteet on luokiteltu Södermanin (2003) ohjeita noudattaen luokkiin kansainväliset, kansalliset, maakunnalliset, paikalliset ja muut.

2.2 Linnusto

2.2.1 Menetelmät ja aineisto

Pesimälinnustoselvitys tehtiin kahden kerran vesilintujen pistelaskentana linnustonseurannan havainnointiohjetta (Koskimies & Väisänen 1988) soveltaen. Lisäksi ranta- ja maalinnustoa selvitettiin kartoitusmenetelmällä vesilintulaskentakäyntien yhteydessä lähtötietojen ja karttatarkastelun perusteella potentiaalisimmilla kohteilla järvien ja lampien rannoilla. Pesimälinnustoselvityksessä keskityttiin huomionarvoisiin lajeihin (uhanalaiset, vastuulajit, direktiivilajit), paitsi vesi- ja rantalinnuston osalta, josta kirjattiin kaikki havaitut lajit. Vesilintujen pistelaskentapaikat valittiin niin, että kutakin vesistöä voitiin tarkkailla mahdollisimman kattavasti, mutta toisaalta ei lasketa samoja lintuja useaan kertaan. Näkymien mennessä päällekkäin järvi jaettiin kultakin pisteeltä laskettaviin ei-päällekkäisiin alueisiin. Vesilintulaskentaa tehtiin kullakin tarkkailtavalla lammella/järvellä kaksi kierrosta. Vesilintulaskennan ensimmäinen kierros tehtiin 6.–9.5.2020 ja toinen kierros 21.–23.5.2020 ja 25.5.2020. Pesimälinnustoselvityksen maastotyöt tehtiin lintujen aktiivisuuden ja havaittavuuden kannalta suotuisissa sääoloissa. Laskentakäynnit ajoitettiin rantaosayleiskaavan kannalta keskeisen vesilintulaskennan kannalta suositeltuihin päivämääriin ja vuorokaudenaikaan eli klo 6–13 välille. Laskentakäyntien kesto ja sää (pilvisyys, tuuli, keskimääräinen lämpötila ja sade) sekä huomautuksia mahdollisesti laskentatuloksiin vaikuttavista tekijöistä kirjattiin ylös ja ne on esitetty seuraavassa taulukossa (Taulukko 1). Havaitut linnut muutettiin parimääriksi linnustonseurannan havainnointiohjeen laskentatapaa noudattaen (Luonnontieteellinen keskusmuseo, 2018). Raportissa esitetään vesi- ja rantalintujen osalta parimääräarvio järvittäin taulukkona. Lisäksi esitetään muiden lintujen osalta huomionarvoisten lajien (uhanalaiset, vastuulajit, direktiivilajit) järvien rantavyöhykkeellä havaitut parit. Maastoselvityksen ja lähtötietojen perusteella arvioitiin asiantuntija-arvioina, onko järvellä linnustollisesti arvokkaita kohteita. Laskentapisteiden sijainti esitetään luontoselvitysraportissa järvikohtaisilla kartoilla.

Taulukko 1. Linnustoselvityksen ajankohdat ja säätilat.

PVM	Selvitysajan-kohta (klo)	Lämpötila (°C)	Pilvisyys	Tuulisuus	Muuta
6.5.2020	6.05–12.55	+0–11	7/8–8/8	2–4 m/s	Poutaa
7.5.2020	6.15–13.00	+0–9	Pilvetön - 6/8	1–4 m/s	Poutaa
8.5.2020	6.20–13.00	+0–11	7/8–8/8	1–3 m/s	Poutaa
9.5.2020	6.05–12.55	+4–5	Täyspilvinen	1–5 m/s	Poutaa
21.5.2020	6.10–13.00	+1–12	Pilvetön–täyspilvinen	2–5 m/s	Poutaa
22.5.2020	6.00–12.55	+2–16	Pilvetön	1–2 m/s	Poutaa
23.5.2020	6.00–12.00	+3–18	Pilvetön– 1/8	1–3 m/s	Poutaa
25.5.2020	6.00–11.45	+6–22	1/8–3/8	1–2 m/s	Poutaa

2.2.2 Keskeiset tulokset

Pesimälinnustoselvityksen maastokäynneillä havaittiin yhteensä 38 huomionarvoista lintulajia. Seuraavassa taulukossa (Taulukko 2) on lueteltu pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit, ja lisäksi vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki muutkin lajit. Linnustoselvityksen tulokset on esitetty järvikohtaisesti luvussa 3. Monilla pienillä, karuilla metsäjärvillä ja lammilla pesii vain niukasti tai jopa ei lainkaan vesi- ja rantalintuja. Rehevämmillä ja suuremmilla järvillä ja etenkin niiden rauhallisilla, luhtarantaisilla lahdilla linnusto on tätä runsaampaa ja monipuolisempaa. Riihonjärvi on maakunnallisesti tärkeä lintualue eli MAALI-alue. Linnustoselvityksen perusteella rajattiin linnustollisesti arvokkaaksi kohteeksi naurulokkien pesimäluoto, joka sijaitsee Hakojärven luoteisosassa. Kyseessä on uhanalaisen, vaarantuneen lintulajin pesimäalue ja siten kansallisesti arvokas kohde. Kohde suositellaan huomioimaan kaavassa siten, että kohteella säilyy pesimärauha.

Taulukko 2. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	VU		X	
Haarapääsky	VU			
Harakka	NT			
Härkälintu	NT			
Isokoskelo	NT		X	

Järripeippo	NT		X	
Kalalokki	LC			
Kalatiira	LC	X	X	
Kuikka	LC	X		
Kuovi	NT		X	
Kurki	LC	X		
Käenpiika	NT			
Laulujoutsen	LC	X	X	
Liro	NT	X	X	X
Metso	LC	X	X	X
Metsäviklo	LC			
Mustakurkku-uikku	EN	X		
Naurulokki	VU			
Nokikana	EN			
Pajusirkku	VU			
Palokärki	LC	X		
Pensastasku	VU			
Pikkulokki	LC	X	X	
Punavarpunen	NT			
Pyy	VU	X		
Rantasipi	LC		X	
Ruokokerttunen	NT			
Ruskosuohaukka	LC	X		
Räystäspääsky	EN			
Selkälokki	EN		X	
Silkkiuikku	NT			
Sinisorsa	LC			
Taivaanvuohi	NT			
Tavi	LC		X	
Teeri	LC	X	X	
Telkkä	LC		X	
Tukkasotka	EN		X	
Uivelo	LC	X	X	
Valkoviklo	NT		X	
Västäräkki	NT			

2.3 Kasvillisuus ja luontotyypit

2.3.1 Menetelmät ja aineisto

Lähtöaineistona käytettiin peruskarttaa, ilmakuvia ja Eliölajit-tietojärjestelmän tietoja uhanalaisten kasvilajien esiintymisestä alueella. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys tehtiin rantaosayleiskaavatarkkuudella. Maastotöissä kiinnitettiin erityistä huomiota uhanalaisten luontotyyppien, luonnonsuojelu-, metsä- ja vesilakikohteiden esiintymiseen, sekä valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisten sekä lakisääteisesti suojeltujen kasvilajien esiintymiseen.

2.3.2 Keskeiset tulokset

Selvitysalue sijoittuu pohjoisen havumetsäalueen keskiboreaaliselle metsäkasvillisuusvyöhykkeelle. Soiden aluejaossa hanke sijoittuu Viettokeitaiden eli *Sphagnum fuscum* -keitaiden vyöhykkeelle ja siellä alajaon mukaan Sisä-Suomen vietto- ja rahkakeitaiden vyöhykkeelle.

Kaikki selvitysalueen järvet ovat pieniä, sillä pinta-alaltaan alle 5 km^2 olevat järvet määritellään pieniksi (SYKE, 2019). Järvet ovat suurelta osin niukkaravinteisia ja usein melko matalia humusjärviä, joita reunustavat tyypillisesti metsätalouskäytössä olevat kangasmetsät ja ojitetut rämeet ja korvet. Pieniä metsäjärviä reunustaa tyypillisesti muutaman metrin levyinen nevareunus. Etenkin selvitysalueen keski- ja pohjoisosassa on peltoalueita. Maatalouden vaikutuksesta osa järvistä on keski- tai jopa runsasravinteisia. Ravinteisuuden myötä näillä järvillä on myös etenkin suojaisissa lahdissa ruovikkoisia sekä avo- ja pajuluhtaisia rantoja.

Luontoselvityksessä ei havaittu selvitysalueella luonnonsuojelulain 29 §:n luontotyyppejä. Selvityksessä havaittiin viisi vesilain 2. luvun 11 §:n mukaista luontotyyppikohdetta. Kyseessä ovat luonnontilainen noro Iso Lahnalammen etelärannalla Iso Lahnalammen koillispuolella ja Vähä Lahnalammen pohjoispuolella sekä luonnontilainen lähde Vähä Lahnalammen luoteispuolella ja luonnontilaisen kaltainen lähde Iso Lahnalammen kaakkoispuolella. Kyseisten kohteiden rajaukset ja kuvaukset on esitetty järvikohtaisissa luvuissa. Vesilain mukaan enintään yhden hehtaarin suuruisen lammen tai järven tai noron luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Järvikohtaisissa kartoissa on esitetty myös Metsäkeskuksen avoimessa paikkatietoaineistossa esitetyt metsälain 10 §:n erityisen tärkeät elinympäristöt. Paikkatietoaineiston kattavuudesta ei ole tietoa. Metsäkeskus tekee viralliset metsälakikohderajaukset. Metsälaki koskee nimenomaan metsätalouskäyttöä. Metsälakikohteita ei nähdä tarpeelliseksi huomioida erikseen kaavassa.

Selvitysalueella, etenkin sen etelä-, itä ja keskiosissa sijaitsevilla metsärantaisilla pienillä ja keskisuurilla järvillä on hyvin tyypillisesti nevareunus. Näillä nevareunuksilla esiintyy myös uhanalaisia luontotyyppejä, kuten lyhytkorsinevoja, saranevoja ja luhtanevoja. Nämä edellä mainitut luontotyypit ovat Etelä-Suomessa vaarantuneita (VU) ja koko maassa silmällä pidettäviä (NT) (Kontula & Raunio, 2018). Selvitysalueella ja yleisemmin Pohjanmaalla nämä luontotyypit ovat kuitenkin suhteellisen yleisiä. Nevarannoille ei muutenkaan ole tarkoituksen mukaista osoittaa kaavassa rakentamista. Näin ollen

suoluontotyyppikohteita ei katsottu tarpeelliseksi selvityksen tarkoitus ja luonne huomioiden rajata huomionarvoisiksi luontokohteiksi.

Luontoselvityksen maastotöissä ei havaittu valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisia tai lakisääteisesti suojeltuja kasvilajeja. Eliölajit-tietojärjestelmän mukaan selvitysalueella on kaksi hyvin lähekkäin toisiaan sijaitsevaa tiedossa olevaa uhanalaisten tai silmälläpidettävien kasvilajien kasvupaikkaa. Kyseessä on Iso Lahnalammen koillisrannalla sijaitsevat vaarantuneen pohjanpussisammalen ja silmälläpidettävän vuoripussisammalen kasvupaikat. Näiden lajien tunnettuja kasvupaikkoja käsitellään tarkemmin Iso Lahnalammen järvikohtaisessa luvussa. Eliölajit-tietojärjestelmän mukaan selvitysalueella ei sijaitse tiedossa olevia direktiivikasvilajien kasvupaikkoja.

2.4 Liito-orava

2.4.1 Johdanto

Liito-orava (*Pteromys volans*) on luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV (a) laji. Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan ”luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.” Liito-orava on luokiteltu Suomessa vaarantuneeksi (VU) (Hyvärinen ym., 2019).

Liito-orava elää kuusivaltaisissa sekametsissä, joissa on lehtipuustoa (haapa, koivu, leppä) ja kolopuustoa (Hanski ym., 2001). Liito-oravat suosivat vanhoja metsiä. Liito-oravan levinneisyys Suomessa ulottuu etelärannikolta linjalle Oulu-Kuusamo (Hanski ym., 2001). Paras ajankohta liito-oravainventointiin on keväällä lumien sulettua, ja maastotyöt tulee suositusten mukaan tehdä toukokuun loppuun mennessä (Sierla ym., 2004).

2.4.2 Menetelmät ja aineisto

Liito-orava on yöaktiivinen laji, minkä vuoksi paras tapa sen kartoittamiseksi on ulostepapanoiden, virtsajälkien sekä ruokailualueiksi soveltuvien nuorten lehtipuumetsien ja risupesien/kolopuiden etsiminen lajille soveltuvasta elinympäristöstä. Toukokuussa 2020 tehdyissä maastotöissä etsittiin liito-oravan ulostepapanoita järeiden lehtipuiden ja kuusten tyviltä lajille sopivissa elinympäristöissä, joita ovat etenkin rauduskoivua, haapaa ja kuusta kasvavat, kasvupaikkatyypiltään lehtomaista kangasta tai lehtoa olevat sekametsät. Papanapuut pyrittiin määrittämään pesä- tai ruokailupuiksi. Kaikkein selvimmin pesän olemassaoloon viittaavat virtsajäljet. Papanapuiden sijainti määritettiin GPS-laitteella ja lisäksi tarkastettiin mahdolliset Eliölajit-tietokannan vanhat havaintopaikat. Pesäpuiden sijainnin ja ympäristön luontotyyppikuviorajojen perusteella arvioitiin asiantuntija-arviona liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sijainti. Lisääntymis- ja levähdyspaikan välittömässä läheisyydessä olevat mahdolliset liito-oravan tärkeät ruokailualueet rajattiin asiantuntija-arviona luontotyyppinsä, puulajikoostumuksensa ja sijaintinsa perusteella.

Liito-oravaselvityksessä löytyneet puut määritettiin pesäpuuksi, mahdolliseksi pesäpuuksi, ruokailupuuksi tai muuksi papanapuuksi seuraavin perustein:

Pesäpuu

- Kololliset, pöntölliset tai risupesälliset puut, joiden alla oli vähintään 50 papanaa.

Mahdollinen pesäpuu

- Kololliset, pöntölliset tai risupesälliset puut, joiden alla oli papanoita alle 50.
- Puut, joiden juurella oli papanoita, mutta puun latvukseen ei ollut esteetöntä näkyvyyttä pesien toteamiseksi tai poissulkemiseksi.

Ruokailupuu

- Haavat ja muut lehtipuut, joiden juurella oli papanoita eikä puussa ollut pesäkoloja tai risupesiä.

Muu papanapuu

- Havupuut, joiden juurella oli liito-oravan papanoita, mutta joissa ei havaittu risu- tai kolopesää ja joiden latvukseen oli esteetön näkyvyys.

Ekologinen yhteys ei ole paikkaan sidottu ja tämän vuoksi liito-oravalle tärkeitä kulkuyhteyksiä tunnettujen esiintymisalueiden (sekä maastotöissä havaittujen että mahdollisesti lähtötiedoista saatujen) välillä tunnistettiin sekä kartta- ja ilmakuvatarkastelun avulla että maastokäynnin yhteydessä. Tarkoituksena oli löytää mahdollisuuksien mukaan useita reittejä alueiden välille, jotta maankäyttö ja metsänhoitotoimenpiteet ovat alueella edelleen mahdollisia. Liito-orava liitää vaivatta 20-50 m leveän aukion yli, jos aukion reunalla on varttunutta puustoa. Aukion maksimileveys kulkuyhteydellä riippuu aukion reunapuuston korkeudesta. Puuston korkeutta arvioitiin maastokäynnin ja puustonikäkartan perusteella.

2.4.3 Keskeiset tulokset

Eliölajit-tietokannassa on yksi liito-oravahavainto selvitysalueelta. Tämä tunnettu liito-oravan elinalue sijaitsee osa-alueen 3 länsiosassa noin kolmen kilometrin päässä lähimmistä selvitykseen kuuluvista järvistä.

Luontoselvityksen maastokäynneillä toukokuussa 2020 havaittiin kahdeksan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Nämä sijaitsevat Hakojärven pohjoispään länsirannalla, Iso Lahnalammen eteläpuolella, Iso Liesjärven kaakkoisrannalla ja länsirannalla, Iso-Vuorijärven luoteisrannalla ja kaakkoisrannalla, Vähä Liesjärven länsirannalla sekä Lauttalammen pohjoisrannalla. Näiden liito-oravakohteiden tarkempi kuvaus ja paikkarajaukset on esitetty järvikohtaisissa luvuissa. Liito-oravan lisääntymis- ja/tai levähdyspaikat ovat kansallisesti arvokkaita luontokohteita ja niitä koskee luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen heikennys- ja hävityskielto.

Yleisesti ottaen selvitysalueella on alueen kokoon nähden melko niukasta liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi soveltuvia metsiä, etenkin sellaisia järeitä kuusi-lehtipuusekametsiä, joissa kasvaa liito-oravan erityisesti suosimaa haapaa.

2.5 Viitasammakko

2.5.1 Johdanto

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV (a) laji. Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan ”luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty”. Uhanalaisluokitukseltaan viitasammakko on elinvoimainen (LC) (Hyvärinen ym., 2019). Suomessa viitasammakon levinneisyys painottuu maan etelä- ja keskiosiin, mutta havaintoja on koko maasta tunturialueita lukuun ottamatta (Nieminen & Ahola, 2017).

Kuva 3. Viitasammakon levinneisyys Suomessa.
Kartta on suuntaa antava, ja sitä tulee tulkita siten, että se kuvaa missä laji ainakin esiintyy (Nieminen & Ahola, 2017).

Suomessa viitasammakko vaikuttaa olevan runsaimmillaan luonnontilaisessa elinympäristössä, mm. soilla, ja harvalukuisimmillaan kaupunkiympäristöissä. Lajin levinneisyyden ja runsauden arviointia vaikeuttaa vaikea tunnistettavuus, varsinkin kutuajan ulkopuolella. Viitasammakko voidaan varmasti määrittää äänen perusteella: soidinääni on lajityypillistä haukuntaa tai pulputusta. Matala ääni hukkuu helposti taustameluun ja kuuluu hyvälläkin säällä vain noin 100 metrin päähän (Nieminen & Ahola, 2017).

Lajin esiintymispaikoilla lisääntymispaikaksi voidaan tulkita ne vesialueen osat, joissa koirailla on lisääntymisreviirit, joissa pariutuminen ja kutu tapahtuvat ja joissa nuijapäät elävät. Soidintaminen riittää osoittamaan lisääntymispaikan olemassaolon. Levähdyspaikkaan kuuluvat päivälepopaikat esim. kasvillisuuden suojissa ja talvehtimispaikat sekä maa- että vesiympäristössä. Kutualueilla olevia talvehtimispaikkoja lukuun ottamatta levähdyspaikat eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti määriteltävissä (Nieminen & Ahola, 2017).

2.5.2 Menetelmät ja aineisto

Viitasammakoiden kutu alkaa Etelä-Suomessa yleensä noin 20. huhtikuuta ja pohjoiseen mentäessä myöhemmin. Koiraat ovat hyvin äänessä tavallisesti kahden-kolmen viikon ajan (Sierla ym., 2004). Vuonna 2020 talvi oli lämmin ja vähäluminen, ja kevät eteni maaliskuussa ja huhtikuun alkupuolella nopeasti. Huhtikuun loppupuolen sää oli ajankohtaan nähden tavanomaista. Lämpimän alkukevään jälkeen toukokuun alun sää oli ajankohtaan nähden melko viileää ja toukokuun puolivälissä Töysässä satoi jopa muutaman sentin lumipeite, joka tosin suli nopeasti pois. Tämä selvityskierrosten väliin osunut takatalvi tukee sitä arvioita, että viitasammakon kutuaika ei mennyt ohi selvityskierrosten välissä. Suomen lajitietokeskuksen interaktiivisessa ja jatkuvasti päivittyvässä Laji.fi-tietoportaalissa (Suomen lajitietokeskus, 2020) toukokuun ensimmäisellä viikolla yksittäisiä havaintoja soidintavista viitasammakoista suunnilleen Tampereen korkeudella asti. Tuolloin havainnot olivat vielä vähäisiä ja keskittyivät Etelä-Suomeen. Viitasammakkoselvityksen 1. kierros tehtiin 6.–9.5.2020 ja toinen kierros 21.–25.5.2020. Ensimmäisellä maastokäynnillä havaittiin harvakseltaan kutevia ruskosammakoita tai kutua, mikä osaltaan viittaa siihen, että tuolloin ei vielä ollut viitasammakon kutuaika. Toisella maastokäyntijaksolla havaittiin monella järvellä rupikonnan ääntelyä, joten toinen jakso oli säätilansa ja ilmeisesti myös kylmien sääjaksojen vuoksi hitaasti edenneen kevään takia sopiva viitasammakon havainnointiin. Maastokäyntien säätila on esitetty luvussa 2.2.1 (Taulukko 1). Viitasammakkoselvitys aloitettiin aamuisin noin klo 6 eli samaan aikaan kuin vesilintujen pistelaskenta, mutta sitä jatkettiin tarvittaessa tietyn järven selvityksen ollessa kesken vielä kello 13 jälkeen pisimmillään klo 14 asti. Etenkin kylminä aamuina selvitys pyrittiin aloittamaan sellaisilta karuilta lammilta ja järviltä, joissa karttatarkastelun tai ensimmäisen maastokäynnin perusteella ei ollut potentiaalia viitasammakon lisääntymispaikaksi.

Viitasammakkoselvitys kohdistettiin karttatarkastelun ja vesilintujen pistelaskennan yhteydessä tehdyn kiikaroinnin perusteella viitasammakkojen lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi potentiaalisille rannoille, joilla oli rehevä ilmaversoinen vesi- ja rantakasvillisuus. Selvityksessä käveltiin hiljaista vauhtia mahdollisimman vähän häiriötä aiheuttaen. Kävellessä pyrittiin kävelemään mahdollisimman vähän kahinaa aiheuttavilla alustoilla noin 10–30 metrin etäisyydellä rantaviivasta. Selvityksessä pysähdyttiin viitasammakon lisääntymispaikaksi potentiaalisilla rannoilla säännöllisin väliajoin, noin 50–100 metrin välein 1–2 minuutin ajaksi kuuntelemaan, kuuluuko viitasammakoiden soidinpulputusta. Vesilintujen pistelaskentapisteissä pysähdykset olivat tätä pidempiä, noin 4–10 minuuttia.

2.5.3 Keskeiset tulokset

Eliölajit-tietokannassa ei ole viitasammakkohavaintoja selvitysalueelta tai kahden kilometrin säteeltä sen ympäristöstä.

Luontoselvityksen maastotöissä ei havaittu lainkaan soidintavia viitasammakkoja eikä siten viitasammakon lisääntymispaikkoja.

2.6 Lepakot

2.6.1 Johdanto

Suomessa esiintyy 13 lepakkolajia (Suomen lepakkotieteellinen yhdistys, 2018), jotka kaikki ovat luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja. Siten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Lepakoiden lisääntymispaikka on yleensä rakennuksessa, puun kolossa, lepakonpöntössä, linnun pöntössä tai etenkin vesisiipalla kivisiltojen ja rantakallioiden koloissa. Kesällä naaraat kokoontuvat yhdyskuntiin synnyttämään. Levähdyspaikkoja ovat kesällä lepakoiden päiväpiilot. Ne sijaitsevat samanlaisissa paikoissa kuin lisääntymisyhdyskunnatkin. Lepakoiden levähdyspaikkoja talvella ovat niiden talvehtimispaikat. Lepakot vaipuvat talveksi horrokseen. Lepakoita on tavattu horrostamasta mm. luolista, kellareista, kallion halkeamista, rakennuksista, puunkoloista sekä pirunpelloista.

Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen (2012) ohjeessa lepakoille tärkeät alueet on luokiteltu kolmeportaisen luokittelun mukaisesti:

- **Luokka I**: Lisääntymis- tai levähdyspaikka – Ehdottomasti säilytettävä, hävittäminen tai heikentäminen luonnonsuojelulaissa kielletty.
- **Luokka II**: Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti – Alueen arvo lepakoille huomioitava maankäytössä (EUROBATS-sopimuksen mukaisesti).
- Vahva suositus, jolle ei kuitenkaan ole suoraan luonnonsuojelulain suojaa
- Tärkeä saalistusalue voi olla sellainen, jolla saalistaa monta lajia ja/tai alueella saalistaa merkittävä määrä yksilöitä.
- Aluetta käyttävä laji on harvinainen tai harvalukuinen.
- Alue on todettu tai todennäköinen siirtymäreitti päiväpiilon ja saalistusalueen välillä.
- **Luokka III**: Muu lepakoiden käyttämä alue – Maankäytössä mahdollisuuksien mukaan huomioitava alueen arvo lepakoille.
- Alue on lepakoiden käyttämä, mutta laji- ja/tai yksilömäärä on pienehkö.
- Ei mainittu luonnonsuojelulaissa.
- Ei suosituksia EUROBATS-sopimuksessa.

2.6.2 Menetelmät ja aineisto

Selvityksessä keskityttiin arvioimaan selvitysalueen potentiaalia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen esiintymisen kannalta. Suunnitelman eli rantaosayleiskaavan luonne huomioiden arvioitiin, että suunnitelma ei aiheuta merkittävää kielteistä vaikutusta lepakoiden ruokailualueisiin tai siirtymäreitteihin, vaikka niitä selvitysalueella esiintyisikin.

Selvitysalueen sopivuutta lepakoille elinympäristöksi ja erityisesti lakisääteisesti suojelluksi lisääntymis- ja levähdyspaikaksi tarkasteltiin lähtötietojen sekä karttatarkastelun ja maastossa tehtyjen luontotyyppihavaintojen perusteella asiantuntija-arviona. Selvityksessä ei käytetty ultraäänidetektoria.

2.6.3 Keskeiset tulokset

Eliölajit-tietokannassa ei ole lepakkohavaintoja selvitysalueelta tai kahden kilometrin säteeltä sen ympäristöstä.

Selvitysalueella ei luontoselvityksen perusteella havaittu lepakoiden talvehtimispaikoiksi soveltuvia luolia. Selvitysalueen olemassa olevien rakennusten koloissa on mahdollista olla lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Kaavassa esitettävä uusi rakentaminen ei kuitenkaan heikennä tai hävitä mahdollisia rakennuksissa olevia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

2.7 Muut eläimet

2.7.1 Menetelmät ja aineisto

Muiden eläinten esiintymistä selvitysalueella selvitettiin Eliölajit-tietokannan tiedoista sekä maastokäynneillä tehtyjen havaintojen perusteella. Selvityksessä keskityttiin uhanalaisiin lajeihin ja luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin.

2.7.2 Keskeiset tulokset

Ainoat Eliölajit-tietokannassa olevat havainnot eläimistä selvitysalueelta tai 2 kilometrin säteeltä sen ulkopuolelta koskevat liito-oravaa. Liito-oravaa on käsitelty erikseen luvussa 2.4.

Luontoselvityksen maastokäynneillä havaittiin kahdeksan majavan pesää, jotka sijaitsevat Hoikkalammen, Iso Lahnalammen, Iso Liesjärven, Lauttalammen, Vähä Lauttalammen sekä Vähä Vuorijärven rannoilla. Majavanpesien tarkempi sijainti on esitetty kyseisten järvien luvuissa. Luontodirektiivin liitteeseen IV (a) kuuluvan euroopanmajavan (*Castor fiber*) tunnettu esiintymisalue ei ulotu selvitysalueelle. EU:lle raportoidun Suomen euroopanmajavien esiintymistiedon (European Environment Agency, 2019) mukaan lähin 10 x 10 kilometrin karttaruutu, jossa euroopanmajavaa on tavattu, sijaitsee Alavuden ja Seinäjoen rajalla lähimmillään noin 25 kilometrin päässä selvitysalueelta. Myös Alavudella metsästyssaaliina saadut majavat ovat olleet kanadanmajavia (Kotola, 2019). Olemassa olevan tiedon perusteella havaittujen majavanpesien arvioidaankin olevan kanadanmajavien (nykyinen nimi amerikanmajava) pesiä. Kanadanmajava on Suomeen istutettu riistaeläin, eikä sen pesiä katsota kaavoituksessa huomioitaviksi luontokohteiksi.

Kuva 4. Majava Vääräjärvellä.

Liito-oravan sekä edellä mainitun majavan sekä tässä raportissa raportoitujen uhanalaisten lintulajien ja raportissa mainittujen Eliölajit-tietokannassa mainittujen uhanalaisten sammallajien lisäksi lähtötiedot ja maastossa tehdyt havainnot eivät anna viitteitä siitä, että selvitysalueella esiintyisi luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja, tai uhanalaisia tai silmällä pidettäviä eläinlajeja.

2.8 Natura- ja luonnonsuojelualueet ja muut suojelullisesti huomionarvoiset alueet

2.8.1 Menetelmät ja aineisto

Natura-, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueiden (mukaan lukien koskiensuojelulailla suojellut virtavedet ja soidensuojelun täydennysohjelma), valtakunnallisesti arvokkaiden geologisten muodostumien (kallioalueet, kivikot, tuuli- ja rantakerrostumat sekä moreenimuodostumat) sekä pohjavesialueiden sijainti selvitettiin Suomen Ympäristökeskuksen paikkatietoaineistojen Latauspalvelu Lapiosta (SYKE ja ELY-keskukset, 2019). Myös keskeisissä tuloksissa (luku 2.8.2) kuvatussa vaikutusarvioinnissa hyödynnetty valuma-aluejako ladattiin paikkatietona Latauspalvelu Lapiosta.

Kansainvälisesti (IBA), Suomen (FINIBA) ja maakunnallisesti (MAALI) tärkeiden lintualueiden sijainti selvitettiin BirdLife Suomen internetsivuilta (BirdLife, 2019) ladatuista paikkatietoaineistoista.

Edellä mainitut alueet selvitettiin selvitysalueelta ja vähintään 2 kilometrin säteeltä sen rajojen ulkopuolelta, paitsi Natura-alueiden osalta tiedot selvitettiin viiden kilometrin säteeltä selvitysalueen ulkopuolelta.

2.8.2 Keskeiset tulokset

Seuraavassa kuvassa (Kuva 5) on esitetty selvitysalueella ja sen lähiympäristössä sijaitsevat Natura-, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueet, tärkeät lintualueet (IBA, FINIBA ja MAALI-alueet), valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat sekä pohjavesialueet.

Selvitysalueella ei ole Natura-alueita. Lähin Natura-alue Sappionjärvet (FI0800065; SAC-alue) sijaitsee noin 1,5 kilometriä selvitysalueesta koilliseen.

Selvitysalueella ei ole luonnonsuojeluohjelma-alueita eikä luonnonsuojelualueita. Lähin luonnonsuojeluohjelma-alue on Sappionjärvien rantojensuojeluohjelma-alue noin 1,5 kilometriä selvitysalueen koillispuolella ja lähin luonnonsuojelualue Kellomäki 8 ja Rajala 11 sijaitsee niin ikään noin 1,5 kilometriä selvitysalueen koillispuolella.

Selvitysalueella ei ole kansainvälisesti (IBA) tai kansallisesti (FINIBA) tärkeitä lintualueita. Alueella on yksi maakunnallisesti (MAALI) tärkeä lintualue, Riihonjärvi. Riihonjärven MAALI-aluetta on kuvattu tarkemmin järvikohtaisessa luvussa. Toinen maakunnallisesti tärkeä lintualue Ponnejärvi sijaitsee noin 500 metriä selvitysalueen pohjoispuolella.

Selvitysalueella sijaitsee kaksi valtakunnallisesti arvokasta kallioaluetta. Nämä ovat Holkonkallio-Porttikallio Iso Lahnalammen pohjois-/koillispuolella sekä Isonselänvuori-Vuorisalmenvuori Iso Vuorijärven itärannalla. Näitä kallioalueita on käsitelty tarkemmin järvikohtaisissa luvuissa. Selvitysalueella tai 1 kilometrin säteellä selvitysalueesta ei ole muita valtakunnallisesti arvokkaita geologisia muodostumia (kivikoita, tuuli- ja rantakerrostumia tai moreenimuodostumia).

Selvitysalueella sijaitsee viisi pohjavesialuetta, Hakojärvi, Vuorijärvi A, Vuorijärvi B, Lieskangas ja Liesjärvi (Kuva 5). Näistä 200 metrin säteellä selvityksessä mukana olevien järvien rannasta sijaitsevat Vuorijärvi A Iso Vuorijärven länsipuolella, Kangaslampi B Kangaslammen pohjoisosassa ja pohjoispuolella, Lieskangas Kangasjärven eteläpuolella ja Iso Liesjärven luoteispuolella, sekä Liesjärvi Iso Liesjärven etelä- ja Vähä Liesjärven itäpuolella. Näiden pohjavesialueiden sijainti on kuvattu tarkemmin järvikohtaisten lukujen kartoissa. Pohjavesialueilla on voimassa pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §).

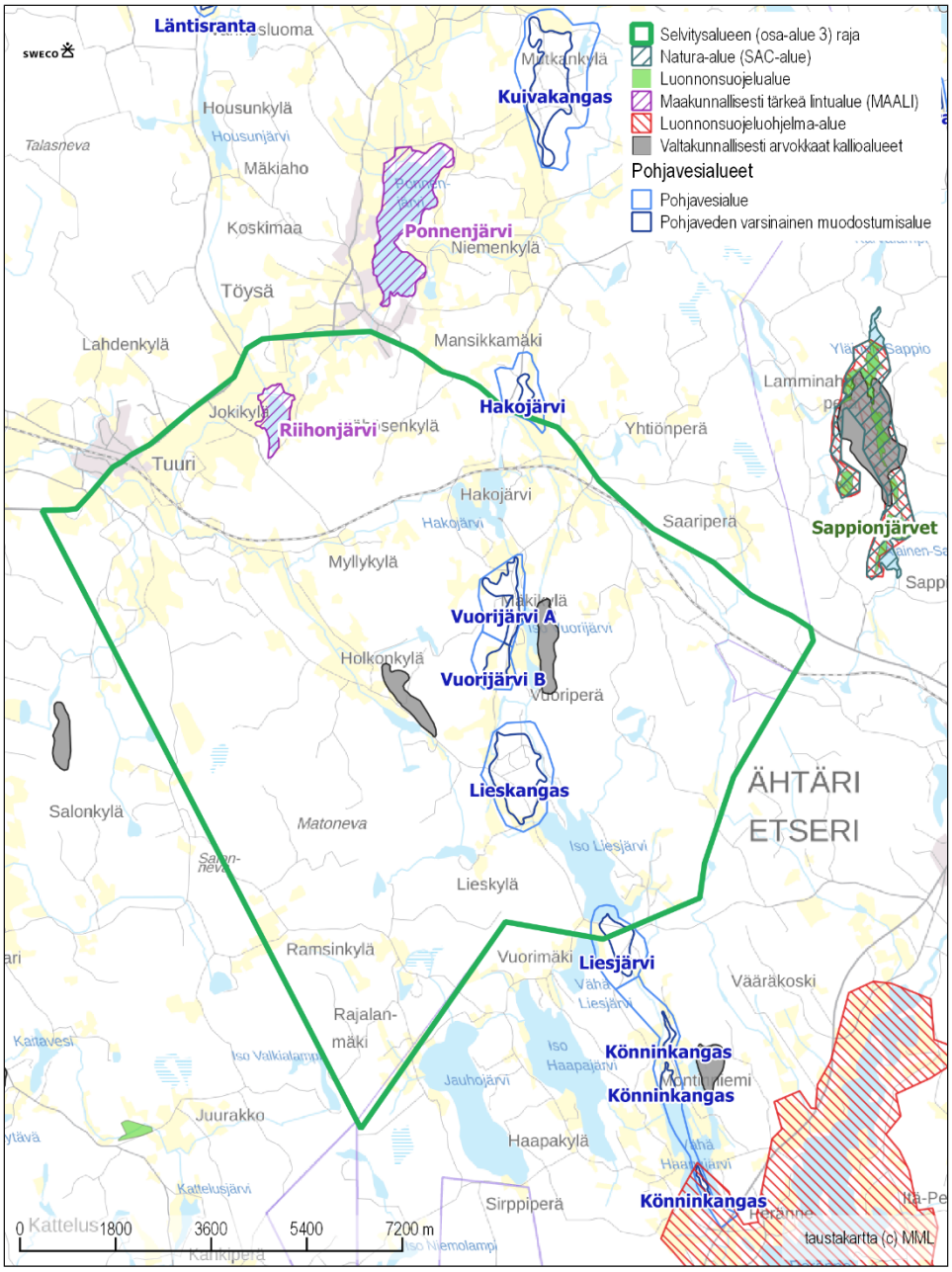

Kuva 5. Natura-, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueet, tärkeät lintualueet, valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat sekä pohjavesialueet.

3 LUONTOSELVITYSALUEEN JÄRVET JA LAMMET

3.1 Alainen Mustalampi

Alainen Mustalampi sijaitsee selvitysalueen itäosassa. Järven pinta-ala on 3,8 ha.

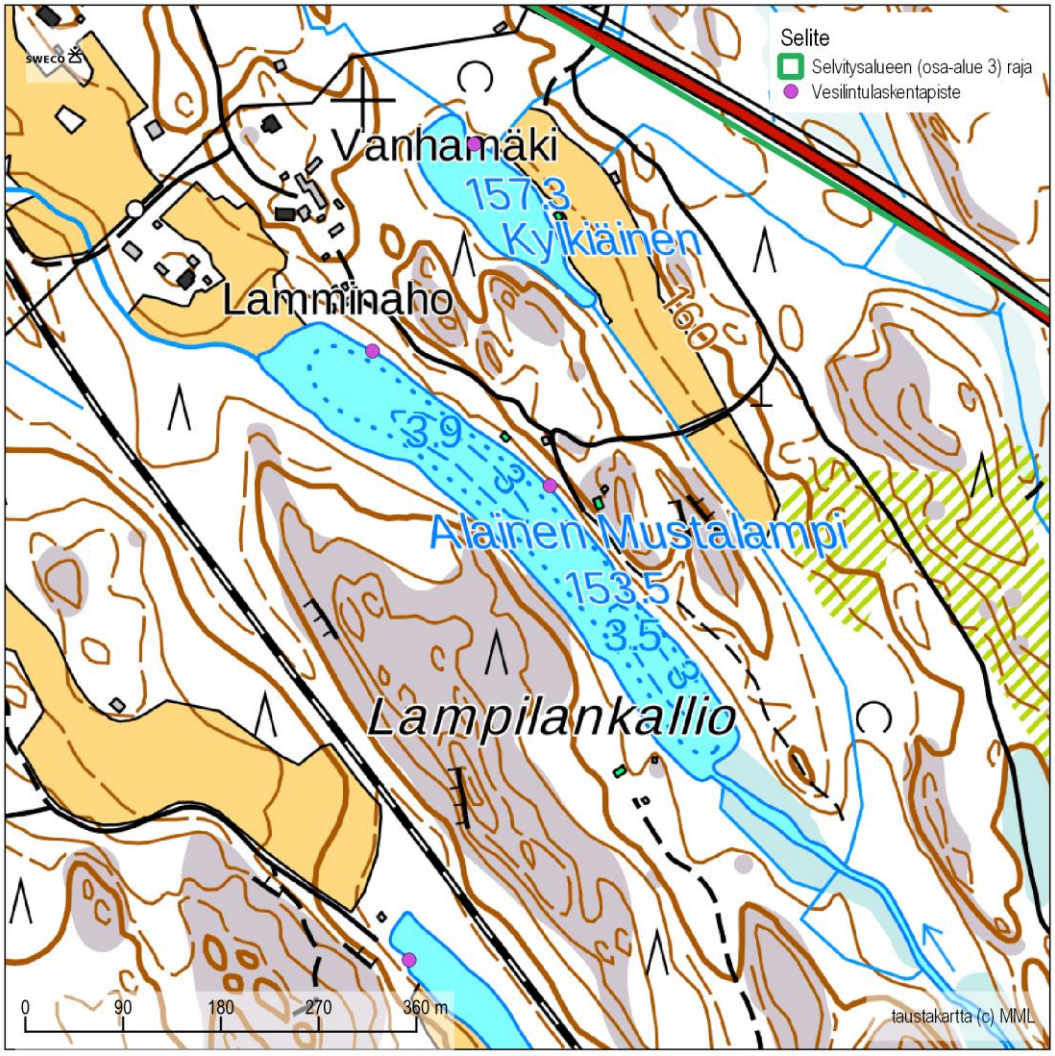

3.1.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Alainen Mustalampi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella melko niukkaravinteinen pitkulainen pieni järvi. Järveä reunustavat koillis- ja lounaissivuilta kalliot, joista jylhempi on lounaisrannan pääosin rakentamaton Lampilankallio. Järven kaakkoispäässä on nevareunus ja rämettä, luoteispäässä pelto. Järven lounaispuolen puusto on varttunutta havupuuvaltaista kangasmetsää. Koillispuolen metsä on sieltä täältä pienialaisesti hakattua tai taimikkoa. Järven pohjoispäässä pihapiirin kaakkoispuolella tien ja järven välinen

metsä on lehtikuusitaimikkoa. Järven tulo- ja lasku-uomat ovat uomaltaan luonnontilaisen kaltaisia, mutta kooltaan puroja, eivätkä siten vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittamia pienvesiä. Järveä ympäröi muutama rakennus, jotka painottuvat koillisrannalle.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 6. Alainen Mustalampi. Kuva koillisrannan keskeltä etelään päin.

3.1.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla västäräkki ja toisella laskentakerralla telkkänaaras sekä kolme tavikoirasta. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havainto-ajankohtien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 3. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Leppälintu	**1**	LC		X	

3.1.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Järven pohjoisosassa havaittiin majava ensimmäisellä maastokäynnillä. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavan arvioidaan olevan kanadanmajava. Kanadanmajava on Suomeen istutettu riistaeläin.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.2 Hakojärvi

Hakojärvi sijaitsee selvitysalueen pohjoisosassa. Järven pinta-ala on 70 ha.

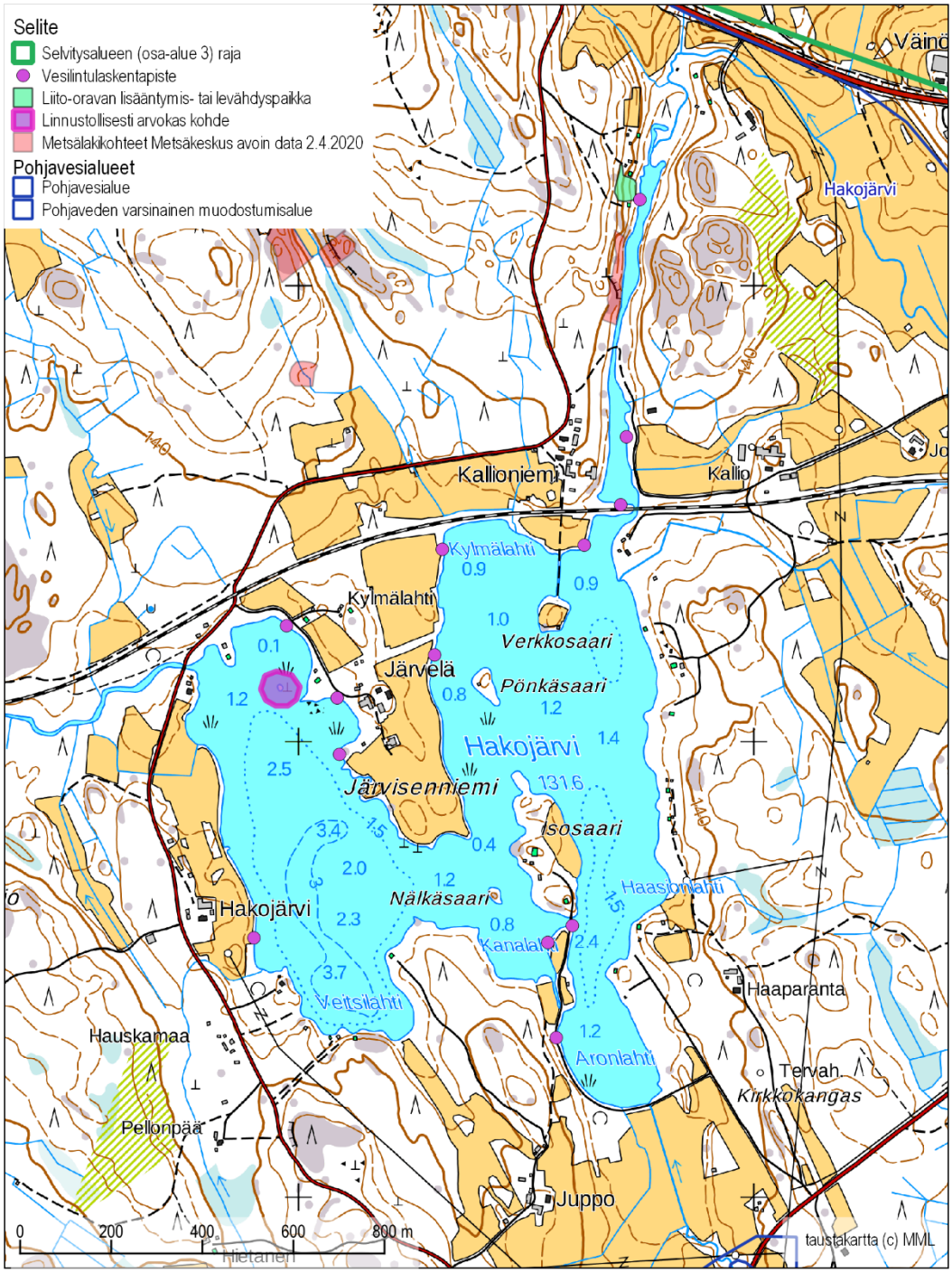

3.2.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Hakojärvi on matala, kasvillisuuden perusteella keskiravinteinen järvi. Järvi on ilmeisesti jonkin verran rehevöitynyt maatalouden ravinnepäästöjen vaikutuksesta. Järveä ympäröivät useat pellot ja niiden lomassa olevat pihapiirit, jotka vuorottelevat kangasmetsien kanssa. Järven kapeaa pohjoisosan lahtea ympäröivät jyrkät kangasmetsäiset mäenrinteet. Paikoin etenkin rantapeltojen kohdilla järven rannassa kasvaa hiukan järviruokoa. Järvessä on useita saaria. Järven koillisen lahden yli kulkee rautatie pengertietä pitkin. Rantavyöhykkeellä sijaitsee melko runsaasti rakennuksia, jotka ovat sekä asuin- että vapaa-ajan rakennuksia. Järven lähistöllä on myös maatiloja. Isosaaressa sijaitsee leirikeskus. Järven tulo- ja lasku-uomat ovat uomaltaan luonnontilaisen kaltaisia, mutta kooltaan puroja, eivätkä siten vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittamia pienvesiä.

Kuva 7. Hakojärvi. Kuva junaradan juurelta etelälounaaseen.

Hakojärven pohjoispään länsirannalla sijaitsee Metsäkeskuksen avoimessa paikkatietoaineistossa esitetty metsälain 10 §:n erityisen tärkeä elinympäristö, jyrkänne ja sen alusmetsä. Maastokäynnin ja puustokarttatarkastelun perusteella kohteen puusto on kuitenkin melko nuorta, vain noin 40-vuotiasta.

Järvellä ei havaittu muita huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita, eikä suojeltuja pienvesiä.

3.2.2 Pesimälinnusto

Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla 59 laulujoutsenta, kahdeksan haapanan parvi, 14 tukkasotkan parvi ja yksi tukkasotkapari, uivelopari ja uivelokoiras, seitsemän

kuovin parvi sekä valkoviklo. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 4. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	**4**	VU		X	
Haarapääsky	**4**	VU			
Harakka	**1**	NT			
Härkälintu	**1**	NT			
Kalalokki	**11**	LC			
Kalatiira	**2**	LC	X	X	
Kuovi	**3**	NT		X	
Laulujoutsen	**3**	LC	X	X	
Naurulokki	**n. 50**	VU			
Pajusirkku	**4**	VU			
Punavarpunen	**2**	NT			
Rantasipi	**3**	LC		X	
Silkkiuikku	**2**	NT			
Sinisorsa	**12**	LC			
Tavi	**6**	LC		X	
Telkkä	**9**	LC		X	
Västäräkki	**1**	NT			

Pesimälinnustoselvityksen perusteella rajattiin linnustollisesti arvokkaaksi kohteeksi naurulokkien pesimäluoto, joka sijaitsee Hakojärven luoteisosassa. Luodolla pesii noin 50 naurulokkiparia ja ainakin yksi kalatiirapari.

Kuva 8. Hakojärven luoteisosan naurulokkien pesimäluoto.

Suhteellisen suuri kokonsakin huomioiden Hakojärvi on selvitysalueen mittakaavassa hyvä lintujärvi, jolla sekä pesii että levähtää muutolla melko runsaasti lintuja. Järvellä ei kuitenkaan naurulokkien pesimäluotoa lukuun ottamatta voimakkaasti erotu jokin tietty osa, joka olisi erityisesti huomionarvoinen linnuston kannalta.

3.2.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Hakojärven pohjoispään länsirannalla sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteen puusto on melko järeää kuusivaltaista tuoreen kankaan sekametsää, jossa sekapuuna kasvaa mm. haapaa, koivua, raitaa ja mäntyä. Lisääntymis- tai levähdyspaikka sijaitsee jyrkässä rinteessä vapaa-ajanasuntojen välissä. Pesäpuuksi määritettiin kohteen pohjoisosassa aivan mökin pihapiirin vieressä kasvava kuusi, jossa oli risupesä ja jonka juurella oli noin 140 papanaa. Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin kymmenen kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli noin 1-120 papanaa. Pohjoisessa kohde rajautuu puoliavoimeen vapaa-ajanasunnon pihapiiriin ja lännessä nuoreen mänty-koivusekametsään. Idässä kohderajauksen ulkopuolelle jätettiin rannan lehtipuustoinen vyöhyke, jossa kasvaa mm. pajua ja harmaaleppää ja koivua, mutta ei kuusta tai haapaa Tällä rantavyöhykkeellä ei havaittu papanoita. Kohteen eteläpuolella on hyvin pienialainen vapaa-ajanasunnon avoin pihapiiri. jota ympäröi järeä kuusimetsä, jossa on muutamia haapoja ja koivuja, kuitenkin vähemmän kuin rajatulla kohteella. Tällainen liito-oravalle luontotyyppinsä puolesta potentiaalinen metsä jatkuu rannassa noin 50 metriä kohteelta etelään, missä ei kuitenkaan havaittu papanoita.

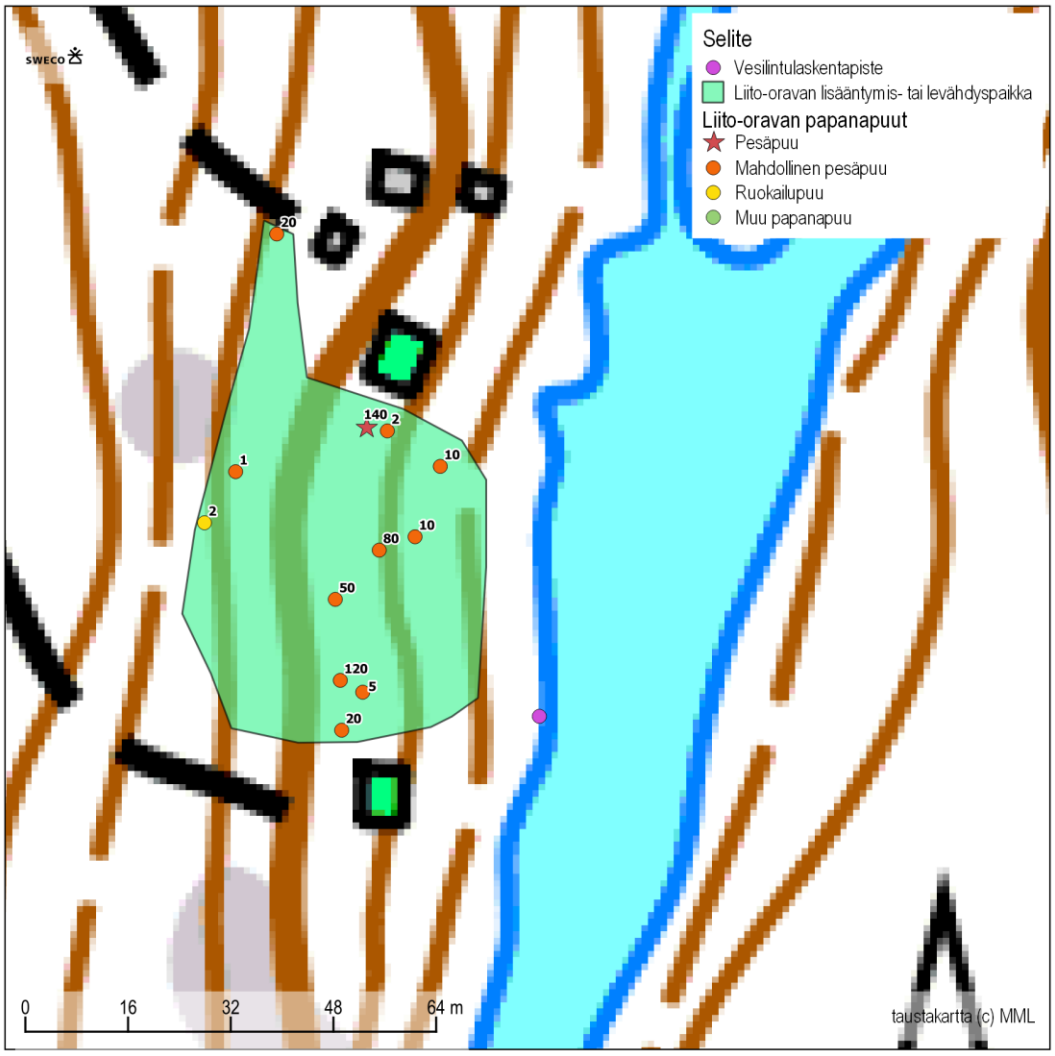

Kuva 9. Hakojärven pohjoispään länsirannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 10. Hakojärven pohjoispään länsirannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka ulottuu pohjoisreunaltaan vapaa-ajanasunnon pihapiirin reunaan. Kuva alueen pohjoisosasta pohjoiseen.

Edellä mainitun liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan lisäksi luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.3 Hoikkalampi

Hoikkalampi sijaitsee selvitysalueen itäosassa. Järven pinta-ala on 1,5 ha.

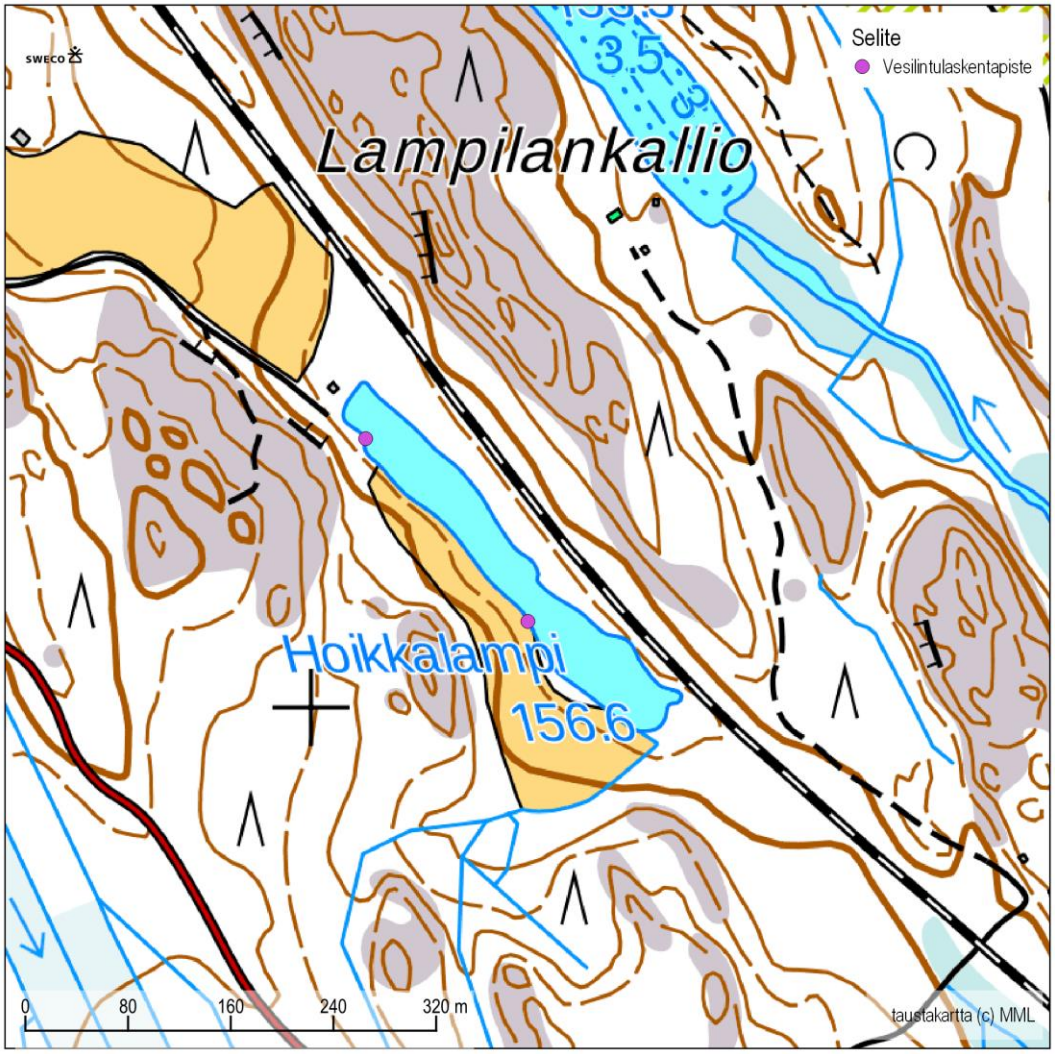

3.3.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Hoikkalampi on kasvillisuuden perusteella keskiravinteinen pieni lampi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Lampea ympäröi lounaispuolella pelto, ja koillispuolella rautatie. Lammen rantojen vähäinen puusto on kuollut pystyyn tulvimisen seurauksena. Ratapenger on saattanut vaikuttaa lammen vesitalouteen, mutta lammella elävällä majavallakin voi olla ollut tähän vaikutusta. Lammen tulouoma on kaivettu oja. Lammen luoteisrannalla on pieni vapaa-ajanrakennus tai saunamökki.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 11. Hoikkalampi. Kuva kaakkoispäästä luoteeseen.

3.3.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla kaksi laulujoutsenta ja rantasipi, ja toisella laskentakerralla kaksi sinisorsakoirasta. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 5. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Kalalokki	**1**	LC			
Kalatiira	**1**	LC	X	X	
Metsäviklo	**2**	LC			
Tavi	**1**	LC		X	
Telkkä	**1**	LC		X	
Valkoviklo	**1**	NT		X	

3.3.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen maastokäynnillä havaittiin majavan pesä keskellä Hoikkalammen itärantaa kannaksen kohdalla junaradan varressa. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän arvioidaan olevan kanadanmajavien pesä.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.4 Häntälampi

Häntälampi sijaitsee selvitysalueen pohjoisosassa. Järven pinta-ala on 2 ha.

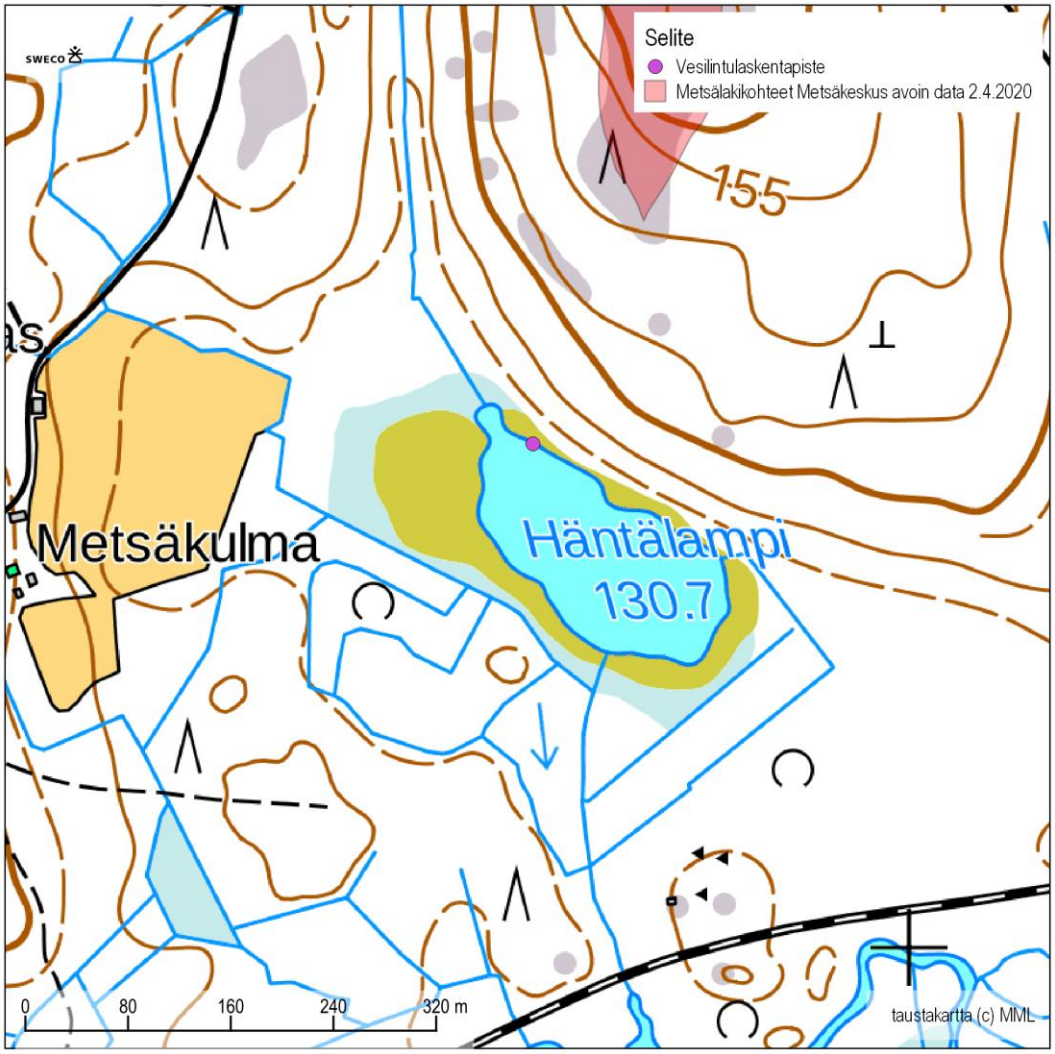

3.4.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Häntälampi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella melko niukkaravinteinen, hyvin pieni järvi tai paremminkin lampi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Järveä reunustavat joka puolelta nevareunukset. Nevoja ympäröivät ojitetut, mäntyä ja koivua kasvavat rämeet ja korvet. Lammen länsiosassa kasvaa hiukan järviruokoa, ja järven länsi- ja luoteispuolinen rantametsä on tulvivaa koivikkoa ja pajukkoa. Järven tulo- ja lähtöuomat ovat kaivettuja ojia. Järven rantavyöhykkeellä ei ole lainkaan rakennuksia.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 12. Häntälampi. Kuva pohjoisrannalta kaakkoon.

3.4.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla laulujoutsenpari ja viisi saalistavaa haarapääskyä, sekä kurkipari pellolla noin 150 metriä lammen länsipuolella. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien, -tyyppien ja/tai paikkojen vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 6. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Pajusirkku	**1**	VU			
Telkkä	**1**	LC		X	
Västäräkki	**1**	NT			

3.4.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.5 Iso Lahnalampi

Iso Lahnalampi sijaitsee selvitysalueen keskiosassa. Järven pinta-ala on 15 ha.

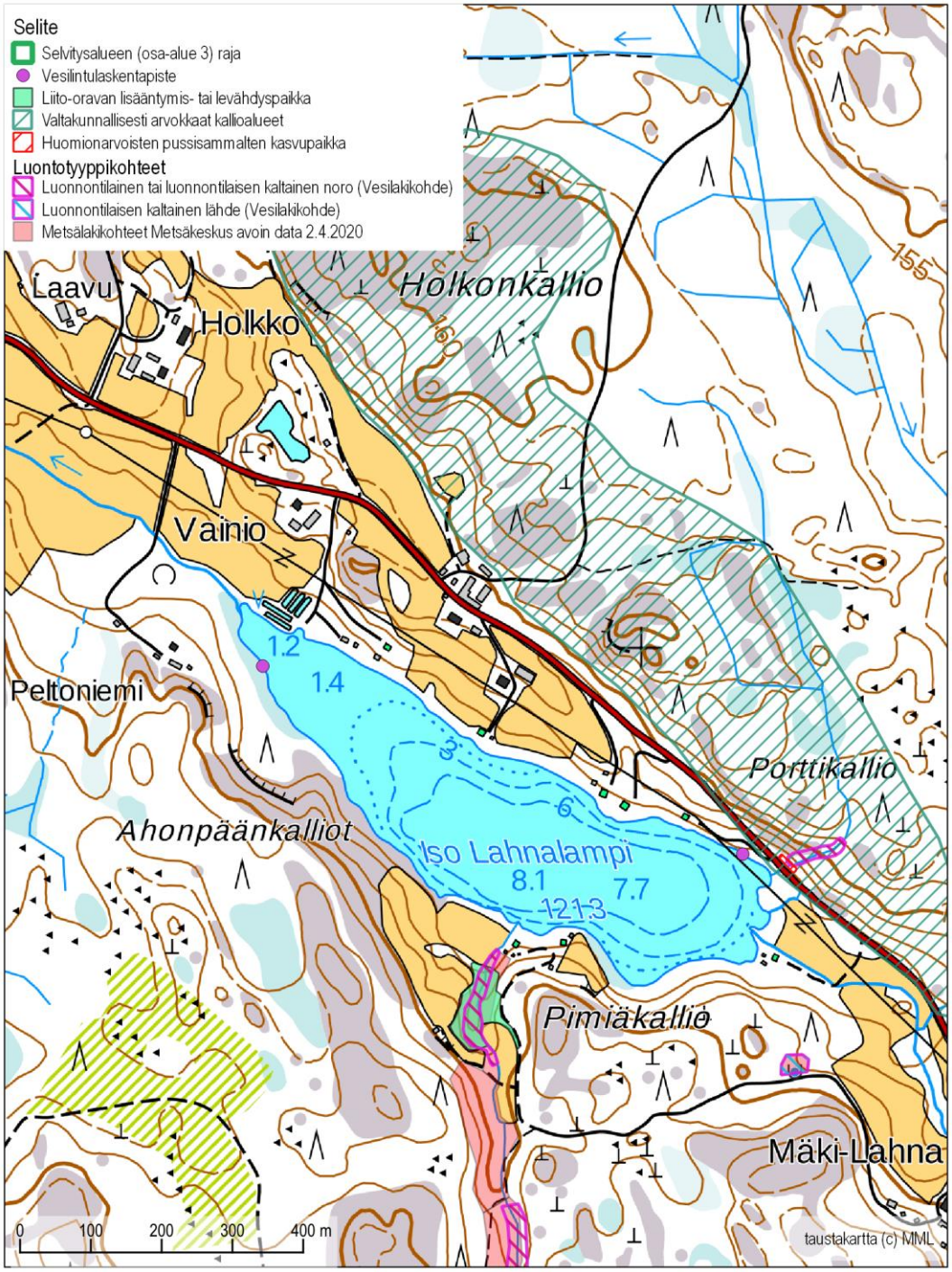

3.5.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Iso Lahnalampi on kasvillisuuden perusteella niukka-/keskiravinteinen järvi. Järveä ympäröivät monet pellot sekä asuin- ja vapaa-ajanrakennukset, jotka painottuvat järven koillisrannalle. Järven koillispäässä sijaitsee jonkinlaisia vesiviljelyaltaita. Järveä ympäröivät eri suunnita korkeat, kallioiset mäkialueet Porttikallio, Pimiäkallio ja Ahonpäänkalliot. Porttikallion ja Pimiäkallion kuusivaltainen kangasmetsä on varttunutta, mutta järven lounaispuolisen Ahonpäänkallion rinne on paikoin avohakattua. Järven kaakkoinen tulouoma ja luoteinen lasku-uoma ovat kooltaan puroja, eivätkä siten vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittamia pienvesiä. Myöhemmin tässä luvussa puhutaan muista, vesilakikohteiksi rajatuista tulouomista. Järveä ympäröi muutama rakennus, jotka painottuvat koillisrannalle.

Kuva 13. Iso Lahnalampi. Kuva on otettu luoteisosasta, kuvaussuunta itään.

Iso Lahnalammen eteläpuolella sijaitsee luonnontilainen noro, josta on kuva liito-oravaa käsittelevässä luvussa (Kuva 18). Noro on suurelta osin kivikon alla kulkeva piilonoro, joka sijaitsee järeää lehdon/lehtomaisen kankaan kuusi-haapa-koivusekametsää kasvavassa. Noron uoma on luonnontilainen. Noro välittömine lähiympäristöineen on vesilain 2. luvun 11 §:n mukainen kohde ja siten valtakunnallisesti arvokas kohde. Vesilain mukaan noron luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Kohteella ja osin sen ympäristössä sijaitsee Metsäkeskuksen avoimessa paikkatietoaineistossa esitetty metsälain 10 §:n erityisen tärkeä elinympäristö, noro välittömine lähiympäristoineen.

Iso Lahnalammen koillispuolella sijaitsee luonnontilainen noro. Noro kulkee hyvin kapeana, mutta pintanorona varttuneessa tuoreen kankaan kuusimetsässä. Kohteen alueella noron uoma on luonnontilainen, mutta sen pohjoispuolella uoma on suoristettu. Noro välittömine

lähiympäristöineen on vesilain 2. luvun 11 §:n mukainen kohde ja siten valtakunnallisesti arvokas kohde. Vesilain mukaan noron luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Kuva 14. Luonnontilainen noro Iso Lahnalammen koillispuolella on vesilakikohde.

Kuva 15. Luonnontilaisen kaltainen lähde Iso Lahnalammen kaakkoispuolella.

Iso Lahnalammen kaakkoispuolella noin 150 metriä rannasta sijaitsee luonnontilaisen kaltainen lähde. Lähde on pieni kangaskorpinen painanne kuusivaltaisen tuoreen kankaan keskellä notkelmassa. Kivien keskellä on pieni avovesipainanne. Kohteella ei ole erityistä

lähdekasvillisuutta. Kohteelta lähtee vedenottoputki kohti Iso lahnalampea. Lähde välittömine lähiympäristöineen on vesilain 2. luvun 11 §:n mukainen kohde ja siten valtakunnallisesti arvokas kohde. Lähde on merkitty myös Metsäkeskuksen avoimeen metsälakikohdepaikkatietoaineistoon. Vesilain mukaan lähteen luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Eliölajit-tietojärjestelmän mukaan Iso Lahnalammen koillisrannalla on kaksi hyvin lähekkäin toisiaan sijaitsevaa tiedossa olevaa uhanalaisten tai silmälläpidettävien kasvilajien kasvupaikkaa. Kyseessä on sijaitsevat vaarantuneen, suomen kansainvälisiin vastuulajeihin kuuluvan pohjanpussisammalen ja silmälläpidettävän vuoripussisammalen kasvupaikat, jotka on esitetty seuraavassa karttakuvassa (Kuva 16). Kyseisistä havainnoista ei ilmene Eliölajit-tietokantatiedoissa havainnoijaa, mutta havaintojen luotettavuutta lisää se, että niistä on tallennettu museonäytteet Ouluun. Eliölajit-tietokannan mukaan pohjanpussisammalen havaintopaikan koordinaattien sijaintitarkkuus on 1 m ja vuoripussisammalen 100 metriä.

Pohjanpussisammalta (*Marsupella sphacelata*) on havaittu Eliölajit-tietokannan havaintolomaketietojen mukaan vuonna 2001 Isoon Lahnalampeen Porttikallion kupeesta laskevan puron varressa, aivan maantien tuntumassa, maantien koillispuolella. Vuoripussisammal viihtyy valuvetisillä kallioilla ja purokivillä, ja se esiintyy harvinaisena paikoitellen koko maassa (Luopioisten kasvisto, 2019). Kasvupaikan kuvauksen mukaan kyseessä oli maakolo tien penkassa metsärinteessä, ja paikka oli valuvesikohta ylempää tulevan vähäisen sivuojan vuoksi. Vuoden 2001 havaintokuvauksen mukaan lajille soveliasta aluetta oli paikalla muutama neliömetri. 25.7.2013 tehdystä tarkastuksesta Eliölajit-tietokantaan on kirjattu, että lajia ei löytynyt ja kasvupaikka oli muuttunut, koska ojan kohta tien penkereessä oli täysin kuivahtanut. Vuoripussisammalta on (*Marsupella sparsifolia*) on havaittu Iso Lahnalammen koillisrannalla Eliölajit-tietokannan havaintolomaketietojen mukaan 25.7.2013. Havaintopaikka oli Eliölajit-tietokannan mukaan Porttikallionojasta koilliseen maantien ojanpenkan päällä, metrisen kallioportaan tyvipinnalla. Maastokäynnillä ei tehty sammalselvitystä, mutta rajattiin kartalle tämä valuvetinen kalliotörmä ja tien penkka. Kyseessä on uhanalaisen, vaarantuneen lajin kasvupaikka ja siten kansallisesti arvokas kohde. Kohde suositellaan jätettäväksi kasvupaikan maaperää, puustoisuutta ja kosteusoloja muuttavan rakentamisen ulkopuolelle.

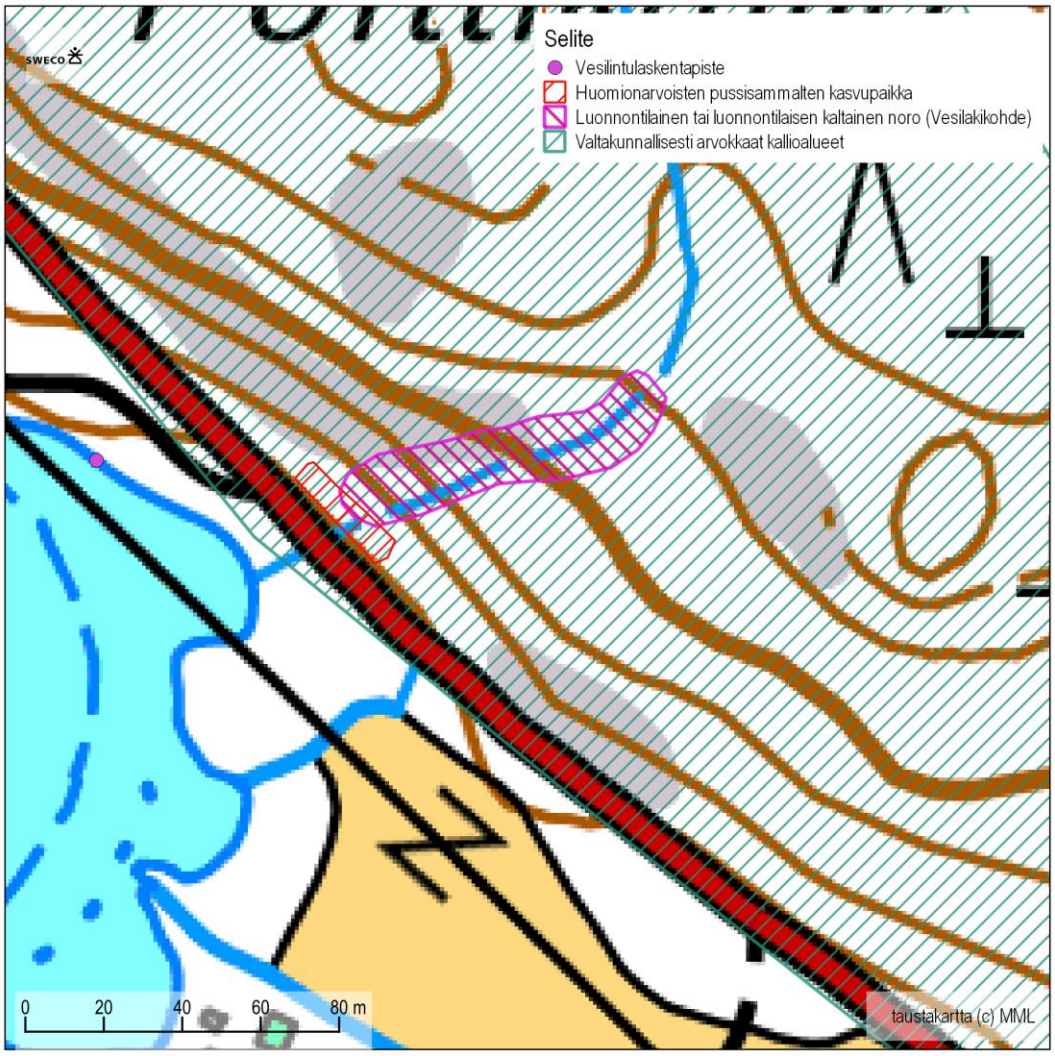

Kuva 16. Iso Lahnalammen koillispuolella on luonnontilainen noro ja Eliölajit-tietokannan mukaan noron valuvesitörmässä on ainakin aiemmin kasvanut huomionarvoisia pussisammallajeja.

Valtakunnallisesti arvokas kallioalue Holkonkallio-Porttikallio sijaitsee Iso Lahnalammen pohjois-/koillispuolella.

3.5.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Pyy havaittiin itäpään kaakkoispuolella 50 m rannasta, ja pensastasku ja käenpiika pellon reunassa puron varressa pari sataa metriä järvestä luoteeseen. Lisäksi järvellä havaittiin toisella laskentakerralla tavikoiras. Tavia ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohdan vuoksi tällä järvellä pesiväksi.

Taulukko 7. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Kalalokki	**2**	LC			
Kuovi	**1**	NT		X	
Käenpiika	**1**	NT			
Pensastasku	**1**	VU			
Pyy	**1**	VU	X		
Telkkä	**1**	LC		X	

3.5.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Iso Lahnalammen eteläpuolella noron varressa sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto.

Liito-oravakohde sijaitsee sekapuustoisessa norolaaksossa, jossa kasvaa lehtomaisen kankaan, osin lehdonkin järeää kuusi-haapa-sekametsää, jossa on sekapuuna mm. koivua ja raitaa. Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin neljä kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli 10-80 papanaa, sekä yksi kuusi, jossa oli risupesä ja 10 papanaa. Kohde rajautuu idässä ja koillisessa puhtaaseen kuusimetsään ja muissa suunnissa pääosin peltoon. Kohteen eteläpuolella noron varressa on nuorehkoa lepikkoa ja hiukan kauempana etelässä melko puhdasta järeää kuusikkoa. Luoteispuolella pellon ympäröimä metsäniemeke on nuorehkoa osittain hakattua haavikkoa.

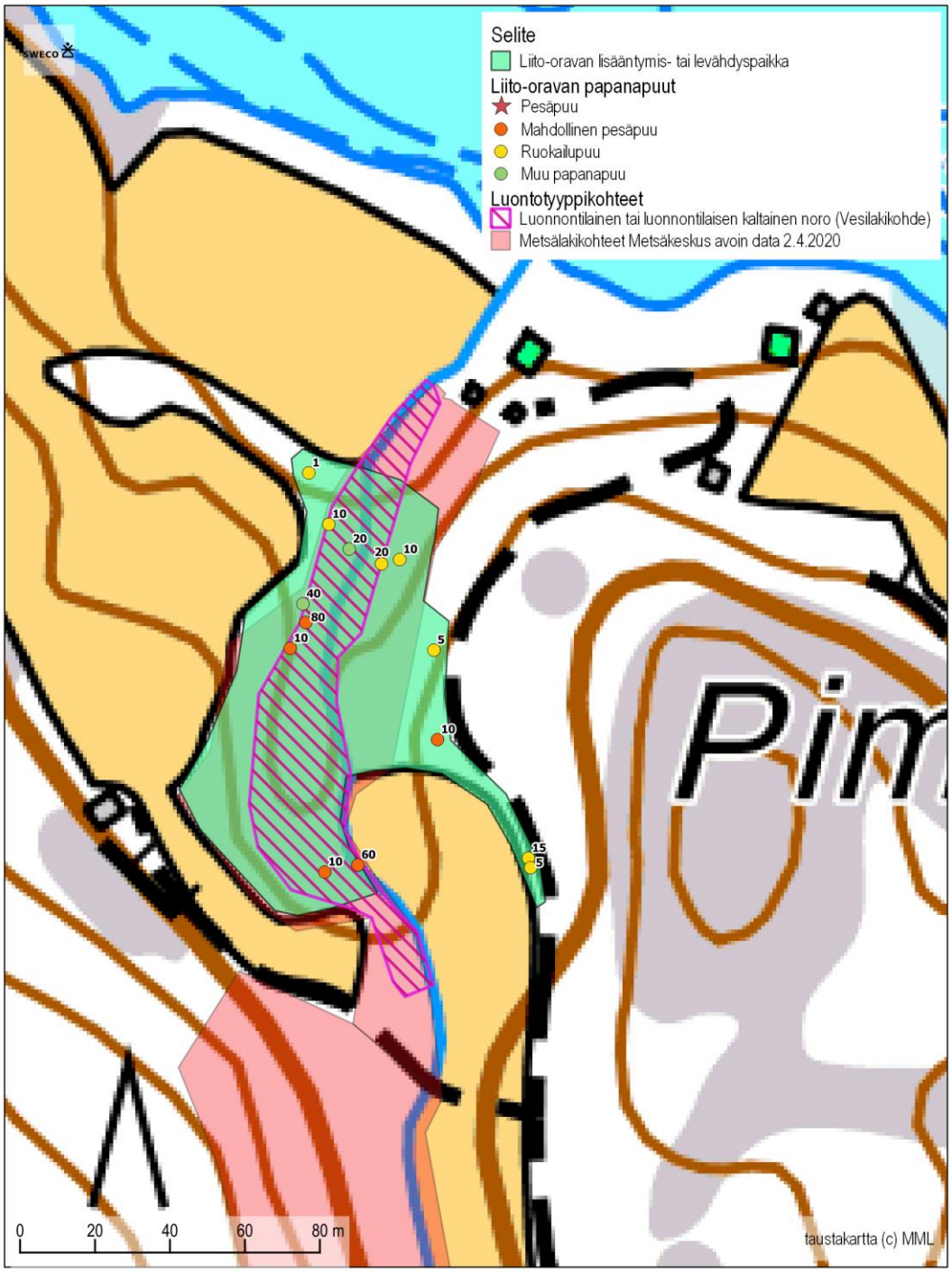

Kuva 17 Iso Lahnalammen eteläpuolella sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. Kartassa näkyy myös maastotöissä rajattu vesilain mukainen noro.

Kuva 18. Iso Lahnalammen etelärannan liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan läpi kulkee vesilakinoro. Kuva kohteen keskeltä etelään.

Luontoselvityksen maastokäynnillä havaittiin majavan pesä Iso Lahnalammen eteläran-nalla. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän ar-vioidaan olevan kanadanmajavien pesä.

Edellä mainitun liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan lisäksi luontoselvityksen pe-rusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaik-koja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.6 Iso Liesjärvi

Iso Liesjärvi sijaitsee selvitysalueen kaakkoisosassa. Järven pinta-ala on 160 ha.

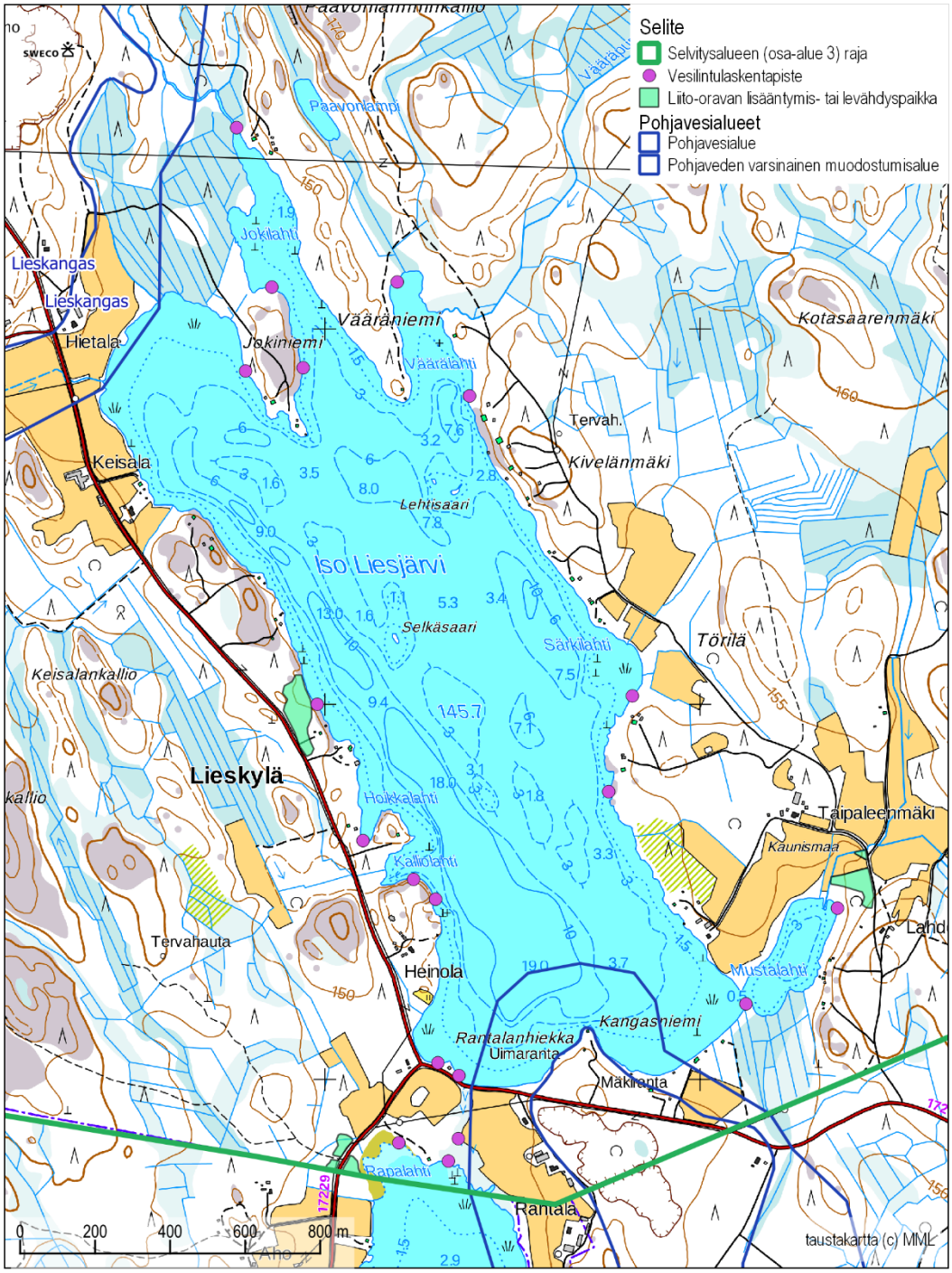

3.6.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Iso Liesjärvi on kasvillisuuden perusteella melko niukkaravinteinen järvi. Järven suurimpien lahtien pohjukoissa, etenkin luoteisessa lahdessa, kasvaa kuitenkin kapeana vyöhykkeenä järviruokoa. Järvessä on muutama pieni, kallioinen saari, jotka tarjoavat pesimäpaikkoja vesi- ja rantalinnuille. Järvi rajautuu pääosin havupuuvaltaisiin kangasmetsiin ilman nevareunuksia. Paikoin rannoilla on ojitettua isovarpurämettä ja turvekankaita. Järven lounaisranta on monin paikoin jyrkän kallioinen rantaviivaan asti, pohjoisosankin rannat siellä täällä. Järven luoteispäässä ja paikoin kaakkois- ja eteläosassa rantavyöhykkeellä on peltoja. Järven rantavyöhykkeellä on siellä täällä rakennuksia. Ne ovat pääosin vapaa-ajanrakennuksia.

Iso Liesjärven koillisosaan Väärälahden itärannalle laskee uoma. Kyseinen uoma on noin sadan metrin matkalta suoristamaton, mutta idempänä kauempana järvestä kaivettu. Uoma on ainakin luonnontilaiselta osuudeltaan leveydeltään niin iso, että siinä voi helposti kala kulkea. Näin ollen kyseessä ei ole vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittama noro. Ainakin jossain vaiheessa suoristettu, peltojen keskellä kulkeva uoma laskee järven kaakkoisosassa sijaitsevan Mustalahden itärannalle. Tämän uoman järveä lähimmässä noin 30-40 metriä pitkässä osassa on useita majavan patoja ja uoma on levinnyt rantakoivikkoon.

Iso Liesjärven luoteispuolella sijaitsee Lieskankaan pohjavesialue ja järven eteläpuolella Liesjärven pohjavesialue. Molemmat pohjavesialueet ovat vedenhankintaan soveltuvia.

Kuva 19. Iso-Liesjärvi on selvitysalueen suurimpia järviä. Kuvassa Lehtisaari ja sen luoteispuolinen saari. Kuva on otettu itärannalta.

3.6.2 Pesimälinnusto

Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Taulukossa esitettyjen lajien lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla

mustalintupari, metsäviklo, kaksi västäräkkiä, ja toisella laskentakerralla 22 saalistavaa pikkulokkia, seitsemän räystäspääskyä ja 12 haarapääskyä saalistamassa järven päällä. Toisella maastokäynnillä nähtiin myös metsonaaras tiellä Jokiniemessä, sekä pyy järven koillispuolella sijaitsevan Paavonlammen ja Iso-Liesjärven välissä. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien ja/tai havaintopaikkojen vuoksi tällä järvellä tai järven rantavyöhykkeellä pesiviksi. Kuikka pesii itäisen saaren eli Lehtisaaren pohjoisrannalla. Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei kuitenkaan ole erityisiä linnustollisesti arvokkaita kohteita.

Taulukko 8. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	**1**	VU		X	
Isokoskelo	**1**	NT		X	
Kalalokki	**8**	LC			
Kalatiira	**4**	LC	X	X	
Kuikka	**2**	LC	X		
Kuovi	**1**	NT		X	
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Naurulokki	**1**	VU			
Pajusirkku	**1**	VU			
Rantasipi	**6**	LC		X	
Selkälokki	**1**	EN		X	
Sinisorsa	**3**	LC			
Taivaanvuohi	**1**	NT			
Tavi	**5**	LC		X	
Telkkä	**3**	LC		X	
Valkoviklo	**1**	NT		X	

3.6.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Iso Liesjärven kaakkoispuolella Mustalahden itärannalla sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteen puusto on melko harvaa tuoreen kankaan kuusi-mäntymetsää, jossa sekapuuna kasvaa haapoja, koivuja ja joitakin raitoja. Puusto ei ole kovin järeää, rinnankorkeusläpimitta on noin 20-25 cm.

Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin 6 kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli 10-200 papanaa. Kohderajaukseen sisällytettiin pienialainen pellon ympäröimä haavikko pääkohteen pohjoispuolella, sillä siellä havaittiin papanoita kolmen haavan tyvellä ja tämä haavikko sijaitsee muiden papanapuiden lähes välittömässä lähiympäristössä. Noin 30

metriä rajatun lisääntymis- ja levähdyspaikan kaakkoispuolelle tien itäpuolelle jatkuu kuusi-haapa-koivusekametsä, jossa ei kuitenkaan havaittu liito-oravan papanoita. Etelässä ja lounaassa metsä vaihettuu lähes lehtipuuttomaksi harvaksi mäntyvaltaiseksi metsäksi. Läntisimmän osan eteläpuolella on koivikkoa, jossa ei havaittu papanoita.

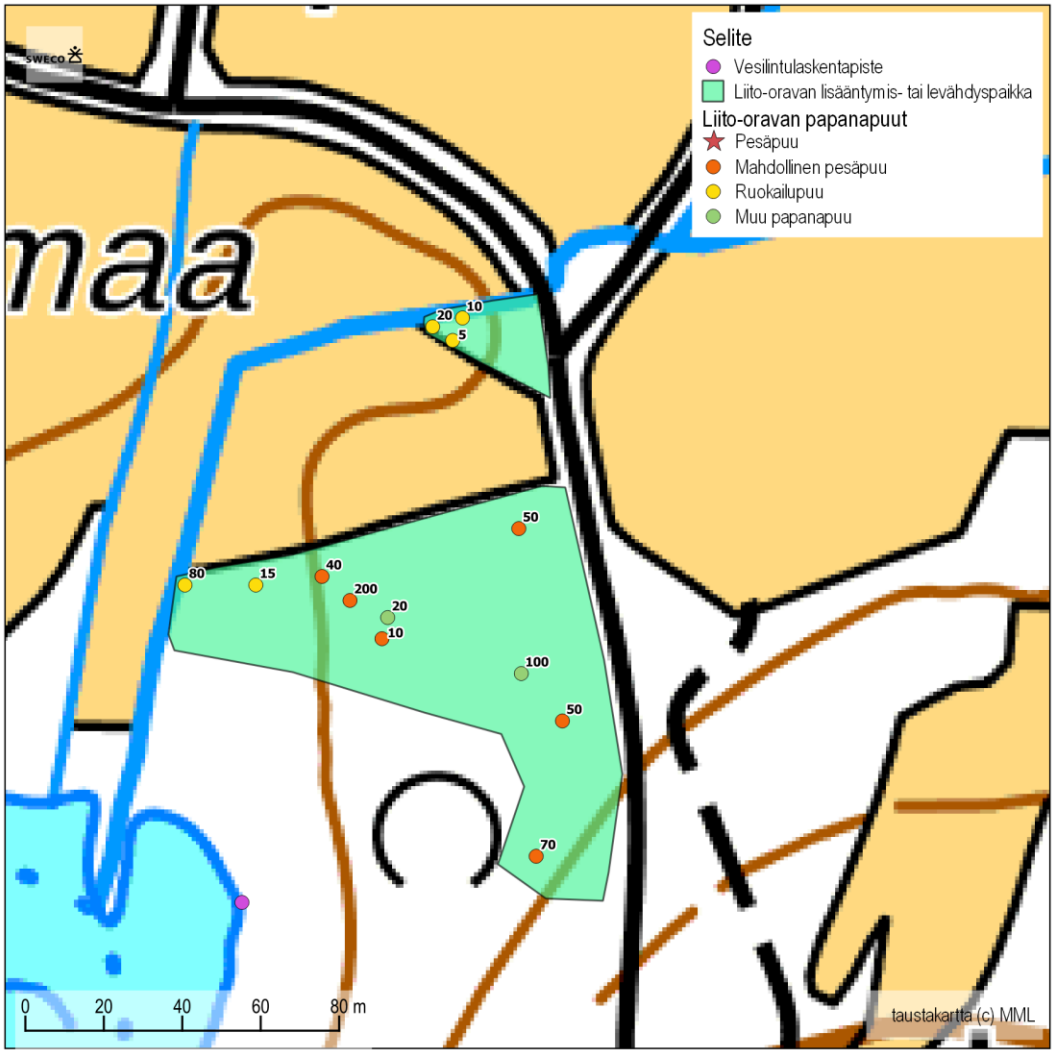

Kuva 20. Iso Liesjärven kaakkoispuolella Mustalahden itärannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Pisteellä merkittyjen papanapuiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 21. Iso Liesjärven kaakkoisrannan liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan puusto ei ole kovin järeää. Kuva kohteen länsiosan eteläreunalta itäkoilliseen. Majavan padot ovat nostaneet ojan veden rantametsään.

Myös Iso Liesjärven länsirannalla Lieskylässä sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteen puusto on järeää kuusimetsää, jossa sekapuuna kasvaa joitakin haapoja ja koivuja.

Kohteella pesäpuuksi määritettiin kolohaapa, jonka alla oli 70 liito-oravan papanaa, ja mahdollisiksi pesäpuiksi kahdeksan kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli 2-150 papanaa. Ruokailupuuksi määritettiin koloton haapa, jonka alla oli 20 papanaa. Noin 50 metriä rajatun lisääntymis- ja levähdyspaikan kaakkoispuolelle tien ja kesämökkien välissä jatkuu kuusi-haapa-koivusekametsä, jossa ei kuitenkaan havaittu liito- oravan papanoita. Lounaassa kohde rajautuu tiehen ja sen vieressä kulkevaan pieneen sähkölinjaan, luoteessa ja pohjoisessa metsä vaihettuu puhtaaksi havumetsäksi. Koillisessa kohde rajautuu järveen ja idässä mäntyvaltaiseen rantakalliometsään ja mökin pihapiiriin.

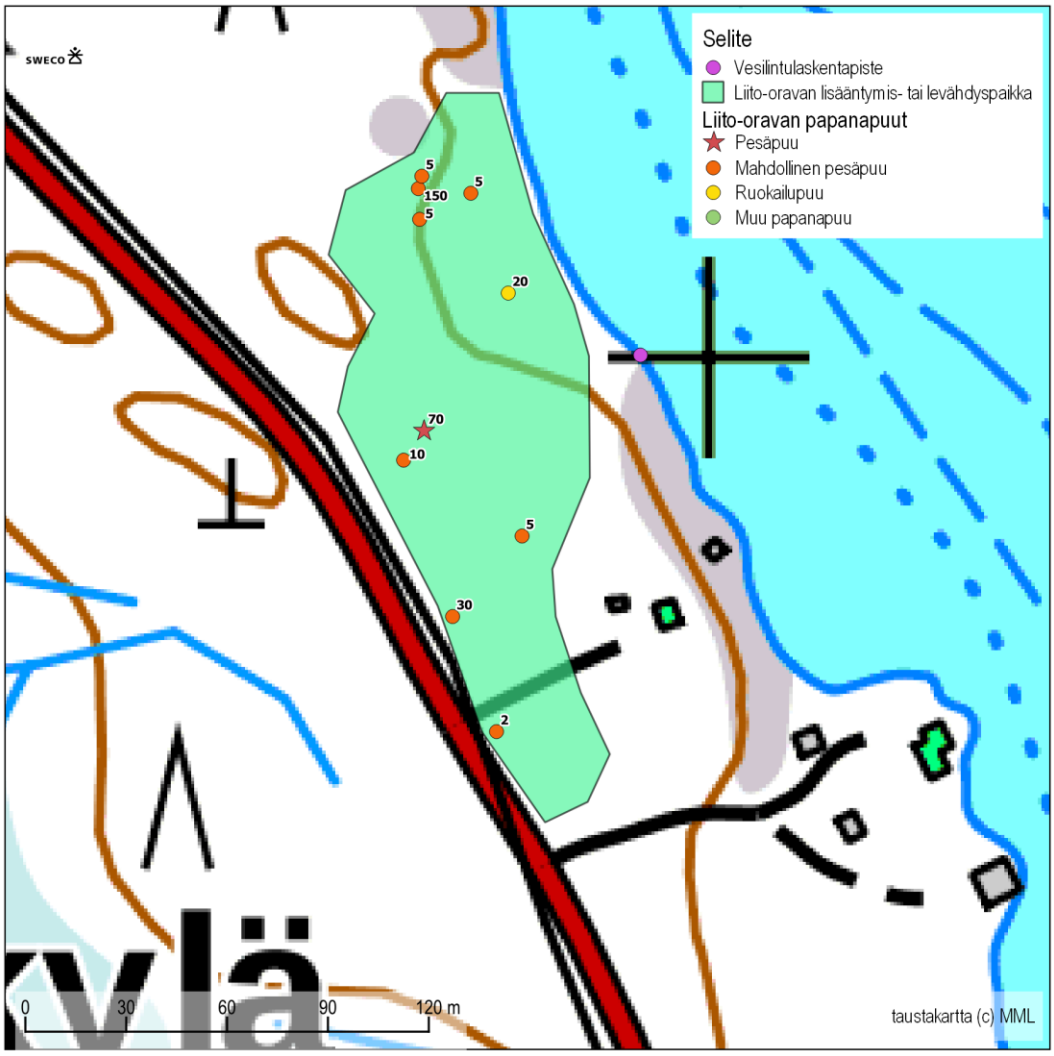

Kuva 22. Iso Liesjärven länsirannalla Lieskylässä sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 23. Iso Liesjärven länsirannalla sijaitsevan liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan puusto on kuusivaltaista tuoretta kangasta.

Luontoselvityksen maastokäynnillä havaittiin kolme majavan pesää Iso Liesjärven rannoilla: Väärälahden itärannalla, Mustalahden pohjoisrannalla ja Jokilahden länsirannalla. Mustalahden itärannalla norossa havaittiin myös majavan patoja. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän arvioidaan olevan kanadanmajavien pesä.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole muita luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.7 Iso Valkialampi (osa)

Iso Valkialampi sijaitsee selvitysalueen lounaisreunalla, osin selvitysalueen (osa-alue 3) ulkopuolella. Järven selvitysalueeseen kuuluvan osan pinta-ala on 1 ha ja kokonaispinta-ala noin 18 ha.

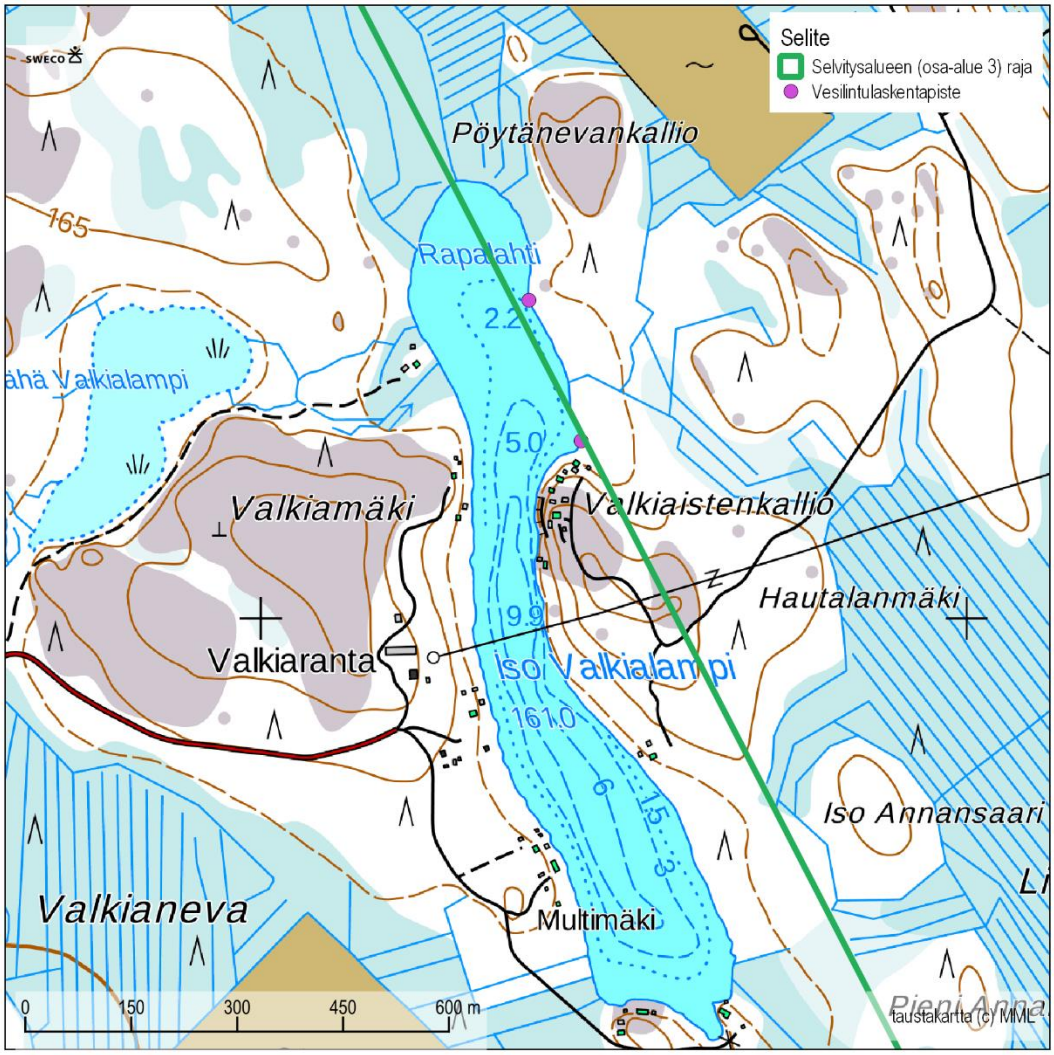

3.7.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Iso Valkialampi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen pieni latvajärvi. Järveä reunustavat itä- ja länsisivuilta Valkiaistenkallion ja Valkiamäen kallioset mäet, ja niiden rinteiden havupuuvaltaiset tuoreet ja kuivahkot kankaat. Järven päissä on ojitettua isovarpurämettä, ja rämeen ja järven välissä kapeat nevareunukset. Selvitysalueella sijaitseva järven pohjoispään itäranta on isovarpuista mäntyvaltaista turvekangasta.

Järven tulo- ja lasku-uomat ovat kaivettuja ojia. Järveä ympäröi muutama vapaa-ajan rakennus, mutta niitä ei ole kaavan selvitysalueella.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 24. Iso Valkialammen pohjoisosaa. Kuva Valkiaistenkallion pohjoispuolelta pohjoiseen.

3.7.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin toisella laskentakerralla telkkänaaras ja kalalokki, molemmat Alavuden kunnan eli selvitysalueen ulkopuolella. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien, paikkojen ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä ainakaan selvitysalueella pesiviksi.

Taulukko 9. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	

3.7.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.8 Iso Vuorijärvi

Iso Vuorijärvi sijaitsee selvitysalueen keskiosassa. Järven pinta-ala on 30 ha.

3.8.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Iso Vuorijärvi on kasvillisuuden perusteella melko niukkaravinteinen järvi. Järven lahtien pohjukoissa, etenkin eteläisessä lahdessa kasvaa paikoin hiukan järviruokoa. Järvi rajautuu pääosin havupuuvaltaisiin kangasmetsiin ilman nevareunuksia. Järven itäranta on monin paikoin jyrkän kallioinen rantaviivaan asti. Järven etelä- ja lounaisosassa sekä keskellä järveä sijaitsevassa Vuoriniemessä rantavyöhykkeellä on peltoja. Järven eteläinen tulouoma ja luoteinen lasku-uoma ovat kooltaan puroja, eivätkä siten vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittamia pienvesiä. Järven muut tulouomat ovat kaivettuja ojia. Järven rantavyöhykkeellä on siellä täällä rakennuksia. Ne ovat pääosin vapaa-ajanrakennuksia.

Kuva 25. Iso Vuorijärvi.

Valtakunnallisesti arvokas kallioalue Isonselänvuori-Vuorisalmenvuori sijaitsee Iso Vuorijärven itärannalla. Iso Vuorijärven länsipuolella sijaitsee pohjavesialue Vuorijärvi A. Kyseessä on vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue.

Kuva 26. Valtakunnallisesti arvokasta kallioaluetta Iso Vuorijärven itärannalla.

Kuva 27. Kalliomännikköä Iso Vuorijärven itäpuolella Vuorisalmenvuoren länsirinteellä valtakunnallisesti arvokkaalla kallioalueella. Kuva on otettu itärannan eteläiseltä metsälakikohteelta.

3.8.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi

järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla laulujoutsenpari ja kuikkapari sekä länsipuolen pellolla kuovi. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintopaikkojen vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 10. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Pajusirkku	**1**	VU			
Rantasipi	**1**	LC		X	
Taivaanvuohi	**1**	NT			
Tavi	**2**	LC		X	
Västäräkki	**1**	NT			

3.8.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Iso Vuorijärven luoteispuolella sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteen puusto on järeää kuusimetsää, jossa sekapuuna kasvaa joitakin haapoja ja koivuja. Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin neljä kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli 5-100 papanaa. Ruokailupuuksi määritettiin koloton haapa, jonka alla oli 70 papanaa. Lisäksi kohteella havaittiin muutaman metrin korkuinen kuusi, jossa oli risupesä mutta ei papanoita. Periaatteessa tämäkin puu saattaisi olla liito-oravan pesäpuu. Kohteen eteläpuolinen metsä pellon pohjoispuolella on lähes puhdasta kuusikkoa, jossa ei havaittu papanoita. Lännessä kohde rajautuu tiehen, jonka länsipuolella metsä on liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi liian nuorta ja melko puhdasta havusekametsää. Kaakossa kohde rajautuu peltoon ja idässä pieneen sähkölinjaan, jonka itäpuolella on puustoltaan mäntyvaltaista rämettä. Kohteen pohjoispuolella metsä on lähes puhdasta havumetsää, jossa pääpuulaji on kuusi.

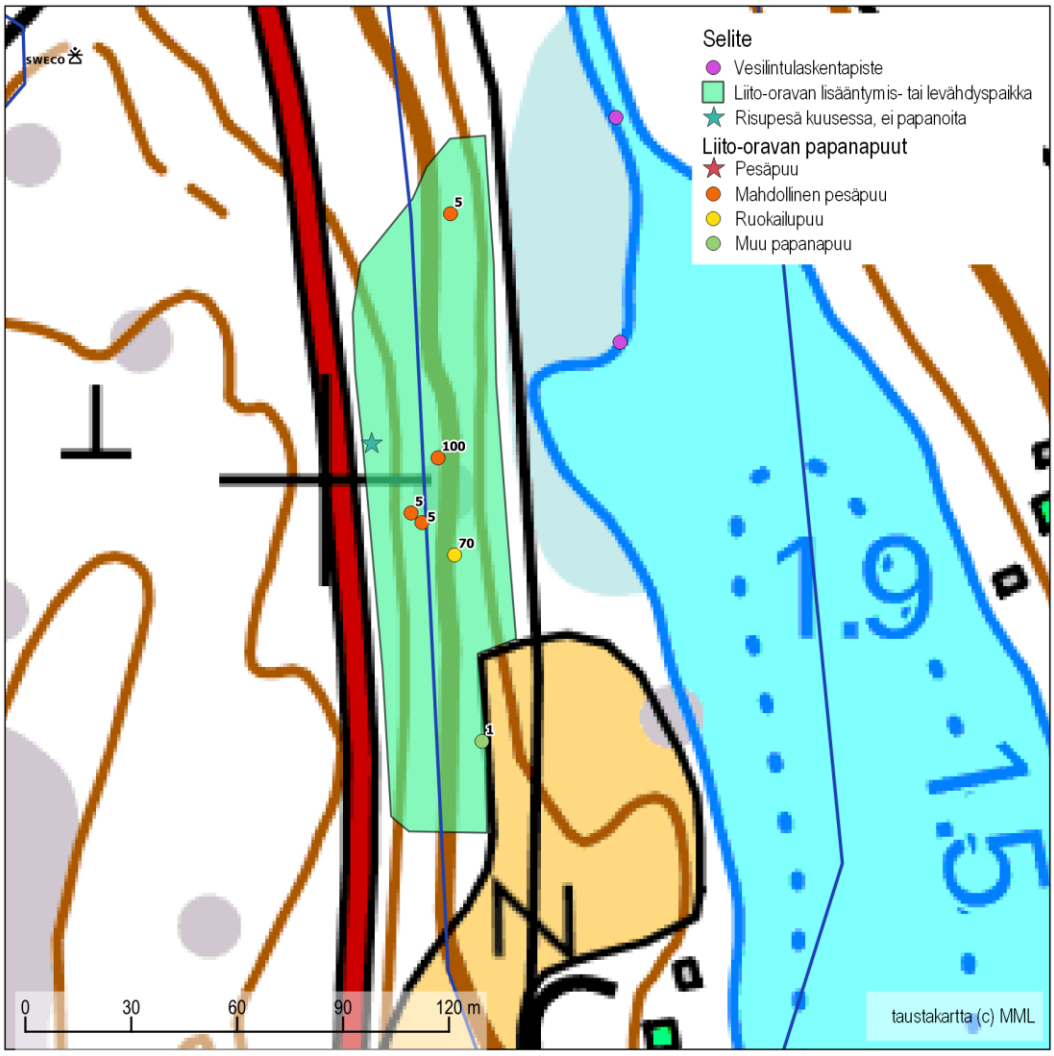

Kuva 28. Iso Vuorijärven luoteispuolella sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 29. Iso Vuorijärven luoteispuolinen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka.

Myös Iso Vuorijärven kaakkoispuolella Vuoriniemessä sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteen puusto on järeää kuusimetsää, jossa sekapuuna kasvaa mäntyä, harmaaleppää, haapaa, koivua ja raitaa. Kohteen itäinen osa kohteen läpi kulkevan mökkitien ja järven välissä on kuusi-haapasekametsää, josta majava on kaatanut osan haavoista. Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin yhdeksän kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli noin 5-350 papanaa. Kaakossa kohde rajautuu peltoon ja idässä järveen. Kohteen itäosan pohjoispuolella metsä on lähes puhdasta havumetsää, jossa pääpuulaji on kuusi, kohteen länsipuolella mäntyvaltaista havumetsää. Kohteen pohjoispuolella on vapaa-ajanasunnon pihapiiri, jonka reunoilla kasvaa nuorehkoa sekametsää.

Liito-oravan kulku kohteelle on rajattua, sillä itään päin pellon ja/tai järven yli liitomatka täysikasvuisesta puusta toiseen on kartan ja ilmakuvan mukaan noin 90 metriä eli liian pitkä liito-oravalle. Kohteen länsipuolella salmen leveys on kapeimmillaan vain noin 30-40 metriä, mutta salmen itäpuolisen korkean jyrkänteen takia liito onnistunee jyrkänteen kohdalta vain itä-länsisuuntaan. Jyrkänteen eteläpuolelta kohteen lounaispuolelta salmen ylityksen liitomatka on noin 70 metriä, mikä on liito-oravalle vähintäänkin liitomatkan ylärajoilla, jyrkänteen pohjoispuolitse 50 metriä, mikä vielä onnistunee liito-oravalta. Kohteelta etelään pellon ja järven välissä on suuren osan matkaa harva rantapuurivistö, mutta pellon eteläreunalla tässä puurivissä on liitoyhteyden katkaiseva aukko (Kuva 32), joka katkaisee liito-oravan kulkureitin etelään. Kaavassa tulisi huomioida näiden kohteelta länteen johtavien liito-oravan kulkureittien puustoyhteyden säilyminen niin, että täysikasvuisten puiden väli ei kasvaisi yli 30 metrin ja, missä tämä ei nykyisellään toteudu, lähimpien täysikasvuisten puiden väli ei kasvaisi nykyisestä.

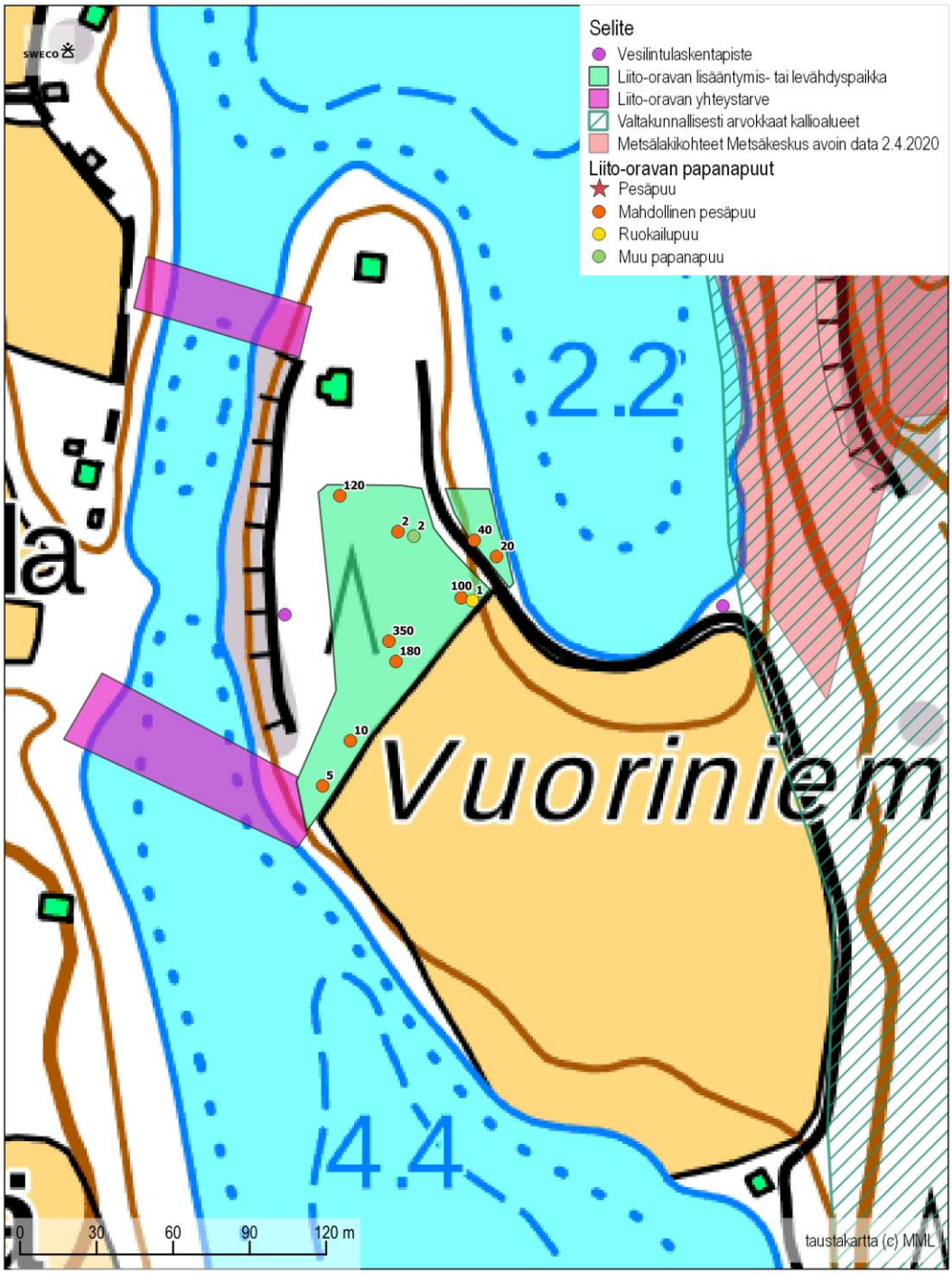

Kuva 30. Iso Vuorijärven kaakkoispuolella Vuoriniemessä sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 31. Vuoriniemen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan metsää. Kuvaussuunta kohteen keskeltä kulkevalta tieltä länsilounaaseen.

Kuva 32. Vuoriniemen liito-oravan lisääntymispaikalta etelään rantapuustossa on liitämiseen liian iso katkos.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole muita luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.9 Kangaslampi

Kangaslampi sijaitsee selvitysalueen keskiosassa. Järven pinta-ala on 2,7 ha.

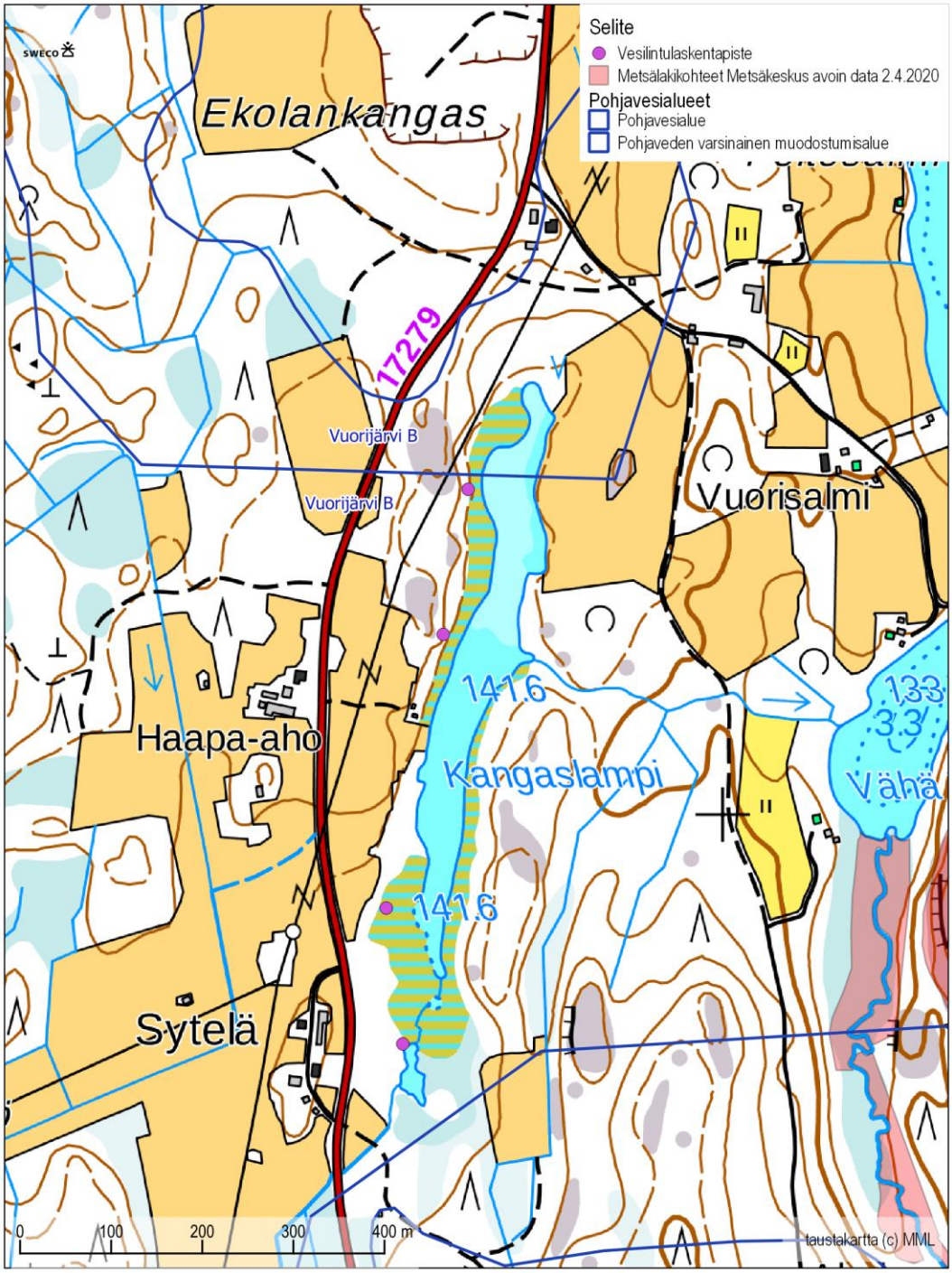

3.9.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Kangaslampi on matala, kasvillisuuden perusteella keskiravinteinen pieni järvi. Järvi on ilmeisesti rehevöitynyt maatalouden ravinnepäästöjen vaikutuksesta. Järveä ympäröivät koillisesta ja lounaasta pellot. Lammen luoteis- ja kaakkoispuolella on puustoltaan mäntyvaltaiset kangasmetsäiset mäet. Lähimpänä vettä on laajasti avoluhtaa, sitten pajukkoa ja paikoin hiukan järviruokoa, joka vaihettuu lehtipuuvyöhykkeen kautta havusekapuustoiseen kangasmetsään. Järven itärannalta laskeva uoma on leveytensä perusteella puro, ei noro. Lampeen etelästä laskeva uoma on suoristettu eikä siten luonnontilainen. Lammen länsirannalla on jonkinlainen vapaa-ajanasunto tai saunamökki.

Kangaslammen pohjoisosassa ja pohjoispuolella sijaitsee pohjavesialue Kangaslampi B ja Kangasjärven eteläpuolella Lieskankaan pohjavesialue. Molemmat pohjavesialueet ovat vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 33. Kangaslammen eteläosaa. Kuva länsirannalta etelään.

3.9.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla västäräkki, jota ei tulkittu havaintoajankohdan vuoksi tällä järvellä pesiväksi.

Taulukko 11. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	**1**	VU		X	
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Pajusirkku	**2**	VU			
Pensastasku	**2**	VU			
Sinisorsa	**2**	LC			
Taivaanvuohi	**1**	NT			
Tavi	**5**	LC		X	
Telkkä	**1**	LC		X	

3.9.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.10 Keskinen Mustalampi

Keskinen Mustalampi sijaitsee selvitysalueen itäosassa. Lammen pinta-ala on 1,5 ha.

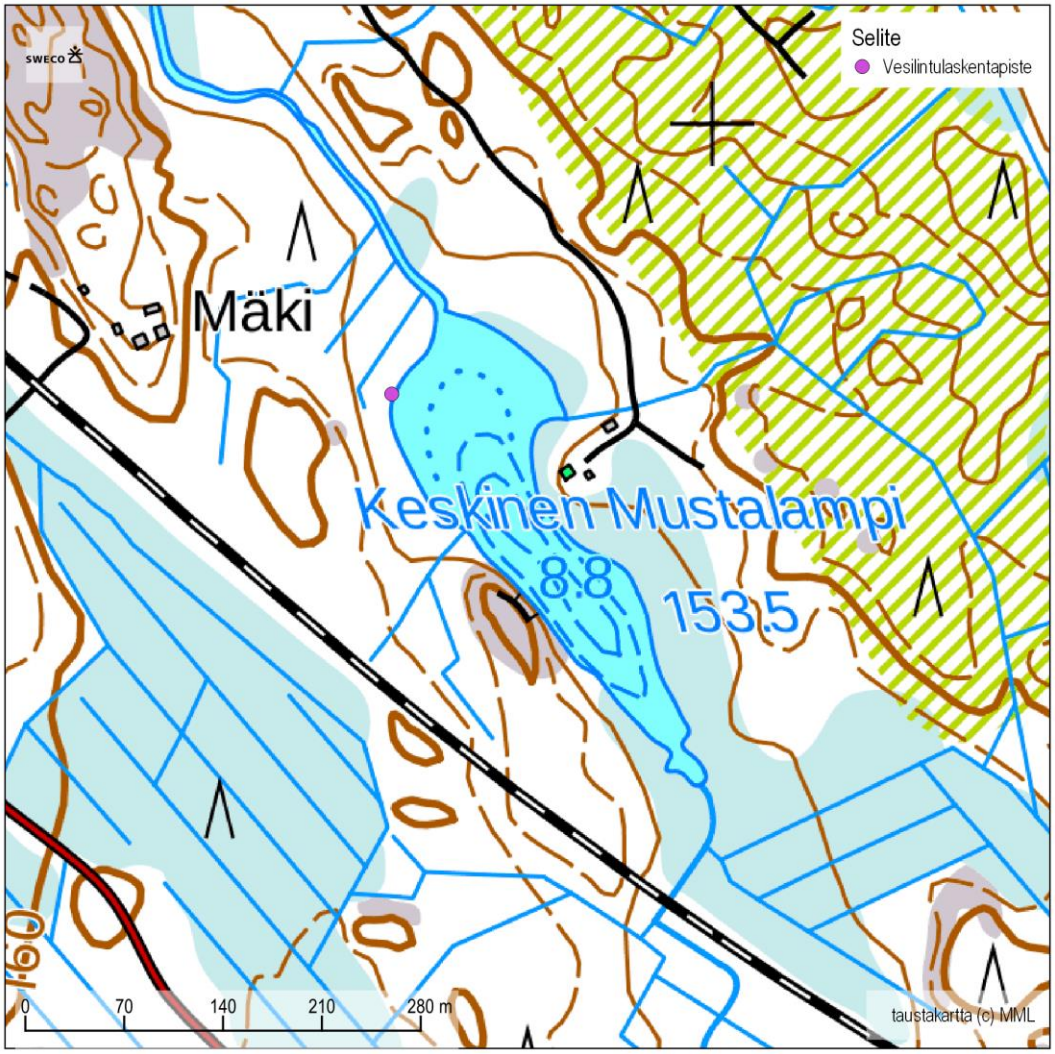

3.10.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Keskinen Mustalampi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen pieni metsäjärvi, joka sijaitsee valuma-alueensa melko latvaosassa. Järveä reunustaa monin paikoin ojitettu isovarpuräme. Siellä täällä rannassa on myös kapea nevareunus, joka on leveimmillään järven päässä. Järven ympäristön korkeuserot ovat melko vähäiset, lounaisrannan keskellä on noin 10 metriä korkea pieni kallioinen mäki. Järven tulouomat ovat kaivettuja ojia, eivätkä siis luonnontilaisia noroja tai puroja. Lammelta luoteeseen laskee uomaltaan luonnontilainen puro, jonka varren metsä ei ole luonnontilaisen kaltaista.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä. Järven rantavyöhykkeellä on yksi vapaa-ajanrakennus, joka sijaitsee järven koillisrannalla.

Kuva 34. Keskinen Mustalampi. Kuva luoteispäästä puron suulta kaakkoon.

3.10.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla laulujoutsenpari ja västäräkki. Niitä ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohdan ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 12. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Taivaanvuohi	**1**	NT			
Telkkä	**1**	LC		X	

3.10.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Järvellä havaittiin majava toisella maastokäynnillä. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavan arvioidaan olevan kanadanmajava.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.11 Kylkiäinen (II)

Kylkiäinen sijaitsee selvitysalueen koillisosassa. Järven pinta-ala on 1 ha. (Numerointi viittaa siihen, että kaavan osa-alueella 2 on myös Kylkiäinen-niminen järvi).

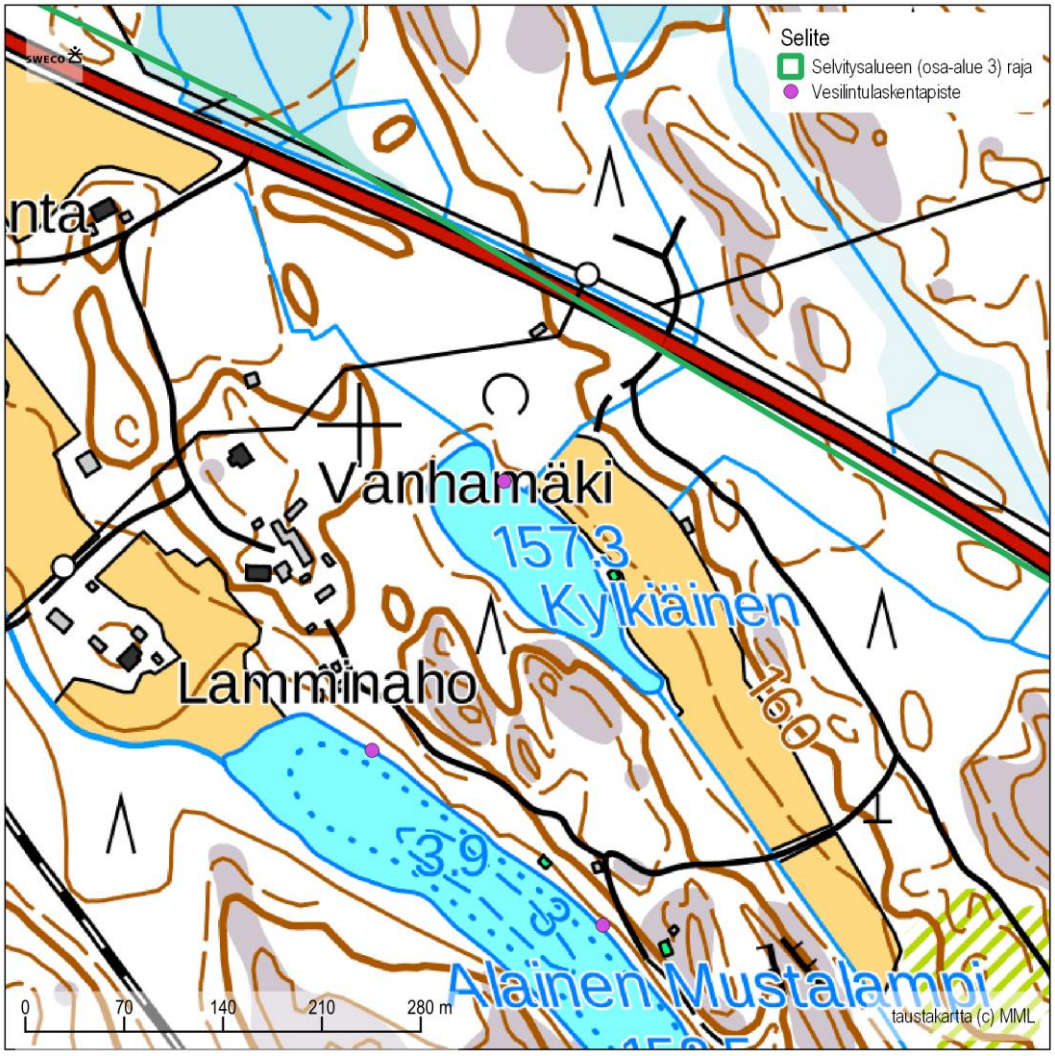

3.11.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Kylkiäinen (II) on kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen pieni lampi, joka sijaitsee valuma-alueensa melko latvaosassa. Lampea ympäröi koillispuolella pelto ja lounaispuolella puustoltaan nuorehkoa mäntyvaltaista kangasmetsää kasvava laakea mäkialue. Pohjois- ja luoteispuolella on koivuvaltaista istutusmetsää. Järven tulo- ja lasku-uomat ovat kaivettuja ojia. Lammen koillisrannalla on pieni vapaa-ajanrakennus.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 35. Kylkiäinen (II). Kuva pohjoisrannalta kaakkoon.

3.11.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Järvellä ei havaittu pesiväksi tulkittuja huomionarvoisia lintulajeja. Järvellä havaittiin toisella laskentakerralla telkkäkoiras, jota ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohdan vuoksi tällä järvellä pesiväksi.

3.11.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.12 Lauttalampi

Lauttalampi sijaitsee selvitysalueen eteläosassa. Järven pinta-ala on 15 ha.

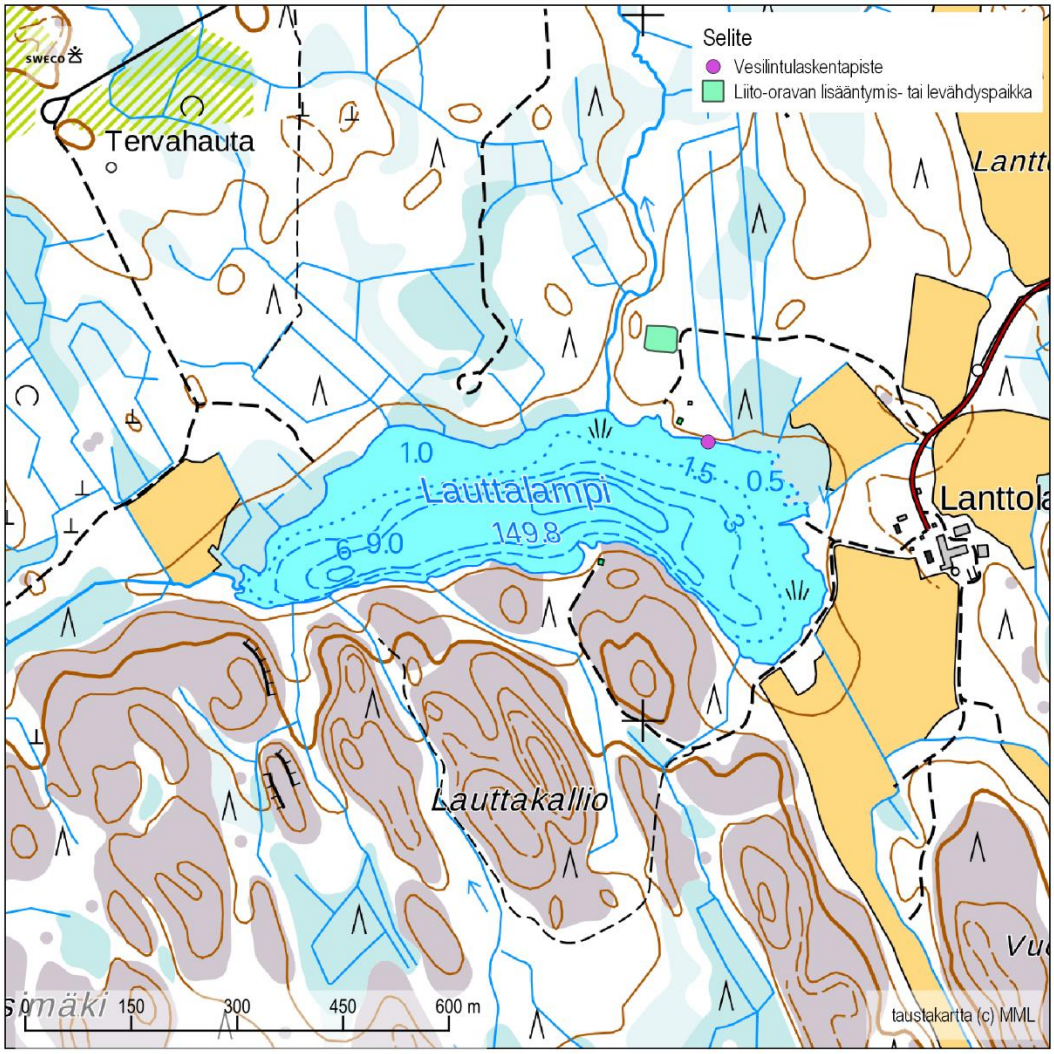

3.12.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Lauttalampi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella melko niukkaravinteinen-keskiravinteinen järvi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Järven päissä, etenkin itäpäässä on peltoa. Pellon ja järven välissä harvaa lehtipuustoa ja pajukkoa. Järven pohjoisreunalla ojitetut rämeet havusekapuustoiset kankaat vuorottelevat. Lauttakallion mäntyvaltainen kangasmetsä kohoaa suhteellisen loivasti järven etelärannalla. Järven tulo- ja laskuuomat ovat kaivettuja ojia tai suoristettuja uomia. Järven itärannalla on maatalon pihapiiri ja pohjoisrannalla on vapaa-ajanrakennus.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 36. Lauttalammen itäpää. Kuvaussuunta kaakkoon.

3.12.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset.

Taulukko 13. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Kuikka	**1**	LC	X		
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Pajusirkku	**1**	VU			
Palokärki	**1**	LC	X		
Rantasipi	**1**	LC		X	
Sinisorsa	**1**	LC			
Tavi	**1**	LC		X	

3.12.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Lauttalammen pohjoisrannalla sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteella kasvaa tuoreen kankaan varttunutta kuusikkoa, jossa on sekapuuna hiukan koivua ja haapaa. Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin kolme kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli noin 10-100 papanaa. Idässä kohde rajautuu pieneen mökkitiehen ja pohjoisessa avohakkuuseen. Lännessä metsä vaihettuu puhtaaksi havumetsäksi. Rajatun lisääntymis- ja levähdyspaikan kaakkoispuolelle vapaa-ajanasennon pihapiirin koillissivuitse järven rantaan asti jatkuu kuusi- haapa- koivu-mänty sekametsä, jossa on lukuisia melko järeitä haapoja. Siellä ei kuitenkaan havaittu liito- oravan papanoita.

Kuva 37 Lauttalammen pohjoisrannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 38. Lauttalammen pohjoispuolisen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan pohjoispuolella on avohakkuu. Kuva kohteelta pohjoiseen.

Luontoselvityksen maastokäynnillä majavan pesä Lauttalammen pohjoisrannalta pohjoiseen laskevan puron itärannalla. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän arvioidaan olevan kanadanmajavien pesä.

Edellä mainitun liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan lisäksi luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.13 Mäki-Aijalainen (osa)

Mäki-Aijalainen sijaitsee selvitysalueen länsireunalla, lähes kokonaan selvitysalueen (osa-alue 3) ulkopuolella. Järven selvitysalueella sijaitsevan osan pinta-ala on 0,05 ha ja kokonaispinta-ala noin 6 ha.

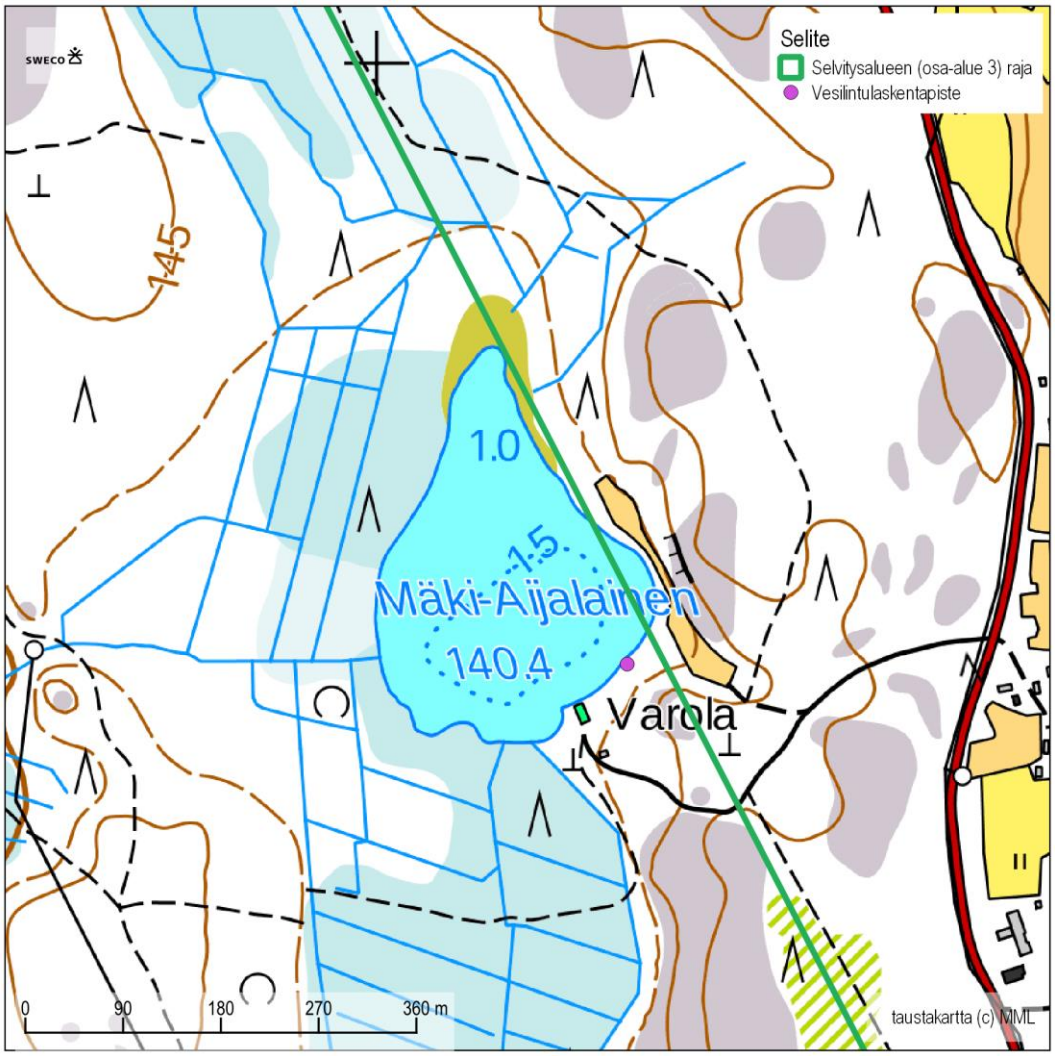

3.13.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Mäki-Aijalainen on hyvin matala, humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella melko niukkaravinteinen, hyvin pieni järvi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Järveä reunustavat länsi- ja eteläpuolelta ojitetut isovarpurämeet. Järven itäreunalla on kapea pelto, jonka itäpuolella on mäntyvaltaista kangasmetsää kasvava kalliomäki. Järven pohjoispäässä on nevareunus. Itärannassa järveä reunustaa kapea koivuvyöhyke. Järven tulo- ja lasku-uomat ovat kaivettuja ojia. Järven etelärannalla on vapaa-ajan rakennus.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 39. Mäki-Aijalaisen itärantaa.

3.13.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla kurkipari järven etelärannalla Alavuden kunnan ja siis selvitysalueen ulkopuolella, ja toisella laskentakerralla järvellä selvitysalueen sisällä havaittiin sinisorsakoiras. Teeren ulostetta havaittiin tiellä noin 80 metriä järvestä kaakkoon päin. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 14. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Rantasipi	**1**	LC		X	
Tavi	**1**	LC		X	
Telkkä	**2**	LC		X	

3.13.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.14 Passinlampi

Passinlampi sijaitsee selvitysalueen pohjoisosassa. Järven pinta-ala on 1,9 ha.

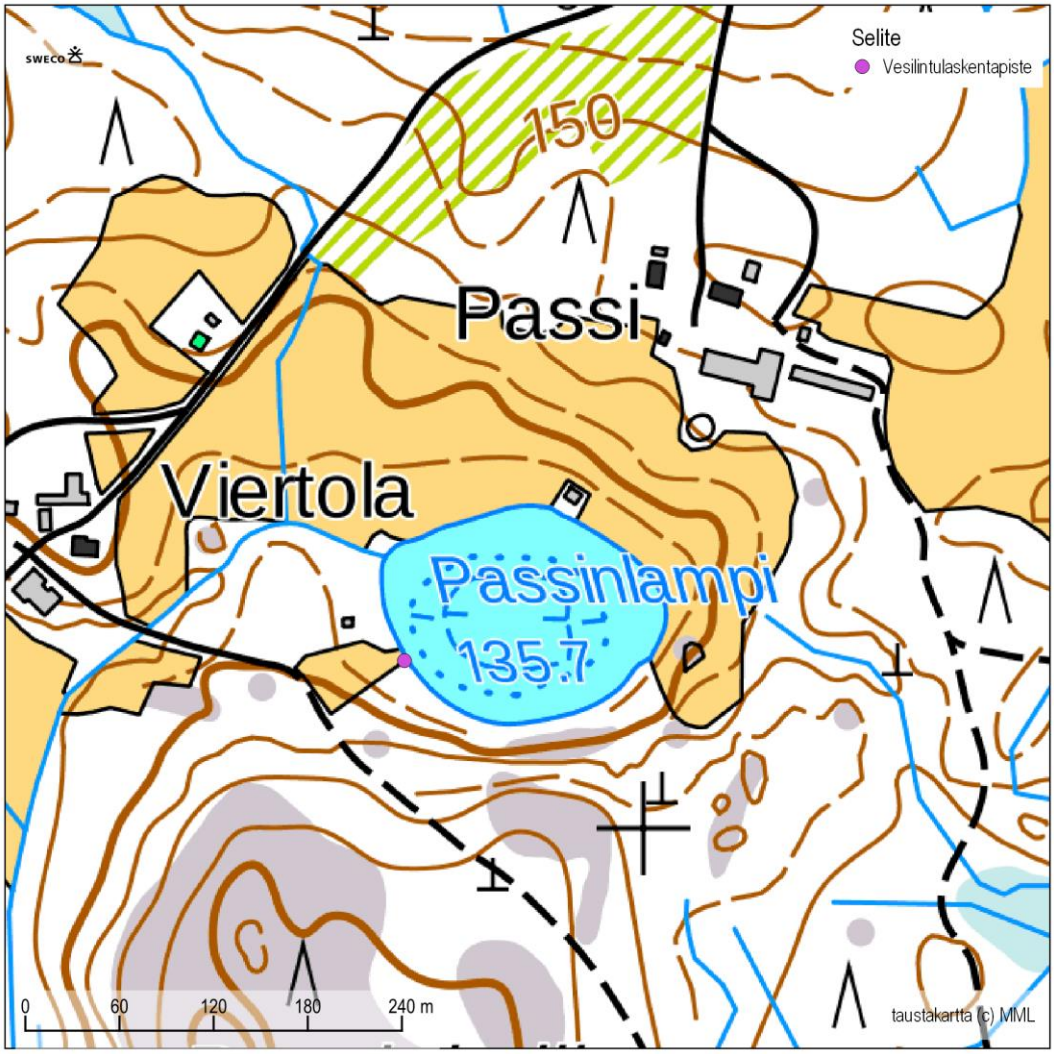

3.14.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Passinlampi on kasvillisuuden perusteella keskiravinteinen pieni lampi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Lampea ympäröivät itä- ja pohjoispuolella pellot, eteläpuolella havupuuvaltainen lehtomainen/tuore kangas. Järven ja metsän rajassa on hiukan pajukkoa. Järven tulo- ja lasku-uomat ovat kaivettuja ojia tai suoristettuja uomia. Lammen länsi- ja pohjoisrannoilla on pieni vapaa-ajanrakennus tai saunamökki.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 40. Passinlampi. Kuva luoteisrannalta kaakkoon.

3.14.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla haapanakoiras ja västäräkkipari, ja toisella laskentakerralla yksittäinen laulujoutsen, mutta ei havaittu laulujoutsenen pesää lammen pienestä koosta huolimatta. Edellä lueteltuja lintuja ei tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 15. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Metsäviklo	**1**	LC			
Rantasipi	**1**	LC		X	
Ruokokerttunen	**1**	NT			
Telkkä	**1**	LC		X	

3.14.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.15 Pieni Kaksipuoloinen

Pieni Kaksipuoloinen sijaitsee selvitysalueen eteläosassa. Järven pinta-ala on 8,6 ha.

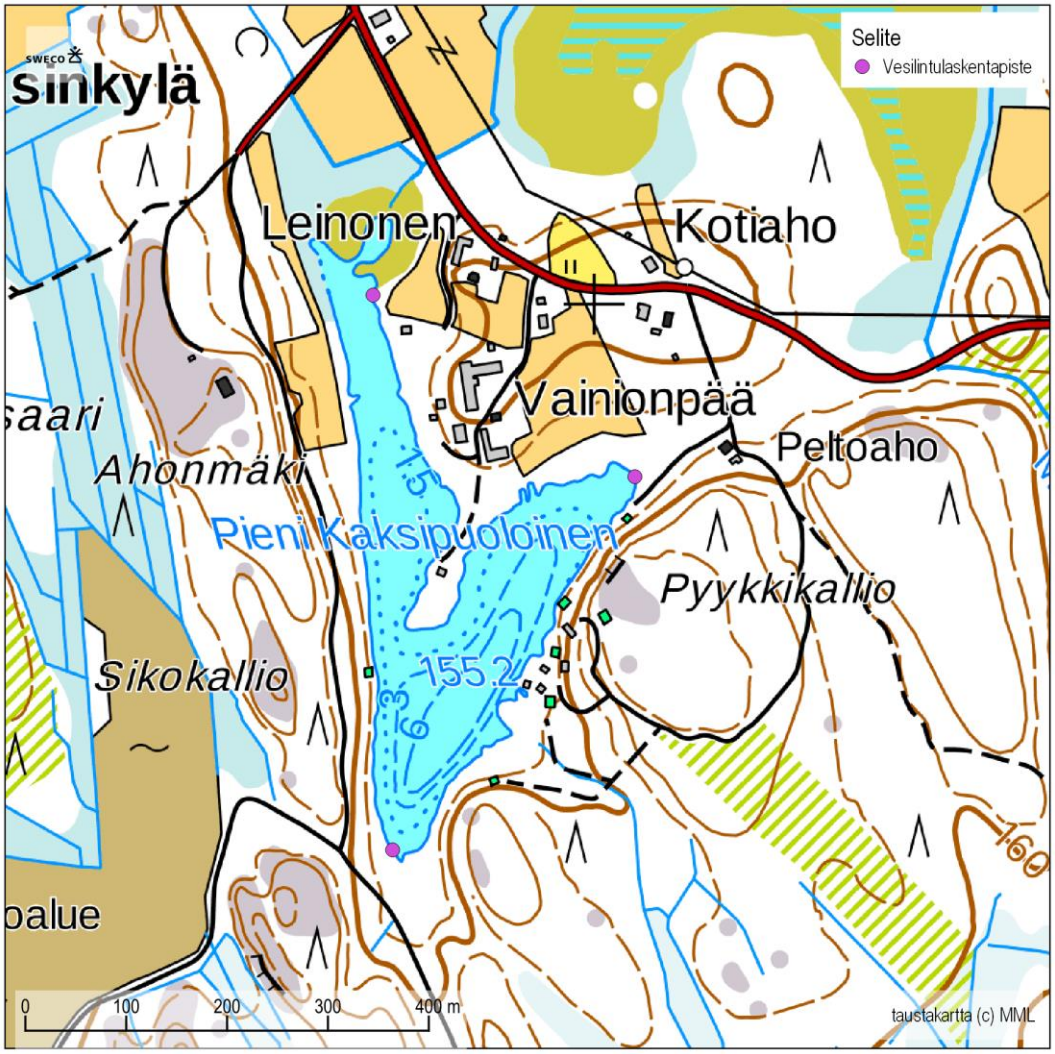

3.15.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Pieni Kaksipuoloinen on pieni, kasvillisuuden perusteella niukka- tai keskiravinteinen latvajärvi. Järvi on ilmeisesti jonkin verran rehevöitynyt maatalouden ravinnepäästöjen vaikutuksesta. Järven pohjoisosassa on peltoja ja maatalo, ja järven rantaviivaa on monin paikoin raivattu puhtaaksi kasvillisuudesta. Järven luoteispäässä on hiukan avoluhtaa. Kaksihaaraisen järven kaakkois- ja länsipuolella järvestä kohoavat melko loivasti mäntyvaltaista kangasmetsää kasvavat Pyykkikallion, Sikokallion ja Ahonmäen rinteet. Länsirannan metsä on voimakkaasti harvennettua. Järven pohjoiseen johtava lasku-uoma on suoristettu.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 41. Pieni Kaksipuoloinen. Kuva järven eteläpäästä pohjoiseen.

Kuva 42. Järvenluoteispäässä on hiukan saraluhtaa.

3.15.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi

järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla kaksi västäräkkiä, liro, metsäviklo ja toisella laskentakerralla kaksi tavikoirasta ja yksi sinisorsakoiras. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 16. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Kalalokki	**1**	LC			
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Rantasipi	**1**	LC		X	
Räystäspääsky	**1**	EN			
Telkkä	**5**	LC		X	

3.15.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.16 Riihonjärvi

Riihonjärvi sijaitsee selvitysalueen luoteisosassa. Järven pinta-ala on 27 ha.

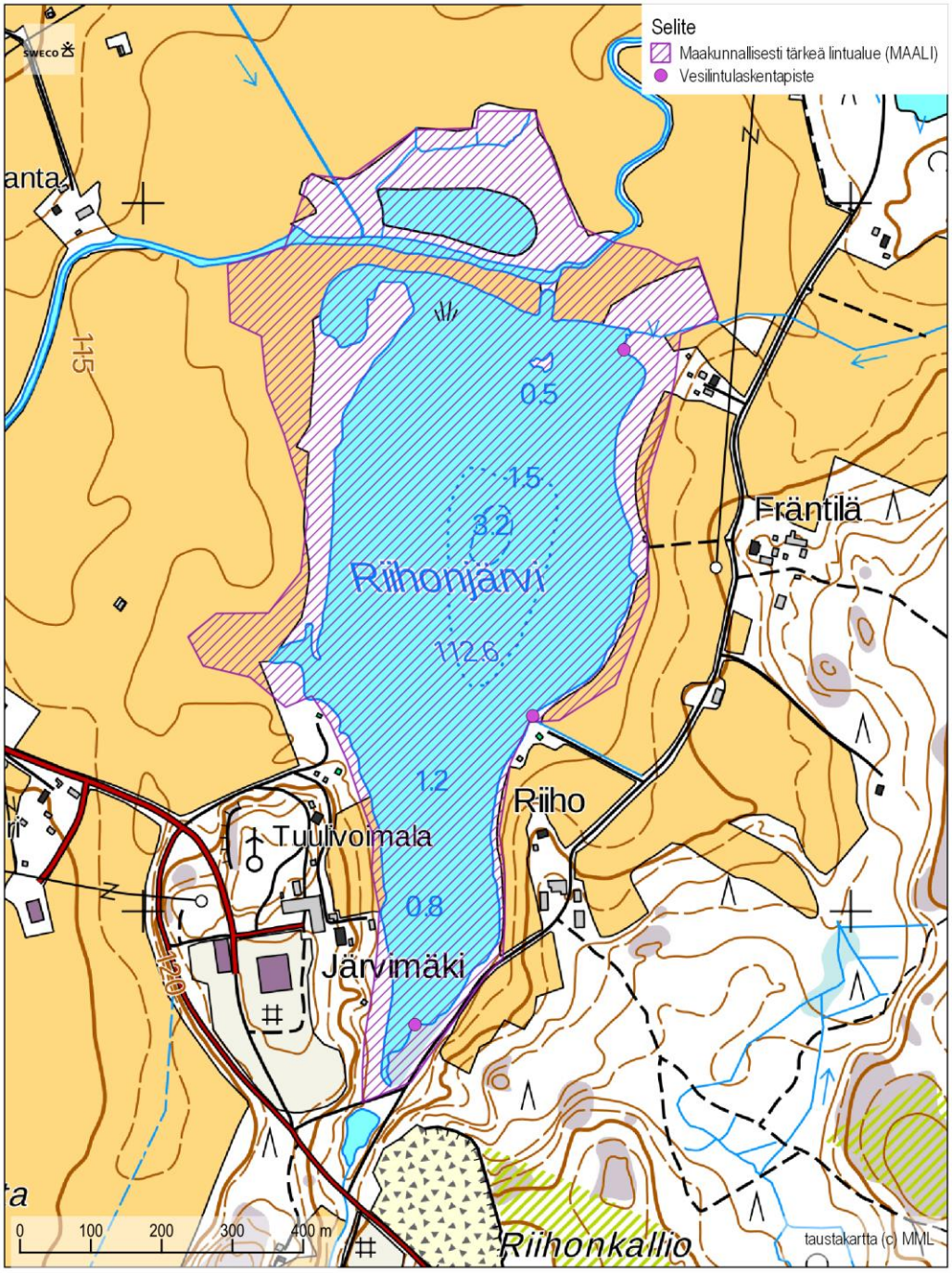

Kuva 43. Riihonjärvi on maakunnallisesti tärkeä lintualue.

3.16.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Riihonjärvi on matala, kasvillisuutensa perusteella runsasravinteinen lintujen pesimäjärvi. Järvi on runsaasti kortteikon ja pajukon sekä etenkin pohjois- ja luoteisosastaan ja eteläpäästään myös ruohoisen avoluhdan reunustama. Järven ympärille avautuu joka suuntaan laaja peltoaukea. Järven pohjoispuolelta kulkee Töysänjoki, joka tulvii (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2013) Riihonjärveen, Alueella (ilmeisesti Riihonjärven ja Töysänjoen pohjoispuolella) on myös Töysän kunnan vanha likolampi, joka on tärkeä vesilintujen pesimäjärvi ja kahlaajien levähdyspaikka (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2011).

Järven lounaisrannalla Järvimäessä on mm. tuulivoimala ja majoitustoimintaa. Järvenmäen kohdalla rantaviiva on raivattu ei-luonnontilaiseksi. Järven eteläpuolella oleva erillinen lampi on kaivettu tai ainakin rantakasvillisuudeltaan täysin muutettu. Järven eteläpuolella Riihonkalliolla toimii kivilouhos. Järvimäen lisäksi rantavyöhykkeellä on muutama asuin- ja vapaa-ajanrakennus järven itärannalla.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä. (Luontotyypit ja kasvillisuus on huomionarvoista linnuston elinympäristönä, mitä käsitellään seuraavassa luvussa).

Kuva 44. Riihonjärvi. Järven lounaisranta Järvimäen kohdalla on raivattu ei-luonnontilaiseksi.

Kuva 45. Riihonjärven eteläpää, kuvaussuunta pohjoiseen.

3.16.2 Pesimälinnusto

Riihonjärvi on maakunnallisesti tärkeä lintualue eli MAALI-alue (aluekoodi 710131). MAALI-alueen rajaus (52 ha) on esitetty edellisessä karttakuvassa (Kuva 43).

Suomenselän maakunnallisesti arvokkaat lintualueet -raportin (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2013) mukaan Riihonjärvi on lintujärvi Töysänjoen tulva-alueella. MAALI-raportin mukaan Riihonjärven pesimälinnustoon kuuluvat mm. härkälintu (NT) (3-5 paria) silkkiuikku (NT) (1-2 paria), nokikana (EN) (2-4 paria), naurulokki (VU) (0-50 paria), sekä mahdollisesti myös ruskosuohaukka (LC, Dir.) ja mustakurkku-uikku (EN, Dir.). Kevätmuutolla levähtävänä tavataan mm. lapasorsia (LC) (2-6 yksilöä) ja tukkasotkia (EN, Va.) (10-75 yksilöä). MAALI-raportin mukaan Riihonjärven MAALI-alueeseen kohdistuvia uhkia on mm. umpeenkasvu. Toimenpidesuosituksiksi MAALI-raportti ehdottaa seurantaa. (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2013, uhanalaisuustiedot päivitetty Hyvärisen ym. (2019) mukaisiksi, sekä lisätty suojelustatus, lyhenteiden selitykset seuraavan taulukon tekstissä).

Töysän lintupaikkaesittelyn (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2011) mukaan Riihonjärven alue koostuu kolmesta eri biotyypistä: Riihonjärvi on noin 50 ha:n kokoinen matala lintujen pesimäjärvi. Järvi on runsaasti kortteikon ja pajukon reunustama. Järven ympärille avautuu joka suuntaan laaja peltoaukea. Pelloilla pesii runsaasti peltolintuja ja muuttoaikana se toimii tärkeänä muuttolinjana. Talvella 2011 järven pohjoisosia on ruopattu ja "maisemoitu", joten linnustollinen arvo on kärsinyt. Alueella on myös kunnan vanha ikolampi, joka on tärkeä vesilintujen pesimäjärvi ja kahlaajien levähdyspaikka. Keväällä muuttoaikana alueella voi nähdä runsaasti metsähanhia, joutsenia, piekanoja, kurmitsoja ja vesilintuja, mm. heinätaveja, uiveloita, puna- ja tukkasotkia sekä lapasorsia tavallisimpien lisäksi. Syksyllä alueella nähdään runsaasti mm. pääskysiä, sinisuohaukkoja, kurkia

sekä alleja. Pellot toimivat kyyhkyjen kokoontumispaikkana. Lukumäärät ovat aina suuria. Pesimäaikana alueella on mm. mustakurkku-uikkuja, silkkiuikkuja, härkälintuja, tuulihaukkoja, peltopyitä, sarvi- ja suopöllöjä, sinisuohaukkoja ja satakieliä sekä ruokokerttusia. (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2011.)

Kuva 46. Riihonjärven pohjois- ja luoteisosa on maastokäynnin perusteella järven linnustollisesti merkittävintä aluetta. Kuvaussuunta luoteeseen.

Seuraavassa taulukossa on esitetty kevään 2020 pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla neljä silkkiuikkua, 40 lentelevää pikkulokkia, 50 tukkasotkaa. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi. Ruskosuohaukkakoiras havaittiin toisella laskentakerralla saalistamassa järven pohjoisrannalla, eikä ole tietoa pesiikö se tämän järven rantavyöhykkeellä. Luontoselvityksen parimääräluvut ovat minimilukuja. Rehevä rantakasvillisuus peittää osan linnuista etenkin tällaisessa kolmen laskentapisteen pistelaskennassa.

Taulukko 17. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	**2**	VU		X	
Härkälintu	**4**	NT			
Kalalokki	**2**	LC			
Kalatiira	**5**	LC	X	X	
Kuovi	**1**	NT		X	
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Naurulokki	**30**	VU			
Nokikana	**8**	EN			
Pajusirkku	**3**	VU			
Pikkulokki	**2**	LC	X	X	
Punavarpunen	**1**	NT			
Ruokokerttunen	**4**	NT			
Ruskosuohaukka	**1**	LC	X		
Sinisorsa	**1**	LC			
Telkkä	**12**	LC		X	

Maakunnallisesti tärkeä lintualue suositellaan huomioitavan kaavassa niin, että MAALI-rajauksen sisällä rakentamattomat rannat säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina. Tarvittaessa vesistöä voidaan kunnostaa umpeenkasvun ehkäisemiseksi. Raivauksessa tulee huomioida linnuston elinolosuhteiden säilyttäminen ja mieluiten parantaminen. Meluyms. häiriötä aiheuttavien toimintojen sijoittelussa ja ajoituksessa tulisi huomioida linnuston pesimäaikaisen ja muuton aikaisen rauhan tarve, aivan erityisesti järven pohjois- ja luoteisosassa sekä eteläisimmässä lahdessa.

3.16.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.17 Suolampi I

Suolampi (I) sijaitsee selvitysalueen keskiosassa. Järven pinta-ala on 7,6 ha.

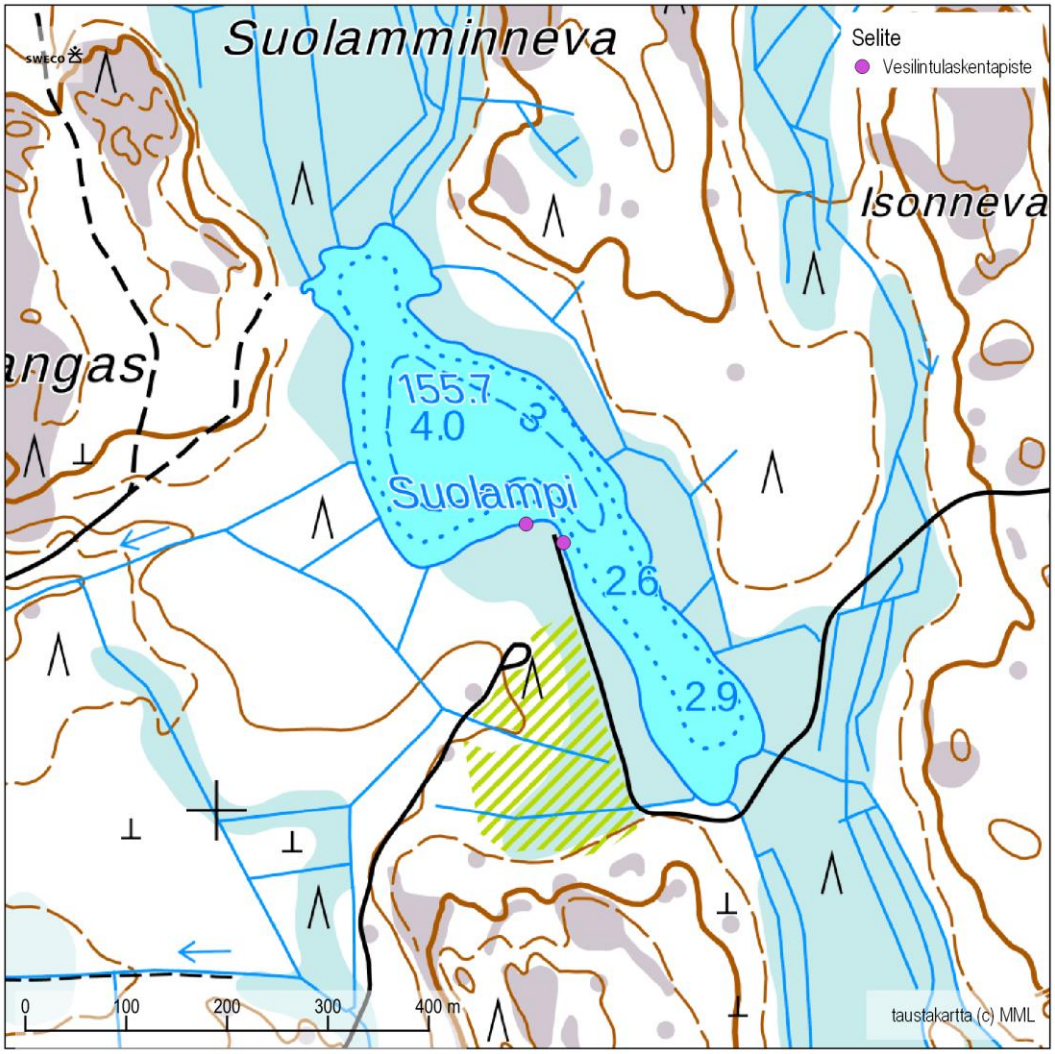

3.17.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Suolampi (I) on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen pieni latvajärvi. Järveä reunustavat lähes joka puolelta kapeat nevareunukset. Nevoja ympäröi ojitettu, mäntyvaltainen isovarpuräme. Rämeen ulkopuolella on laakeat mäkialueet järven etelä-, luoteis- ja koillispuolella, Järven luoteispuolella on taimikkoa. Järven tulo- ja lähtöuomat ovat kaivettuja ojia.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 47. Suolammen (I) pohjoisosaa. Kuva lounaisrannan niemestä pohjoiseen.

3.17.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset.

Taulukko 18. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	**1**	VU		X	
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Sinisorsa	**3**	LC			
Tavi	**2**	LC		X	
Telkkä	**1**	LC		X	

3.17.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.18 Suolampi II (osa)

Suolampi II sijaitsee selvitysalueen itärajalla. Järvi sijaitsee suurelta osin Ähtärin puolella. Järven selvitysalueelle sijoittuvan osan pinta-ala on 0,04 ha ja kokonaispinta-ala noin 3 ha.

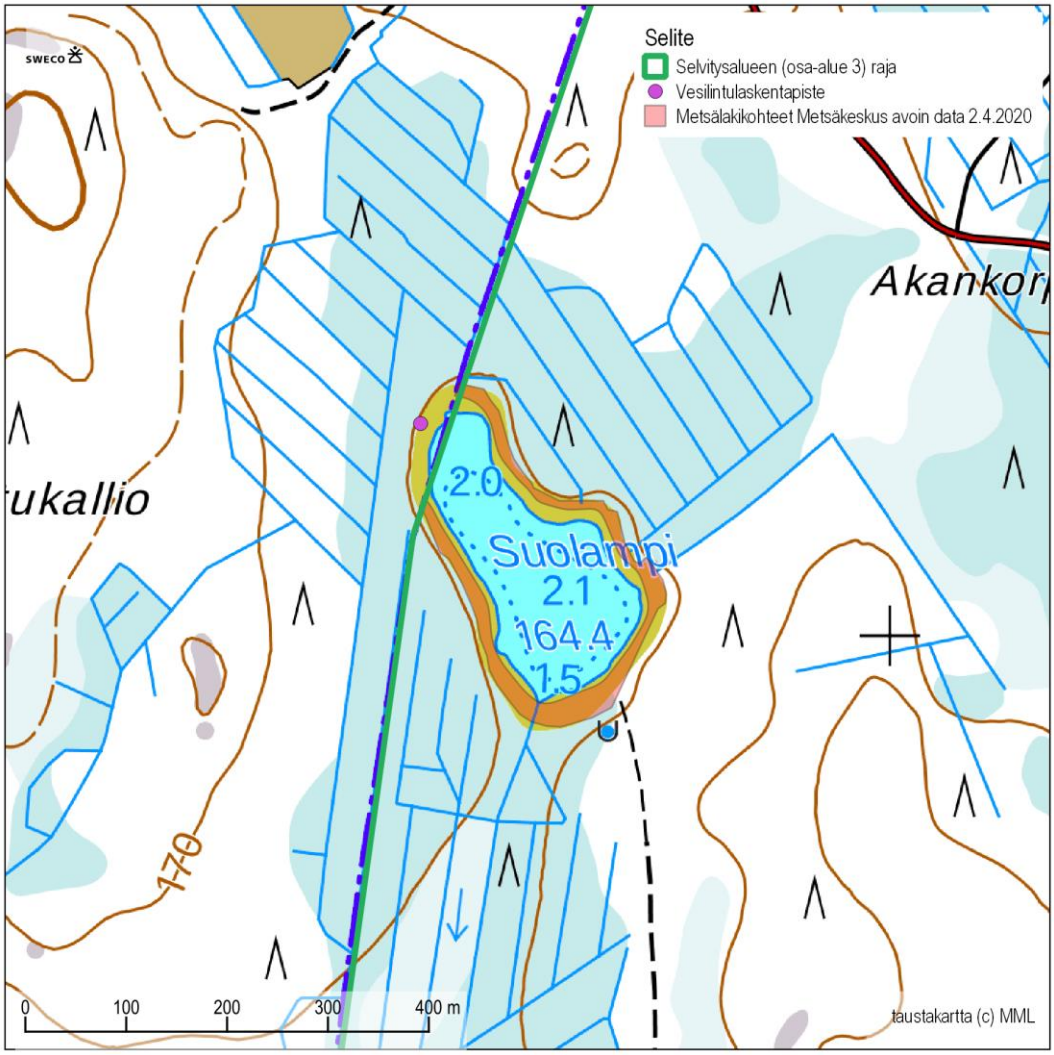

3.18.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Suolampi (II) on matala, humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen, hyvin pieni latvajärvi. Järveä reunustavat joka puolelta nevareunukset. Nevoja ympäröi ojitettu, mäntyvaltainen isovarpuräme. Järven luoteispuolella avohakkuu ulottuu noin 50 metrin päähän järvestä ja järven koillispuolella (Ähtärin puolella) noin sadan metrin päähän järvestä. Järven tätä lähempi rantavyöhyke on kuitenkin puustoista rämettä. Järven tulo- ja lähtöuomat ovat kaivettuja ojia. Järven rantavyöhykkeellä ei ole lainkaan rakennuksia.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 48. Suolampi II. Kuva on otettu luoteisrannalta.

3.18.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi lammella havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla laulujoutsenpari, jolla ei ole pesää ainakaan selvitysalueella eli Alavuden kunnan puolella. Teeren soidinääntä kuului selvitysalueen ulkopuolelta jostakin lammen itäpuolelta. Toisella laskentakerralla kuului kuovin ja taivaanvuohen äänet lammen rannalta selvitysalueen ulkopuolelta. Tuolloin havaittiin selvitysalueen ulkopuolella lammen etelärannan nevalla, mahdollisesti pesällä, makaava kurki. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien, -paikkojen ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä ainakaan selvitysalueella pesiviksi.

Taulukko 19. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Telkkä	**3**	LC		X	

3.18.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.19 Vähä Lahnalampi

Vähä Lahnalampi sijaitsee selvitysalueen keskiosassa. Järven pinta-ala on 3 ha.

3.19.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Vähä Lahnalampi on matala, humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen, hyvin pieni latvajärvi. Järveä reunustavat joka puolelta kapeat, noin 1-10 metriä leveät nevareunukset. Nevoja ympäröi kapea ojitettu, mäntyvaltainen isovarpurämevyöhyke, joka vaihettuu tuoreen ja kuivahkon kankaan kuusi- ja mäntyvaltaisiin kangasmetsiin. Järven tulouomat ovat kaivettuja ojia. Järven pohjoiseen laskeva lasku-uoma on rannan läheiset ensimmäiset noin 120 metriä kaivettu oja, mutta siitä pohjoiseen uomaltaan luonnontilainen noro. Järven etelärannalla on pieni rakennus, jolle ei johda tietä.

Kuva 49. Vähä Lahnalampi. Kova pohjoisrannalta kaakkoon.

Vähä Lahnalammen pohjoispuolella sijaitsee luonnontilainen noro. Noron uoma on luonnontilainen. Noro kulkee tuoreen kankaan kuusikon keskellä, paikoin noron ympärillä on kangaskorpea. Rajauksen eteläpuolella noron uoma on kaivettu. Pohjakarttaan merkitty läntinen haara on osin vain korpisuota, osin kaivettua ojaa, eikä sitä siksi sisällytetty mukaan rajaukseen. Noro välittömine lähiympäristöineen on vesilain 2. luvun 11 §:n mukainen kohde ja siten valtakunnallisesti arvokas kohde. Osa norosta on merkitty Metsäkeskuksen avoimeen metsälakikohdepaikkatietoaineistoon. Vesilain mukaan noron luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Kuva 50. Luonnontilainen noro Vähä Lahnalammen pohjoispuolella on vesilakikohde.

Vähä Lahnalammen luoteispuolella noin 170 metriä rannasta sijaitsee luonnontilainen lähde (Kuva 51). Lähde välittömine lähiympäristöineen on vesilain 2. luvun 11 §:n mukainen kohde ja siten valtakunnallisesti arvokas kohde. Vesilain mukaan lähteen luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Kuva 51. Luonnontilainen lähde Vähä Lahnalammen luoteispuolella on vesilakikohde. Kuva lähteen kaakkoispäästä luoteeseen.

Kuva 52. Vähä Lahnalammen pohjoispuolella sijaitseva itäisin Metsäkeskuksen avoimeen aineistoon lampena merkitty metsälakikohde ei maastokäynnin perusteella ole varsinainen metsälampi vaan tulvivaa, rahkasammaleista nevaa.

3.19.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Järvellä ei havaittu pesiväksi tulkittuja huomionarvoisia lintulajeja. Järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla pyypari noron varressa noin 150 metriä järveltä pohjoiseen ja toisella laskentakerralla tavikoiras. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintopaikkojen vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

3.19.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.20 Vähä Lauttalampi

Vähä Lauttalampi sijaitsee selvitysalueen eteläosassa. Järven pinta-ala on 7,5 ha.

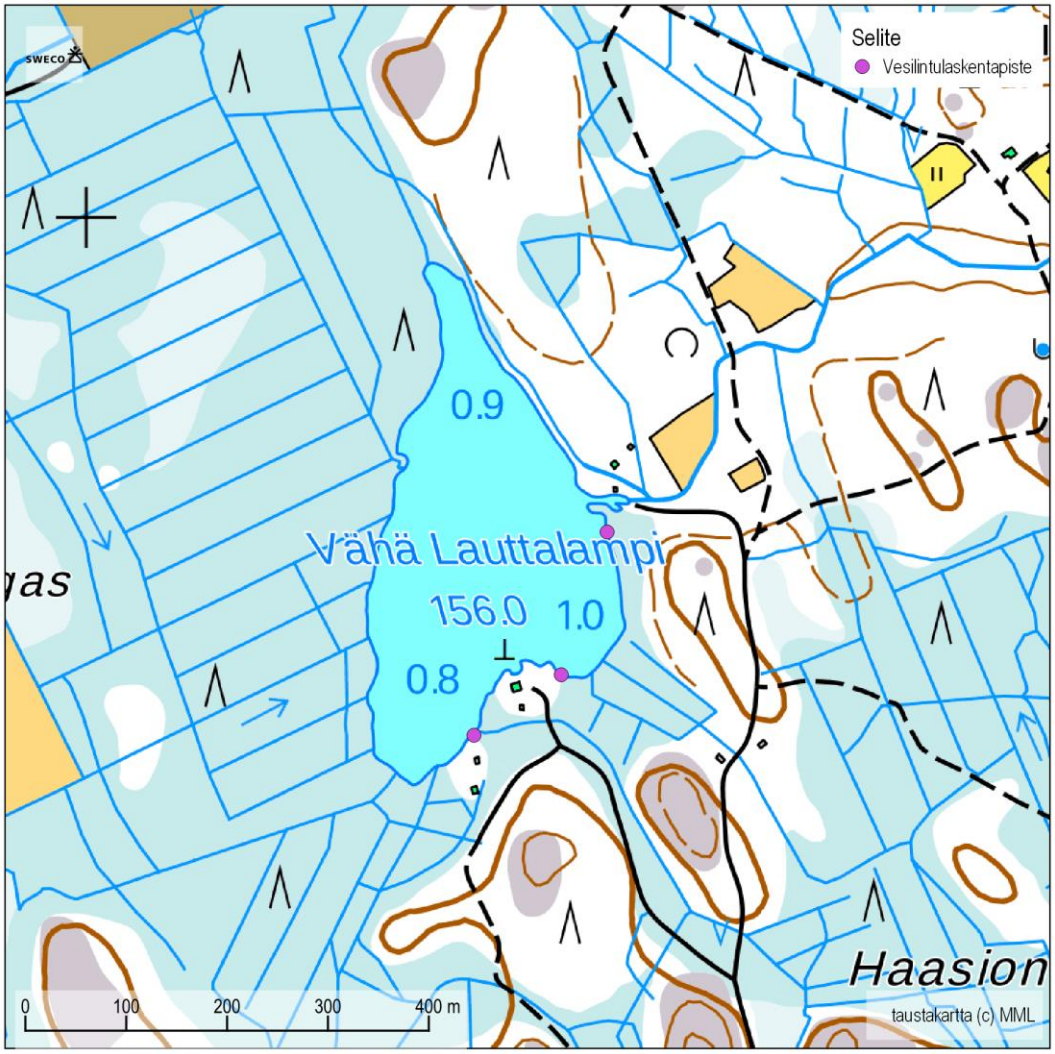

3.20.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Vähä Lauttalampi on hyvin matala, humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen, hyvin pieni latvajärvi. Järveä reunustavat lähes joka puolelta ojitetut isovarpurämeet, mutta koillisrannalla on kangasmetsää. Järven tulouomat ovat kaivettuja ojia. Järven länteen laskeva lasku-uoma on myös osin kaivettu. Järven etelä- ja itärannalla on muutama vapaa-ajan rakennus.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 53. Vähä Lauttalampi.

3.20.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla laulujoutsenpari ja kalalokki sekä toisella laskentakerralla tavikoiras. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 20. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Metsäviklo	**1**	LC			
Mustakurkku-uikku	**1**	EN	X		
Pyy	**1**	VU	X		
Telkkä	**1**	LC		X	

3.20.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen maastokäynnillä havaittiin majavan pesä Vähä Lauttalammen itärannalta laskevan puron suun kapean pikkulahden pohjoisrannalla mökin ulkorakennuksen sen vieressä. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän arvioidaan olevan kanadanmajavien pesä.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

Kuva 54. Majavan pesä venevajan nurkalla Vähä Lauttalammen itärannalla.

3.21 Vähä Liesjärvi (osa)

Vähä Liesjärvi sijaitsee selvitysalueen kaakkoisrajalla, suurelta osin Ähtärin puolella. Järven Alavuden puoleisen osan eli pohjoisosan pinta-ala on 3,7 ha ja koko järven pinta-ala on noin 45 ha.

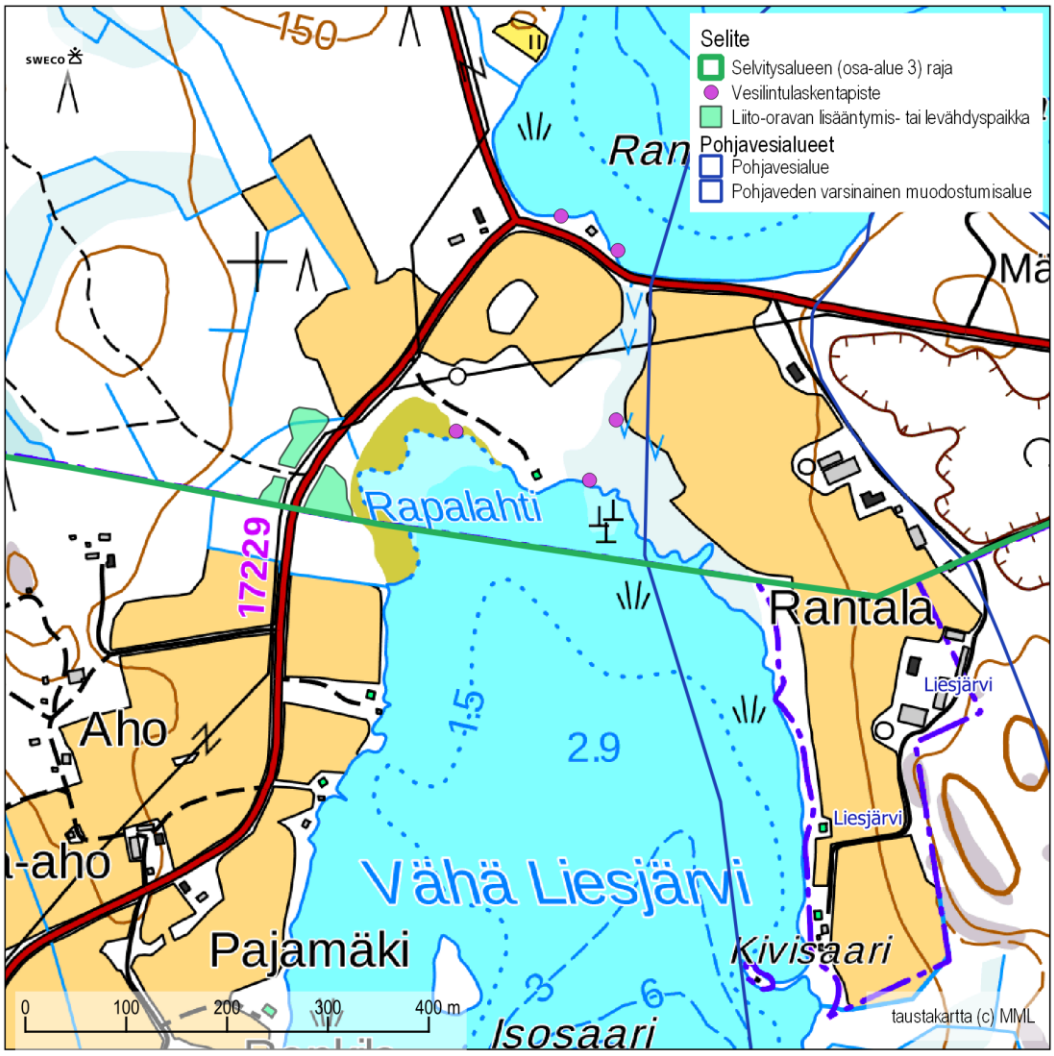

Kuva 55. Vähä Liesjärvi. Vain järven pohjoisosa kuuluu selvitysalueeseen.

3.21.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Vähä Liesjärvi on pääosin matala, kasvillisuuden perusteella keskiravinteinen järvi. Järvi on ilmeisesti jonkin verran rehevöitynyt maatalouden ravinnepäästöjen vaikutuksesta. Järveä ympäröivät useat pellot ja niiden lomassa olevat pihapiirit. Järven luoteisessa lahdessa eli Rapalahdessa on lähimpänä vettä ruohoista luhtaa, sitten järviruokokaistale, ja sitten hiukan pajukkoa, joka vaihettuu matalan lehtipuuvyöhykkeen kautta havusekapuustoiseen kangasmetsään. Järven pohjoisrannan niemessä on vapaa-ajanasunto, jota ympäröi tuoreen kankaan varttunut kuusi-mäntykangas. Niemen itäpuolella rannassa on järviruokokaistale, ja ruovikon ja pellon välissä pellon etelälaidassa oli kevään maastokäynnillä pieni tulvalampere, joka veti puoleensa sorsia ja kahlaajia.

Vähä Liesjärven itäpuolella sijaitsee Liesjärven pohjavesialue, joka on vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 56. Vähä Liesjärven luoteisrantaa. Kuvaussuunta pohjoiseen.

3.21.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla kalatiira, västäräkkipari, valkoviklo ja liro, sekä kuovi järven pohjoispuolen pellolla. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä, ainakaan suunnittelualueella eli Alavuden puolella, pesiviksi.

Taulukko 21. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Pajusirkku	**1**	VU			
Ruokokerttunen	**1**	NT			
Taivaanvuohi	**1**	NT			
Tavi	**3**	LC		X	

3.21.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Vähä Liesjärven länsirannalla sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteella kasvaa järeää kuusimetsää, jossa on sekapuuna haapaa ja koivua. Kohteen läpi kulkee etelä- pohjoissuuntainen Vuoriperäntie. Vuoriperäntieltä länteen kohteen läpi kulkee pieni metsätie kohteen länsi-/lounaispuoliselle avohakkuulle. Kohteella pesäpuuksi määritettiin kolohaapa, jonka alla oli 200 liito-oravan papanaa. Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin kaksi risupesällistä kuusta, joiden alla oli 5 ja10 papanaa, noin 250:n papanan haapa, jonka latvukseen ei ollut täyttä näkyvyyttä, sekä 6 kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli 5-300 papanaa. Ruokailupuuksi määritettiin yhdeksän kolotonta haapaa, joiden alla oli papanoita, ja lisäksi kohteella havaittiin yksi muu papanapuu. Noin 50 metriä rajatun lisääntymis- ja levähdyspaikan pohjoispuolelle pellon lounaispuolella jatkuu järeä kuusimetsä, jossa on sekapuuna haapaa ja koivua. Tällä alueella ei kuitenkaan havaittu liito- oravan papanoita. Kohde rajautuu idässä järven rannan nuoreen lehtipuustoon, koillisessa Vuoriperäntien itäpuolella järeään puhtaaseen kuusimetsään, jossa ei havaittu papanoita, lännessä lähes puhtaaseen ja ei kovin järeään havumetsään, länsi-lounaassa avohakkuuseen, etelässä Vuoriperäntiin länsipuolella selvitysalueen ulkopuolella eli Ähtärin puolella puusto jatkuu melko järeänä havumetsänä, jossa on muutama haapa seassa. Vuoriperäntien itäpuolella selvitysalueen ulkopuolinen alue on pellolla kasvavaa koivikkoa, joka ei sovellu luontotyyppinsä perusteella liito-oravan lisääntymis- tai selvityspaikaksi.

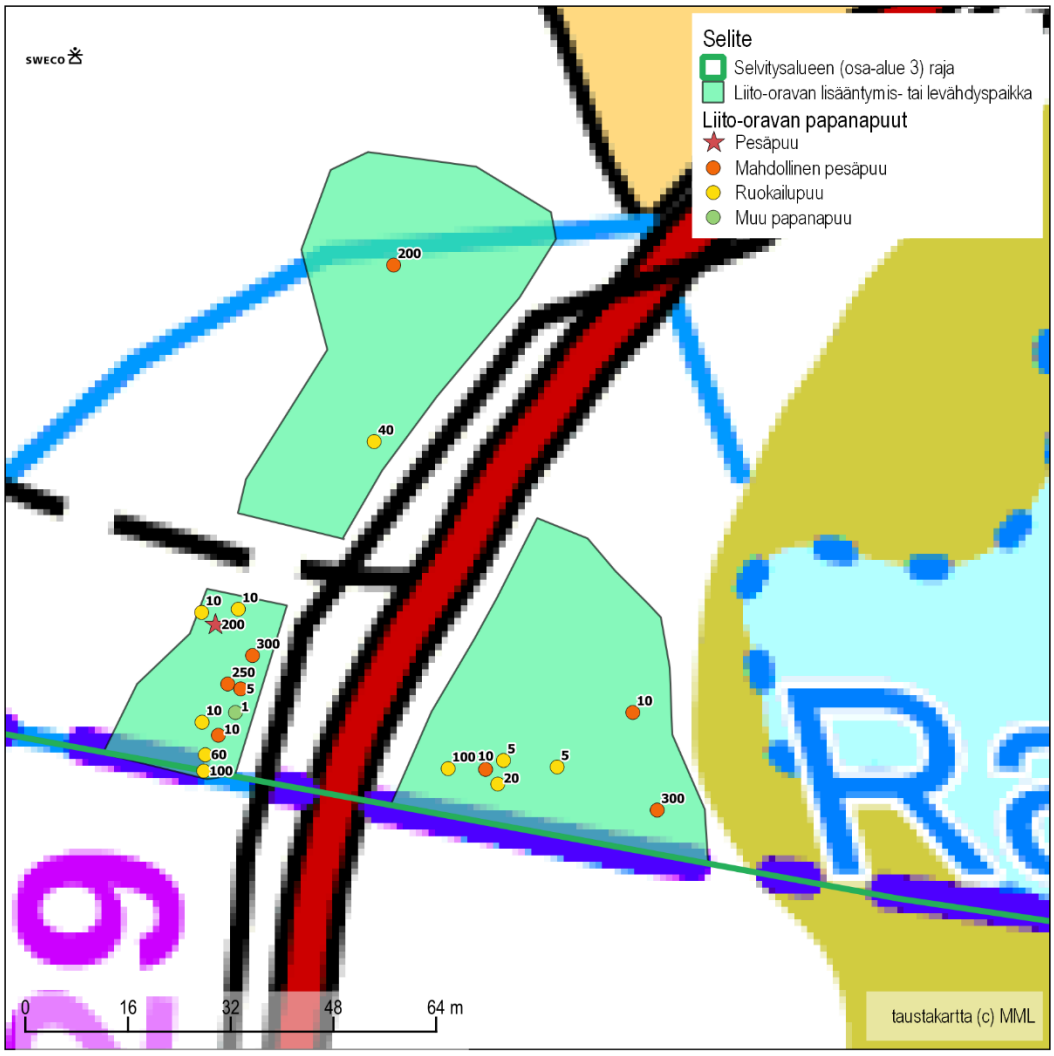

Kuva 57. Vähä Liesjärven länsirannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 58. Liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan läpi kulkee Vuoriperäntie, jonka yli liito-oravat pystyvät vaivattomasti liitämään. Kuva selvitysalueen rajalta pohjoiseen.

Edellä mainitun liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan lisäksi luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.22 Vähä Vuorijärvi

Vähä Vuorijärvi sijaitsee selvitysalueen keskiosassa. Järven pinta-ala on 1,8 ha.

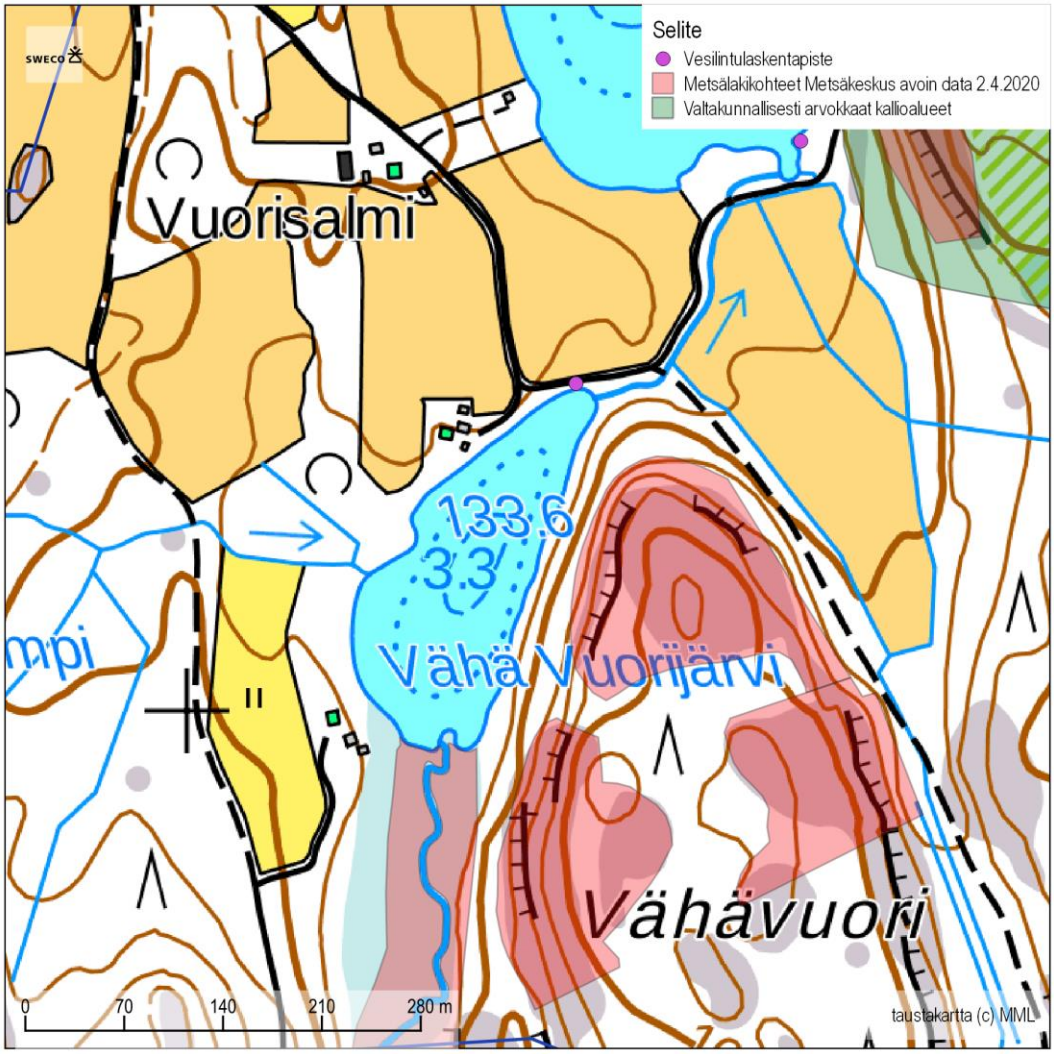

3.22.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Vähä Vuorijärvi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella keskiravinteinen matala pieni järvi/lampi. Järveä reunustaa itäsivulta jyrkkäpiirteinen Vähävuori. Järven pohjoisrannalla on pieni autotie, ja tien pohjoispuolella on peltoa. Järven länsirannalla on loivapiirteistä koivu-mäntyharmaaleppäsekametsää. Järven rannassa on paikoin kapeana vyöhykkeenä avoluhtaa ja järviruokoa. Järven etelästä laskeva tulouoma on uomaltaan luonnontilainen, mutta kooltaan puro, eikä siten vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittama pienvesi. Järven koilliseen lähtevä lasku-uoma ei ole luonnontilaisen kaltainen uomaltaan eikä ympäröivältä puustoltaan. Järven luoteis- ja lounaisrannoilla on pari vapaa-ajanrakennusta.

Kuva 59. Vähä Vuorijärvi. Kuva pohjoisrannalta etelään.

3.22.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järven pohjoispuolen pellolla havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla haarapääsky, jota ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohdan, -paikan ja -tyypin vuoksi tällä järvellä pesiväksi.

Taulukko 22. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Rantasipi	**2**	LC		X	

3.22.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen maastokäynnillä havaittiin majavan pesä Vähä Vuorijärven itärannan keskivaiheilla. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän arvioidaan olevan kanadanmajavan pesä.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.23 Vääräjärvi

Vääräjärvi sijaitsee selvitysalueen itäosassa. Järven pinta-ala on 15 ha.

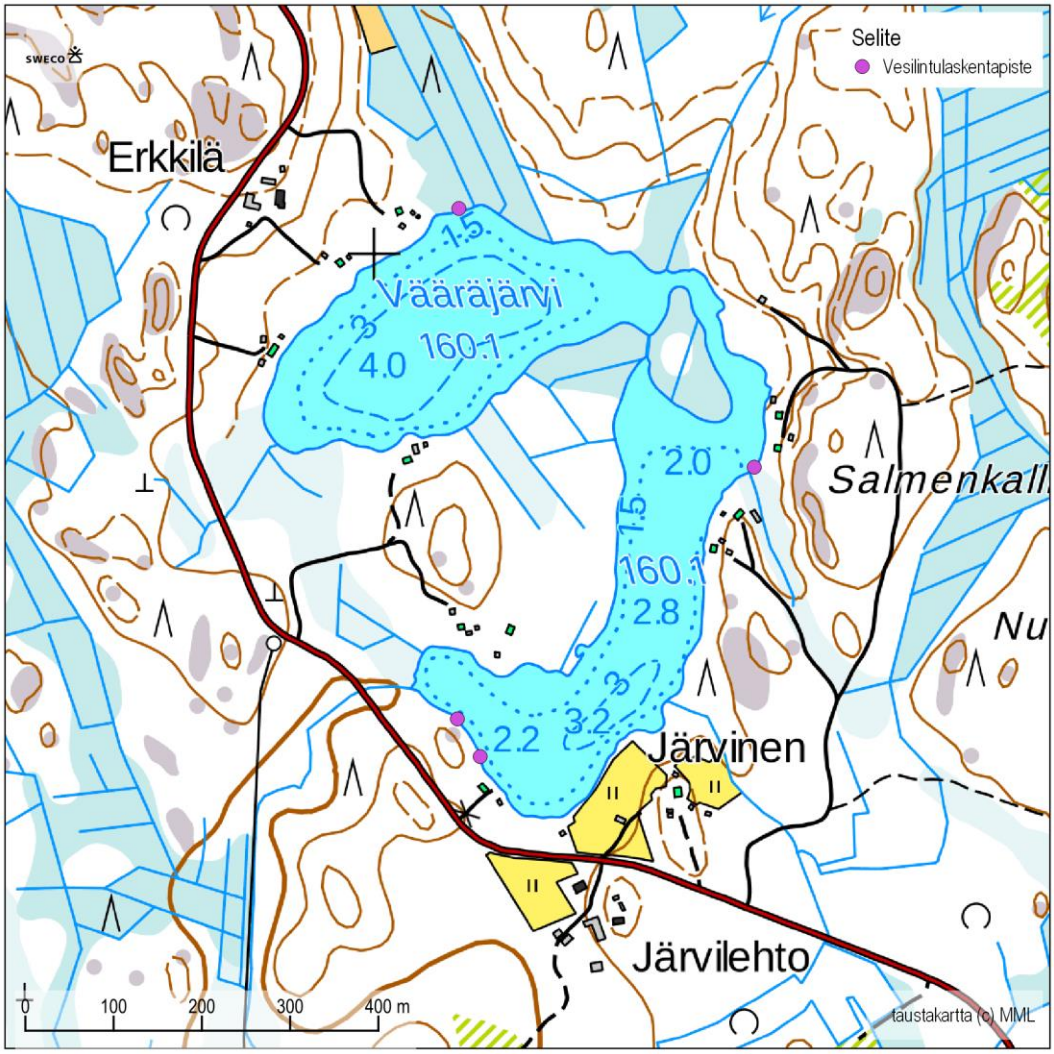

3.23.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Vääräjärvi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen järvi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Järveä reunustaa monin paikoin ojitettu isovarpuräme, joka vuorottelee rantavyöhykkeessä havupuuvaltaisten kangasmetsien kanssa. Siellä täällä rannassa on myös kapea nevareunus. Järven ympäristön korkeuserot ovat melko vähäiset lukuun ottamatta itärannan noin 15-metristä Salmenkalliota. Järven tulo- ja laskuojat ovat kaivettuja ojia, eivätkä siis luonnontilaisia noroja tai puroja. Järven rantavyöhykkeellä on muutama rakennus eri puolilla järveä.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 60. Vääräjärvi. Kuva luoteisrannalta itään.

3.23.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla kurkipari pohjoisrannan rämeellä, kolme järven päällä saalistavaa haarapääskyä, teeri ja pyy luoteisrannan metsässä sekä pyyn ulostetta itärannan metsässä. Toisella laskentakerralla havaittiin yli lentävä pikkulokki. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 23. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	**1**	VU		X	
Järripeippo	**1**	NT		X	
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Rantasipi	**1**	LC		X	
Tavi	**3**	LC		X	
Telkkä	**3**	LC		X	
Västäräkki	**2**	NT			

3.23.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen maastokäynnillä havaittiin majavan pesä Vääräjärven kaakkoisosan länsirannalla. Itäisen vesilintulaskentapisteen kohdalla havaittiin molemmilla maastokäynneillä kaksi uivaa majavaa. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän arvioidaan olevan kanadanmajavan pesä.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.24 Yläinen Mustalampi

Yläinen Mustalampi sijaitsee selvitysalueen itäosassa. Järven pinta-ala on 5,5 ha.

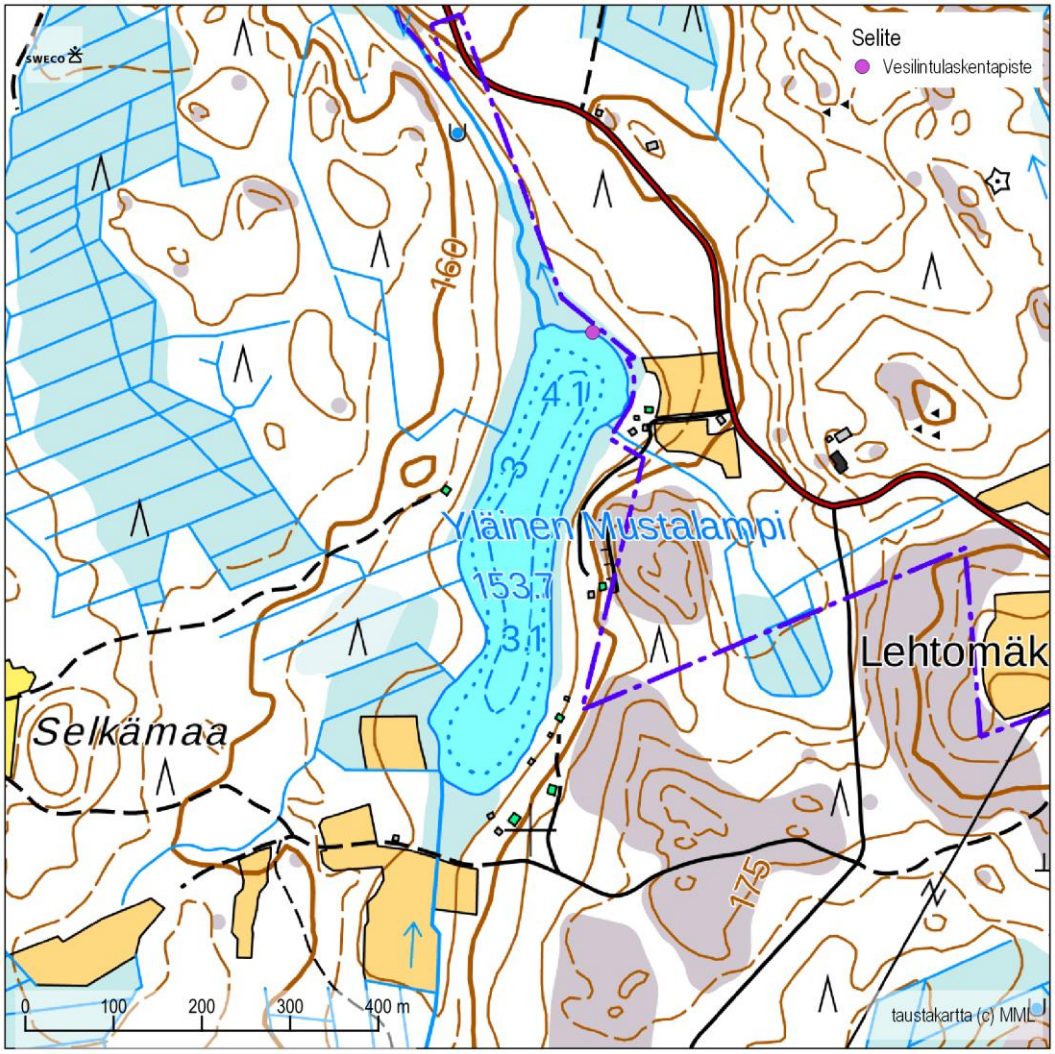

3.24.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Yläinen Mustalampi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen järvi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Järveä reunustaa vaihtelevan levyinen rämevyöhyke. Laajemmat suoalueet ovat ojitettuja. Osassa rantaa, etenkin järven päissä, on myös kapea nevareunus. Järven itärannalla on kallioinen mäki, länsiranta ja varsinkin järven päät korkeuseroiltaan vähäisempiä. Järven pohjoispäästä lähtevä lasku-uoma on uomaltaan luonnontilainen puro, sillä sen on leveydeltään hyvinkin riittävä kalan kulkemiseen. Järveen laskevat uomat ovat kaivettuja ojia tai suoristettuja uomia. Järven itärannalla on muutama rakennus.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 61. Yläinen Mustalampi. Kuva pohjoispäästä etelään päin.

3.24.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Kurki havaittiin pohjoisrannan nevalla ruokailemassa toisella laskentakierroksella. Ei ole tietoa, pesiikö se tällä järvellä. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla västäräkki, jota ei tulkittu havaintoajankohdan vuoksi tällä järvellä pesiväksi.

Taulukko 24. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Kurki	**1**	LC	X		
Telkkä	**1**	LC		X	

3.24.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

4 YHTEENVETO

Selvitysalueella ei ole Natura-alueita, luonnonsuojelu- tai luonnonsuojeluohjelma-alueita eikä kansainvälisesti (IBA) tai kansallisesti (FINIBA) tärkeitä lintualueita. Alueella on yksi maakunnallisesti (MAALI) tärkeä lintualue, Riihonjärvi.

Selvitysalueella sijaitsee kaksi valtakunnallisesti arvokasta kallioaluetta. Nämä ovat Holkonkallio-Porttikallio Iso Lahnalammen pohjois-/koillispuolella sekä Isonselänvuori-Vuorisalmenvuori Iso Vuorijärven itärannalla. Selvitysalueella tai 1 kilometrin säteellä selvitysalueesta ei ole muita valtakunnallisesti arvokkaita geologisia muodostumia (kivikoita, tuuli- ja rantakerrostumia tai moreenimuodostumia).

Selvitysalueella sijaitsee viisi pohjavesialuetta. Näistä 200 metrin säteellä selvityksessä mukana olevien järvien rannasta sijaitsevat Vuorijärvi A Iso Vuorijärven länsipuolella, Kangaslampi B Kangaslammen pohjoisosassa ja pohjoispuolella, Lieskangas Kangasjärven eteläpuolella ja Iso Liesjärven luoteispuolella, sekä Liesjärvi Iso Liesjärven etelä- ja Vähä Liesjärven itäpuolella. Näiden pohjavesialueiden sijainti on kuvattu järvikohtaisten lukujen kartoissa. Pohjavesialueilla on voimassa pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §).

Järvet ovat suurelta osin niukkaravinteisia ja usein melko matalia humusjärviä, joita reunustavat tyypillisesti metsätalouskäytössä olevat kangasmetsät ja ojitetut rämeet ja korvet. Pieniä metsäjärviä reunustaa tyypillisesti muutaman metrin levyinen nevareunus. Etenkin selvitysalueen keski- ja pohjoisosassa on peltoalueita. Maatalouden vaikutuksesta osa järvistä on keski- tai jopa runsasravinteisia. Ravinteisuuden myötä näillä järvillä on myös etenkin suojaisissa lahdissa ruovikkoisia sekä avo- ja pajuluhtaisia rantoja.

Luontoselvityksessä ei havaittu selvitysalueella luonnonsuojelulain 29 §:n luontotyyppejä.

Luontoselvityksen maastotöissä ei havaittu valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisia tai lakisääteisesti suojeltuja kasvilajeja. Eliölajit-tietojärjestelmän mukaan selvitysalueella on kaksi hyvin lähekkäin toisiaan sijaitsevaa tiedossa olevaa uhanalaisten tai silmälläpidettävien sammallajien kasvupaikkaa Iso Lahnalammen koillisrannalla. Eliölajit-tietojärjestelmän mukaan selvitysalueella ei sijaitse tiedossa olevia direktiivikasvilajien kasvupaikkoja.

Pesimälinnustoselvityksen maastokäynneillä havaittiin yhteensä 38 huomionarvoista lintulajia. Monilla pienillä, karuilla metsäjärvillä ja lammilla pesii vain niukasti tai jopa ei lainkaan vesi- ja rantalintuja. Rehevämmillä ja suuremmilla järvillä ja etenkin niiden rauhallisilla, luhtarantaisilla lahdilla linnusto on runsaampaa ja monipuolisempaa.

Edellä kuvatut valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet ja Riihonjärven maakunnallisesti tärkeä lintualue sekä pohjavesialueet tulee huomioida kaavasuunnittelussa. Riihonjärven maakunnallisesti tärkeä lintualue suositellaan huomioitavan kaavassa niin, että MAALI-rajauksen sisällä rakentamattomat rannat säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina. Tarvittaessa vesistöä voidaan kunnostaa umpeenkasvun ehkäisemiseksi. Raivauksessa tulee huomioida linnuston elinolosuhteiden säilyttäminen ja mieluiten parantaminen. Meluyms. häiriötä aiheuttavien toimintojen sijoittelussa ja ajoituksessa tulisi huomioida linnuston pesimäaikaisen ja muuton aikaisen rauhan tarve, aivan erityisesti järven pohjois- ja luoteisosassa sekä eteläisimmässä lahdessa. Selvityksessä havaittiin viisi vesilain 2. luvun 11 §

mukaista luontotyyppikohdetta, jotka ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia noroja ja lähteitä. Vesilain mukaan noron tai lähteen luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Iso Lahnalammen koillispuolella sijaitseva uhanalaisen ja silmälläpidettävän pussisammallajien lähtötietojen perusteella tunnettu kasvupaikka suositellaan jätettäväksi kasvupaikan maaperää, puustoisuutta ja kosteusoloja muuttavan rakentamisen ulkopuolelle.

Linnustoselvityksen perusteella rajattiin linnustollisesti arvokkaaksi kohteeksi naurulokkien pesimäluoto, joka sijaitsee Hakojärven luoteisosassa.

Luontoselvityksen maastokäynneillä havaittiin kahdeksan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, joita koskee luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen heikennys- ja hävityskielto.

Luontoselvityksen maastotöissä ei havaittu lainkaan soidintavia viitasammakkoja eikä siten viitasammakon lisääntymispaikkoja. Myöskään Eliölajit-tietokannassa ei ole viitasammakkohavaintoja selvitysalueelta tai kahden kilometrin säteeltä sen ympäristöstä.

Selvitysalueella sijaitsevien rakennusten koloissa on mahdollisesti lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Kaavassa esitettävä uusi rakentaminen ei kuitenkaan heikennä tai hävitä mahdollisia rakennuksissa olevia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Luontoselvityksen maastokäynneillä havaittiin kahdeksan majavan pesää. Olemassa olevan tiedon perusteella havaittujen majavanpesien arvioidaankin olevan kanadanmajavien (nykyisin amerikanmajava) pesiä. Kanadanmajava on Suomeen istutettu riistaeläin, eikä sen pesiä katsota kaavoituksessa huomioitaviksi luontokohteiksi.

5 LÄHTEET

BirdLife, 2019. Tärkeät lintualueet. https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/ (luettu 19.9.2019).

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, 2013. Sappionjärvet. https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Sappionjarvet(5010) (luettu 20.9.2019)

European Environment Agency, 2019. https://www.eea.europa.eu. (luettu 3.7.2019)

Hanski, I., Henttonen, H., Liukko, U.-M., Meriluoto M. & Mäkelä A., 2001. Liito-oravan (*Pteromys volans*) biologia ja suojelu Suomessa. Suomen ympäristö 459, Luonto ja luonnonvarat, 130 s.

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

Kontula, T. ja Raunio, A. (toim.) 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Luontotyyppien uhanalainen kirja. Suomen ympäristö 5/2018. Osat I ja II. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö.

Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, 2. Painos. Helsinki.

Kotola, J. 2019. Sähköposti Jukka Kotola 3.7.2019.

Luopioisten kasvisto, 2019. Sammalet. https://www.luopioistenkasvisto.fi/Sivut/sammalet/ (luettu 13.11.2019).

Luonnontieteellinen keskusmuseo, 2018. Vesilintujen laskentaohjeet. https://www.luomus.fi/fi/vesilintujen-laskentaohjeet (Luettu 26.10.2020).

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M., 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö 742, Luonto ja luonnonvarat, s. 114.

Suomen lajitietokeskus, 2020. Laji.fi -portaali. https://laji.fi/ (luettu huhtikuun lopulla ja lokakuussa 2020).

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys 2012: Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille. 7 s.

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys, 2018. http://www.lepakko.fi/ (luettu syyskuussa 2018).

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys, 2019. Suomen lepakkolajit. http://www.lepakko.fi/suomen-lepakkolajit (luettu 28.10.2019).

Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2011. Lintupaikat, Töysä. http://www.sslty.fi/lintupaikat/toysa/ (Luettu 30.10.2020).

Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2013. Suomenselän maakunnallisesti arvokkaat lintualueet. MAALI-hankkeen loppuraportti.

SYKE, 2019. Pintavesien tyypittely. https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Pintavesien_tila/Pintavesien_tyypittely (luettu 29.10.2019)

SYKE ja ELY-keskukset, 2019. Latauspalvelu Lapio. http://paikkatieto.ymparisto.fi/lapio/latauspalvelu.html (Luettu 19. ja 20.9.2019).

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi - kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen Ympäristökeskus. Luonto ja luonnonvarat. 196 s.

Tmi Pohjanmaan Luontotieto, 2009. Tuurin yleiskaavan muutos- ja laajennusalueen luontoselvitys, sisältäen Tuurinportin asemakaava-alueen. 24.8.2009.

LUONTOSELVITYS – TÖYSÄN RANTAOSAYLEISKAAVA, OSA-ALUE 3

TYÖNUMERO: 23701203

ALAVUDEN KAUPUNKI

KUVA © SWECO, 2020

16.12.2020

SWECO INFRA & RAIL
TURKU

Muutoslista

	16.12.2020	FITAOR	FITAOR	FIPIMA	VALMIS
	30.10.2020	FITAOR	FITAOR	FIPIMA	LUONNOS
MUUTOS	PÄIVÄYS	HYVÄKSYNYT	TARKASTANUT	LAATINUT	HUOMAUTUS

Karttakuvat:
Maanmittauslaitos (MML)
Suomen Ympäristökeskus (SYKE)
ELY-keskukset
Metsäkeskus
BirdLife
Valokuvat:
SWECO

SISÄLTÖ

KUVAT **6**
YHTEYSTIEDOT **9**
1 JOHDANTO **10**
2 AINEISTO JA MENETELMÄT **12**
2.1 Lähtöaineisto ja maastokäynnit **12**
2.2 Linnusto **13**
2.2.1 Menetelmät ja aineisto 13
2.2.2 Keskeiset tulokset 14
2.3 Kasvillisuus ja luontotyypit **16**
2.3.1 Menetelmät ja aineisto 16
2.3.2 Keskeiset tulokset 16
2.4 Liito-orava **17**
2.4.1 Johdanto 17
2.4.2 Menetelmät ja aineisto 17
2.4.3 Keskeiset tulokset 18
2.5 Viitasammakko **19**
2.5.1 Johdanto 19
2.5.2 Menetelmät ja aineisto 20
2.5.3 Keskeiset tulokset 20
2.6 Lepakot **21**
2.6.1 Johdanto 21
2.6.2 Menetelmät ja aineisto 21
2.6.3 Keskeiset tulokset 22
2.7 Muut eläimet **22**
2.7.1 Menetelmät ja aineisto 22
2.7.2 Keskeiset tulokset 22
2.8 Natura- ja luonnonsuojelualueet ja muut suojelullisesti huomionarvoiset alueet **23**
2.8.1 Menetelmät ja aineisto 23
2.8.2 Keskeiset tulokset 24
3 LUONTOSELVITYSALUEEN JÄRVET JA LAMMET **26**
3.1 Alainen Mustalampi **26**
3.1.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 26
3.1.2 Pesimälinnusto 27
3.1.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 28

3.2 Hakojärvi 29
3.2.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 30
3.2.2 Pesimälinnusto 30
3.2.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 32
3.3 Hoikkalampi 35
3.3.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 35
3.3.2 Pesimälinnusto 36
3.3.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 37
3.4 Häntälampi 37
3.4.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 38
3.4.2 Pesimälinnusto 38
3.4.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 39
3.5 Iso Lahnalampi 40
3.5.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 41
3.5.2 Pesimälinnusto 45
3.5.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 45
3.6 Iso Liesjärvi 48
3.6.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 49
3.6.2 Pesimälinnusto 49
3.6.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 50
3.7 Iso Valkialampi (osa) 55
3.7.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 55
3.7.2 Pesimälinnusto 56
3.7.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 57
3.8 Iso Vuorijärvi 58
3.8.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 59
3.8.2 Pesimälinnusto 60
3.8.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 61
3.9 Kangaslampi 66
3.9.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 67
3.9.2 Pesimälinnusto 67
3.9.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 68
3.10 Keskinen Mustalampi 69
3.10.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 69
3.10.2 Pesimälinnusto 70
3.10.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 70
3.11 Kylkiäinen (II) 71
3.11.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 71
3.11.2 Pesimälinnusto 72
3.11.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 72

3.12 Lauttalampi 73
3.12.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 73
3.12.2Pesimälinnusto 74
3.12.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 75
3.13 Mäki-Aijalainen (osa) 77
3.13.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 77
3.13.2Pesimälinnusto 78
3.13.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 78
3.14 Passinlampi 79
3.14.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 79
3.14.2Pesimälinnusto 80
3.14.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 80
3.15 Pieni Kaksipuoloinen 81
3.15.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 81
3.15.2Pesimälinnusto 82
3.15.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 83
3.16 Riihonjärvi 84
3.16.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 85
3.16.2Pesimälinnusto 86
3.16.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 88
3.17 Suolampi I 89
3.17.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 89
3.17.2Pesimälinnusto 90
3.17.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 90
3.18 Suolampi II (osa) 91
3.18.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 91
3.18.2Pesimälinnusto 92
3.18.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 92
3.19 Vähä Lahnalampi 93
3.19.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 93
3.19.2Pesimälinnusto 96
3.19.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 96
3.20 Vähä Lauttalampi 97
3.20.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 97
3.20.2Pesimälinnusto 98
3.20.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 98
3.21 Vähä Liesjärvi (osa) 99
3.21.1Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 100
3.21.2Pesimälinnusto 101
3.21.3Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 102

3.22 Vähä Vuorijärvi 105
3.22.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 105
3.22.2 Pesimälinnusto 106
3.22.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 106
3.23 Vääräjärvi 107
3.23.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 107
3.23.2 Pesimälinnusto 108
3.23.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 109
3.24 Yläinen Mustalampi 110
3.24.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus 110
3.24.2 Pesimälinnusto 111
3.24.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö 111
4 YHTEENVETO 112
5 LÄHTEET 114

KUVAT

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti. 10
Kuva 2. Selvitysalueen rajaus sekä järvien ja lampien sijainti. 11
Kuva 3. Viitasammakon levinneisyys Suomessa. 19
Kuva 4. Majava Vääräjärvellä 23
Kuva 5. Natura-, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueet, tärkeät lintualueet, valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat sekä pohjavesialueet. 25
Kuva 6. Alainen Mustalampi. Kuva koillisrannan keskeltä etelään päin. 27
Kuva 7. Hakojärvi. Kuva junaradan juurelta etelälounaaseen. 30
Kuva 8. Hakojärven luoteisosan naurulokkien pesimäluoto. 32
Kuva 9. Hakojärven pohjoispään länsirannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. 33
Kuva 10. Hakojärven pohjoispään länsirannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka ulottuu pohjoisreunaltaan vapaa-ajanasunnon pihapiirin reunaan. Kuva alueen pohjoisosasta pohjoiseen. 34
Kuva 11. Hoikkalampi. Kuva kaakkoispäästä luoteeseen. 36
Kuva 12. Häntälampi. Kuva pohjoisrannalta kaakkoon. 38
Kuva 13. Iso Lahnalampi. Kuva on otettu luoteisosasta, kuvaussuunta itään. 41
Kuva 14. Luonnontilainen noro Iso Lahnalammen koillispuolella on vesilakikohde. 42
Kuva 15. Luonnontilaisen kaltainen lähde Iso Lahnalammen kaakkoispuolella. 42
Kuva 16. Iso Lahnalammen koillispuolella on luonnontilainen noro ja Eliölajit-tietokannan mukaan noron valuvesitörmässä on ainakin aiemmin kasvanut huomionarvoisia pussisammallajeja. 44

Kuva 17 Iso Lahnalammen eteläpuolella sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. Kartassa näkyy myös maastotöissä rajattu vesilain mukainen noro. ...46
Kuva 18. Iso Lahnalammen etelärannan liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan läpi kulkee vesilakinoro. Kuva kohteen keskeltä etelään. ...47
Kuva 19. Iso-Liesjärvi on selvitysalueen suurimpia järviä. Kuvassa Lehtisaari ja sen luoteispuolinen saari. Kuva on otettu itärannalta. ...49
Kuva 20. Iso Liesjärven kaakkoispuolella Mustalahden itärannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Pisteellä merkittyjen papanapuiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. ...51
Kuva 21. Iso Liesjärven kaakkoisrannan liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan puusto ei ole kovin järeää. Kuva kohteen länsiosan eteläreunalta itäkoilliseen. Majavan padot ovat nostaneet ojan veden rantametsään. ...52
Kuva 22. Iso Liesjärven länsirannalla Lieskylässä sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. ...53
Kuva 23. Iso Liesjärven länsirannalla sijaitsevan liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan puusto on kuusivaltaista tuoretta kangasta. ...54
Kuva 24. Iso Valkialammen pohjoisosaa. Kuva Valkiaistenkallion pohjoispuolelta pohjoiseen. ...56
Kuva 25. Iso Vuorijärvi...59
Kuva 26. Valtakunnallisesti arvokasta kallioaluetta Iso Vuorijärven itärannalla. ...60
Kuva 27. Kalliomännikköä Iso Vuorijärven itäpuolella Vuorisalmenvuoren länsirinteellä valtakunnallisesti arvokkaalla kallioalueella. Kuva on otettu itärannan eteläiseltä metsälakikohteelta...60
Kuva 28. Iso Vuorijärven luoteispuolella sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. ...62
Kuva 29. Iso Vuorijärven luoteispuolinen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka. ..63
Kuva 30. Iso Vuorijärven kaakkoispuolella Vuoriniemessä sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä...64
Kuva 31. Vuoriniemen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan metsää. Kuvaussuunta kohteen keskeltä kulkevalta tieltä länsilounaaseen. ...65
Kuva 32. Vuoriniemen liito-oravan lisääntymispaikalta etelään rantapuustossa on liitämiseen liian iso katkos. ...65
Kuva 33. Kangaslammen eteläosaa. Kuva länsirannalta etelään. ...67
Kuva 34. Keskinen Mustalampi. Kuva luoteispäästä puron suulta kaakkoon. ...70
Kuva 35. Kylkiäinen (II). Kuva pohjoisrannalta kaakkoon. ...72
Kuva 36. Lauttalammen itäpää. Kuvaussuunta kaakkoon. ...74
Kuva 37 Lauttalammen pohjoisrannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. ...75

Kuva 38. Lauttalammen pohjoispuolisen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan pohjoispuolella on avohakkuu. Kuva kohteelta pohjoiseen. 76
Kuva 39. Mäki-Aijalaisen itärantaa. 78
Kuva 40. Passinlampi. Kuva luoteisrannalta kaakkoon. 80
Kuva 41. Pieni Kaksipuoloinen. Kuva järven eteläpäästä pohjoiseen. 82
Kuva 42. Järvenluoteispäässä on hiukan saraluhtaa. 82
Kuva 43. Riihonjärvi on maakunnallisesti tärkeä lintualue. 84
Kuva 44. Riihonjärvi. Järven lounaisranta Järvimäen kohdalla on raivattu ei-luonnontilaiseksi. 85
Kuva 45. Riihonjärven eteläpää, kuvaussuunta pohjoiseen. 86
Kuva 46. Riihonjärven pohjois- ja luoteisosa on maastokäynnin perusteella järven linnustollisesti merkittävintä aluetta. Kuvaussuunta luoteeseen. 87
Kuva 47. Suolammen (I) pohjoisosaa. Kuva lounaisrannan niemestä pohjoiseen. 90
Kuva 48. Suolampi II. Kuva on otettu luoteisrannalta. 92
Kuva 49. Vähä Lahnalampi. Kova pohjoisrannalta kaakkoon. 94
Kuva 50. Luonnontilainen noro Vähä Lahnalammen pohjoispuolella on vesilakikohde. ..95
Kuva 51. Luonnontilainen lähde Vähä Lahnalammen luoteispuolella on vesilakikohde. Kuva lähteen kaakkoispäästä luoteeseen. 95
Kuva 52. Vähä Lahnalammen pohjoispuolella sijaitseva itäisin Metsäkeskuksen avoimeen aineistoon lampena merkitty metsälakikohde ei maastokäynnin perusteella ole varsinainen metsälampi vaan tulvivaa, rahkasammaleista nevaa. 96
Kuva 53. Vähä Lauttalampi. 98
Kuva 54. Majavan pesä venevajan nurkalla Vähä Lauttalammen itärannalla. 99
Kuva 55. Vähä Liesjärvi. Vain järven pohjoisosa kuuluu selvitysalueeseen. 100
Kuva 56. Vähä Liesjärven luoteisrantaa. Kuvaussuunta pohjoiseen. 101
Kuva 57. Vähä Liesjärven länsirannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. 103
Kuva 58. Liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan läpi kulkee Vuoriperäntie, jonka yli liito-oravat pystyvät vaivattomasti liitämään. Kuva selvitysalueen rajalta pohjoiseen. .104
Kuva 59. Vähä Vuorijärvi. Kuva pohjoisrannalta etelään. 106
Kuva 60. Vääräjärvi. Kuva luoteisrannalta itään. 108
Kuva 61. Yläinen Mustalampi. Kuva pohjoispäästä etelään päin. 111

YHTEYSTIEDOT

Luontoselvityskonsultti
Sweco

Yhteyshenkilöt:

Biologi Tarja Ojala
Ilmalanportti 2
02400 HELSINKI
Puh. 040 673 9637
tarja.ojala@sweco.fi

Biologi Pinja Mäkinen
Uudenmaankatu 19 A
20700 TURKU
Puh. 050 356 7563
pinja.makinen@sweco.fi

1 JOHDANTO

Tämä luontoselvitys liittyy oikeusvaikutteisten rantaosayleiskaavojen laadintaan. Kaavoitus on tarkoitus toteuttaa osissa. Luontoselvitys on tehty Töysän alueen järvien ja lampien osa-alueen 3 rantavyöhykkeille. Rantavyöhykkeiden leveys vaihtelee 100–200 metrin välillä riippuen maasto-olosuhteista. Selvitys kohdistettiin niille järville ja lammille, joiden pinta-ala Tilaajan toimittamien tietojen mukaan on vähintään 1 ha. Kuitenkin alle yhden hehtaarin kokoisetkin lammet inventoitiin mahdollisina luontotyyppinsä perusteella huomionarvoisina kohteina, mikäli ne sijaitsivat vähintään 1 ha kokoisten järvien tai lampien rantavyöhykkeillä. Selvitysalue sijaitsee Alavuden kaupungin itärajan tuntumassa (Kuva 1) ja se käsittää 24 vähintään yhden hehtaarin suuruista järveä tai lampea. Selvitysalueen rajaus sekä järvien ja lampien sijainti on esitetty seuraavassa kuvassa (Kuva 2). Selvityksen ovat tehneet Swecon FM biologit Pinja Mäkinen (maastotyöt ja raportointi) ja Tarja Ojala (projektipäällikkö ja laadunvarmistus).

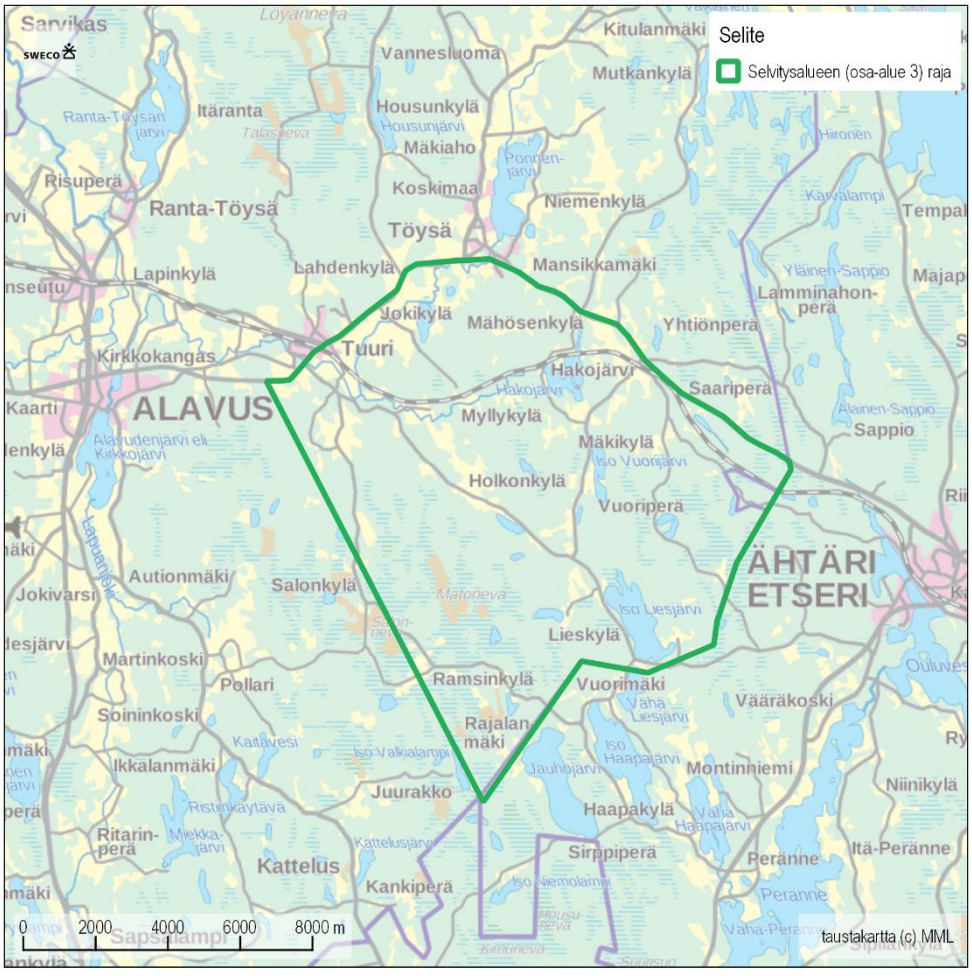

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti.

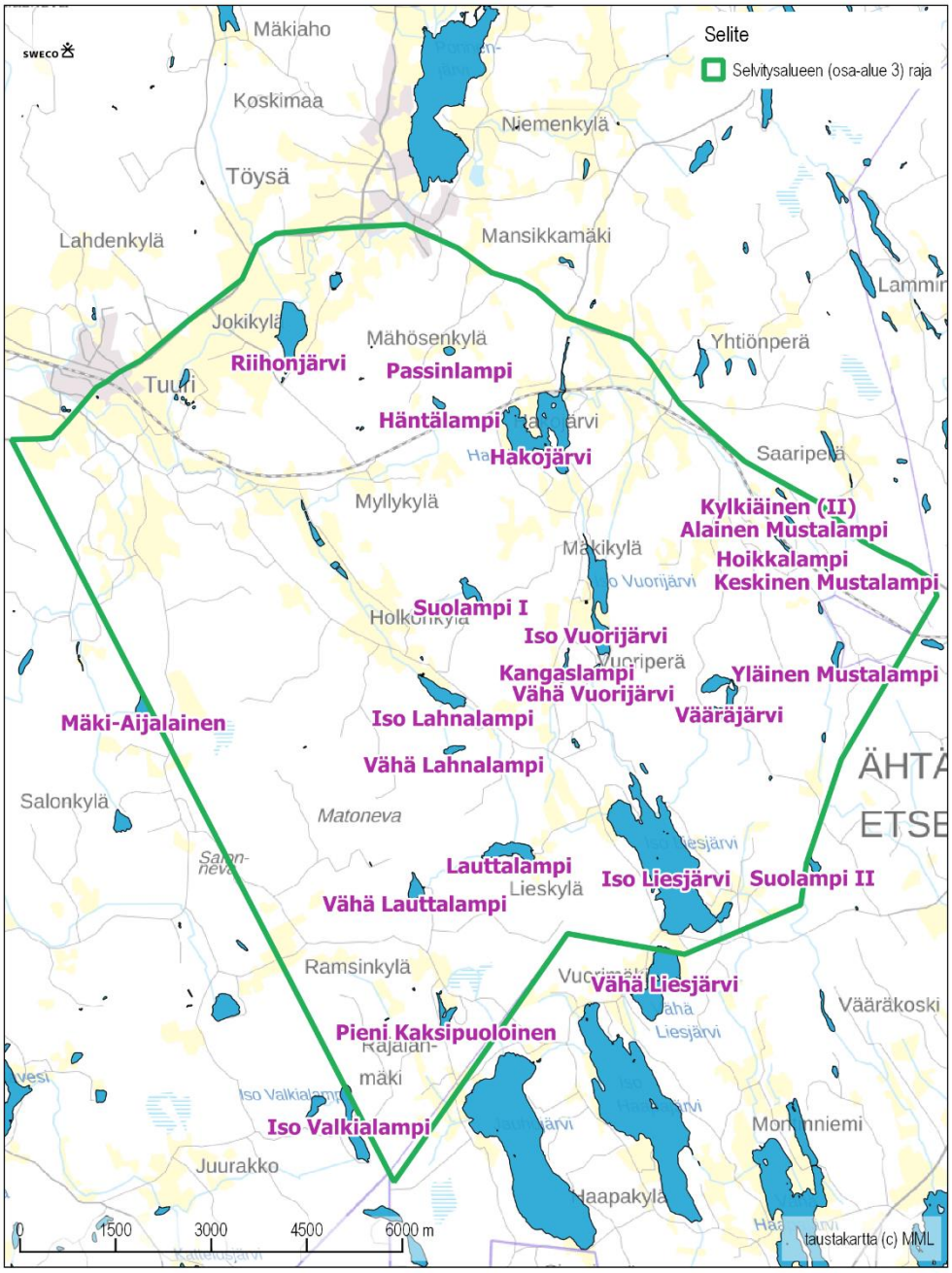

Kuva 2. Selvitysalueen rajaus sekä järvien ja lampien sijainti.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 Lähtöaineisto ja maastokäynnit

Luontoselvityksessä keskityttiin pääosin lakisääteisesti suojeltuihin ja/tai uhanalaisiin lajeihin ja luontotyyppeihin. Maastotöissä kiinnitettiin erityistä huomiota uhanalaisten luontotyyppien, luonnonsuojelu-, metsä- ja vesilakikohteiden esiintymiseen, sekä valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisten sekä lakisääteisesti suojeltujen kasvilajien esiintymiseen.

Luontoselvityksiin sisältyi maastossa tehtävinä selvityksinä luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys, pesimälinnustoselvitys, liito-oravaselvitys ja viitasammakkoselvitys. Selvitysten maastotyöt tehtiin kullekin järvelle ja lammelle kahtena eri maastotyöjaksona toukokuun 2020 aikana. Maastokäyntien 1. kierros tehtiin 6.–9.5.2020 ja maastokäyntien toinen kierros 21.–25.5.2020. Maastotyöt tehtiin pääpiirteittäin selvitysalueella etelästä pohjoiseen edeten ja kummallakin kierroksella suunnilleen samassa järjestyksessä, jolloin yksittäisillä järvillä maastotyökierrosten väliksi muodostui noin 2 viikkoa.

Ensimmäisellä maastokäynnillä tehtiin ensimmäinen vesilintulaskenta, viitasammakkoselvitys, liito-oravaselvitys ja havainnoitiin alustavasti kasvillisuutta ja luontotyyppejä. Toisella maastokäynnillä tehtiin toinen vesilintulaskenta, kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys ja täydennettiin liito-oravaselvitystä rajaamalla ensimmäisellä maastokäynnillä havaitut liito-oravakohteet.

Selvitysalueen sopivuutta lepakoille ja muille direktiivilajeille elinympäristöksi ja erityisesti lakisääteisesti suojelluksi lisääntymis- ja levähdyspaikaksi tarkasteltiin lähtötietojen sekä karttatarkastelun ja maastossa tehtyjen luontotyyppihavaintojen perusteella asiantuntija-arviona. Lähtötietojen perusteella selvitettiin Natura-alueiden, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueiden sekä kansainvälisesti, Suomen ja maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden sijainti.

Lähtöaineistona käytettiin peruskarttaa, ilmakuvia, alueella aikaisemmin tehtyjä selvityksiä sekä Eliölajit-tietojärjestelmän tietoja uhanalaisten eliölajien esiintymisestä alueella. Eliölajit-tietojärjestelmän tiedot pyydettiin selvitysalueelta ja vähintään kahden kilometrin laajuudelta sen ympäriltä ja ne on saatu Suomen ympäristökeskukselta 23.4.2019. Lähtötietoina käytettiin myös Natura-alueita, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueita sekä kansainvälisesti, Suomen ja maakunnallisesti tärkeitä lintualueita koskevia avoimia kartta- ja paikkatietoaineistoja.

Selvityksessä mukana olevien järvien rantavyöhykkeiltä ei ollut käytettävissä aiemmin tehtyjä luontoselvityksiä lukuun ottamatta Suomenselän maakunnallisesti arvokkaat lintualueet -raporttia (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2013). Tämän lisäksi tarkastettiin Tuurin ympäristön yleiskaavan muutoksen ja laajennuksen yhteydessä tehty luontoselvitys (Tmi Pohjanmaan Luontotieto, 2009). Tuurin ympäristön osa-yleiskaava-alue ulottuu osittain osa-alueelle 3, alueen länsinurkkaan. Tuurin ympäristön yleiskaavan luontoselvitysalue rajoittuu kuitenkin lähimmilläänkin noin kahden kilometrin etäisyydelle lähimmän tässä vuoden 2020 luontoselvityksessä mukana olevan järven rantavyöhykkeestä, joten se ei sisällä tämän luontoselvityksen kannalta huomionarvoisia luontotietoja.

Maastotyöt kohdistettiin esitietojen ja karttatarkastelun perusteella tarkasteltavien luontoarvojen kannalta potentiaalisille kohteille. Vesilintulaskennassa tarkasteltiin kaikkia pinta-alaltaan vähintään 1 ha kokoisia lampia ja järviä.

Seuraavissa luvuissa (luvut 2.2–2.8) on kuvattu eri eliöryhmien ja muiden luontoarvojen selvittämisessä käytettäviä menetelmiä tarkemmin. Raportissa kerrotaan aluksi kunkin eliöryhmän/luontoarvon selvityksessä käytetty aineisto ja menetelmät sekä päätelmät yleisesti, minkä jälkeen raportissa kuvataan järvi- ja lampikohtaiset tiedot aakkosjärjestyksessä. Järvikohtaisesti esitetään lyhyt yleiskuvaus lammen/järven rantavyöhykkeen kasvillisuudesta ja luontotyypeistä sekä kasvillisuudeltaan ja luontotyypiltään tai eläimistöltään huomionarvoiset kohteet karttarajauksin ja lyhyin tekstikuvauksin. Luonnoltaan arvokkaat kohteet on luokiteltu Södermanin (2003) ohjeita noudattaen luokkiin kansainväliset, kansalliset, maakunnalliset, paikalliset ja muut.

2.2 Linnusto

2.2.1 Menetelmät ja aineisto

Pesimälinnustoselvitys tehtiin kahden kerran vesilintujen pistelaskentana linnustonseurannan havainnointiohjetta (Koskimies & Väisänen 1988) soveltaen. Lisäksi ranta- ja maalinnustoa selvitettiin kartoitusmenetelmällä vesilintulaskentakäyntien yhteydessä lähtötietojen ja karttatarkastelun perusteella potentiaalisimmilla kohteilla järvien ja lampien rannoilla. Pesimälinnustoselvityksessä keskityttiin huomionarvoisiin lajeihin (uhanalaiset, vastuulajit, direktiivilajit), paitsi vesi- ja rantalinnuston osalta, josta kirjattiin kaikki havaitut lajit. Vesilintujen pistelaskentapaikat valittiin niin, että kutakin vesistöä voitiin tarkkailla mahdollisimman kattavasti, mutta toisaalta ei lasketa samoja lintuja useaan kertaan. Näkymien mennessä päällekkäin järvi jaettiin kultakin pisteeltä laskettaviin ei-päällekkäisiin alueisiin. Vesilintulaskentaa tehtiin kullakin tarkkailtavalla lammella/järvellä kaksi kierrosta. Vesilintulaskennan ensimmäinen kierros tehtiin 6.–9.5.2020 ja toinen kierros 21.–23.5.2020 ja 25.5.2020. Pesimälinnustoselvityksen maastotyöt tehtiin lintujen aktiivisuuden ja havaittavuuden kannalta suotuisissa sääoloissa. Laskentakäynnit ajoitettiin rantaosayleiskaavan kannalta keskeisen vesilintulaskennan kannalta suositeltuihin päivämääriin ja vuorokaudenaikaan eli klo 6–13 välille. Laskentakäyntien kesto ja sää (pilvisyys, tuuli, keskimääräinen lämpötila ja sade) sekä huomautuksia mahdollisesti laskentatuloksiin vaikuttavista tekijöistä kirjattiin ylös ja ne on esitetty seuraavassa taulukossa (Taulukko 1). Havaitut linnut muutettiin parimääriksi linnustonseurannan havainnointiohjeen laskentatapaa noudattaen (Luonnontieteellinen keskusmuseo, 2018). Raportissa esitetään vesi- ja rantalintujen osalta parimääräarvio järvittäin taulukkona. Lisäksi esitetään muiden lintujen osalta huomionarvoisten lajien (uhanalaiset, vastuulajit, direktiivilajit) järvien rantavyöhykkeellä havaitut parit. Maastoselvityksen ja lähtötietojen perusteella arvioitiin asiantuntija-arvioina, onko järvellä linnustollisesti arvokkaita kohteita. Laskentapisteiden sijainti esitetään luontoselvitysraportissa järvikohtaisilla kartoilla.

Taulukko 1. Linnustoselvityksen ajankohdat ja säätilat.

PVM	Selvitysajan-kohta (klo)	Lämpötila (°C)	Pilvisyys	Tuulisuus	Muuta
6.5.2020	6.05–12.55	+0–11	7/8–8/8	2–4 m/s	Poutaa
7.5.2020	6.15–13.00	+0–9	Pilvetön - 6/8	1–4 m/s	Poutaa
8.5.2020	6.20–13.00	+0–11	7/8–8/8	1–3 m/s	Poutaa
9.5.2020	6.05–12.55	+4–5	Täyspilvinen	1–5 m/s	Poutaa
21.5.2020	6.10–13.00	+1–12	Pilvetön–täyspilvinen	2–5 m/s	Poutaa
22.5.2020	6.00–12.55	+2–16	Pilvetön	1–2 m/s	Poutaa
23.5.2020	6.00–12.00	+3–18	Pilvetön– 1/8	1–3 m/s	Poutaa
25.5.2020	6.00–11.45	+6–22	1/8–3/8	1–2 m/s	Poutaa

2.2.2 Keskeiset tulokset

Pesimälinnustoselvityksen maastokäynneillä havaittiin yhteensä 38 huomionarvoista lintulajia. Seuraavassa taulukossa (Taulukko 2) on lueteltu pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit, ja lisäksi vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki muutkin lajit. Linnustoselvityksen tulokset on esitetty järvikohtaisesti luvussa 3. Monilla pienillä, karuilla metsäjärvillä ja lammilla pesii vain niukasti tai jopa ei lainkaan vesi- ja rantalintuja. Rehevämmillä ja suuremmilla järvillä ja etenkin niiden rauhallisilla, luhtarantaisilla lahdilla linnusto on tätä runsaampaa ja monipuolisempaa. Riihonjärvi on maakunnallisesti tärkeä lintualue eli MAALI-alue. Linnustoselvityksen perusteella rajattiin linnustollisesti arvokkaaksi kohteeksi naurulokkien pesimäluoto, joka sijaitsee Hakojärven luoteisosassa. Kyseessä on uhanalaisen, vaarantuneen lintulajin pesimäalue ja siten kansallisesti arvokas kohde. Kohde suositellaan huomioimaan kaavassa siten, että kohteella säilyy pesimärauha.

Taulukko 2. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	VU		X	
Haarapääsky	VU			
Harakka	NT			
Härkälintu	NT			
Isokoskelo	NT		X	

Järripeippo	NT		X	
Kalalokki	LC			
Kalatiira	LC	X	X	
Kuikka	LC	X		
Kuovi	NT		X	
Kurki	LC	X		
Käenpiika	NT			
Laulujoutsen	LC	X	X	
Liro	NT	X	X	X
Metso	LC	X	X	X
Metsäviklo	LC			
Mustakurkku-uikku	EN	X		
Naurulokki	VU			
Nokikana	EN			
Pajusirkku	VU			
Palokärki	LC	X		
Pensastasku	VU			
Pikkulokki	LC	X	X	
Punavarpunen	NT			
Pyy	VU	X		
Rantasipi	LC		X	
Ruokokerttunen	NT			
Ruskosuohaukka	LC	X		
Räystäspääsky	EN			
Selkälokki	EN		X	
Silkkiuikku	NT			
Sinisorsa	LC			
Taivaanvuohi	NT			
Tavi	LC		X	
Teeri	LC	X	X	
Telkkä	LC		X	
Tukkasotka	EN		X	
Uivelo	LC	X	X	
Valkoviklo	NT		X	
Västäräkki	NT			

2.3 Kasvillisuus ja luontotyypit

2.3.1 Menetelmät ja aineisto

Lähtöaineistona käytettiin peruskarttaa, ilmakuvia ja Eliölajit-tietojärjestelmän tietoja uhanalaisten kasvilajien esiintymisestä alueella. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys tehtiin rantaosayleiskaavatarkkuudella. Maastotöissä kiinnitettiin erityistä huomiota uhanalaisten luontotyyppien, luonnonsuojelu-, metsä- ja vesilakikohteiden esiintymiseen, sekä valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisten sekä lakisääteisesti suojeltujen kasvilajien esiintymiseen.

2.3.2 Keskeiset tulokset

Selvitysalue sijoittuu pohjoisen havumetsäalueen keskiboreaaliselle metsäkasvillisuusvyöhykkeelle. Soiden aluejaossa hanke sijoittuu Viettokeitaiden eli *Sphagnum fuscum* -keitaiden vyöhykkeelle ja siellä alajaon mukaan Sisä-Suomen vietto- ja rahkakeitaiden vyöhykkeelle.

Kaikki selvitysalueen järvet ovat pieniä, sillä pinta-alaltaan alle 5 km^2 olevat järvet määritellään pieniksi (SYKE, 2019). Järvet ovat suurelta osin niukkaravinteisia ja usein melko matalia humusjärviä, joita reunustavat tyypillisesti metsätalouskäytössä olevat kangasmetsät ja ojitetut rämeet ja korvet. Pieniä metsäjärviä reunustaa tyypillisesti muutaman metrin levyinen nevareunus. Etenkin selvitysalueen keski- ja pohjoisosassa on peltoalueita. Maatalouden vaikutuksesta osa järvistä on keski- tai jopa runsasravinteisia. Ravinteisuuden myötä näillä järvillä on myös etenkin suojaisissa lahdissa ruovikkoisia sekä avo- ja pajuluhtaisia rantoja.

Luontoselvityksessä ei havaittu selvitysalueella luonnonsuojelulain 29 §:n luontotyyppejä. Selvityksessä havaittiin viisi vesilain 2. luvun 11 §:n mukaista luontotyyppikohdetta. Kyseessä ovat luonnontilainen noro Iso Lahnalammen etelärannalla Iso Lahnalammen koillispuolella ja Vähä Lahnalammen pohjoispuolella sekä luonnontilainen lähde Vähä Lahnalammen luoteispuolella ja luonnontilaisen kaltainen lähde Iso Lahnalammen kaakkoispuolella. Kyseisten kohteiden rajaukset ja kuvaukset on esitetty järvikohtaisissa luvuissa. Vesilain mukaan enintään yhden hehtaarin suuruisen lammen tai järven tai noron luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Järvikohtaisissa kartoissa on esitetty myös Metsäkeskuksen avoimessa paikkatietoaineistossa esitetyt metsälain 10 §:n erityisen tärkeät elinympäristöt. Paikkatietoaineiston kattavuudesta ei ole tietoa. Metsäkeskus tekee viralliset metsälakikohderajaukset. Metsälaki koskee nimenomaan metsätalouskäyttöä. Metsälakikohteita ei nähdä tarpeelliseksi huomioida erikseen kaavassa.

Selvitysalueella, etenkin sen etelä-, itä ja keskiosissa sijaitsevilla metsärantaisilla pienillä ja keskisuurilla järvillä on hyvin tyypillisesti nevareunus. Näillä nevareunuksilla esiintyy myös uhanalaisia luontotyyppejä, kuten lyhytkorsinevoja, saranevoja ja luhtanevoja. Nämä edellä mainitut luontotyypit ovat Etelä-Suomessa vaarantuneita (VU) ja koko maassa silmällä pidettäviä (NT) (Kontula & Raunio, 2018). Selvitysalueella ja yleisemmin Pohjanmaalla nämä luontotyypit ovat kuitenkin suhteellisen yleisiä. Nevarannoille ei muutenkaan ole tarkoituksen mukaista osoittaa kaavassa rakentamista. Näin ollen

suoluontotyyppikohteita ei katsottu tarpeelliseksi selvityksen tarkoitus ja luonne huomioiden rajata huomionarvoisiksi luontokohteiksi.

Luontoselvityksen maastotöissä ei havaittu valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisia tai lakisääteisesti suojeltuja kasvilajeja. Eliölajit-tietojärjestelmän mukaan selvitysalueella on kaksi hyvin lähekkäin toisiaan sijaitsevaa tiedossa olevaa uhanalaisten tai silmälläpidettävien kasvilajien kasvupaikkaa. Kyseessä on Iso Lahnalammen koillisrannalla sijaitsevat vaarantuneen pohjanpussisammalen ja silmälläpidettävän vuoripussisammalen kasvupaikat. Näiden lajien tunnettuja kasvupaikkoja käsitellään tarkemmin Iso Lahnalammen järvikohtaisessa luvussa. Eliölajit-tietojärjestelmän mukaan selvitysalueella ei sijaitse tiedossa olevia direktiivikasvilajien kasvupaikkoja.

2.4 Liito-orava

2.4.1 Johdanto

Liito-orava (*Pteromys volans*) on luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV (a) laji. Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan ”luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.” Liito-orava on luokiteltu Suomessa vaarantuneeksi (VU) (Hyvärinen ym., 2019).

Liito-orava elää kuusivaltaisissa sekametsissä, joissa on lehtipuustoa (haapa, koivu, leppä) ja kolopuustoa (Hanski ym., 2001). Liito-oravat suosivat vanhoja metsiä. Liito-oravan levinneisyys Suomessa ulottuu etelärannikolta linjalle Oulu-Kuusamo (Hanski ym., 2001). Paras ajankohta liito-oravainventointiin on keväällä lumien sulettua, ja maastotyöt tulee suositusten mukaan tehdä toukokuun loppuun mennessä (Sierla ym., 2004).

2.4.2 Menetelmät ja aineisto

Liito-orava on yöaktiivinen laji, minkä vuoksi paras tapa sen kartoittamiseksi on ulostepapanoiden, virtsajälkien sekä ruokailualueiksi soveltuvien nuorten lehtipuumetsien ja risupesien/kolopuiden etsiminen lajille soveltuvasta elinympäristöstä. Toukokuussa 2020 tehdyissä maastotöissä etsittiin liito-oravan ulostepapanoita järeiden lehtipuiden ja kuusten tyviltä lajille sopivissa elinympäristöissä, joita ovat etenkin rauduskoivua, haapaa ja kuusta kasvavat, kasvupaikkatyypiltään lehtomaista kangasta tai lehtoa olevat sekametsät. Papanapuut pyrittiin määrittämään pesä- tai ruokailupuiksi. Kaikkein selvimmin pesän olemassaoloon viittaavat virtsajäljet. Papanapuiden sijainti määritettiin GPS-laitteella ja lisäksi tarkastettiin mahdolliset Eliölajit-tietokannan vanhat havaintopaikat. Pesäpuiden sijainnin ja ympäristön luontotyyppikuviorajojen perusteella arvioitiin asiantuntija-arviona liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sijainti. Lisääntymis- ja levähdyspaikan välittömässä läheisyydessä olevat mahdolliset liito-oravan tärkeät ruokailualueet rajattiin asiantuntija-arviona luontotyyppinsä, puulajikoostumuksensa ja sijaintinsa perusteella.

Liito-oravaselvityksessä löytyneet puut määritettiin pesäpuuksi, mahdolliseksi pesäpuuksi, ruokailupuuksi tai muuksi papanapuuksi seuraavin perustein:

Pesäpuu

- Kololliset, pöntölliset tai risupesälliset puut, joiden alla oli vähintään 50 papanaa.

Mahdollinen pesäpuu

- Kololliset, pöntölliset tai risupesälliset puut, joiden alla oli papanoita alle 50.
- Puut, joiden juurella oli papanoita, mutta puun latvukseen ei ollut esteetöntä näkyvyyttä pesien toteamiseksi tai poissulkemiseksi.

Ruokailupuu

- Haavat ja muut lehtipuut, joiden juurella oli papanoita eikä puussa ollut pesäkoloja tai risupesiä.

Muu papanapuu

- Havupuut, joiden juurella oli liito-oravan papanoita, mutta joissa ei havaittu risu- tai kolopesää ja joiden latvukseen oli esteetön näkyvyys.

Ekologinen yhteys ei ole paikkaan sidottu ja tämän vuoksi liito-oravalle tärkeitä kulkuyhteyksiä tunnettujen esiintymisalueiden (sekä maastotöissä havaittujen että mahdollisesti lähtötiedoista saatujen) välillä tunnistettiin sekä kartta- ja ilmakuvatarkastelun avulla että maastokäynnin yhteydessä. Tarkoituksena oli löytää mahdollisuuksien mukaan useita reittejä alueiden välille, jotta maankäyttö ja metsänhoitotoimenpiteet ovat alueella edelleen mahdollisia. Liito-orava liitää vaivatta 20-50 m leveän aukion yli, jos aukion reunalla on varttunutta puustoa. Aukion maksimileveys kulkuyhteydellä riippuu aukion reunapuuston korkeudesta. Puuston korkeutta arvioitiin maastokäynnin ja puustonikäkartan perusteella.

2.4.3 Keskeiset tulokset

Eliölajit-tietokannassa on yksi liito-oravahavainto selvitysalueelta. Tämä tunnettu liito-oravan elinalue sijaitsee osa-alueen 3 länsiosassa noin kolmen kilometrin päässä lähimmistä selvitykseen kuuluvista järvistä.

Luontoselvityksen maastokäynneillä toukokuussa 2020 havaittiin kahdeksan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Nämä sijaitsevat Hakojärven pohjoispään länsirannalla, Iso Lahnalammen eteläpuolella, Iso Liesjärven kaakkoisrannalla ja länsirannalla, Iso-Vuorijärven luoteisrannalla ja kaakkoisrannalla, Vähä Liesjärven länsirannalla sekä Lauttalammen pohjoisrannalla. Näiden liito-oravakohteiden tarkempi kuvaus ja paikkarajaukset on esitetty järvikohtaisissa luvuissa. Liito-oravan lisääntymis- ja/tai levähdyspaikat ovat kansallisesti arvokkaita luontokohteita ja niitä koskee luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen heikennys- ja hävityskielto.

Yleisesti ottaen selvitysalueella on alueen kokoon nähden melko niukasta liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi soveltuvia metsiä, etenkin sellaisia järeitä kuusi-lehtipuusekametsiä, joissa kasvaa liito-oravan erityisesti suosimaa haapaa.

2.5 Viitasammakko

2.5.1 Johdanto

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV (a) laji. Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan ”luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty”. Uhanalaisluokitukseltaan viitasammakko on elinvoimainen (LC) (Hyvärinen ym., 2019). Suomessa viitasammakon levinneisyys painottuu maan etelä- ja keskiosiin, mutta havaintoja on koko maasta tunturialueita lukuun ottamatta (Nieminen & Ahola, 2017).

Kuva 3. Viitasammakon levinneisyys Suomessa.
Kartta on suuntaa antava, ja sitä tulee tulkita siten, että se kuvaa missä laji ainakin esiintyy (Nieminen & Ahola, 2017).

Suomessa viitasammakko vaikuttaa olevan runsaimmillaan luonnontilaisessa elinympäristössä, mm. soilla, ja harvalukuisimmillaan kaupunkiympäristöissä. Lajin levinneisyyden ja runsauden arviointia vaikeuttaa vaikea tunnistettavuus, varsinkin kutuajan ulkopuolella. Viitasammakko voidaan varmasti määrittää äänen perusteella: soidinääni on lajityypillistä haukuntaa tai pulputusta. Matala ääni hukkuu helposti taustameluun ja kuuluu hyvälläkin säällä vain noin 100 metrin päähän (Nieminen & Ahola, 2017).

Lajin esiintymispaikoilla lisääntymispaikaksi voidaan tulkita ne vesialueen osat, joissa koirailla on lisääntymisreviirit, joissa pariutuminen ja kutu tapahtuvat ja joissa nuijapäät elävät. Soidintaminen riittää osoittamaan lisääntymispaikan olemassaolon. Levähdyspaikkaan kuuluvat päivälepopaikat esim. kasvillisuuden suojissa ja talvehtimispaikat sekä maa- että vesiympäristössä. Kutualueilla olevia talvehtimispaikkoja lukuun ottamatta levähdyspaikat eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti määriteltävissä (Nieminen & Ahola, 2017).

2.5.2 Menetelmät ja aineisto

Viitasammakoiden kutu alkaa Etelä-Suomessa yleensä noin 20. huhtikuuta ja pohjoiseen mentäessä myöhemmin. Koiraat ovat hyvin äänessä tavallisesti kahden-kolmen viikon ajan (Sierla ym., 2004). Vuonna 2020 talvi oli lämmin ja vähäluminen, ja kevät eteni maaliskuussa ja huhtikuun alkupuolella nopeasti. Huhtikuun loppupuolen sää oli ajankohtaan nähden tavanomaista. Lämpimän alkukevään jälkeen toukokuun alun sää oli ajankohtaan nähden melko viileää ja toukokuun puolivälissä Töysässä satoi jopa muutaman sentin lumipeite, joka tosin suli nopeasti pois. Tämä selvityskierrosten väliin osunut takatalvi tukee sitä arvioita, että viitasammakon kutuaika ei mennyt ohi selvityskierrosten välissä. Suomen lajitietokeskuksen interaktiivisessa ja jatkuvasti päivittyvässä Laji.fi-tietoportaalissa (Suomen lajitietokeskus, 2020) toukokuun ensimmäisellä viikolla yksittäisiä havaintoja soidintavista viitasammakoista suunnilleen Tampereen korkeudella asti. Tuolloin havainnot olivat vielä vähäisiä ja keskittyivät Etelä-Suomeen. Viitasammakkoselvityksen 1. kierros tehtiin 6.–9.5.2020 ja toinen kierros 21.–25.5.2020. Ensimmäisellä maastokäynnillä havaittiin harvakseltaan kutevia ruskosammakoita tai kutua, mikä osaltaan viittaa siihen, että tuolloin ei vielä ollut viitasammakon kutuaika. Toisella maastokäyntijaksolla havaittiin monella järvellä rupikonnan ääntelyä, joten toinen jakso oli säätilansa ja ilmeisesti myös kylmien sääjaksojen vuoksi hitaasti edenneen kevään takia sopiva viitasammakon havainnointiin. Maastokäyntien säätila on esitetty luvussa 2.2.1 (Taulukko 1). Viitasammakkoselvitys aloitettiin aamuisin noin klo 6 eli samaan aikaan kuin vesilintujen pistelaskenta, mutta sitä jatkettiin tarvittaessa tietyn järven selvityksen ollessa kesken vielä kello 13 jälkeen pisimmillään klo 14 asti. Etenkin kylminä aamuina selvitys pyrittiin aloittamaan sellaisilta karuilta lammilta ja järviltä, joissa karttatarkastelun tai ensimmäisen maastokäynnin perusteella ei ollut potentiaalia viitasammakon lisääntymispaikaksi.

Viitasammakkoselvitys kohdistettiin karttatarkastelun ja vesilintujen pistelaskennan yhteydessä tehdyn kiikaroinnin perusteella viitasammakkojen lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi potentiaalisille rannoille, joilla oli rehevä ilmaversoinen vesi- ja rantakasvillisuus. Selvityksessä käveltiin hiljaista vauhtia mahdollisimman vähän häiriötä aiheuttaen. Kävellessä pyrittiin kävelemään mahdollisimman vähän kahinaa aiheuttavilla alustoilla noin 10–30 metrin etäisyydellä rantaviivasta. Selvityksessä pysähdyttiin viitasammakon lisääntymispaikaksi potentiaalisilla rannoilla säännöllisin väliajoin, noin 50–100 metrin välein 1–2 minuutin ajaksi kuuntelemaan, kuuluuko viitasammakoiden soidinpulputusta. Vesilintujen pistelaskentapisteissä pysähdykset olivat tätä pidempiä, noin 4–10 minuuttia.

2.5.3 Keskeiset tulokset

Eliölajit-tietokannassa ei ole viitasammakkohavaintoja selvitysalueelta tai kahden kilometrin säteeltä sen ympäristöstä.

Luontoselvityksen maastotöissä ei havaittu lainkaan soidintavia viitasammakkoja eikä siten viitasammakon lisääntymispaikkoja.

2.6 Lepakot

2.6.1 Johdanto

Suomessa esiintyy 13 lepakkolajia (Suomen lepakkotieteellinen yhdistys, 2018), jotka kaikki ovat luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja. Siten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Lepakoiden lisääntymispaikka on yleensä rakennuksessa, puun kolossa, lepakonpöntössä, linnun pöntössä tai etenkin vesisiipalla kivisiltojen ja rantakallioiden koloissa. Kesällä naaraat kokoontuvat yhdyskuntiin synnyttämään. Levähdyspaikkoja ovat kesällä lepakoiden päiväpiilot. Ne sijaitsevat samanlaisissa paikoissa kuin lisääntymisyhdyskunnatkin. Lepakoiden levähdyspaikkoja talvella ovat niiden talvehtimispaikat. Lepakot vaipuvat talveksi horrokseen. Lepakoita on tavattu horrostamasta mm. luolista, kellareista, kallion halkeamista, rakennuksista, puunkoloista sekä pirunpelloista.

Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen (2012) ohjeessa lepakoille tärkeät alueet on luokiteltu kolmeportaisen luokittelun mukaisesti:

- **Luokka I**: Lisääntymis- tai levähdyspaikka – Ehdottomasti säilytettävä, hävittäminen tai heikentäminen luonnonsuojelulaissa kielletty.
- **Luokka II**: Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti – Alueen arvo lepakoille huomioitava maankäytössä (EUROBATS-sopimuksen mukaisesti).
- Vahva suositus, jolle ei kuitenkaan ole suoraan luonnonsuojelulain suojaa
- Tärkeä saalistusalue voi olla sellainen, jolla saalistaa monta lajia ja/tai alueella saalistaa merkittävä määrä yksilöitä.
- Aluetta käyttävä laji on harvinainen tai harvalukuinen.
- Alue on todettu tai todennäköinen siirtymäreitti päiväpiilon ja saalistusalueen välillä.
- **Luokka III**: Muu lepakoiden käyttämä alue – Maankäytössä mahdollisuuksien mukaan huomioitava alueen arvo lepakoille.
- Alue on lepakoiden käyttämä, mutta laji- ja/tai yksilömäärä on pienehkö.
- Ei mainittu luonnonsuojelulaissa.
- Ei suosituksia EUROBATS-sopimuksessa.

2.6.2 Menetelmät ja aineisto

Selvityksessä keskityttiin arvioimaan selvitysalueen potentiaalia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen esiintymisen kannalta. Suunnitelman eli rantaosayleiskaavan luonne huomioiden arvioitiin, että suunnitelma ei aiheuta merkittävää kielteistä vaikutusta lepakoiden ruokailualueisiin tai siirtymäreitteihin, vaikka niitä selvitysalueella esiintyisikin.

Selvitysalueen sopivuutta lepakoille elinympäristöksi ja erityisesti lakisääteisesti suojelluksi lisääntymis- ja levähdyspaikaksi tarkasteltiin lähtötietojen sekä karttatarkastelun ja maastossa tehtyjen luontotyyppihavaintojen perusteella asiantuntija-arviona. Selvityksessä ei käytetty ultraäänidetektoria.

2.6.3 Keskeiset tulokset

Eliölajit-tietokannassa ei ole lepakkohavaintoja selvitysalueelta tai kahden kilometrin säteeltä sen ympäristöstä.

Selvitysalueella ei luontoselvityksen perusteella havaittu lepakoiden talvehtimispaikoiksi soveltuvia luolia. Selvitysalueen olemassa olevien rakennusten koloissa on mahdollista olla lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Kaavassa esitettävä uusi rakentaminen ei kuitenkaan heikennä tai hävitä mahdollisia rakennuksissa olevia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

2.7 Muut eläimet

2.7.1 Menetelmät ja aineisto

Muiden eläinten esiintymistä selvitysalueella selvitettiin Eliölajit-tietokannan tiedoista sekä maastokäynneillä tehtyjen havaintojen perusteella. Selvityksessä keskityttiin uhanalaisiin lajeihin ja luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin.

2.7.2 Keskeiset tulokset

Ainoat Eliölajit-tietokannassa olevat havainnot eläimistä selvitysalueelta tai 2 kilometrin säteeltä sen ulkopuolelta koskevat liito-oravaa. Liito-oravaa on käsitelty erikseen luvussa 2.4.

Luontoselvityksen maastokäynneillä havaittiin kahdeksan majavan pesää, jotka sijaitsevat Hoikkalammen, Iso Lahnalammen, Iso Liesjärven, Lauttalammen, Vähä Lauttalammen sekä Vähä Vuorijärven rannoilla. Majavanpesien tarkempi sijainti on esitetty kyseisten järvien luvuissa. Luontodirektiivin liitteeseen IV (a) kuuluvan euroopanmajavan (*Castor fiber*) tunnettu esiintymisalue ei ulotu selvitysalueelle. EU:lle raportoidun Suomen euroopanmajavien esiintymistiedon (European Environment Agency, 2019) mukaan lähin 10 x 10 kilometrin karttaruutu, jossa euroopanmajavaa on tavattu, sijaitsee Alavuden ja Seinäjoen rajalla lähimmillään noin 25 kilometrin päässä selvitysalueelta. Myös Alavudella metsästyssaaliina saadut majavat ovat olleet kanadanmajavia (Kotola, 2019). Olemassa olevan tiedon perusteella havaittujen majavanpesien arvioidaankin olevan kanadanmajavien (nykyinen nimi amerikanmajava) pesiä. Kanadanmajava on Suomeen istutettu riistaeläin, eikä sen pesiä katsota kaavoituksessa huomioitaviksi luontokohteiksi.

Kuva 4. Majava Vääräjärvellä.

Liito-oravan sekä edellä mainitun majavan sekä tässä raportissa raportoitujen uhanalaisten lintulajien ja raportissa mainittujen Eliölajit-tietokannassa mainittujen uhanalaisten sammallajien lisäksi lähtötiedot ja maastossa tehdyt havainnot eivät anna viitteitä siitä, että selvitysalueella esiintyisi luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja, tai uhanalaisia tai silmällä pidettäviä eläinlajeja.

2.8 Natura- ja luonnonsuojelualueet ja muut suojelullisesti huomionarvoiset alueet

2.8.1 Menetelmät ja aineisto

Natura-, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueiden (mukaan lukien koskiensuojelulailla suojellut virtavedet ja soidensuojelun täydennysohjelma), valtakunnallisesti arvokkaiden geologisten muodostumien (kallioalueet, kivikot, tuuli- ja rantakerrostumat sekä moreenimuodostumat) sekä pohjavesialueiden sijainti selvitettiin Suomen Ympäristökeskuksen paikkatietoaineistojen Latauspalvelu Lapiosta (SYKE ja ELY-keskukset, 2019). Myös keskeisissä tuloksissa (luku 2.8.2) kuvatussa vaikutusarvioinnissa hyödynnetty valuma-aluejako ladattiin paikkatietona Latauspalvelu Lapiosta.

Kansainvälisesti (IBA), Suomen (FINIBA) ja maakunnallisesti (MAALI) tärkeiden lintualueiden sijainti selvitettiin BirdLife Suomen internetsivuilta (BirdLife, 2019) ladatuista paikkatietoaineistoista.

Edellä mainitut alueet selvitettiin selvitysalueelta ja vähintään 2 kilometrin säteeltä sen rajojen ulkopuolelta, paitsi Natura-alueiden osalta tiedot selvitettiin viiden kilometrin säteeltä selvitysalueen ulkopuolelta.

2.8.2 Keskeiset tulokset

Seuraavassa kuvassa (Kuva 5) on esitetty selvitysalueella ja sen lähiympäristössä sijaitsevat Natura-, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueet, tärkeät lintualueet (IBA, FINIBA ja MAALI-alueet), valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat sekä pohjavesialueet.

Selvitysalueella ei ole Natura-alueita. Lähin Natura-alue Sappionjärvet (FI0800065; SAC-alue) sijaitsee noin 1,5 kilometriä selvitysalueesta koilliseen.

Selvitysalueella ei ole luonnonsuojeluohjelma-alueita eikä luonnonsuojelualueita. Lähin luonnonsuojeluohjelma-alue on Sappionjärvien rantojensuojeluohjelma-alue noin 1,5 kilometriä selvitysalueen koillispuolella ja lähin luonnonsuojelualue Kellomäki 8 ja Rajala 11 sijaitsee niin ikään noin 1,5 kilometriä selvitysalueen koillispuolella.

Selvitysalueella ei ole kansainvälisesti (IBA) tai kansallisesti (FINIBA) tärkeitä lintualueita. Alueella on yksi maakunnallisesti (MAALI) tärkeä lintualue, Riihonjärvi. Riihonjärven MAALI-aluetta on kuvattu tarkemmin järvikohtaisessa luvussa. Toinen maakunnallisesti tärkeä lintualue Ponnejärvi sijaitsee noin 500 metriä selvitysalueen pohjoispuolella.

Selvitysalueella sijaitsee kaksi valtakunnallisesti arvokasta kallioaluetta. Nämä ovat Holkonkallio-Porttikallio Iso Lahnalammen pohjois-/koillispuolella sekä Isonselänvuori-Vuorisalmenvuori Iso Vuorijärven itärannalla. Näitä kallioalueita on käsitelty tarkemmin järvikohtaisissa luvuissa. Selvitysalueella tai 1 kilometrin säteellä selvitysalueesta ei ole muita valtakunnallisesti arvokkaita geologisia muodostumia (kivikoita, tuuli- ja rantakerrostumia tai moreenimuodostumia).

Selvitysalueella sijaitsee viisi pohjavesialuetta, Hakojärvi, Vuorijärvi A, Vuorijärvi B, Lieskangas ja Liesjärvi (Kuva 5). Näistä 200 metrin säteellä selvityksessä mukana olevien järvien rannasta sijaitsevat Vuorijärvi A Iso Vuorijärven länsipuolella, Kangaslampi B Kangaslammen pohjoisosassa ja pohjoispuolella, Lieskangas Kangasjärven eteläpuolella ja Iso Liesjärven luoteispuolella, sekä Liesjärvi Iso Liesjärven etelä- ja Vähä Liesjärven itäpuolella. Näiden pohjavesialueiden sijainti on kuvattu tarkemmin järvikohtaisten lukujen kartoissa. Pohjavesialueilla on voimassa pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §).

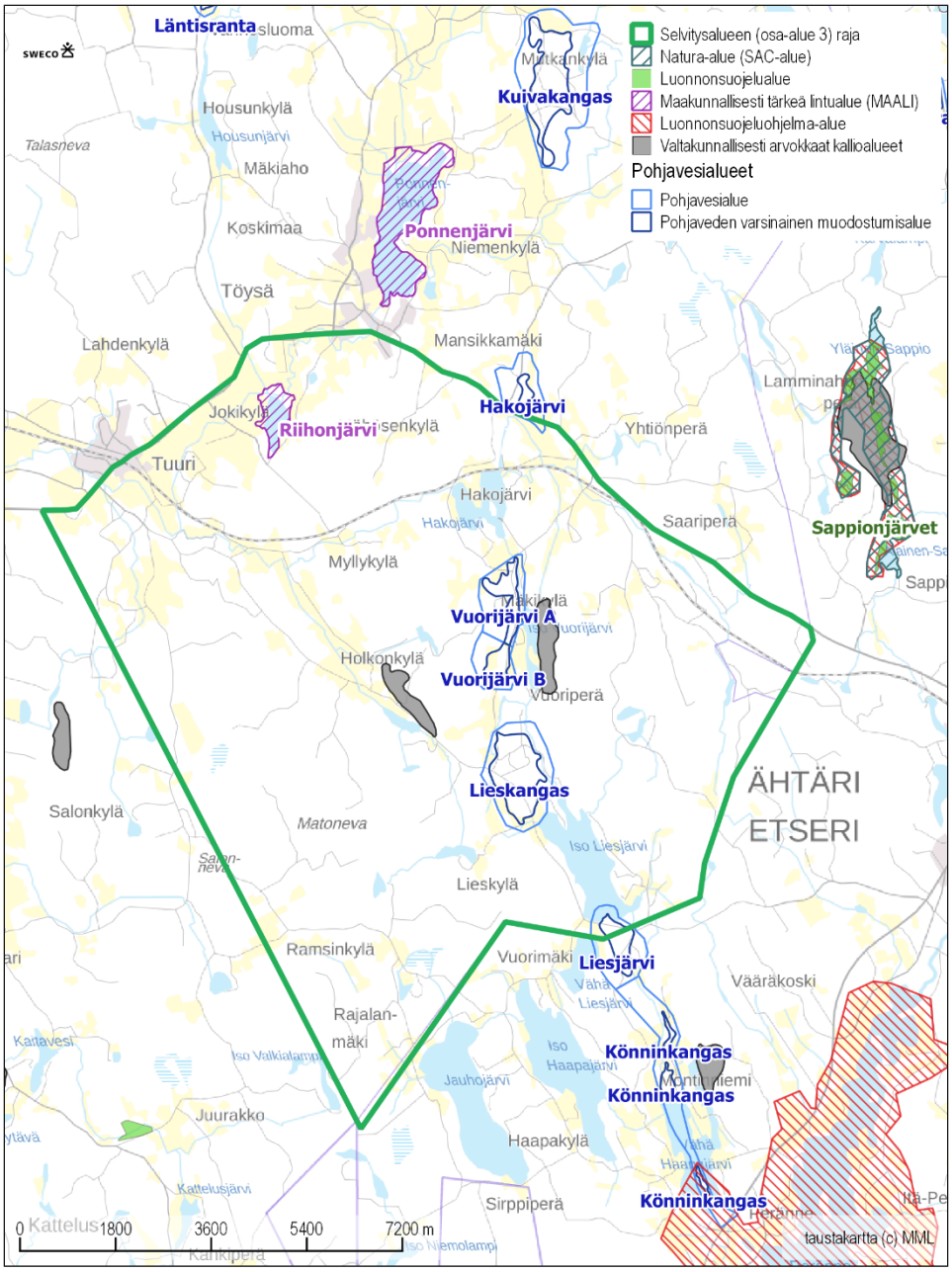

Kuva 5. Natura-, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueet, tärkeät lintualueet, valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat sekä pohjavesialueet.

3 LUONTOSELVITYSALUEEN JÄRVET JA LAMMET

3.1 Alainen Mustalampi

Alainen Mustalampi sijaitsee selvitysalueen itäosassa. Järven pinta-ala on 3,8 ha.

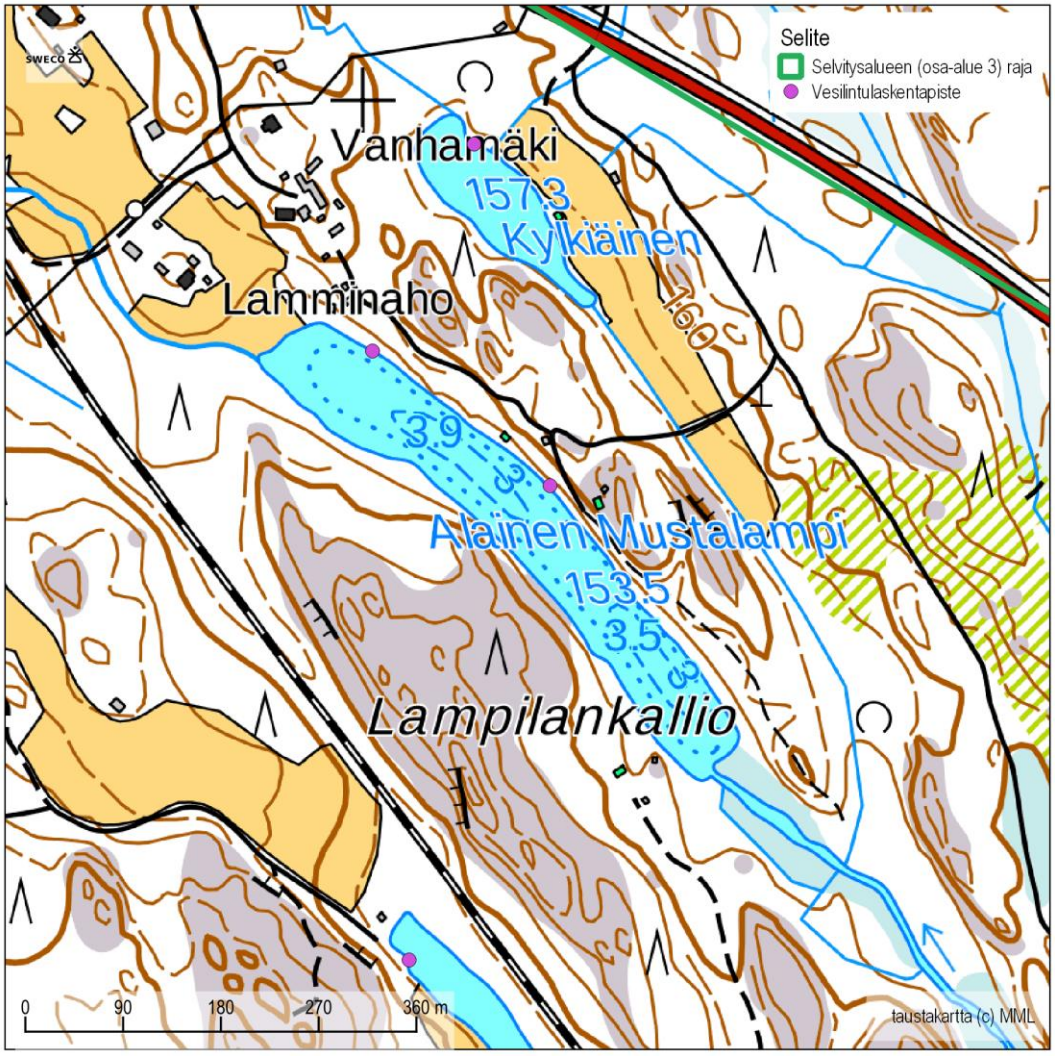

3.1.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Alainen Mustalampi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella melko niukkaravinteinen pitkulainen pieni järvi. Järveä reunustavat koillis- ja lounaissivuilta kalliot, joista jylhempi on lounaisrannan pääosin rakentamaton Lampilankallio. Järven kaakkoispäässä on nevareunus ja rämettä, luoteispäässä pelto. Järven lounaispuolen puusto on varttunutta havupuuvaltaista kangasmetsää. Koillispuolen metsä on sieltä täältä pienialaisesti hakattua tai taimikkoa. Järven pohjoispäässä pihapiirin kaakkoispuolella tien ja järven välinen

metsä on lehtikuusitaimikkoa. Järven tulo- ja lasku-uomat ovat uomaltaan luonnontilaisen kaltaisia, mutta kooltaan puroja, eivätkä siten vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittamia pienvesiä. Järveä ympäröi muutama rakennus, jotka painottuvat koillisrannalle.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 6. Alainen Mustalampi. Kuva koillisrannan keskeltä etelään päin.

3.1.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla västäräkki ja toisella laskentakerralla telkkänaaras sekä kolme tavikoirasta. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havainto-ajankohtien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 3. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Leppälintu	**1**	LC		X	

3.1.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Järven pohjoisosassa havaittiin majava ensimmäisellä maastokäynnillä. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavan arvioidaan olevan kanadanmajava. Kanadanmajava on Suomeen istutettu riistaeläin.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.2 Hakojärvi

Hakojärvi sijaitsee selvitysalueen pohjoisosassa. Järven pinta-ala on 70 ha.

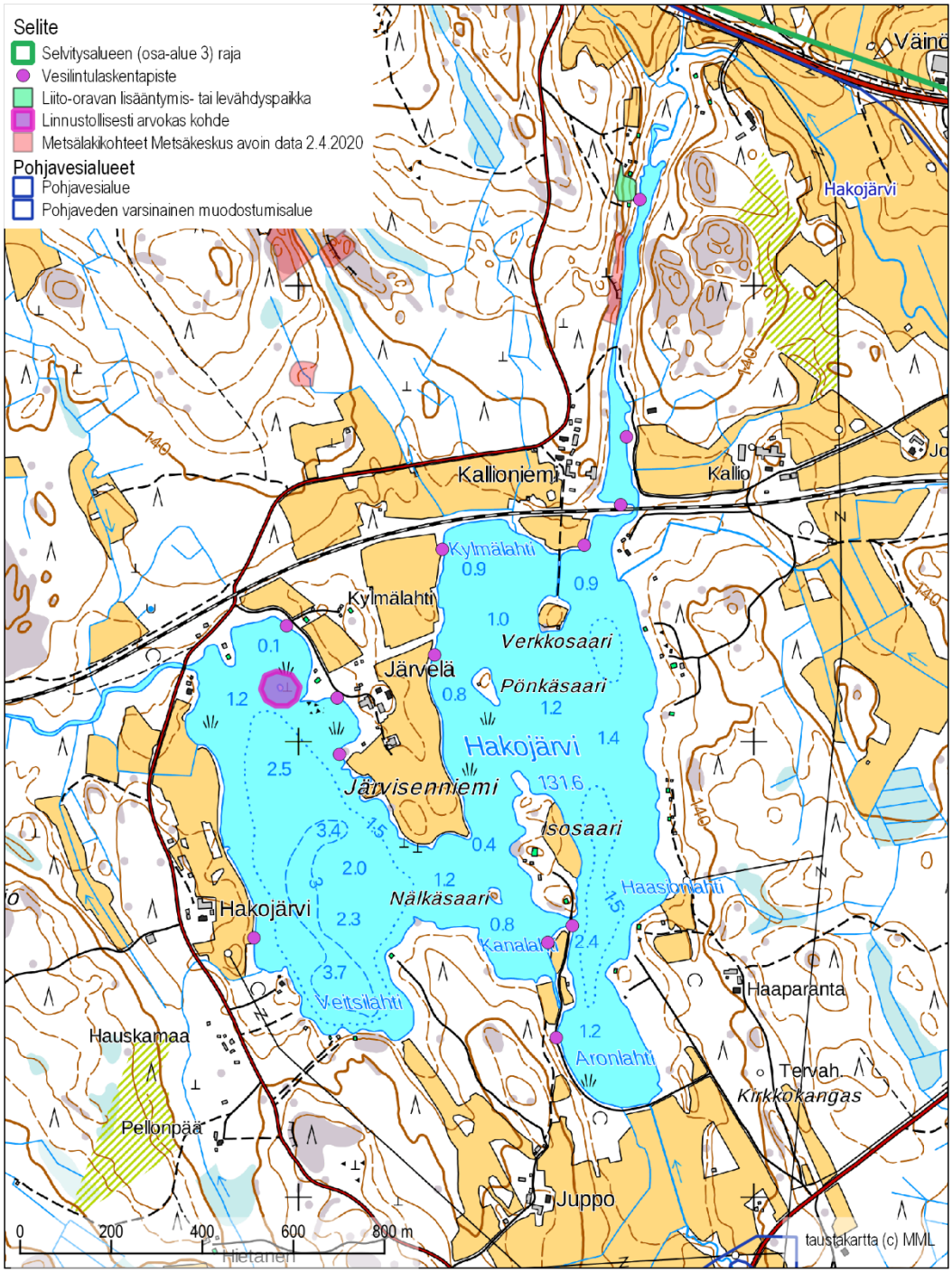

3.2.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Hakojärvi on matala, kasvillisuuden perusteella keskiravinteinen järvi. Järvi on ilmeisesti jonkin verran rehevöitynyt maatalouden ravinnepäästöjen vaikutuksesta. Järveä ympäröivät useat pellot ja niiden lomassa olevat pihapiirit, jotka vuorottelevat kangasmetsien kanssa. Järven kapeaa pohjoisosan lahtea ympäröivät jyrkät kangasmetsäiset mäenrinteet. Paikoin etenkin rantapeltojen kohdilla järven rannassa kasvaa hiukan järviruokoa. Järvessä on useita saaria. Järven koillisen lahden yli kulkee rautatie pengertietä pitkin. Rantavyöhykkeellä sijaitsee melko runsaasti rakennuksia, jotka ovat sekä asuin- että vapaa-ajan rakennuksia. Järven lähistöllä on myös maatiloja. Isosaaressa sijaitsee leirikeskus. Järven tulo- ja lasku-uomat ovat uomaltaan luonnontilaisen kaltaisia, mutta kooltaan puroja, eivätkä siten vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittamia pienvesiä.

Kuva 7. Hakojärvi. Kuva junaradan juurelta etelälounaaseen.

Hakojärven pohjoispään länsirannalla sijaitsee Metsäkeskuksen avoimessa paikkatietoaineistossa esitetty metsälain 10 §:n erityisen tärkeä elinympäristö, jyrkänne ja sen alusmetsä. Maastokäynnin ja puustokarttatarkastelun perusteella kohteen puusto on kuitenkin melko nuorta, vain noin 40-vuotiasta.

Järvellä ei havaittu muita huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita, eikä suojeltuja pienvesiä.

3.2.2 Pesimälinnusto

Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla 59 laulujoutsenta, kahdeksan haapanan parvi, 14 tukkasotkan parvi ja yksi tukkasotkapari, uivelopari ja uivelokoiras, seitsemän

kuovin parvi sekä valkoviklo. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 4. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	**4**	VU		X	
Haarapääsky	**4**	VU			
Harakka	**1**	NT			
Härkälintu	**1**	NT			
Kalalokki	**11**	LC			
Kalatiira	**2**	LC	X	X	
Kuovi	**3**	NT		X	
Laulujoutsen	**3**	LC	X	X	
Naurulokki	**n. 50**	VU			
Pajusirkku	**4**	VU			
Punavarpunen	**2**	NT			
Rantasipi	**3**	LC		X	
Silkkiuikku	**2**	NT			
Sinisorsa	**12**	LC			
Tavi	**6**	LC		X	
Telkkä	**9**	LC		X	
Västäräkki	**1**	NT			

Pesimälinnustoselvityksen perusteella rajattiin linnustollisesti arvokkaaksi kohteeksi naurulokkien pesimäluoto, joka sijaitsee Hakojärven luoteisosassa. Luodolla pesii noin 50 naurulokkiparia ja ainakin yksi kalatiirapari.

Kuva 8. Hakojärven luoteisosan naurulokkien pesimäluoto.

Suhteellisen suuri kokonsakin huomioiden Hakojärvi on selvitysalueen mittakaavassa hyvä lintujärvi, jolla sekä pesii että levähtää muutolla melko runsaasti lintuja. Järvellä ei kuitenkaan naurulokkien pesimäluotoa lukuun ottamatta voimakkaasti erotu jokin tietty osa, joka olisi erityisesti huomionarvoinen linnuston kannalta.

3.2.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Hakojärven pohjoispään länsirannalla sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteen puusto on melko järeää kuusivaltaista tuoreen kankaan sekametsää, jossa sekapuuna kasvaa mm. haapaa, koivua, raitaa ja mäntyä. Lisääntymis- tai levähdyspaikka sijaitsee jyrkässä rinteessä vapaa-ajanasuntojen välissä. Pesäpuuksi määritettiin kohteen pohjoisosassa aivan mökin pihapiirin vieressä kasvava kuusi, jossa oli risupesä ja jonka juurella oli noin 140 papanaa. Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin kymmenen kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli noin 1-120 papanaa. Pohjoisessa kohde rajautuu puoliavoimeen vapaa-ajanasunnon pihapiiriin ja lännessä nuoreen mänty-koivusekametsään. Idässä kohderajauksen ulkopuolelle jätettiin rannan lehtipuustoinen vyöhyke, jossa kasvaa mm. pajua ja harmaaleppää ja koivua, mutta ei kuusta tai haapaa Tällä rantavyöhykkeellä ei havaittu papanoita. Kohteen eteläpuolella on hyvin pienialainen vapaa-ajanasunnon avoin pihapiiri. jota ympäröi järeä kuusimetsä, jossa on muutamia haapoja ja koivuja, kuitenkin vähemmän kuin rajatulla kohteella. Tällainen liito-oravalle luontotyyppinsä puolesta potentiaalinen metsä jatkuu rannassa noin 50 metriä kohteelta etelään, missä ei kuitenkaan havaittu papanoita.

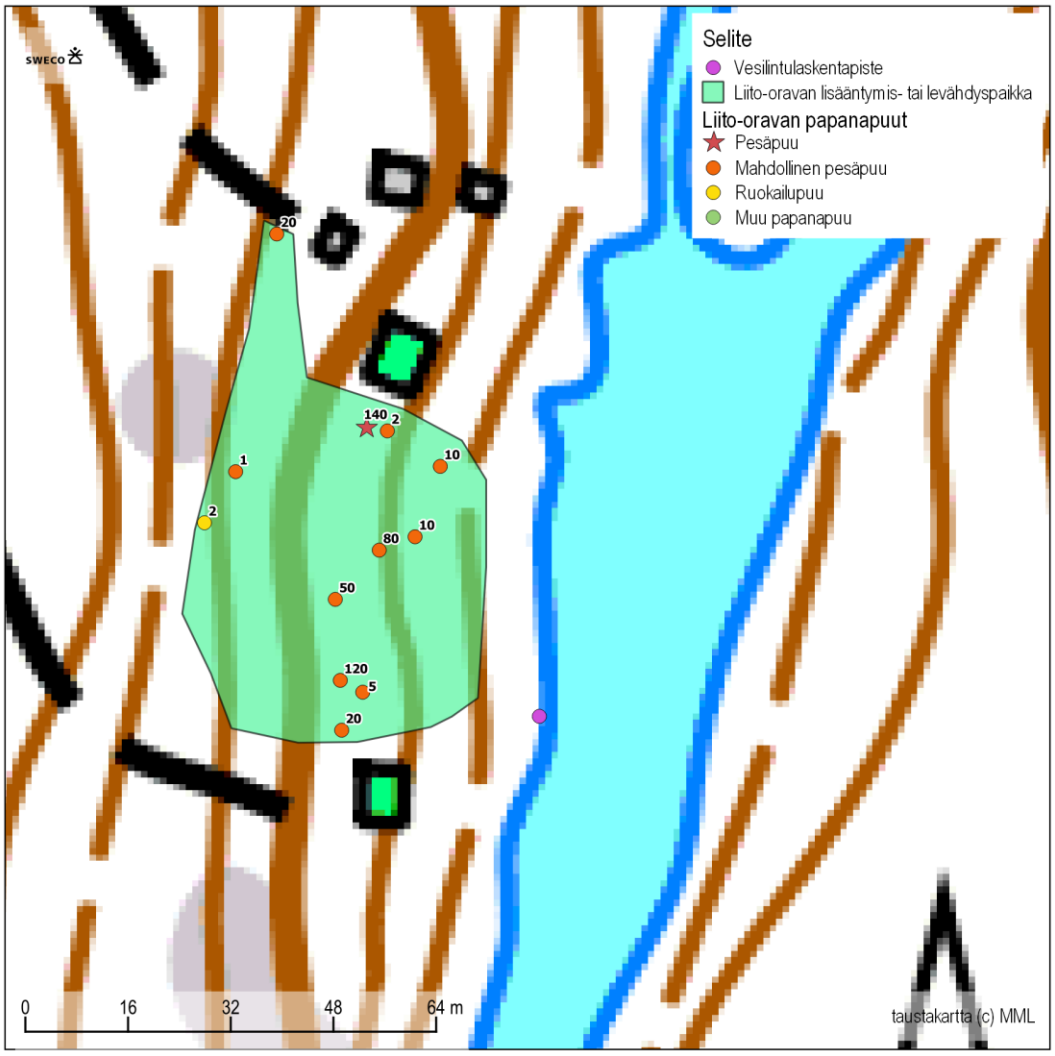

Kuva 9. Hakojärven pohjoispään länsirannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 10. Hakojärven pohjoispään länsirannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka ulottuu pohjoisreunaltaan vapaa-ajanasunnon pihapiirin reunaan. Kuva alueen pohjoisosasta pohjoiseen.

Edellä mainitun liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan lisäksi luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.3 Hoikkalampi

Hoikkalampi sijaitsee selvitysalueen itäosassa. Järven pinta-ala on 1,5 ha.

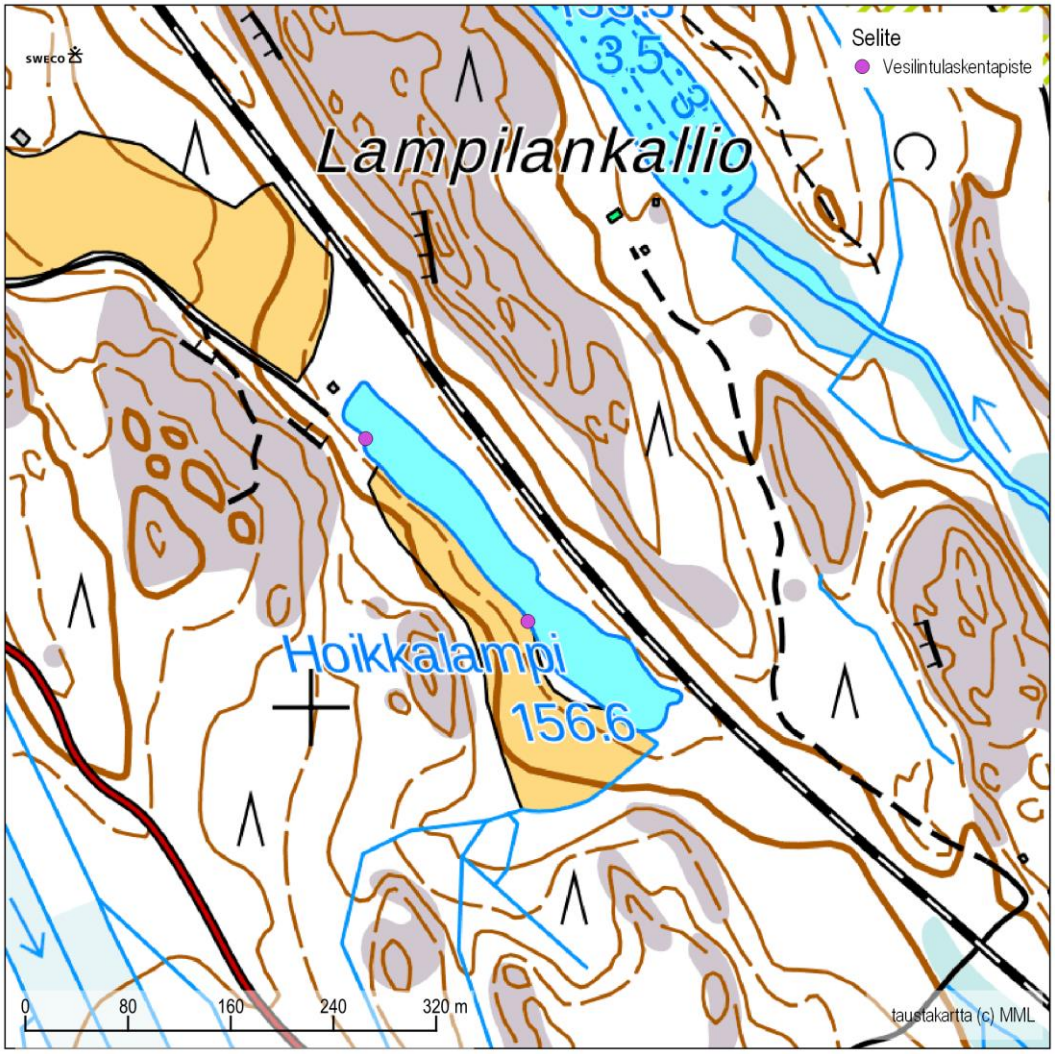

3.3.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Hoikkalampi on kasvillisuuden perusteella keskiravinteinen pieni lampi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Lampea ympäröi lounaispuolella pelto, ja koillispuolella rautatie. Lammen rantojen vähäinen puusto on kuollut pystyyn tulvimisen seurauksena. Ratapenger on saattanut vaikuttaa lammen vesitalouteen, mutta lammella elävällä majavallakin voi olla ollut tähän vaikutusta. Lammen tulouoma on kaivettu oja. Lammen luoteisrannalla on pieni vapaa-ajanrakennus tai saunamökki.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 11. Hoikkalampi. Kuva kaakkoispäästä luoteeseen.

3.3.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla kaksi laulujoutsenta ja rantasipi, ja toisella laskentakerralla kaksi sinisorsakoirasta. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 5. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Kalalokki	**1**	LC			
Kalatiira	**1**	LC	X	X	
Metsäviklo	**2**	LC			
Tavi	**1**	LC		X	
Telkkä	**1**	LC		X	
Valkoviklo	**1**	NT		X	

3.3.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen maastokäynnillä havaittiin majavan pesä keskellä Hoikkalammen itärantaa kannaksen kohdalla junaradan varressa. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän arvioidaan olevan kanadanmajavien pesä.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.4 Häntälampi

Häntälampi sijaitsee selvitysalueen pohjoisosassa. Järven pinta-ala on 2 ha.

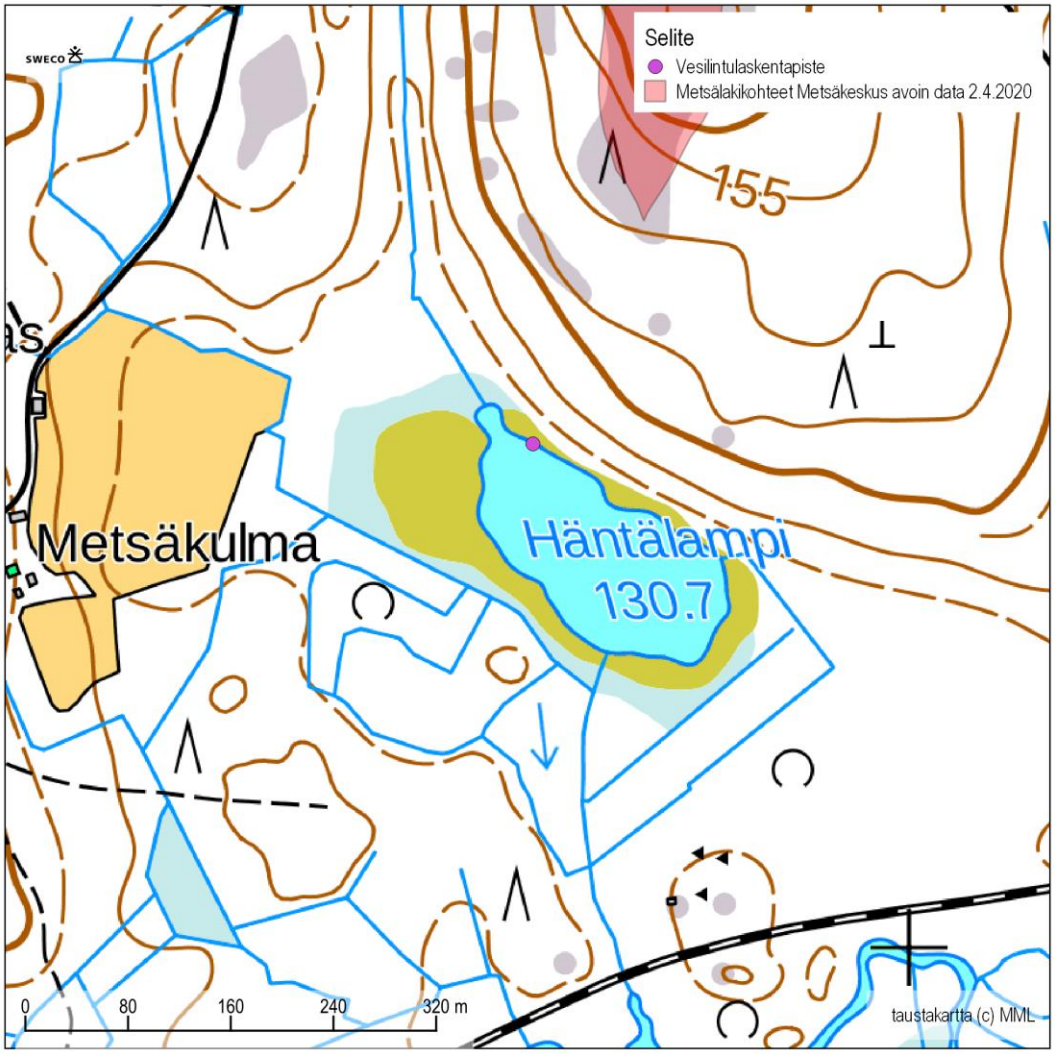

3.4.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Häntälampi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella melko niukkaravinteinen, hyvin pieni järvi tai paremminkin lampi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Järveä reunustavat joka puolelta nevareunukset. Nevoja ympäröivät ojitetut, mäntyä ja koivua kasvavat rämeet ja korvet. Lammen länsiosassa kasvaa hiukan järviruokoa, ja järven länsi- ja luoteispuolinen rantametsä on tulvivaa koivikkoa ja pajukkoa. Järven tulo- ja lähtöuomat ovat kaivettuja ojia. Järven rantavyöhykkeellä ei ole lainkaan rakennuksia.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 12. Häntälampi. Kuva pohjoisrannalta kaakkoon.

3.4.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla laulujoutsenpari ja viisi saalistavaa haarapääskyä, sekä kurkipari pellolla noin 150 metriä lammen länsipuolella. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien, -tyyppien ja/tai paikkojen vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 6. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Pajusirkku	**1**	VU			
Telkkä	**1**	LC		X	
Västäräkki	**1**	NT			

3.4.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.5 Iso Lahnalampi

Iso Lahnalampi sijaitsee selvitysalueen keskiosassa. Järven pinta-ala on 15 ha.

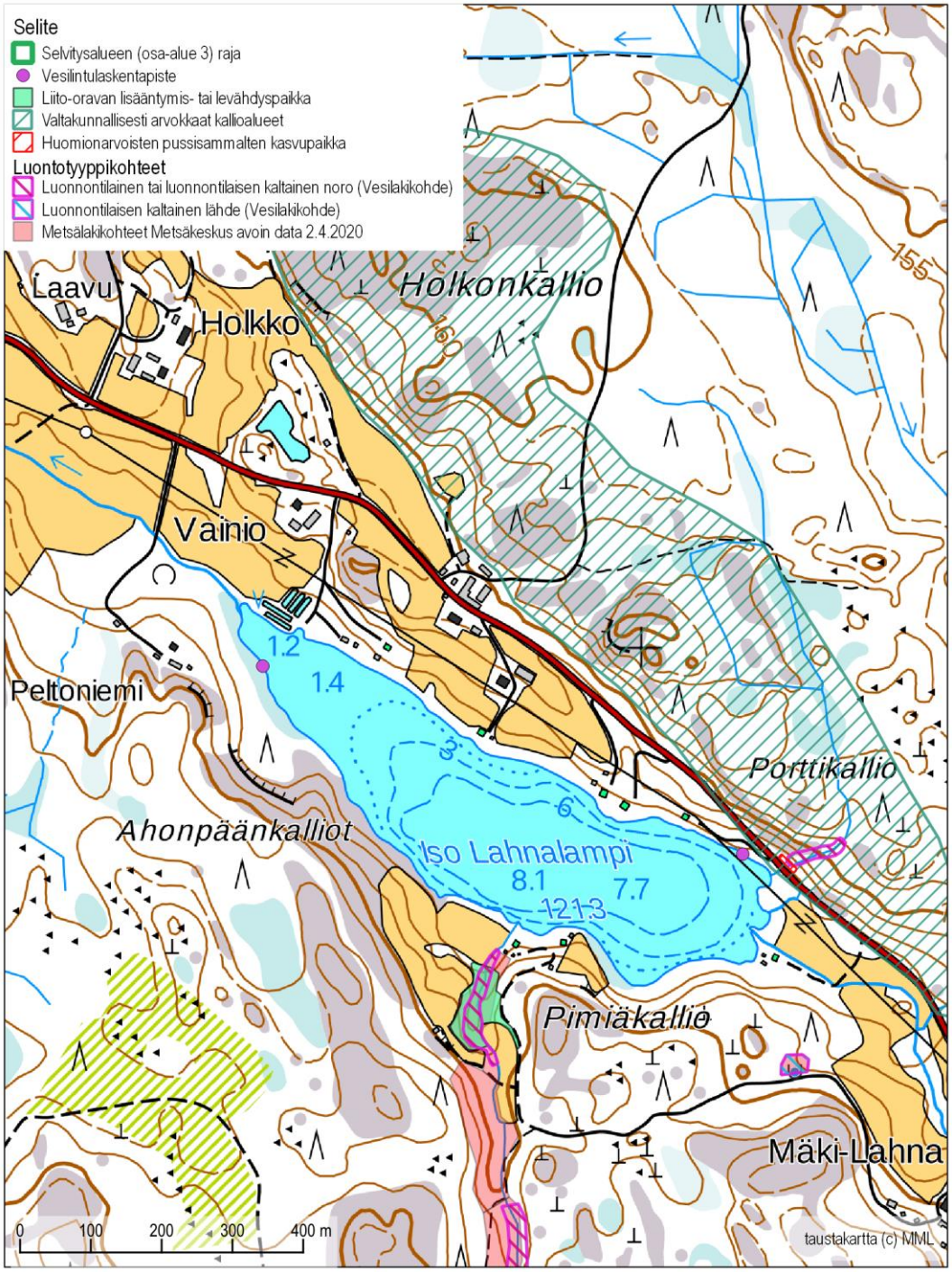

3.5.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Iso Lahnalampi on kasvillisuuden perusteella niukka-/keskiravinteinen järvi. Järveä ympäröivät monet pellot sekä asuin- ja vapaa-ajanrakennukset, jotka painottuvat järven koillisrannalle. Järven koillispäässä sijaitsee jonkinlaisia vesiviljelyaltaita. Järveä ympäröivät eri suunnita korkeat, kallioiset mäkialueet Porttikallio, Pimiäkallio ja Ahonpäänkalliot. Porttikallion ja Pimiäkallion kuusivaltainen kangasmetsä on varttunutta, mutta järven lounaispuolisen Ahonpäänkallion rinne on paikoin avohakattua. Järven kaakkoinen tulouoma ja luoteinen lasku-uoma ovat kooltaan puroja, eivätkä siten vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittamia pienvesiä. Myöhemmin tässä luvussa puhutaan muista, vesilakikohteiksi rajatuista tulouomista. Järveä ympäröi muutama rakennus, jotka painottuvat koillisrannalle.

Kuva 13. Iso Lahnalampi. Kuva on otettu luoteisosasta, kuvaussuunta itään.

Iso Lahnalammen eteläpuolella sijaitsee luonnontilainen noro, josta on kuva liito-oravaa käsittelevässä luvussa (Kuva 18). Noro on suurelta osin kivikon alla kulkeva piilonoro, joka sijaitsee järeää lehdon/lehtomaisen kankaan kuusi-haapa-koivusekametsää kasvavassa. Noron uoma on luonnontilainen. Noro välittömine lähiympäristöineen on vesilain 2. luvun 11 §:n mukainen kohde ja siten valtakunnallisesti arvokas kohde. Vesilain mukaan noron luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Kohteella ja osin sen ympäristössä sijaitsee Metsäkeskuksen avoimessa paikkatietoaineistossa esitetty metsälain 10 §:n erityisen tärkeä elinympäristö, noro välittömine lähiympäristoineen.

Iso Lahnalammen koillispuolella sijaitsee luonnontilainen noro. Noro kulkee hyvin kapeana, mutta pintanorona varttuneessa tuoreen kankaan kuusimetsässä. Kohteen alueella noron uoma on luonnontilainen, mutta sen pohjoispuolella uoma on suoristettu. Noro välittömine

lähiympäristöineen on vesilain 2. luvun 11 §:n mukainen kohde ja siten valtakunnallisesti arvokas kohde. Vesilain mukaan noron luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Kuva 14. Luonnontilainen noro Iso Lahnalammen koillispuolella on vesilakikohde.

Kuva 15. Luonnontilaisen kaltainen lähde Iso Lahnalammen kaakkoispuolella.

Iso Lahnalammen kaakkoispuolella noin 150 metriä rannasta sijaitsee luonnontilaisen kaltainen lähde. Lähde on pieni kangaskorpinen painanne kuusivaltaisen tuoreen kankaan keskellä notkelmassa. Kivien keskellä on pieni avovesipainanne. Kohteella ei ole erityistä

lähdekasvillisuutta. Kohteelta lähtee vedenottoputki kohti Iso lahnalampea. Lähde välittömine lähiympäristöineen on vesilain 2. luvun 11 §:n mukainen kohde ja siten valtakunnallisesti arvokas kohde. Lähde on merkitty myös Metsäkeskuksen avoimeen metsälakikohdepaikkatietoaineistoon. Vesilain mukaan lähteen luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Eliölajit-tietojärjestelmän mukaan Iso Lahnalammen koillisrannalla on kaksi hyvin lähekkäin toisiaan sijaitsevaa tiedossa olevaa uhanalaisten tai silmälläpidettävien kasvilajien kasvupaikkaa. Kyseessä on sijaitsevat vaarantuneen, suomen kansainvälisiin vastuulajeihin kuuluvan pohjanpussisammalen ja silmälläpidettävän vuoripussisammalen kasvupaikat, jotka on esitetty seuraavassa karttakuvassa (Kuva 16). Kyseisistä havainnoista ei ilmene Eliölajit-tietokantatiedoissa havainnoijaa, mutta havaintojen luotettavuutta lisää se, että niistä on tallennettu museonäytteet Ouluun. Eliölajit-tietokannan mukaan pohjanpussisammalen havaintopaikan koordinaattien sijaintitarkkuus on 1 m ja vuoripussisammalen 100 metriä.

Pohjanpussisammalta (*Marsupella sphacelata*) on havaittu Eliölajit-tietokannan havaintolomaketietojen mukaan vuonna 2001 Isoon Lahnalampeen Porttikallion kupeesta laskevan puron varressa, aivan maantien tuntumassa, maantien koillispuolella. Vuoripussisammal viihtyy valuvetisillä kallioilla ja purokivillä, ja se esiintyy harvinaisena paikoitellen koko maassa (Luopioisten kasvisto, 2019). Kasvupaikan kuvauksen mukaan kyseessä oli maakolo tien penkassa metsärinteessä, ja paikka oli valuvesikohta ylempää tulevan vähäisen sivuojan vuoksi. Vuoden 2001 havaintokuvauksen mukaan lajille soveliasta aluetta oli paikalla muutama neliömetri. 25.7.2013 tehdystä tarkastuksesta Eliölajit-tietokantaan on kirjattu, että lajia ei löytynyt ja kasvupaikka oli muuttunut, koska ojan kohta tien penkereessä oli täysin kuivahtanut. Vuoripussisammalta on (*Marsupella sparsifolia*) on havaittu Iso Lahnalammen koillisrannalla Eliölajit-tietokannan havaintolomaketietojen mukaan 25.7.2013. Havaintopaikka oli Eliölajit-tietokannan mukaan Porttikallionojasta koilliseen maantien ojanpenkan päällä, metrisen kallioportaan tyvipinnalla. Maastokäynnillä ei tehty sammalselvitystä, mutta rajattiin kartalle tämä valuvetinen kalliotörmä ja tien penkka. Kyseessä on uhanalaisen, vaarantuneen lajin kasvupaikka ja siten kansallisesti arvokas kohde. Kohde suositellaan jätettäväksi kasvupaikan maaperää, puustoisuutta ja kosteusoloja muuttavan rakentamisen ulkopuolelle.

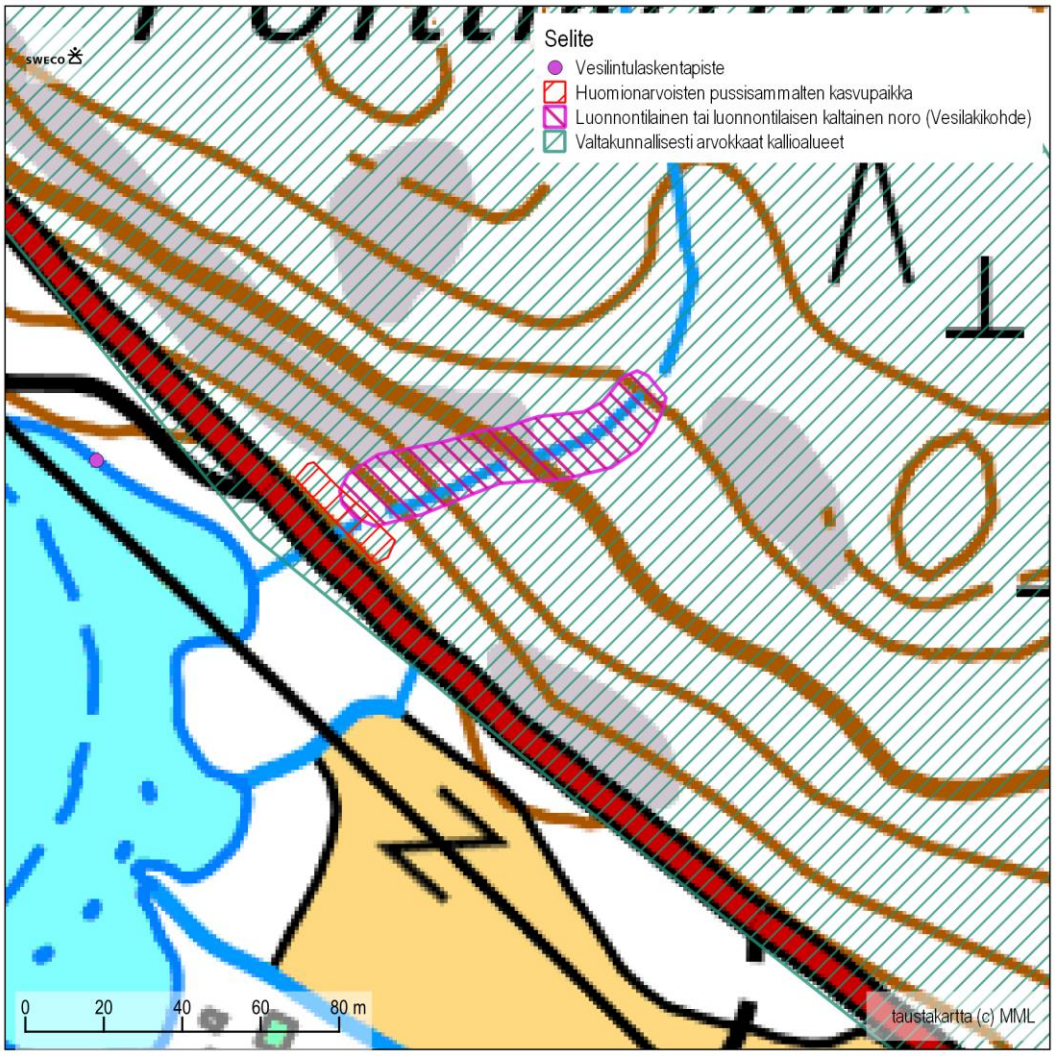

Kuva 16. Iso Lahnalammen koillispuolella on luonnontilainen noro ja Eliölajit-tietokannan mukaan noron valuvesitörmässä on ainakin aiemmin kasvanut huomionarvoisia pussisammallajeja.

Valtakunnallisesti arvokas kallioalue Holkonkallio-Porttikallio sijaitsee Iso Lahnalammen pohjois-/koillispuolella.

3.5.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Pyy havaittiin itäpään kaakkoispuolella 50 m rannasta, ja pensastasku ja käenpiika pellon reunassa puron varressa pari sataa metriä järvestä luoteeseen. Lisäksi järvellä havaittiin toisella laskentakerralla tavikoiras. Tavia ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohdan vuoksi tällä järvellä pesiväksi.

Taulukko 7. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Kalalokki	**2**	LC			
Kuovi	**1**	NT		X	
Käenpiika	**1**	NT			
Pensastasku	**1**	VU			
Pyy	**1**	VU	X		
Telkkä	**1**	LC		X	

3.5.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Iso Lahnalammen eteläpuolella noron varressa sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto.

Liito-oravakohde sijaitsee sekapuustoisessa norolaaksossa, jossa kasvaa lehtomaisen kankaan, osin lehdonkin järeää kuusi-haapa-sekametsää, jossa on sekapuuna mm. koivua ja raitaa. Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin neljä kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli 10-80 papanaa, sekä yksi kuusi, jossa oli risupesä ja 10 papanaa. Kohde rajautuu idässä ja koillisessa puhtaaseen kuusimetsään ja muissa suunnissa pääosin peltoon. Kohteen eteläpuolella noron varressa on nuorehkoa lepikkoa ja hiukan kauempana etelässä melko puhdasta järeää kuusikkoa. Luoteispuolella pellon ympäröimä metsäniemeke on nuorehkoa osittain hakattua haavikkoa.

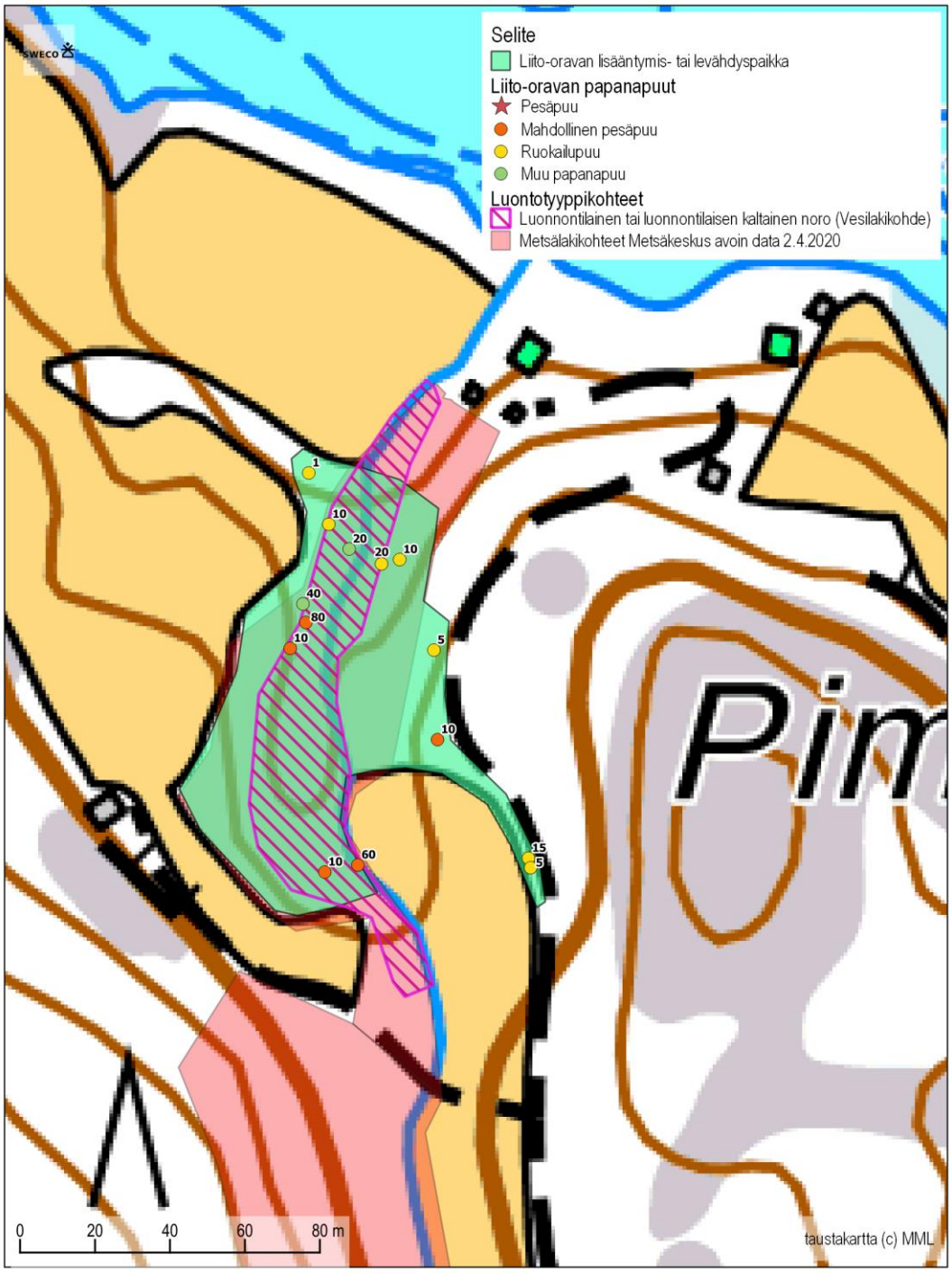

Kuva 17 Iso Lahnalammen eteläpuolella sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä. Kartassa näkyy myös maastotöissä rajattu vesilain mukainen noro.

Kuva 18. Iso Lahnalammen etelärannan liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan läpi kulkee vesilakinoro. Kuva kohteen keskeltä etelään.

Luontoselvityksen maastokäynnillä havaittiin majavan pesä Iso Lahnalammen eteläran-nalla. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän ar-vioidaan olevan kanadanmajavien pesä.

Edellä mainitun liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan lisäksi luontoselvityksen pe-rusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaik-koja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.6 Iso Liesjärvi

Iso Liesjärvi sijaitsee selvitysalueen kaakkoisosassa. Järven pinta-ala on 160 ha.

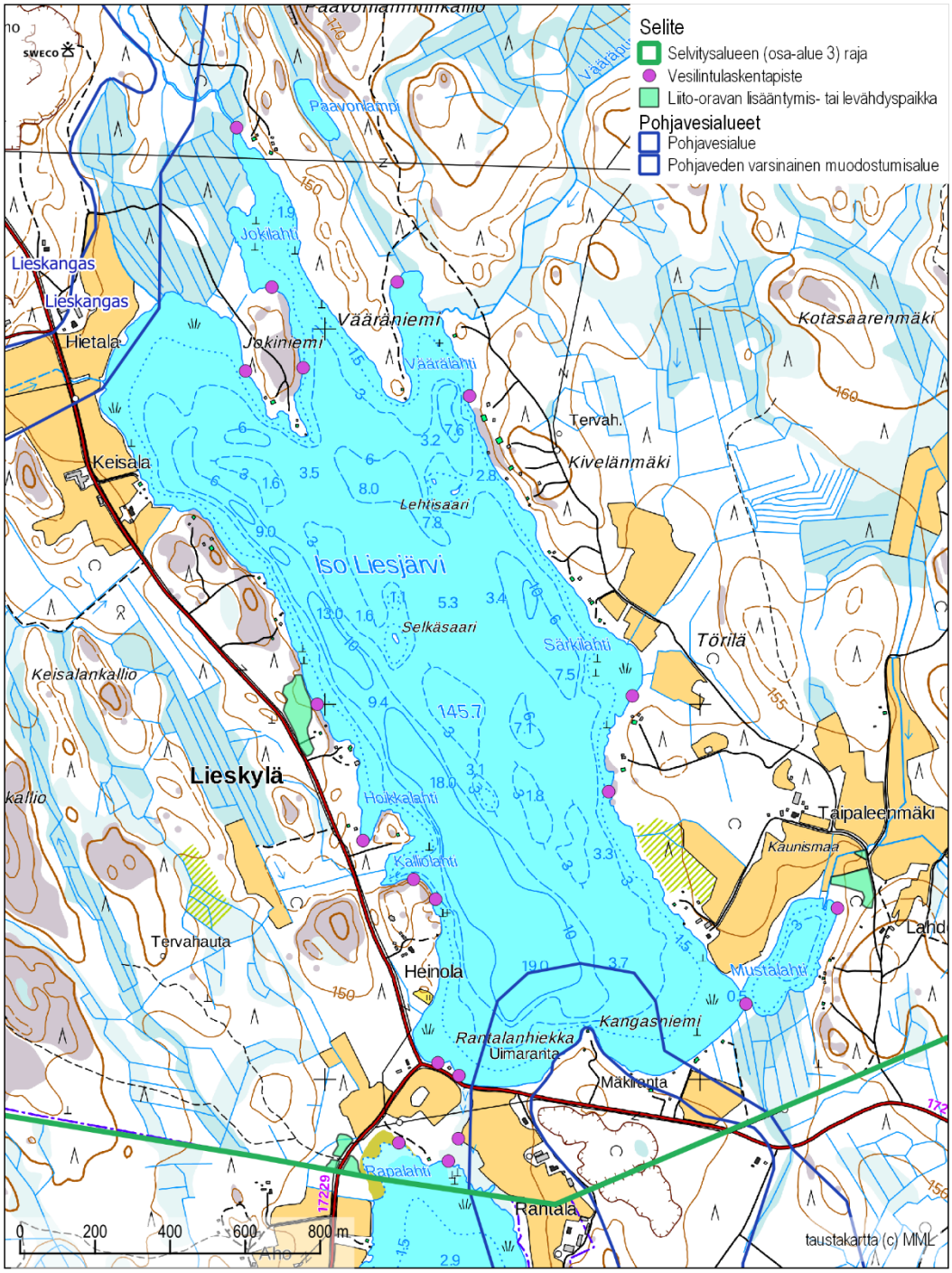

3.6.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Iso Liesjärvi on kasvillisuuden perusteella melko niukkaravinteinen järvi. Järven suurimpien lahtien pohjukoissa, etenkin luoteisessa lahdessa, kasvaa kuitenkin kapeana vyöhykkeenä järviruokoa. Järvessä on muutama pieni, kallioinen saari, jotka tarjoavat pesimäpaikkoja vesi- ja rantalinnuille. Järvi rajautuu pääosin havupuuvaltaisiin kangasmetsiin ilman nevareunuksia. Paikoin rannoilla on ojitettua isovarpurämettä ja turvekankaita. Järven lounaisranta on monin paikoin jyrkän kallioinen rantaviivaan asti, pohjoisosankin rannat siellä täällä. Järven luoteispäässä ja paikoin kaakkois- ja eteläosassa rantavyöhykkeellä on peltoja. Järven rantavyöhykkeellä on siellä täällä rakennuksia. Ne ovat pääosin vapaa-ajanrakennuksia.

Iso Liesjärven koillisosaan Väärälahden itärannalle laskee uoma. Kyseinen uoma on noin sadan metrin matkalta suoristamaton, mutta idempänä kauempana järvestä kaivettu. Uoma on ainakin luonnontilaiselta osuudeltaan leveydeltään niin iso, että siinä voi helposti kala kulkea. Näin ollen kyseessä ei ole vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittama noro. Ainakin jossain vaiheessa suoristettu, peltojen keskellä kulkeva uoma laskee järven kaakkoisosassa sijaitsevan Mustalahden itärannalle. Tämän uoman järveä lähimmässä noin 30-40 metriä pitkässä osassa on useita majavan patoja ja uoma on levinnyt rantakoivikkoon.

Iso Liesjärven luoteispuolella sijaitsee Lieskankaan pohjavesialue ja järven eteläpuolella Liesjärven pohjavesialue. Molemmat pohjavesialueet ovat vedenhankintaan soveltuvia.

Kuva 19. Iso-Liesjärvi on selvitysalueen suurimpia järviä. Kuvassa Lehtisaari ja sen luoteispuolinen saari. Kuva on otettu itärannalta.

3.6.2 Pesimälinnusto

Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Taulukossa esitettyjen lajien lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla

mustalintupari, metsäviklo, kaksi västäräkkiä, ja toisella laskentakerralla 22 saalistavaa pikkulokkia, seitsemän räystäspääskyä ja 12 haarapääskyä saalistamassa järven päällä. Toisella maastokäynnillä nähtiin myös metsonaaras tiellä Jokiniemessä, sekä pyy järven koillispuolella sijaitsevan Paavonlammen ja Iso-Liesjärven välissä. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien ja/tai havaintopaikkojen vuoksi tällä järvellä tai järven rantavyöhykkeellä pesiviksi. Kuikka pesii itäisen saaren eli Lehtisaaren pohjoisrannalla. Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei kuitenkaan ole erityisiä linnustollisesti arvokkaita kohteita.

Taulukko 8. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	**1**	VU		X	
Isokoskelo	**1**	NT		X	
Kalalokki	**8**	LC			
Kalatiira	**4**	LC	X	X	
Kuikka	**2**	LC	X		
Kuovi	**1**	NT		X	
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Naurulokki	**1**	VU			
Pajusirkku	**1**	VU			
Rantasipi	**6**	LC		X	
Selkälokki	**1**	EN		X	
Sinisorsa	**3**	LC			
Taivaanvuohi	**1**	NT			
Tavi	**5**	LC		X	
Telkkä	**3**	LC		X	
Valkoviklo	**1**	NT		X	

3.6.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Iso Liesjärven kaakkoispuolella Mustalahden itärannalla sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteen puusto on melko harvaa tuoreen kankaan kuusi-mäntymetsää, jossa sekapuuna kasvaa haapoja, koivuja ja joitakin raitoja. Puusto ei ole kovin järeää, rinnankorkeusläpimitta on noin 20-25 cm.

Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin 6 kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli 10-200 papanaa. Kohderajaukseen sisällytettiin pienialainen pellon ympäröimä haavikko pääkohteen pohjoispuolella, sillä siellä havaittiin papanoita kolmen haavan tyvellä ja tämä haavikko sijaitsee muiden papanapuiden lähes välittömässä lähiympäristössä. Noin 30

metriä rajatun lisääntymis- ja levähdyspaikan kaakkoispuolelle tien itäpuolelle jatkuu kuusi-haapa-koivusekametsä, jossa ei kuitenkaan havaittu liito-oravan papanoita. Etelässä ja lounaassa metsä vaihettuu lähes lehtipuuttomaksi harvaksi mäntyvaltaiseksi metsäksi. Läntisimmän osan eteläpuolella on koivikkoa, jossa ei havaittu papanoita.

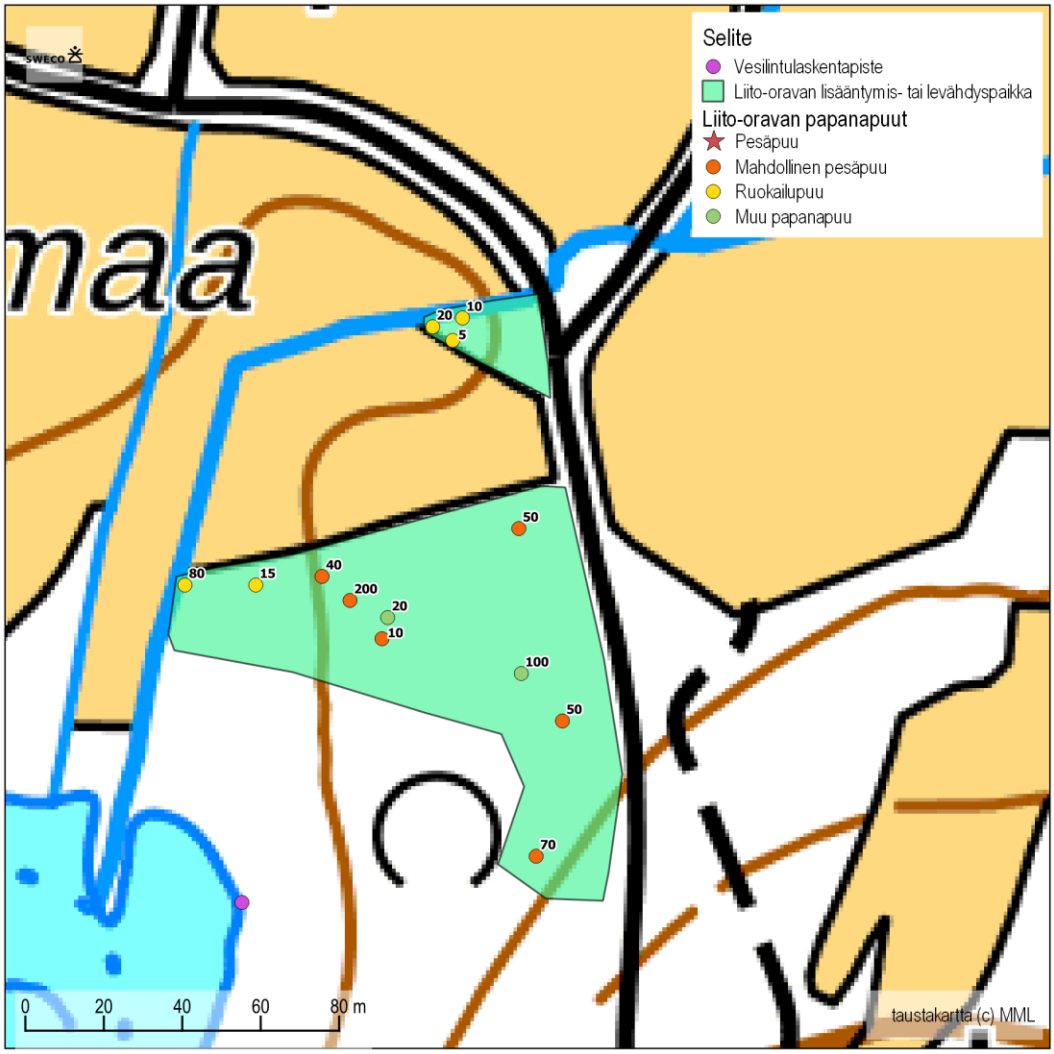

Kuva 20. Iso Liesjärven kaakkoispuolella Mustalahden itärannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Pisteellä merkittyjen papanapuiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 21. Iso Liesjärven kaakkoisrannan liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan puusto ei ole kovin järeää. Kuva kohteen länsiosan eteläreunalta itäkoilliseen. Majavan padot ovat nostaneet ojan veden rantametsään.

Myös Iso Liesjärven länsirannalla Lieskylässä sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteen puusto on järeää kuusimetsää, jossa sekapuuna kasvaa joitakin haapoja ja koivuja.

Kohteella pesäpuuksi määritettiin kolohaapa, jonka alla oli 70 liito-oravan papanaa, ja mahdollisiksi pesäpuiksi kahdeksan kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli 2-150 papanaa. Ruokailupuuksi määritettiin koloton haapa, jonka alla oli 20 papanaa. Noin 50 metriä rajatun lisääntymis- ja levähdyspaikan kaakkoispuolelle tien ja kesämökkien välissä jatkuu kuusi-haapa-koivusekametsä, jossa ei kuitenkaan havaittu liito- oravan papanoita. Lounaassa kohde rajautuu tiehen ja sen vieressä kulkevaan pieneen sähkölinjaan, luoteessa ja pohjoisessa metsä vaihettuu puhtaaksi havumetsäksi. Koillisessa kohde rajautuu järveen ja idässä mäntyvaltaiseen rantakalliometsään ja mökin pihapiiriin.

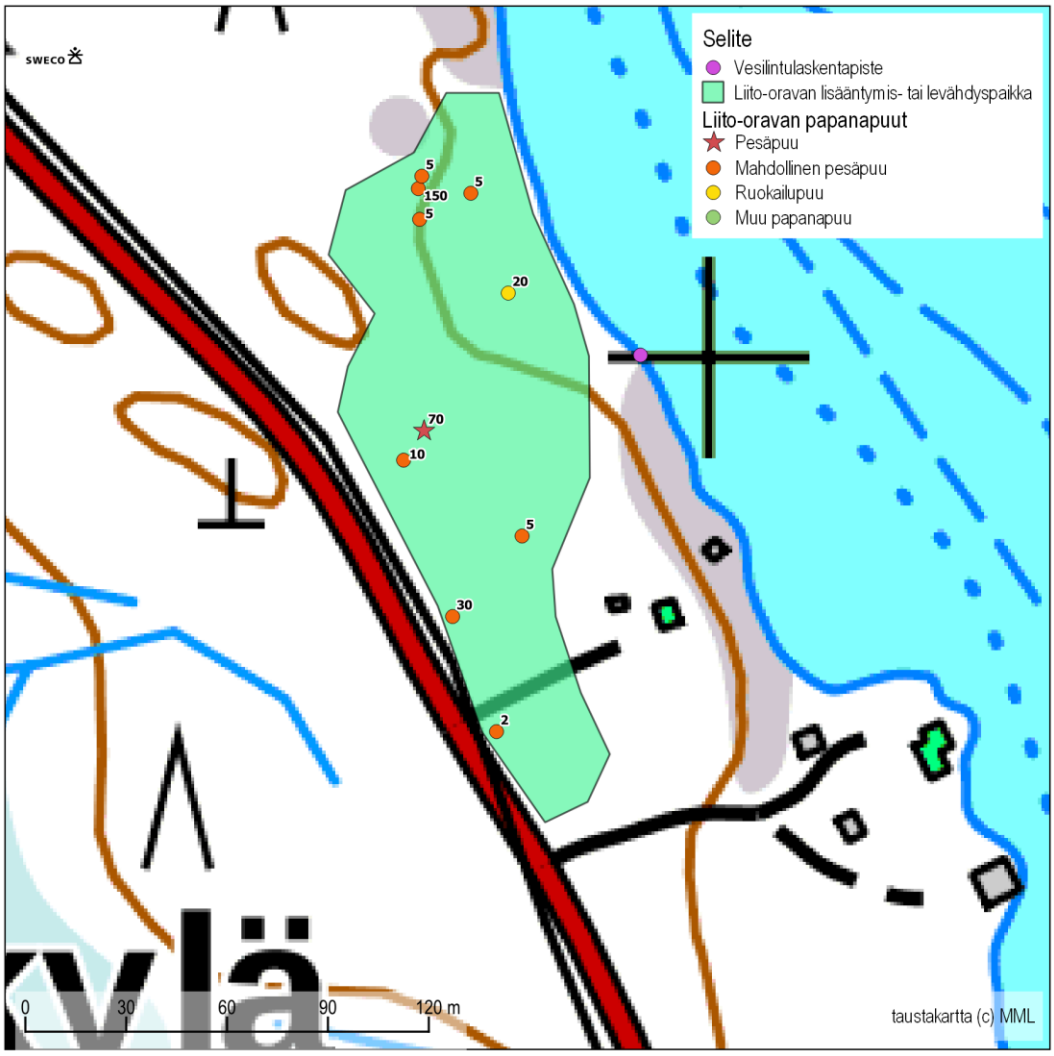

Kuva 22. Iso Liesjärven länsirannalla Lieskylässä sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 23. Iso Liesjärven länsirannalla sijaitsevan liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan puusto on kuusivaltaista tuoretta kangasta.

Luontoselvityksen maastokäynnillä havaittiin kolme majavan pesää Iso Liesjärven rannoilla: Väärälahden itärannalla, Mustalahden pohjoisrannalla ja Jokilahden länsirannalla. Mustalahden itärannalla norossa havaittiin myös majavan patoja. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän arvioidaan olevan kanadanmajavien pesä.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole muita luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.7 Iso Valkialampi (osa)

Iso Valkialampi sijaitsee selvitysalueen lounaisreunalla, osin selvitysalueen (osa-alue 3) ulkopuolella. Järven selvitysalueeseen kuuluvan osan pinta-ala on 1 ha ja kokonaispinta-ala noin 18 ha.

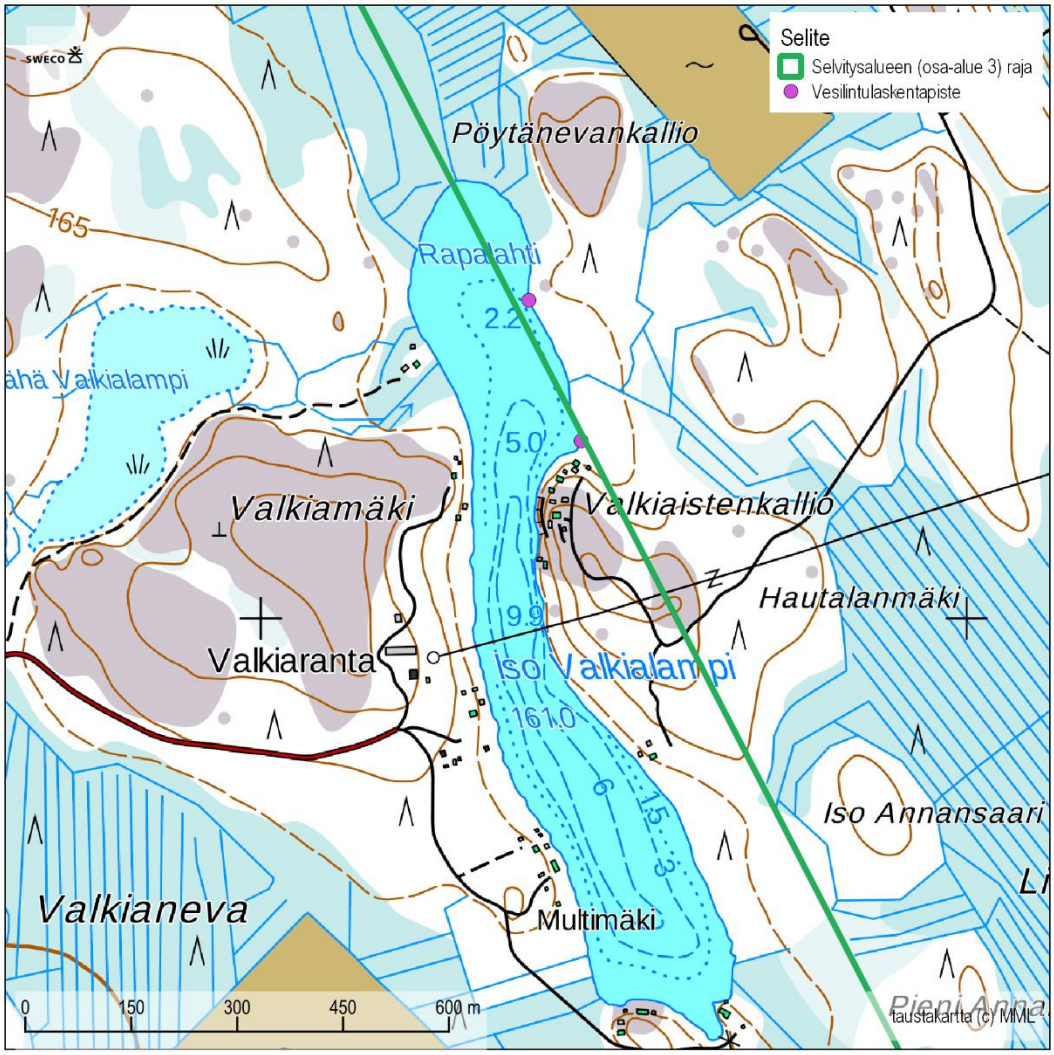

3.7.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Iso Valkialampi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen pieni latvajärvi. Järveä reunustavat itä- ja länsisivuilta Valkiaistenkallion ja Valkiamäen kallioset mäet, ja niiden rinteiden havupuuvaltaiset tuoreet ja kuivahkot kankaat. Järven päissä on ojitettua isovarpurämettä, ja rämeen ja järven välissä kapeat nevareunukset. Selvitysalueella sijaitseva järven pohjoispään itäranta on isovarpuista mäntyvaltaista turvekangasta.

Järven tulo- ja lasku-uomat ovat kaivettuja ojia. Järveä ympäröi muutama vapaa-ajan rakennus, mutta niitä ei ole kaavan selvitysalueella.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 24. Iso Valkialammen pohjoisosaa. Kuva Valkiaistenkallion pohjoispuolelta pohjoiseen.

3.7.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin toisella laskentakerralla telkkänaaras ja kalalokki, molemmat Alavuden kunnan eli selvitysalueen ulkopuolella. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien, paikkojen ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä ainakaan selvitysalueella pesiviksi.

Taulukko 9. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	

3.7.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.8 Iso Vuorijärvi

Iso Vuorijärvi sijaitsee selvitysalueen keskiosassa. Järven pinta-ala on 30 ha.

3.8.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Iso Vuorijärvi on kasvillisuuden perusteella melko niukkaravinteinen järvi. Järven lahtien pohjukoissa, etenkin eteläisessä lahdessa kasvaa paikoin hiukan järviruokoa. Järvi rajautuu pääosin havupuuvaltaisiin kangasmetsiin ilman nevareunuksia. Järven itäranta on monin paikoin jyrkän kallioinen rantaviivaan asti. Järven etelä- ja lounaisosassa sekä keskellä järveä sijaitsevassa Vuoriniemessä rantavyöhykkeellä on peltoja. Järven eteläinen tulouoma ja luoteinen lasku-uoma ovat kooltaan puroja, eivätkä siten vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittamia pienvesiä. Järven muut tulouomat ovat kaivettuja ojia. Järven rantavyöhykkeellä on siellä täällä rakennuksia. Ne ovat pääosin vapaa-ajanrakennuksia.

Kuva 25. Iso Vuorijärvi.

Valtakunnallisesti arvokas kallioalue Isonselänvuori-Vuorisalmenvuori sijaitsee Iso Vuorijärven itärannalla. Iso Vuorijärven länsipuolella sijaitsee pohjavesialue Vuorijärvi A. Kyseessä on vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue.

Kuva 26. Valtakunnallisesti arvokasta kallioaluetta Iso Vuorijärven itärannalla.

Kuva 27. Kalliomännikköä Iso Vuorijärven itäpuolella Vuorisalmenvuoren länsirinteellä valtakunnallisesti arvokkaalla kallioalueella. Kuva on otettu itärannan eteläiseltä metsälakikohteelta.

3.8.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi

järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla laulujoutsenpari ja kuikkapari sekä länsipuolen pellolla kuovi. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintopaikkojen vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 10. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Pajusirkku	**1**	VU			
Rantasipi	**1**	LC		X	
Taivaanvuohi	**1**	NT			
Tavi	**2**	LC		X	
Västäräkki	**1**	NT			

3.8.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Iso Vuorijärven luoteispuolella sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteen puusto on järeää kuusimetsää, jossa sekapuuna kasvaa joitakin haapoja ja koivuja. Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin neljä kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli 5-100 papanaa. Ruokailupuuksi määritettiin koloton haapa, jonka alla oli 70 papanaa. Lisäksi kohteella havaittiin muutaman metrin korkuinen kuusi, jossa oli risupesä mutta ei papanoita. Periaatteessa tämäkin puu saattaisi olla liito-oravan pesäpuu. Kohteen eteläpuolinen metsä pellon pohjoispuolella on lähes puhdasta kuusikkoa, jossa ei havaittu papanoita. Lännessä kohde rajautuu tiehen, jonka länsipuolella metsä on liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi liian nuorta ja melko puhdasta havusekametsää. Kaakossa kohde rajautuu peltoon ja idässä pieneen sähkölinjaan, jonka itäpuolella on puustoltaan mäntyvaltaista rämettä. Kohteen pohjoispuolella metsä on lähes puhdasta havumetsää, jossa pääpuulaji on kuusi.

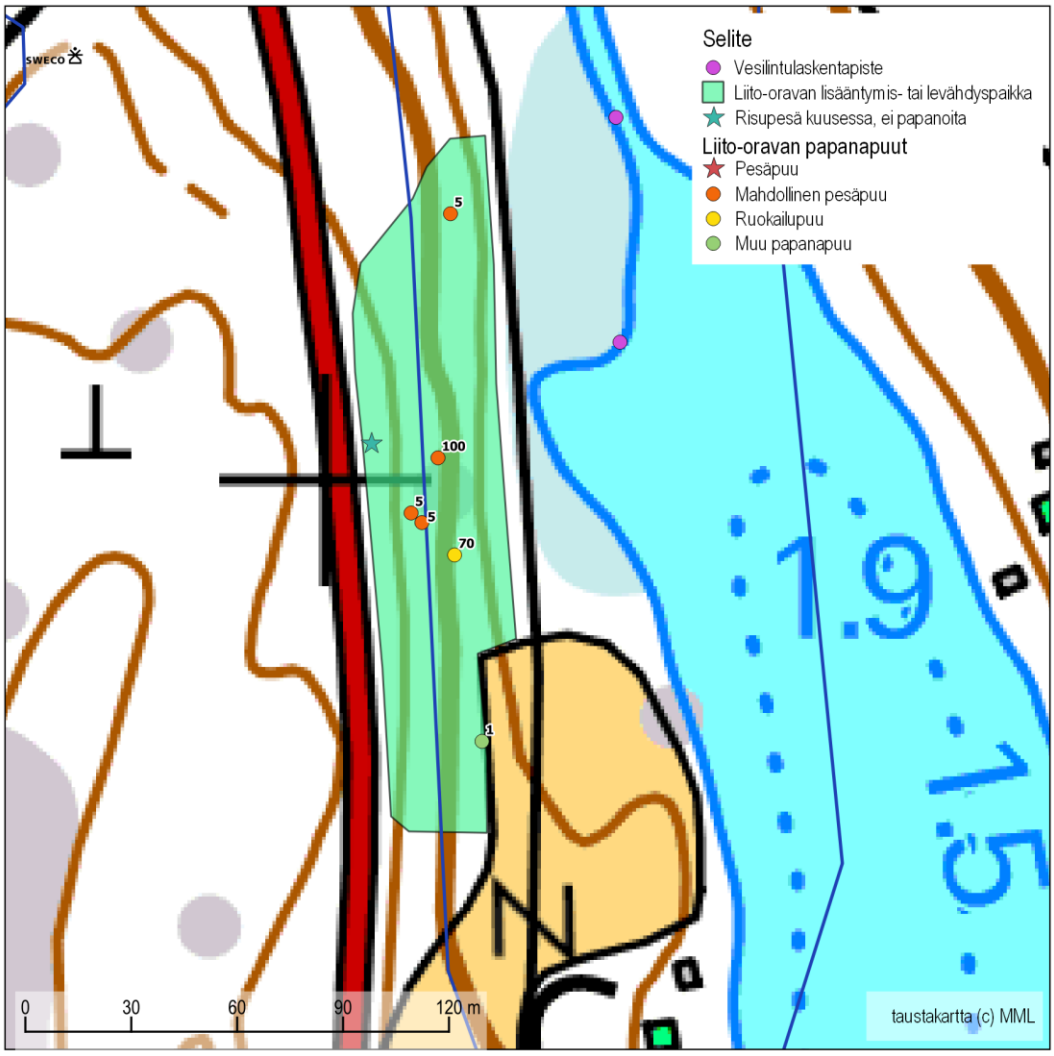

Kuva 28. Iso Vuorijärven luoteispuolella sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 29. Iso Vuorijärven luoteispuolinen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka.

Myös Iso Vuorijärven kaakkoispuolella Vuoriniemessä sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteen puusto on järeää kuusimetsää, jossa sekapuuna kasvaa mäntyä, harmaaleppää, haapaa, koivua ja raitaa. Kohteen itäinen osa kohteen läpi kulkevan mökkitien ja järven välissä on kuusi-haapasekametsää, josta majava on kaatanut osan haavoista. Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin yhdeksän kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli noin 5-350 papanaa. Kaakossa kohde rajautuu peltoon ja idässä järveen. Kohteen itäosan pohjoispuolella metsä on lähes puhdasta havumetsää, jossa pääpuulaji on kuusi, kohteen länsipuolella mäntyvaltaista havumetsää. Kohteen pohjoispuolella on vapaa-ajanasunnon pihapiiri, jonka reunoilla kasvaa nuorehkoa sekametsää.

Liito-oravan kulku kohteelle on rajattua, sillä itään päin pellon ja/tai järven yli liitomatka täysikasvuisesta puusta toiseen on kartan ja ilmakuvan mukaan noin 90 metriä eli liian pitkä liito-oravalle. Kohteen länsipuolella salmen leveys on kapeimmillaan vain noin 30-40 metriä, mutta salmen itäpuolisen korkean jyrkänteen takia liito onnistunee jyrkänteen kohdalta vain itä-länsisuuntaan. Jyrkänteen eteläpuolelta kohteen lounaispuolelta salmen ylityksen liitomatka on noin 70 metriä, mikä on liito-oravalle vähintäänkin liitomatkan ylärajoilla, jyrkänteen pohjoispuolitse 50 metriä, mikä vielä onnistunee liito-oravalta. Kohteelta etelään pellon ja järven välissä on suuren osan matkaa harva rantapuurivistö, mutta pellon eteläreunalla tässä puurivissä on liitoyhteyden katkaiseva aukko (Kuva 32), joka katkaisee liito-oravan kulkureitin etelään. Kaavassa tulisi huomioida näiden kohteelta länteen johtavien liito-oravan kulkureittien puustoyhteyden säilyminen niin, että täysikasvuisten puiden väli ei kasvaisi yli 30 metrin ja, missä tämä ei nykyisellään toteudu, lähimpien täysikasvuisten puiden väli ei kasvaisi nykyisestä.

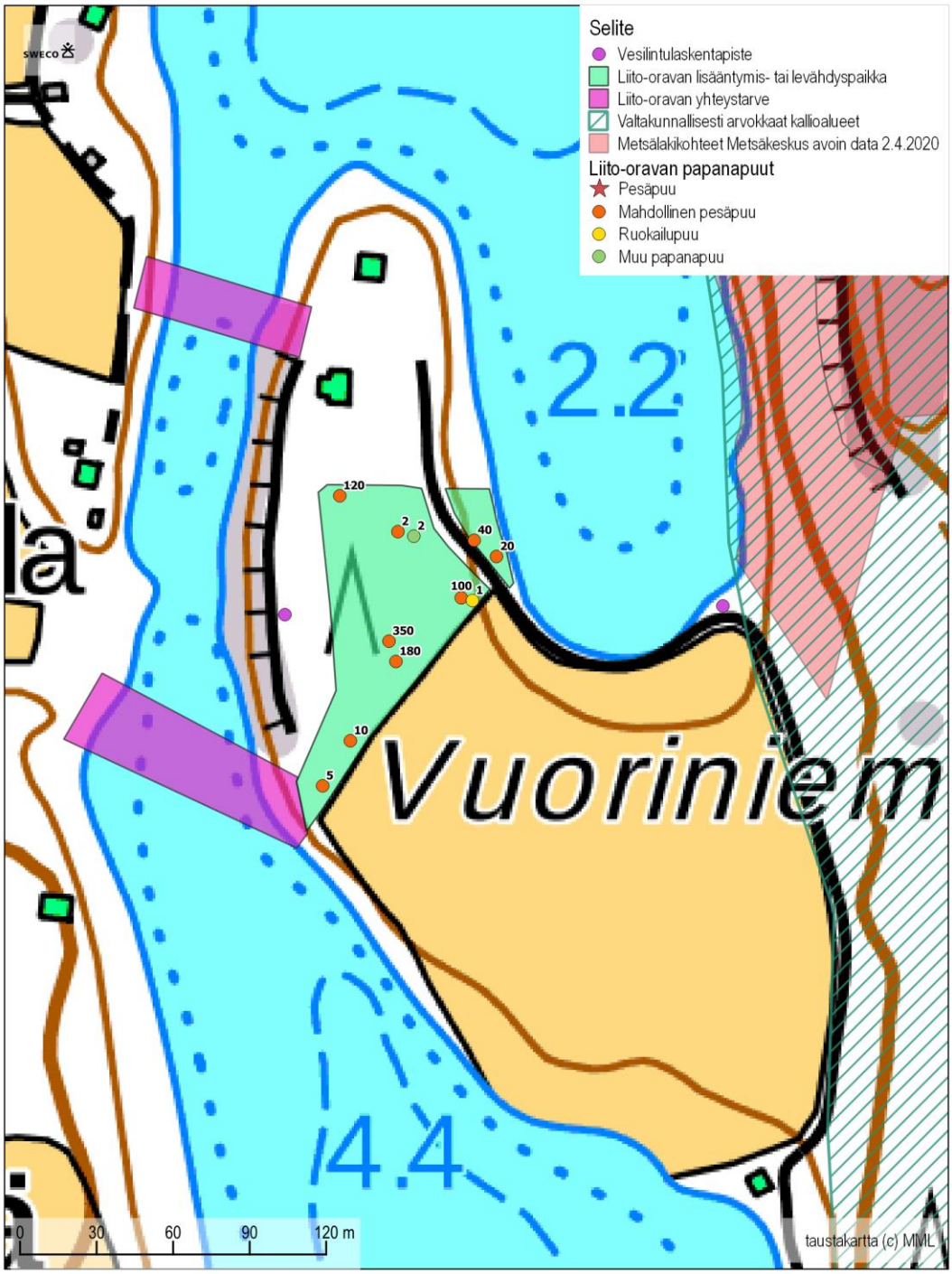

Kuva 30. Iso Vuorijärven kaakkoispuolella Vuoriniemessä sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 31. Vuoriniemen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan metsää. Kuvaussuunta kohteen keskeltä kulkevalta tieltä länsilounaaseen.

Kuva 32. Vuoriniemen liito-oravan lisääntymispaikalta etelään rantapuustossa on liitämiseen liian iso katkos.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole muita luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.9 Kangaslampi

Kangaslampi sijaitsee selvitysalueen keskiosassa. Järven pinta-ala on 2,7 ha.

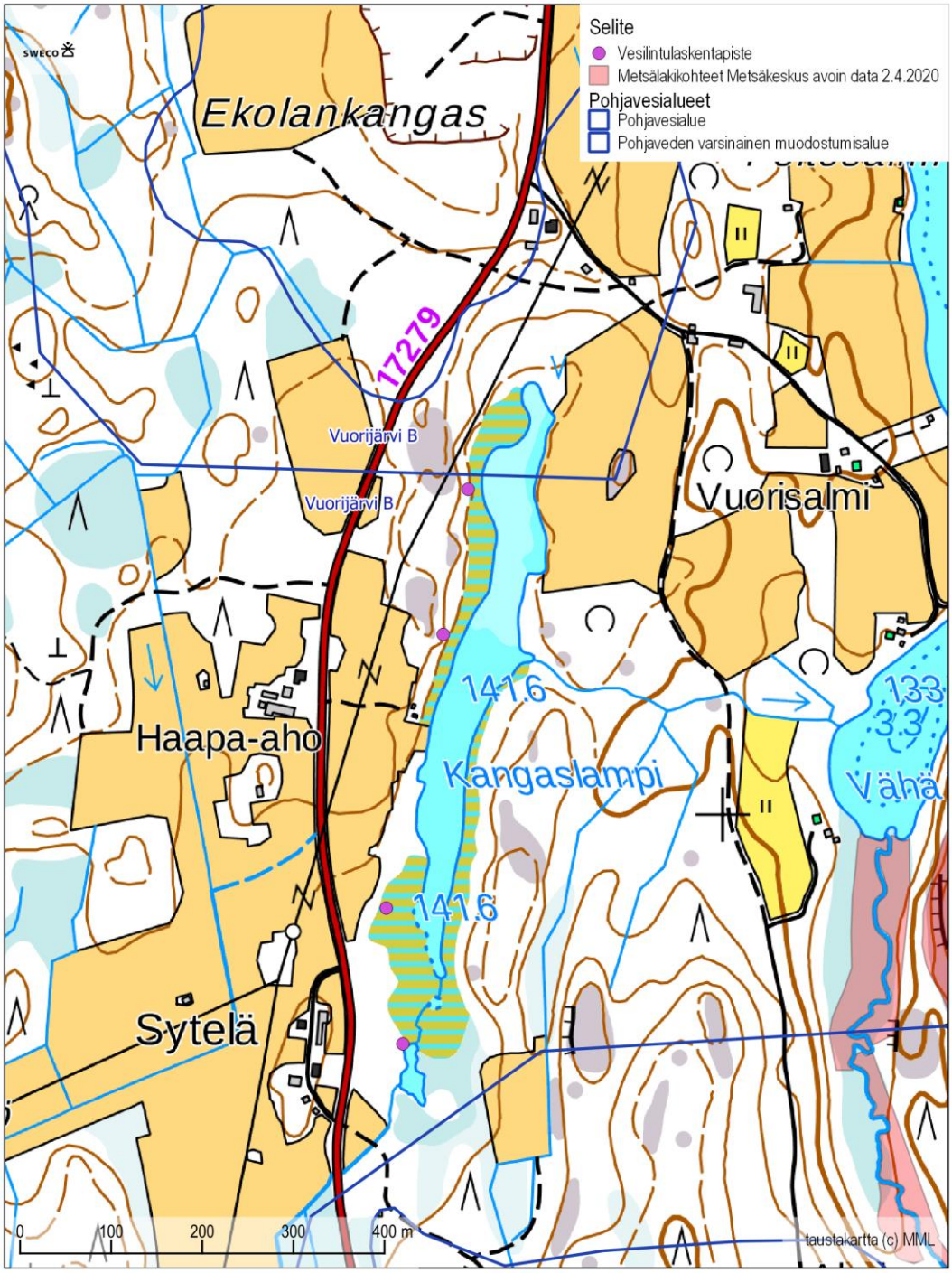

3.9.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Kangaslampi on matala, kasvillisuuden perusteella keskiravinteinen pieni järvi. Järvi on ilmeisesti rehevöitynyt maatalouden ravinnepäästöjen vaikutuksesta. Järveä ympäröivät koillisesta ja lounaasta pellot. Lammen luoteis- ja kaakkoispuolella on puustoltaan mäntyvaltaiset kangasmetsäiset mäet. Lähimpänä vettä on laajasti avoluhtaa, sitten pajukkoa ja paikoin hiukan järviruokoa, joka vaihettuu lehtipuuvyöhykkeen kautta havusekapuustoiseen kangasmetsään. Järven itärannalta laskeva uoma on leveytensä perusteella puro, ei noro. Lampeen etelästä laskeva uoma on suoristettu eikä siten luonnontilainen. Lammen länsirannalla on jonkinlainen vapaa-ajanasunto tai saunamökki.

Kangaslammen pohjoisosassa ja pohjoispuolella sijaitsee pohjavesialue Kangaslampi B ja Kangasjärven eteläpuolella Lieskankaan pohjavesialue. Molemmat pohjavesialueet ovat vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 33. Kangaslammen eteläosaa. Kuva länsirannalta etelään.

3.9.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla västäräkki, jota ei tulkittu havaintoajankohdan vuoksi tällä järvellä pesiväksi.

Taulukko 11. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	**1**	VU		X	
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Pajusirkku	**2**	VU			
Pensastasku	**2**	VU			
Sinisorsa	**2**	LC			
Taivaanvuohi	**1**	NT			
Tavi	**5**	LC		X	
Telkkä	**1**	LC		X	

3.9.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.10 Keskinen Mustalampi

Keskinen Mustalampi sijaitsee selvitysalueen itäosassa. Lammen pinta-ala on 1,5 ha.

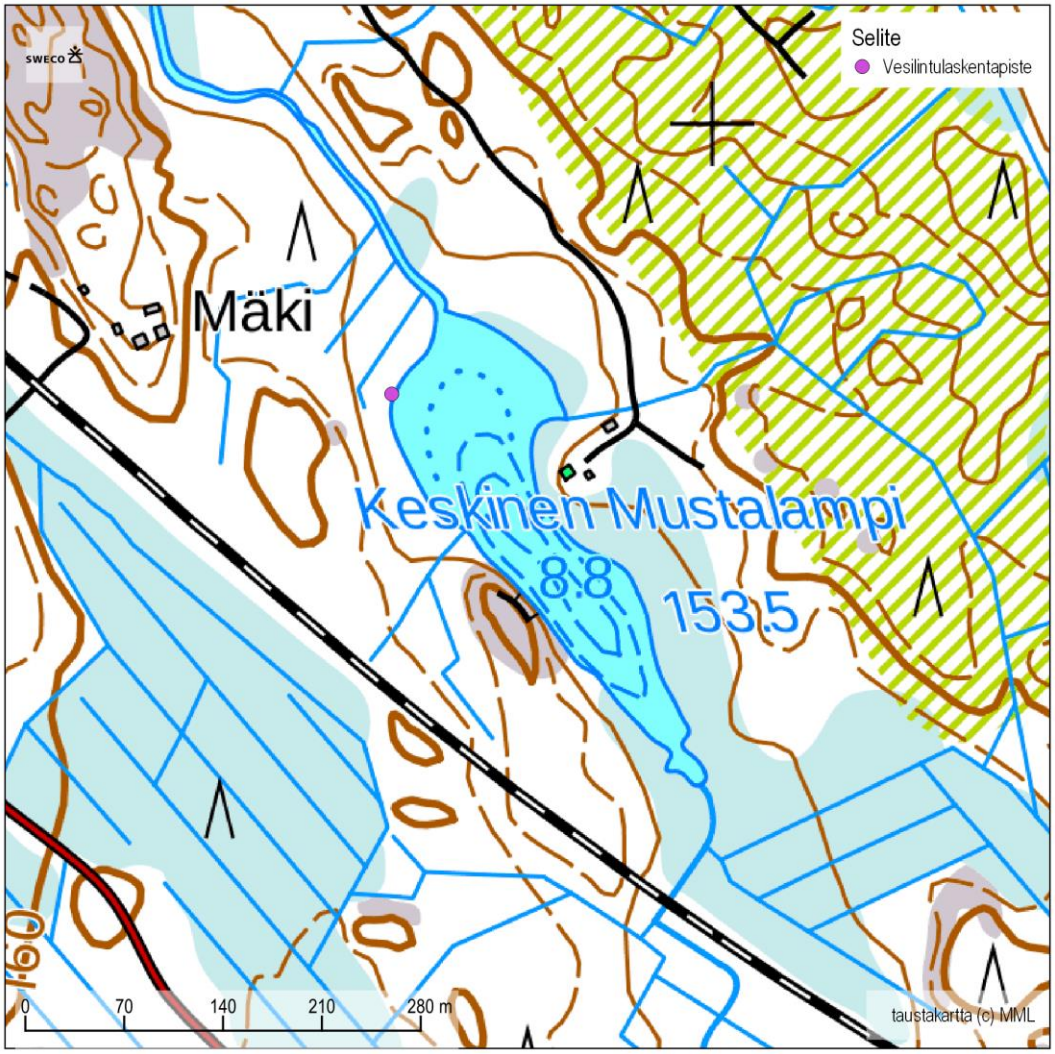

3.10.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Keskinen Mustalampi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen pieni metsäjärvi, joka sijaitsee valuma-alueensa melko latvaosassa. Järveä reunustaa monin paikoin ojitettu isovarpuräme. Siellä täällä rannassa on myös kapea nevareunus, joka on leveimmillään järven päässä. Järven ympäristön korkeuserot ovat melko vähäiset, lounaisrannan keskellä on noin 10 metriä korkea pieni kallioinen mäki. Järven tulouomat ovat kaivettuja ojia, eivätkä siis luonnontilaisia noroja tai puroja. Lammelta luoteeseen laskee uomaltaan luonnontilainen puro, jonka varren metsä ei ole luonnontilaisen kaltaista.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä. Järven rantavyöhykkeellä on yksi vapaa-ajanrakennus, joka sijaitsee järven koillisrannalla.

Kuva 34. Keskinen Mustalampi. Kuva luoteispäästä puron suulta kaakkoon.

3.10.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla laulujoutsenpari ja västäräkki. Niitä ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohdan ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 12. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Taivaanvuohi	**1**	NT			
Telkkä	**1**	LC		X	

3.10.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Järvellä havaittiin majava toisella maastokäynnillä. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavan arvioidaan olevan kanadanmajava.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.11 Kylkiäinen (II)

Kylkiäinen sijaitsee selvitysalueen koillisosassa. Järven pinta-ala on 1 ha. (Numerointi viittaa siihen, että kaavan osa-alueella 2 on myös Kylkiäinen-niminen järvi).

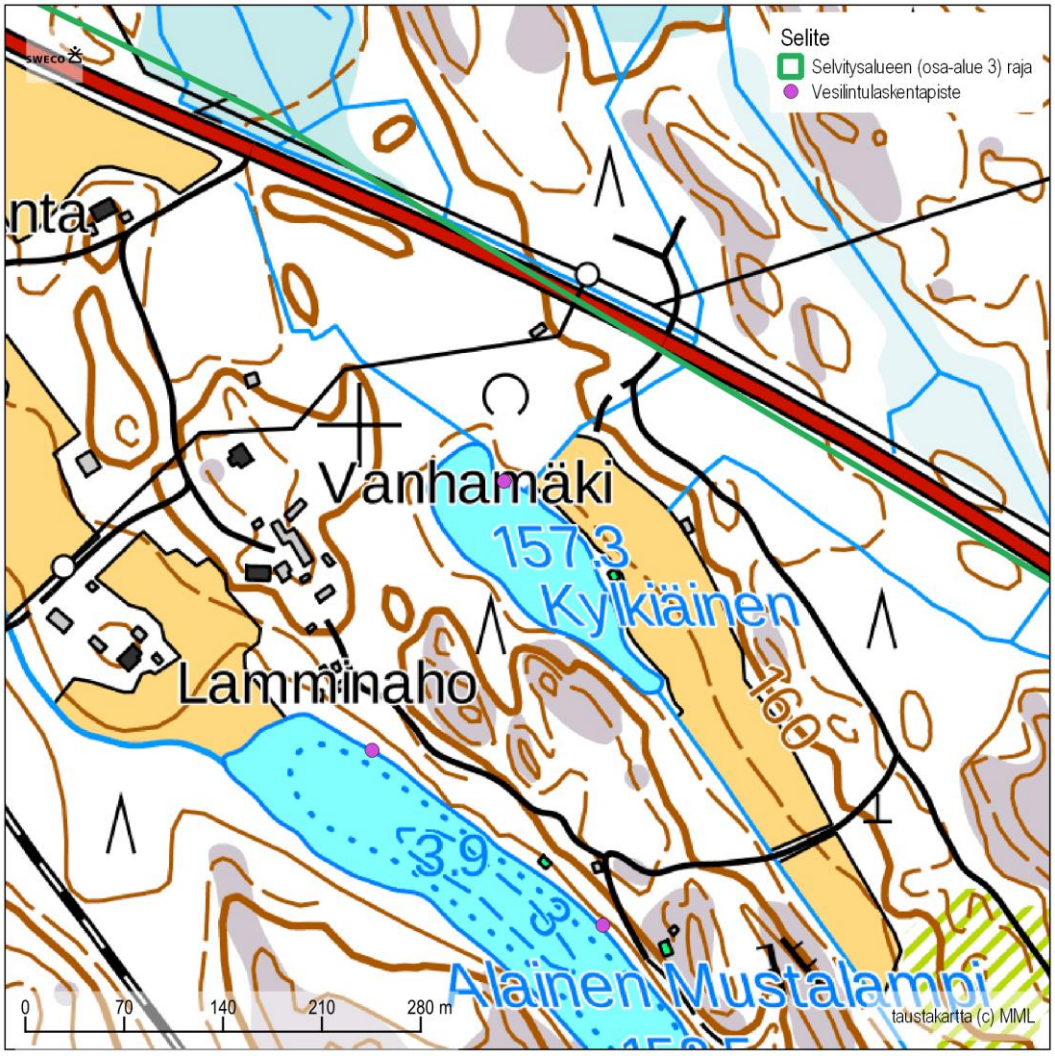

3.11.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Kylkiäinen (II) on kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen pieni lampi, joka sijaitsee valuma-alueensa melko latvaosassa. Lampea ympäröi koillispuolella pelto ja lounaispuolella puustoltaan nuorehkoa mäntyvaltaista kangasmetsää kasvava laakea mäkialue. Pohjois- ja luoteispuolella on koivuvaltaista istutusmetsää. Järven tulo- ja lasku-uomat ovat kaivettuja ojia. Lammen koillisrannalla on pieni vapaa-ajanrakennus.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 35. Kylkiäinen (II). Kuva pohjoisrannalta kaakkoon.

3.11.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Järvellä ei havaittu pesiväksi tulkittuja huomionarvoisia lintulajeja. Järvellä havaittiin toisella laskentakerralla telkkäkoiras, jota ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohdan vuoksi tällä järvellä pesiväksi.

3.11.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.12 Lauttalampi

Lauttalampi sijaitsee selvitysalueen eteläosassa. Järven pinta-ala on 15 ha.

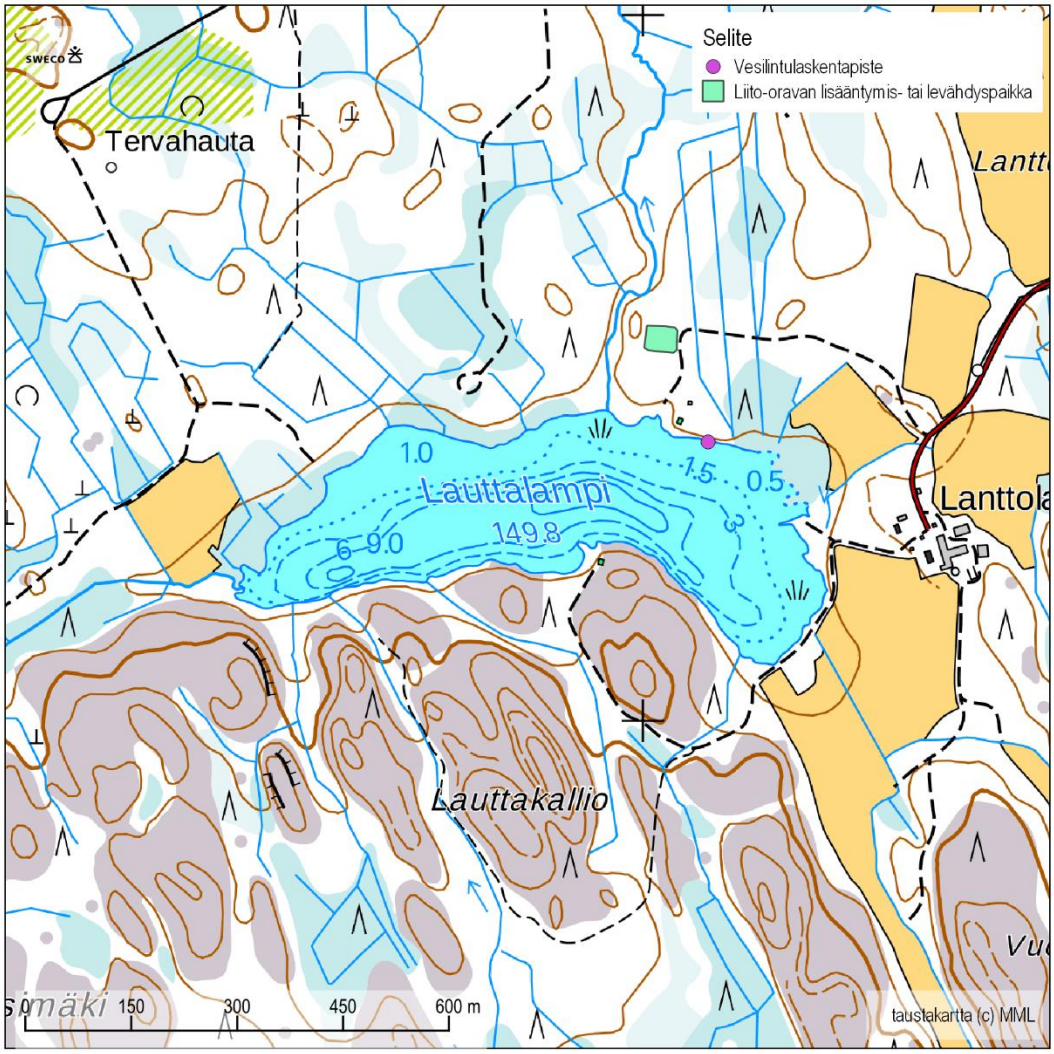

3.12.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Lauttalampi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella melko niukkaravinteinen-keskiravinteinen järvi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Järven päissä, etenkin itäpäässä on peltoa. Pellon ja järven välissä harvaa lehtipuustoa ja pajukkoa. Järven pohjoisreunalla ojitetut rämeet havusekapuustoiset kankaat vuorottelevat. Lauttakallion mäntyvaltainen kangasmetsä kohoaa suhteellisen loivasti järven etelärannalla. Järven tulo- ja laskuuomat ovat kaivettuja ojia tai suoristettuja uomia. Järven itärannalla on maatalon pihapiiri ja pohjoisrannalla on vapaa-ajanrakennus.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 36. Lauttalammen itäpää. Kuvaussuunta kaakkoon.

3.12.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset.

Taulukko 13. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Kuikka	**1**	LC	X		
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Pajusirkku	**1**	VU			
Palokärki	**1**	LC	X		
Rantasipi	**1**	LC		X	
Sinisorsa	**1**	LC			
Tavi	**1**	LC		X	

3.12.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Lauttalammen pohjoisrannalla sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteella kasvaa tuoreen kankaan varttunutta kuusikkoa, jossa on sekapuuna hiukan koivua ja haapaa. Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin kolme kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli noin 10-100 papanaa. Idässä kohde rajautuu pieneen mökkitiehen ja pohjoisessa avohakkuuseen. Lännessä metsä vaihettuu puhtaaksi havumetsäksi. Rajatun lisääntymis- ja levähdyspaikan kaakkoispuolelle vapaa-ajanasennon pihapiirin koillissivuitse järven rantaan asti jatkuu kuusi- haapa- koivu-mänty sekametsä, jossa on lukuisia melko järeitä haapoja. Siellä ei kuitenkaan havaittu liito- oravan papanoita.

Kuva 37 Lauttalammen pohjoisrannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 38. Lauttalammen pohjoispuolisen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan pohjoispuolella on avohakkuu. Kuva kohteelta pohjoiseen.

Luontoselvityksen maastokäynnillä majavan pesä Lauttalammen pohjoisrannalta pohjoiseen laskevan puron itärannalla. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän arvioidaan olevan kanadanmajavien pesä.

Edellä mainitun liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan lisäksi luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.13 Mäki-Aijalainen (osa)

Mäki-Aijalainen sijaitsee selvitysalueen länsireunalla, lähes kokonaan selvitysalueen (osa-alue 3) ulkopuolella. Järven selvitysalueella sijaitsevan osan pinta-ala on 0,05 ha ja kokonaispinta-ala noin 6 ha.

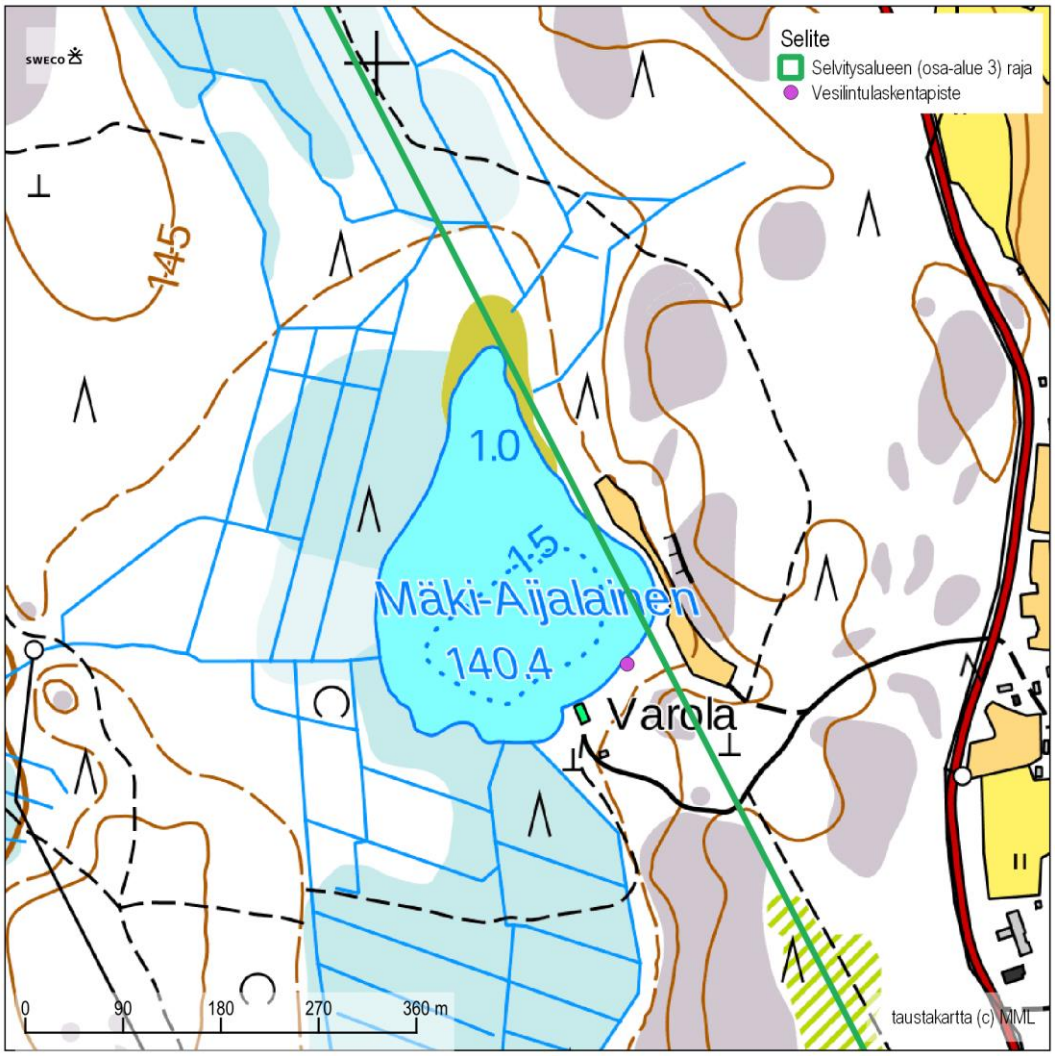

3.13.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Mäki-Aijalainen on hyvin matala, humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella melko niukkaravinteinen, hyvin pieni järvi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Järveä reunustavat länsi- ja eteläpuolelta ojitetut isovarpurämeet. Järven itäreunalla on kapea pelto, jonka itäpuolella on mäntyvaltaista kangasmetsää kasvava kalliomäki. Järven pohjoispäässä on nevareunus. Itärannassa järveä reunustaa kapea koivuvyöhyke. Järven tulo- ja lasku-uomat ovat kaivettuja ojia. Järven etelärannalla on vapaa-ajan rakennus.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 39. Mäki-Aijalaisen itärantaa.

3.13.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla kurkipari järven etelärannalla Alavuden kunnan ja siis selvitysalueen ulkopuolella, ja toisella laskentakerralla järvellä selvitysalueen sisällä havaittiin sinisorsakoiras. Teeren ulostetta havaittiin tiellä noin 80 metriä järvestä kaakkoon päin. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 14. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Rantasipi	**1**	LC		X	
Tavi	**1**	LC		X	
Telkkä	**2**	LC		X	

3.13.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.14 Passinlampi

Passinlampi sijaitsee selvitysalueen pohjoisosassa. Järven pinta-ala on 1,9 ha.

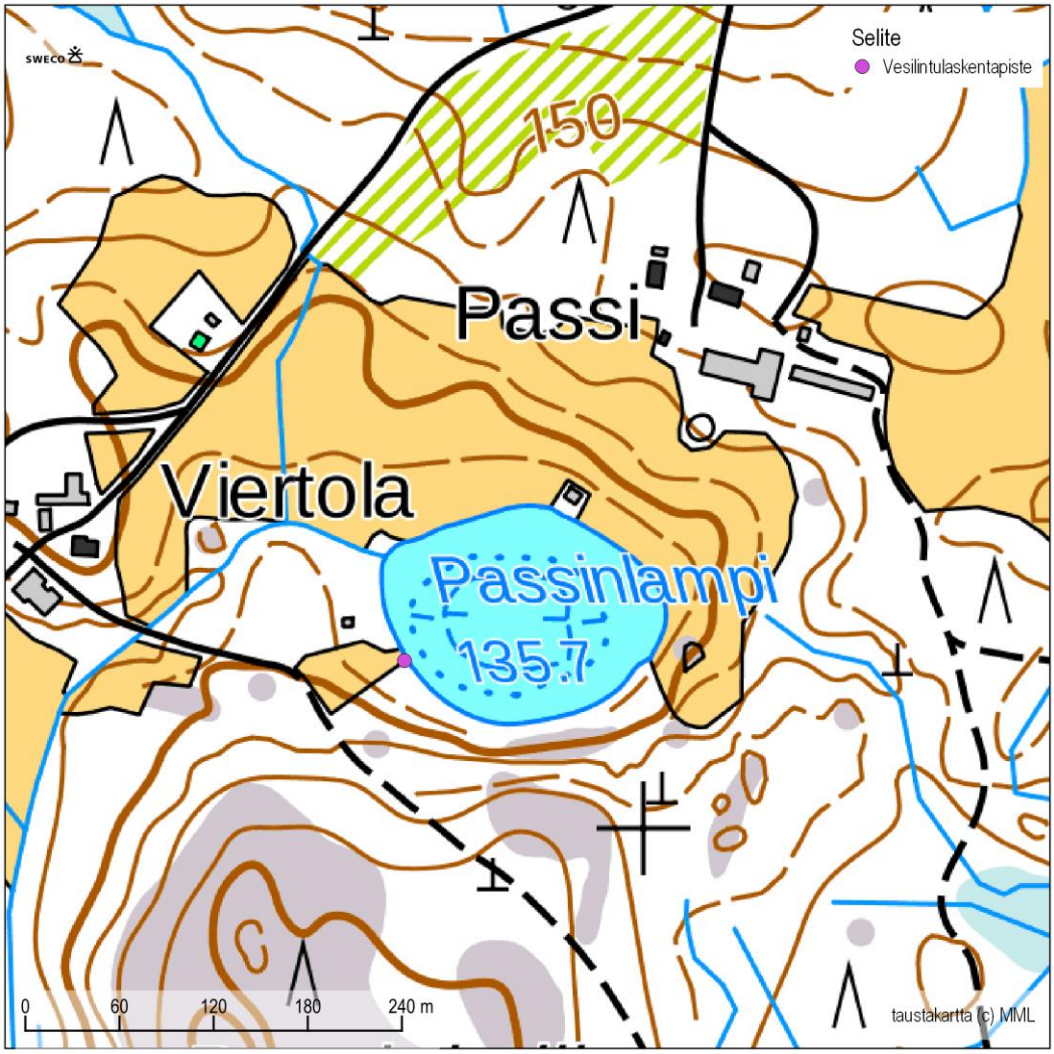

3.14.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Passinlampi on kasvillisuuden perusteella keskiravinteinen pieni lampi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Lampea ympäröivät itä- ja pohjoispuolella pellot, eteläpuolella havupuuvaltainen lehtomainen/tuore kangas. Järven ja metsän rajassa on hiukan pajukkoa. Järven tulo- ja lasku-uomat ovat kaivettuja ojia tai suoristettuja uomia. Lammen länsi- ja pohjoisrannoilla on pieni vapaa-ajanrakennus tai saunamökki.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 40. Passinlampi. Kuva luoteisrannalta kaakkoon.

3.14.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla haapanakoiras ja västäräkkipari, ja toisella laskentakerralla yksittäinen laulujoutsen, mutta ei havaittu laulujoutsenen pesää lammen pienestä koosta huolimatta. Edellä lueteltuja lintuja ei tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 15. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Metsäviklo	**1**	LC			
Rantasipi	**1**	LC		X	
Ruokokerttunen	**1**	NT			
Telkkä	**1**	LC		X	

3.14.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.15 Pieni Kaksipuoloinen

Pieni Kaksipuoloinen sijaitsee selvitysalueen eteläosassa. Järven pinta-ala on 8,6 ha.

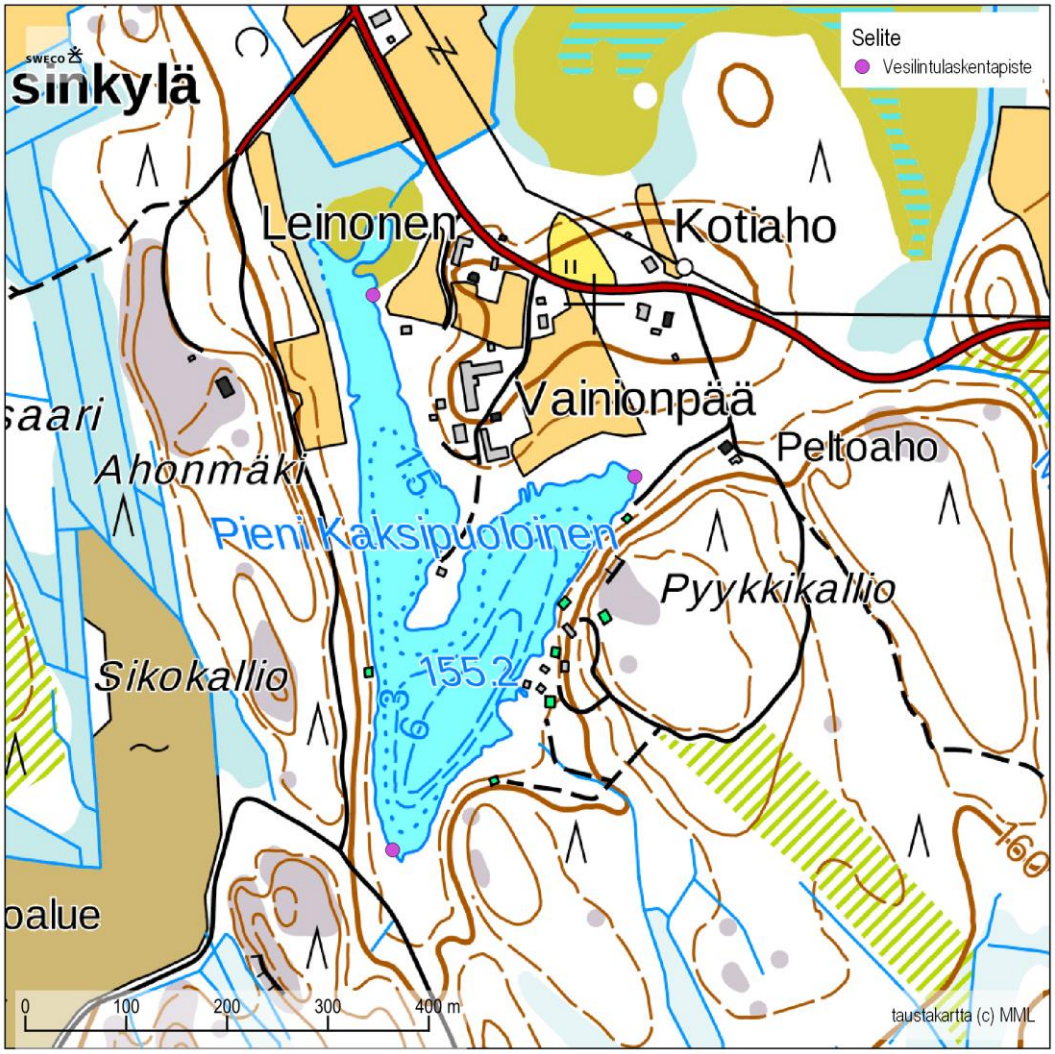

3.15.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Pieni Kaksipuoloinen on pieni, kasvillisuuden perusteella niukka- tai keskiravinteinen latvajärvi. Järvi on ilmeisesti jonkin verran rehevöitynyt maatalouden ravinnepäästöjen vaikutuksesta. Järven pohjoisosassa on peltoja ja maatalo, ja järven rantaviivaa on monin paikoin raivattu puhtaaksi kasvillisuudesta. Järven luoteispäässä on hiukan avoluhtaa. Kaksihaaraisen järven kaakkois- ja länsipuolella järvestä kohoavat melko loivasti mäntyvaltaista kangasmetsää kasvavat Pyykkikallion, Sikokallion ja Ahonmäen rinteet. Länsirannan metsä on voimakkaasti harvennettua. Järven pohjoiseen johtava lasku-uoma on suoristettu.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 41. Pieni Kaksipuoloinen. Kuva järven eteläpäästä pohjoiseen.

Kuva 42. Järvenluoteispäässä on hiukan saraluhtaa.

3.15.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi

järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla kaksi västäräkkiä, liro, metsäviklo ja toisella laskentakerralla kaksi tavikoirasta ja yksi sinisorsakoiras. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 16. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Kalalokki	**1**	LC			
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Rantasipi	**1**	LC		X	
Räystäspääsky	**1**	EN			
Telkkä	**5**	LC		X	

3.15.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.16 Riihonjärvi

Riihonjärvi sijaitsee selvitysalueen luoteisosassa. Järven pinta-ala on 27 ha.

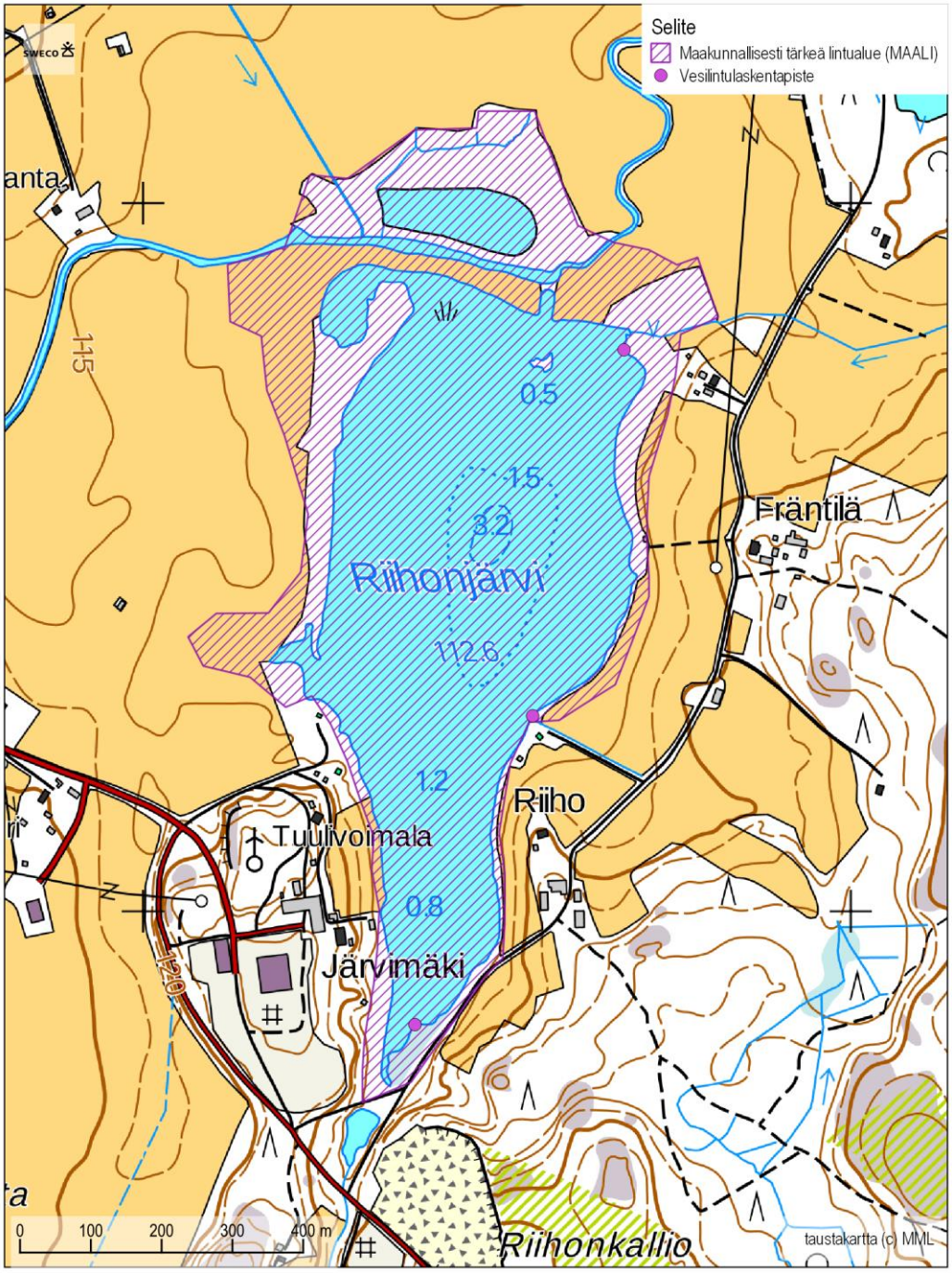

Kuva 43. Riihonjärvi on maakunnallisesti tärkeä lintualue.

3.16.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Riihonjärvi on matala, kasvillisuutensa perusteella runsasravinteinen lintujen pesimäjärvi. Järvi on runsaasti kortteikon ja pajukon sekä etenkin pohjois- ja luoteisosastaan ja eteläpäästään myös ruohoisen avoluhdan reunustama. Järven ympärille avautuu joka suuntaan laaja peltoaukea. Järven pohjoispuolelta kulkee Töysänjoki, joka tulvii (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2013) Riihonjärveen, Alueella (ilmeisesti Riihonjärven ja Töysänjoen pohjoispuolella) on myös Töysän kunnan vanha likolampi, joka on tärkeä vesilintujen pesimäjärvi ja kahlaajien levähdyspaikka (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2011).

Järven lounaisrannalla Järvimäessä on mm. tuulivoimala ja majoitustoimintaa. Järvenmäen kohdalla rantaviiva on raivattu ei-luonnontilaiseksi. Järven eteläpuolella oleva erillinen lampi on kaivettu tai ainakin rantakasvillisuudeltaan täysin muutettu. Järven eteläpuolella Riihonkalliolla toimii kivilouhos. Järvimäen lisäksi rantavyöhykkeellä on muutama asuin- ja vapaa-ajanrakennus järven itärannalla.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä. (Luontotyypit ja kasvillisuus on huomionarvoista linnuston elinympäristönä, mitä käsitellään seuraavassa luvussa).

Kuva 44. Riihonjärvi. Järven lounaisranta Järvimäen kohdalla on raivattu ei-luonnontilaiseksi.

Kuva 45. Riihonjärven eteläpää, kuvaussuunta pohjoiseen.

3.16.2 Pesimälinnusto

Riihonjärvi on maakunnallisesti tärkeä lintualue eli MAALI-alue (aluekoodi 710131). MAALI-alueen rajaus (52 ha) on esitetty edellisessä karttakuvassa (Kuva 43).

Suomenselän maakunnallisesti arvokkaat lintualueet -raportin (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2013) mukaan Riihonjärvi on lintujärvi Töysänjoen tulva-alueella. MAALI-raportin mukaan Riihonjärven pesimälinnustoon kuuluvat mm. härkälintu (NT) (3-5 paria) silkkiuikku (NT) (1-2 paria), nokikana (EN) (2-4 paria), naurulokki (VU) (0-50 paria), sekä mahdollisesti myös ruskosuohaukka (LC, Dir.) ja mustakurkku-uikku (EN, Dir.). Kevätmuutolla levähtävänä tavataan mm. lapasorsia (LC) (2-6 yksilöä) ja tukkasotkia (EN, Va.) (10-75 yksilöä). MAALI-raportin mukaan Riihonjärven MAALI-alueeseen kohdistuvia uhkia on mm. umpeenkasvu. Toimenpidesuosituksiksi MAALI-raportti ehdottaa seurantaa. (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2013, uhanalaisuustiedot päivitetty Hyvärisen ym. (2019) mukaisiksi, sekä lisätty suojelustatus, lyhenteiden selitykset seuraavan taulukon tekstissä).

Töysän lintupaikkaesittelyn (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2011) mukaan Riihonjärven alue koostuu kolmesta eri biotyypistä: Riihonjärvi on noin 50 ha:n kokoinen matala lintujen pesimäjärvi. Järvi on runsaasti kortteikon ja pajukon reunustama. Järven ympärille avautuu joka suuntaan laaja peltoaukea. Pelloilla pesii runsaasti peltolintuja ja muuttoaikana se toimii tärkeänä muuttolinjana. Talvella 2011 järven pohjoisosia on ruopattu ja "maisemoitu", joten linnustollinen arvo on kärsinyt. Alueella on myös kunnan vanha ikolampi, joka on tärkeä vesilintujen pesimäjärvi ja kahlaajien levähdyspaikka. Keväällä muuttoaikana alueella voi nähdä runsaasti metsähanhia, joutsenia, piekanoja, kurmitsoja ja vesilintuja, mm. heinätaveja, uiveloita, puna- ja tukkasotkia sekä lapasorsia tavallisimpien lisäksi. Syksyllä alueella nähdään runsaasti mm. pääskysiä, sinisuohaukkoja, kurkia

sekä alleja. Pellot toimivat kyyhkyjen kokoontumispaikkana. Lukumäärät ovat aina suuria. Pesimäaikana alueella on mm. mustakurkku-uikkuja, silkkiuikkuja, härkälintuja, tuulihaukkoja, peltopyitä, sarvi- ja suopöllöjä, sinisuohaukkoja ja satakieliä sekä ruokokerttusia. (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2011.)

Kuva 46. Riihonjärven pohjois- ja luoteisosa on maastokäynnin perusteella järven linnustollisesti merkittävintä aluetta. Kuvaussuunta luoteeseen.

Seuraavassa taulukossa on esitetty kevään 2020 pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla neljä silkkiuikkua, 40 lentelevää pikkulokkia, 50 tukkasotkaa. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi. Ruskosuohaukkakoiras havaittiin toisella laskentakerralla saalistamassa järven pohjoisrannalla, eikä ole tietoa pesiikö se tämän järven rantavyöhykkeellä. Luontoselvityksen parimääräluvut ovat minimilukuja. Rehevä rantakasvillisuus peittää osan linnuista etenkin tällaisessa kolmen laskentapisteen pistelaskennassa.

Taulukko 17. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	**2**	VU		X	
Härkälintu	**4**	NT			
Kalalokki	**2**	LC			
Kalatiira	**5**	LC	X	X	
Kuovi	**1**	NT		X	
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Naurulokki	**30**	VU			
Nokikana	**8**	EN			
Pajusirkku	**3**	VU			
Pikkulokki	**2**	LC	X	X	
Punavarpunen	**1**	NT			
Ruokokerttunen	**4**	NT			
Ruskosuohaukka	**1**	LC	X		
Sinisorsa	**1**	LC			
Telkkä	**12**	LC		X	

Maakunnallisesti tärkeä lintualue suositellaan huomioitavan kaavassa niin, että MAALI-rajauksen sisällä rakentamattomat rannat säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina. Tarvittaessa vesistöä voidaan kunnostaa umpeenkasvun ehkäisemiseksi. Raivauksessa tulee huomioida linnuston elinolosuhteiden säilyttäminen ja mieluiten parantaminen. Meluyms. häiriötä aiheuttavien toimintojen sijoittelussa ja ajoituksessa tulisi huomioida linnuston pesimäaikaisen ja muuton aikaisen rauhan tarve, aivan erityisesti järven pohjois- ja luoteisosassa sekä eteläisimmässä lahdessa.

3.16.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.17 Suolampi I

Suolampi (I) sijaitsee selvitysalueen keskiosassa. Järven pinta-ala on 7,6 ha.

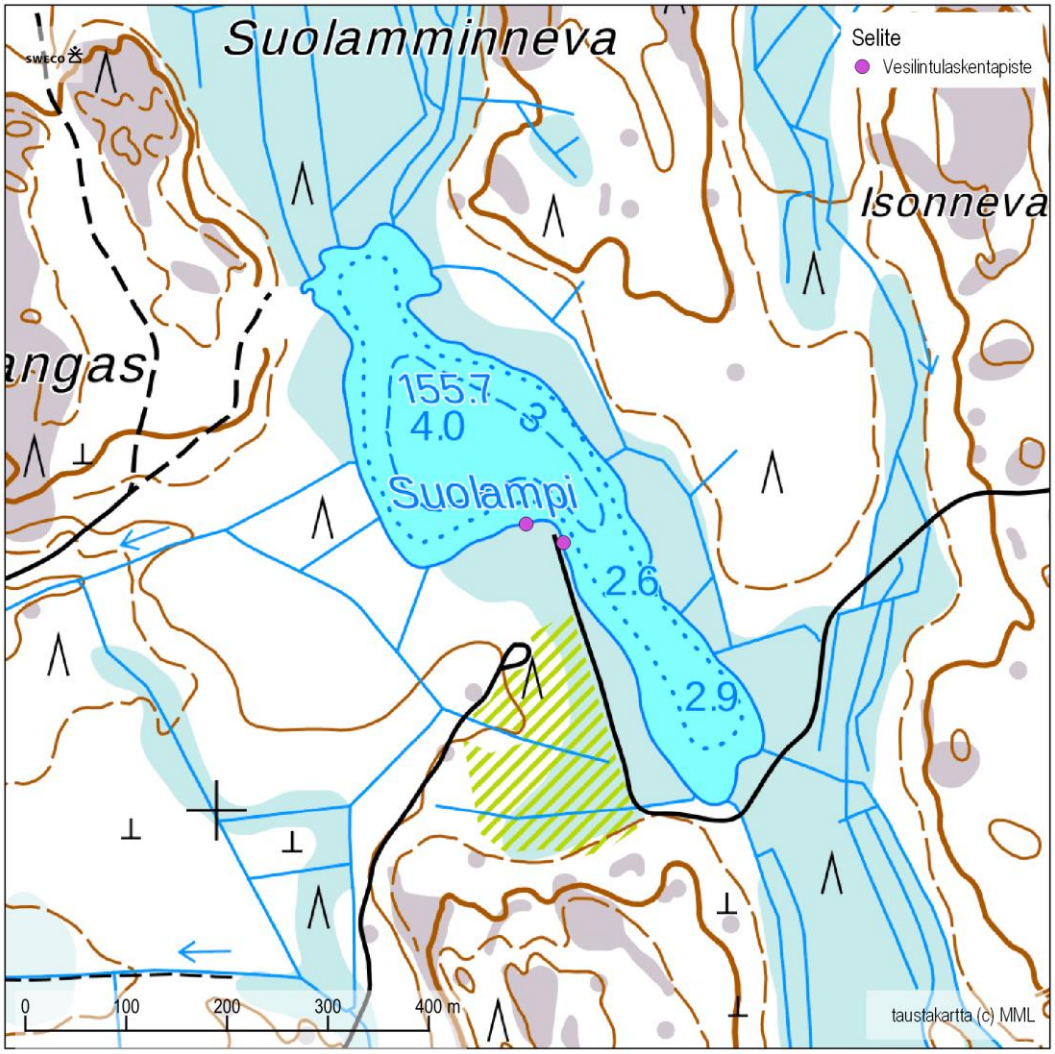

3.17.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Suolampi (I) on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen pieni latvajärvi. Järveä reunustavat lähes joka puolelta kapeat nevareunukset. Nevoja ympäröi ojitettu, mäntyvaltainen isovarpuräme. Rämeen ulkopuolella on laakeat mäkialueet järven etelä-, luoteis- ja koillispuolella, Järven luoteispuolella on taimikkoa. Järven tulo- ja lähtöuomat ovat kaivettuja ojia.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 47. Suolammen (I) pohjoisosaa. Kuva lounaisrannan niemestä pohjoiseen.

3.17.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset.

Taulukko 18. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	**1**	VU		X	
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Sinisorsa	**3**	LC			
Tavi	**2**	LC		X	
Telkkä	**1**	LC		X	

3.17.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.18 Suolampi II (osa)

Suolampi II sijaitsee selvitysalueen itärajalla. Järvi sijaitsee suurelta osin Ähtärin puolella. Järven selvitysalueelle sijoittuvan osan pinta-ala on 0,04 ha ja kokonaispinta-ala noin 3 ha.

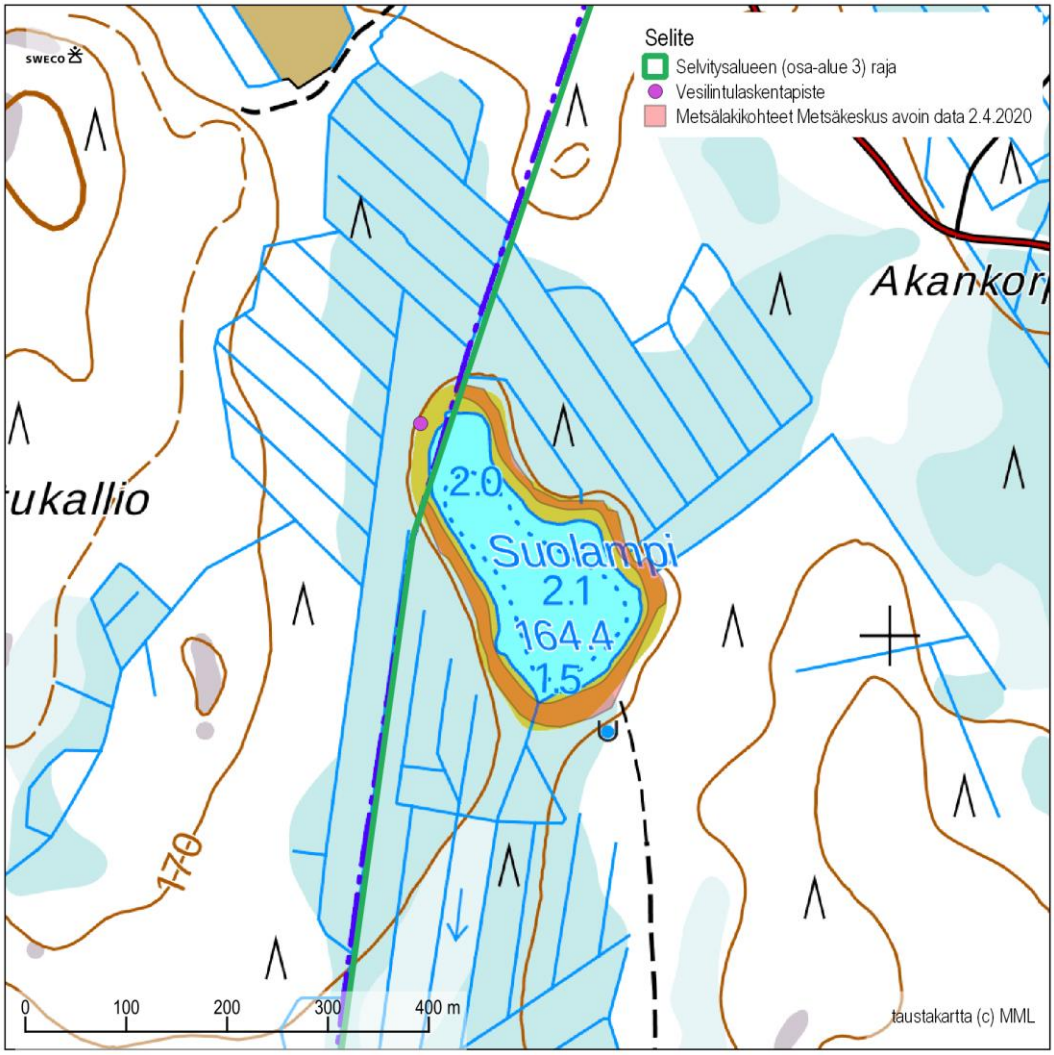

3.18.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Suolampi (II) on matala, humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen, hyvin pieni latvajärvi. Järveä reunustavat joka puolelta nevareunukset. Nevoja ympäröi ojitettu, mäntyvaltainen isovarpuräme. Järven luoteispuolella avohakkuu ulottuu noin 50 metrin päähän järvestä ja järven koillispuolella (Ähtärin puolella) noin sadan metrin päähän järvestä. Järven tätä lähempi rantavyöhyke on kuitenkin puustoista rämettä. Järven tulo- ja lähtöuomat ovat kaivettuja ojia. Järven rantavyöhykkeellä ei ole lainkaan rakennuksia.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 48. Suolampi II. Kuva on otettu luoteisrannalta.

3.18.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi lammella havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla laulujoutsenpari, jolla ei ole pesää ainakaan selvitysalueella eli Alavuden kunnan puolella. Teeren soidinääntä kuului selvitysalueen ulkopuolelta jostakin lammen itäpuolelta. Toisella laskentakerralla kuului kuovin ja taivaanvuohen äänet lammen rannalta selvitysalueen ulkopuolelta. Tuolloin havaittiin selvitysalueen ulkopuolella lammen etelärannan nevalla, mahdollisesti pesällä, makaava kurki. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien, -paikkojen ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä ainakaan selvitysalueella pesiviksi.

Taulukko 19. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Telkkä	**3**	LC		X	

3.18.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.19 Vähä Lahnalampi

Vähä Lahnalampi sijaitsee selvitysalueen keskiosassa. Järven pinta-ala on 3 ha.

3.19.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Vähä Lahnalampi on matala, humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen, hyvin pieni latvajärvi. Järveä reunustavat joka puolelta kapeat, noin 1-10 metriä leveät nevareunukset. Nevoja ympäröi kapea ojitettu, mäntyvaltainen isovarpurämevyöhyke, joka vaihettuu tuoreen ja kuivahkon kankaan kuusi- ja mäntyvaltaisiin kangasmetsiin. Järven tulouomat ovat kaivettuja ojia. Järven pohjoiseen laskeva lasku-uoma on rannan läheiset ensimmäiset noin 120 metriä kaivettu oja, mutta siitä pohjoiseen uomaltaan luonnontilainen noro. Järven etelärannalla on pieni rakennus, jolle ei johda tietä.

Kuva 49. Vähä Lahnalampi. Kova pohjoisrannalta kaakkoon.

Vähä Lahnalammen pohjoispuolella sijaitsee luonnontilainen noro. Noron uoma on luonnontilainen. Noro kulkee tuoreen kankaan kuusikon keskellä, paikoin noron ympärillä on kangaskorpea. Rajauksen eteläpuolella noron uoma on kaivettu. Pohjakarttaan merkitty läntinen haara on osin vain korpisuota, osin kaivettua ojaa, eikä sitä siksi sisällytetty mukaan rajaukseen. Noro välittömine lähiympäristöineen on vesilain 2. luvun 11 §:n mukainen kohde ja siten valtakunnallisesti arvokas kohde. Osa norosta on merkitty Metsäkeskuksen avoimeen metsälakikohdepaikkatietoaineistoon. Vesilain mukaan noron luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Kuva 50. Luonnontilainen noro Vähä Lahnalammen pohjoispuolella on vesilakikohde.

Vähä Lahnalammen luoteispuolella noin 170 metriä rannasta sijaitsee luonnontilainen lähde (Kuva 51). Lähde välittömine lähiympäristöineen on vesilain 2. luvun 11 §:n mukainen kohde ja siten valtakunnallisesti arvokas kohde. Vesilain mukaan lähteen luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Kuva 51. Luonnontilainen lähde Vähä Lahnalammen luoteispuolella on vesilakikohde. Kuva lähteen kaakkoispäästä luoteeseen.

Kuva 52. Vähä Lahnalammen pohjoispuolella sijaitseva itäisin Metsäkeskuksen avoimeen aineistoon lampena merkitty metsälakikohde ei maastokäynnin perusteella ole varsinainen metsälampi vaan tulvivaa, rahkasammaleista nevaa.

3.19.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Järvellä ei havaittu pesiväksi tulkittuja huomionarvoisia lintulajeja. Järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla pyypari noron varressa noin 150 metriä järveltä pohjoiseen ja toisella laskentakerralla tavikoiras. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintopaikkojen vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

3.19.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.20 Vähä Lauttalampi

Vähä Lauttalampi sijaitsee selvitysalueen eteläosassa. Järven pinta-ala on 7,5 ha.

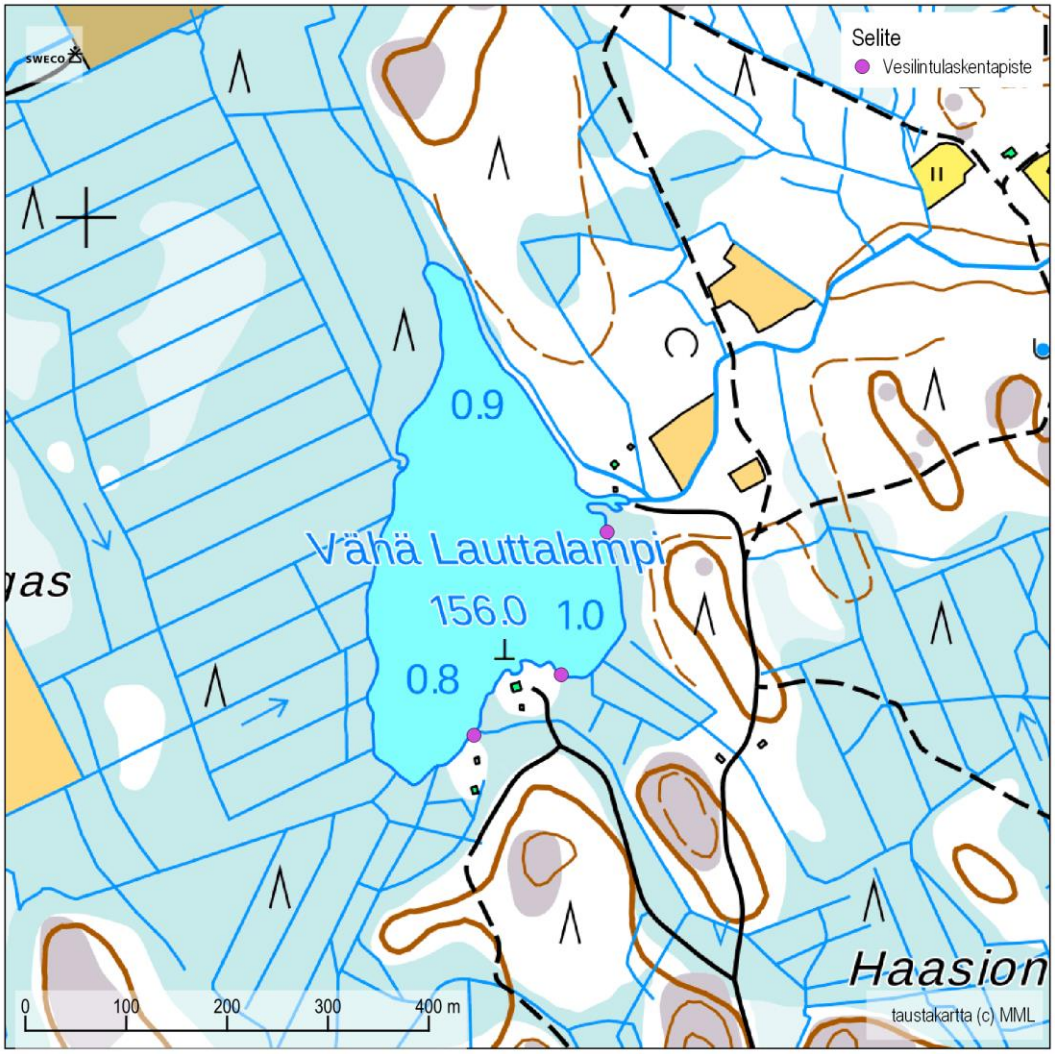

3.20.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Vähä Lauttalampi on hyvin matala, humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen, hyvin pieni latvajärvi. Järveä reunustavat lähes joka puolelta ojitetut isovarpurämeet, mutta koillisrannalla on kangasmetsää. Järven tulouomat ovat kaivettuja ojia. Järven länteen laskeva lasku-uoma on myös osin kaivettu. Järven etelä- ja itärannalla on muutama vapaa-ajan rakennus.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 53. Vähä Lauttalampi.

3.20.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla laulujoutsenpari ja kalalokki sekä toisella laskentakerralla tavikoiras. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 20. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Metsäviklo	**1**	LC			
Mustakurkku-uikku	**1**	EN	X		
Pyy	**1**	VU	X		
Telkkä	**1**	LC		X	

3.20.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen maastokäynnillä havaittiin majavan pesä Vähä Lauttalammen itärannalta laskevan puron suun kapean pikkulahden pohjoisrannalla mökin ulkorakennuksen sen vieressä. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän arvioidaan olevan kanadanmajavien pesä.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

Kuva 54. Majavan pesä venevajan nurkalla Vähä Lauttalammen itärannalla.

3.21 Vähä Liesjärvi (osa)

Vähä Liesjärvi sijaitsee selvitysalueen kaakkoisrajalla, suurelta osin Ähtärin puolella. Järven Alavuden puoleisen osan eli pohjoisosan pinta-ala on 3,7 ha ja koko järven pinta-ala on noin 45 ha.

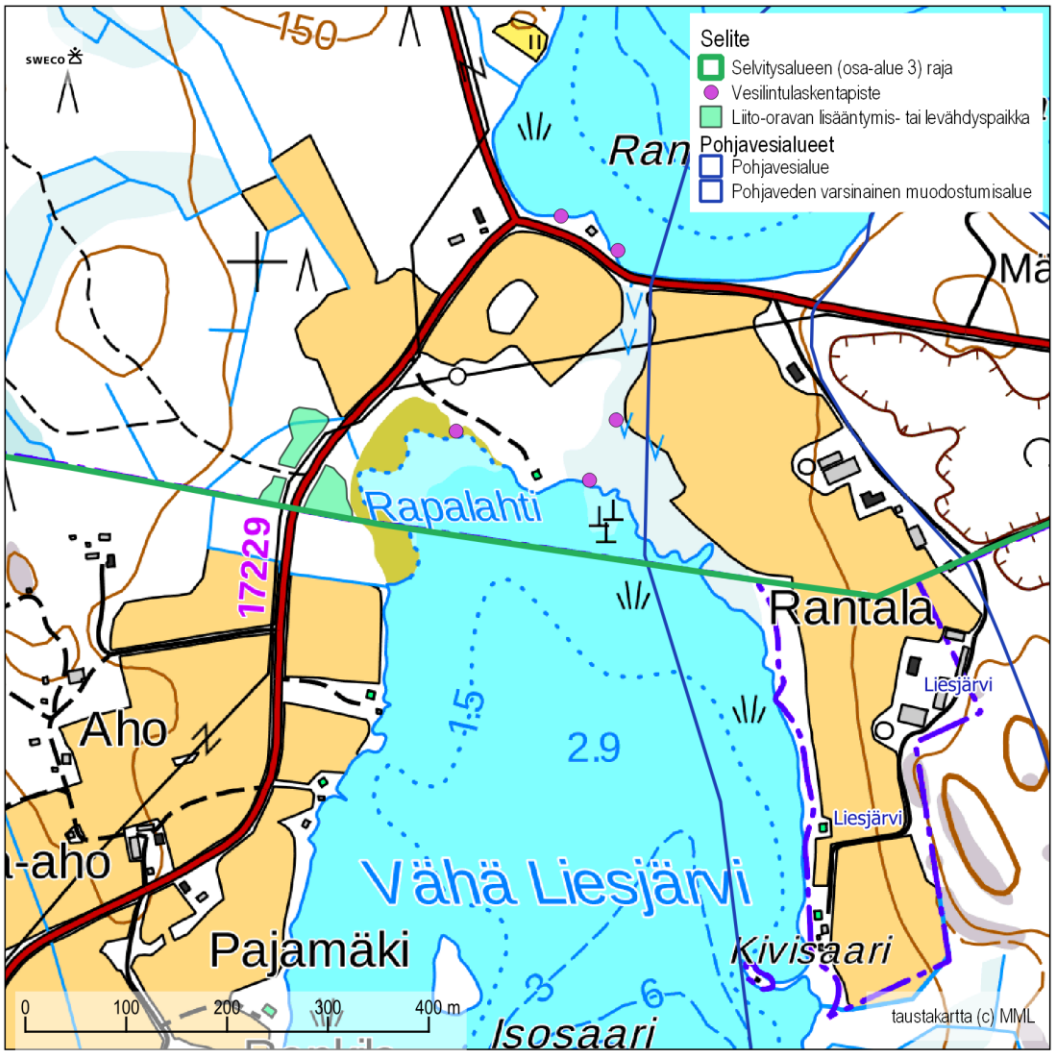

Kuva 55. Vähä Liesjärvi. Vain järven pohjoisosa kuuluu selvitysalueeseen.

3.21.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Vähä Liesjärvi on pääosin matala, kasvillisuuden perusteella keskiravinteinen järvi. Järvi on ilmeisesti jonkin verran rehevöitynyt maatalouden ravinnepäästöjen vaikutuksesta. Järveä ympäröivät useat pellot ja niiden lomassa olevat pihapiirit. Järven luoteisessa lahdessa eli Rapalahdessa on lähimpänä vettä ruohoista luhtaa, sitten järviruokokaistale, ja sitten hiukan pajukkoa, joka vaihettuu matalan lehtipuuvyöhykkeen kautta havusekapuustoiseen kangasmetsään. Järven pohjoisrannan niemessä on vapaa-ajanasunto, jota ympäröi tuoreen kankaan varttunut kuusi-mäntykangas. Niemen itäpuolella rannassa on järviruokokaistale, ja ruovikon ja pellon välissä pellon etelälaidassa oli kevään maastokäynnillä pieni tulvalampere, joka veti puoleensa sorsia ja kahlaajia.

Vähä Liesjärven itäpuolella sijaitsee Liesjärven pohjavesialue, joka on vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 56. Vähä Liesjärven luoteisrantaa. Kuvaussuunta pohjoiseen.

3.21.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla kalatiira, västäräkkipari, valkoviklo ja liro, sekä kuovi järven pohjoispuolen pellolla. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä, ainakaan suunnittelualueella eli Alavuden puolella, pesiviksi.

Taulukko 21. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Pajusirkku	**1**	VU			
Ruokokerttunen	**1**	NT			
Taivaanvuohi	**1**	NT			
Tavi	**3**	LC		X	

3.21.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Vähä Liesjärven länsirannalla sijaitsee liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jota koskee heikennys- ja hävityskielto. Kohteella kasvaa järeää kuusimetsää, jossa on sekapuuna haapaa ja koivua. Kohteen läpi kulkee etelä- pohjoissuuntainen Vuoriperäntie. Vuoriperäntieltä länteen kohteen läpi kulkee pieni metsätie kohteen länsi-/lounaispuoliselle avohakkuulle. Kohteella pesäpuuksi määritettiin kolohaapa, jonka alla oli 200 liito-oravan papanaa. Mahdollisiksi pesäpuiksi määritettiin kaksi risupesällistä kuusta, joiden alla oli 5 ja10 papanaa, noin 250:n papanan haapa, jonka latvukseen ei ollut täyttä näkyvyyttä, sekä 6 kuusta, joiden latvukseen ei nähnyt ja joiden alla oli 5-300 papanaa. Ruokailupuuksi määritettiin yhdeksän kolotonta haapaa, joiden alla oli papanoita, ja lisäksi kohteella havaittiin yksi muu papanapuu. Noin 50 metriä rajatun lisääntymis- ja levähdyspaikan pohjoispuolelle pellon lounaispuolella jatkuu järeä kuusimetsä, jossa on sekapuuna haapaa ja koivua. Tällä alueella ei kuitenkaan havaittu liito- oravan papanoita. Kohde rajautuu idässä järven rannan nuoreen lehtipuustoon, koillisessa Vuoriperäntien itäpuolella järeään puhtaaseen kuusimetsään, jossa ei havaittu papanoita, lännessä lähes puhtaaseen ja ei kovin järeään havumetsään, länsi-lounaassa avohakkuuseen, etelässä Vuoriperäntiin länsipuolella selvitysalueen ulkopuolella eli Ähtärin puolella puusto jatkuu melko järeänä havumetsänä, jossa on muutama haapa seassa. Vuoriperäntien itäpuolella selvitysalueen ulkopuolinen alue on pellolla kasvavaa koivikkoa, joka ei sovellu luontotyyppinsä perusteella liito-oravan lisääntymis- tai selvityspaikaksi.

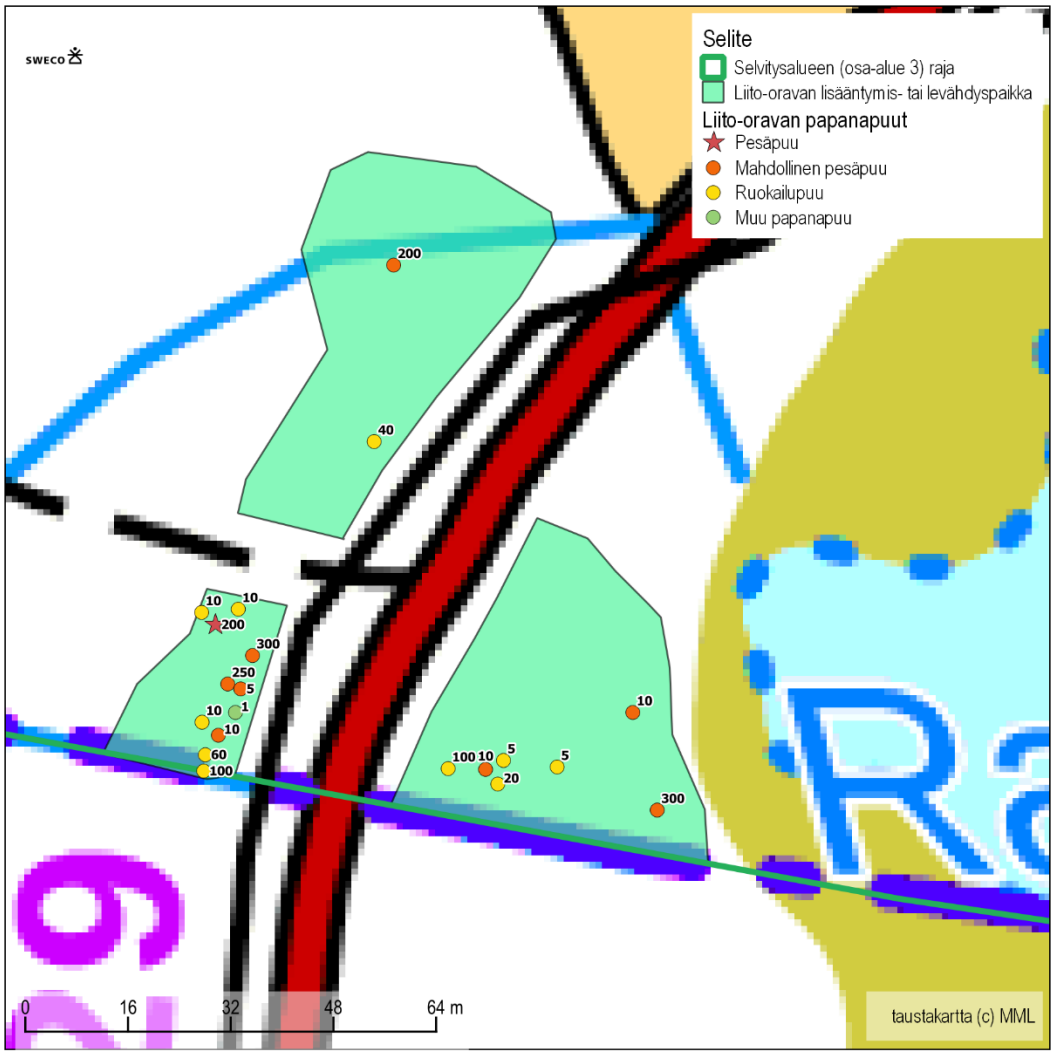

Kuva 57. Vähä Liesjärven länsirannalla sijaitseva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja kohteella havaitut papanapuut. Puiden vierelle on merkitty arvio papanamäärästä.

Kuva 58. Liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan läpi kulkee Vuoriperäntie, jonka yli liito-oravat pystyvät vaivattomasti liitämään. Kuva selvitysalueen rajalta pohjoiseen.

Edellä mainitun liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan lisäksi luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.22 Vähä Vuorijärvi

Vähä Vuorijärvi sijaitsee selvitysalueen keskiosassa. Järven pinta-ala on 1,8 ha.

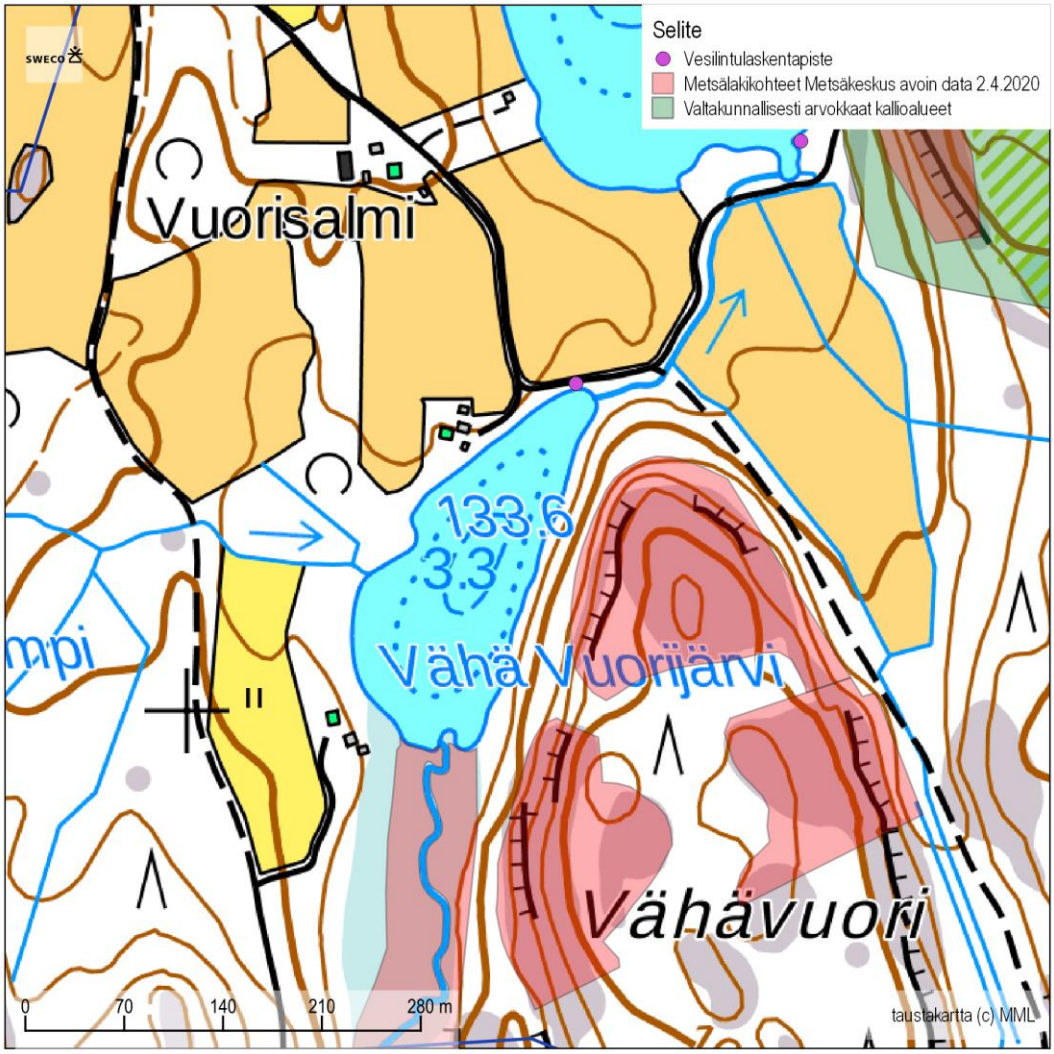

3.22.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Vähä Vuorijärvi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella keskiravinteinen matala pieni järvi/lampi. Järveä reunustaa itäsivulta jyrkkäpiirteinen Vähävuori. Järven pohjoisrannalla on pieni autotie, ja tien pohjoispuolella on peltoa. Järven länsirannalla on loivapiirteistä koivu-mäntyharmaaleppäsekametsää. Järven rannassa on paikoin kapeana vyöhykkeenä avoluhtaa ja järviruokoa. Järven etelästä laskeva tulouoma on uomaltaan luonnontilainen, mutta kooltaan puro, eikä siten vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittama pienvesi. Järven koilliseen lähtevä lasku-uoma ei ole luonnontilaisen kaltainen uomaltaan eikä ympäröivältä puustoltaan. Järven luoteis- ja lounaisrannoilla on pari vapaa-ajanrakennusta.

Kuva 59. Vähä Vuorijärvi. Kuva pohjoisrannalta etelään.

3.22.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järven pohjoispuolen pellolla havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla haarapääsky, jota ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohdan, -paikan ja -tyypin vuoksi tällä järvellä pesiväksi.

Taulukko 22. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Rantasipi	**2**	LC		X	

3.22.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen maastokäynnillä havaittiin majavan pesä Vähä Vuorijärven itärannan keskivaiheilla. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän arvioidaan olevan kanadanmajavan pesä.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.23 Vääräjärvi

Vääräjärvi sijaitsee selvitysalueen itäosassa. Järven pinta-ala on 15 ha.

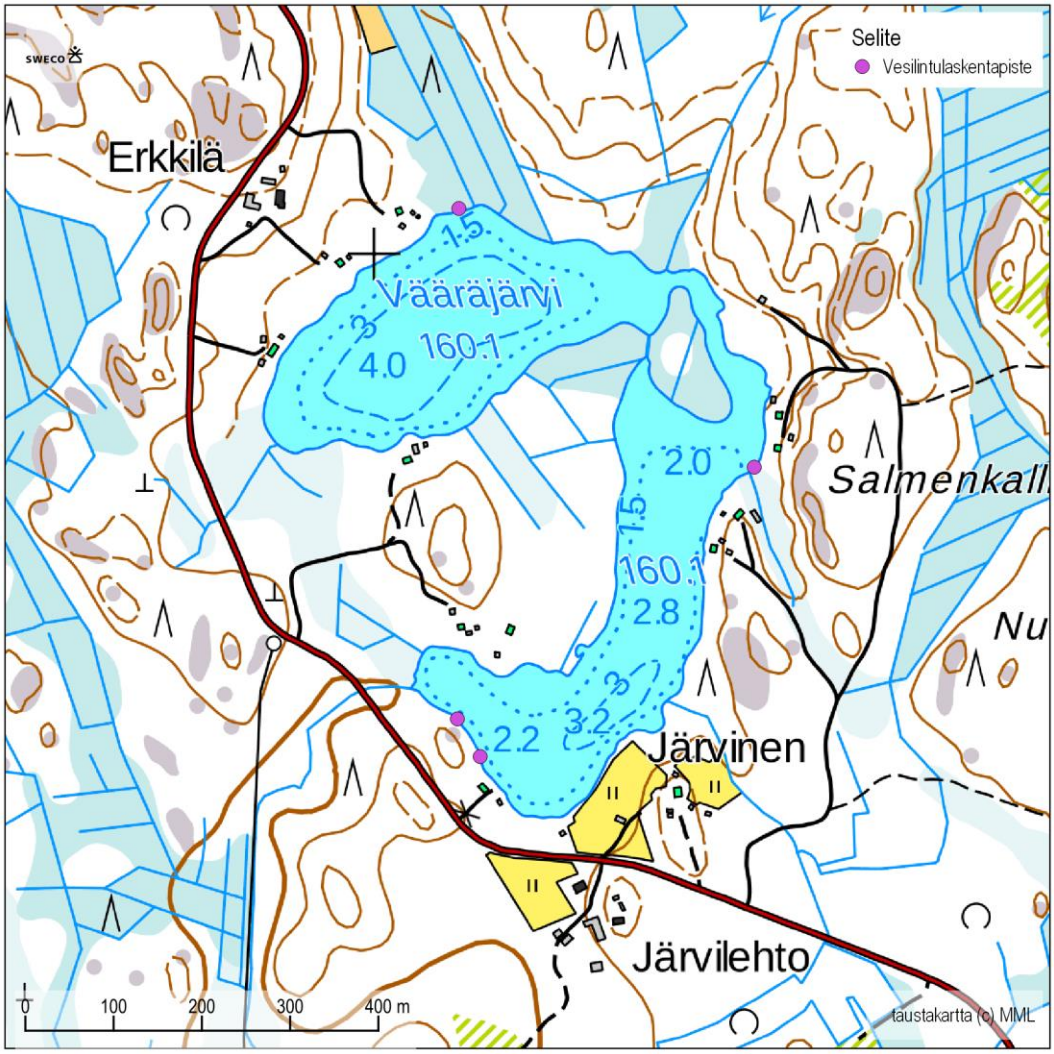

3.23.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Vääräjärvi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen järvi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Järveä reunustaa monin paikoin ojitettu isovarpuräme, joka vuorottelee rantavyöhykkeessä havupuuvaltaisten kangasmetsien kanssa. Siellä täällä rannassa on myös kapea nevareunus. Järven ympäristön korkeuserot ovat melko vähäiset lukuun ottamatta itärannan noin 15-metristä Salmenkalliota. Järven tulo- ja laskuojat ovat kaivettuja ojia, eivätkä siis luonnontilaisia noroja tai puroja. Järven rantavyöhykkeellä on muutama rakennus eri puolilla järveä.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 60. Vääräjärvi. Kuva luoteisrannalta itään.

3.23.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla kurkipari pohjoisrannan rämeellä, kolme järven päällä saalistavaa haarapääskyä, teeri ja pyy luoteisrannan metsässä sekä pyyn ulostetta itärannan metsässä. Toisella laskentakerralla havaittiin yli lentävä pikkulokki. Edellä lueteltuja lintuja ei kuitenkaan tulkittu havaintoajankohtien ja havaintotyyppien vuoksi tällä järvellä pesiviksi.

Taulukko 23. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Haapana	**1**	VU		X	
Järripeippo	**1**	NT		X	
Laulujoutsen	**1**	LC	X	X	
Rantasipi	**1**	LC		X	
Tavi	**3**	LC		X	
Telkkä	**3**	LC		X	
Västäräkki	**2**	NT			

3.23.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen maastokäynnillä havaittiin majavan pesä Vääräjärven kaakkoisosan länsirannalla. Itäisen vesilintulaskentapisteen kohdalla havaittiin molemmilla maastokäynneillä kaksi uivaa majavaa. Olemassa olevan tiedon perusteella (katso tarkemmin luku 2.7.2) majavanpesän arvioidaan olevan kanadanmajavan pesä.

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

3.24 Yläinen Mustalampi

Yläinen Mustalampi sijaitsee selvitysalueen itäosassa. Järven pinta-ala on 5,5 ha.

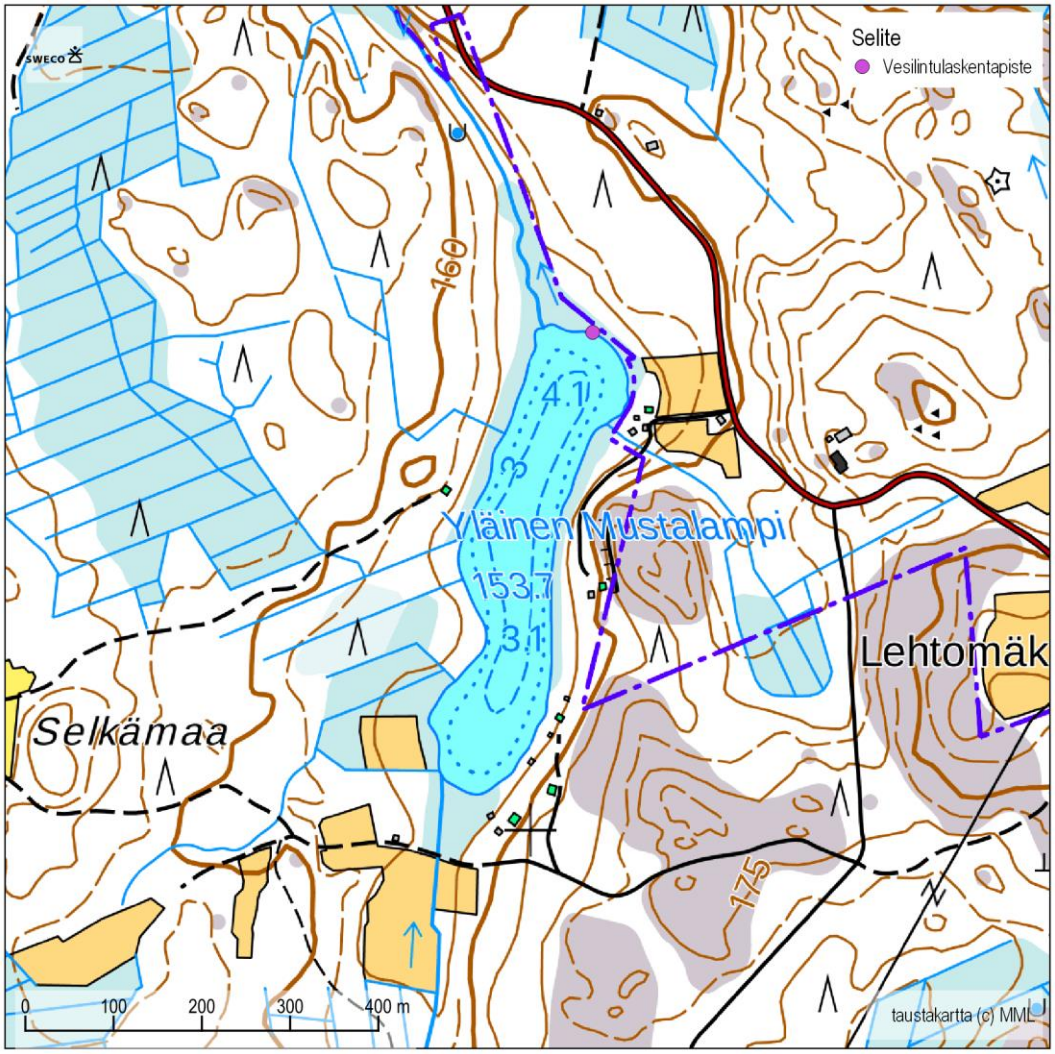

3.24.1 Järven yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Yläinen Mustalampi on humuspitoinen ja kasvillisuuden perusteella niukkaravinteinen järvi, joka sijaitsee valuma-alueensa latvaosassa. Järveä reunustaa vaihtelevan levyinen rämevyöhyke. Laajemmat suoalueet ovat ojitettuja. Osassa rantaa, etenkin järven päissä, on myös kapea nevareunus. Järven itärannalla on kallioinen mäki, länsiranta ja varsinkin järven päät korkeuseroiltaan vähäisempiä. Järven pohjoispäästä lähtevä lasku-uoma on uomaltaan luonnontilainen puro, sillä sen on leveydeltään hyvinkin riittävä kalan kulkemiseen. Järveen laskevat uomat ovat kaivettuja ojia tai suoristettuja uomia. Järven itärannalla on muutama rakennus.

Järvellä ei havaittu huomionarvoisia luontotyyppi- ja kasvillisuuskohteita eikä suojeltuja pienvesiä.

Kuva 61. Yläinen Mustalampi. Kuva pohjoispäästä etelään päin.

3.24.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen perusteella järvellä ei ole linnustollisesti arvokkaita kohteita. Seuraavassa taulukossa on esitetty pesimälinnustoselvityksen keskeiset tulokset. Kurki havaittiin pohjoisrannan nevalla ruokailemassa toisella laskentakierroksella. Ei ole tietoa, pesiikö se tällä järvellä. Lisäksi järvellä havaittiin ensimmäisellä laskentakerralla västäräkki, jota ei tulkittu havaintoajankohdan vuoksi tällä järvellä pesiväksi.

Taulukko 24. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit (vesi- ja rantalinnuston osalta kaikki lajit). Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan. Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä; LC= elinvoimainen. Dir.= lintudirektiivin liitteen I laji; Va= Suomen kansainvälinen vastuulaji; RT= alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Paria	IUCN	Dir.	Va	RT
Kurki	**1**	LC	X		
Telkkä	**1**	LC		X	

3.24.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit ja muu eläimistö

Luontoselvityksen perusteella järvellä ei ole luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai muita eläimistönsä perusteella huomionarvoisia kohteita.

4 YHTEENVETO

Selvitysalueella ei ole Natura-alueita, luonnonsuojelu- tai luonnonsuojeluohjelma-alueita eikä kansainvälisesti (IBA) tai kansallisesti (FINIBA) tärkeitä lintualueita. Alueella on yksi maakunnallisesti (MAALI) tärkeä lintualue, Riihonjärvi.

Selvitysalueella sijaitsee kaksi valtakunnallisesti arvokasta kallioaluetta. Nämä ovat Holkonkallio-Porttikallio Iso Lahnalammen pohjois-/koillispuolella sekä Isonselänvuori-Vuorisalmenvuori Iso Vuorijärven itärannalla. Selvitysalueella tai 1 kilometrin säteellä selvitysalueesta ei ole muita valtakunnallisesti arvokkaita geologisia muodostumia (kivikoita, tuuli- ja rantakerrostumia tai moreenimuodostumia).

Selvitysalueella sijaitsee viisi pohjavesialuetta. Näistä 200 metrin säteellä selvityksessä mukana olevien järvien rannasta sijaitsevat Vuorijärvi A Iso Vuorijärven länsipuolella, Kangaslampi B Kangaslammen pohjoisosassa ja pohjoispuolella, Lieskangas Kangasjärven eteläpuolella ja Iso Liesjärven luoteispuolella, sekä Liesjärvi Iso Liesjärven etelä- ja Vähä Liesjärven itäpuolella. Näiden pohjavesialueiden sijainti on kuvattu järvikohtaisten lukujen kartoissa. Pohjavesialueilla on voimassa pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §).

Järvet ovat suurelta osin niukkaravinteisia ja usein melko matalia humusjärviä, joita reunustavat tyypillisesti metsätalouskäytössä olevat kangasmetsät ja ojitetut rämeet ja korvet. Pieniä metsäjärviä reunustaa tyypillisesti muutaman metrin levyinen nevareunus. Etenkin selvitysalueen keski- ja pohjoisosassa on peltoalueita. Maatalouden vaikutuksesta osa järvistä on keski- tai jopa runsasravinteisia. Ravinteisuuden myötä näillä järvillä on myös etenkin suojaisissa lahdissa ruovikkoisia sekä avo- ja pajuluhtaisia rantoja.

Luontoselvityksessä ei havaittu selvitysalueella luonnonsuojelulain 29 §:n luontotyyppejä.

Luontoselvityksen maastotöissä ei havaittu valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisia tai lakisääteisesti suojeltuja kasvilajeja. Eliölajit-tietojärjestelmän mukaan selvitysalueella on kaksi hyvin lähekkäin toisiaan sijaitsevaa tiedossa olevaa uhanalaisten tai silmälläpidettävien sammallajien kasvupaikkaa Iso Lahnalammen koillisrannalla. Eliölajit-tietojärjestelmän mukaan selvitysalueella ei sijaitse tiedossa olevia direktiivikasvilajien kasvupaikkoja.

Pesimälinnustoselvityksen maastokäynneillä havaittiin yhteensä 38 huomionarvoista lintulajia. Monilla pienillä, karuilla metsäjärvillä ja lammilla pesii vain niukasti tai jopa ei lainkaan vesi- ja rantalintuja. Rehevämmillä ja suuremmilla järvillä ja etenkin niiden rauhallisilla, luhtarantaisilla lahdilla linnusto on runsaampaa ja monipuolisempaa.

Edellä kuvatut valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet ja Riihonjärven maakunnallisesti tärkeä lintualue sekä pohjavesialueet tulee huomioida kaavasuunnittelussa. Riihonjärven maakunnallisesti tärkeä lintualue suositellaan huomioitavan kaavassa niin, että MAALI-rajauksen sisällä rakentamattomat rannat säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina. Tarvittaessa vesistöä voidaan kunnostaa umpeenkasvun ehkäisemiseksi. Raivauksessa tulee huomioida linnuston elinolosuhteiden säilyttäminen ja mieluiten parantaminen. Meluyms. häiriötä aiheuttavien toimintojen sijoittelussa ja ajoituksessa tulisi huomioida linnuston pesimäaikaisen ja muuton aikaisen rauhan tarve, aivan erityisesti järven pohjois- ja luoteisosassa sekä eteläisimmässä lahdessa. Selvityksessä havaittiin viisi vesilain 2. luvun 11 §

mukaista luontotyyppikohdetta, jotka ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia noroja ja lähteitä. Vesilain mukaan noron tai lähteen luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Iso Lahnalammen koillispuolella sijaitseva uhanalaisen ja silmälläpidettävän pussisammallajien lähtötietojen perusteella tunnettu kasvupaikka suositellaan jätettäväksi kasvupaikan maaperää, puustoisuutta ja kosteusoloja muuttavan rakentamisen ulkopuolelle.

Linnustoselvityksen perusteella rajattiin linnustollisesti arvokkaaksi kohteeksi naurulokkien pesimäluoto, joka sijaitsee Hakojärven luoteisosassa.

Luontoselvityksen maastokäynneillä havaittiin kahdeksan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, joita koskee luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen heikennys- ja hävityskielto.

Luontoselvityksen maastotöissä ei havaittu lainkaan soidintavia viitasammakkoja eikä siten viitasammakon lisääntymispaikkoja. Myöskään Eliölajit-tietokannassa ei ole viitasammakkohavaintoja selvitysalueelta tai kahden kilometrin säteeltä sen ympäristöstä.

Selvitysalueella sijaitsevien rakennusten koloissa on mahdollisesti lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Kaavassa esitettävä uusi rakentaminen ei kuitenkaan heikennä tai hävitä mahdollisia rakennuksissa olevia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Luontoselvityksen maastokäynneillä havaittiin kahdeksan majavan pesää. Olemassa olevan tiedon perusteella havaittujen majavanpesien arvioidaankin olevan kanadanmajavien (nykyisin amerikanmajava) pesiä. Kanadanmajava on Suomeen istutettu riistaeläin, eikä sen pesiä katsota kaavoituksessa huomioitaviksi luontokohteiksi.

5 LÄHTEET

BirdLife, 2019. Tärkeät lintualueet. https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/ (luettu 19.9.2019).

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, 2013. Sappionjärvet. https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Sappionjarvet(5010) (luettu 20.9.2019)

European Environment Agency, 2019. https://www.eea.europa.eu. (luettu 3.7.2019)

Hanski, I., Henttonen, H., Liukko, U.-M., Meriluoto M. & Mäkelä A., 2001. Liito-oravan (*Pteromys volans*) biologia ja suojelu Suomessa. Suomen ympäristö 459, Luonto ja luonnonvarat, 130 s.

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

Kontula, T. ja Raunio, A. (toim.) 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Luontotyyppien uhanalainen kirja. Suomen ympäristö 5/2018. Osat I ja II. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö.

Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, 2. Painos. Helsinki.

Kotola, J. 2019. Sähköposti Jukka Kotola 3.7.2019.

Luopioisten kasvisto, 2019. Sammalet. https://www.luopioistenkasvisto.fi/Sivut/sammalet/ (luettu 13.11.2019).

Luonnontieteellinen keskusmuseo, 2018. Vesilintujen laskentaohjeet. https://www.luomus.fi/fi/vesilintujen-laskentaohjeet (Luettu 26.10.2020).

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M., 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö 742, Luonto ja luonnonvarat, s. 114.

Suomen lajitietokeskus, 2020. Laji.fi -portaali. https://laji.fi/ (luettu huhtikuun lopulla ja lokakuussa 2020).

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys 2012: Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille. 7 s.

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys, 2018. http://www.lepakko.fi/ (luettu syyskuussa 2018).

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys, 2019. Suomen lepakkolajit. http://www.lepakko.fi/suomen-lepakkolajit (luettu 28.10.2019).

Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2011. Lintupaikat, Töysä. http://www.sslty.fi/lintupaikat/toysa/ (Luettu 30.10.2020).

Suomenselän lintutieteellinen yhdistys SSLTY ry, 2013. Suomenselän maakunnallisesti arvokkaat lintualueet. MAALI-hankkeen loppuraportti.

SYKE, 2019. Pintavesien tyypittely. https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Pintavesien_tila/Pintavesien_tyypittely (luettu 29.10.2019)

SYKE ja ELY-keskukset, 2019. Latauspalvelu Lapio. http://paikkatieto.ymparisto.fi/lapio/latauspalvelu.html (Luettu 19. ja 20.9.2019).

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi - kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen Ympäristökeskus. Luonto ja luonnonvarat. 196 s.

Tmi Pohjanmaan Luontotieto, 2009. Tuurin yleiskaavan muutos- ja laajennusalueen luontoselvitys, sisältäen Tuurinportin asemakaava-alueen. 24.8.2009.

Alavus
Töysän alueen järvien rantayleiskaavat muinaisjäännösinventointi 2018

Teemu Tiainen
Timo Sepänmaa
Timo Jussila

MIKROLIITTI Oy
PIENI TEHOKAS TERÄVÄ
ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET
TAIDOLLA VUODESTA 1988

Tilaaja: Alavuden kaupunki

Sisältö

Perustiedot **4**
Inventointi **5**
Vesistö- ja esihistoria 5
Historiallinen aika 7
Tervahaudat 7
Tulos 8
Lähteet 9
Isojakokartat 9
Kohdeluettelo **11**
Isojakokartoilta 1761 - 1817 paikannetut talot ja torpat: **13**
Yleiskartat **16**
Vanhoja karttoja **29**
Muinaisjäännökset **39**
1 ALAVUS TOHNI TOHNINMÄKI 39
2 ALAVUS HAKOMÄKI/HANNULA 40
3 ALAVUS PONNERANTA/RASINPERÄ 42
4 ALAVUS AUTIO-PENNALA 43
6 ALAVUS VUORENMAA/VUORELA 45
7 ALAVUS TYRNI 46
8 ALAVUS PELTOMÄKI 47
9 ALAVUS ISORIMMI/KUKKOMÄKI 49
10 ALAVUS KOSKI-TUURI 50
11 ALAVUS KALLIONIEMI 52
12 ALAVUS JYRÄNNOTKO 53
13 ALAVUS KETTUKANGAS 54
14 ALAVUS PETTUTAIKINA 55
15 ALAVUS KAUKOLA 55
16 ALAVUS KIIMAMÄKI 57
17 ALAVUS KAAKKOLAMMINNEVA 58
18 ALAVUS KANGASPURO 1 59
19 ALAVUS KANGASPURO 2 60
20 ALAVUS JÄKÄLÄMÄEN KORKIA 60
21 ALAVUS RAJAMERKKI 372 62
22 ALAVUS PELTOMÄENKANGAS 63
23 ALAVUS SOUKKAPURO 64
24 ALAVUS KULJUNNEVA 65
25 ALAVUS ILORANTA 66
26 ALAVUS LAHDENPELLOT 67
27 ALAVUS LEHTINIEMI 68
28 ALAVUS RANTA-AHO 69
29 ALAVUS TERVASNEVA 70
30 ALAVUS HAUKKAPURO 71
31 ALAVUS SAARIPURO 72
32 ALAVUS HAUKILAMPI 73
33 ALAVUS RANTALANHIEKKA 74
34 ALAVUS LIESKANGAS 1 75
35 ALAVUS LIESKANGAS 2 77

36 ALAVUS LIESKANGAS 3 79
37 ALAVUS VUORIPURO 80
38 ALAVUS PEURALANKANGAS 82
39 ALAVUS SELKÄMAA 83
40 ALAVUS LAUTTANEVA 84
41 ALAVUS RAVIRATA 85
42 ALAVUS HAANPÄÄNKORPI 86
43 ALAVUS HEIKINRINNE 87
44 ALAVUS TUOVILA 89
45 ALAVUS PASSI 1 90
46 ALAVUS PASSI 2 91
47 ALAVUS WIERUNKETO 92
62 ALAVUS KOIVU NEVAN LÄHDET 95
63 ALAVUS KORTESMÄKI 96
65 ALAVUS KAUNISMAA 97
66 ALAVUS WALKIA NUA RÅ 100
67 ALAVUS AHOLA 101
68 ALAVUS VUORIPURO 2 101
70 ALAVUS VUORIPURO 3 103
71 ALAVUS LIESKANGAS 4 103
Muut kulttuuriperintökohteet 104
53 ALAVUS SOLDAT TORP 104
73 ALAVUS MANTERE 105
Mahdolliset muinaisjäännökset 107
48 ALAVUS ACKALA 107
50 ALAVUS KIRVESLUOMA ELLER LIESMÄKI 109
51 ALAVUS MÄKELÄ 110
52 ALAVUS TOHNI 111
54 ALAVUS TURI 112
55 ALAVUS LAURILA 113
57 ALAVUS SUTALA 114
58 ALAVUS MUTKA 116
59 ALAVUS HEIKILÄ 117
61 ALAVUS MÄHÖNEN 118
64 ALAVUS TONTTI 120
69 ALAVUS SELKÄ NEVAN SAARI 121
72 ALAVUS JUPPO 123
Tuhoutunut muinaisjäännös 124
5 ALAVUS NIKU-PENNALA 124
Tervahaudat 126
Löytöpaikat 132

Kansikuva: Tervahauta Akkojärven länsipuolella (raportin kohde 12 Jyränotko). Kaakkoon.

Perustiedot

Alue: Alavus Töysä. Inventoidun alueen koko oli hieman yli 300 km².

Tarkoitus: Selvittää alueella sijaitsevat kiinteät muinaisjäännökset ja muut kulttuurihistorialliset, suojeltavaksi katsottavat jäännökset.

Työaika: Maastotyö 8. – 13.9.2018

Kustantaja: Alavuden kaupunki

Tekijät: Mikroliitti Oy, Teemu Tiainen ja Timo Sepänmaa. Valmistelussa ja raportin koostamisessa myös Timo Jussila.

Tulokset: Inventointialueelta tunnettiin entuudestaan yhdeksän kiinteää muinaisjäännöstä (kivikautisia asuinpaikkoja) sekä kaksi tuhoutuneeksi katsottua muinaisjäännöstä (rautakautinen hauta sekä historiallisen ajan tarinapaikka). Lisäksi alueelta tiedettiin 18 kivikautista löytöpaikkaa, joita ei kuitenkaan oltu merkitty muinaisjäännösrekisteriin.

Inventoinnissa löydettiin 44 kiinteää muinaisjäännöstä, joista 36 ajoittuu historialliseen aikaan (26 tervahautaa, hiilihauta ja -miilu, viisi rajamerkkiä, kaksi autioitunutta talon paikkaa sekä yksi raivaus/kaskiröykkiöalue). Ajoittamattomiksi muinaisjäännöksiksi jäi kolme kuoppajäännöskohdetta. Kivikautisia asuinpaikkoja alueelta löydettiin viisi. Toinen aiemmin tuhoutuneeksi muinaisjäännökseksi katsotuksi kohteista on inventointihavaintojen perusteella kiinteä muinaisjäännös.

Kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi alueelta löydettiin kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta (sotilastorpan paikka ja tilusrajalla oleva rajamerkki). Mahdollisia muinaisjäännöksiä alueella on 163 (13 vanhaa talonpaikkaa ja 150 tervahautaa).

Inventoinnin jälkeen alueelta tunnetaan 54 kiinteää muinaisjäännöstä, kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta, 163 mahdollista muinaisjäännöstä sekä 18 irtolöytöpaikkaa.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa, ellei muuta mainittu. Maastokartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta elokuulta v. 2018. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu elokuussa 2018. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat digitaalisia. Valokuvat ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä.

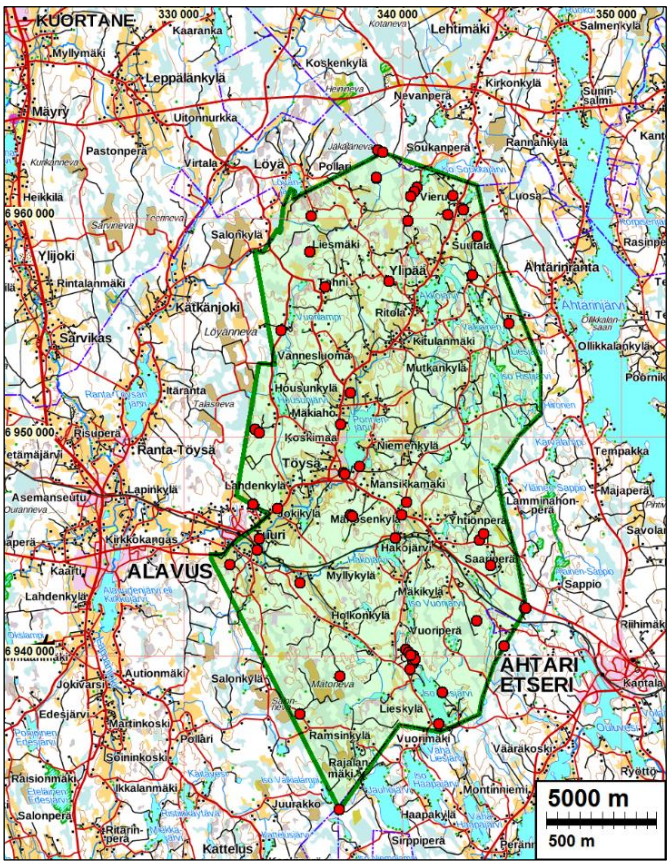

Inventointialue on rajattu vihreällä viivalla viereiseen karttaan. Alueen kiinteät muinaisjäännökset on merkitty punaisin pistein.

Inventointi

Alavuden kaupunki on laatimassa Töysän alueen rantaosayleiskaavaa. Kaupunki tilasi kaavatyöhön liittyvän muinaisjäännösinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Muinaisjäännösinventoinnin maastotyöstä vastasivat Teemu Tiainen ja Timo Sepänmaa 8.-13.9.2018. Inventoinnin valmistelu- ja raportointityöhön osallistui Tiaisen ja Sepänmaan lisäksi myös Timo Jussila.

Vaikka kyseessä oli rantayleiskaavan selvitysaineistoon liittyvä muinaisjäännösinventointi, tuli inventoinnissa huomioida koko Töysän alueen muinaisjäännökset, ei pelkästään ranta-alueilla sijaitsevat. Kyseessä oli siis pikemminkin Töysän alueen arkeologinen perusinventointi kuin pelkkä rantakaavainventointi.

Inventointialueen pinta-ala on noin 300 km². Alue on Alavuden itäosaa, vanha Töysän kunta. Alue rajautuu idässä ja etelässä Ähtäriin, pohjoisessa Alajärveen ja luoteessa Kuortaneeseen. Laajan inventointialueen maasto ja maaperä on varsin vaihtelevaa: asutus alueella on keskittynyt järvien ja jokien läheisyyteen, missä maaperä on pääosin savikkoista. Laajempia hiekka-alueita on alueen pohjoisosassa Akkojärven ja Iso Soukkajärven läheisyydessä sekä alueen eteläosassa Iso Liesjärven pohjoispuolella Lieskankaalla. Metsäiset osuudet inventointialueella ovat tyypillistä eteläpohjalaista metsämaastoa, missä maapohja vaihtelee soiden, kallioiden, kivikkojen ja moreenipohjaisten alueiden välillä. Alueen matalimmat kohdat ovat noin 110 metrin korkeustasolla (Töysänjoki alueen länsiosassa). Korkein kohta inventointialueella on sen pohjoisosan Jäkälämäki, mikä kohoaa yli 180 metrin korkeuteen. Inventointialueen vesistöhistoria käydään tarkemmin läpi seuraavassa luvussa.

Vesistö- ja esihistoria

Tutkimusalueen järvet – osa-alueiden alimmat korkeustasot – sijoittuvat noin 112 - 178 m korkeustasoille. Alimmat korkeustasot sijoittuvat alueen kesiosan länsilaidalle, Tuurin ja Ponnenjärven väliselle alueelle. Tuurin itäpuolella oleva Riihonjärvi on 112 m korkeustasolla. Järvi on kuroutunut muinaisesta Itämerestä sen Litorinamerivaiheessa, karkeasti n. 6000 eKr.

Itämeri on siis vetäytynyt alueelta n. 6000 eKr. mennessä, mesoliittisella kivikaudella. Alueen korkeimmalla sijaitseva järvi on alueen pohjoispäässä sijaitseva Iso-Soukkajärvi n. 178 m korkeustasolla. Järvi on kuroutunut muinaisesta Itämerestä sen Ancylusjärvivaiheessa, karkeasti n. 8400 eKr., jolloin maassamme tiedetään olleen jo ihmisasutusta. Rantasidonnaisia, Ancylusjärven ja Litorinameren rannoilla sijainneita kivikautisia asuinpaikkoja voi siis alueelta löytää periaatteessa kaikkialta 178 m korkeustason alapuolelta.

Ponnenjärvi (123 m tasolla) on kuroutunut Litorinamerestä karkeasti n. 6500 eKr. Hakojärvi (132 m) on kuroutunut noin 7000 eKr. Alueen eteläpäässä sijaitseva Liesjärvi (146 m) on kuroutunut ensin eteläpäästään n. 7600 eKr. ja pian sen jälkeen myös pohjoispäästään. Ennen kuroutumista on Liesjärven alueen kautta kulkenut pitkä, sokkeloinen ja paikoin kapea Ancylusjärven salmi etelästä nykyisten Haapajärvien alueen kautta nykyisen Näsijärven vesistön alueen laajoille Ancylusjärven saaristoisille selille ja lahdille sekä Liesjärven kohdalta edelleen pohjoiseen Holkonkylän ja aluksi myös Hakojärvien kautta pohjoisesta kiertäen Tuurin seudulle josta on auennut laajempi ulappa länteen. Tämä Ancylusjärven vesireitti lukuisine salmineen ja sokkeloisine saaristoineen on ollut paitsi erinomainen kulkureitti niin ilmeisesti myös mainio pyyntialue.

Erityisesti Liesjärven pohjoispuolinen Lieskankaan alue on mitä potentiaalisinta maastoa mesoliittisen kivikauden Ancylusjärvivaiheen aikaiselle asutukselle. Se olisi hyvä ottaa huomioon kun

maankäyttöä ja muuta rakentamista alueella suunnitellaan – myös niillä alueilla jotka nyt sijaitsevat kaukana nykyisistä rannoista, mutta alle 170 m korkeustasoilla. Kuroutumisensa jälkeen Liesjärvi on ollut transgressiivinen (veden taso on ollut nouseva).

Akkojärvi ja muut, pienemmät alueen koillisosan järvet, jotka sijaitsevat 160-170 m korkeustasoilla, ovat kuroutuneet Ancylusjärvestä jo ennen 8000 eKr., kuitenkin aikana jolloin massamme jo oli asutusta.

Järvien kuroutumisten jälkeen alueella on saattanut olla, ja eräiden topografisten havaintojen perusteella on hyvin todennäköisesti ollut, lukuisia erikokoisia ja eriaikaisia muinaisjärviä, jotka sitten ovat luonnostaan kuivahtaneet niiden lasku-uomien kynnysten kuluessa tai maan kallistumisen aiheuttamien virtaussuuntien muutosten takia (maa kallistuu alueella luoteesta kaakkoon ja tuhansien vuosien aikana alkujaan pohjoiseen virranneet uomat kuivuvat ja vesi puhkoo uusia uomia kaakkoon). Ne nykyiset järvet, joiden lasku-uoma on altaan pohjois-luoteisosassa, ovat transgressiivisia eli niissä vedentaso on lasku-uoman kaakkoispuolella nouseva. Tällaisten järvien kaakkoisosassa kuroutumisen jälkeiset asuinpaikat saattavat olla nykyisen vedentason alapuolella – tai järven historiallisella ajalla tehtyä laskua edeltäneen luontaisen vedentason alapuolella, vaikkakin nykyisessä rannassa.

Alue on siis ollut mesoliittisella kivikaudella runsasvesistöinen, alkujaan supistuvan Ancylysjärven sokkeloista saaristoa pitkine vuonoineen ja kapeine salmineen ja sittemmin järvi ja jokireittien kirjomaa sisävesistöä. Mesoliittisen pyyntikulttuurin asujien kannalta tämä seutu on ollut aluetta jossa ”kaikki palvelut ovat lähellä ja ne ovat runsaita” sekä päälle vielä hyvät kulkuyhteydet. Myös vesistöjen supistuttua ovat alueen lukuisat järvet ja niiden väliset joki- ja puroreitit mahdollistaneet alueella asumisen ja pyyntireviirit ehkä useallekin ryhmälle. Tosin keraamista kivikautta ei alueelta vielä ole (varmuudella) löydetty nykyisten vesien rannoilta.

Alue on siis kaikkiaan varsin potentiaalinen erityisesti mesoliittiselle kivikaudelle, mutta myös myöhemmän pyyntikulttuurin asutukselle. Jälkiä niistä - eli muinaisjäännöksiä - voi siis löytää järvien nykyrantojen ja alueen pohjoisosassa n. 178 m korkeustason ja etelä-kaakkoisosassa n. 168 m korkeustasojen väliseltä alueelta. Muinaisjäännöksille potentiaalista rantaviivaa on siis alueella monikymmenkertaisesti nykyiseen rantaviivaan nähden.

Alueelta tunnettiin entuudestaan yhdeksän esihistoriallista asuinpaikkaa. Nyt tehdyssä inventoinnissa löydettiin viisi ”uutta” esihistoriallista asuinpaikkaa sekä kolme ajoittamattomaksi jäänyttä kuoppajäännöstä, jotka voivat olla esihistoriallista alkuperää. Entuudestaan tunnetut asuinpaikat sijaitsevat pelloilla, jotka inventoinnin aikana olivat kyntämättä – uusia havaintoja niiden kohdilta ei saatu. Inventoinnin yhteydessä löydetyt asuinpaikat sijaitsevat metsämaastoissa.

Muinaisjäännösrekisterissä ei Töysän alueelle ole merkitty ainoatakaan kivikautista irtolöytöpaikkaa. Kaarlo Katiskosken inventointiraportissa (v. 1992) on lueteltu 18 kivikautista löytöpaikkaa, jotka sijoittuvat nyt inventoidulle alueelle. Luettelo löytöpaikoista (Katiskosken mukaan) on tämän raportin lopussa.

Ainoa (myöhäis)rautakautinen kohde alueella on *Niku-Pennala* nimellä tunnettu paikka (raportin kohde 5), josta on 1900-luvun alussa löydetty miehen ja naisen ruumishautaan viittaavaa esineistöä. Niku-Pennala sijoittuu nykyisen omakotitalon kohdalle ja piha-alueelle eikä ole enää suojelukohde.

Historiallinen aika

Inventointialueelta ei tunnettu entuudestaan historialliseen aikaan ajoittuvia muinaisjäännöksiä. Tämä johtuu siitä, että alueella ei ole tehty kattavia arkeologisia tutkimuksia 2010-luvulla, jolloin historiallisen ajan kohteisiin on alettu kiinnittämään huomiota.

Töysän alue tunnettiin keskiajalla Lapuan ja Ruoveden suurpitäjien alueilla sijoittuvana Ponnenmaan eräalueena, joka oli keskiajalla ainakin pirkkalaisten ja kyröläisten nautinta-aluetta. Useamman pitäjän alueelle ulottuneen erämaan epäselvistä rajoista kiisteltiin useaan otteeseen, aina käräjiä myöten, 1500- ja 1600-luvuilla. Selvänä päätöksenä siitä, että Ponnenmaa ei kuulu Hämeeseen, voidaan pitää Vaasan ja Hämeen läänien rajojen määrittelyä vuonna 1760 – Ponnenmaa, ja siten myös Töysän alue, kuului tässä määrittelyssä Vaasan läänin puolelle. Ponnenmaan alueella on jo eräkaudella ollut asumuksia, eräsijoja, joissa on todennäköisesti asuttu kausiluontoisesti. Ensimmäinen merkintä Töysäjärven kylästä on vuoden 1568 veroluettelossa. Tuolloin kylässä on ollut kahdeksan uudistilaa. Näiden uudistilojen isäntien nimet mainitaan jo edellisvuoden verokirjoissa, joskin Alavudenjärven kylän yhteydessä. Isäntien sukunimien (mm. Suikoinen, Suhoinen, Kituinen ja Romppainen) perusteella on päätelty, että Töysän 1560-luvulla tapahtunut asuttaminen on tapahtunut Savosta käsin. (Laukkonen 1989: 29-36).

Inventoinnin valmisteluvaiheessa tarkastettiin aluetta kuvaavat 1960- ja 1980-lukujen peruskartat sekä 1840-luvulla laaditut ns. pitäjänkartat. Näiden lisäksi tarkastettiin vuosina 1761-1817 laaditut isojaon jakokartat, joista paikannettiin alueen talot, myllyt ja rajamerkit yms. arkeologisesti mahdollisesti kiinnostavat kohteet. Isojaonkarttojen tarkemmat tiedot esitetään taulukossa **Isojakokartat**. Kohdekuvauksissa käytettyihin karttoihin viitataan kyseisen taulukon karttatunnisteella, minkä avulla ko. kartan voi identifioida tarkemmin.

Vuosina 1761-1763 laaditut isojakokartat (Spoof) kuvaavat maantieteellisesti pieniä alueita, käytännössä vain yksittäisiä taloja ja niiden välitöntä lähiympäristöä. Näiden karttojen perusteella paikannettiin kolme mahdollista muinaisjäännöstä (raportin kohteet 48, 54 ja 72). Loput näiltä kartoilta paikannetut kohteet ovat joko nykyisin asuttujen talojen/pihapiirien kohdalla tai tuhoutuneet myöhemmän maankäytön seurauksena.

Vuosina 1814-1817 laaditut isojaon kartat (Ingman) kuvaavat koko inventoitua aluetta. Näihin karttoihin on siis merkitty alueella sijainneiden talojen lisäksi mm. alueen vesistöt, pellot sekä tiluksien, kylien ja pitäjien rajat. Näiltä kartoilta paikannetuista kohteista kiinteiksi muinaisjäännöksiksi osoittautui yhdeksän (talon paikkoja sekä rajamerkkejä) ja mahdollisiksi muinaisjäännöksiksi 11 (yksi rajamerkki ja 10 talon paikkaa) kohdetta. Loput 1810-luvulla laadituilta kartoilta paikannetuista kohteista sijoittuvat joko edelleen asuttuun ympäristöön tai ne ovat tuhoutuneet myöhemmän maankäytön seurauksena.

Tervahaudat

Töysä on tunnettu tervanpolttopitäjä. Tervaa alueella on tehty varmuudella jo 1600-luvun loppupuolella ja mahdollisesti jo tätäkin aiemmin, ja se jatkui aina 1900-luvun alkupuoliskolle saakka. Tervanpolton merkityksestä Töysälle kertoo sekin seikka, että valittaessa Töysälle vaakunaa (v. 1945), oli yksi vahvimmista vaakuna-aihe ehdokkaista kolmea mustaa kättä, tervakouria, kuvaava vaakuna. Vaakunaksi valittiin kuitenkin Tohnin ristiraunioita kuvaava vaakuna-aihe.

Teoksessa *Töysän historia* on kartta, johon on merkitty 134 kunnan alueella poltettua tervahautaa. Suurin osa kartan tervahaudoista on nimetty ja pienen osan kohdalla on esitetty myös nii-

den polttoajankohta (vaihtelee vuosien 1826-1950 välillä). Kartan yhteydessä todetaan, että kartasta puuttuu 36 tervahautaa. (Laukkonen 1989: 67-78).

Inventoinnin valmisteluvaiheessa tarkastettiin Maanmittauslaitoksen rinnevarjostuskartat, joista havaittiin 179 tervahautaa tai sellaiseksi arveltua maastonmuotoa. Maastossa näistä tarkastettiin nelisen kymmentä – mukaan lukien kaikki epämääräisimmät tervahaudoiksi tulkitut maastonmuodot, joista osa osoittautui luontaisiksi maastonmuodoiksi ja osa tervahaudoiksi. Rinnevarjostuskarttoja tarkastellessa on muistettava, että kaikki tervahaudat eivät näy niissä.

Rinnevarjostuskartoista havaituista tervahaudoista maastossa jätettiin tarkastamatta selkeimmin tervahaudoilta näyttäneet ilmiöt, eli niin sanotut ”varmat tapaukset”. Myös Töysän alueen peruskarttoihin on merkitty useita kymmeniä tervahautoja. Näistä maastossa tarkastettiin muutamia. Tällaisia maastossa tarkastamattomia tervahautoja alueella on kaikkiaan 150, jotka nyt tehdyn inventoinnin yhteydessä tulkitaan mahdollisiksi muinaisjäännöksiksi.

Aiemmin mainitun tervahautakartan (Laukkonen 1989: 76-78) mittakaavataso on sen verran pieni, että sen avulla yksittäisen tervahaudan tarkkaa sijaintia on mahdoton paikantaa. Kartan voi kuitenkin asemoida nykykoordinaatistoon arviolta alle sadan metrin tarkkuudella, jolloin *Töysän historiassa* esitettyjen tervahautojen rinnalle voi laittaa myös nyt maastossa tarkastetut sekä tarkastamatta jätetyt tervahaudat. Tämän yhdistelmäkartan perusteella voi todeta muun muassa sen, että Mutkankylän eteläpuolella näkyy rinnevarjostuskartassa huomattavasti enemmän tervahautoja, kuin mitä teoksessa esitetään. Liesjärven koillispuolelle teoksessa on puolestaan esitetty toistakymmentä sellaista tervahautaa, joita ei näy rinnevarjostuskartoissa.

Museoviraston julkaiseman oppaan mukaan kaikki vähintään sadan vuoden ikäiset tervahaudat ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä. Oppaan mukaan tervahautoja suojellessa on kuitenkin otettava huomioon niiden ”konteksti suhteessa elinkeinon historiaan alueella”. Jokaisen tervahaudan suojelu ei ole mahdollista saati mielekästä niiden paikoittaisen esiintymistiheyden vuoksi (Niukkanen 2009: 52-53).

Maastotöiden aikana alueelta havaittiin kaikkiaan 26 tervahautaa, jotka ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä. Näiden maastossa todettujen tervahautojen lisäksi alueella on siis 150 maastossa tarkastamatonta tervahautaa, jotka ovat mahdollisia muinaisjäännöksiä. Näiden lisäksi alueella on suurella todennäköisyydellä jonkinmoinen määrä sellaisia tervahautoja, joita ei näy rinnevarjostuskartoissa tai joita ei ole merkitty peruskarttoihin. Töysän alueen lukuisten tervahautojen lopullisesta muinaisjäännösstatuksesta päättää museoviranomainen.

Tulos

Inventointialueelta tunnettiin entuudestaan yhdeksän kiinteää muinaisjäännöstä (kivikautisia asuinpaikkoja) sekä kaksi tuhoutuneeksi katsottua muinaisjäännöstä (rautakautinen hauta sekä historiallisen ajan tarinapaikka). Inventoinnin tuloksena toinen tuhoutuneiksi katsotuista kohteista on kiinteä muinaisjäännös (tarinapaikka). Lisäksi alueelta tunnettiin 18 kivikautista löytöpaikkaa, joita ei kuitenkaan oltu merkitty muinaisjäännösrekisteriin.

Inventoinnissa löydettiin 44 kiinteää muinaisjäännöstä. Näistä viisi on kivikautisia asuinpaikkoja. Kolmen kuoppajäännöskohteen ajoitusta ei saatu selvitettyä, joten ne jäävät ajoittamattomiksi kohteiksi. Historiallisen ajan kiinteitä muinaisjäännöksiä inventoinnin aikana todettiin 36 (26 tervahautaa, hiilihauta ja -miilu, viisi rajamerkkiä, kaksi autioitunutta talon paikkaa sekä yksi raivaus/kaskiröykkiöalue).

Kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi alueelta löydettiin kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta (sotilastorpan paikka ja tilusrajalla oleva rajamerkki). Mahdollisia muinaisjäännöksiä alueella on 163 (13 vanhaa talonpaikkaa ja 150 tervahautaa). Nämä talonpaikat paikannettiin isojaon kartoilta, mutta maastossa niistä ei pystytty saamaan havaintoja, koska ne sijoittuvat kyntämättömiin peltoihin tai hyvin tiheään pusikkoon. Tervahaudat on paikannettu rinnevarjostuskartoilta ja peruskartoilta.

Inventoinnin jälkeen alueelta tunnetaan 54 kiinteää muinaisjäännöstä, kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta, 163 mahdollista muinaisjäännöstä sekä 18 irtolöytöpaikkaa.

15.11.2018

Teemu Tiainen & al.

Lähteet

Jussila, Timo 2000: Pioneerit Keski-Suomessa ja Savossa. Rannansiirtymisajoitusmenetelmien perusteita ja vertailua. Muinaistutkija 2 / 2000.

Laukkonen, Ilmari 1989: Töysän historia. Vaasa 1989.

Niukkanen, Marianna 2009: Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset – tunnistaminen ja suojelu. Museovirasto 2009.

Peruskartat 2223 08, 2223 09, 2224 07, 2224 08 ja 2224 10, 1961 -1962. Maanmittauslaitos.

Siiriäinen Ari, 1978: Archaeological Shore Displacement Chronology in Northern Ostrobothnia, Finland. Iskos 2.

Tikkanen M. & Seppä H., 2001: Postgalcial history of Lake Näsijärvi, Finland, and the origin of the Tammerkoski Rapids. Fennia 179: 1: 129-141.

Arkistolähteet:

Jussila, Timo 2006: Alavuden pohjoisosan järvien rantaosayleiskaavan (2. osan) alueiden muinaisjäännösinventointi 2006. Mikroliitti Oy.

Katiskoski, Kaarlo 1992: Töysä. Esihistoriallisten kohteiden inventointi.

Kartta Töysän pitäjästä, Kuortaneen kihlakuntaa, Waasan lääniä. 1840-luvulla (pitäjänkartta). Maanmittaushallitus.

Simpsonen-Robins, Laija & Hämäläinen, Heikki 2017: Arkeologinen perintömme - esiselvityshankkeen inventointiraportti. Alavus, Kuortane, Ähtäri.

Isojakokartat

nro	kylä	vuosi	Tekijä	Otsikko	Sig-num
A1	Perä Töysä	1761	Spoof, Eric Å.	Geometrisk Charta öfver En del Hemmans Åkar och Ängar af Perä Töysä By, uti österbotns Hövdingedöme Korsholma Norra Fögderie Lappo Socken Cuortane Capell affattat år 1761 af Eric Å. Spoof. C. Charta delen numero 4.	E49:10
A2	Perä Töysä	1761	Spoof, Eric Å.	Pääotsikko kuten A0:ssa. Charta delen af Perä Töysä numero 5.	E49:10

A3	Perä Töysä	1761	Spoof, Eric Å.	Geometrisk Charta öfver En del Hemmans Åkar och Ängar af Perä Töysä By Cuortane Capell och Lappo Socken affattade År 1761 af Eric Å. Spoof. Charta delen Numero7	E49:10
A5	Perä Töysä	1762	Spoof, Eric Å.	Geometrisk Charta öfver Närsfående Hemmans Åkars en del Ängar jemte några Ängars för Pennanen, Belägne ute Österbotna Hövdingedöme Korsholma Norra Fögderie Lappo Socken Cuortane Capell och Perä Töysä By år 1762 af Eric Å Spoof. Numero 8.	E49:10
A6	Perä Töysä	1762	Spoof, Eric Å.	Geometrisk Charta öfver Mutka Hemmans Åker en dek Ängar, jemte någon Ång för Pennanen Hutoniemi och Lambimäki, Belägne uti Österbotns Hövdingedöme Korsholms Norra Fögderie Lappo Socken Cuortane Capell och Perä Töysä By affattad år 1762 af Eric Å Spoof. Charta Delen Numero 9.	E49:10
A7	Perä Töysä	1763	Spoof, Eric Å.	Geometrisk Charta öfver Närsfående Hemmans Åkars en del Ängar Belägne uti Österbotns Hövdingedöme Korshols Norra Fögderia Lappo Sokn Cuortane Capell och Perä Töysä By, Affattad år 1763. af Eric Å. Spoof. Charta Delen Numero 10.	E49:10
B9	Töysä	1814-1817	Ingman, H	Karta delen N:1 öfver Töysä Bys Åker, Äng och Skogs belägen uti Kuortane Socken Korsholms Östra Härad och Wasa Län.	E49:11
B10 – B13	Töysä	1814-1817	Ingman, H	Pääotsikko kuten B9:ssä. Karta delen N:1	E49:11
B14 – B23	Töysä	1814-1817	Ingman, H	Pääotsikko kuten B9:ssä. Karta Delen N:2	E49:11

Kohdeluettelo

Rnro = raportin kohdenumero. Nro:t 1-11 ovat ennestään tunnettuja, muut inventoinnissa havaittuja.

Rnro	N	E	nimi	ajoitus	tyyppi	laji	Status	kaava
1	6956948	336395	Tohni Tohninmäki	historiallinen	palvonta	tarinapaikka	-	SM
2	6952112	337559	Hakomäki/Hannula	kivikautinen	asuinpaikka		muinaisj	SM
3	6950659	337103	Ponneranta/Rasinperä	kivikautinen	asuinpaikka		muinaisj	SM
4	6948467	337252	Autio-Pennala	kivikautinen	asuinpaikka		muinaisj	SM
5	6948407	337299	Niku-Pennala	rautakautinen	hautaus	ruumiskalmisto		x
6	6948761	337983	Vuorenmaa/Vuorela	kivikautinen	asuinpaikka		muinaisj	SM
7	6946535	339884	Tyrni	kivikautinen	asuinpaikka		muinaisj	SM
8	6946828	334232	Peltomäki	kivikautinen	asuinpaikka		muinaisj	SM
9	6945445	333407	Isorimmi/Kukkomäki	kivikautinen	asuinpaikka		muinaisj	SM
10	6944937	333145	Koski-Tuuri	kivikautinen	asuinpaikka		muinaisj	SM
11	6945467	339614	Kallioniemi	kivikautinen	asuinpaikka		muinaisj	SM
12	6957198	339307	Jyrännotko	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
13	6950453	333197	Kettukangas	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
14	6950296	333388	Pettutaikina	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
15	6937444	335256	Kaukola	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
16	6959237	343361	Kiimamäki	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
17	6960229	342017	Kaakkolamminneva	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
18	6961883	338732	Kangaspuro 1	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
19	6961927	338741	Kangaspuro 2	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
20	6963162	338811	Jäkälämäen Korkia	historiallinen	raja	rajamerkki	muinaisj	SM
21	6963076	339047	Rajamerkki 372	historiallinen	raja	rajamerkki	muinaisj	SM
22	6961472	340597	Peltomäenkangas	kivikautinen	asuinpaikka		muinaisj	SM
23	6961280	340467	Soukkapuro	kivikautinen	asuinpaikka		muinaisj	SM
24	6958535	335694	Kuljunneva	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
25	6961069	340305	Iloranta	kivikautinen	asunta	asuinpaikka	muinaisj	SM
26	6955265	344795	Lahdenpellot	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
27	6957494	343134	Lehtiniemi	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
28	6961109	342235	Ranta-aho	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
29	6959938	340178	Tervasneva	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
30	6947130	340123	Haukkapuro	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
31	6945394	343457	Saaripuro	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
32	6944229	343960	Haukilampi	historiallinen	valmistus	hiilimiilu	muinaisj	SM
33	6937018	341590	Rantalanhiekka	kivikautinen	asuinpaikka		muinaisj	SM
34	6939747	340409	Lieskangas 1	kivikautinen	asuinpaikka		muinaisj	SM
35	6939868	340413	Lieskangas 2	historiallinen	valmistus	hiilihauta	muinaisj	SM
36	6939489	340291	Lieskangas 3	ajoittamaton	tunnistamaton	kuoppajäännös	muinaisj	SM

37	6940120	340425	Vuoripuro	ajoittamaton	tunnistamaton	kuoppajäännös	muinaisj	SM
38	6945677	343637	Peuralankangas	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
39	6941692	343329	Selkämaa	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
40	6939175	337086	Lauttaneva	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
41	6944258	332057	Ravirata	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
42	6943448	335255	Haanpäänkorpi	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
43	6947023	333100	Heikinrinne	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
44	6954968	334399	Tuovila	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
45	6946525	337567	Passi 1	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
46	6946465	337642	Passi 2	historiallinen	maatalous	raivausröykkiöitä	muinaisj	SM
47	6960453	342705	Wierunketo	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka	muinaisj	SM
48	6957170	341148	Ackala	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka	mahd mj	-
50	6958213	338371	Kirvesluoma eller Liesmäki	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka	mahd mj	-
51	6958183	337971	Mäkelä	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka	mahd mj	-
52	6956954	336367	Tohni	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka	mahd mj	-
53	6944795	333116	Soldat torp	historiallinen	asuinpaikka	torppa	mahd mj	-
54	6944914	333153	Turi	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka	mahd mj	-
55	6950406	334283	Laurila	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka	mahd mj	-
57	6958037	341641	Sutala	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka	mahd mj	-
58	6953719	343060	Mutka	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka	mahd mj	-
59	6955127	343466	Heikilä	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka	mahd mj	-
61	6946584	339997	Mähönen	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka	mahd mj	-
62	6942277	345571	Koivu Nevan Lähdet	historiallinen	asuinpaikka	rajamerkki	muinaisj	SM
63	6940559	344567	Kortesmäki	historiallinen	asuinpaikka	rajamerkki	muinaisj	SM
64	6941353	339847	tontti	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka?	mahd mj	-
65	6938450	341752	Kaunismaa	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka	muinaisj	SM
66	6933093	337056	Walkia Nua Rå	historiallinen	asuinpaikka	rajamerkki	muinaisj	SM
67	6940380	340081	Ahola	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
68	6940276	340206	Vuoripuro 2	ajoittamaton	tunnistamaton	kuoppajäännös	muinaisj	SM
69	6939719	344071	Selkä Nevan Saari	historiallinen	raja	rajakivi	mahd mj	-
70	6939950	340514	Vuoripuro 3	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
71	6940146	340322	Lieskangas 4	historiallinen	valmistus	tervahauta	muinaisj	SM
72	6943907	339601	Juppo	historiallinen	asuinpaikka	talonpaikka	mahd mj	-
73	6960158	335775	Mantere	historiallinen	raja	rajamerkki	mkp	S

Isojakokartoilta 1761 - 1817 paikannetut talot ja torpat:

Paikannustarkkuus arviolta 10 - 40 metriä
Sarakeselite: Rnro =raportin kohdenumero, nro = ”työnumero” karttaviitteeksi, IJK isojakokartan numero, mikä viittaa edellisen taulukon ensimmäiseen sarakkeeseen, kmrk = merkintä isojako-kartalla, nimi = nimi isojakokartalla, laji = talo/torppa

Rnro	nro	N	E	IJK	kmrk	nimi	laji
-	1	6949001	336907	A1	4	Pavola	talo
-	2	6949016	336997	A1	3	Härranen	talo
-	3	6948560	337152	A1	11	Pennanen	talo
-	4	6948798	336855	A1		Soldat Torp	torppa
-	5	6948576	336921	A1		Soldat Torp	torppa
54	6	6944914	333153	A2	5	Turi	talo
-	7	6945232	333226	A2	24	Kukomäki	talo
-	8	6944795	333116	A2		Soldat Torp	torppa
-	9	6951788	337353	A3	23	Hakomäki	talo
-	11	6949615	338066	A3	13	Hutoniemi	talo
72	12	6943907	339601	A5	19	Juppo	talo
-	14	6941018	337762	A5	12	Lahnanen	talo
-	17	6955512	342214	A7	22	Lambimäki	talo
48	18	6957170	341148	A7	15	Ackala	talo
-	19	6950961	334182	A7	21	Housu	talo
-	23	6938622	340376	B9	6?	Kejsala	talo
65	25	6938450	341752	B9	79	Kaunismaa	talo
-	26	6936001	338058	B9	16	Ramsila	talo
-	28	6941590	336805	B10	94	Knisvilä	talo
-	29	6941401	337320	B10	96	Holko	talo
-	30	6941375	340135	B10	45	Wuorensalmi	talo
64	31	6941353	339847	B10		tontti	?
-	34	6944130	333579	B11	44	Pundasniemi	talo
-	35	6946107	335551	B11	33	Rihojärvi	talo
-	36	6946522	335863	B11	32	Frändilä	talo
46	37	6946391	337834	B11	61?	Passi?	talo
-	38	6946502	333563	B12	69?	Witamäki	talo
-	39	6947877	335438	B12	74	Riholechto	talo
-	40	6946753	333920	B12	54	Jokiaho	talo
-	41	6947063	334300	B12	62	Peldomäki	talo
-	42	6948365	334227	B12	83	Andila	talo
-	44	6951134	334481	B12	21	torp	torppa
55	45	6950406	334283	B12	68	Laurila	talo
-	46	6948708	336420	B12	84	Hedborg	talo
-	47	6948724	336830	B12		kirkko	kirkko

-	48	6952005	333959	B13	82	Tuoko	talo
-	51	6956892	342731	B15	1	Ketola eller Salmi	talo
-	52	6958117	342381	B15	59	Pohjaslachti	talo
-	53	6955388	340947	B15	1	Torp	torppa
-	55	6958447	340641	B15	47	Hirvelä	talo
47	56	6960453	342705	B15	71	Wieronketo	talo
57	57	6958037	341641	B15	64	Sutala	talo
-	58	6957377	339045	B15	17	Kirvesluoma	talo
-	59	6957547	338153	B15	17	Kirvesluoma eller Palo-mäki	talo
50	60	6958170	338375	B15	17	Kirvesluoma eller Lies-mäki	talo
51	61	6958183	337971	B15	50	Mäkelä	talo
-	65	6956034	336204	B17	52	Raiskinmäki	talo
-	66	6956836	336195	B17	10	Torp	torppa
-	67	6956954	336367	B17	10	Tohni	talo
-	68	6956334	336513	B17	29	Kockola	talo
-	69	6951405	342509	B18	87	Pesola	talo
58	70	6953719	343060	B18	2	Mutka	talo
-	72	6953735	345728	B18	61	Annala	talo
59	73	6955127	343466	B18	78	Heikilä	talo
-	81	6949695	336858	B19	73	Rihimäki	talo
-	83	6949758	337916	B19	13	Hotoniemi	talo
-	84	6950358	336983	B19	42	Ojanpärä	talo
-	85	6951352	337174	B19	36	Ahola	talo
-	87	6951647	338220	B19	85	Korkianiemi	talo
-	88	6951710	338629	B19	57	Rautio	talo
-	89	6951494	339143	B19	81	Backala	talo
-	90	6954256	339924	B19	1	Kitula	talo
-	91	6940228	342231	B20	86	Erickelä	talo
-	94	6940608	344518	B20	88	Kortesmäki	talo
-	99	6942104	339970	B21	90	Ekola	talo
-	100	6944003	339534	B21	19	Juppo (n)	talo
-	101	6943752	339454	B21	19	Juppo (s)	talo
-	102	6943782	340192	B21	92	Hakola	talo
-	103	6942788	341221	B21	89	Kuivasmäki	talo
-	104	6943024	342025	B21	70	Ylimäki	talo
-	105	6943307	342230	B21	30	Katajamäki	talo
-	109	6945678	339584	B23	93	Kallionjemi	talo
-	110	6944598	338763	B23	34	Hakojärvi	talo
61	111	6946584	339997	B23	14	Möhönen	talo
-	112	6946343	340481	B23	15	Heikola	talo

-	113	6946794	339654	B23	95	Skurila	talo
-	114	6946843	338480	B23	80	Takala	talo
-	115	6948568	337977	B23	43	Wuorenma	talo
-	116	6948663	338898	B23	43	Wuorenma Torp	torppa

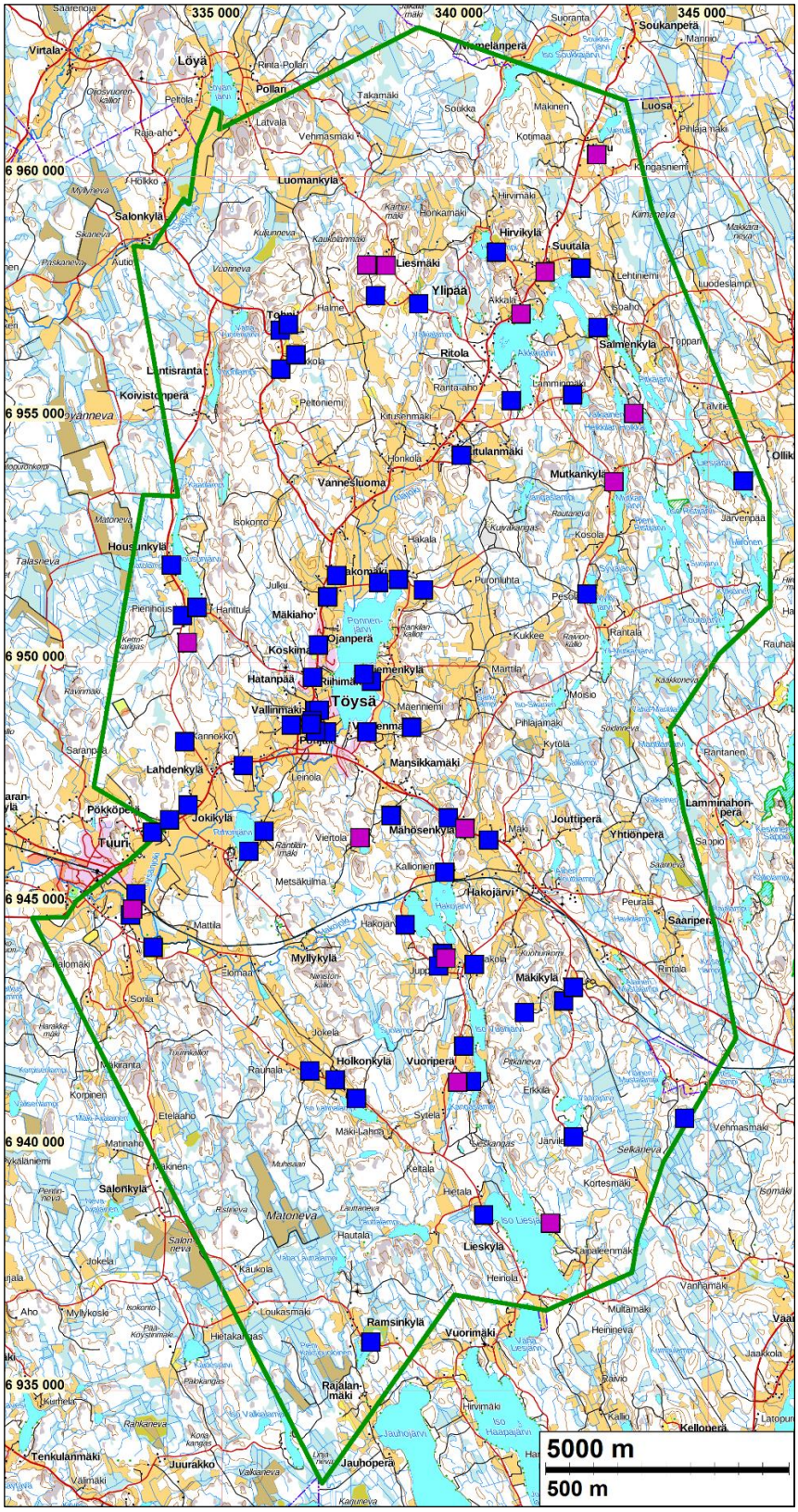

Raportissa kohteina käsitellyt, isojakokartoilta paikannetut, talot on merkitty sinipunaisella neliöillä. Siniset neliöt ovat ne vanhat talonpaikat, jotka sijoittuvat nykyisin rakennetulle alueelle.

Yleiskartat

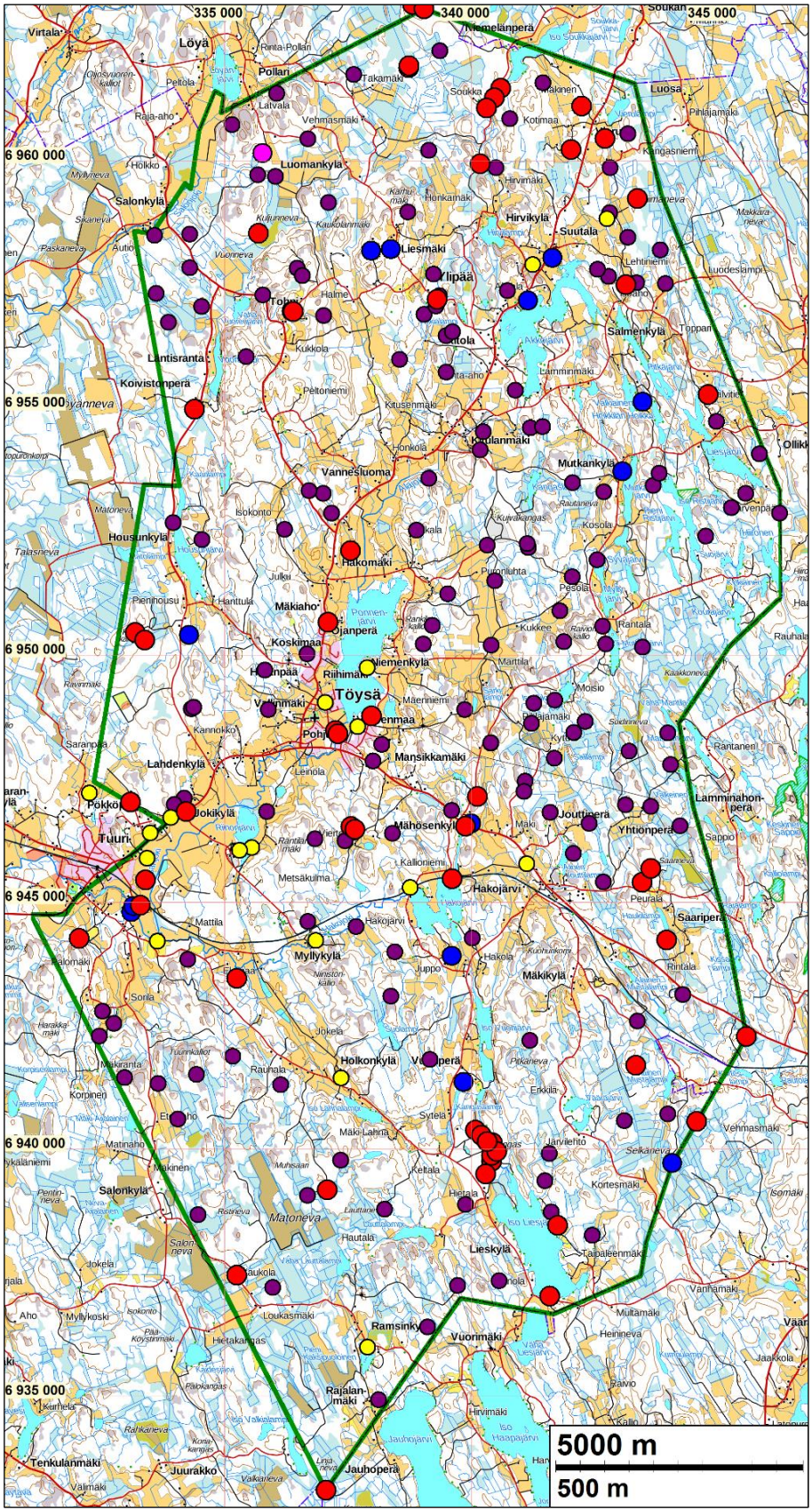

Kiinteät muinaisjäännökset = **punainen** pallo. Mahdolliset muinaisjäännökset = **sininen** pallo.
Tarkastamattomat tervahaudat (mahdollisia muinaisjäännöksiä) = **tumman sinipunainen** pallo.
Löytöpaikat = **keltainen** pallo.

Tarkempien yleiskarttojen lehtijako

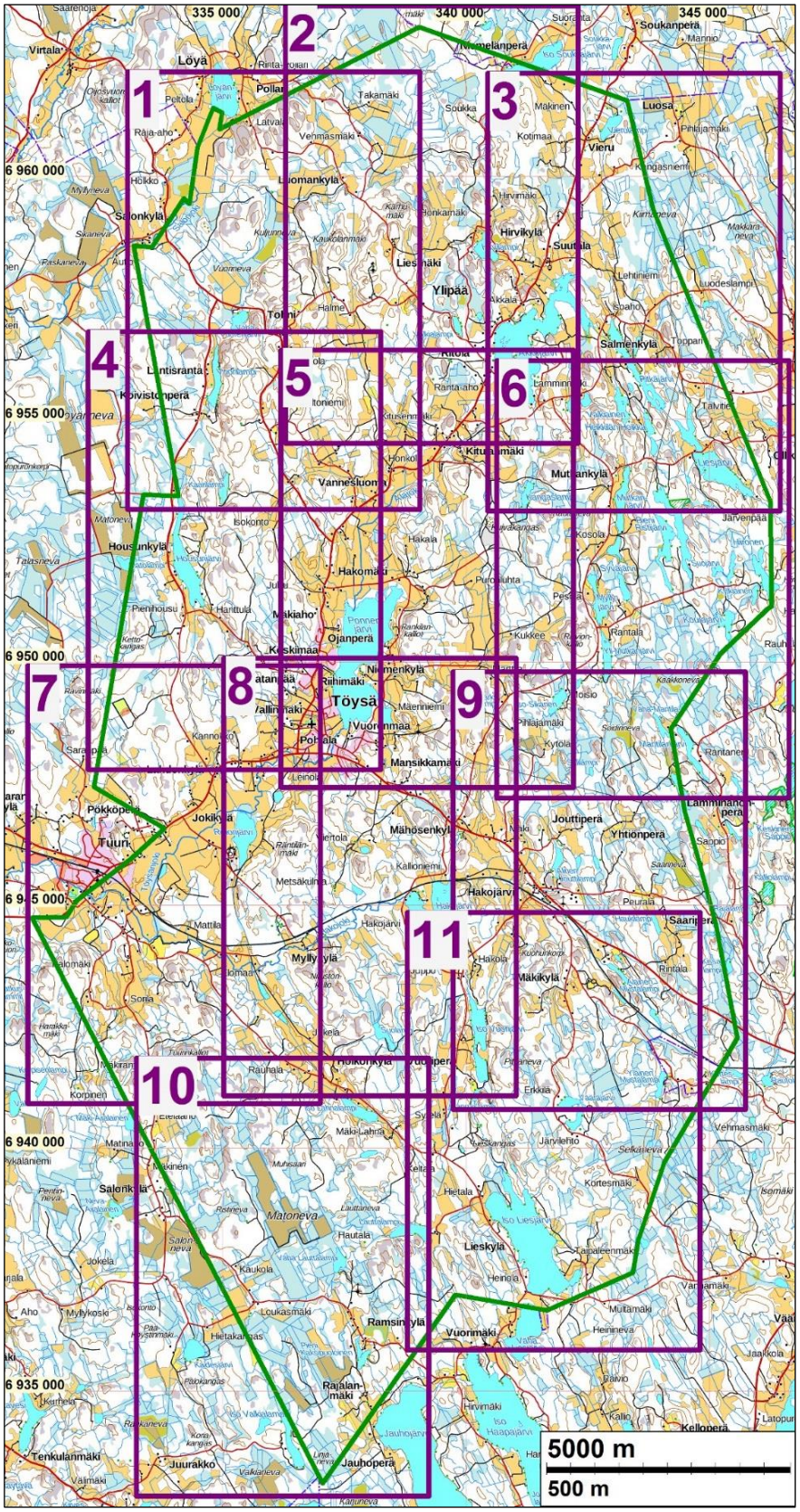

Yleiskartoilla muinaisjäännökset = punainen pallo, mahdolliset muinaisjäännökset = sinipunainen pallo, löytöpaikat = keltainen pallo. tarkastamattomat tervahaudat = ruskea pallo. Sininen neliö on vanha, isojakokartalta paikannettu talon paikka. Symbolin vieressä oleva numero on raportin kohdenumero.

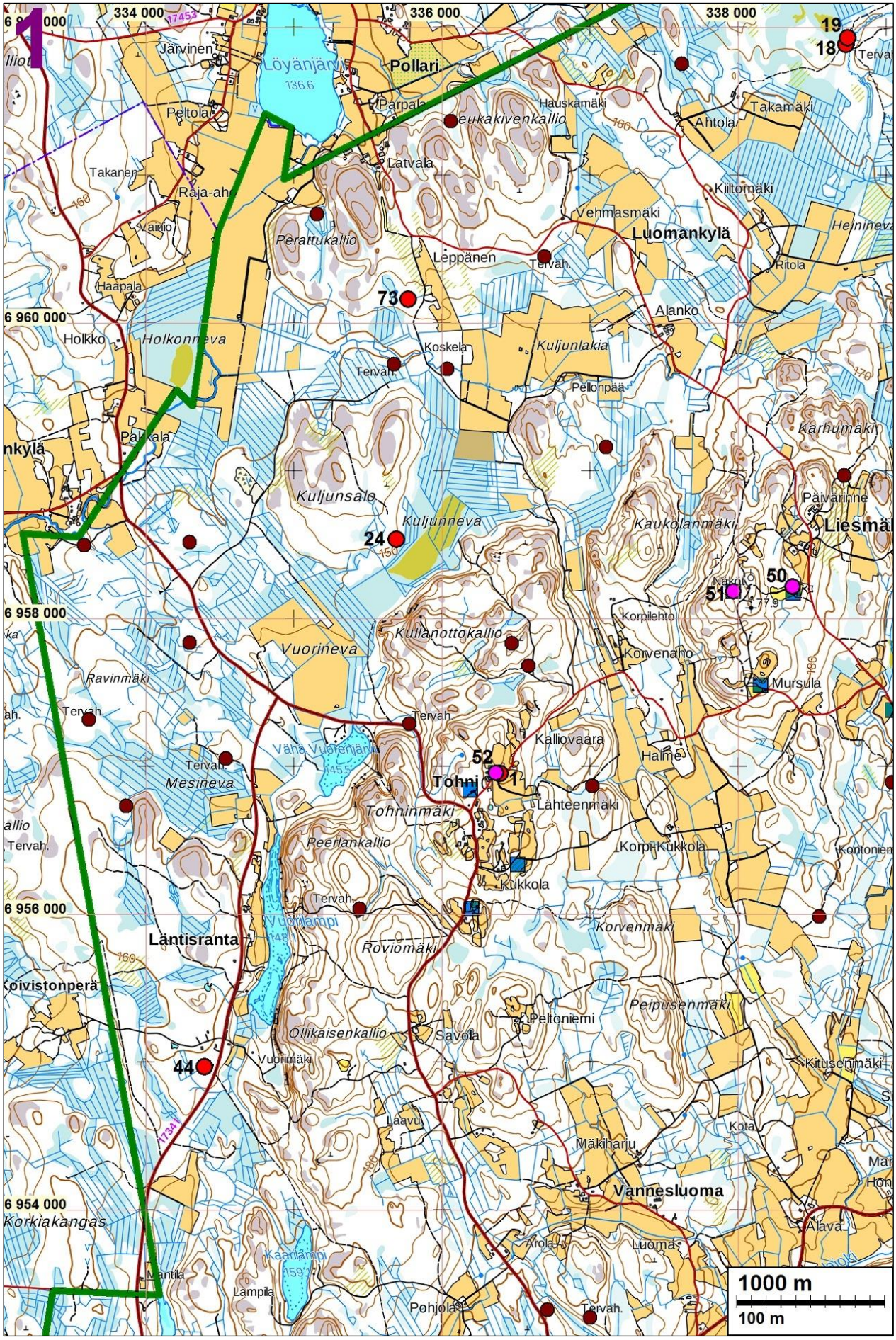
1
334 000
336 000
338 000
6 960 000
6 958 000
6 956 000
6 954 000
Järvinen
Löyänjärvi
136.6
Pollari
Parpala
Peltola
Takanen
Raja-aho
Vainio
Haapala
Holkko
Holkonneva
Latvala
Hauskamäki
Takamäki
Ahtola
Kiiltomäki
Vehmasmäki
Luomankylä
Heinineva
Ritola
Leppänen
Tervah.
Perattukallio
Alanko
Koskela
Kuljunlakia
Pellonpää
Karhumäki
Päivärinne
Liesmäki
Kaukolanmäki
Kuljunsalo
Kuljunneva
Korpilehto
Korvenaho
Mursula
Kullanottokallio
Vuorineva
Ravinmäki
Kalliovaara
Halme
Vähä Vuorenjärvi
Mesineva
Tohni
Lähteenmäki
Tohninmäki
Peerilankallio
Korpi-Kukkola
Kukkola
Vuorilampi
Korvenmäki
Läntisranta
Roviomäki
Koivistonperä
Peipusenmäki
Peltoniemi
Ollikaisenkallio
Savola
Vuorimäki
Kitusenmäki
Laavu
Kota
Mäkiharju
Vännesluoma
Korkiakangas
Kaarilampi
Arola
Luoma
Alava
Mantila
Lampila
Pohjola
1000 m
100 m

2
1000 m
100 m
338 000
340 000
6 962 000
6 960 000
6 958 000
6 956 000
Jakaläneva
Jäkälämäki
Niemelänperä
Virsulanneva
Luomankylä
Liesmäki
Hirvikylä
Suutala
Ylipää
Ritola
Autio
Mursula
Ukkokangas
Ukkojärvi
Soukka
Ahtola
Takamäki
Kiiltomäki
Vehmasmäki
Heinneva
Alanko
Honkamäki
Karhumäki
Kaukolanmäki
Päivärinne
Maenpää
Heinonen
Hirvimäki
Kallioniemi
Pitkäkangas
Kaakkolamminneva
Ukkoskallio
Laavu
Penttilä
Kotimaa
Räkkylämäki
Iloranta
Korkiakallio
Kotaniemi
Vedenottamo
Tervah.
Kota
Peurakonto
Hongikkokallio
Hauskamäki
Pellonpää
Kuljunlakia
Korpilehto
Konvenaho
Kalliovaara
Halme
Lähteenmäki
Korpi-Kukkola
Kukkola
Korvenmäki
Peipusenmäki
Peltoniemi
Kontoniemi
Rasi
Ranta-aho
Karjanneva
Kitusenmäki
Sillanpää
Joensuu
Lammimäki
Akkola
Mustalammi
Jokilahti
Laihola
Koulu
Oravasmaa
Jylhä
Kuvatulampi
Iso Soukkajärvi
Saare
Mäk
Akonni
Sal
Akko
Näkki
Kota
Tervah.
Vedenottamo
Uitto
Laavu
Tervah.
Autio
Tervah.
17
18
19
20
21
22
23
25
28
29
48
50
51
57
83
12
1
2

3
1000 m
100 m
342 000
344 000
6 960 000
6 958 000
6 956 000
6 954 000
Saarenpää
Mäkinen
Turvetuotantoalue
Saarimaa
Paalisuo
Korkiakallio
Vierulampi
Luosa
Rihlajamäki
Kotimaa
Kaivo
Vieru
Tervah.
Luoma
Penttilä
Laavu
Ahola
Haavisto
Kangasniemi
Kaakkolamminneva
Hirvimäki
Kallioniemi
Laitila
Kilmaneva
Makkaraneva
Hirvikylä
Suutala
Koulu
Hautala
Hautaneva
Soidinsuo
Jylhä
Orasmaa
Lehtiniemi
Luodeslampi
Ylipää
Laihola
Kiviniemi
Akkala
Akonniemi
Isoaho
Seppälä
Ampr.
Akkojärvi
Salmenkylä
Toppari
Mustalampi
Jokilahti
Nikkari
Pitkäjärvi
Ranta-aho
Lammimäki
Annala
Pakkala
Talvitie
Joensuu
Valkjärvi
Kauramäki
Autio
Heikkilän Hukka
Mustaniemi
Mutkankylä
Ala-Mutka
Mutkanjärvi
Kangaslampi
Niittyaho
Ijesjärvi
17397
26
27
28
47
17
16
86
83
57
48
59
58

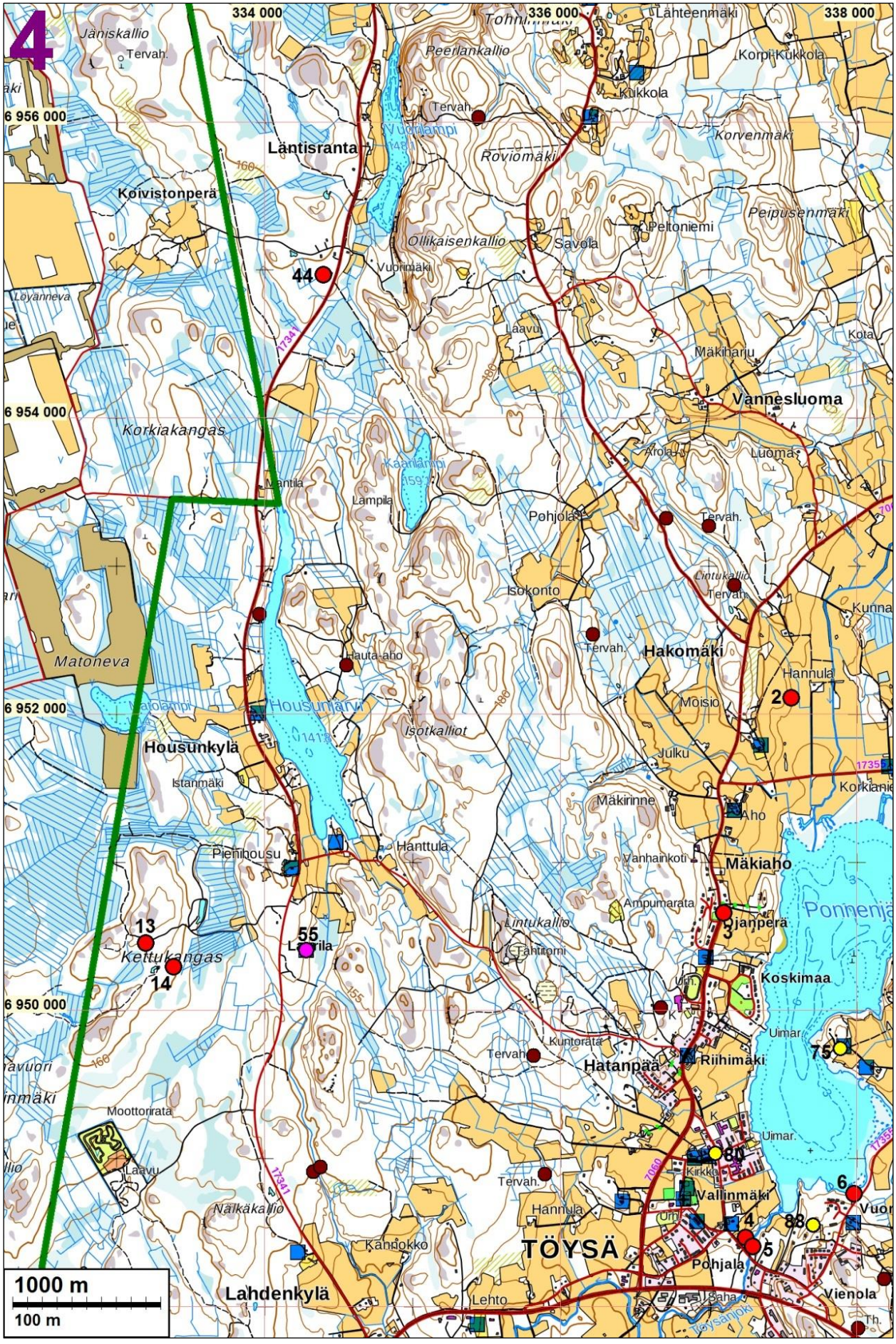
4
334 000
336 000
338 000
6 956 000
6 954 000
6 952 000
6 950 000
Jäniskallio
Tervah.
Peerlankallio
Tohni
Lähteenmäki
Korpi-Kukkola
Kukkola
Läntisranta
Vuorilampi
Roviomäki
Korvenmäki
Koivistonperä
Peipusenmäki
Peltoniemi
Ollikaisenkallio
Savola
44
Vuorimäki
Löyänneva
Laavu
Kota
Mäkiharju
Vannesluoma
Korkiakangas
Kaarilampi
Arola
Luoma
Lampila
Pohjola
Isokonto
Lintukallio
Kunna
Hakomäki
Matoneva
Hannula
2
Moisio
Housunjärvi
Isotkalliot
Housunkylä
Julku
Istanmäki
Mäkirinne
Aho
Pienihousu
Hanttula
Vanhainkoti
Mäkiaho
Ampumarata
Ponnenjä
Ojanperä
3
13
55
Lampila
Kettukangas
14
Tähtitorni
Koskimaa
Kuntorata
Uimar.
75
Hatanpää
Riihimäki
Moottorirata
80
Kirkko
6
Vallinmäki
Nälkäkallio
Hannula
4
88
Kähmökko
TÖYSÄ
5
Pohjola
Vienola
Lahdenkylä
Lehto
1000 m
100 m

5
338 000
340 000
342 000
6 954 000
6 952 000
6 950 000
6 948 000
Ritola
Vannesluoma
Kitulanmäki
Hakomäki
Mäkiaho
Koskimaa
Riihimäki
Vallinmäki
Pohjala
Vuorenmaa
Vienola
Niemenkylä
Ponnenjärvi
Korkianiemi
Kunnas
Hannula
Moisio
Julku
Mäkirinne
Aho
Vanhainkoti
Ampumarata
Djanpera
Uimar.
Kirkko
Urh.
Peltoniemi
Peipusenmäki
Korvenmäki
Kitusenmäki
Sillanpää
Kota
Mäkiharju
Mantere
Honkola
Alava
Luoma
Arola
Tervah.
Lintukallio
Papinmäki
Porkkusenneva
Kuivakangas
Laavu
Hakala
Mattila
Vaivainenneva
Puroniuhta
Soidinneva
Rankilankalliot
Kukkee
Niemi
Myllyrinne
Joenniemi
Saarela
Ahonen
Mäenniemi
Mäenniemenlampi
Toppakka
Kaivo
Pikkuluhdankallio
Leimola
Haukkaneva
Kytölä
Pihlajamäki
Lantinen
Pitkäaho
Kitulankallio
Ranta-aho
Joensuu
Autio
Vedenottamo
Jokilahti
Karjanneva
Lammin
Kangaslampi
Panajoki
Lintut
Korpi
1000 m
100 m

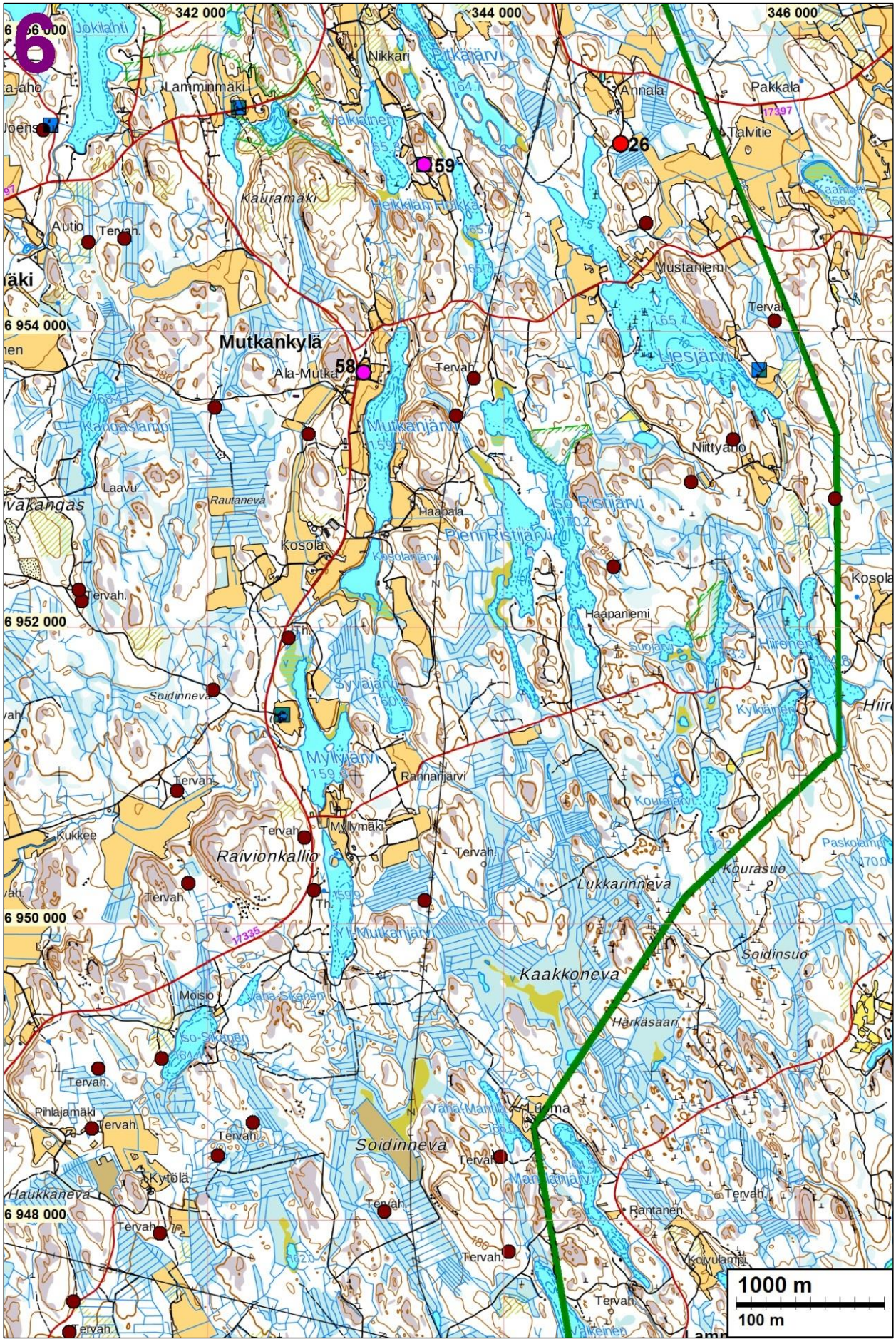
6
342 000
344 000
346 000
6 954 000
6 952 000
6 950 000
6 948 000
Mutkankylä
Ala-Mutka
58
59
26
Nikkari
Lamminmäki
Pitkäjärvi
Valkjärvi
Annala
Pakkala
Talvitie
Kauramäki
Autio
Tervah.
Mustaniemi
Liesjärvi
Mutkanjärvi
Kangaslampi
Laavu
Rautaneva
Haapala
Kosola
Kosolanjärvi
Iso Ristijärvi
Pieni Ristijärvi
Niittyaho
Haapaniemi
Suojärvi
Hiirinen
Kylkiäinen
Soidinneva
Syväjärvi
Myllyjärvi
Rannanjärvi
Myllymäki
Kukkee
Raivionkallio
Kourajärvi
Kourasuo
Lukkarinneva
Paskolampi
Soidinsuo
Kaakkoneva
Härkäsaari
Moisio
Vähä-Sikanen
Iso-Sikanen
Pihlajamäki
Kytölä
Haukkaneva
Lohima
Vähä-Mantila
Mantelinjärvi
Rantanen
Koivulampi
1000 m
100 m

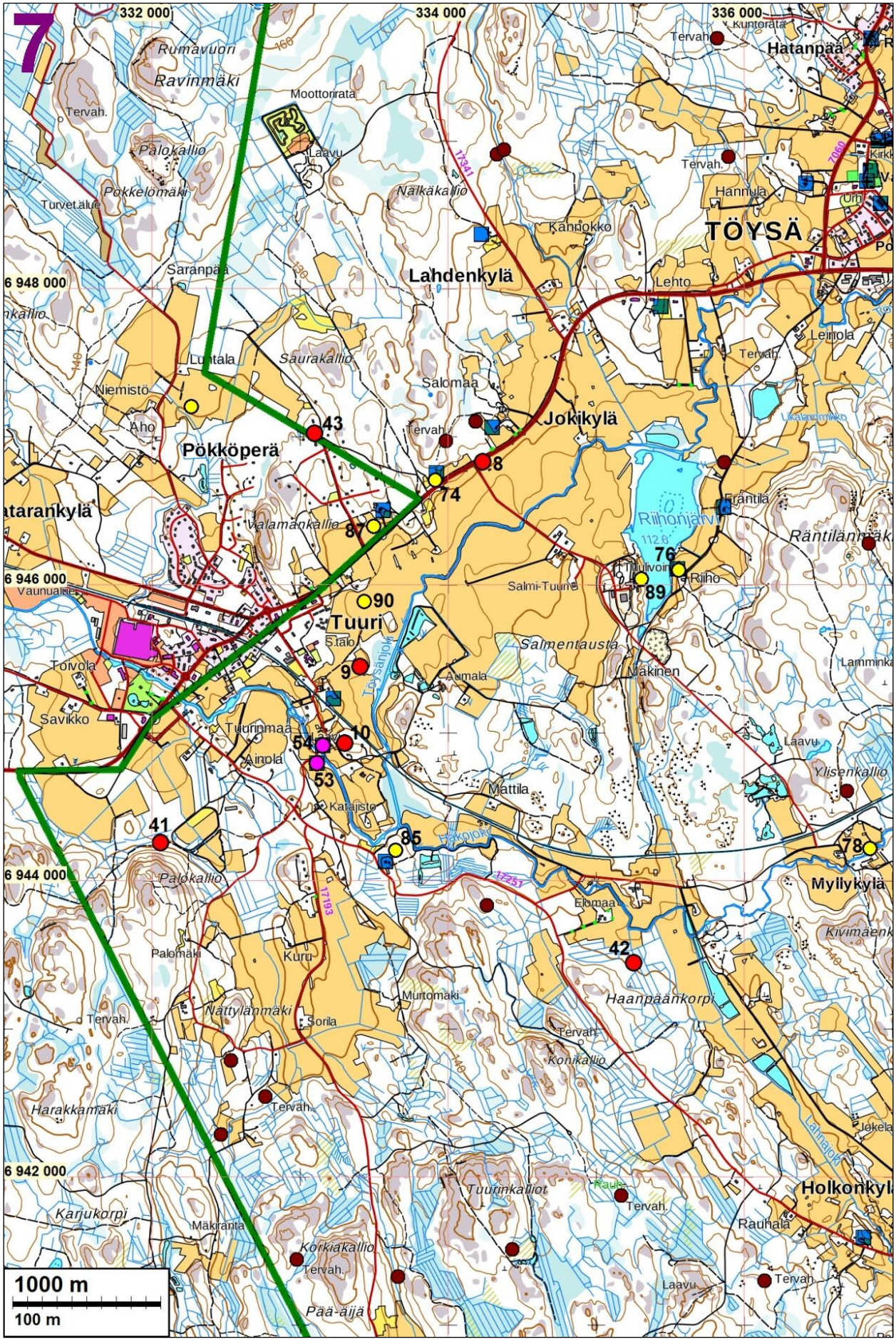
7
332 000
334 000
336 000
6 948 000
6 946 000
6 944 000
6 942 000
Rumavuori
Ravinmäki
Moottorirata
Tervah.
Palokallio
Laavu
Pökkelömäki
Turvet.alue
Näikäkallio
Kahnokko
Hatanpää
Kuntorata
Hannula
TÖYSÄ
Lahdenkylä
Saranpää
Lehto
Leimola
Luutala
Saurakallio
Niemistö
Aho
Salomaa
Jokikylä
Pökköperä
43
8
74
87
Vialamäki
Riihonjärvi
Räntilänmäki
76
89
Riiho
Salmi-Tuuri
90
Tuuri
S.talo
Salmentausta
Mäkinen
Toivola
9
Savikko
Tuurinmaa
54
10
Ainola
53
Mattila
Katajisto
41
85
78
Myllykylä
Palokallio
Elomaa
Kivimäenk
Palomäki
Kuru
42
Murtomäki
Haanpäänkorpi
Nättylänmäki
Sorila
Konikallio
Harakkamäki
Tuurinkalliot
Holkonkylä
Karjukorpi
Mäkiranta
Korkiakallio
Rauhala
Laavu
Ylisenkallio
Jokela
Pää-äijä
1000 m
100 m

8
1000 m
100 m
6 950 000
336 000
338 000
Tervah.
Kuntorata
Hatanpää
Riihimäki
Uimar.
Niemi
Myllyrinne
Joenniemi
Ahonen
Saarela
Mäenniemi
Mäenniemenlampi
Kirkko
Vallinmäki
Hannula
TÖYSÄ
Pohjala
Vuorenmaa
Vienola
Korpi
Th.
Leimola
Pikkuluhdankallio
Kaivo
Poopakka
6 948 000
Töysänjoki
Mansikkamäki
Passinkorpi
Takala
Kuuma
Mähösenkylä
Tyrni
Heikkola
Erantila
Riihonjärvi
Räntilänmäki
Passi
Viertola
Riiho
Passinkallio
Kallioniemi
Hakojärvi
Lamminkangas
Hautalampi
Mäkinen
Metsäkulma
Järvelä
Laavu
Ylisenkallio
Rappukallio
Kivipuro
Veitsiranta
Hakojoki
Pellonpää
6 944 000
Myllykylä
Kivimäenkallio
Kylmänlahdenkalliot
Haanpäänkorpi
Niinistönkallio
Aro
Hakola
Kangasnevankallio
Suolamminkangas
Suolampi
Iso Vuoniärvi
Jokela
Lahtajoki
Vuoriperä
Ekola
6 942 000
Holkonkylä
Rauhala
Holkonkallio
Holkko
Syvänotko
Laavu

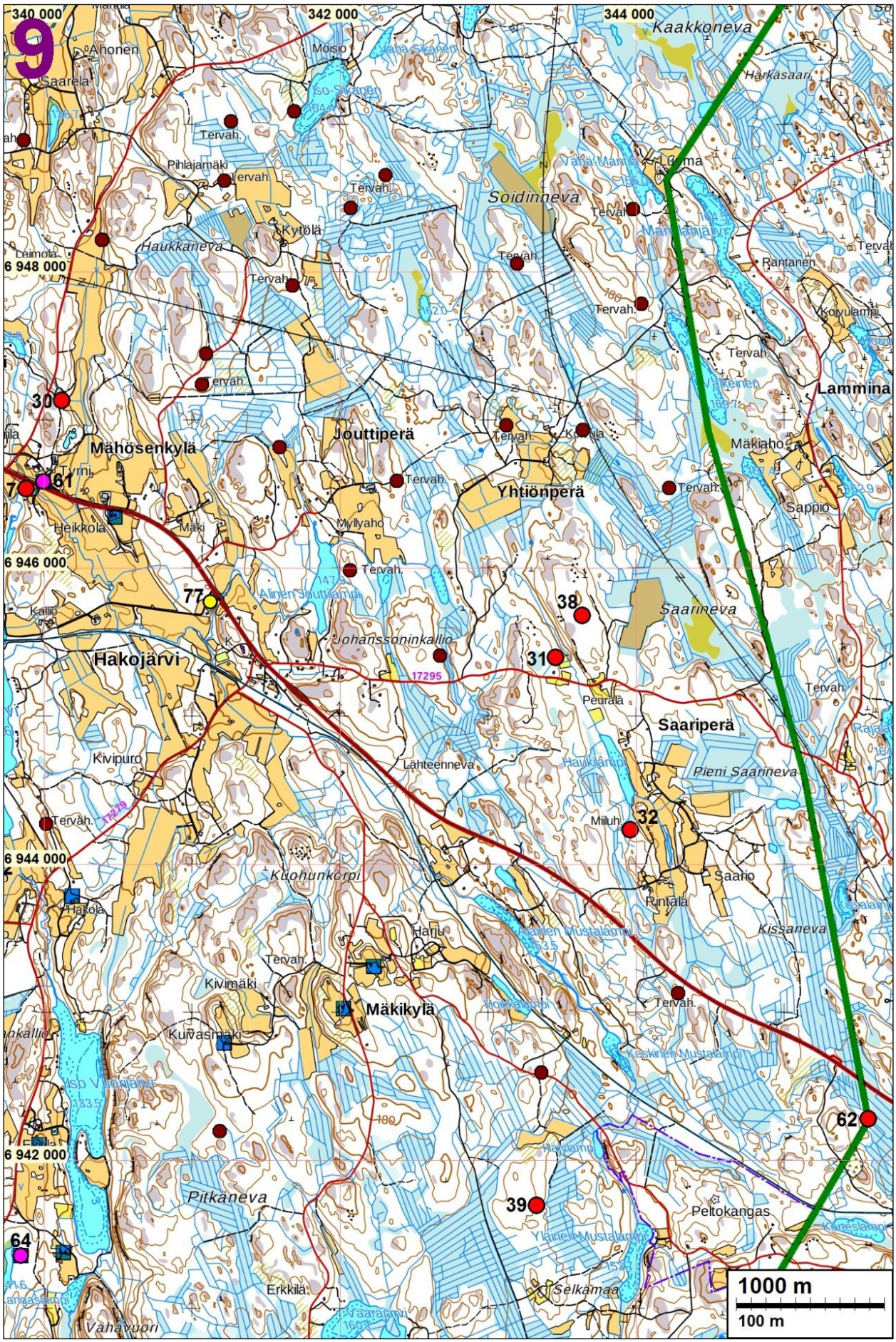
9
340 000
342 000
344 000
6 948 000
6 946 000
6 944 000
6 942 000
Kaakkoneva
Härkäsaari
Ahonen
Saarela
Moisio
Iso-Skanen
Vähä-Skanen
Tervah.
Pihlajamäki
Soidinneva
Kytölä
Haukkaneva
Leimola
Lömmä
Vähä-Mantila
Mantelinjärvi
Rantanen
Ykoivulampi
Lammina
Mäkiaho
Sappio
30
Mähösenkylä
Tyrni
7
61
Heikkola
Mäki
Jouttiperä
Yhtiönperä
Myllyaho
77
Kallio
Alinen Jouttilampi
Johanssoninkallio
Hakojärvi
38
Saarineva
31
17295
Peurala
Saariperä
Kivipuro
Lähteenneva
Haukilampi
Pieni Saarineva
17279
Miluh.
32
Kuohunkorpi
Saario
Rintala
Hakola
Harju
Kissaneva
Kivimäki
Mäkikylä
Kuivasmäki
Iso Vuokilanvi
62
Pitkäneva
39
Peltokangas
64
Erkkilä
Selkämaa
Vähävuori
1000 m
100 m

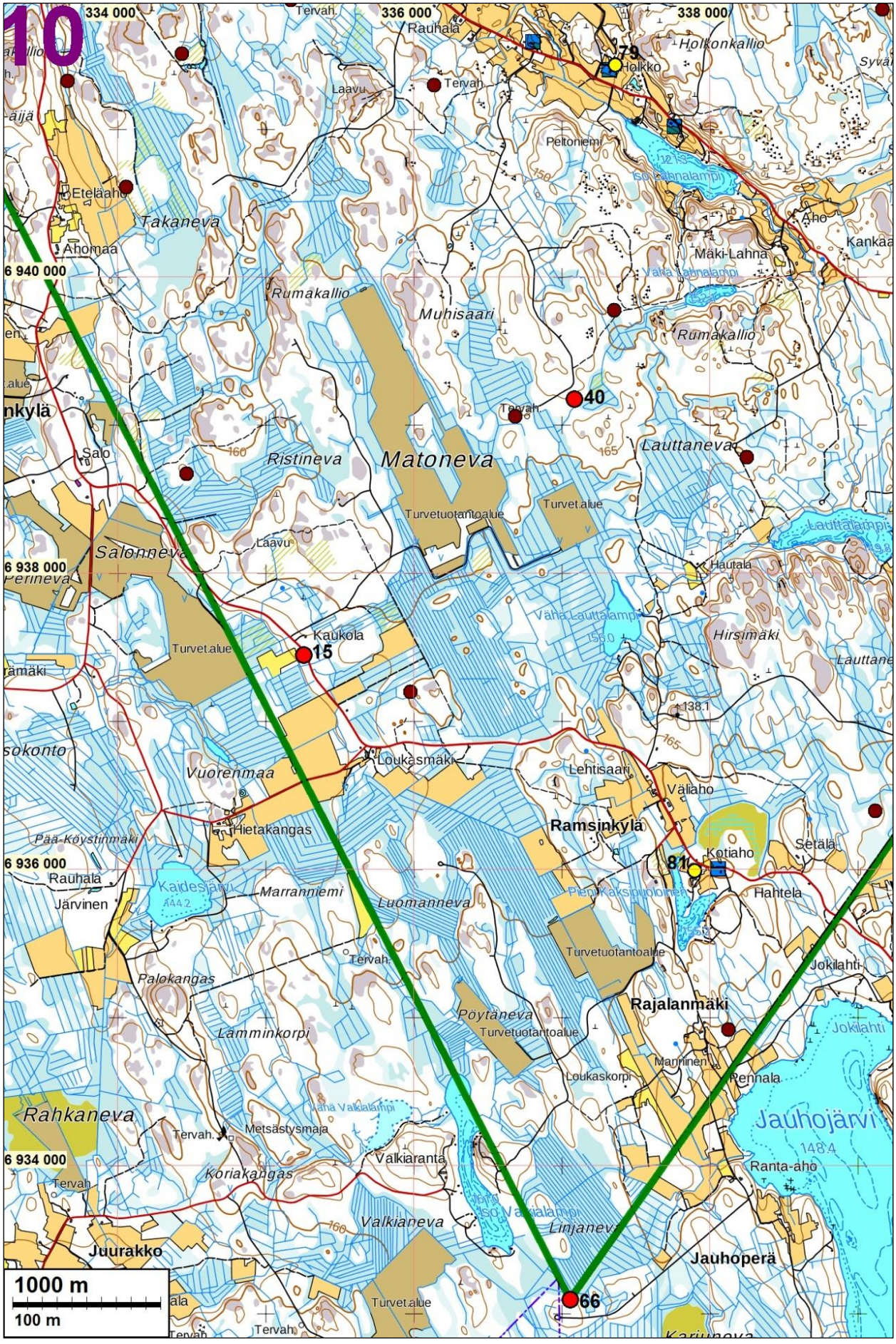
10
334 000
336 000
338 000
6 940 000
6 938 000
6 936 000
6 934 000
Tervah.
Rauhala
Holkonkallio
79
Holkko
Laavu
Peltoniemi
Etelä-aho
Takaneva
Ahomaa
Aho
Kankaa
Mäki-Lahna
Rumakallio
Muhisaari
40
Salo
Ristineva
Matoneva
Lauttaneva
Turvetuotantoalue
Turvet.alue
Salonneva
Perineva
Kaukola
15
Hautala
Hirsimäki
Vuorenmaa
Loukasmäki
Lehtisaari
Väliaho
Ramsinkylä
Hietakangas
Pää-Köystinmäki
Kotiaho
81
Setälä
Rauhala
Järvinen
Kaidesjärvi
Marranniemi
Luomanneva
Hahtela
Palokangas
Jokilahti
Rajalanmäki
Lamminkorpi
Pöytäneva
Manninen
Loukaskorpi
Pennala
Rahkaneva
Metsästysmaja
Jauhojärvi
Ranta-aho
Valkiaranta
Koriakangas
Valkianeva
Juurakko
Jauhoperä
66
1000 m
100 m

11
340 000
342 000
344 000
6 944 000
6 942 000
6 940 000
6 938 000
6 936 000
Kivipuro
Tervah.
17279
Lähteenneva
Haukilahti
Pieni Saa
Miiluh.
32
Saario
Rintala
Kuohunkorpi
Hakola
Aro
Harju
Tervah.
Kivimäki
Mäkikylä
Kangasnevankallio
Kuivasmäki
Iso Vuorijärvi
133.5
Vuoriperä
Erkkilä
180
Pitkäneva
39
Peltokang
Syvähotko
64
Ylainen Mustalampi
Selkämaa
Erkkilä
Sytelä
Vähävuori
Vaarajärvi
169.3
Ruuhela
Tervah.
63
67
68
71
37
70
Kankaanpää
Järvinen
Järvilehto
Vedenotto
Kangas
Korkia-aho
69
Selkäneva
34
Keltala
36
Kortesmäki
Kotasaarenmäki
Hietala
Lanttolanky
Tervah.
Keisala
65
Kettukallio
Lanttola
Iso Liesjärvi
145.7
Lieskylä
Saunaka
Suolampi
164.4
Taipaleenmäki
Lemperinkallio
Lauttaneva
Tervah.
Lahdenaho
Heinola
Mustaneva
33
Miilukorpi
17251
Tervah.
Rantala
Aho
Vähä Liesjärvi
145.6
Haapa-aho
17229
Vähänjärvenkallio
Heinineva
Hautolahti
Vuorimäki
1000 m
100 m

Vanhoja karttoja

Kartat on käännetty pohjois-etelä suuntaisiksi. Karttojen tunniste A1-A7 ja B9-B23 viittaa taulukon Isojakokartat ensimmäiseen sarakkeeseen. Yleiskartta 1-11 viittaa siihen tarkempaan yleiskarttaan, jonka aluetta vanha kartta kuvaa.

Isojako A1. Yleiskartta 7 ja 8.

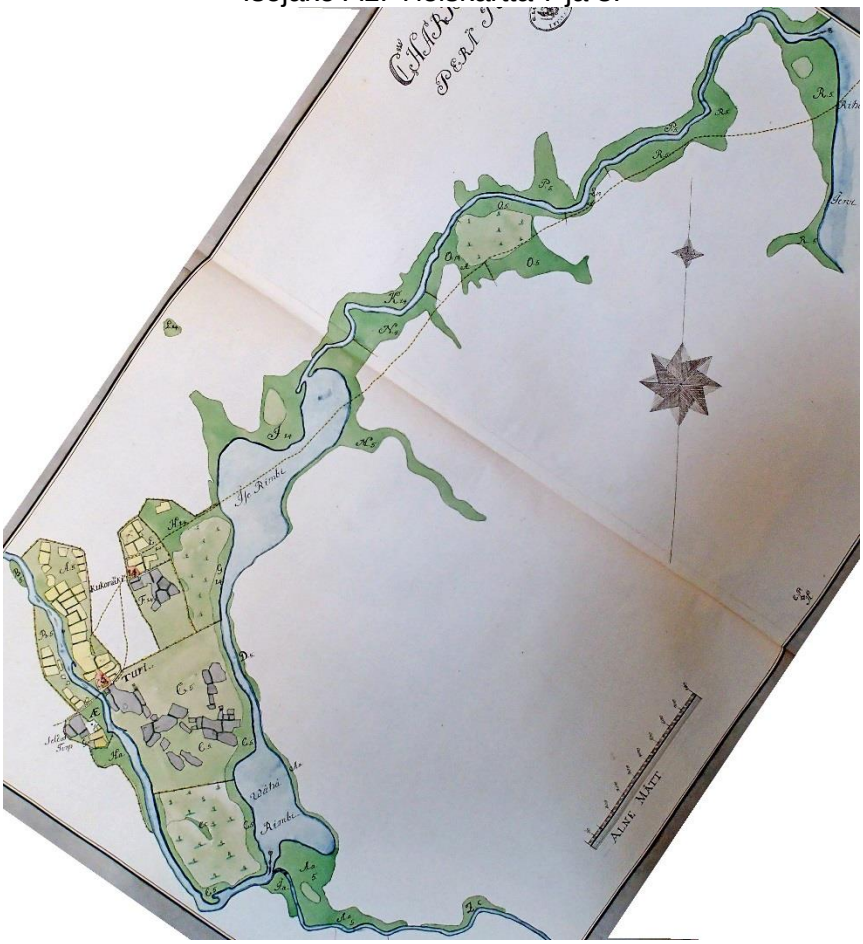

Isojako A2. Yleiskartta 7.

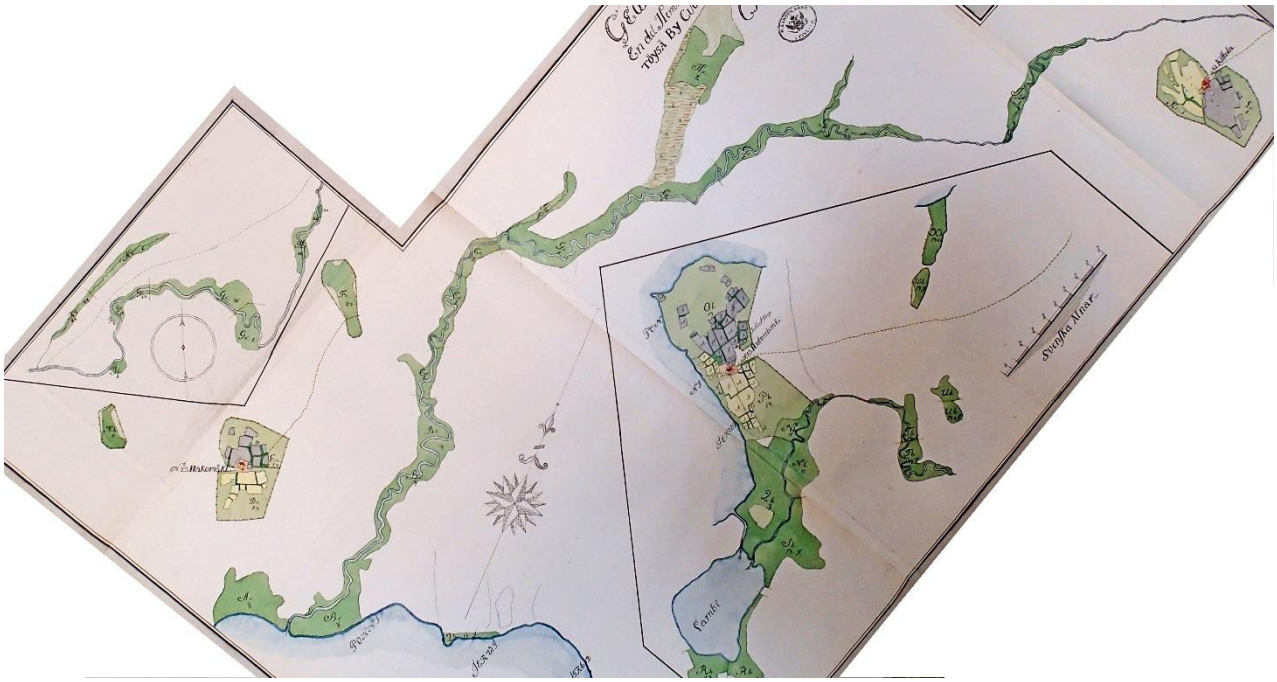

Isojako A3. Yleiskartta 5.

Isojako A5. Yleiskartta 8.

Isojako A6. Yleiskartta 6.

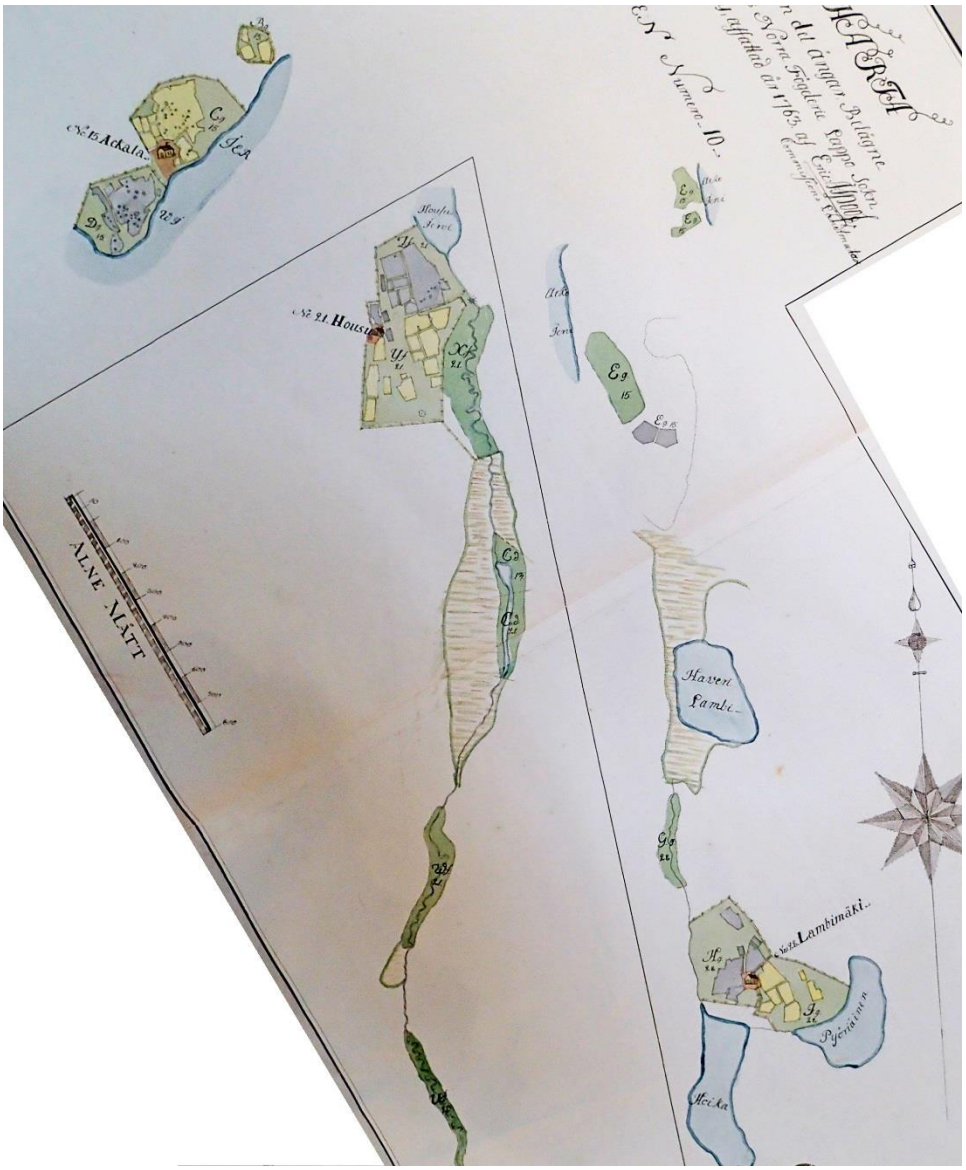

Isojako A7. Yleiskartta 3 ja 4.

Isojako B9. Yleiskartta 10 ja 11.

Isojako B10. Yleiskartta 8, 10 ja 11.

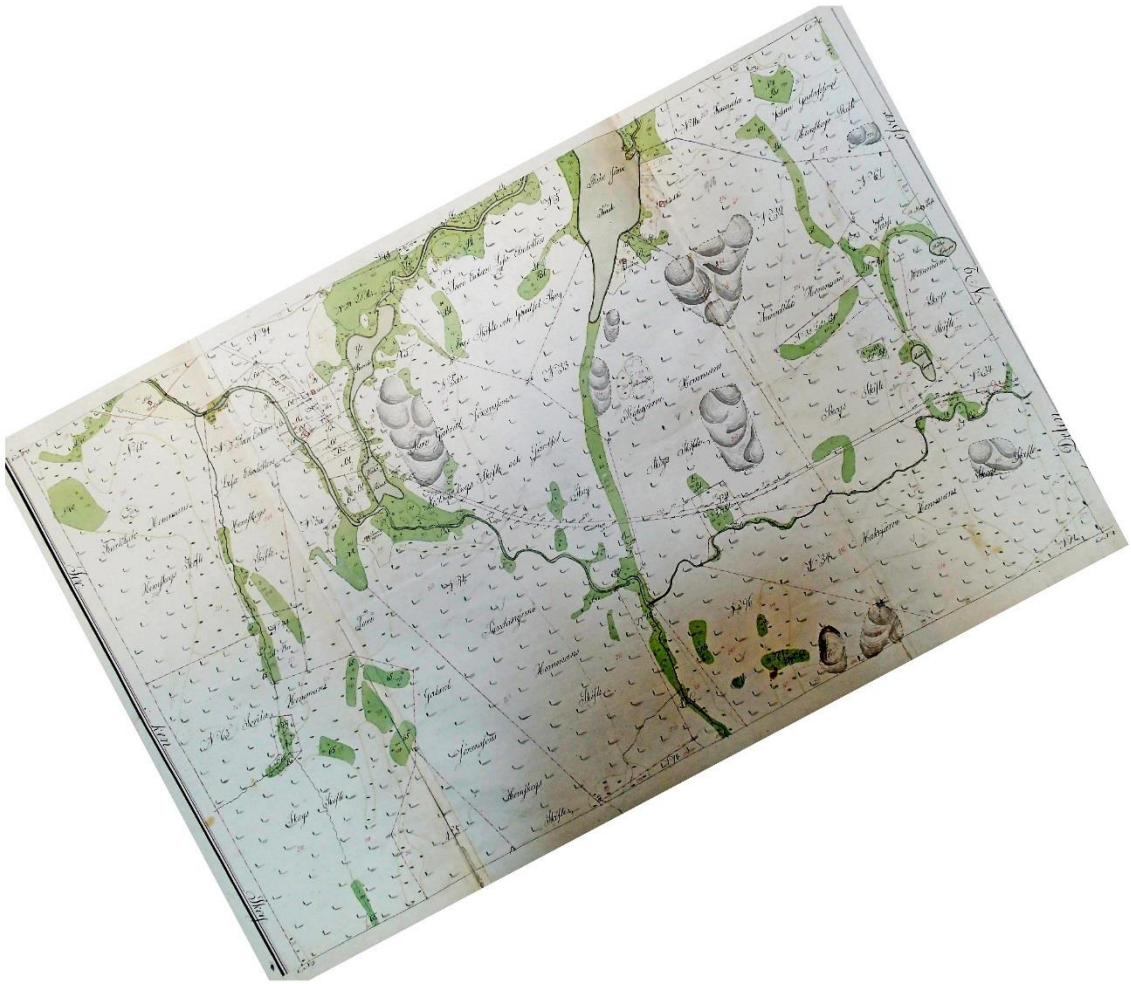

Isojako B11. Yleiskartta 7.

Isojako B12. Yleiskartta 4, 5, 7 ja 8.

Isojako B13. Yleiskartta 4.

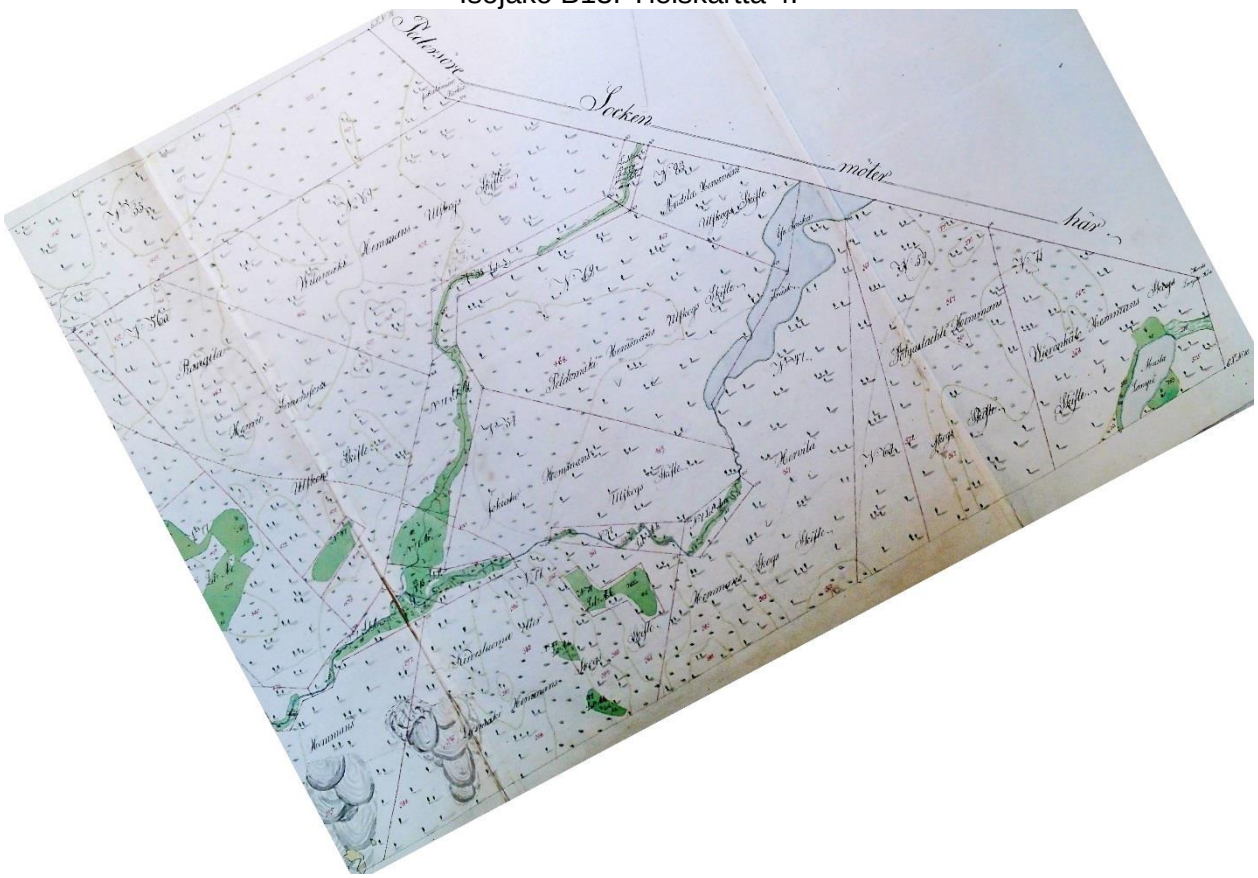

Isojako B14. Yleiskartta 2 ja 3.

Isojako B15. Yleiskartta 2 ja 3.

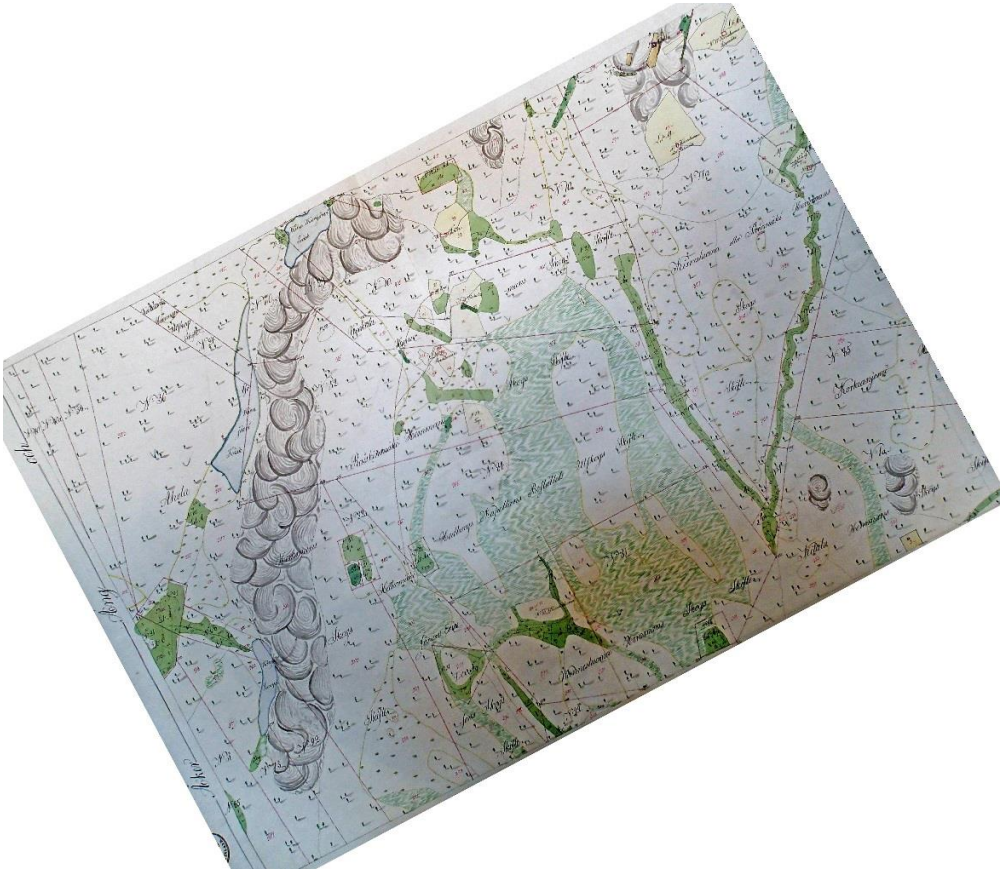

Isojako B17. Yleiskartta 1 ja 2.

Isojako B18. Yleiskartta 6.

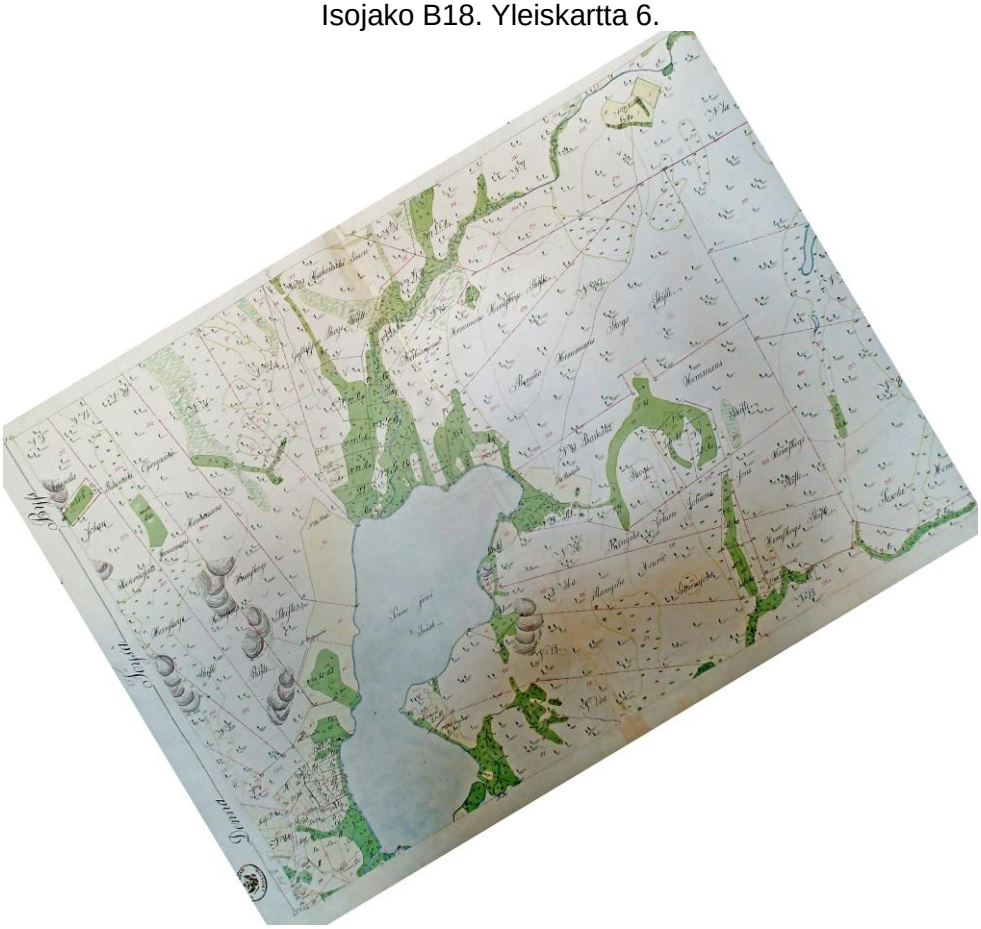

Isojako B19. Yleiskartta 4 ja 5.

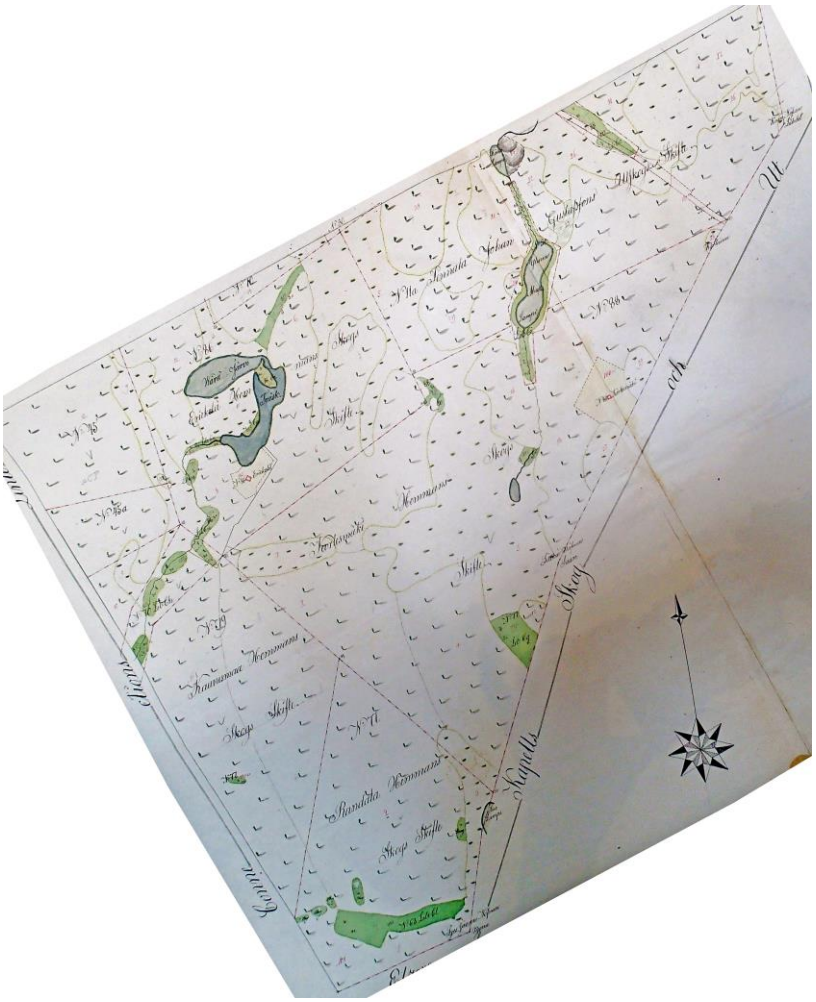

Isojako B20. Yleiskartta 9 ja 11.

Isojako B21. Yleiskartta 8, 9 ja 11.

Isojako B22. Yleiskartta 6 ja 9.

Isojako B23. Yleiskartta 6, 8 ja 9.

Muinaisjäännökset

1 ALAVUS TOHNI TOHNINMÄKI

Mjtunnus: 863000001
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm), oli aiemmin poistettu kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: palvonta: tarina

Koordin: N: 6956948 E: 336395 Z: 205

Tutkijat K. Soikkeli 1908, Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Tiainen & Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 16,3 km koilliseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Poistettu kiinteä muinaisjäännös (ei rauhoitettu)
Paikka sijaitsee Tohninmäen laella, Ritolaan menevän paikallistien luoteispuolella. Tohninmäkeen liitty suullista perimätietoa (Tohnille kerrotaan uhratun vielä myöhäisinä aikoina) ja mäellä sanotaan olleen kiviraunio, muotonsa puolesta ristiraunioksi kutsuttu. Raunionpaikalla tehtiin koekaivauksia vuonna 1908. Paikalla oli rakennuksenpohjaa ja kiukaan jäänteitä, muttei selviä ristiraunion merkkejä.

Inventoinnissa 1992 kiinteää muinaisjäännöstä ei todettu. Nykyäänkin paikallistien luoteisreunassa on näkyvissä kiveystä, josta ainakin osa on rakennuksenpohjia. Ristiraunion paikka lienee noin 80 m Uusi-Tohnin talosta koilliseen.

Huomautuksia: Töysä, Esihistoriallisten kohteiden inventointi, kohde Töysä 1 Tohninmäki. Kertomus 9/11.2.1993.

Tiainen & Sepänmaa 2018:
Vuoden 1908 kaivauspaikan vieressä on Töysä-seuran vuosina 2004-2005 pystyttämä opastaulu sekä ristiraunion rekonstruktio. Rekonstruktio on halkaisijaltaan noin 3 m (korkeus n. 1,5 m) kiviröykkiö, joka on muistomerkki ”siitä tarujen rauniosta, jonka rakenteesta ei ole varmaa tietoa” (lainaus paikalla olevasta opastaulusta).

Ristiraunio on mainittu valtionarkeologi J. R. Aspelinin keräysmatkakertomuksessa vuonna 1868. Tällöin paikalla on muinoin kerrottu olleen miehen kokoinen ja muotoinen puuveistos, jolle on mahdollisesti uhrattu. Tarinoiden mukaan Lapuan nimismies on määrännyt ristiraunion hävitettäväksi 1700/1800-lukujen taitteen tietämillä, jolloin paikalta on löydetty osa puuveistosta. Veistoksen sisältä on löydetty hopearaha ja raunion pohjalta pieniä ristejä ja sormuksia.

Töysän eli nykyisen Alavuden vaakunan aihe esittää Tohninmäen ristirauniota.

Ristiraunion lisäksi Tohnin alueen tarinaperinteeseen liittyy elävästi Tohni -niminen mies (Tohnin äijä, Tohnin jättiläinen). Tohni on tarinoiden mukaan paikan ensimmäinen asukas, ja vaikuttanut alueella laajasti – Tohnin tiedetään olleen rakentamassa mm. Isonkyrön kivikirkkoa.

Kohde on poistettu muinaisjäännösrekisterissä. Paikkaa on kuitenkin edelleenkin syytä pitää tarinapaikkana ja siten kiinteänä muinaisjäännöksenä.

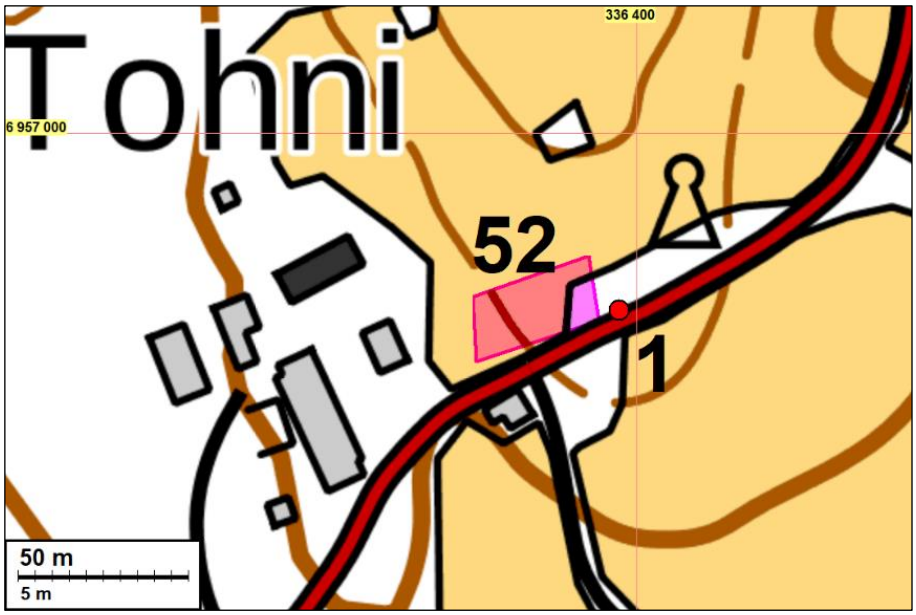

Kiinteä muinaisjäännös on merkitty punaisella pallolla ja numerolla 1. Numero 52 ja vaalean punainen alue on mahdollinen muinaisjäännös (52) Tohni.

Ristiraunion oletetulla kohdalla on nykyisin 2000-luvun alussa uudelleen kasattu kiviröykkiö ja paikan historiasta kertova opastaulu. Pohjoisluoteeseen.

2 ALAVUS HAKOMÄKI/HANNULA

Mjtunnus: 863010004
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6952112 E: 337559 Z: 132,5

Tutkijat Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Sepänmaa & Tiainen 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 13,8 km koilliseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri:
Paikka sijaitsee viljelysmaalla, Ponnenjärvestä noin kilometri pohjoiseen, järveen laskevasta Alajoesta 300-370 m länteen, Hakomäen itäpuolisella peltoterassilla. Löydöt (kvartsit) ovat kahdelta alueelta pellolta. Löydökset ovat suhteellisen vähäiset, mutta viitannevat asuinpaikkaan. Paikan korkeus viittaa mesoliittiseen aikaan. Asuinpaikan tarkka laajuus on määrittämättä.

Sepänmaa 2018:
Kohde sijaitsee Ponnejärven pohjois-luoteisosasta noin 900 m pohjoiseen, Ylä-Hakomäen talosta noin 350 m koilliseen ja Hannulan talosta noin 200 m länteen sijaitsevalla itään viettävällä peltoalueella.

Katiskoski löysi vuoden 1992 inventoinnin yhteydessä peltoalueelta kaksi erillistä kvartsi-iskosten ja -esineiden löytöaluetta (kohde 4 / 1992). Luoteisemman löytöalueen keskikohdan koordinaatit ovat noin N 6952247 E 337490 ja se sijaitsee noin 135 m mpy tasolla. Tämän löytöalueen laajuus on noin 30 x 50 metriä. Kaakkoisemman löytöalueen keskikohdan koordinaatit ovat noin N 6952113 E 337540 ja korkeus noin 130 m mpy tasolla. Jälkimmäisen löytöalueen laajuus on noin 40 x 50 metriä. Näiden kahden löytöalueen keskiosien välinen etäisyys on noin 140 m ja niiden välissä on runsaan 50 metrin löydötön alue. Lisäksi näiden korkeustasoissa on noin 5 metrin ero.

Kyseessä lienee kaksi eri-ikäistä kivikautista asuinpaikkaa.

Vuoden 2018 inventointiajankohtana peltoalue oli kyntämättä. Uusia havaintoja ei siis tehty.

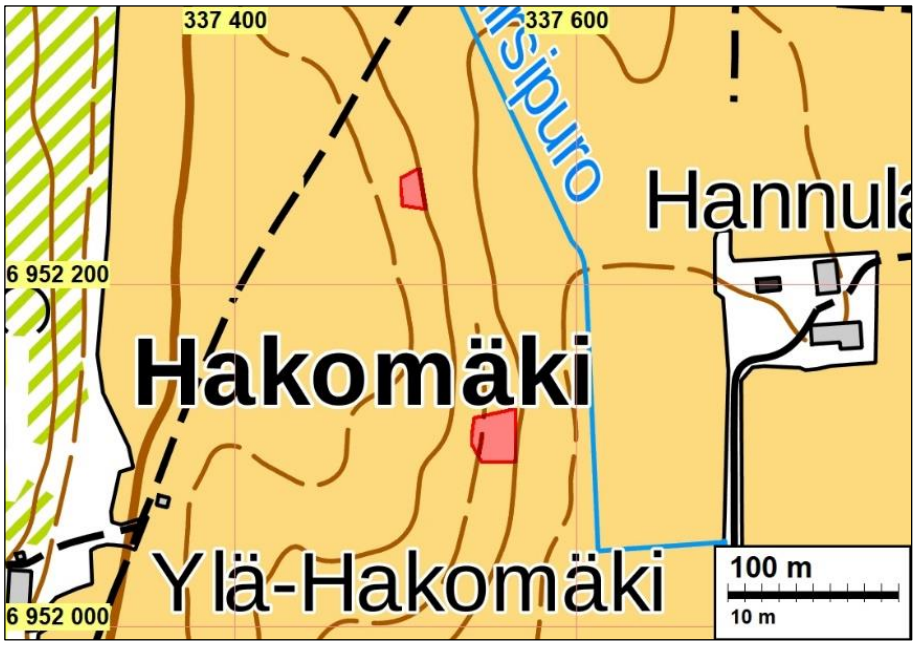

Kaksiosaisen muinaisjäännöksen muinaisjäännösalueet on merkitty punaisella värillä.

Kivikautisen asuinpaikan luoteinen löytöalue on kuvan keskellä, taustalla olevan pellon lakialueella. Kaakkoisempi löytöalue tästä hieman oikealle, noin 5 m alemmalla tasolla, oikealla lähimpänä olevasta vaaleasta talosta (Hannula) hieman vasemmalle. Pohjoiseen.

3 ALAVUS PONNERANTA/RASINPERÄ

Mjtunnus: 863010010
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6950659 E: 337103

Tutkijat Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Tiainen & Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 12,6 km koilliseen. Länsiosan koordinaatit

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Paikka sijaitsee Ponnejärven länsirannalla, peltorinteellä, rannasta noin 200 - 380 m länteen, Lehtimäentien itäpuolella. Peltorinteellä on terasseja, joista kahdelta alimmalta sekä ylimmältä on löytynyt jonkin verran kvartseja. Maaperä on hiekkainen. Paikka on epävarma asuinpaikka, korkeuden perusteella ehkä varhaismesoliittinen.

Tiainen & Sepänmaa 2018: Katiskosken inventoinnissa 1992 löytämä kivikautinen asuinpaikka (kohde 10 / 1992). Katiskoski löysi kvartsi-iskoksia ja -esineitä kynnetyn pellon pinnasta itä-länsi-suunnassa noin 160 m pituiselta ja vastakkaisessa suunnassa noin 30 m leveältä alueelta. Löydöt olivat neljällä eri tasolla sijaitsevalla muinaisella rantaterassilla, noin 128 – 142 m mpy tasoilta.

Alue on itään, kohti Ponnejärveä viettävää peltoa, maaperä hiekkaa. Paikka tarkastettiin inventoinnin yhteydessä vuonna 2018. Pellot olivat kyntämättä – uusia havaintoja ei saatu.

Muinaisjäännökselle tehtiin karkea rajausarvio topografian perusteella.

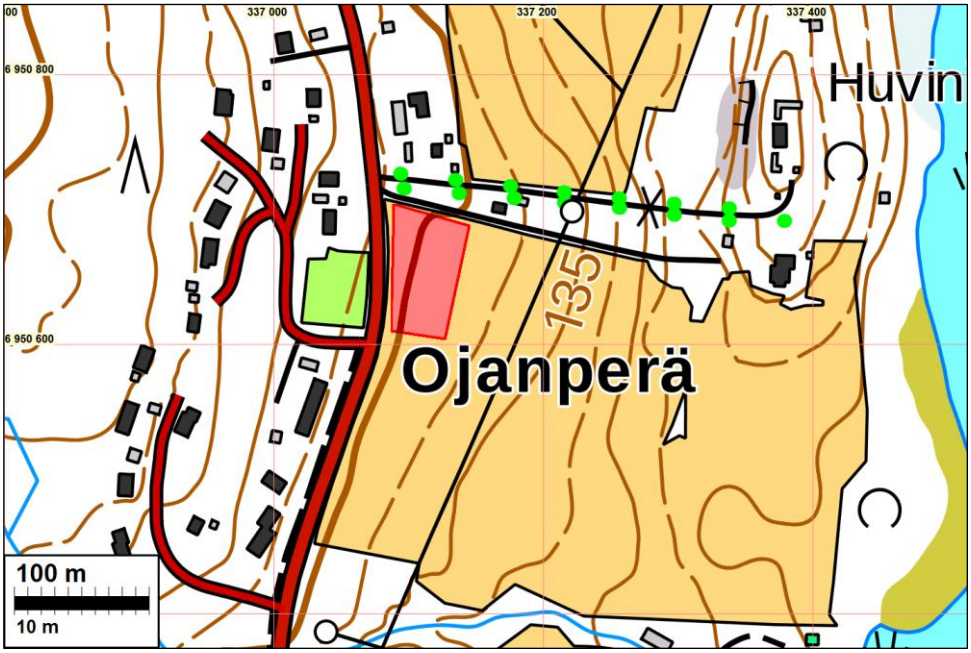

Kivikautinen asuinpaikka on merkitty karttaan punaisella pisteellä.

Kivikautista asuinpaikkaa peltoalueella taustan koivukujasta muutama kymmentä metriä kuvaajan suuntaan. Pohjoiskoilliseen.

4 ALAVUS AUTIO-PENNALA

Mjtunnus: 863010007
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6948467 E: 337252 (eteläisempi erillisosa)

Tutkijat Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Tiainen & Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 11,8 km itään.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Paikka sijaitsee Pennalanmäen itäreunassa, Pennalankosken länsipuolella. Löydöt ovat viljelysmaalta noin 140 x 80 m alueelta. Samalta alueelta on mahdollisesti aikaisemmin löytynyt tasataltta (KM 976) ja reikäkivi (Töysä-seuran kokoelmat).
Huomautuksia: Töysä, Esihistoriallisten kohteiden inventointi, kohde Töysä 7 Autio-Pennala. Kertomus 29/11.2.1993. KM 27448:1-10 (kvartseja, rautakuonaa).

Tiainen & Sepänmaa 2018: Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee pellossa, joka inventoinnin aikana oli kyntämättä. Paikalla ei tehty uusia havaintoja.

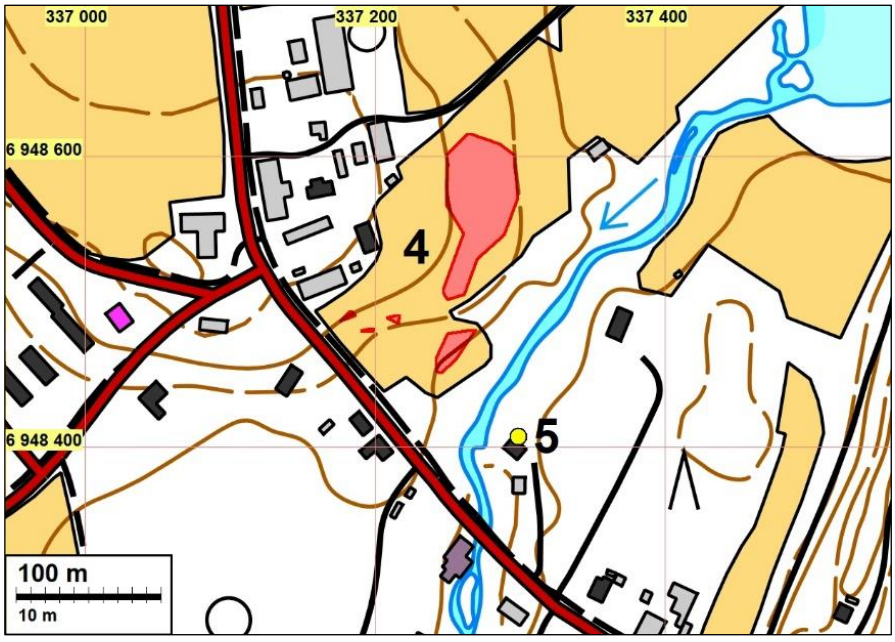

Kivikautinen asuinpaikka (nro 4) on rajattu punaisella, kyseessä on moniosainen muinaisjäännös, jonka rajaus perustuu vuoden 1992 inventointiin, Keltainen pallo (nro 5) on tuhoutunut muinaisjäännös, raportin kohde 5 Niku-Pennala.

Kivikautinen asuinpaikka sijoittuu kuvassa näkyvälle pellolle. Pohjoiskoilliseen

6 ALAVUS VUORENMAA/VUORELA

Mjtunnus: 863010008
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6948761 E: 337983 Z: 127,5

Tutkijat Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Tiainen & Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 12,6 km itään.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Paikka sijaitsee Ponnenjärven kaakkoisrannalla, kirkolta Niemenkylään vievän tien luoteispuolella. Vuorenmaan talon maalta on löytynyt kivikirves (KM 975) ja lattea reikäkivi (Töysän kirkonkylän kansakoulun kokoelmat). Inventoinnissa vuonna 1992 löytyi muinaiselta rantaterassilta yksi käyttöjälkinen kvartsi-iskos (KM 27449). Kohteen muinaisjäännösluonne on epävarma, sijainniltaan paikka on asuinpaikaksi sopiva. Löydöt: KM 27449 (käyttöjälkinen kvartsi-iskos) . Huomautuksia: Töysä, Esihistoriallisten kohteiden inventointi, kohde Töysä 8 Vuorenmaa/Vuorela. Kertomus 29/11.2.1993.

Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikka on Ponnejärven eteläpuolella olevaa entistä peltoa, nykyisin tiheää koivumetsää. Katiskoski havaitsi inventoinnissa (1992 / kohde 8) hiekka- / hietapohjaisen pellon pinnassa yhden käyttöjälkisen kvartsi-iskoksen. Aikaisemmin samalta pellolta tai lähistöltä on löytynyt lattea reikäkivi (Töysän kansakoulun kokoelmat) sekä mahdollisesti myös kivikirves (KM 975). Katiskoski ehdotti inventointikertomuksessaan kohdetta (kivikautiseksi) hajalöytöpaikaksi, mutta muinaisjäännösrekisterissä se on merkitty kiinteäksi muinaisjäännökseksi – asuinpaikaksi. Kohteen status olisi hyvä muuttaa mahdolliseksi muinaisjäännökseksi tai hajalöytöpaikaksi.

Paikka tarkastettiin inventoinnissa vuonna 2018. Entinen peltoalue on nyt tiheää koivikkoa – uusia havaintoja muinaisjäännöksestä ei tehty. Muinaisjäännökselle tehtiin karkea rajausarvio topografian perusteella.

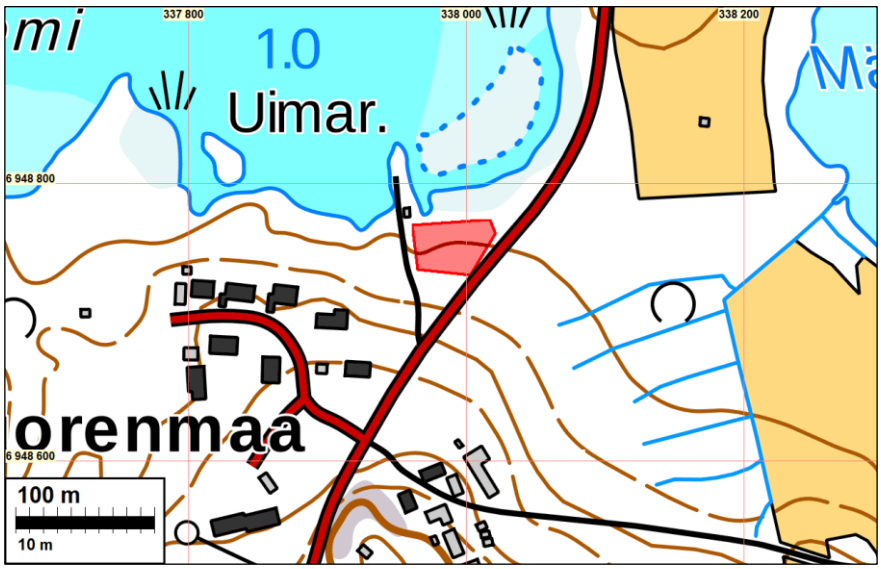

;Mahdollinen kivikautinen asuinpaikka on merkitty punaisella pallolla ja nrolla 6.

Mahdollinen kivikautinen asuinpaikka sijoittuu nykyiseen koivikossa. Itäkaakkoon.

7 ALAVUS TYRNI

Mjtunnus: 863010009
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6946535 E: 339884 Z: 135

Tutkijat Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Tiainen & Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 13,8 km itään.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Paikka sijaitsee Alavudelta Ähtäriin vievän maantien 705 eteläpuolella, tien ja Mustapuron eli Mähösenjoen välillä. Joen perkauksessa on vuonna 1954 löytynyt primitiivinen kirves (KM 14106). Lisäksi Tyrnin talon pellosta on löytynyt pieni reikäkivi (Töysä-Seuran kokoelmat). Inventoinnissa 1992 löytyi Tyrnin kohdalla olevasta pellosta, maantien pohjoispuolelta, noin 90 m Tyrnin talosta etelälounaaseen sekä tien eteläpuolelta jokitörmältä kvartsia. Paikan asuinpaikkaluonne on epävarma. Löydöt: KM 27450:1-2 (kvartseja).
Huomautuksia: Töysä, Esihistoriallisten kohteiden inventointi, kohde Töysä 9 Tyrni. Kertomus 29/11.2.1993.

Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikka sijaitsee Jouttipuron pohjois- ja Ähtärintien lounaispuolisella pellolla, Tyrnin talosta noin 190 m lounaaseen. Katiskoski löysi vuoden 1992 inventoinnissa muutaman kvartsi-iskoksen kyseiseltä hiekkapohjaiselta peltoalueelta (kohde 9 / 1992). Lähialueelta, alle 200 m säteellä paikasta on lisäksi aikaisemmin löytynyt kivikirves (KM 14106), reikäkivi (Töysä-seuran kokoelmat) sekä Katiskosken inventoinnissaan löytämä epämääräinen kvartsi-iskos (KM 27450:2). Paikka tarkastettiin vuoden 2018 inventoinnin yhteydessä. Pelto oli kyntämättä – uusia havaintoja ei tehty.

Muinaisjäännökselle tehtiin karkea rajausarvio topografian perusteella.

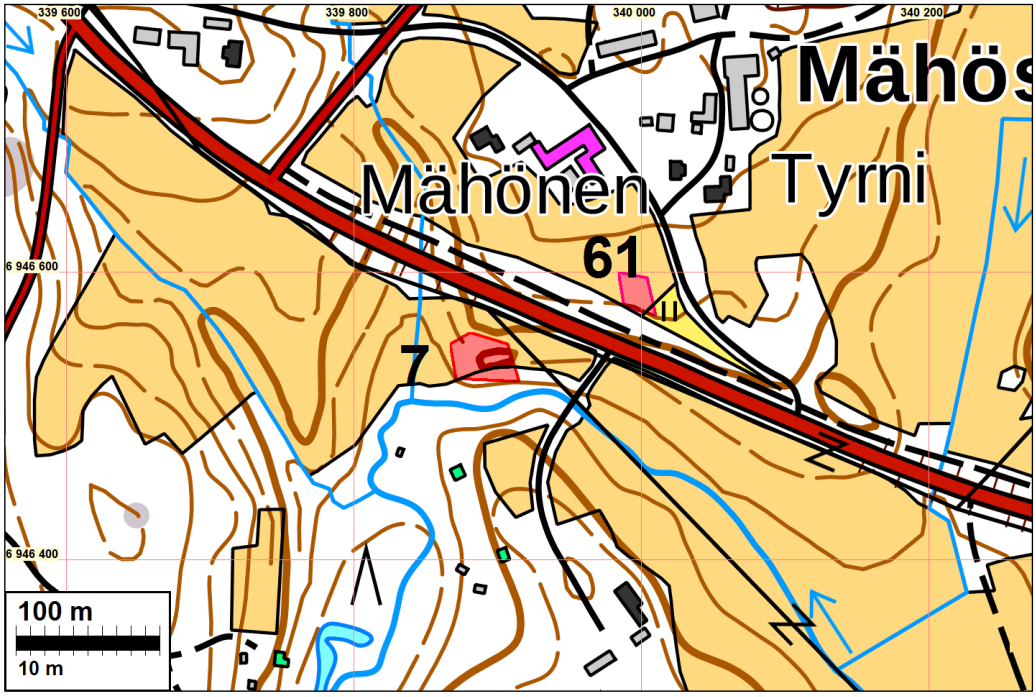

Punainen pallo on kiinteä muinaisjäännös 7 Tyrni. Mahdollinen muinaisjäännös (61 Mähönen) on rajattu vaalean punaisella valtatien pohjoispuolelle.

Kivikautinen asuinpaikka kuvan keskellä olevalla peltoalueella. Kaakkoon.

8 ALAVUS PELTOMÄKI

Mjtunnus: 863010006
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6946828 E: 334232 Z: 123,5
Tutkijat Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Tiainen & Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 8,4 km itään.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Paikka sijaitsee Töysän Jokikylässä, Töysänjoen uomasta noin 430 m luoteeseen. Inventoinnissa 1992 löytyi kvartseja hiekkaiselta peltorinteeltä, maantien vierestä, tien suuntaisesti kaikkiaan noin 180 m matkalla. Paikka on hiekkaperäinen kaakkoon laskeva peltorinne Peltomäen talolle vievän tien kohdalla, joka löytöpaikalla muodostaa hieman terassimaista kohtaa. Ilmeisesti maantie on tuhonnut osan paikkaa. Peltomäen tilalta pellolta on aiemmin löytynyt pyöreä reikäkivi (KM 2446:220), jonka tarkempi löytöpaikka ei ole tiedossa. Löydöt: KM 27447:1-4, 2446:220. Huomautuksia: Töysä, Esihistoriallisten kohteiden inventointi, kohde Töysä 6 Peltomäki. Kertomus 29/11.2.1993.

Tiainen & Sepänmaa 2018: Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee pellossa, joka inventoinnin aikana oli kyntämättä. Paikalta ei tehty uusia havaintoja. Muinaisjäännökselle tehtiin karkea rajausarvio topografian perusteella.

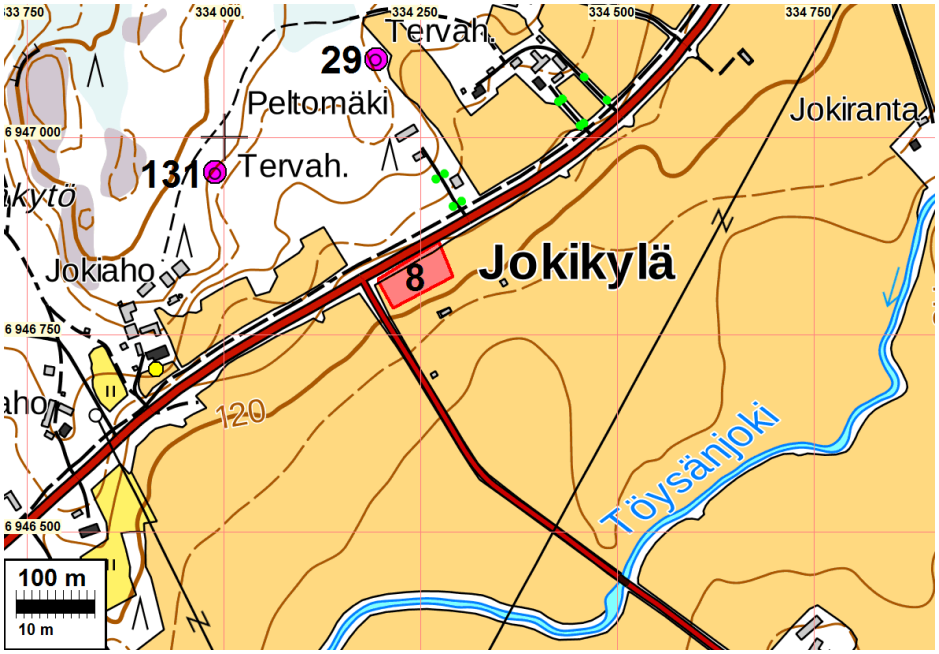

Kivikautinen asuinpaikka on merkitty punaisella pallolla ja nrolla 8. Mahdolliset muinaisjäännökset, tervahaudat 29 ja 131

Kivikautinen asuinpaikka pellossa. Koilliseen

9 ALAVUS ISORIMMI/KUKKOMÄKI

Mjtunnus: 863010005
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6945445 E: 333407

Tutkijat Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Tiainen & Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 7,2 km itään.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Paikka sijaitsee Töysän Tuurilla, aseman ja taajaman itäpuolella, Tuurin koululta noin 330-400 m itään. Inventoinnissa 1992 löytyi kvartseja ja liuskeen kappale noin 80 x 40 metrin suuruiselta alueelta kuivatun Isonrimmin järven rantatörmältä, viljelysmaalta. Todennäköisemmin asuinpaikka liittyy muinaiseen järvenrantavaiheeseen, eikä niinkään ole liitettävissä merenrantakorkeuteen. Kukkomäen tilan ympäristöstä on eri aikoina löytynyt kaksi reikäkiveä (KM 2442:170, KM 6505) ja tasataltta (Satakunnan museo 8469). Lisäksi Mäkelän tilan puolelta, kvartsilöytöpaikasta noin 350 m pohjoiseen, on löytynyt kaarnakoho (KM 22109), joka on radiohiiliajoituksella ajoitettu myöhäismesoliittiseksi. Löydöt: KM 27446:1-4 (kvartseja, liusketta). Huomautuksia: Töysä, Esihistoriallisten kohteiden inventointi, kohde Töysä 5 Isorimmi (Kukkomäki). Kertomus 29/11.2.1993.

Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikka sijaitsee pellossa, joka inventoinnin aikaan oli kyntämättä. Uusia havaintoja kohteelta ei saatu.

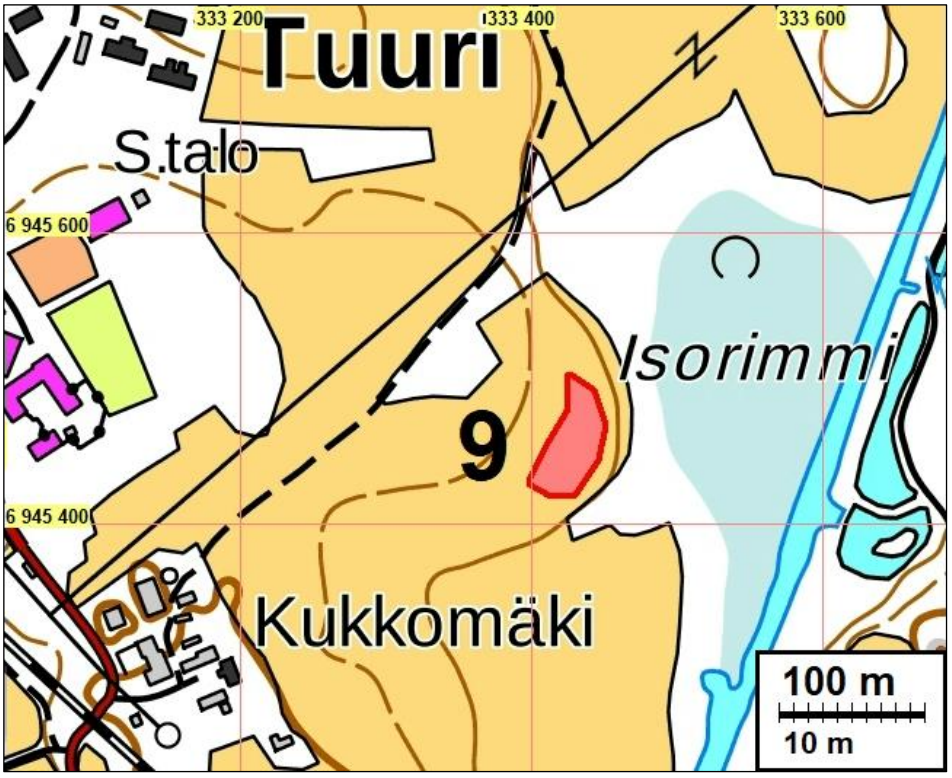

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella värillä.

Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee nykyisen pellon kohdalla. Itäkoilliseen.

10 ALAVUS KOSKI-TUURI

Mjtunnus: 863010011
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6944832 E: 333256 Z: 117, kaakon puoleinen muinaisjäännösalue

Tutkijat Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Tiainen & Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 7,1 km itään.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Paikka sijaitsee Töysänjoen Tuurinkosken koillisrannalla, rautatien lounaispuolella noin 200m. Tuurinkoskesta on koskea perattaessa löydetty 1940- ja -50-luvuilla kolme kivikautista esinettä (2 pohjalaista tasatalttaa, poikkikirves; Töysäseuran ja kansakoulun kokoelmat).

Inventoinnissa 1992 löytyi kosken koillispuoleiselta rantapellolta kvartsia, tuluspiitä ja rautaveitsi sekä myöhäistä historiallisen ajan aineistoa. Löydöt ovat hietaperäiseltä pellolta kosken yli vievän tien luoteispuolelta, noin 40 x 20 m alalta, joesta arviolta noin 50 m ja Koski-Tuurin talosta noin 40 m. Löytöpaikka on loivasti lounaaseen ja jokea kohti viettävää peltoa. Toinen löytökohta, josta löytyi ainoastaan yksittäinen kvartsi-iskos, sijaitsee tästä noin 160 m kaakkoon peltorinteessä.

Kohteen asuinpaikkaluonne on epävarma. Löydöt: KM 27452:1-5 (kvartseja, piitä, rautaveitsi). Huomautuksia: Töysä, Esihistoriallisten kohteiden inventointi, kohde Töysä 11 Koski-Tuuri. Kertomus 29/11.2.1993.

Tiainen & Sepänmaa 2018: Muinaisjäännösrekisterin pistemäinen paikkatieto osoittaa väärään paikkaan, paikkatiedot on nyt korjattu vastaamaa Katiskosken v. 1992 inventointointraporttia.

Esihistorialliseksi asuinpaikaksi arveltu paikka sijaitsee pellossa, joka inventoinnin aikaan oli kyntämättä. Uusia maastohavaintoja paikalta ei saatu. Kaksiosaisen muinaisjäännöksen luoteisosan kohdalla on sijainnut myös Tuurin vanha talo, tämän raportin kohde 54 Turi, mikä osaltaan selittää Katiskosken paikalta löytämien historiallisen ajan esineiden alkuperää.

Kivikautisen asuinpaikan luoteisempi osa sijaitsee nykyisessä pellossa, kuvassa takimmaisessa pellossa. Samalla kohtaa on sijainnut myös Tuurin vanha talon paikka. Länsilounaaseen.

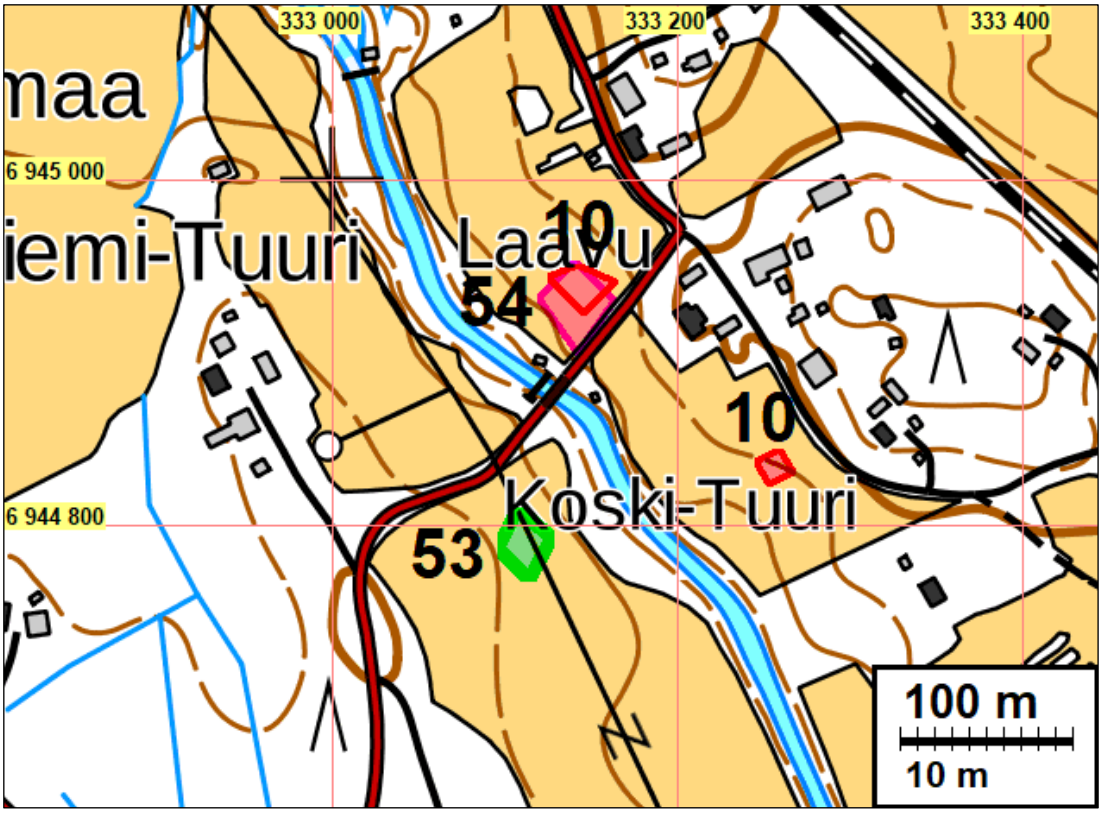

Kaksiosainen kiinteä muinaisjäännös (kivikautinen asuinpaikka) on merkitty numeroilla 10 sekä punaisella värillä. Mahdollinen muinaisjäännös (54 Turi), historiallisen ajan talonpaikka on merkitty vaalean punaisella värillä. Kivikautisen asuinpaikan ja vanhan talon kohdan aluerajaukset menevät osin päällekkäin. Joen lounaispuolella oleva vihreällä rajattu alue (53 Soldat torp) on muu kulttuuriperintökohde.

11 ALAVUS KALLIONIEMI

Mjtunnus: 863010003
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6945467 E: 339614 Z: 132

Tutkijat Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 13,4 km itään.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Muinaisjäännösrekisteri: Paikka sijaitsee Hakojärven pohjoisrannalla niemellä, Haapamäki-Seinäjoki rautatien eteläpuolella. Alueelta on rinnepellosta löytynyt kivitaltta (Töysä-seuran kokoelmat) vuonna 1952 ja kivikirves vuonna 1987. Näiden löytöpaikkojen etäisyys on noin 30 metriä. Inventoinnissa 1992 pellosta löytyi kvartseja (KM 27184) noin 110 x 40 m alueelta (itä-länsi x etelä-pohjoissuunnassa). Maaperä on lähinnä savi-hiesuperäinen. Muuta asuinpaikkaan viittaavaa ei havaittu ja löytöjä oli alueella harvakseltaan. Niemi on rinnepeltoa, joka ei muodosta selvää terassia. Löydöt: KM 27184:1-4 (kivikirves, kvartsia). Huomautuksia: Töysä, Esihistoriallisten kohteiden inventointi, kohde Töysä 3 Kallioniemi. Kertomus 9/11.2.1993.

Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikka sijaitsee Hakojärven pohjoisrannalla, Kallioniemen talosta noin 160 m etelään, rautatien ja Hakojärven välisellä pellolla.

Katiskoski löysi vuoden 1992 inventoinnin yhteydessä (kohde 3 / 1992) peltoalueelta kvartsi-iskoksia itä-länsi-suunnassa noin 110 m pituiselta ja vastakkaisessa suunnassa noin 40 m leveältä alueelta. Peltoalueelta oli aikaisemmin löytynyt kivitaltta (Töysä-seuran kokoelmat) sekä kivikirves (KM 27184:1). Pelto on maaperältään savea ja hiesua. Vuoden 2018 inventointiajankohtana pellot olivat kyntämättä – uusia havaintoja ei saatu.

Kivikautinen asuinpaikka kuvan keskellä olevalla matalalla peltoalueella. Luoteeseen.

12 ALAVUS JYRÄNNOTKO

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6957198 E: 339307

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 18,5 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Purouoman luoteistörmällä sijaitseva tervahauta, jonka halkaisija on hieman yli kymmenen metriä. Tervahaudan syvyys on 3 m.

Valokuva: ks kansikuva

Tervahauta on merkitty numerolla 12 ja punaisella värillä. Vinovalovarjostuskuvista todetut, mutta maastossa tarkastamattomat tervahaudat on merkitty violetein palloin ja numeroin 87, 89 ja 90 – numerot viittaavat tämän raportin lopussa olevaan Tervahaudat listaan

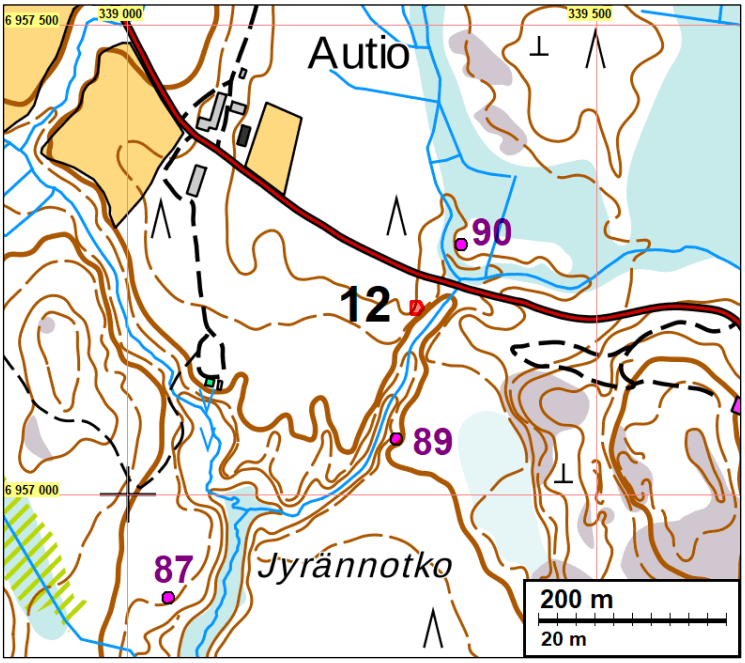

13 ALAVUS KETTUKANGAS

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta
Koordin: N: 6950453 E: 333197

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 9,4 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Kettukankaalla sijaitseva, halkaisijaltaan noin 16 m tervahauta. Tervahaudan vallin paksuus on hieman alle neljä metriä ja syvyys vallin päältä katsottuna noin 1,5 metriä. Halssiuran pituus on hieman vajaa 10 metriä ja se aukeaa etelälounaaseen.

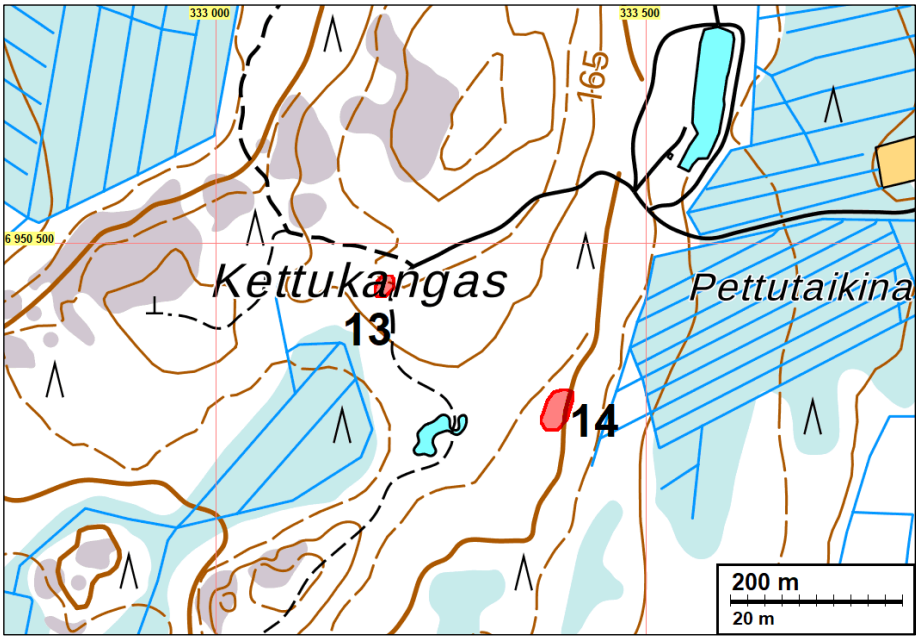

Muinaisjäännösalueet on rajattu punaisella.

Kuvan etualalla halssiuraa, taustalla tervahauta. Koilliseen.

14 ALAVUS PETTUTAIKINA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6950296 E: 333388

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 9,4 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikalla on halkaisijaltaan noin 15 m tervahauta. Halssi osoittaa itäkaakkoon. Tervahaudassa on selvä kaksoisvalli. Kohde on muuten hyvin säilynyt, paitsi että siinä on useita edelleen käytössä olevia eläinten pesäkoloja. Tervahaudasta noin 20 m koilliseen on halkaisijaltaan noin 2,5 m, korkeudeltaan noin 50 cm kokoinen palaneista kivistä ja nokimaasta koostuva kasa – tervapirtin kiuas (alakohde: N 6950323 E 333404). Tämä rakenne on osittain tärveltynyt metsäkoneen jälkien alla. Alue on itäkaakkoon viettävää hiekkamoreenirinnettä, kuusimetsää.

Kartta edellisen kohteen yhteydessä.

Pettutaikinan tervahauta kuvattuna etelään.

15 ALAVUS KAUKOLA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta
Koordin: N: 6937444 E: 335256

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 11,2 km kaakkoon.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikalla on halkaisijaltaan noin 15 metrinen tervahauta, jonka halssi aukeaa länsilounaaseen. Tervahaudan keskuskuoppa on ilmeisesti viimeisen vuoden aikana (kiven jäkälättömyydestä ja sammalettomuudesta päätellen) peitetty halkaisijaltaan noin 60 cm kivellä.

Paikka on länsilounaaseen viettävää moreenimaastoa. Tervahauta lähiympäristöineen on erittäin tiheän nuoren pääasiassa lehtipuuston ja heinäkasvillisuuden peittämä, mikä hankaloitti rakenteen tarkempaa havainnointia ja valokuvaamista.

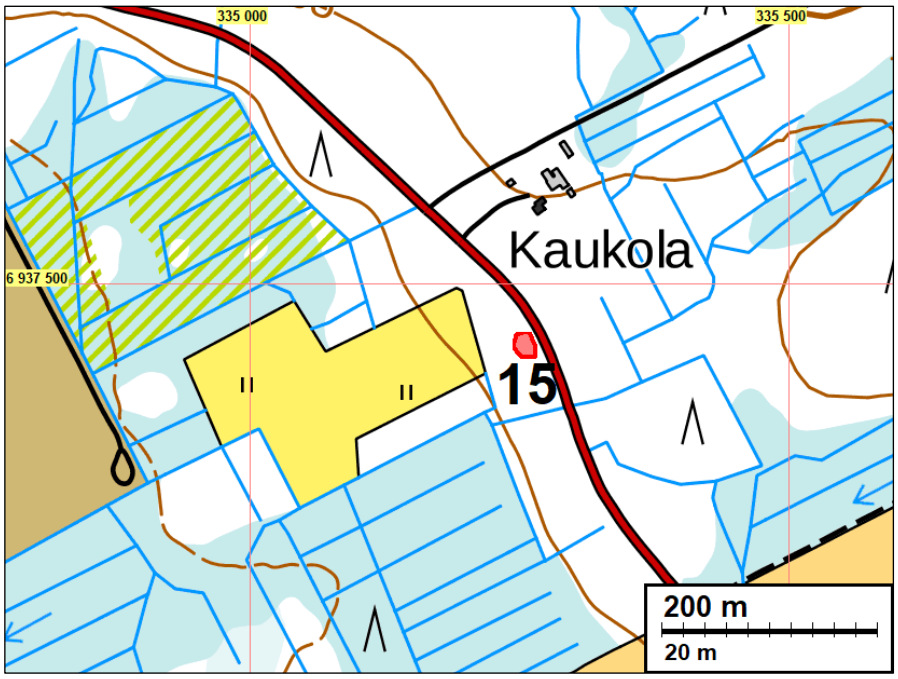

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella värillä.

Pusikon peittämä tervahauta kuvattuna lounaaseen.

16 ALAVUS KIIMAMÄKI

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6959237 E: 343361

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 22,8 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Kiimamäen koillispuolella sijaitsevan matalan ja maljamaisen tervahaudan halkaisija on noin 14 metriä. Vallin paksuus on hieman yli neljä metriä. Halssiura laskee kohti pohjoista.

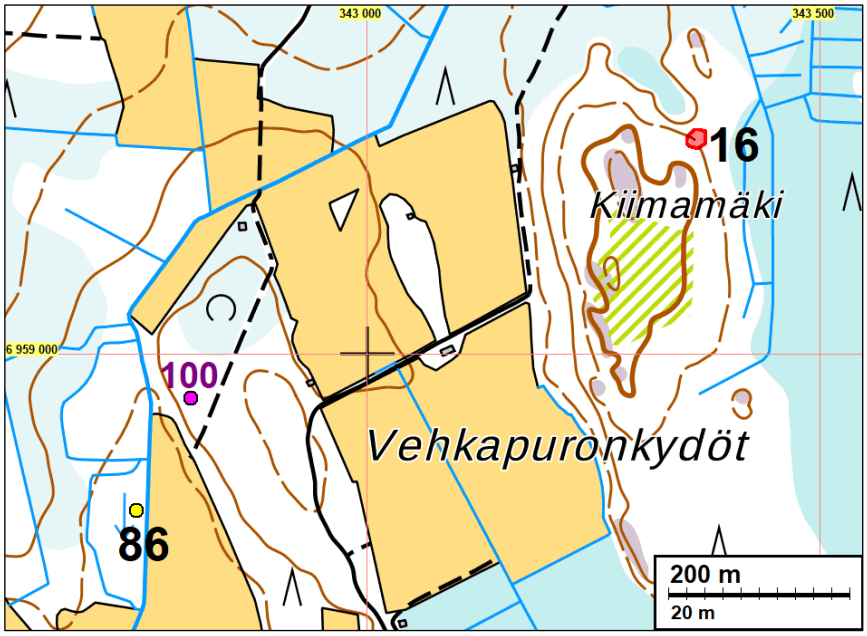

Kiinteä muinaisjäännös (16) on rajattu punaisella värillä kartan koillisosaan. Kartan lounaiskulmassa oleva keltainen pallo (86) on kivikautinen löytöpaikka Vehkapuro. Vinovalovarjosteesta todettu, mutta maastossa tarkastamaton tervahauta on merkitty numerolla 100

Tervahauta, itään.

17 ALAVUS KAAKKOLAMMINNEVA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6960229 E: 342017

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 22,5 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Metsäautoteiden risteyksessä sijaitsevan tervahaudan halkaisija on noin 14-16 metriä. Tervahauta sijaitsee hyvin tiheässä pusikossa, josta havaintojen saaminen oli varsin haasteellista. Vallin paksuus haudassa on reilu neljä metriä. Tervahauta on matala ja maljamainen – sen syvyys vallin laelta pohjalle on noin 75 cm.

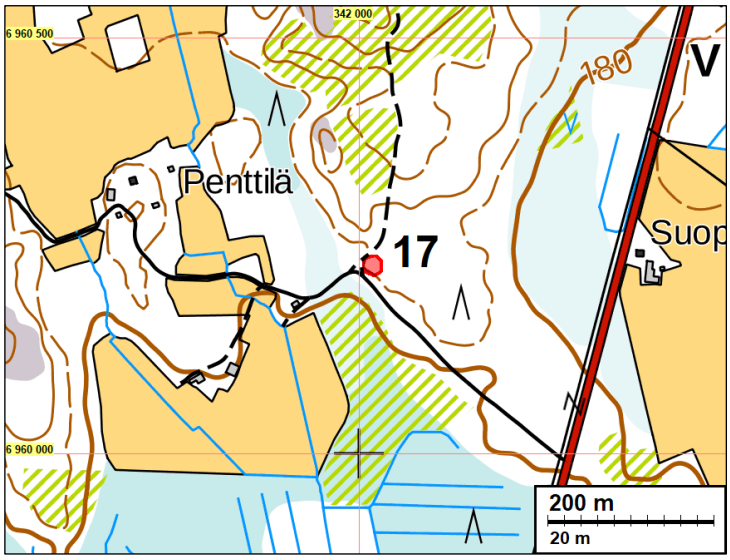

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella.

Tervahauta sijaitsee hiekkateiden risteyksessä, tiheän kasvillisuuden peitossa. Itään.

18 ALAVUS KANGASPURO 1

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6961883 E: 338732

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 21,7 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Näyttävä tervahauta sijaitsee Kangaspuron länsirannalla, välittömästi itä-länsi suuntaisen polun pohjoispuolella. Tervahaudan halkaisija on oin 18 metriä, josta vallia on 5-6 metriä. Syvyyttä haudalla on noin 1,4 m. Halssiaukko antaa kaakkoon, kohti puroa.

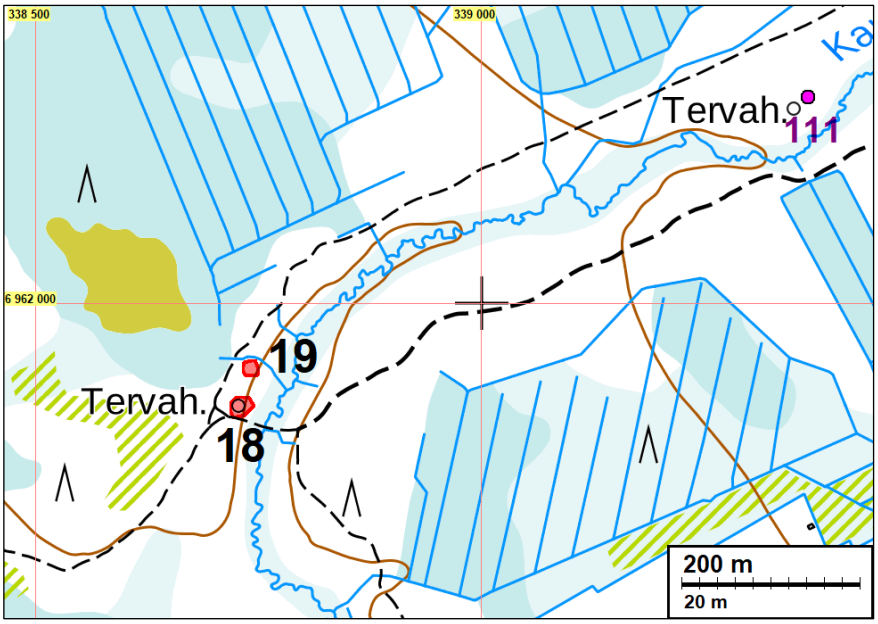

Tervahautojen muinaisjäännösalueet on rajattu punaisella ja identifioitu numeroin 18 ja 19. Vinovalovarjostuskartasta todettu, mutta maastossa tarkastamaton tervahauta on merkitty violetilla pallolla ja numerolla 111.

Kuvattu kohti pusikon peittämää tervahautaa, koilliseen.

19 ALAVUS KANGASPURO 2

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6961927 E: 338741

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 21,7 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:
Edellisen tervahaudan (Kangaspuro 1) pohjoispuolella sijaitsee halkaisijaltaan noin 10 metrinen tervahauta. Tervahauta on matala ja maljamainen, vallin paksuus on alle kaksi metriä. Halssiaukko aukeaa pohjoiskoilliseen, kohti pientä puroa, joka laskee itään (Kangaspuroon).

Lapio pystyssä tervahaudan keskellä. Pohjoiseen.

20 ALAVUS JÄKÄLÄMÄEN KORKIA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: raja: rajamerkki

Koordin: N: 6963162 E: 338811

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 22,8 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1817 kartalta (B14) paikannettu rajamerkki sijaitsee nykyiselläkin kiinteistörajalla inventointialueen pohjoispuolella, noin 250 metriä Alavuden pohjoisimmasta kärjestä luoteeseen. Rajamerkki on Kuortaneen ja Alajärven nykyisellä rajalla. Rajamerkki on nimetty vanhalla kartalla nimellä ”Jäkälämäen Korkia”.

Paikalla on neliömäinen, noin 1,2 x 1,2 m kokoinen ja noin 70 cm korkea kivilatomus, jonka päällä on viisarikivi. Viisarikivessä erottuu hieman epäselvästi hakkaus 1544 ½.

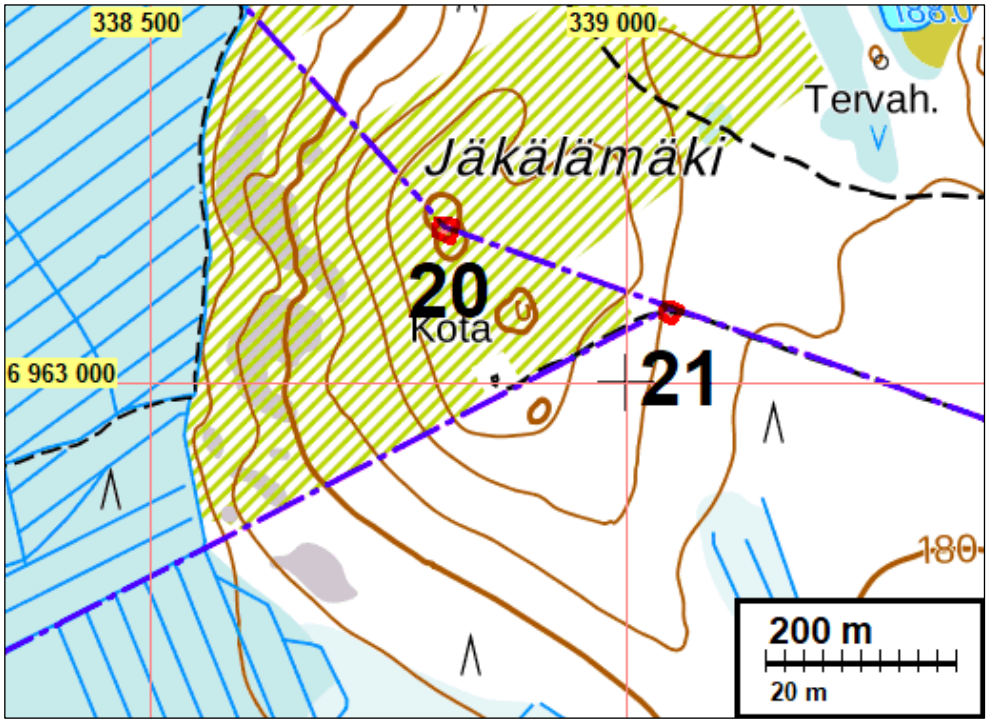

Muinaisjäännösalueet on merkitty punaisella värillä.

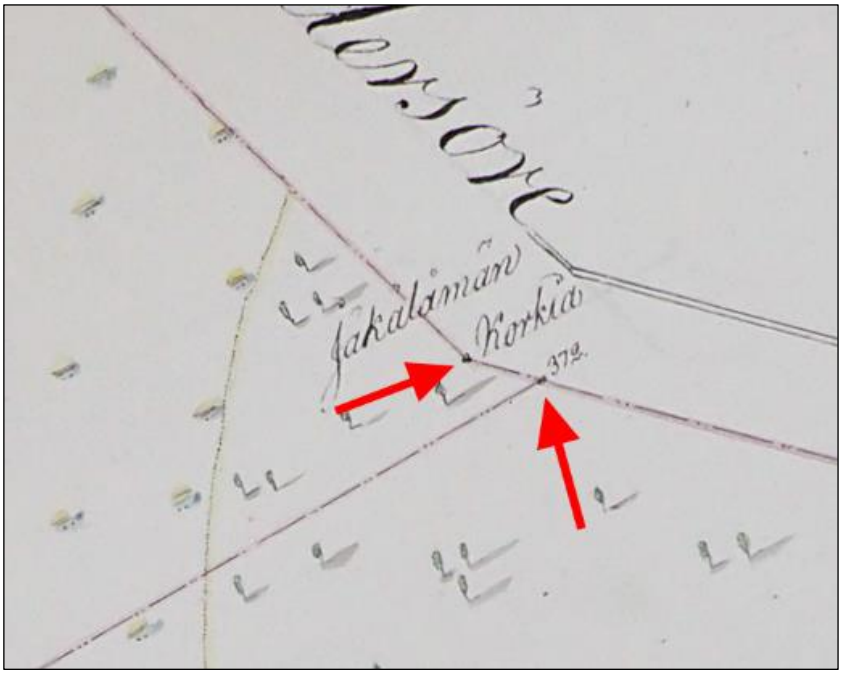

Ote vuoden 1817 kartasta (B14). Karttaan on merkitty kaksi rajapistettä, joista läntisempi on nimetty nimellä Jäkälämän Korkia ja toinen numerotunnisteella 372.

Jäkälämäen laella sijaitseva rajamerkki, jonka viisarikivessä erottuu epäselvä hakkaus 1544 ½. Länsiluoteeseen.

21 ALAVUS RAJAMERKKI 372

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: raja: rajamerkki

Koordin: N: 6963076 E: 339047

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 22,9 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Edellisestä rajamerkistä (raportin kohde 20) noin 250 metriä kaakkoon sijaitsee toinen rajamerkki. Vuoden 1817 kartalla (B14) tämä rajamerkki sijoittuu pitäjän rajan suoraan kohtaan, josta lähtee tilusraja kohti lounasta. Vanhaan karttaan rajamerkkiin on merkitty tunnistenumero ”372”.

Paikalla on noin 1,5 x 1,5 m kokoinen ja noin 60 cm korkea kivilatomus. Latomuksen alaosassa on metallikyltti, jossa rajan kerrotaan olevan peräisin vuodelta 1533, jolloin on määritelty Pietarsaaren ja Ruoveden suurpitäjien rajat. Kivilatomuksen kohdalla on nykyisin kolmen pitäjän (Alavuden, Kuortaneen ja Alajärven) raja.

Luoteeseen

22 ALAVUS PELTOMÄENKANGAS

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6961472 E: 340597

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 22,5 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:
Iso Soukkajärvestä etelälounaaseen laskevan Soukkapuron länsirannalta havaittiin inventoinnin aikana viisi kvartsi-iskosta sekä rapautuneiden, mahdollisesti palaneiden, kivien keskittymä. Kvartsi-iskokset talletetaan Kansallismuseoon päänumerolla KM 41616.

Havainnot saatiin noin 180 ja 182,5 metrin korkeustasolta olevalta hiekkapohjaiselta tasanteelta. Maasto kohoaa kolmisen metriä tasanteen lännen-luoteen puolelta. Iskokset ja rapautuneet kivet havaittiin noin 100 x 50 metrin kokoiselta alueelta. Muinaisjäännösrajaus perustuu mainittuihin havaintoihin ja topografisesti varsin selkeästi rajautuvaan tasanteeseen.

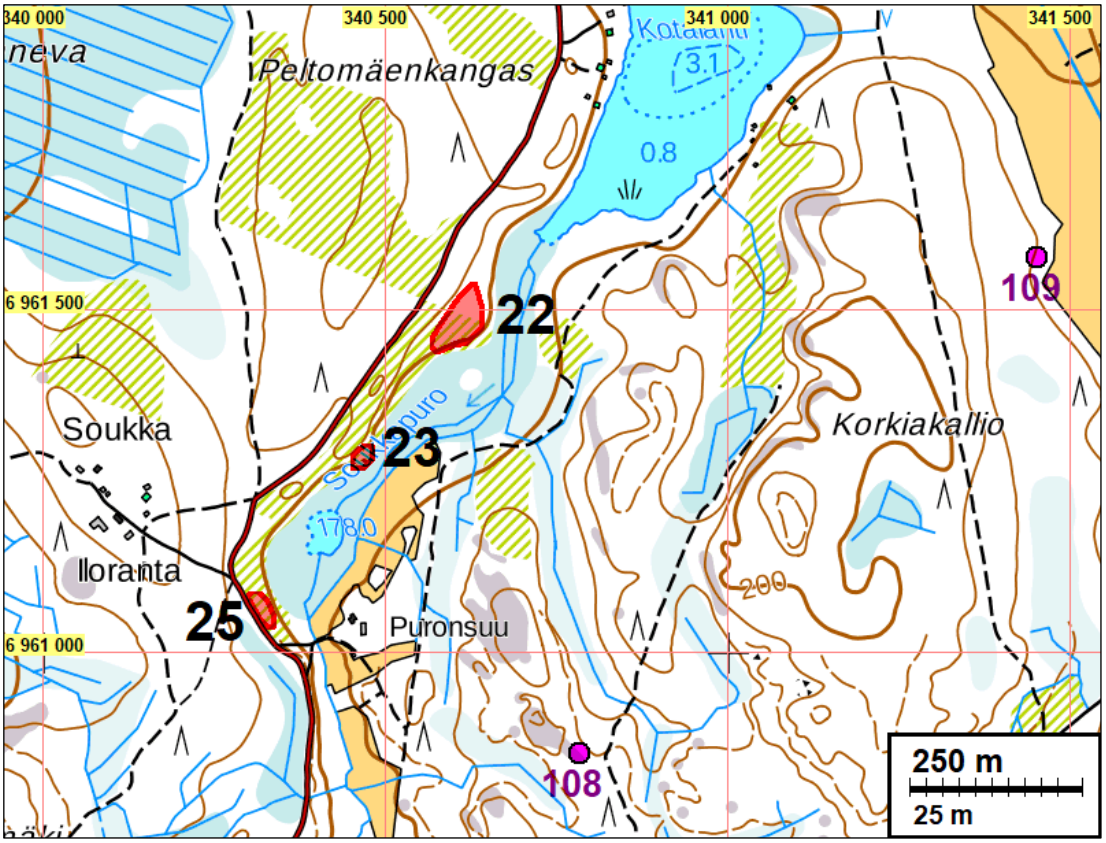

Kiinteät muinaisjäännökset on merkitty punaisella värillä ja numerotunnistein. Vinovalovarjostuskartoista todetut, mutta maastossa tarkastamattomat tervahaudat (mahdolliset muinaisjäännökset) on merkitty violetein palloin ja violetein numeroin 108 ja 109 – numerot viittaavat tämän raportin lopussa olevaan Tervahautalistaan.

Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee rinteen alla olevalla, kuvassa oikealla, tasanteella. Koilliseen.

23 ALAVUS SOUKKAPURO

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6961280 E: 340467

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 22,3 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:
Edellisestä kohteesta (22 Peltomäenkangas) reilu parisataa metriä lounaaseen havaittiin toinen samankaltainen, todennäköisesti kivikauteen ajoittuva, asuinpaikka. Soukkapuron länsirannalta, noin 180-182,5 korkeustasolta olevalta tasanteelta havaittiin rikkoontuneelta maanpinnalta kaksi kvartsi-iskosta sekä pieni rypäs rapautuneita (mahdollisesti palamisen seurauksena) kiviä. Kvartsi-iskoksista toinen talletetaan Kansallismuseon kokoelmiin päänumerolla KM 41617. Muinaisjäännösrajaus perustuu havaintoihin ja tasanteen topografiaan.

Kartta edellisen kohteen yhteydessä.

Asuinpaikkaan viittaavat löydöt saatiin kuvan hiekkapohjaiselta tasanteelta. Lounaaseen.

24 ALAVUS KULJUNNEVA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6958535 E: 335694

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 17,2 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Loivasti kohti kaakkoa viettävässä rinteessä sijaitsee laakea ja maljamainen tervahauta, jonka halkaisija on noin 19 metriä. Vallin paksuus on noin viisi metriä. Syvyyttä haudalla vallin päältä katsottuna on hieman alle kaksi metriä. Tervahaudan halssiaukko aukeaa kohti kaakkoa.

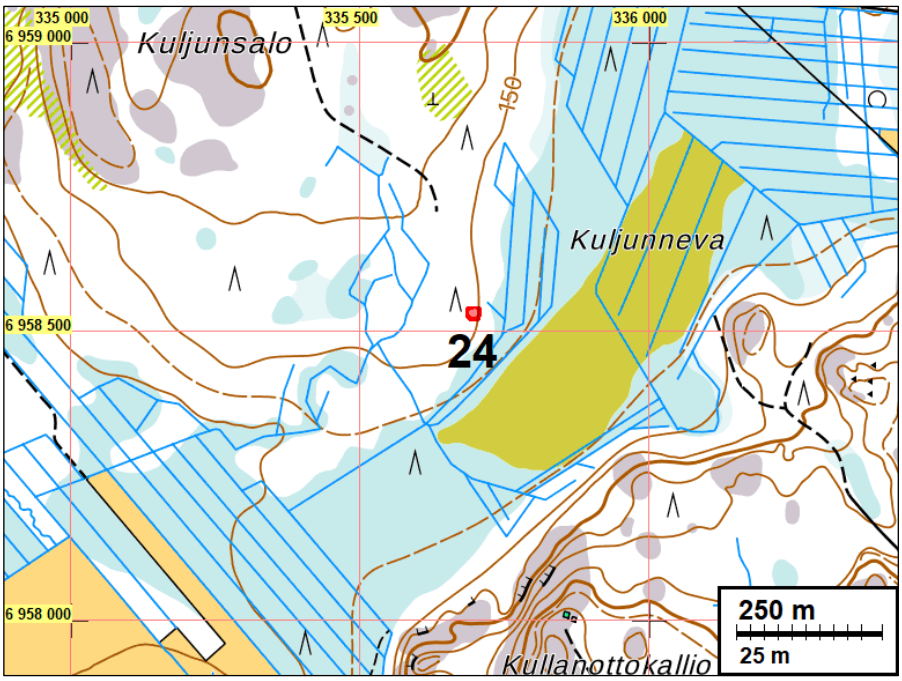

Tervahauta nuorten kuusien peitteessä. Kaakkoon

25 ALAVUS ILORANTA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6961069 E: 340305

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 22,0 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikka sijaitsee entisen Töysän kunnan pohjoisosassa, Soukkajärven lounaispäästä noin 670 m lounaaseen, Soukkapuron länsipuolella ja 10 – 20 m metriä Soukkajärventien kaakkoispuolella.

Alueella oleva harjumuodostuma on hiljakkoin (parin vuoden aikana) aukkohakattu ja äestetty. Äestysvaoissa noin 20 metrin matkalla havaittiin rapautunutta (ilmeisesti palanutta) kiveä kahdessa keskittymässä (kyseinen hiekkamuodostuma on luontaisesti lähes kivetöntä harjumuodostumaa) sekä näiden palaneiden kivien välisellä alueella palaneen luun siruja. Paikalla on havaintojen perusteella sijainnut pienialainen kivikautinen asuinpaikka.

Kohta on itäkaakkoon, Soukkapuroon jyrkästi viettävän rinteen tasaisella laella. Maaperä on hiekkaa.

Kartta kohteen 22 Peltomäenkangas yhteydessä.

Asuinpaikkahavainnot saatiin rinteen laelta, rikkoutuneelta maanpinnalta. Luoteeseen.

26 ALAVUS LAHDENPELLOT

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6955265 E: 344795

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 21,6 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:Kohde sijaitsee Liesjärven pohjoisosasta noin 150 m itään ja Lahden talosta noin 230 m kaakkoon. Paikalla on halkaisijaltaan noin 18 m tervahauta. Alue on itään ja kaakkoon viettävää hiekkamoreenirinnettä.

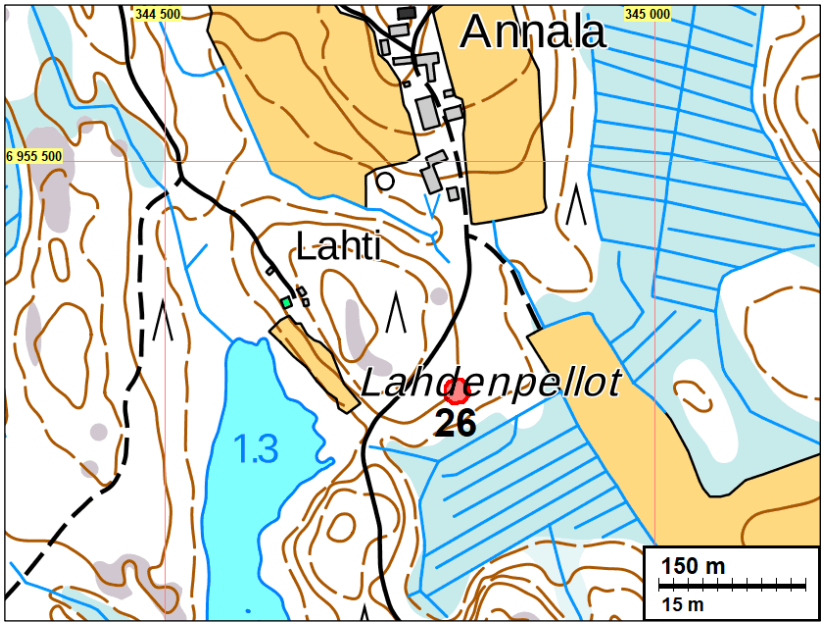

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella.

Tervahauta sijaitsee avarapohjaisessa havumetsässä. Itäkaakkoon.

27 ALAVUS LEHTINIEMI

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6957494 E: 343134

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:
Kohde sijaitsee Suutalantien itälaidalta muutama metri itään, Isoahon talosta noin 350 m pohjoiskoilliseen ja Lehtiniemen talosta noin 350 m etelään.

Paikalla on halkaisijaltaan noin 10 m tervahauta. Halssi osoittaa itään.

Tervahaudan keskusosa on tehty tasanteen itälaidalle. Maasto laskee jyrkästi heti tervahaudan itävallin alla useita metrejä. Halssi onkin runsaat 3 metriä tervahaudan valleja alemmalla tasolla. Maasto on itään paikoin jyrkästi viettävää moreenirinnettä. Tervahauta on hyvin säilynyt, joskin Suulalantien itälaita on aivan tervahaudan vallin läntisen osan tuntumassa.

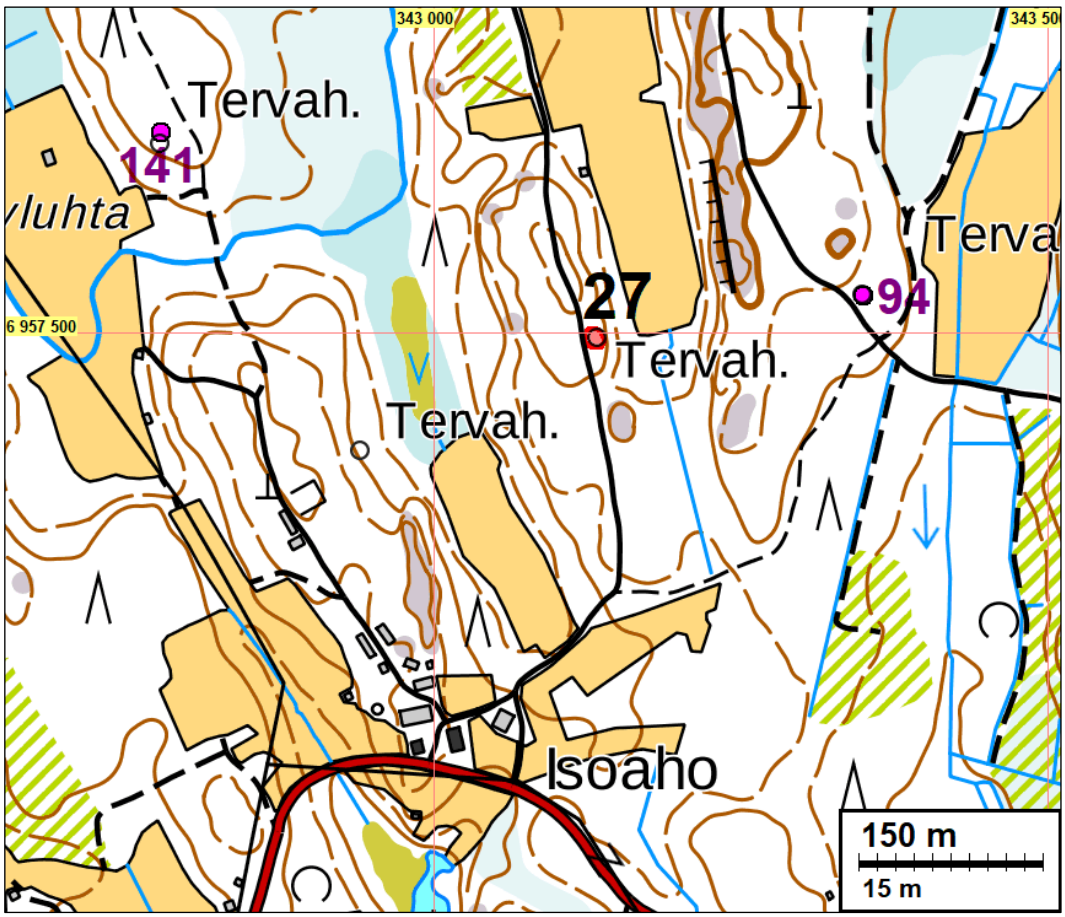

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella värillä (27). Vinovalovarjostuskartoista todetut, mutta maastossa tarkastamattomat tervahaudat (mahdolliset muinaisjäännökset) on merkitty violetein palloin ja violetein numeroin 94 ja 141 – numerot viittaavat tämän raportin lopussa olevaan tervahautalistaan.

Tervahauta kuvattuna lounaaseen.

28 ALAVUS RANTA-AHO

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6961109 E: 342235

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 23,3 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:
Paikalla, pienen tien koillislaidalla, on tervahauta, alkuperäiseltä läpimitaltaan noin 15 m. Kohteen länsiosasta (mm. halssi) on maaotossa tuhoutunut noin kolmasosa.

Paikka on länteen viettävää hiekkamoreenimaastoa, osaksi vanhaa maanotto-kuoppaa, kasvillisuus pääasiassa heinää, varpua ja nuorta sekametsää. Vaurioitumisesta johtuen kohteen suojeluarvo on kyseenalainen. Tässä raportissa kohde on kuitenkin merkitty kiinteäksi muinaisjäännökseksi (SM).

Kuvassa tervahaudan vaurioitunutta reunaa. Etelään

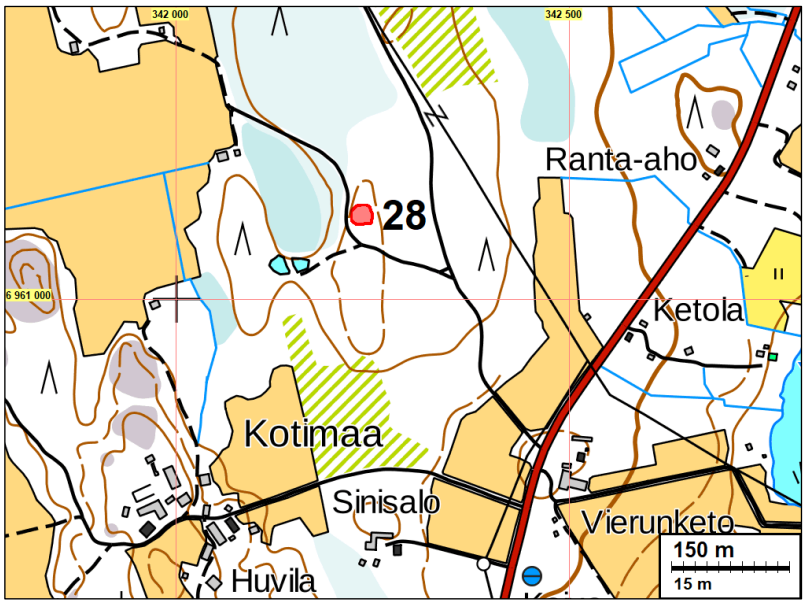

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella värillä.

29 ALAVUS TERVASNEVA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6959938 E: 340178

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 21,1 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Sijaitsee paikallistien länsipuolella, tiestä kymmenisen metriä länteen. Paikalla on pieni tervahauta, halkaisijaltaan noin 9 m. Maaperä on hiekkamoreenia, kasvillisuus nuorta mäntymetsää.

Tervahauta kuvattuna itää

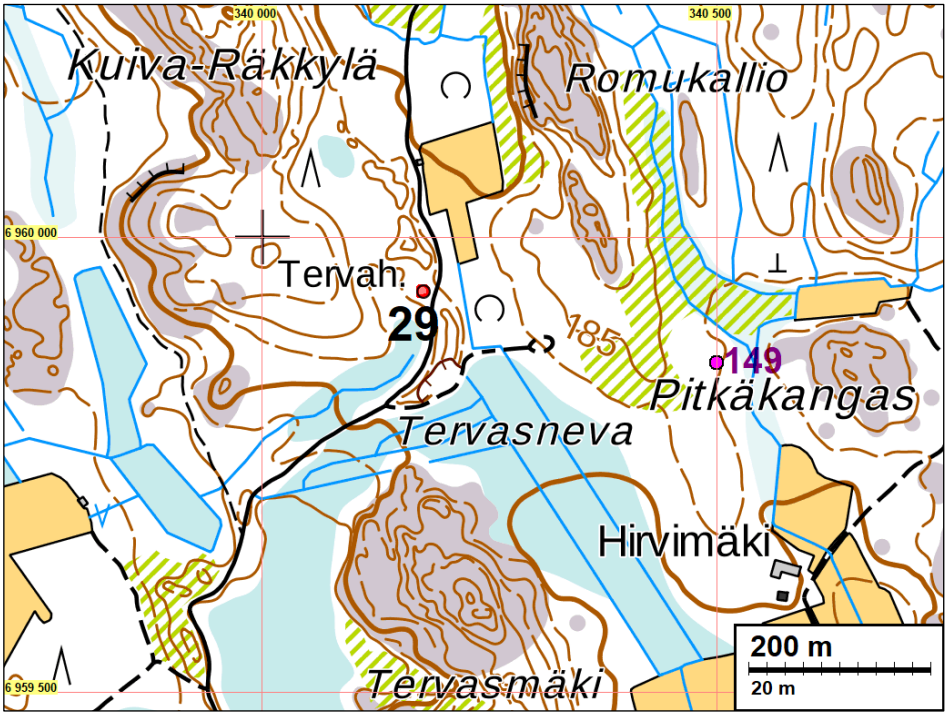

Muinaisjäännösalue (29) on rajattu punaisella värillä. Vinovalovarjostuskartasta todettu, mutta maastossa tarkastamaton tervahauta (mahdollinen muinaisjäännös) on merkitty violetilla pallolla ja numerolla 149 – numero viittaa tämän raportin lopussa olevaan tervahautalistaan.

30 ALAVUS HAUKKAPURO

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6947130 E: 340123

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 14,2 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Haukipuron lounaispuolella sijaitsee laakea kaksoisvallillinen tervahauta. Haudan halkaisija uloimmalle vallille on noin 25 metriä ja sisemmälle noin 22 metriä. Syvyyttä tervahaudalla on noin 1,3 metriä. Halssiaukko antaa luoteeseen.

Laakea tervahauta kuvattu itään.

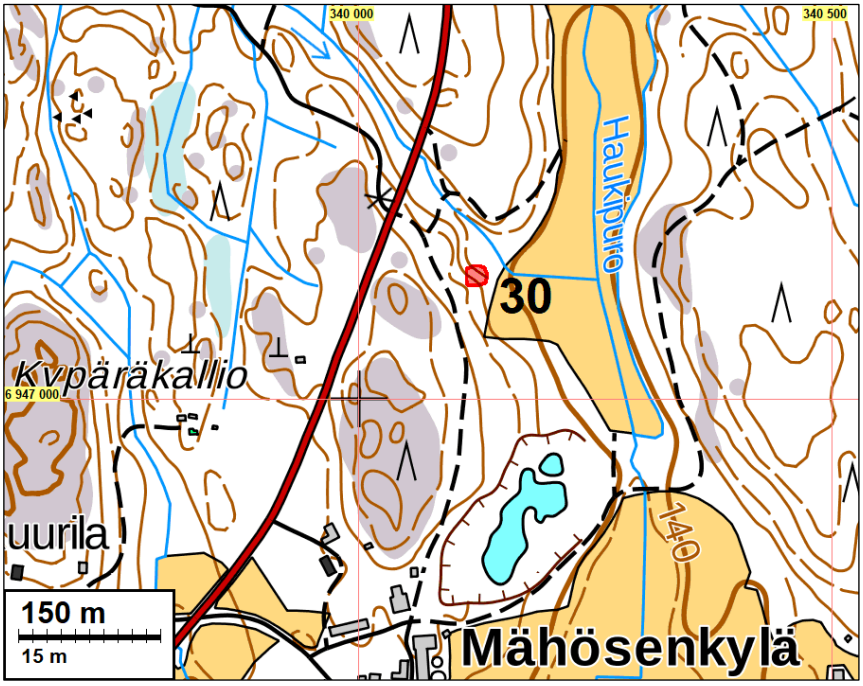

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella värillä.

31 ALAVUS SAARIPURO

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6945394 E: 343457

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 17,2 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:
Saaripuron länsipuolella, Karjalan talon pohjoispuolella sijaitsee laakea ja maljamainen tervahauta. Tervahaudan halkaisija on noin 20 metriä, josta vallin osuutta on noin 6 metriä. Tervahaudan pohjalla on roskaa (muovia ja metalliromua) ja sen päältä on ajettu metsäkoneella. Haudan valleja vaikuttaa kaivellun koneellisesti muutamasta kohtaa. Halssiuraa ei haudasta havaittu.

Tervahauta koilliseen

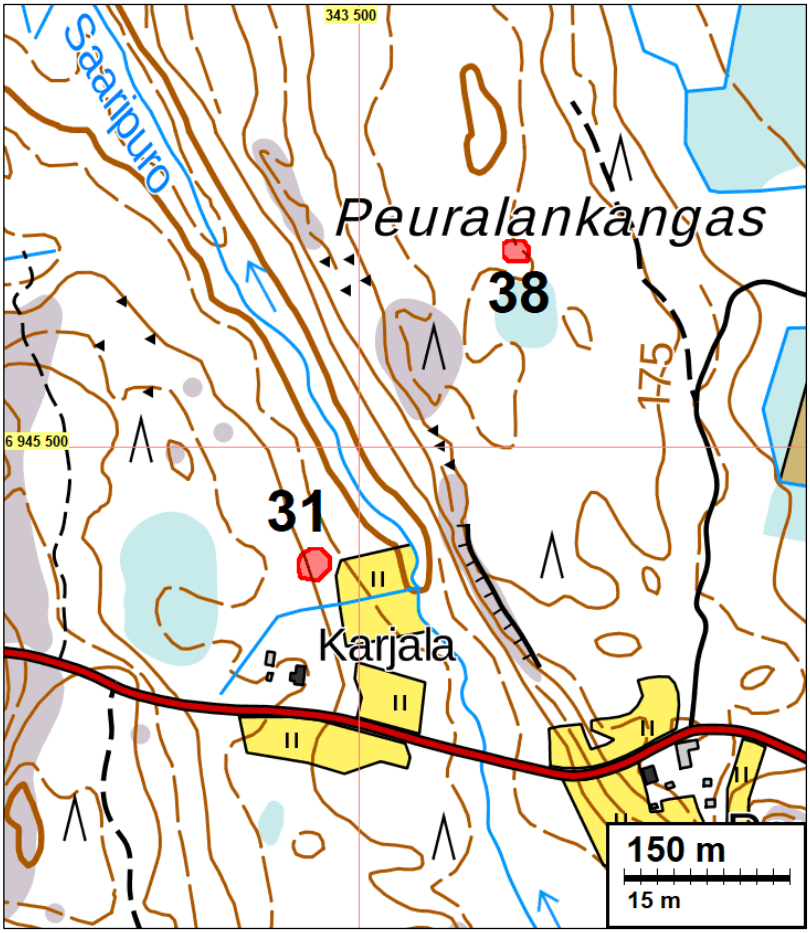

Muinaisjäännösalueet on rajattu punaisella värillä.

32 ALAVUS HAUKILAMPI

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: hiilimiilu

Koordin: N: 6944229 E: 343960

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 17,7 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Peruskarttaankin merkitty hiilimiilu sijaitsee hoidetussa kuusimetsässä Haukilammen eteläpuolella. Miilun peruskarttamerkki on noin 30 metriä liian pohjoisessa.

Paikalla on halkaisijaltaan noin 19 metrinen hiilimiilu, jota kiertää katkonainen ojakaivanto. Miilun keskeltä kulkee metsäkoneura. Miilun sisäosaan tehdystä koepistosta paljastui voimakkaan noen ja hiilen sekaista kivistä hiekkaa.

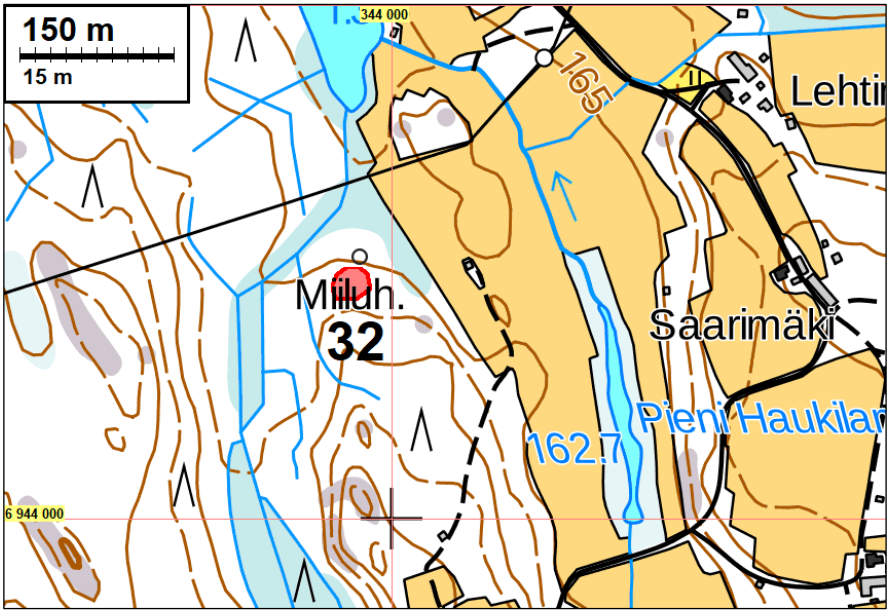

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella värillä.

Lapio pystyssä keskellä hiilimiilua. Pohjoiseen

33 ALAVUS RANTALANHIEKKA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6937018 E: 341590

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 16,9 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Iso Liesjärven eteläpäästä, uimarannan itäpuolelta, kerättiin talteen inventoinnin yhteydessä viisi kvartsi-iskosta, jotka talletetaan Kansallismuseon kokoelmiin numerolla KM 41619. Samalta alueelta havaittiin yhteensä kymmenisen iskosta, joista osa siis jätettiin niille sijoilleen. Vedenpinta järvessä

oli inventoinnin hetkellä poikkeuksellisen matalalla, noin kolme metriä vetäytyneenä rantaviivasta. Kaikki iskokset havaittiin paljastuneesta järvenpohjasta, alueelta missä on hieman veden huuhtomaa rantakivikkoa sekä hiekkaa. Vedenpinnan ollessa normaalilla tasolla iskokset olisivat olleet veden alla. Muinaisjäännösrajaus perustuu alueeseen, josta havaittiin kvartsi-iskoksia.

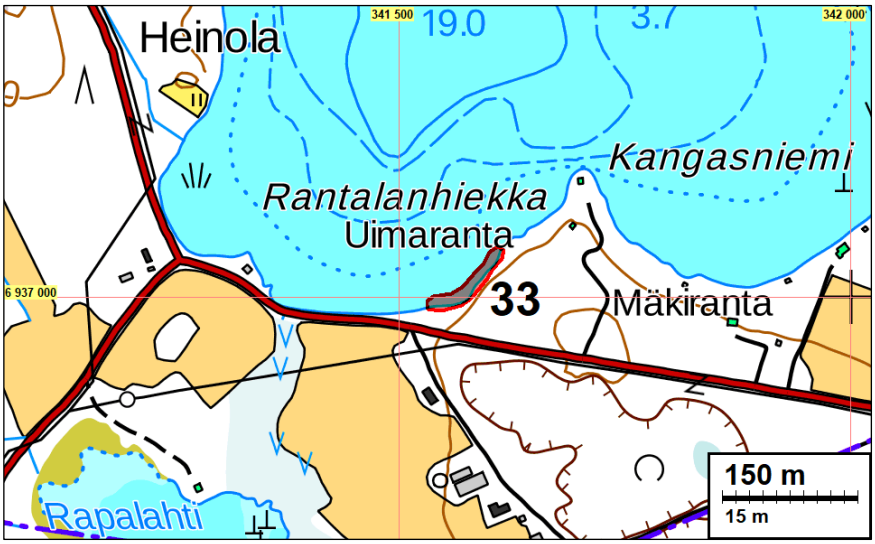

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella värillä.

Kvartsi-iskokset havaittiin matalan veden paljastamalta rantavyöhykkeeltä, kuvan vasemmassa laidassa olevan suuren kiven ja taustalla erottuvan veneen väliseltä alueelta.

34 ALAVUS LIESKANGAS 1

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6939747 E: 340409

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 14,8 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Iso Liesjärvestä kohti pohjoisluodetta laskevan Vuoripuron länsirannalla sijaitsee kivikautiseksi asumuspainanteeksi tulkittu maaraken-

ne (N 6939748 E 340408). Maaperä alueella on vähäkivinen hiekka. Painanteen muoto on epäsäännöllisen pyöreä ja sen halkaisija on noin kahdeksan metriä. Painanteen laidoilla on hieman epäselvästi erottuvat maavallit, jotka erottuvat selkeimmin sen etelälaidalla. Syvyyttä painanteella on alle puoli metriä. Painanteen kohdalle ja sen ulkopuolelle tehtiin kuusi koekuoppaa. Painanteen sisäpuolelle tehdystä koekuopasta löytyi kvartsiydin (talletetaan Kansallismuseon kokoelmiin numerolla KM 41620). Kaikissa painanteen kohdalle ja sen ympärille tehdyissä koekuopissa maalajit olivat samankaltaisia: kunttakerroksen alla oli 5-10 cm paksuinen vaalea huuhtoumakerros, jonka alla hiekan väri oli vaalean keltaista.

Asumuspainanteesta noin 18 metriä itäkaakkoon havaittiin halkaisijaltaan noin 2,5 metrin kokoinen kuoppajäännös (N 6939738 E 340424). Syvyyttä kuopalla on noin 40 cm. Kuopan pohjalle tehdystä koekuopasta tavattiin kunttakerroksen alta noin 20 cm paksuinen vahvan noen ja pienten hiilten palojen sekainen hiekkakerros.

Edellisestä kuopasta noin 30 metriä itäkaakkoon todettiin vielä yksi kuoppajäännös (N 6939727 E 340450). Kuopan halkaisija oli noin 4,5 metriä ja syvyyttä sillä oli noin puoli metriä. Kuopan pohjalle tehdystä koekuopasta paljastui kunttakerroksen alta noin viisi cm paksu vaalea huuhtoutumiskerros. Sen alla oli kellertävä hiekka, joka oli hieman tummempaa heti huuhtoutumiskerroksen alla.

Läntisin paikalta havaituista painanteista on muotonsa ja kvartsiydin löytönsä puolesta tulkittava kivikautiseksi asumuspainanteeksi. Sen sijaan keskimmäisen ja itäisimmän kuopan funktiot jäävät hieman epäselviksi. Ne eivät voi olla modernin hiekanoton jälkiä, koska niistä havaittiin selvä huuhtoutumiskerros. Kuoppa, josta havaittiin hiiltä ja nokea voisi periaatteessa olla pieni hiilihauta. Noeton kuoppa sen sijaan voisi olla vanha pyyntikuoppa. Alueelle tehtiin kaikkiaan parisen kymmentä koekuoppaa.

Joka tapauksessa paikka on sijaintinsa ja topografiansa puolesta mitä otollisin esihistorialliseksi asuinpaikaksi. Paikan muinaisjäännösrajaus perustuu kolmeen havaittuun kuoppaan.

Lapio pystyssä asumuspainanteessa. Itään

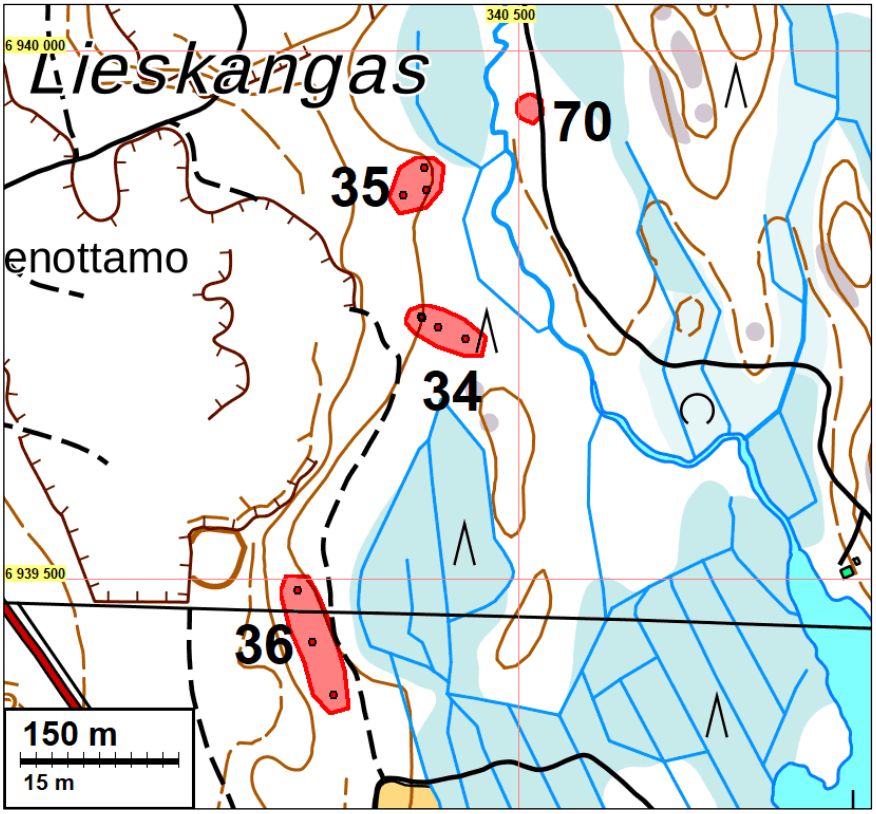

Muinaisjäännösalueet on rajattu punaisella värillä, havaittujen kuoppajäännösten keskikohdat on merkitty punaisin pistein. Numerot raportin kohdenumeroita.

Asumuspainanteen itäpuolelta (itäisin) havaittu kuoppajäännös. Itäkoilliseen

35 ALAVUS LIESKANGAS 2

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: hiilihauta

Koordin: N: 6939868 E: 340413

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 14,7 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Edellisestä kohteesta (34 Lieskangas 1) noin 120 metriä pohjoiseen havaittiin kolme kuoppajäännöstä. Kuopista läntisin (N 6939863 E 340391) oli halkaisijaltaan noin 5 metriä. Syvyyttä kuopalla oli noin puoli metriä. Kuopan pohjalle tehdyssä koekuopassa viisi cm paksun kunttakerroksen alla oli 5-20 cm paksu vaalea huuhtoutumiskerros, jonka seassa oli muutamia hiilen muruja. Huuhtoutumiskerroksen alla hiekka oli tumman ruskeaa, joka vaaleni alaspäin kaivettaessa.

Kaakkoisin kuoppa (N 6939868 E 340413) oli pyöreähkö ja halkaisijaltaan noin 5,5 metriä. Syvyyttä tällä kuopalla oli noin 60 cm. Kuopan keskelle tehdystä koekuopassa oli noin 30 cm hyvin nokisen hiekan sekainen kerros. Kerroksen alaosassa oli paljon hiilen kappaleita. Kolmas paikalta tavattu kuoppa (N 6939889 E 340411) oli pyöreähkö ja kooltaan noin 2,5 metriä. Sen pohjalle tehdystä koekuopasta havaittiin noin 20 cm paksu hiilen ja noen sekainen hiekkakerros.

Paikalta havaituista kuoppajäännöksistä kaakkoisin on mitä ilmeisimmin hiilihaudan jäännös. Myös kaksi muuta kuoppaa voisivat olla hiilihaudan jäännöksiä, vaikka niistä ei havaittu vahvaa hiilikerrosta. Alue on topografian ja sijainnin puolesta mitä otollisinta myös esihistoriallisille asuinpaikoille, joten ei voida poissulkea sitäkään mahdollisuutta, että paikalta havaitut kuopat (tai osa niistä) olisivat esihistoriallista perua. Koekuoppia kuoppajäännösten ympärille tehtiin toistakymmentä.

Kartta edellisen kohteen (34 Lieskangas 1) yhteydessä.

Lapio pystyssä todennäköisimmässä hiilihaudassa. Pohjoiseen

Lapio pystyssä läntisimmässä kuoppajäänteessä. Koilliseen

36 ALAVUS LIESKANGAS 3

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: ajoittamaton
Laji: tunnistamaton: kuoppajäännös

Koordin: N: 6939489 E: 340291

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 14,7 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Eteläisin Lieskankaalta havaittu muinaisjäännös pitää sisällään kolme kuoppajäännöstä. Niistä pohjoisin (N 6939489 E 340291) on pyöreähkö, halkaisijaltaan noin kahdeksan metriä. Syvyyttä kuopalla on noin 80 cm. Kuopassa on heikosti erottuvat ja rikkonaiset maavallit. Sen pohjalle tehdystä koekuopasta paljastui alle 10 cm paksuinen vaalea huuhtoutumiskerros, jonka alla maalajina oli kellertävä hiekka.

Keskimmäinen kuoppajäännös (N 6939440 E 340305) oli halkaisijaltaan noin kuusi metriä. Syvyyttä kuopalla oli noin 60 cm. Sen pohjalle tehdystä koekuopasta paljastui kaksoismaannos: kunttakerroksen alla oli noin neljä cm paksu vaalea hiekka, jonka alla oli noin 4 cm paksuinen tumma, orgaanisen aineksen sekainen kerros. Sen alla oli toinen, noin viisi cm paksu vaalea hiekka, jonka alla hiekan väri oli vaalean kellertävä.

Eteläisin kuoppajäännös (N 6939390 E 340325) oli halkaisijaltaan noin kuusi metriä. Kuopan pohjalle tehdyssä koekuopassa oli noin kuusi cm paksuinen kunttakerros, jonka alta paljastui 5-10 cm paksu vaalean hiekan huuhtoutumiskerros. Sen alla oli 20-25 cm paksu vaalean punertava hiekka, josta havaittiin muutama pieni hiilen pala. Tämän kerroksen alla hiekan väri muuttui vaalean kellertäväksi.

Kuopat on tulkittava, ainakin alustavasti, esihistoriallisiksi pyyntikuopiksi. Kuoppien kohdalle ja liepeille tehtiin useita koekuoppia, joista ei kuitenkaan tehty havaintoja esihistoriallisesta toiminnasta. Paikan muinaisjäännösrajaus perustuu havaittuihin kuoppajäännöksiin.

Kartta kohteen 34, Lieskangas 1, yhteydessä.

Eteläisin kuoppajäännös. Kaakkoon.

Keskimmäiseen kuoppajäännöksen tehty koekuoppa. Kuntta- ja huuhtoumakerroksen alla hiekka vaikutti kulttuurikerrokselta, mutta siitä ei tehty löytöjä.

Teemu Tiainen dokumentoi kuoppajäännökseen tehtyä koekuoppaa. Itään.

37 ALAVUS VUORIPURO

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: ajoittamaton
Laji: tunnistamaton: kuoppajäännös

Koordin: N: 6940120 E: 340425

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 14,7 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Kohde sijaitsee Iso Liesjärven pohjoispäästä noin 670 – 760 m pohjoisluoteeseen, Vuoripuron länsi – lounaispuolella, Lieskankaantien lounaispuolella. Noin 250 x 50 metrin alalla on neljä kuoppaa, joiden funktio ja ajoitus ovat epäselviä. Kaikki kuopan sijaitsevat noin 150 m:n tasolla olevan törmän reunalla, niemimäisillä kohdilla.

Kohde 1: N 6940120 E 340425. Halkaisijaltaan noin 4 m ja syvyydeltään noin 80 cm syvä kuoppa, jonka ympärillä on noin 1,5 m:n levyinen, noin 25 cm:n korkuinen kehävalli. Kuopan reunavallille tehdyssä koekuopassa havaittiin selvä usean cm paksuinen podsolimaannos. Kuopan pohjalle tehdyssä koekuopassa oli noin 10 cm:n paksuinen hiilen ja noen sekainen kerros noin 20 cm syvyydessä.

Kohde 2: N 6940089 E 340405. Halkaisijaltaan noin 4 m, syvyydeltään noin 30 cm kuoppa, ympärillä noin 1,5 m:n levyinen, noin 25 cm:n korkuinen kehävalli. Havainnot samat kuin edellisessä kohteessa.

Kohde 3: N 6940115 E 340426. Halkaisijaltaan noin 5 m, syvyydeltään noin 40 cm kuoppa, ympärillä noin 1,5 m:n levyinen, noin 25 cm:n korkuinen kehävalli. Havainnot samat kuin edellisissä kuopissa.

Kohde 4: N 6940159 E 340340. Halkaisijaltaan noin 2,5 m, syvyydeltään noin 30 cm kuoppa, ympärillä noin 1,5 m:n levyinen, noin 25 cm:n korkuinen kehävalli.

Kuopat saattavat olla hiilihautoja, mutta podsolimaannosten perusteella ne lienevät vähintään satojen vuosien ikäisiä. Kyseessä saattavat olla myös kivettömät keittokuopat. Samankaltaisia kuoppia on lähistöllä lukuisia muitakin: kohteet 36 ja 68.Alue on hiekkakankaan koillisosaa. Maasto viettää koilliseen, itään ja kaakkoon. Puusto alueella on pääasiassa mäntyä.

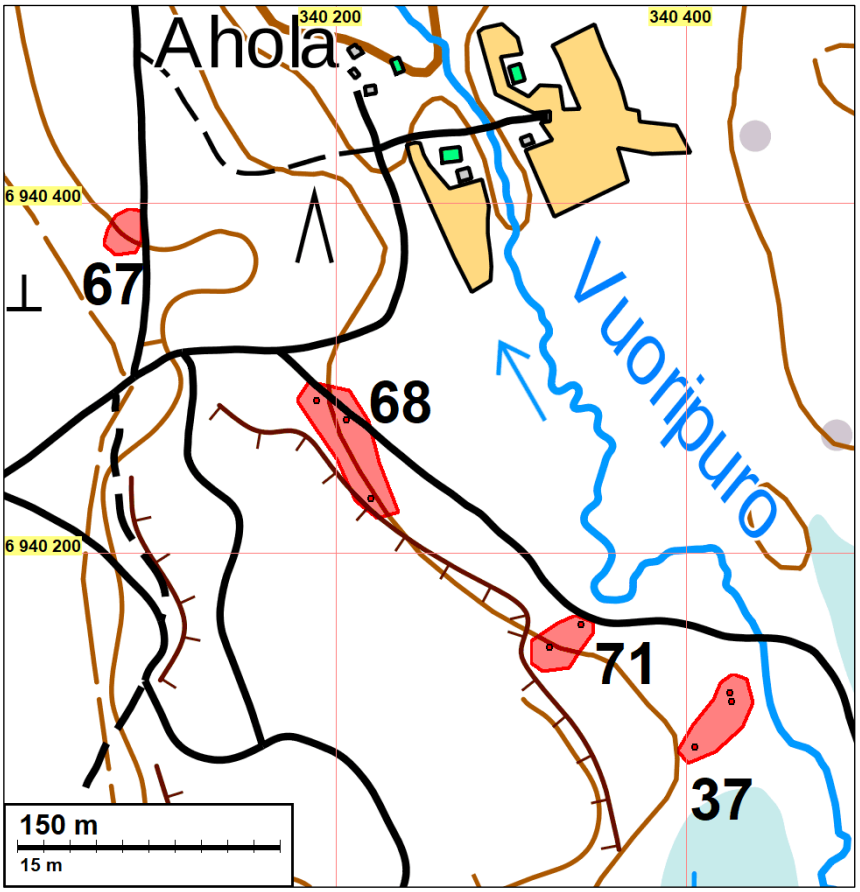

Muinaisjäännösalueet on rajattu punaisella värillä, havaittujen kuoppajäännösten keskikohdat on merkitty punaisin pistein. Numerot niiden vieressä ovat tämän raportin kohdenumeroita.

Etualalla kuoppa 4. Taustalla kohde 71 tervahaudan halssi. Kuvattu pohjoiseen.

Etualalla kuoppa 1, taustalla noin 10 m:n päässä kuoppa 2. Kuvattu etelään

Kuopan 4 pohjalle tehty koekuoppa, jossa selvä podsolimaannos ja noin 20 cm syvyydessä nokikerros

38 ALAVUS PEURALANKANGAS

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6945677 E: 343637

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 17,4 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Sijaitsee Peuralankangas-nimisen mäen keskiosassa. Paikalla on tervahauta, halkaisijaltaan noin 18 m. Halssi osoittaa koilliseen. Maaperä kohdalla on moreenia. Maasto viettää loivasti itään. Puusto on koivua ja nuorta kuusta.

Kartta kohteen 31 Saaripuro yhteydessä.

Tervahauta kuvan keskellä. Kuvattu pohjoiseen.

39 ALAVUS SELKÄMAA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6941692 E: 343329

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 17,2 km itään.
Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikalla on tervahauta, halkaisijaltaan noin 15 m. Halssi osoittaa kaakkoon. Kohta on itään viettävää moreenirinnettä, puusto nuorta mänty-, kuusi- ja lehtipuumetsää.

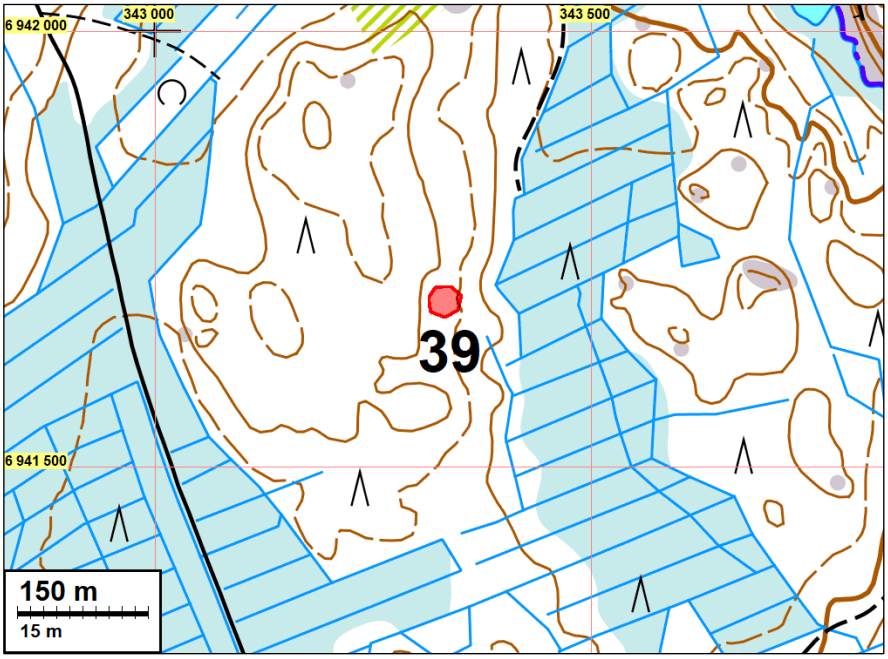

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella värillä.

40 ALAVUS LAUTTANEVA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6939175 E: 337086

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 11,9 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikalla on laakea ja maljamainen, halkaisijaltaan noin 22 metrinen tervahauta. Vallin paksuus on seitsemisen metriä. Haudassa on matala kaksoisvalli. Halssiura antaa suuntaan E ja on pituudeltaan noin kahdeksan metriä. Tervahaudan keskipisteestä noin 40 metriä pohjoiseen havaittiin todennäköinen tervapirtin kiukaan jäännös (N 6939215 E 337088). Jäännös on noin 2 x 2,3 metrin kokoinen ja noin 50 cm korkea sammalpeitteinen neliömäinen kivikasa.

Tervahauta, kuvattu lounaaseen

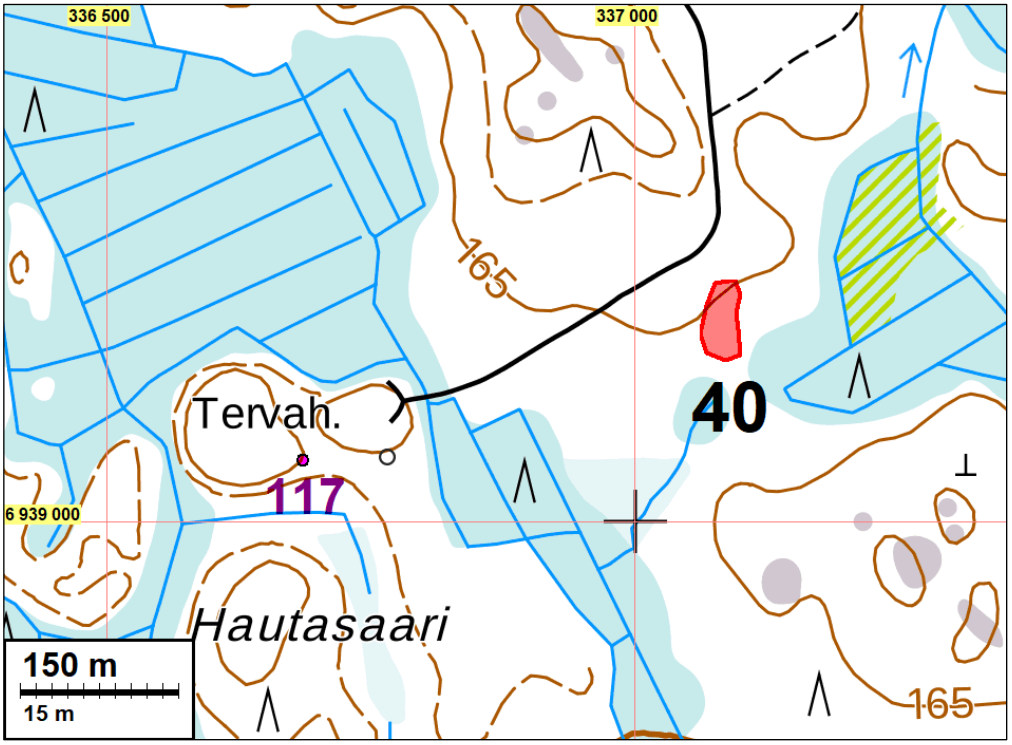

Muinaisjäännösalue (40) on rajattu punaisella värillä. Vinovalovarjostuskartasta todettu, mutta maastossa tarkastamaton tervahauta (mahdollinen muinaisjäännös) on merkitty violetilla pallolla ja numerolla 117 – numero viittaa tämän raportin lopussa olevaan tervahautalistaan

Tervapirtin kiukaan jäännös. Itään

41 ALAVUS RAVIRATA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6944258 E: 332057

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 5,8 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Raviradan länsipuolella sijaitsee halkaisijaltaan noin 18 metrinen tervahauta. Haudan etelänpuoleinen valli on hajonnut pieneltä osin kuntopolun kohdalta. Vallin osuus tervahaudan halkaisijasta on noin á 5 metriä. Halssiaukko antaa pohjoiskoilliseen.

Raviradan länsi-puolen tervahauta. Kuvan oikeassa laidassa näkyy osin tervahaudan vallia tuhonneen ulkoilureitin laitaa. Itäkoilliseen

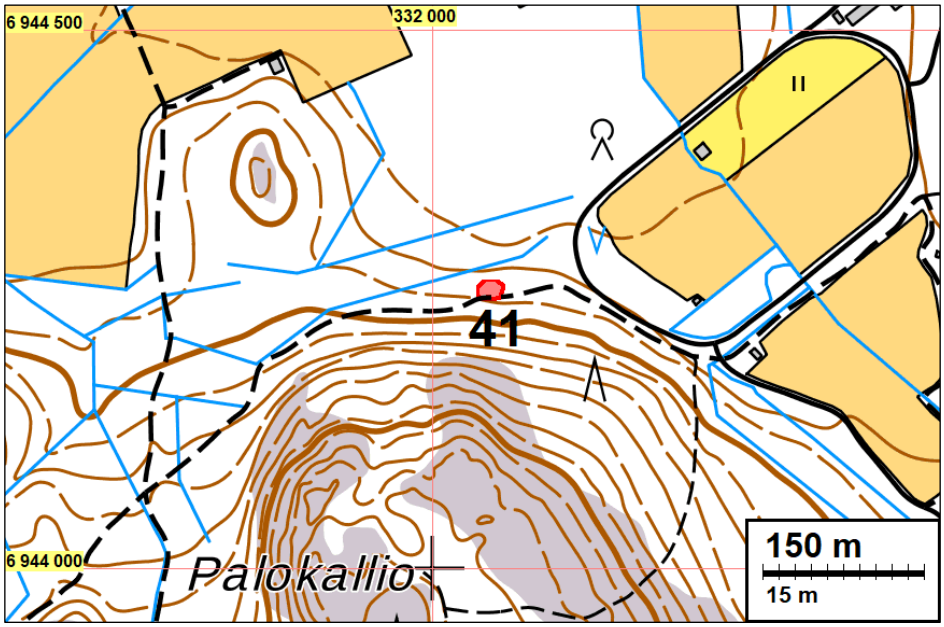

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella.

42 ALAVUS HAANPÄÄNKORPI

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6943448 E: 335255

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 9,0 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Kohde sijaitsee Haanpäänkorpi-nimisen metsäalueen koillisosassa, Hakojoesta noin 230 m etelään ja Elomaan talosta noin 360 m kaakkoon. Paikalla on tervahauta, halkaisija noin 18 m. Hauta on laakea ja siinä on leveä kaksoisvalli. Halssi osoittaa koilliseen. Tervahauta on hyvin säilynyt vierestä kulkevista metsäkoneenjäljistä huolimatta. Maasto on pohjoiskoilliseen viettävää kivikkoista moreenirinnettä.

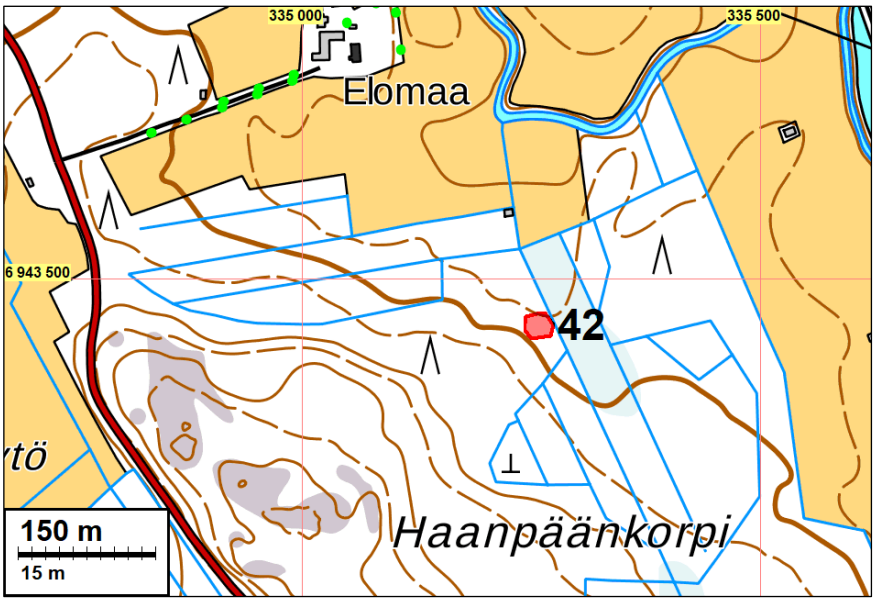

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella.

Tervahauta kuvattuna länteen.

43 ALAVUS HEIKINRINNE

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6947023 E: 333100

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 7,4 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Saurakalliontien ja Heikinrinne-nimisen tien risteyksestä noin 50 m luoteeseen on tervahauta, halkaisijaltaan noin 13 m. Halssi osoittaa itään. Tervahaudassa on selvä kaksoisvalli. Heikinrinne-tie on rakennettu (tai parannettu) ilmeisesti parin vuoden sisään. Tervahaudan eteläisin osa on vain parin metrin päässä tieojan pohjoislaidalta. Tervahauta on kuitenkin hyvin säilynyt. Vaikuttaakin siltä, että tietä tehtäessä tervahautaa on tietoisesti varjeltu. Tervahaudan kohta on itään viettävää moreenirinnettä, puusto sekametsää.

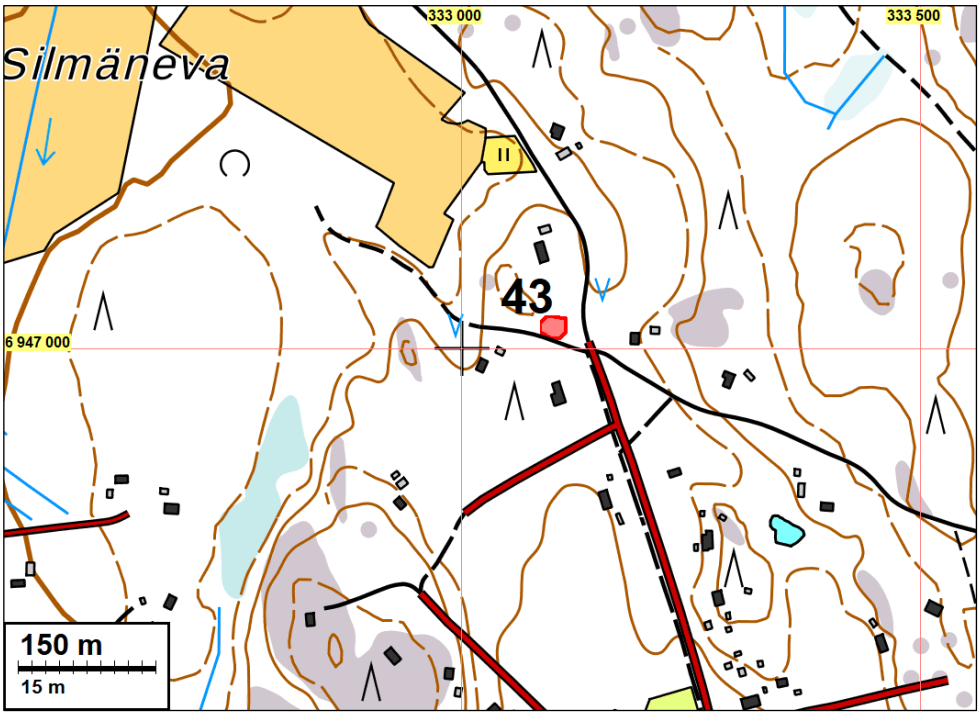

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella värillä.

Tervahauta kuvattuna koilliseen.

44 ALAVUS TUOVILA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6954968 E: 334399

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 13,6 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikalla on tervahauta, halkaisijaltaan noin 18 m. Tervahauta on hyvin säilynyt. Maasto tervahaudan kohdalla ja lähiympäristössä on melkein täysi-ikäistä kuusimetsää. Maaperä moreenia.

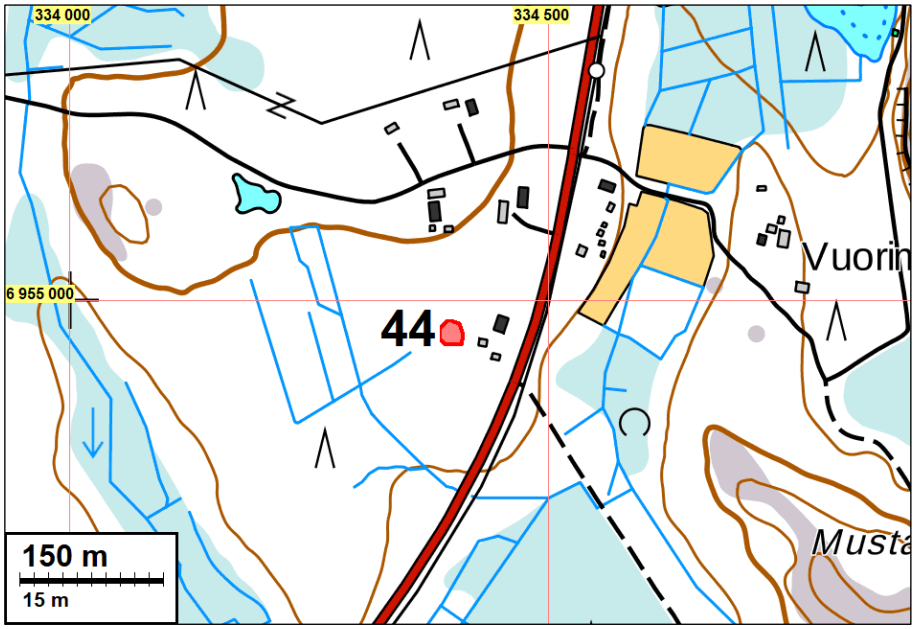

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella värillä.

Tervahauta. Kuvattu lounaaseen.

45 ALAVUS PASSI 1

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6946525 E: 337567

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 11,5 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikka sijaitsee Harjuntiestä noin 280 m luoteeseen, Passin (läntisemmästä) talosta noin 490 m länsiluoteeseen. Paikalla on tervahauta, halkaisijaltaan noin 10 m. Halssi osoittaa koilliseen. Tervahauta on viimeisen parin vuoden aikana kärsinyt kovia vaurioita metsäkoneiden ajettua sen päältä monessa kohtaa yli. Paikka on koilliseen viettävää kallioista ja kivikkoista hiekkamoreenimaata. Puusto paikalla on hiljattain harvennettua nuorta mäntymetsää.

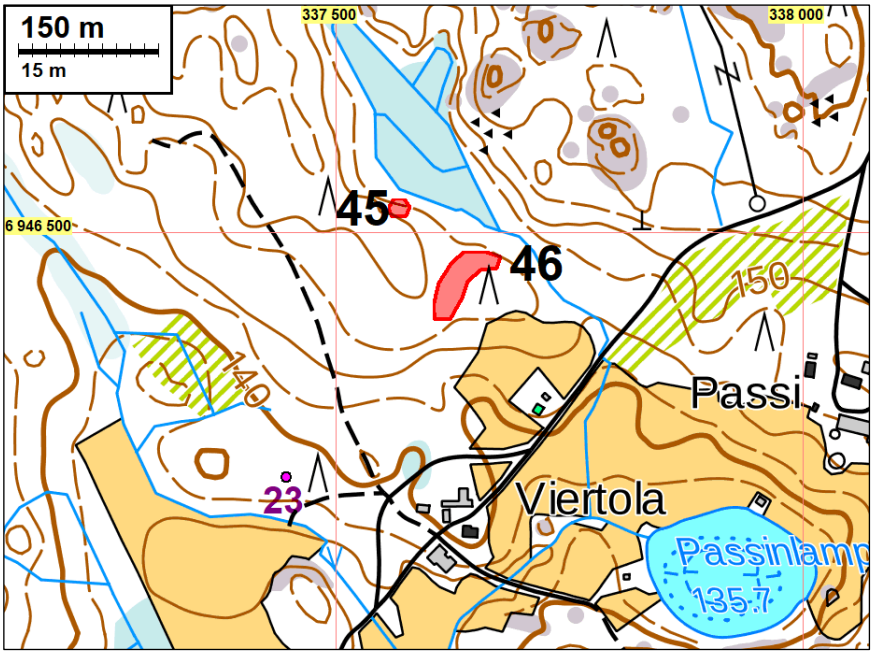

Muinaisjäännösalueet (45 ja 46) on rajattu punaisella värillä. Vinovalovarjostuskartasta todettu, mutta maastossa tarkastamaton tervahauta on merkitty violetilla pallolla ja numerolla 23 – numero viittaa tämän raportin lopussa olevaan tervahautalistaan.

Osin vaurioitunut tervahauta. Etelään

46 ALAVUS PASSI 2

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: maatalous: raivausröykkiöitä

Koordin: N: 6946465 E: 337642

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 11,6 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikka sijaitsee Harjuntiestä noin 170 m luoteeseen, Passin talosta noin 390 m länsiluoteeseen ja Viertolan talosta noin 270 m pohjoiseen. Noin 75 x 30 m:n laajuisella alueella havaittiin 5 kpl raivausröykkiöitä, kooltaan 2,5 x 2,5 – 5 x 4 m, korkeudeltaan 40 – 60 cm. Lisäksi alueen länsi-luoteisosassa on noin 17 metrin pituinen suunnilleen pohjois-etelä-suuntainen raivauskivivalli, leveydeltään 2,5 – 5 m ja korkeudeltaan puolisen metriä. Tätä – varsinkin sen pohjoisosaa – on jäljistä päätellen kaiveltu viimeisten vuosikymmenten aikana.

Alueella havaitut kiviröykkiöt ja -valli:

N 6946469 E 337666	Raivausröykkiö	koko 5 x 3 x 0,5 m
N 6946473 E337643	Raivausröykkiö	koko 5 x 3 x 0,5 m
N 6946465 E337642	Raivausröykkiö	koko 5 x 4 x 0,6 m
N 6946425 E337620	Raivausröykkiö	koko 3 x 2 x 0,5 m
N 6946417 E337616	Raivausröykkiö	koko 3 x 2 x 0,4 m
N 6946452 E337625	Raivausvallin pohjoispää	
N 6946436 E337623	Raivausvallin eteläpää	

Mikään alueella havaituista kivikasoista ei vaikuttanut uunin jäännökseltä. Kyseiset kivikasat ovat aivan ilmeisesti kaskeamiseen ja / tai varhaiseen pellonraivaukseen liittyviä. Alue on koilliseen, itään ja kaakkoon viettävää kivikkoista hiekkamoreenirinnettä. Alue on pääasiassa nuorta mäntytaimikkoa, jossa kasvaa myös runsaasti nuorta lehtipuustoa. (Huonosta näkyvyydestä johtuen on mahdollista, että kaikkia alueella olevia raivausröykkiöitä tai muita ei havaittu.) Heti alueen kaakkoispuolella on pellon reunan tuntumaan ulottuva hiljattain tehty aukkohakkuualue.

Mainittakoon, että kohteen kaakkoispuolisen peltoalueen pohjoislaidalla on koordinaattipisteessä N 6946418 E 337679 käsin tehty raivausröykkiö, kooltaan noin 250 x 250 cm, korkeudeltaan noin 30 cm – saman tyyppinen kuin kohteen raivauskivikasat. Tätä ei silti ole syytä pitää kiinteänä muinaisjäännöksenä, koska sijaitsee nykyisin viljellyn pellon laidalla. Saman pellon laidalla on useita selvästi koneellisesti raivattuja kivikasoja.

Vuoden 1961 peruskartalla (2223 12) alue on merkitty Viertolan taloon RN:o 51:4 kuuluvaksi metsäalueeksi. Tilanne on sama vuosien 1981 ja 1992 peruskartoilla. Pitäjänkartassa 1840-luvulta (2223 12) röykkiöiden alueelle ei ole merkitty asutusta tai peltoja. Kuitenkin tien (nykyinen Harjuntie) varrelle on merkitty Passiniminen, kartalle ”Krono Torp” – termillä määritelty asumus. Tämä sijoittuu nykyisen Harjuntie 151 (uuden) talon kohdalle. Isojakokartalla vuodelta 1817 (signum:

E49:11/1-17) kohteen kaakkoispuolella (nykyisen Passin talon tienoilla) on asumus mutta itse kohteen kohdalle ei ole merkitty peltoja tai asumuksia.

Kartta edellisen kohteen yhteydessä.

Raivausröykkiö hakkuuaution ja taimikon rajalla. Kuvattu lounaaseen.

Raivausvallin pohjoispäätä, jossa on uudehkoja kaivelun merkkejä. Kuvattu pohjoiseen.

47 ALAVUS WIERUNKETO

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6960453 E: 342705

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 23,2 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1817 (Ingman B15) kartalta paikannettu talonpaikka (kartalla nimellä Wierunketo) sijaitsee Vierulammen eteläpuolella, Autionmäen pohjoisosassa. Paikalle on merkitty talo myös 1840-luvun pitäjänkartassa. Vuoden 1962 peruskartassa paikalle ei ole merkitty asutusta – vanhaan peruskarttaan kohta on merkitty jo nimellä Autionmäki.

Nykyisin paikka on kuusivaltaista mäen pohjoisosaa. Maantasalla kasvaa paksu sammalkerros. Paikalla todettiin kymmeniä eri kokoisia kivikasoja ja lyhyitä kiviaidan tai –vallin pätkiä. Suurimmat kivikasat olivat noin 3 x 5 metrin kokoisia ja yli metrin korkeita. Pisin kiviaita sijaitsee alueen lounaisosassa ja oli pituudeltaan noin 60 metriä. Lisäksi alueen luoteiskulmalta todettiin kaksi naurishautaa, joiden koko oli noin 2 x 4 metriä.

Vaikka alueelta ei havaittu rakennuksen perustuksia, on aivan ilmeistä, että kyseiset kivikasat ja -aidat liittyvät vanhalta kartalta paikannettuun Wierunkedon taloon. On mahdollista, että joki sammalpeitteisistä kivikasoista oli romahtanut uuni, mutta paksun aluskasvillisuuden vuoksi sitä ei sellaiseksi todettu. Kivirakennelmat liittynevät kivisen mäen raivaukseen. Muinaisjäännösrajaus perustuu havaittuihin kivikasoihin – naurishaudat jäävät muinaisjäännösalueen ulkopuolelle erillisiksi alakohteiksi.

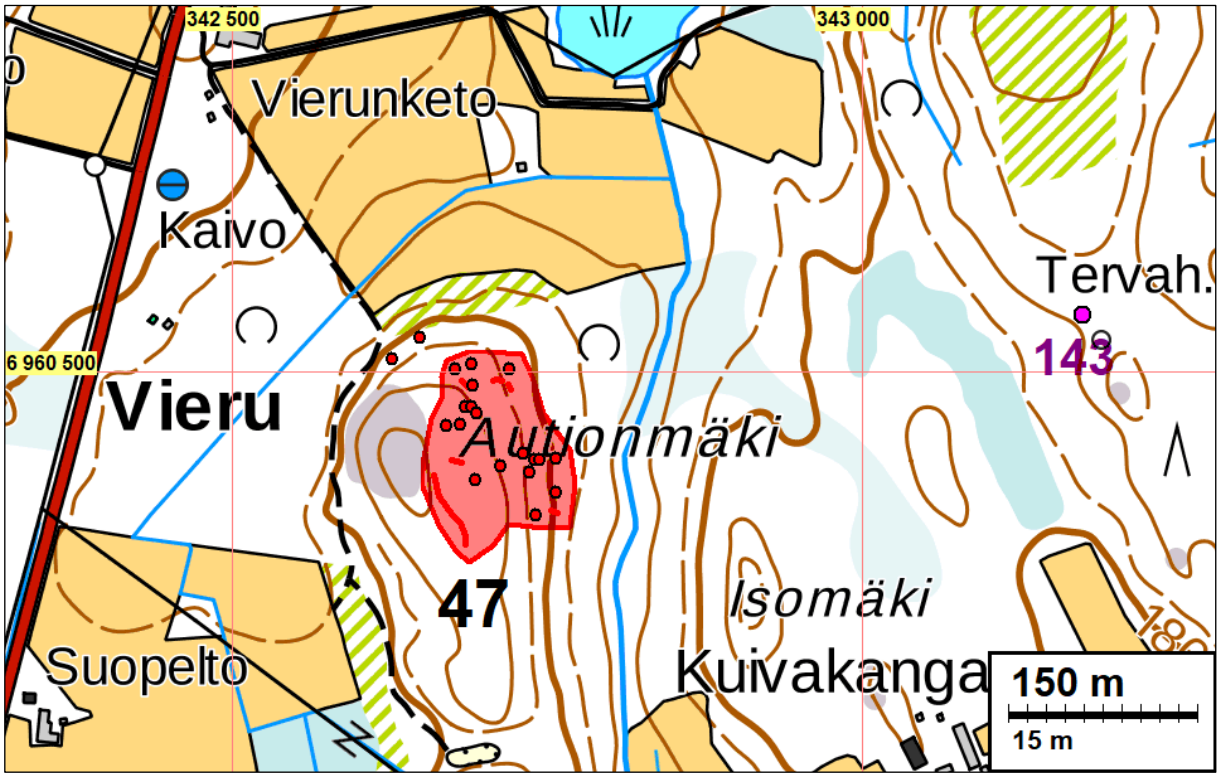

Muinaisjäännösalue on merkitty punaisella rasterilla. Sen sisällä olevat punaiset pisteet ja viivat ovat havaittuja röykkiötä ja kivivalleja. Muinaisjäännösalueen luoteispuolella olevat kaksi erillistä punaista pistettä ovat naurishautoja. Vinovalovarjostuskartasta todettu, mutta maastossa tarkastamaton tervahauta (mahdollinen muinaisjäännös) on merkitty violetilla pallolla ja numerolla 143 – numero viittaa tämän raportin lopussa olevaan tervahautalistaan.

Lapio pystyssä alueen pohjoisosassa sijaitsevan kiviröykkiön päällä. Pohjoiseen.

Paksun sammalkerroksen peitossa olevia röykkiöitä alueen itäosassa. Koilliseen.

Alueen lounaiskulmassa sijaitsevan, liki 60 metriä pitkän kivivallin keskiosaa. Luoteeseen.

62 ALAVUS KOIVU NEVAN LÄHDET

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: raja: rajamerkki

Koordin: N: 6942277 E: 345571

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 19,4 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1817 (Ingman B20) kartalta paikannettu rajamerkki sijaitsee nykyisellä kunnan rajalla (Alavus - Ähtäri), noin 260 metriä Ähtärintien (vt 18) eteläpuolella. Rajamerkki on nimetty vanhalla kartalla nimellä Koivu Näsvan Lähdet. Rajamerkki sijaitsee havupuuvaltaisessa metsässä ja sen vierellä on koneellisesti kaivettu metsäoja. Itse rajamerkki on noin 1,5 x 2 metrin kokoinen, matala kivikasa. Neliömäisen kivikon keskellä on kaatunut suurempi kivi, joka voisi olla rajamerkin viisarikivi – siitä ei havaittu hakkauksia.

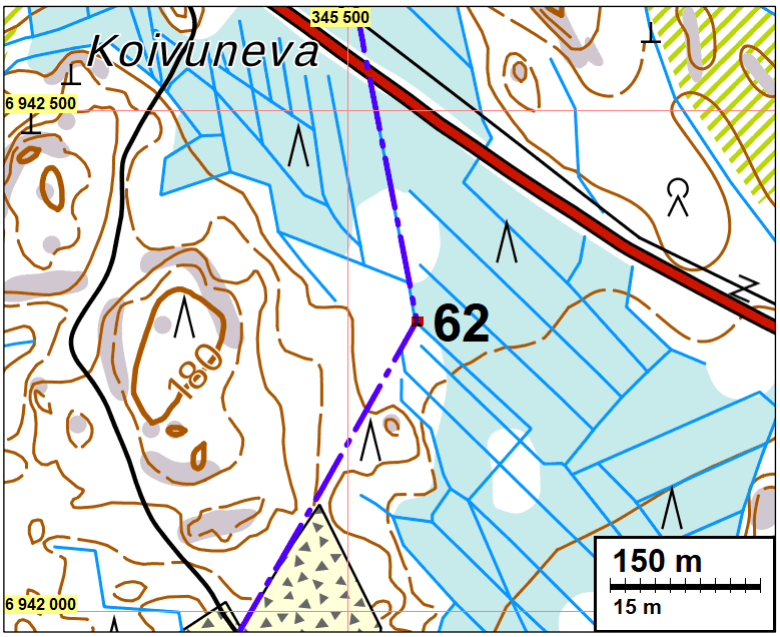

Pienikokoinen muinaisjäännösalue on rajattu punaisella

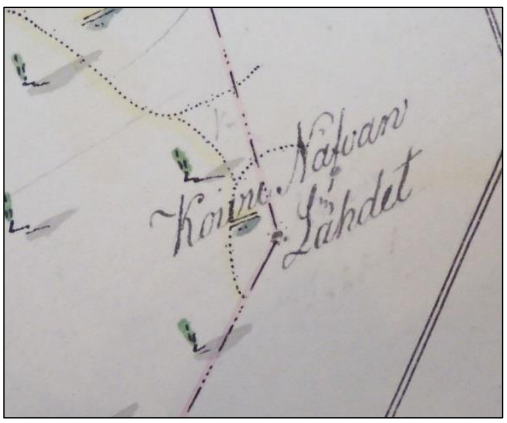
Rajamerkki vuoden 1817 kartalla.

Osin laonnut rajamerkki. Länteen.

63 ALAVUS KORTESMÄKI

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: raja: rajamerkki

Koordin: N: 6940559 E: 344567

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 18,6 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1817 (B20) kartalta paikannettu Kortesmäen talo sijaitsee inventointialueen kaakkoisosassa. Paikalla on talo myös 1840-luvun pitäjänkartassa. Vuoden 1961 peruskartalla paikka on autio. Paikalta ei havaittu mitään vanhaan talotonttiin viittaavia jälkiä. Kunnan rajalla (Alavuden ja Ähtärin), vanhan talotontin kaakkoiskulmalla, on noin 60 cm korkea pystykivi. Kiven juurella on muutamia kiviä, jotka saattavat olla rajamerkin rakennekiviä. Pitäjien rajalla sijaitsevaa vanhaa rajakiveä on syytä pitää kiinteänä muinaisjäännöksenä.

Pystyssä seisova rajakivi, Kortesmäen talosta (v. 1817 kartalle merkitystä) ei alueella havaittu jälkeäkään. Länsiluoteeseen

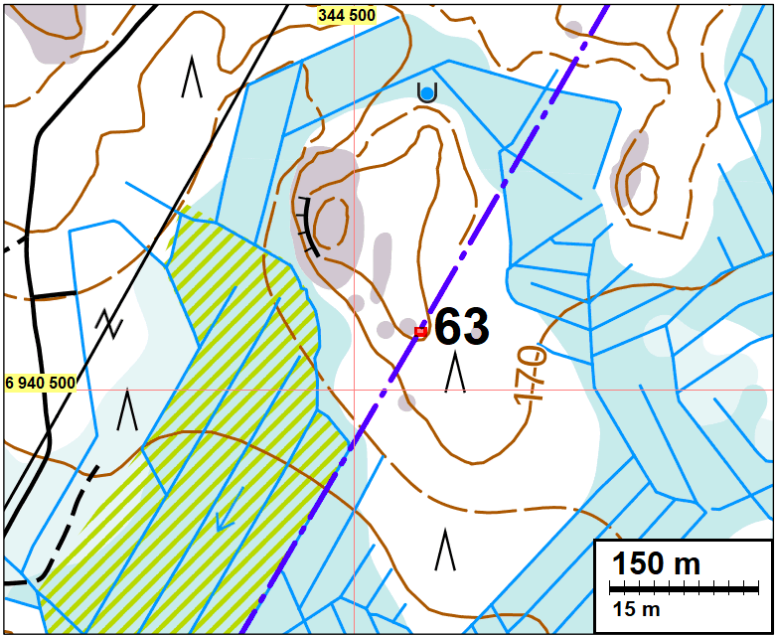

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella kunnan nykyisen kunnan rajan kohdalle.

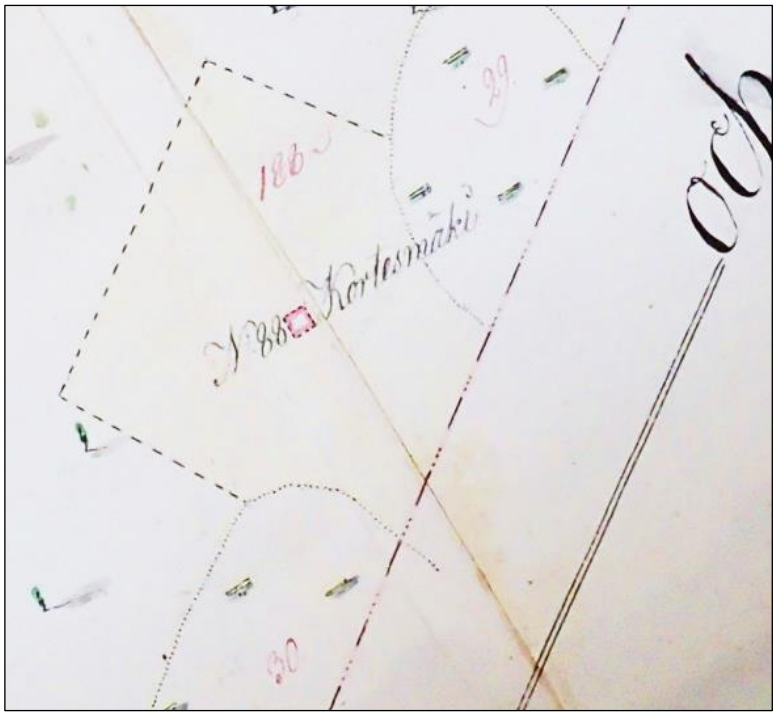

Maastossa havaittu rajamerkki sijoittuu vuoden 1817 kartalle merkityn talon (Kortesmäki) itäpuolelle, silloisellekin pitäjänrajalle. Kyseiseen karttaan tälle kohtaa ei ole merkitty nimettyä rajakiveä.

65 ALAVUS KAUNISMAA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6938450 E: 341752

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 16,5 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1817 kartalta (B9) paikannettu Kaunismaan talo on sijainnut Iso Liesjärven itärannalla. Paikalle on merkitty talo myös 1840-luvun pitäjänkartalla, mutta vuoden 1961 peruskartalla paikka on autio.

Vanha talonpaikka on nykyistä lehtipuuvaltaista metsää mökkitien ja pellon välissä. Paikalta havaittiin kaksi rakennuksen perustusta. Niistä eteläisempi on noin 5 x 9,5 m kokoinen (E-W suuntainen). Perustuksen N seinän puolivälissä on romahtaneen uunin raunio. Rakennuksessa on ollut jäljellä olevien seinälinjojen perusteella kaksi huonetta. Toinen rakennuksen perustus sijaitsee alueen pohjoisosassa ja on kooltaan 4,5 x 4,5 metriä. Sen SE kulmassa on romahtaneen uunin raunio.

Vanhan talotontin alueella on useita kiviröykkiöitä, jotka ovat aivan ilmeisesti raivausröykkiötä. Lisäksi alueella on muutamia eripituisia kiviaitoja, joista näyttävin on alueen pohjoislaidalla. Tämän E-W suuntaisen kiviaidan pituus on noin 14 m, leveys hieman yli metri ja korkeus hieman alle metri. Paikan muinaisjäännösrajaus perustuu havaittujen kivikasojen ja -aitojen sekä rakennusten perustusten alueeseen.

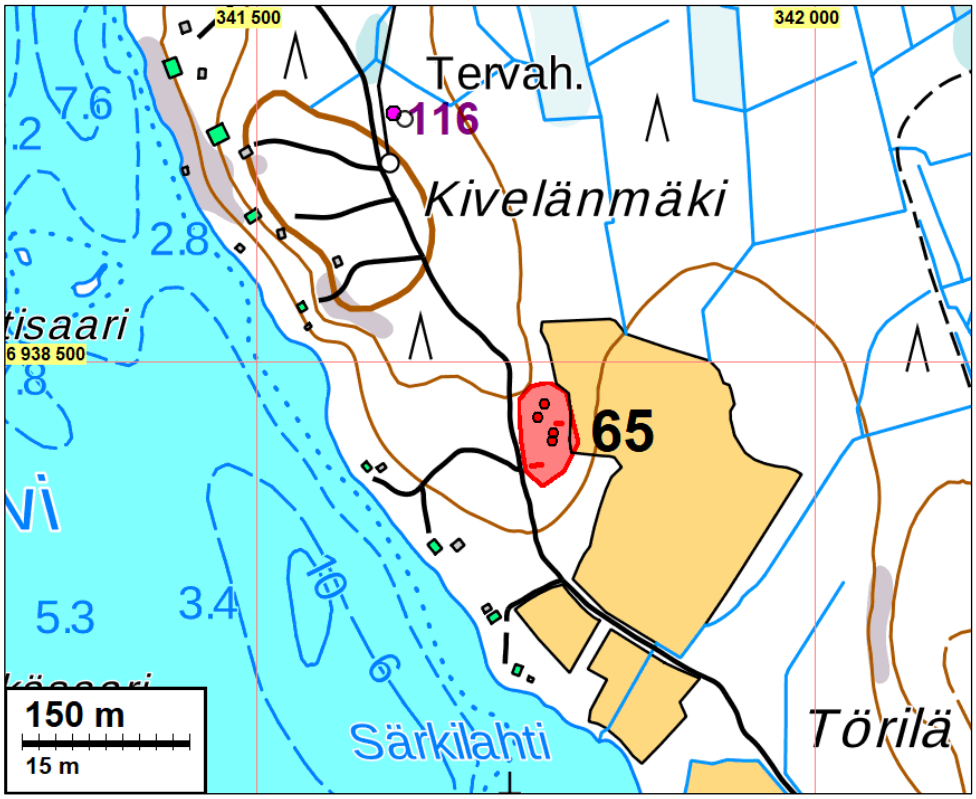

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella. Sen sisäpuolelta havaitut rakennuksen kivijalat, kivikasat ja –aidat on merkitty punaisin pistein ja viivoin. Vinovalovarjostuskartasta todettu, mutta maastossa tarkastamaton tervahauta on merkitty violetilla pallolla ja numerolla 116 – numero viittaa tämän raportin lopussa olevaan tervahautalistaan

Kaunismaan nyttemmin autioitunut talotontti vuoden 1817 kartalla (B9).

Kaksihuoneisen rakennuksen raunio. Koilliseen

Vanhan piha-alueen laidalta havaittua kiviaitaa. Länteen.

66 ALAVUS WALKIA NUA RÅ

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: raja: rajamerkki

Koordin: N: 6933093 E: 337056

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 15,4 km kaakkoon.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Inventointialueen eteläkärjessä, Alavuden ja Ähtärin rajalla sijaitsee vuoden 1817 (B9) kartalta paikannettu nimetty rajamerkki. Rajamerkki on nimetty vanhalla kartalla nimellä ”Walkia Nua Rå …”. Paikalla on noin 60 cm korkea viisarikivi. Kiven laella on V-kirjaimen muotoinen pieni hakkaus – hakkauksen sakarat osoittavat rajalinjojen suuntaa.

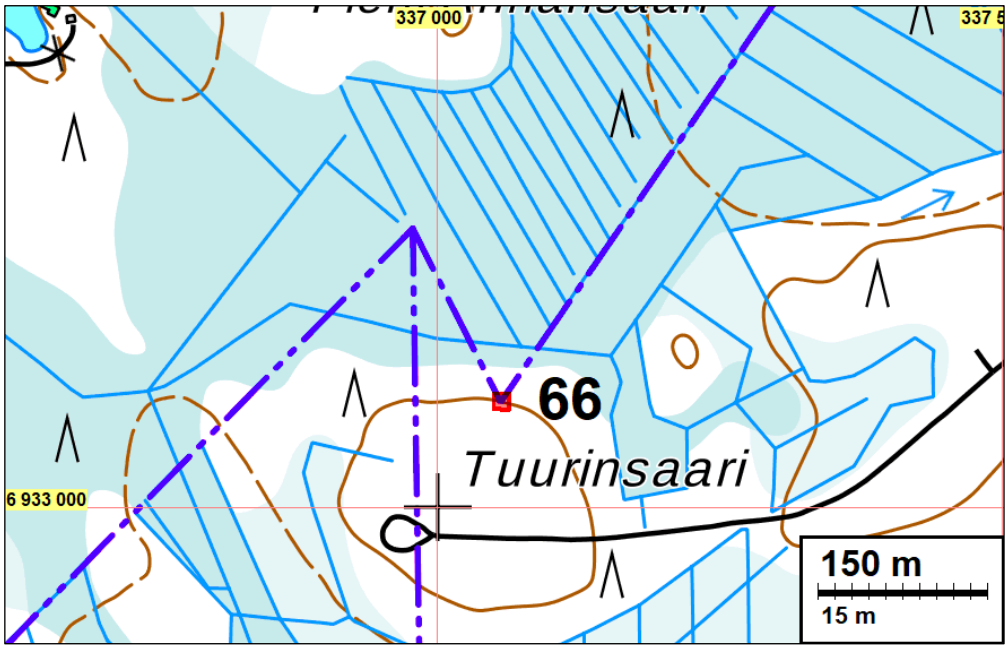

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella.

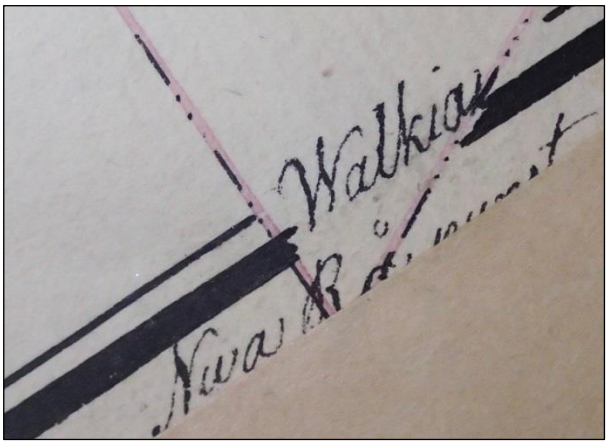

Rajamerkki vuoden 1817 (B9) kartalla.

Rajamerkki kuvattuna kohti koillista.

67 ALAVUS AHOLA

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6940380 E: 340081

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 14,3 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikalla on halkaisijaltaan noin 20 m kokoinen tervahauta. Haudassa on kaksoisvallit, joiden paksuus on noin 6 metriä. Tervahaudan syvyys on noin 1,4 metriä ja sen halssiaukko aukeaa koilliseen.

Kartta kohteen 37, Vuoripuro, yhteydessä.

Tervahauta kuvattuna lounaaseen.

68 ALAVUS VUORIPURO 2

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: ajoittamaton
Laji: tunnistamaton: kuoppajäännös

Koordin: N: 6940276 E: 340206

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 14,4 km itään.
Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Lieskankaan itäosasta tavattiin kolme kuoppaa/painannetta noin 60 metrin matkalta. Painanteista eteläisin (N 6940231 E 340220) oli muodoltaan laakea ja halkaisijaltaan noin 5,5 metriä. Sen pohjalle teh-

dyn koekuopan maalajit: 0-4 cm kuntta, 4-19 cm noen sekainen vaalea hiekka, huuhtoutumiskerros, 19-39 cm noen sekainen rusehtava hiekka. Viimeisen kerroksen alla hiekan väri muuttuu kellertäväksi.

Keskimmäinen painanne (N 6940276 E 340206) oli kooltaan noin 4,5 metriä. Syvyyttä tällä painanteella oli noin 60 cm. Painanteen pohjalle tehdyn koekuopan maalajit: 0-4 cm kuntta, 4-19 vaalea hiekka, jonka yläosassa ohut tumma raita (vanha kunttakerros?). Huuhtoutumiskerroksen alla hiekan väri on vaalean kellertävä – hiekan väri vaalenee syvemmälle mentäessä.

Pohjoisin painanne (N 6940287 E 340189) oli muodoltaan laakea ja halkaisijaltaan noin 4,5 metriä. Painanteen pohjalle tehdyn koekuopan maalajit: 0-5 cm kuntta, 5-15 cm vaalean harmaa hiekka, 15 ? cm vaalean kellertävä hiekka, jonka sävy vaalenee syvemmälle kaivettaessa.

Painanteiden funktio ei selvinnyt inventoinnin yhteydessä. Ollakseen vanhoja hiekanottokokeiluja, niistä havaitut huuhtoutumiskerrokset ovat liian paksuja. Kuopat voivat periaatteessa olla historiallisen ajan hiilihautoja, mutta niistä löytyneen vähäisen noen/hiilen määrä ei oikein viittaa siihen. Painanteiden kohdille ja ympäristöön tehtiin useita koekuoppia, joista ei tehty esihistorialliseen asuinpaikkaan viittaavia löytöjä.

Kartta kohteen 37, Vuoripuro, yhteydessä.

Keskimmäinen kuoppajäännös kuvattuna kohti luodetta.

Timo Sepänmaa tutkii eteläisintä kuoppajäännöstä. Länteen.

70 ALAVUS VUORIPURO 3

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6939950 E: 340514

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 14,8 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:Kohde sijaitsee Iso Liesjärven pohjoispään Vuoripuron suulta noin 490 m pohjoisluoteeseen, Lieskankaantiestä muutama metri länteen ja Vuoripurosta noin 25 m itään.

Paikalla on tervahauta, halkaisijaltaan noin 14 m. Haudassa on kaksoisvalli. Halssi osoittaa länteen. Kohde on hyvin säilynyt. Maasto paikalla on länteen, kohti Vuoripuroa, viettävää hiekkamoreenia. Puusto on mänty- ja kuusimetsää.

Kartta kohteen 34, Lieskangas 1, yhteydessä.

Tervahaudan halssin puolta. Itäkoilliseen.

71 ALAVUS LIESKANGAS 4

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6940146 E: 340322

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi
Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 14,6 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikka sijaitsee Lieskankaan pohjois-koillis-osassa, Lieskankaantien lounaispuolella, tiestä noin 25 m lounaaseen.

Paikalla on tervahauta, läpimitaltaan noin 14 m. Selvästi Lieskankaantieltä näkyvä alarinteessä oleva halssi osoittaa koilliseen. Tervahauta sijaitsee jyrkästi koilliseen laskevan rinteen yläosan tasanteen koillisreunalla, muutama metri hiekkakuopan koillisreunasta koilliseen. Halssi on koillisrinteessä nelisen metriä tervahaudan kehävallia alemmalla tasolla. Maasto on hiekkamuodostuman koillisosassa, maaperä on jonkin verran kiviä sisältävää hiekkaa. Puusto on mäntymetsää.

Kartta kohteen 37, Vuoripuro, yhteydessä.

Tervahauta kuvattuna kohti pohjoista.

Muut kulttuuriperintökohteet

53 ALAVUS SOLDAT TORP

Mjtunnus: uusi
Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N: 6944795 E: 333116

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 6,9 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:
Vuoden 1761 kartalta (A2) paikannettu sotilastorppa (kartalla Soldat Torp) sijoittuu nykyiseen peltoon Töysänjoen länsirannalle. Torpan kohta on peltoa niin 1840-luvun pitäjänkartassa kuin vuoden 1961 peruskartassa.

1700-luvun sotilastorpat tai niiden jäänteet eivät ole museoviranomaisten nykyohjeiden mukaan kiinteitä muinaisjäännöksiä vaan niin sanottuja muita kulttuuriperintökohteita. Pellon muokkauskerroksen alla saattaa olla säilyneitä jäänteitä torpasta, joten kohdetta voi pitää, ainakin alustavasti, muuna kulttuuriperintökohteena.

Kartta kohteen 10, Koski-Tuuri, yhteydessä.

Sotilastorppa on sijainnut nykyisen pellon kohdalla. Kaakkoon.

73 ALAVUS MANTERE

Mjtunnus: uusi
Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: raja: rajamerkki

Koordin: N: 6960158 E: 335775

Tutkijat Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 18,6 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikka sijaitsee tutkimusalueen (entinen Töysän kunta) luoteisosassa, Leppäsen talosta noin 420 m lounaaseen, sähkölinjan alla.

Paikalla on rajamerkki, jonka muodostaa noin 2 x 2 m kokoinen suorakaiteen muotoinen ja noin 60 cm korkea kivistä ladottu rajakiven jalusta. Itse rajakivi kivijalustan päällä on kaatunut.

Vuoden 1962 peruskartalla (2224 07) kohta on Töysän pitäjän (nykyistä Alavutta) Töysän kylän sisällä olevan Kuortaneen pitäjän Ylijoen kylän kantatalon n:o 8 enklaavin (erillisen omistusalueen) luoteiskulmalla. Kyseinen enklaavi on kooltaan noin 500 x 300 m – vuoden 1962 peruskartalla se on ollut jaettu kahteen osaan Kuortaneen Isojen kylän talojen 8:11 ja 8:12 kesken, joista edellisen – Mantereen

tila - luoteiskulmalla rajamerkki on. (Mantereen tila on peruskarttojen mukaan ollut asuttuna vielä vuosina 1983 ja 1991 – nykyisin tila on autio.)

Pitäjänkartalla (2224 07) 1840-luvulta sama enklaavi esiintyy, mutta sen sisälle ei ole merkitty asutusta. Isojakokartalla vuodelta 1817 (Ingman B14) alueen tilusrajat ovat suurelta osin erilaiset kuin nykyiset. Kyseinen rajapiste lienee kuitenkin sama, kuin oheiseen isojakokartan otteeseen punaisen ympyrän sisälle merkitty.

Kohde sijaitsee loivasti länteen viettävällä suopohjaisella, kallioisella- ja kivikkoisella moreenirinteellä. Kasvillisuus peratulla sähkölinjalla on pääosin matalaa katajikkoa ja varvikkoa.

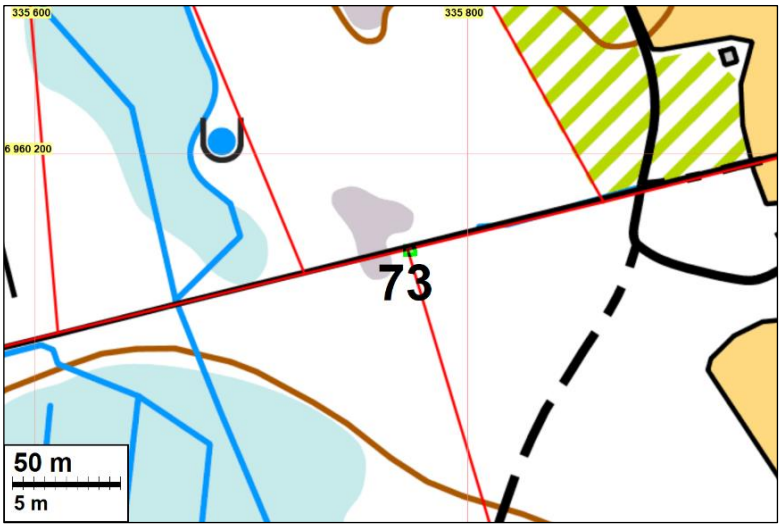

Muu kulttuuriperintökohde on rajattu vihreällä viivalla nykyisen kiinteistörajan kohdalle.

Ote vuoden 1817 kartasta (B14). Rajamerkki on oletettavasti punaisen ympyrän keskellä oleva rajapiste.

Rajamerkki lapiosta vasemmalle. Kuvattu itäkoilliseen sähkölinjan suuntaisesti.

Mahdolliset muinaisjäännökset

48 ALAVUS ACKALA

Mjtunnus: uusi
Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6957170 E: 341148

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 19,8 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:
Ackalan vanha talotontti paikannettiin vuoden 1763 kartalta (A7). Paikalle on merkitty talo myös 1840-luvun pitäjänkartalla. Vuoden 1962 peruskartalla paikka on autio.

Inventoinnin aikana paikalla kasvoi hyvin tiheää ja parimetriä korkeaa vadelmaa, horsmaa ja jättipalsamia. Aluetta pyrittiin kulkemaa ristiin rastiin, mutta havaintojen tekeminen tiheän kasvillisuuden seassa oli likimain mahdotonta. Maaperä paikalla on savipitoista peltomultaa. Pitäisin todennäköisenä, että paikalla on säilynyt jäänteitä vanhasta talonpaikasta, koska kyseisen kohta on välttynyt modernilta maankäytöltä. Inventoinnin tuloksena kohdetta on syytä pitää mahdollisena muinaisjäännöksenä.

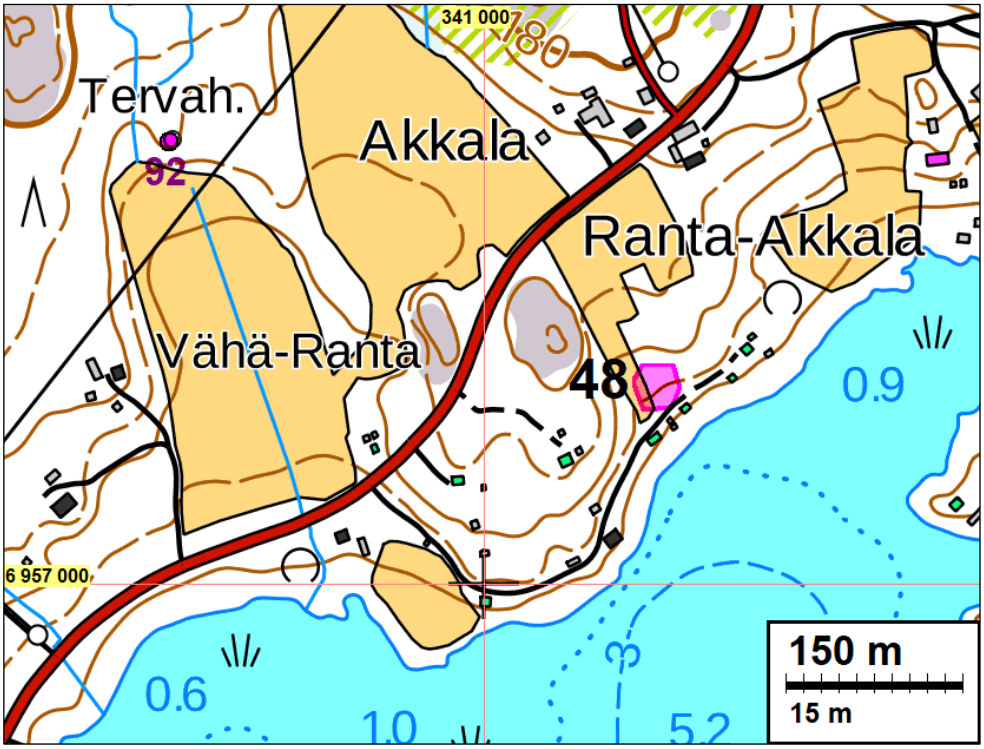

Mahdollinen muinaisjäännös (48) on rajattu vaalean punaisella viivalla. Vinovalovarjostuskartasta todettu, mutta maastossa tarkastamaton tervahauta on merkitty violetilla pallolla ja numerolla 92 – numero viittaa tämän raportin lopussa olevaan tervahautalistaan.

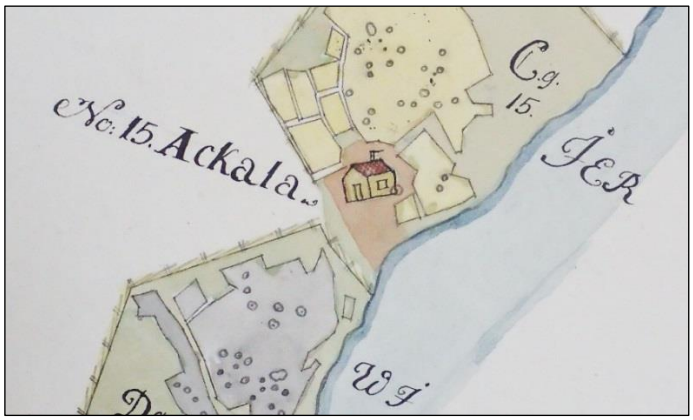

Ackalan talo vuoden 1763 kartalla. (A7).

Ackalan talo sijoittuu nykyiseen umpeen kasvaneeseen peltoon. Kaakkoon.

50 ALAVUS KIRVESLUOMA ELLER LIESMÄKI

Mjtunnus: uusi
Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6958213 E: 338371

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 18,6 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vanha talotontti paikannettiin vuoden 1817 kartalta (B17). Paikalla on talo myös 1840-luvun pitäjänkartalla sekä vuoden 1962 perus-kartalla. Nykyisin paikka kasvaa arviolta parikymmenvuotiasta kuusikkoa sekä hyvin tiheää horsmikkoa ja vatukkoa. Konkreettisia merkkejä vanhasta talonpaikasta ei saatu. Pitäisin kuitenkin todennäköisenä että jossain tiheän kasvillisuuden seassa on jäljellä merkkejä vanhasta talonpaikasta.

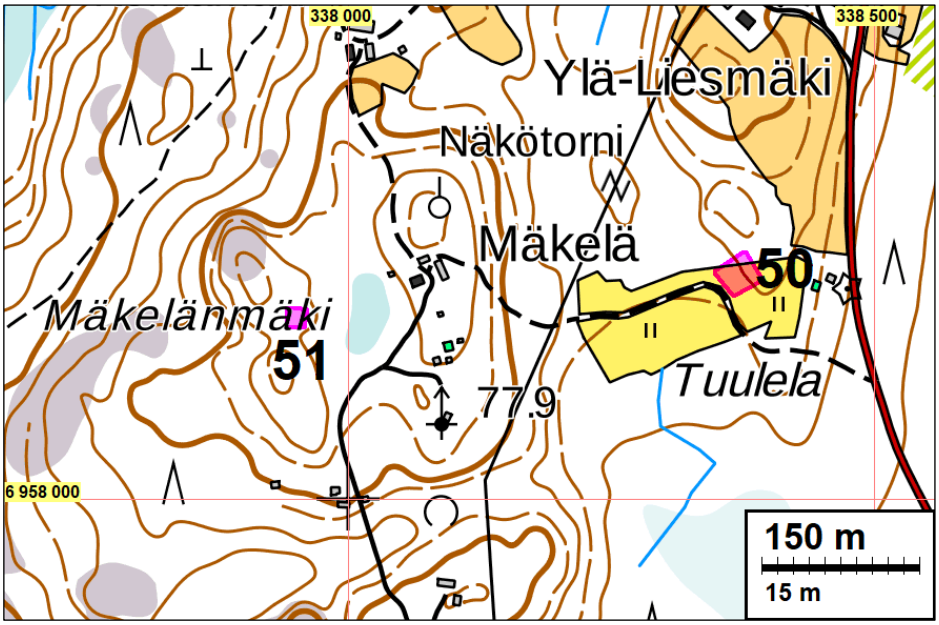

Mahdolliset muinaisjäännökset on rajattu vaalean punaisilla viivoilla.

Kirvesluoma eller Liesmäen ja Mäkelän vanhat talot vuoden 1817 kartalla (B17).

Vanha talonpaikka sijoittuu umpeen kasvaneelle pellolle. Koilliseen.

51 ALAVUS MÄKELÄ

Mjtunnus: uusi
Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6958183 E: 337971

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 18,3 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Mäkelän vanha talonpaikka paikannettiin vuoden 1817 kartasta. Paikalle on merkitty teksti Mäkelä myös 1840-luvun pitäjänkartalla, mutta varsinainen karttamerkintä talonpaikasta puuttuu. Vuoden 1962 peruskartalla Mäkelän talo siirtynyt nykyiselle paikalleen ja vuoden 1817 kartan mukainen talon kohta on autio. Autioitunut talon kohta sijaitsee kallioisella Mäkelänmäellä. Mäellä kasvaa avarapohjaista havumetsää, missä näkyvyys on hyvä. Ainoa havainto, mikä voisi viitata vanhaan talonpaikkaan, oli noin 20 x 30 metrin kokoinen tasattu alue. Tasattu alue vaikuttaa vanhalta pellolta. Vaikka suoria todisteita vanhasta talonpaikasta ei saatu, pitäisin paikkaa mahdollisena muinaisjäännöksenä.

Kartat edellisen kohteen yhteydessä.

Vanhalta Mäkelän talon paikalta tavattu tasattu alue, joka on mahdollisesti vanhaa peltoa. Koilliseen.

52 ALAVUS TOHNI

Mjtunnus: uusi
Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6956954 E: 336367

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 16,3 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1817 kartalta (B17) paikannettu vanha Tohnin talon paikka sijoittuu nykyisen tien pohjoispuolelle, osin peltoon ja osin pellon ja tien väliselle viljelemättömälle alueelle, nykyisen Uuden-Tohnin talon itäpuolelle. Paikalle on merkitty talo myös 1840-luvun pitäjänkartassa. Vuoden 1962 peruskartoilla paikka on autio. Viljelemättömällä kaistalla tien ja pellon välissä kasvaa lehtipuita. Niiden juurelle tehdyitä muutamasta koekuopasta löytyi hiilen paloja ja tiilen tai palaneen saven paloja. Paikalta ei siis tehty suoria havaintoja vanhasta talon paikasta. Pitäisin kuitenkin mahdollisena, että jäänteitä vanhasta talonpaikasta voisi olla säilyneenä pellon kyntökerroksen alla tai mainitun viljelemättömän kaistaleen kohdalla.

Kartta kohteen 1, Tohni Tohninmäki, yhteydessä.

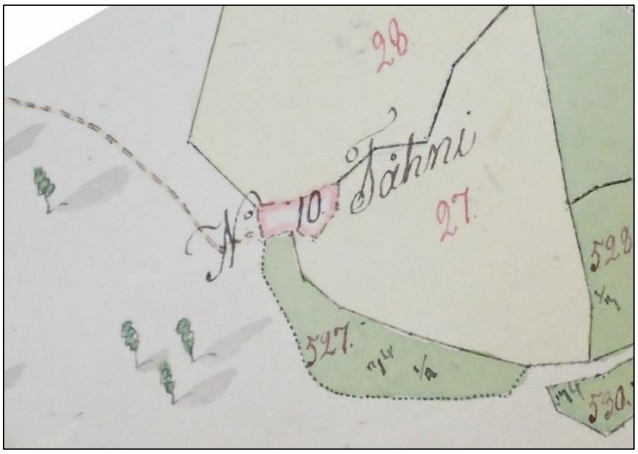

Ote vuoden 1817 kartasta B17), johon on merkitty Tohnin talo.

Tohnin vanha talo on sijainnut nykyisen pellon ja pellon laidan kohdalla. Taustalla näkyy Tohninmäen muistomerkki, raportin kohde 1. Kaakkoon

54 ALAVUS TURI

Mjtunnus: uusi
Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6944914 E: 333153

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 6,9 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1761 kartalta (A2) paikannettu vanha Tuurin talo (kartalla nimellä Turi) sijoittuu nykyiseen peltoon, Töysänjoen ylittävän tien luoteispuolelle. Paikalle on merkitty talo myös 1840-luvun pitäjänkartassa. Vuoden 1961 peruskartassa talo paikalta on hävinnyt ja sillä kohtaa on peltoa.

Samalla pellolla sijaitsee myös kivikautinen asuinpaikka (10 Koski-Tuuri), jonka on löytänyt Kaarlo Katiskoski vuoden 1992 inventoinnissa. Tuossa yhteydessä Katoskoski havaitsi pellolta myös historiallisen ajan esineitä, jotka voivat hyvinkin liittyä paikalla sijainneeseen taloon. Paikalta ei inventoinnin yhteydessä saatu suoria havaintoja vanhasta talonpaikasta, mutta karttapaikannuksen perusteella kohdetta on syytä pitää mahdollisena muinaisjäännöksenä.

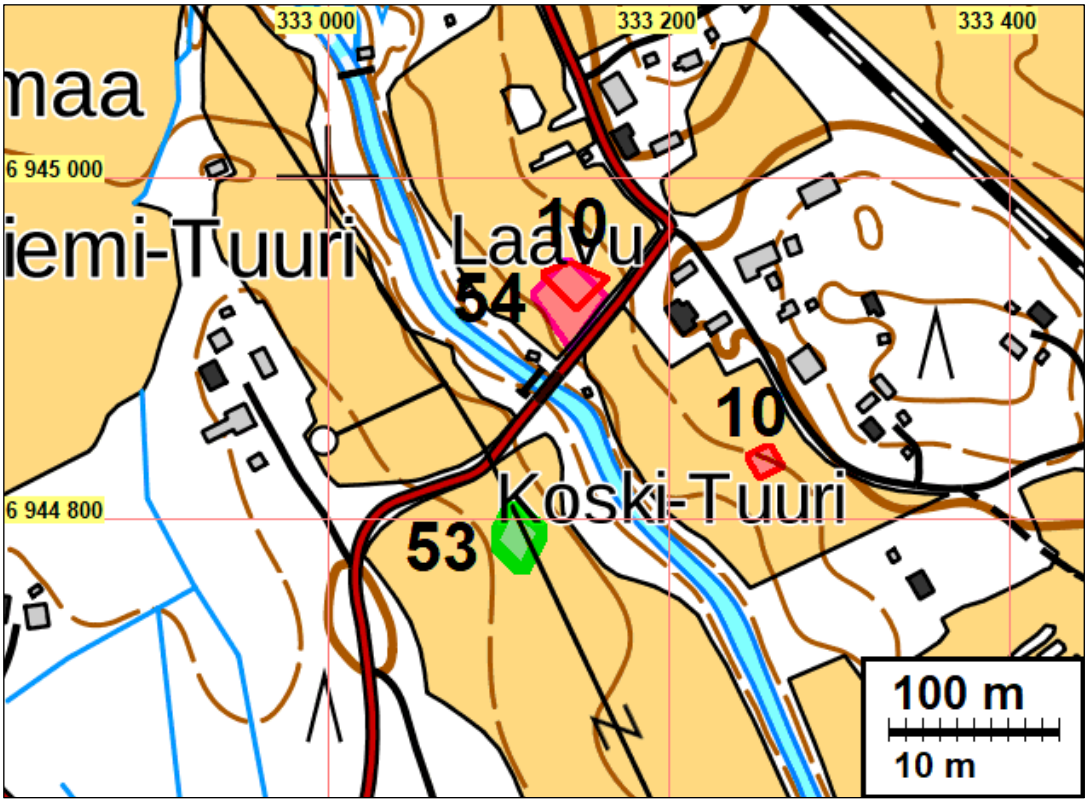

Kaksiosainen kiinteä muinaisjäännös (kivikautinen asuinpaikka) on merkitty numeroilla 10 sekä punaisella värillä. Mahdollinen muinaisjäännös (54 Turi), historiallisen ajan talonpaikka, on merkitty vaalean punaisella värillä. Kivikautisen asuinpaikan ja vanhan talon kohdan aluerajaukset menevät osin päällekkäin. Joen lounaispuolella oleva vihreällä rajattu alue (53 Soldat torp) on muu kulttuuriperintökohde.

Ote vuoden 1761 kartasta (A2), johon on merkitty sekä Turin talo, että soldat torp, kohde 53.

Turin vanha talo on sijainnut nykyisellä pellolla (kuvan keltaisella sänkipellolla). Samalla paikkaa on myös kivikautinen asuinpaikka, raportin kohde 10 Koski-Tuuri. Lounaaseen.

55 ALAVUS LAURILA

Mjtunnus: uusi
Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6950406 E: 334283

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 10,2 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1817 kartalta (B12) paikannettu Laurilan talo sijoittuu nykyiselle metsittyvälle pellolle. Paikalle on merkitty talo 1840-luvun pitäjänkartassa. Vuoden 1961 peruskartalla paikka on peltoa.

Nykyisin paikka on siis hyvää vauhtia metsittyvää vanhaa peltoa. Paikalle tehtiin muutama koekuoppa, joista ei havaittu jälkiä vanhasta asutuksesta. Pitäisin kuitenkin todennäköisenä, että jossain vanhan pellon muokkauskerroksen alla voi olla jäänteitä vanhasta talosta tai sen pihapiiristä.

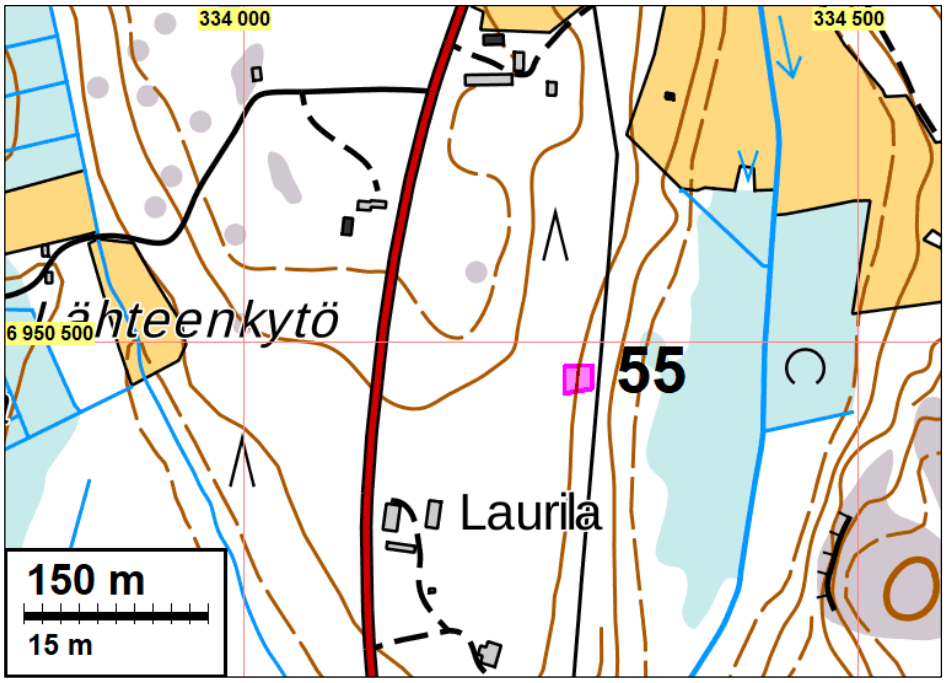

Mahdollinen muinaisjäännös on rajattu vaalean punaisella viivalla.

Ote vuoden 1817 kartasta (B12), johon on merkitty myös Laurilan talo.

57 ALAVUS SUTALA

Mjtunnus: uusi
Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6958037 E: 341641

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 20,7 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:
Vuoden 1817 kartalta (B15) paikannettu Sutalan talo sijaitsee nykyisen pellon kohdalla. Samalla paikalla on talo myös 1840-luvun pitäjänkartalla. Vuoden 1962 peruskartalla paikka on peltoa.

Inventoinnin aikana pelto oli kyntämättä, eikä havaintoja vanhasta talonpaikasta tehty. Pellon muokkauskerroksen alla voi kuitenkin olla jäänteitä vanhasta asutuksesta.

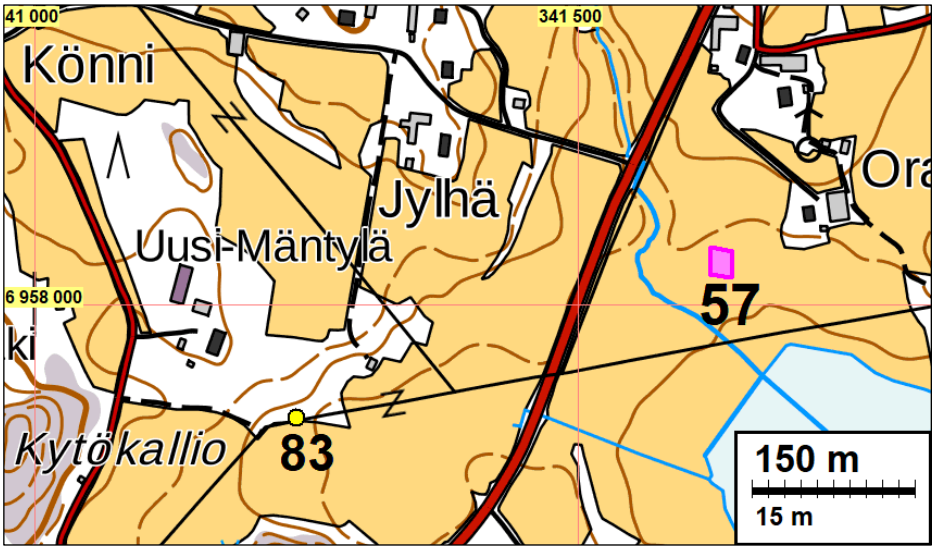

Mahdollinen muinaisjäännös on rajattu vaalean punaisella. Kivikautinen irtolöytöpaikka on merkitty keltaisella pallolla (83 Ylipää).

Ote vuoden 1817 kartasta (B15), johon on merkitty myös Sutalan talo.

Sutalan talo on sijainnut pellolla, kuvan keskikohdan tienoilla. Itään.

58 ALAVUS MUTKA

Mjtunnus: uusi
Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6953719 E: 343060

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 19,3 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1817 kartalta (B18) paikannettu talon paikka sijaitsee nykyisen pellon kohdalla. Kohta on peltoa myös 1840-luvun pitäjänkartassa sekä vuoden 1962 peruskartassa. Inventoinnin aikaan vanhan talon kohdalla oleva pelto oli kyntämättä. On hyvinkin mahdollista, että pellon muokkauskerroksen alla on jäänteitä vanhasta asutuksesta.

Mahdollinen muinaisjäännös on rajattu vaalean punaisella.

Mutkan talo vuoden 1817 kartalla (B18).

Mutkan talo on sijainnut kuvan keskellä, pellolla, hieman sähkölinjasta eteenpäin. Koilliseen.

59 ALAVUS HEIKILÄ

Mjtunnus: uusi
Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6955127 E: 343466

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 20,4 km koilliseen.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1817 kartalta (B18) paikannettu Heikilän talo sijoittuu Valkiaisen ja Heikkilän Hoikka nimisten pienten järvien väliselle kallioiselle

kannakselle. Paikalla on talo myös 1840-luvun pitäjänkartalla. Vuoden 1962 peruskartalla Heikkilän talo on siirtynyt nykyiselle paikalleen ja vanhan talon paikka on autioitunut.

Vanhalla talon paikalla kuljettiin ristiin rastiin, mutta merkkejä vanhasta talosta tai sen pihapiiristä ei saatu. Paikalla kasvaa nykyisin sekametsää. Karttapaikannuksen tarkkuudeksi voi arvioida noin ±50 metriä. On mahdollista, että vanha talo on sijainnut nykyisen tien kohdalla. Kohdetta on kuitenkin syytä pitää, ainakin alustavasti, mahdollisena muinaisjäännöksenä.

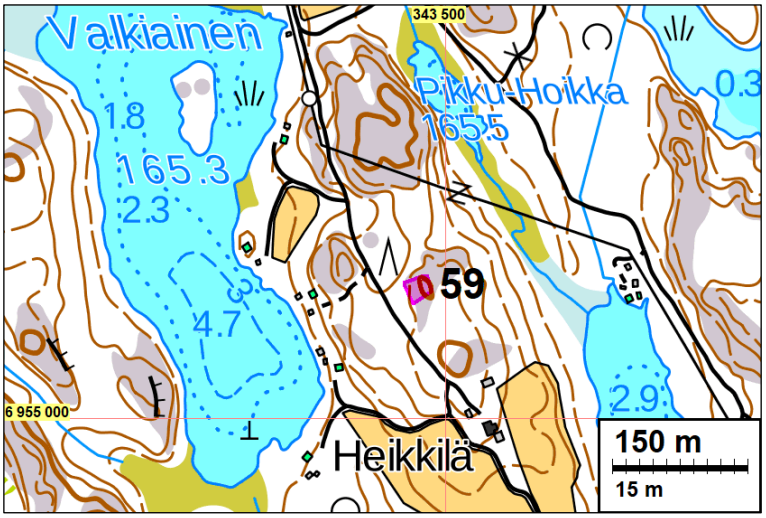

Mahdollinen muinaisjäännös on merkitty vaalean punaisella rasterilla.

Heikilän talo vuoden 1817 kartalla (B18).

61 ALAVUS MÄHÖNEN

Mjtunnus: uusi
Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6946584 E: 339997

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 13,9 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1762 kartalta (A5) paikannettu Mähösen talo sijoittuu nykyisen Mähösen talon kaakkoispuolelle, ja Ähtärintien (vt 18) pohjois-puoliseen peltoon. Pitäjänkartalla (1840-luku) talo on samalla paikalla. Vuoden 1961 peruskartalla paikka on peltoa.

Pelto oli kyntämättä inventoinnin aikana, eikä havaintoja vanhasta talon paikasta saatu. Kohde on mahdollinen muinaisjäännös.

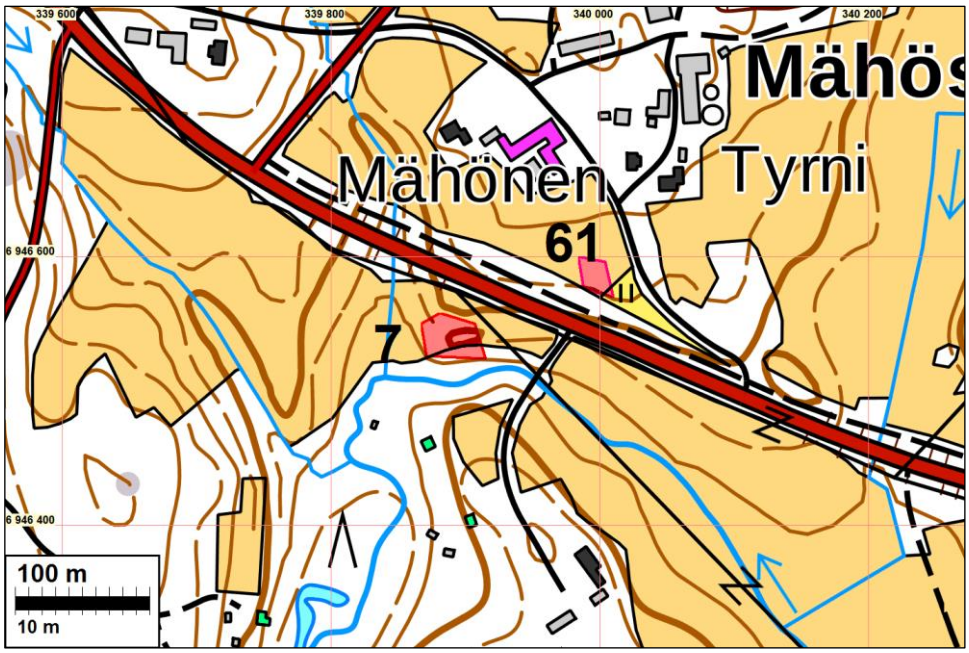

Punainen pallo on kiinteä muinaisjäännös 7 Tyrni. Mahdollinen muinaisjäännös (61 Mähönen) on rajattu vaalean punaisella valtatien pohjoispuolelle.

Mähösen talo vuoden 1762 kartalla (A5).

Mähösen vanha talo on sijainnut nykyisen pellon kohdalla. Itäkaakkoon.

64 ALAVUS TONTTI

Mjtunnus: uusi
Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6941353 E: 339847

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 13,8 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1817 kartalta (B10) paikannettu nimeämätön talon paikka sijoittuu Kangaslammen ja Vähä Vuorilammen väliin, nykyisen Vuorisalmen talon länsipuolelle. Paikalle ei ole merkitty taloa 1840-luvun pitäjänkartassa eikä vuoden 1961 peruskartassa. Nimeämättömän talon paikkeilla on nykyisin pelto, joka oli kyntämättä inventoinnin aikana. Havaintoja vanhasta talosta ei paikalta saatu.

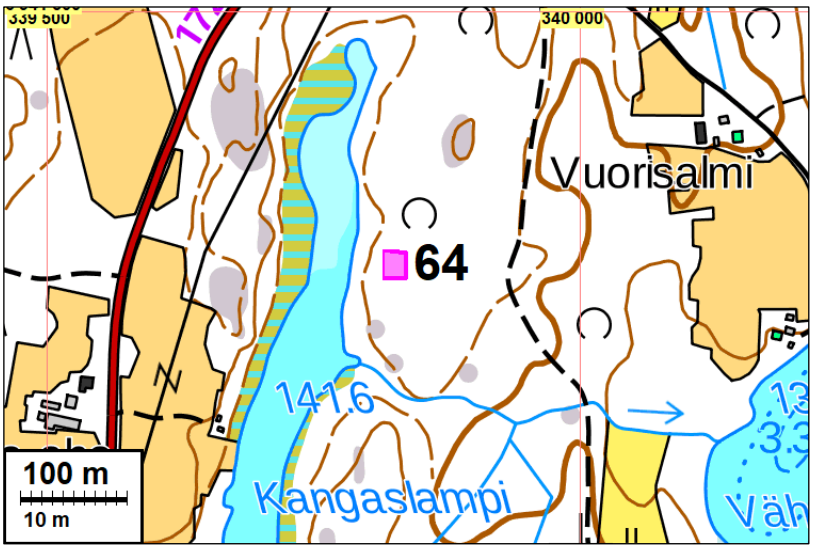

Mahdollinen muinaisjäännösalue on rajattu vaalean punaisella.

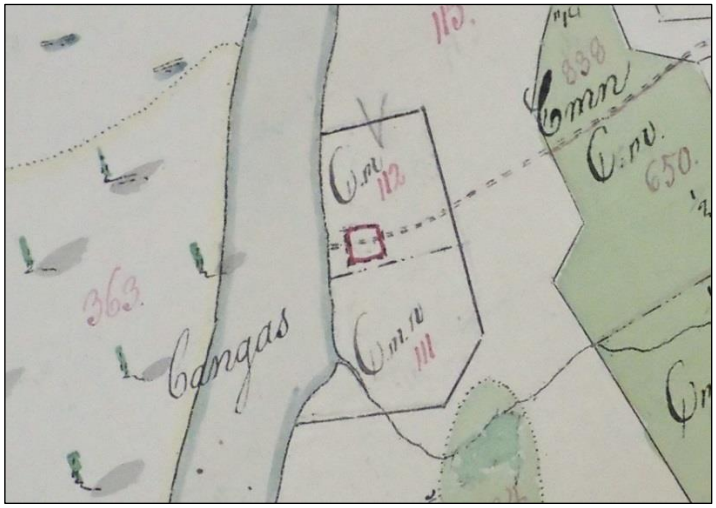

Nimeämätön tontti vuoden 1817 kartalla (B10).

Nimeämätön talon paikka sijoittuu nykyisen pellon kohdalle. Pohjoiseen.

69 ALAVUS SELKÄ NEVAN SAARI

Mjtunnus: uusi
Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: raja: rajakivi

Koordin: N: 6939719 E: 344071

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 18,3 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Tässä yhteydessä kohde on nimetty siinä muodossa, kuin isojakokartalle litteroituna – nykyisessä kirjoitusasussa paikan nimi on Selkänevansaari. Isojakokartalle (B20) vuodelta 1817 alueelle on merkitty rajamerkki, joka on nimetty ”Sälkänäsvan Saari”. Rajapiste on pieni kulma Alavuden ja Ähtärin rajalla. Kyseinen ”saari” on Selkäneva-nimisellä suoalueella oleva, noin 70 x 60 m

laajuinen, matala (arviolta korkeintaan 1,5 m suopintaa korkeammalle kohoava) moreenisärkkä. Särkän ympäristö on ojitettua – jäljistä päätellen ojia on paranneltu muutaman edeltäneen vuoden kuluessa.

Moreenisärkän keskiosan tienoilla, nykyisellä rajalla, on noin 80 cm korkea, 50 cm leveä ja 40 cm paksu lohkokivi. Kiven tasaiselle pystypinnalle on hakattu numero ”32” noin 12 cm korkuisin numeroin. Kiven reunassa on ainakin kaksi runsaat 10 cm pitkää ja pari cm leveää porausjälkeä. Alus- / tukikiviä tällä rajakivellä ei ole.

On hyvin mahdollista, että inventoinnissa havaittu rajamerkki ei ole alkuperäinen, vuoden 1817 karttaan merkitty. Tätä epäilystä puoltavat ne seikat, että: 1) 1800-luvun alun kylien ja pitäjien väliset (siis ”tärkeimmät”) rajamerkit ovat yleensä tehty rakentamalla kiviperustus, jonka päälle rajakivi on asetettu – tässä siis vain pelkkä pystykivi. 2) Teistä ja asutuksesta selvästi syrjässä oleville rajapaikoille ei yleensä (1800-l. alussa) ole toimitettu lohkokiviä rajakiviksi, vaan on käytetty paikalla olevia kiviä. Mainittakoon, että kyseisen lohkokiven tienoilta ei etsimisestä huolimatta muista kivistä löytynyt lohkomisen tai porauksen jälkiä. 3) Kyseisen suosaarekkeen laidat ovat raskaasti ojitetut ja ojien laidoilla on useita kivikasoja. Mikäli varhaisempi rajamerkki on sijainnut saarekkeen laidalla, on se tuhoutunut ojituksissa. 4) Mahdollisesti kyseessä on (varhaisemmassa vaiheessa) ollut puuhun (esim. vanhaan honkaan) tehty rajamerkki. Etsinnöistä huolimatta vanhaa puunkantoa ei todetun rajamerkin lähistöltä löytynyt.

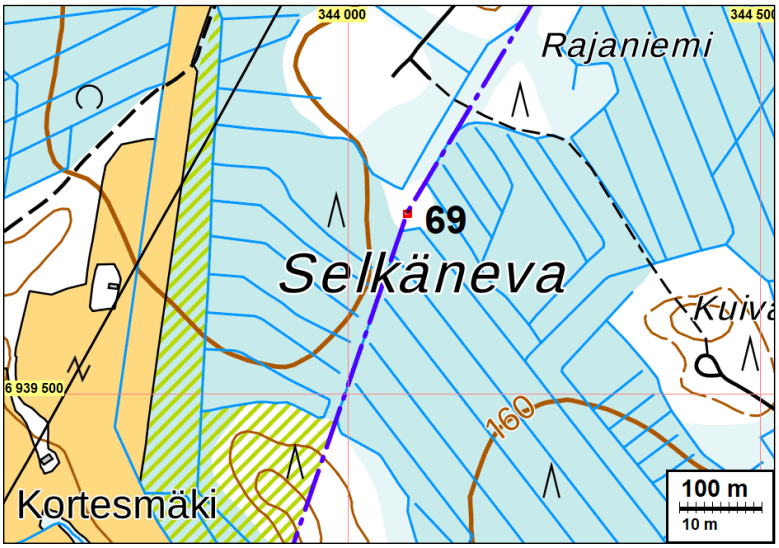

Mahdollinen muinaisjäännös on rajattu vaalean punaisella.

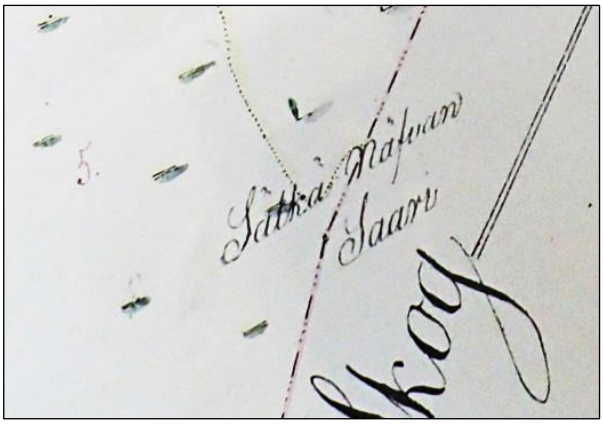

Rajamerkki vuoden 1817 kartalla (B20).

Rajakivi kuvattuna lounaaseen.

72 ALAVUS JUPPO

Mjtunnus: uusi
Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6943907 E: 339601

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 13,3 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1762 kartalta (A5) paikannettu talo sijoittuu nykyisten Juppon talojen väliseen peltoon. Pitäjänkartalla (1840-luku) ja vuoden 1961 peruskartalla alueen tilanne on nykyisen kaltainen: paikalla on kaksi Juppon taloa ja vanhimmalta kartalta paikannetun Juppon talon kohta on peltoa. Inventoinnin aikana kyntämättä olleelta pellolta ei saatu havaintoja vanhasta talon paikasta. Kohdetta on syytä pitää mahdollisena muinaisjäännöksenä.

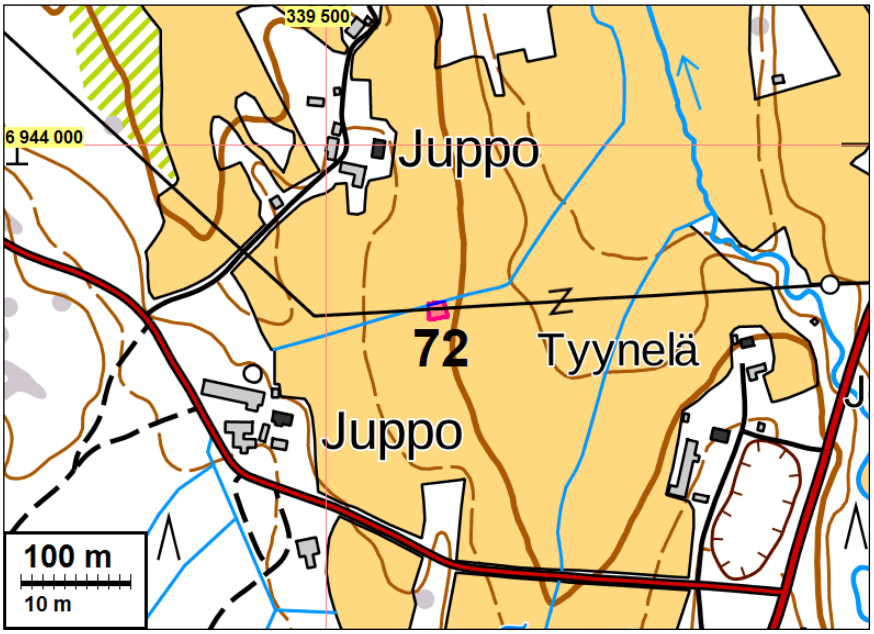

Mahdollinen muinaisjäännös on rajattu vaalean punaisella.

Jupon talo vuoden 1762 kartalla (A5).

Jupon talo on sijainnut kuvan keskellä, taustalla olevalla vihreällä peltoalueella. Kuvattu pohjois-luoteeseen.

Tuhoutunut muinaisjäännös

5 ALAVUS NIKU-PENNALA

Mjtunnus: 863010002
Status: tuhoutunut muinaisjäännös
Ajoitus: rautakautinen
Laji: hautaus: ruumiskalmisto

Koordin: N: 6948407 E: 337299

Tutkijat Alfred Hackman & K. Soikk 1908 tarkastus, Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Tiainen & Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 11,8 km itään.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: poistettu kiinteä muinaisjäännös (ei rauhoitettu). Vuonna 1907 löytyi maata kaivettaessa Niku-Pennalan maalta rautakautisia, 1000-luvun esineitä (soikea kupurasolki, pronssilangasta punottu kaularengas, hevosenken-käsolki, toinen hevosenkenkäsolki, jonka keskellä ulkoneva risti, ketjun katkelmia, pronssipäällysteinen puukon tuppi, ketjunkannatin, rautakirves, puukon katkelmia, rautanauloja ym.). Paikan tarkastuksessa vuonna 1908 todettiin, että paikalla il-meisesti ollut (ruumis?)hauta oli tuhoutunut. Tarkkaa paikkaa tai rakenteita ei ollut mahdollista todeta. Vuoden 1992 inventoinnissa todettiin, että löytöpaikan kohdalle on rakennettu omakotitalo. Muutoin alue on talon pihamaata ja nurmikkoa.

Tiainen & Sepänmaa 2018: Paikka on Pennalankosken itärannalla olevan talon kohdalla ja pihamaalla, padosta noin 60 m pohjoiskoilliseen.

Paikalta löytyi vuonna 1907 löytynyt hiekanoton yhteydessä rautakautisia aseita ja koruja. Seuraavana vuonna A. Hackman ja K. Soikkeli tekivät paikalla koekaivauk-sen, jossa löytyi lisää esineistöä ja luita, mutta hautarakenteet olivat tuhoutuneet

ennen kaivausta. Paikalla on ollut pieni ristiretkiaikainen kalmisto, jossa esineistä päätellen lienee ollut vähintään kaksi hautaa.

Nykyään löytöpaikalla on talo ja tasattua pihamaata, joten kalmistosta ei liene säilynyt mitään. Paikka tarkastettiin vuoden 2018 inventoinnissa ottamalla valokuva löytöalueesta kosken vastarannalta, muutaman kymmenen metrin päästä. Pihamaalla ei käyty. (Katiskoski on vuoden 1992 inventoinnin yhteydessä tehnyt pihamaalla silmämääräisiä havaintoja toteamatta mitään merkkejä muinaisjäännöksistä – kohde 2 / 1992).

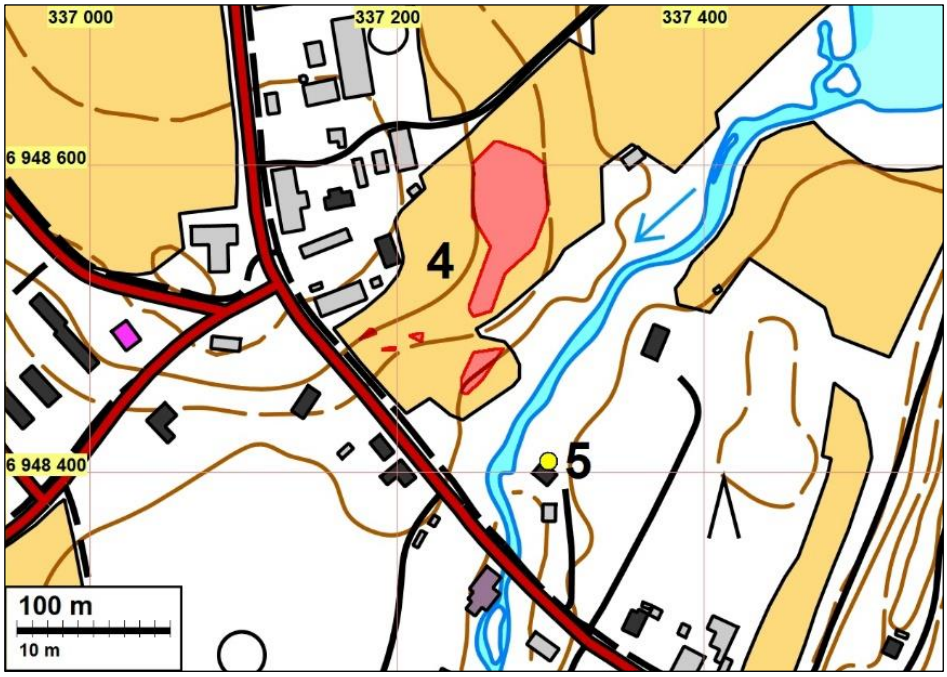

Kivikautinen asuinpaikka (4 Autio-Pennala) on rajattu punaisella, kyseessä on moniosainen muinaisjäännös, jonka rajaus perustuu vuoden 1992 inventointiin. Keltainen pallo on tuhoutunut muinaisjäännös, 5 Niku-Pennala.

Rautakautinen hautapaikka on sijainnut joen toisella puolella olevan talon kohdalla ja sen pihamaalla. Koilliseen.

Tervahaudat – mahdollisia muinaisjäännöksiä

Maanmittauslaitoksen rinnevarjostuskartoilta ja maastokartoilta paikannetut tervahaudat. Tarkastamattomat tervahaudat ovat statukseltaan mahdollisia muinaisjäännöksiä.

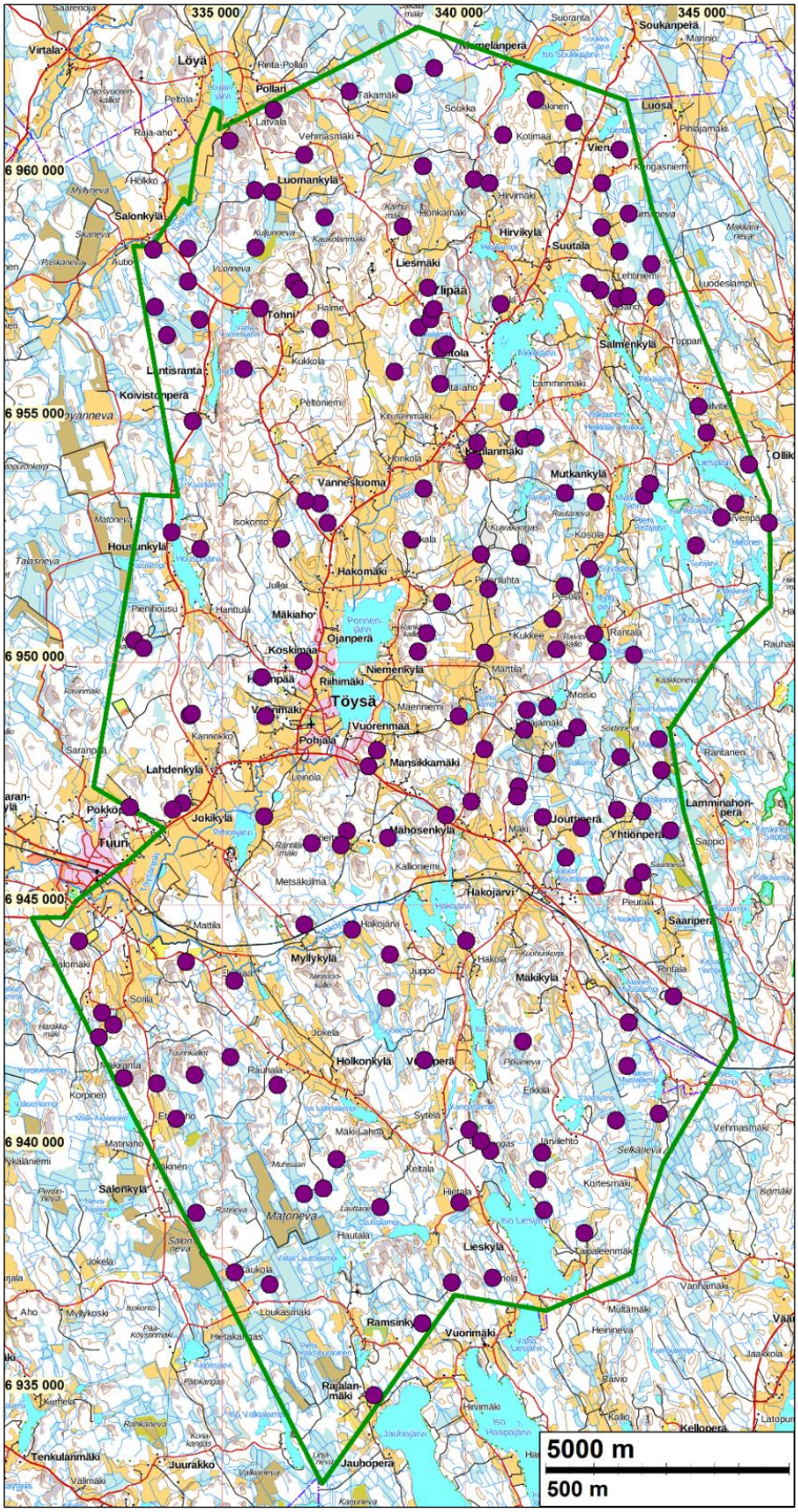

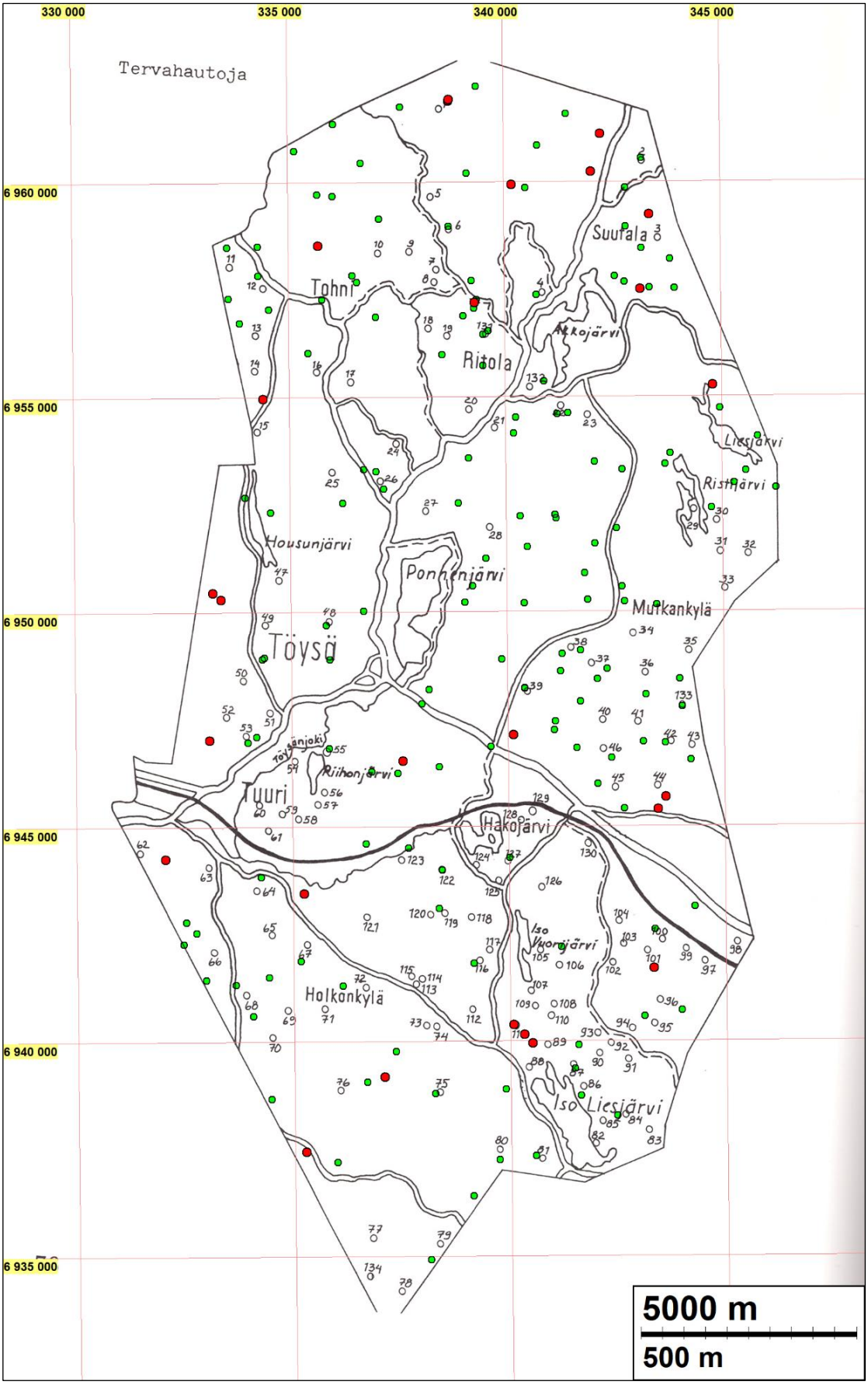

Kirjasta Töysän Historia (Laukkonen 1989: 76) kartta, johon on merkitty 134 tervahautaa numerotunnisteilla ja mustalla rajatuilla ympyröillä. Kartta on asemoitu koordinaatistoon (noin 100 m tarkkuudella) ja sen päälle on lisätty maastossa havaitut tervahaudat punaisilla palloilla. Vihreät pallot ovat peruskartoilta tai Maanmittauslaitoksen rinnevarjostuskartoilta todettuja tervahautoja, joita ei tarkastettu maastossa.

Tarkastamattomat tervahaudat 1-150

c	N	E	laji	havainto	status
1	6936393	339118	tervahauta	lidar	mahd mj
2	6937233	339725	tervahauta	lidar	mahd mj
3	6938254	342454	tervahauta	lidar	mahd mj
4	6938668	334465	tervahauta	lidar	mahd mj
5	6938784	338248	tervahauta	lidar	mahd mj
6	6938880	339883	tervahauta	lidar	mahd mj
7	6939359	341490	tervahauta	lidar	mahd mj
8	6939772	337353	tervahauta	lidar	mahd mj
9	6939906	341578	tervahauta	lidar	mahd mj
10	6940606	334060	tervahauta	lidar	mahd mj
11	6941328	333663	tervahauta	lidar	mahd mj
12	6941509	334433	tervahauta	lidar	mahd mj
13	6941811	339167	tervahauta	lidar	mahd mj
14	6942194	341190	tervahauta	lidar	mahd mj
15	6942286	332465	tervahauta	lidar	mahd mj
16	6942589	343364	tervahauta	lidar	mahd mj
17	6942786	332533	tervahauta	lidar	mahd mj
18	6943834	334261	tervahauta	lidar	mahd mj
19	6943986	338450	tervahauta	lidar	mahd mj
20	6944499	337672	tervahauta	lidar	mahd mj
21	6944606	336695	tervahauta	lidar	mahd mj
22	6945408	342677	tervahauta	lidar	mahd mj
23	6946238	337447	tervahauta	lidar	mahd mj
24	6946279	336840	tervahauta	lidar	mahd mj
25	6946814	341595	tervahauta	lidar	mahd mj
26	6946826	335864	tervahauta	lidar	mahd mj
27	6946854	339603	tervahauta	lidar	mahd mj
28	6946931	343640	tervahauta	lidar	mahd mj
29	6947102	334185	tervahauta	lidar	mahd mj
30	6947445	341096	tervahauta	lidar	mahd mj
31	6948186	338185	tervahauta	lidar	mahd mj
32	6948215	340397	tervahauta	lidar	mahd mj
33	6948216	340396	tervahauta	lidar	mahd mj
34	6948422	343982	tervahauta	lidar	mahd mj
35	6948614	341222	tervahauta	lidar	mahd mj
36	6948656	342309	tervahauta	lidar	mahd mj
37	6948889	339866	tervahauta	lidar	mahd mj
38	6948894	335894	tervahauta	lidar	mahd mj
39	6948911	334330	tervahauta	lidar	mahd mj
40	6948941	334378	tervahauta	lidar	mahd mj
41	6949695	335817	tervahauta	lidar	mahd mj
42	6950019	336679	tervahauta	lidar	mahd mj
43	6950153	343469	tervahauta	lidar	mahd mj
44	6950196	340403	tervahauta	lidar	mahd mj
45	6950220	339031	tervahauta	lidar	mahd mj

46	6950223	342723	tervahauta	lidar	mahd mj
47	6950271	341874	tervahauta	lidar	mahd mj
48	6950578	342658	tervahauta	lidar	mahd mj
49	6950598	339212	tervahauta	lidar	mahd mj
50	6950895	341798	tervahauta	lidar	mahd mj
51	6951234	339522	tervahauta	lidar	mahd mj
52	6951504	340478	tervahauta	lidar	mahd mj
53	6951576	342043	tervahauta	lidar	mahd mj
54	6951926	342550	tervahauta	lidar	mahd mj
55	6952174	341154	tervahauta	lidar	mahd mj
56	6952222	340322	tervahauta	lidar	mahd mj
57	6952250	341134	tervahauta	lidar	mahd mj
58	6952330	334552	tervahauta	lidar	mahd mj
59	6952526	338890	tervahauta	lidar	mahd mj
60	6952537	336218	tervahauta	lidar	mahd mj
61	6952673	333965	tervahauta	lidar	mahd mj
62	6952866	346244	tervahauta	lidar	mahd mj
63	6952870	337174	tervahauta	lidar	mahd mj
64	6952977	345270	tervahauta	lidar	mahd mj
65	6953266	345555	tervahauta	lidar	mahd mj
66	6953270	337002	tervahauta	lidar	mahd mj
67	6953301	342687	tervahauta	lidar	mahd mj
68	6953323	336716	tervahauta	lidar	mahd mj
69	6953426	343682	tervahauta	lidar	mahd mj
70	6953482	342055	tervahauta	lidar	mahd mj
71	6953570	339144	tervahauta	lidar	mahd mj
72	6953678	343802	tervahauta	lidar	mahd mj
73	6954066	345834	tervahauta	lidar	mahd mj
74	6954148	340183	tervahauta	lidar	mahd mj
75	6954518	340244	tervahauta	lidar	mahd mj
76	6954599	341198	tervahauta	lidar	mahd mj
77	6954624	341444	tervahauta	lidar	mahd mj
78	6954727	344965	tervahauta	lidar	mahd mj
79	6955358	340895	tervahauta	lidar	mahd mj
80	6955728	339488	tervahauta	lidar	mahd mj
81	6955983	338551	tervahauta	lidar	mahd mj
82	6956034	335447	tervahauta	lidar	mahd mj
83	6956458	339494	tervahauta	lidar	mahd mj
84	6956542	339622	tervahauta	lidar	mahd mj
85	6956730	333870	tervahauta	lidar	mahd mj
86	6956867	337016	tervahauta	lidar	mahd mj
87	6956890	339044	tervahauta	lidar	mahd mj
88	6957049	334542	tervahauta	lidar	mahd mj
89	6957059	339287	tervahauta	lidar	mahd mj
90	6957266	339356	tervahauta	lidar	mahd mj
91	6957313	333619	tervahauta	lidar	mahd mj

92	6957375	340733	tervahauta	lidar	mahd mj
93	6957515	343935	tervahauta	lidar	mahd mj
94	6957530	343350	tervahauta	lidar	mahd mj
95	6957708	339233	tervahauta	lidar	mahd mj
96	6957829	336476	tervahauta	lidar	mahd mj
97	6957834	334300	tervahauta	lidar	mahd mj
98	6958454	343170	tervahauta	lidar	mahd mj
99	6958495	333585	tervahauta	lidar	mahd mj
100	6958951	342806	tervahauta	lidar	mahd mj
101	6958966	338719	tervahauta	lidar	mahd mj
102	6959156	337109	tervahauta	lidar	mahd mj
103	6959686	336039	tervahauta	lidar	mahd mj
104	6959718	335678	tervahauta	lidar	mahd mj
105	6959858	342810	tervahauta	lidar	mahd mj
106	6960210	339136	tervahauta	lidar	mahd mj
107	6960733	335157	tervahauta	lidar	mahd mj
108	6960853	340783	tervahauta	lidar	mahd mj
109	6961578	341451	tervahauta	lidar	mahd mj
110	6961751	337621	tervahauta	lidar	mahd mj
111	6962230	339367	tervahauta	lidar	mahd mj
112	6958515	334298	tervahauta	lidar	mahd mj
113	6960446	336693	tervahauta	lidar	mahd mj
114	6961363	336061	tervahauta	lidar	mahd mj
115	6937330	340567	tervahauta	maastokartta	mahd mj
116	6938722	341623	tervahauta	maastokartta	mahd mj
117	6939058	336686	tervahauta	maastokartta	mahd mj
118	6940574	343102	tervahauta	maastokartta	mahd mj
119	6941297	336139	tervahauta	maastokartta	mahd mj
120	6941442	332979	tervahauta	maastokartta	mahd mj
121	6941875	335172	tervahauta	maastokartta	mahd mj
122	6942541	332767	tervahauta	maastokartta	mahd mj
123	6943089	338376	tervahauta	maastokartta	mahd mj
124	6943125	344287	tervahauta	maastokartta	mahd mj
125	6944270	340018	tervahauta	maastokartta	mahd mj
126	6945980	342070	tervahauta	maastokartta	mahd mj
127	6946390	338408	tervahauta	maastokartta	mahd mj
128	6946539	344224	tervahauta	maastokartta	mahd mj
129	6946586	342386	tervahauta	maastokartta	mahd mj
130	6946961	343126	tervahauta	maastokartta	mahd mj
131	6946969	333985	tervahauta	maastokartta	mahd mj
132	6947236	341069	tervahauta	maastokartta	mahd mj
133	6947780	344039	tervahauta	maastokartta	mahd mj
134	6947856	338011	tervahauta	maastokartta	mahd mj
135	6947906	341680	tervahauta	maastokartta	mahd mj
136	6948054	343199	tervahauta	maastokartta	mahd mj
137	6948428	342075	tervahauta	maastokartta	mahd mj

138	6949017	341265	tervahauta	maastokartta	mahd mj
139	6949087	341693	tervahauta	maastokartta	mahd mj
140	6957285	335782	tervahauta	maastokartta	mahd mj
141	6957663	342778	tervahauta	maastokartta	mahd mj
142	6957803	342556	tervahauta	maastokartta	mahd mj
143	6960545	343175	tervahauta	maastokartta	mahd mj
144	6958196	343828	tervahauta	lidar	mahd mj
145	6952406	344746	tervahauta	lidar	mahd mj
146	6940709	343977	tervahauta	lidar	mahd mj
147	6934920	338125	tervahauta	lidar	mahd mj
148	6937196	335977	tervahauta	lidar	mahd mj
149	6959862	340500	tervahauta	lidar	mahd mj
150	6957679	336584	tervahauta	lidar	mahd mj
Tarkastetut tervahaudat					
c	**N**	**E**	**Nimi**	**Rnro**	**status**
151	6957198	339307	Jyränotko	**12**	muinaisj
152	6950453	333197	Kettukangas	**13**	muinaisj
153	6950296	333388	Pettutaikina	**14**	muinaisj
154	6937444	335256	Kaukola	**15**	muinaisj
155	6959237	343361	Kiimamäki	**16**	muinaisj
156	6960229	342017	Kaakkolamminneva	**17**	muinaisj
157	6961883	338732	Kangaspuro 1	**18**	muinaisj
158	6961927	338741	Kangaspuro 2	**19**	muinaisj
159	6958535	335694	Kuljunneva	**24**	muinaisj
160	6955265	344795	Lahdenpellot	**26**	muinaisj
161	6957494	343134	Lehtiniemi	**27**	muinaisj
162	6961109	342235	Ranta-aho	**28**	muinaisj
163	6959938	340178	Tervasneva	**29**	muinaisj
164	6947130	340123	Haukkapuro	**30**	muinaisj
165	6945394	343457	Saaripuro	**31**	muinaisj
166	6945677	343637	Peuralankangas	**38**	muinaisj
167	6941692	343329	Selkämaa	**39**	muinaisj
168	6939175	337086	Lauttaneva	**40**	muinaisj
169	6944258	332057	Ravirata	**41**	muinaisj
170	6943448	335255	Haanpäänkorpi	**42**	muinaisj
171	6947023	333100	Heikinrinne	**43**	muinaisj
172	6954968	334399	Tuovila	**44**	muinaisj
173	6946525	337567	Passi 1	**45**	muinaisj
174	6940380	340081	Ahola	**67**	muinaisj
175	6939950	340514	Vuoripuro 3	**70**	muinaisj
176	6940146	340322	Lieskangas 4	**71**	muinaisj

Löytöpaikat

Inventointialueen kivikautiset irtolöydöt. Lähde: Katiskoski 1992.
Sarake Rnro = raportin kohdenumero karttaviitteeksi.

N	E	Rnro	nimi	kuvaus
6946706	333914	74	JOKIAHO	KM 973:1, liusketikari
6949744	337888	75	HUUTONIEMI	KM 977, KM 978, KM 2442:164, kiviesineitä
6946099	335557	76	RIIHO	KM 979 - 980, tasatalttoja
6945769	341127	77	HEIKKOLA	KM 2821:22, kivikirves
6944217	336850	78	MYLLYKANGAS	KM 2907:7, kourutaltta
6941434	337362	79	HOLKKO	KM 2907:1,kourutaltta
6949033	337045	80	HERRALA	KM 2907:10, tasataltta
6935990	337900	81	RAMSILA	KM 6505:1, kourutaltta
6947203	332265	82	SILMÄNEVA	KM 11689, kivikirves
6957896	341241	83	YLIPÄÄ	irtolöytö, ei suojelua
6945288	338763	84	HAKOJÄRVI JÄRVEN-PÄÄ	KM 11318, kourutaltta
6944206	333647	85	MURSULA (PUNTANEN)	KM 13285, reikäkivi
6958827	342746	86	VEHKAPURO	Töysä-seuran kok., kourutaltta
6946395	333499	87	VIITAMÄKI	Töysä-seuran kok., reikäkiviä
6948551	337704	88	VIENOLA	Töysän kirkonkylän kansakoulu, reikäkiviä
6946040	335305	89	JÄRVIMÄKI	Tuurin kansakoulu, tasataltta
6945887	333435	90	MÄKELÄ	KM 22109, kaarnakoho
6946018	331479	91	KYLMÄPURO	Töysänmuseo, kivikirves

Liite: inventoinnissa tarkastetut alueet

Inventointialue tutkittiin ja arvioitiin kokonaisuudessaan eri menetelmin. Maastossa käytiin läpi karttaan sinisellä merkatut alueet. Merkinnät perustuvat GPS:n jälkilokiin ja siitä on pyritty poistamaan autolla kuljetut matkat.

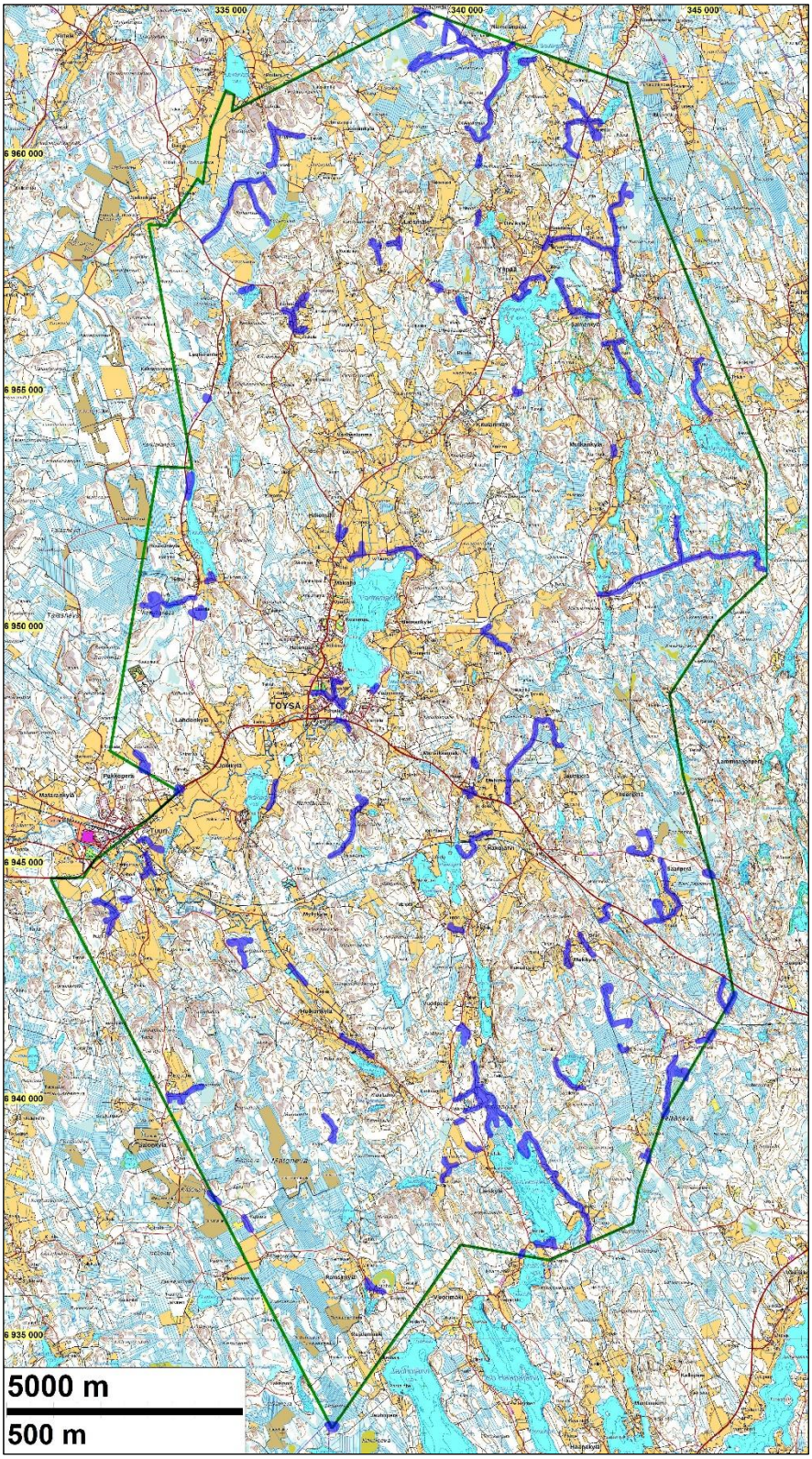

Alavus
Töysän järvien rantaosayleiskaavan osa-alueiden 2 ja 3 muinaisjäännösinventoinnin 2018 täydennys
2024

Jesse Keskinen
Joel Karhapää

MIKROLIITTI Oy
PIENI TEHOKAS TERÄVÄ
ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET TAIDOLLA VUODESTA 1988

Tilaaja: Alavuden kaupunki

Sisältö

Perustiedot **2**
Inventointi **3**
Lähteet **5**
Kohdeluettelo **5**
Kartat **6**
Muinaisjäännökset **14**
1 ALAVUS HEIKKILÄN HOIKKA 14
2 ALAVUS FRÄNTILÄ 15
3 ALAVUS VÄÄRÄNIEMI 17
4 ALAVUS MYLLYAHO 18
5 ALAVUS VALKEINEN 19
6 ALAVUS KULLANOTTANKALLIO 21
7 ALAVUS LUHTANIEMI 22
8 ALAVUS MUTKANKALLIO 1 24
9 ALAVUS MUTKANKALLIO 2 25
10 ALAVUS ISO-SIKANEN 27
11 ALAVUS YLIMUTKA 29
12 ALAVUS LAITURI 30
13 ALAVUS MUTKANKYLÄNTIE 32
15 ALAVUS HIIROSAUTIO 33
16 ALAVUS TYRNI 35
17 ALAVUS KALLIONIEMI 36
18 ALAVUS LAHDENPELLOT 37
19 ALAVUS RANTALANHIEKKA 38
Mahdollinen muinaisjäännös **39**
14 ALAVUS TONTTI 39
Muut kulttuuriperintökohteet / mahd. muinaisjäännökset **41**
20 ALAVUS MUTKA 41
21 ALAVUS HEIKILÄ 41
Löytöpaikat **42**
22 ALAVUS RIIHO 42
23 ALAVUS RAMSILA 43
24 ALAVUS JÄRVIMÄKI 43

Kansikuva: Maastomaisemaa Hautamäen Hoikan länsirannalta.

Perustiedot

Alue: Alavus, Töysän järvien rantaosayleiskaavan osa-alueiden 2 ja 3 kaava-alueet, painopiste uusilla rakennusalueilla.

Tarkoitus: Täydentää v. 2018 inventointia. Selvittää kaavan alueilla sijaitsevat kiinteät muinaisjäännökset ja muut arkeologiset kulttuurihistorialliset, suojeltavaksi katsottavat jäännökset.

Työaika: Maastotyö 26.5.2024-31.5.2024

Kustantaja: Alavuden kaupunki

Aiempi tutkimus: Sepänmaa, Tiainen ja Jussila 2018, Töysän järvialueen inventointi.

Tekijät: Maasto ja Raportti: Jesse Keskinen ja Joel Karhapää. Valmistelussa mukana myös Timo Jussila.

Tulokset: Inventoinnissa löytyi 13 muinaisjäännöstä, jotka ovat kaikki tervahautoja. Yksi ennestään tunnettu mahdollinen muinaisjäännös, torpanpaikka, Alavus Tontti (mj-tunnus 1000037535) käytiin tarkastamassa paikan päällä, mutta kohteesta ei saatu uusia havaintoja oraalla olleesta pellosta. Inventoinnissa ei havaittu merkkejä muista muinaisjäännöksistä tai suojeltavista arkeologisista jäännöksistä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa, ellei muuta mainittu. Maastokartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 7/2024. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 7/2024. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä.

Inventointi

Alavuden kaupunki on laatimassa Töysän alueen rantaosayleiskaavaa. Kaupunki tilasi kaavatyöhön liittyvän muinaisjäännösinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Muinaisjäännösinventoinnin maastotyöstä vastasivat Teemu Tiainen ja Timo Sepänmaa 8.-13.9.2018. Inventoinnin valmistelu- ja raportointityöhön osallistui Tiaisen ja Sepänmaan lisäksi myös Timo Jussila. 23.10.2023 päivätyssä lausunnossa (SM91/2023) Seinäjoen museot toteaa, että vuonna 2018 tehty suunnittelualueiden arkeologisen kulttuuriperinnön selvitys on puutteellinen ja inventointia on täydennettävä. Muinaisjäännösinventoinnin täydennyksen maastotyöt tekivät Jesse Keskinen ja Joel Karhapää 26.-31.5.2024, tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa. Inventoinnin valmistelu- ja raportointityöhön osallistui Keskisen ja Karhapään lisäksi myös Timo Jussila.

Vuoden 2018 inventoinnissa ei ollut tiedossa kaavan vesistökohtaisia aluerajoja eikä rakennusalueita, tuolloin Töysän järvialuetta – kaavan suunnittelualuetta - inventoitiin laajana kokonaisuutena, puhtaasti arkeologisin perustein. Aiemmassa inventoinnissa käytettiin lähdemateriaalina Maanmittauslaitoksen 0.5 m^2 laserkeilausaineistosta laadittua Mml:n Karttapaikan rinnevarjostetta. Tuolloin ei ollut käytössä tarkempaa lidaraineistoa, kuten on nyt, joten kaikkia alueen tervahautoja ei tuolloin havaittu. Inventoinnin jälkeen kaava-alueen tarkat rajat on määritetty ja kaavan alue - useita osa-alueita - on huomattavasti suppeampi mitä v. 2018 tiedossa ollut suunnittelualue.

Nyt inventoitiin osa-alueiden 2 ja 3 rajatut, vesistökohtaiset kaava-alueet (ks. yleiskartat). Pääpaino oli kaava-alueiden muuttuvan maankäytön alueilla eli uusilla rakennusalueilla. Lisäksi katsottiin kaava-alueilla mahdollisesti arkeologisesti mielenkiintoisia, aiemmin tarkastamattomia maastonkohtia – missä sellaisia maastossa tai esivalmistelussa havaittiin - sekä laserkeilausaineistossa havaittuja mahdollisesti arkeologisesti mielenkiintoisia maarakenteita ja ilmiöitä, käytännössä tervahautoja.

Tarkastettujen pienjärvien korkeustasot vaihtelevat länsikolkan Riihonjärven 112 m tasosta 175 m tasolle, pääosin kaavan pienjärvet ja lammet sijaitsevat 140–160 m korkeustasoilla. Järvet ovat kuroutuneet pääosin Ancylusjärvestä. Periaatteessa alueilla voi siis sijaita mesoliittista Ancylusjärven aikaisia kivikautisia asuinpaikkoja sekä suurempien pienjärvien rannoilla myöhempiä rantasidonnaisia esihistoriallisia sekä varhaisen historiallisen ajan, eräkauden muinaisjäännöksiä. Tutkimusalueen vesistöhistoria, esihistoria, historiallinen aika ja muut taustatiedot on selostettu Mikroliitin v. 2018 inventoinnin raportista (Tiainen et al. 2018).

Kaava-alueilta tunnettiin ennestään aiemmassa inventoinnissa raportoidut muinaisjäännökset 1000037081 Lahdenpellot tervahauta, 1000051161 Hiirosautio torpanpaikka, kivikautiset asuinpaikat 1000037091 Rantalanhiekka, 863010009 Tyrni ja 863010003 Kallioniemi. Muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet 1000037140 Heikkilä, 1000037139 Mutka, autioita talonpaikkoja. Yksi mahdollinen muinaisjäännös 1000037535 Tontti torpanpaikka. Kivikautisen esineen löytöpaikat 1000040720 Ramsila, 1000040727 Järvimäki, 1000040695 Riiho.

Nämä on tarkastettu aiemmissa inventoinneissa tai viime vuosien tarkastuskäynneillä, eikä niitä nyt maastossa katsottu kohdetta 1000037535 Tontti lukuun ottamatta (raportin kohde 14).

Esivalmisteluna alueet tarkastettiin Maanmittauslaitoksen 5 p/m^2 lidarin, maastokarttojen ja osin ilmakuvien avulla. Maanmittauslaitoksen lidar laz-aineistosta laadittiin eri asetuksin vinovalovarjosteita, joista etsittiin arkeologisesti mielenkiintoisia ilmiöitä. Kaava-alueilla havaittiin 14 mahdollista tervahautaa, joista 13 sellaiseksi myös osoittautui maastotarkastuksessa.

Erillisiä kaava-alueita eli pienjärvien ranta-alueita oli noin 40 kpl, laskutavasta riippuen, ja niillä on uusia rakennusalueita kaikkiaan 261 kpl (rakennusalueella voi olla useita rakennuspaikkoja). Kaava-alueiden maastoja ja uusia rakennusalueita luokiteltiin esivalmistelussa arkeologisin perustein mielenkiinnottomiksi / mahdottomiksi ja sellaisiksi, joita kannattaisi maastossa tarkastaa. Näin ollen uusista rakennusalueista ei kaikkia tarkastettu maastossa paikan päällä.

Esivalmistelun perusteella jätettiin maastossa paikan päällä katsomatta niitä rakennusalueita, jotka sijoittuivat tasaisiin suomaastoihin ja suorantoihin, jyrkkärinteiseen topografiaan. Joitain sellaisia tarkastettiin luokituksen oikeellisuuden varmistamiseksi. Osin rakennetuilla tonteilla ei käyty tarkastamassa selkeästi muokattuja pihamaita. Maastohavainnot ohjasivat myös sitä mitä maastossa katsottiin, tehtiin ja missä kuljettiin. Lopullinen päätös jonkin alueen tai maastonkohdan tarkastamisesta, tarkastamisen intensiteetistä tai tarkastamatta jättämisestä tehtiin maastossa.

Suurin osa uusista rakennusalueista oli muinaisjäännöksiä (kuten esihistoriallisia asuinpaikkoja) ajatellen niille epäsopivissa maastoissa. Nämä maastot koostuivat pääasiassa kivikkoisista, epätasaisista, sekä alavista ja kosteista (suorantoja, suometsää) maastoista. Muinaisjäännöksille hyviä maastoja havaittiin ainoastaan Iso Liesjärven etelärannan niemenkärjessä olevalla rakennusalueella (ks. Karttalehti **5**) ja sen lähialueella. Paikalla on hiekkapohjainen kangasmetsä. Sieltä ei kuitenkaan löydetty muinaisjäännöstä.

Tulos

Inventoinnissa löytyi 13 uutta muinaisjäännöstä, jotka ovat kaikki tervahautoja. Yksi mahdollinen muinaisjäännös, torpanpaikka, Alavus Tontti (mj-tunnus 1000037535) käytiin tarkastamassa paikan päällä, mutta kohteesta ei saatu uusia havaintoja oraalla olleesta pellosta. Kaikkiaan kaavan osa-alueiden 2 ja 3 alueelta tunnetaan nyt 18 muinaisjäännöstä, 1 mahdollinen muinaisjäännös ja 2 muuta arkeologista kulttuuriperintökohdetta joiden statukseksi ehdotetaan mahdollinen muinaisjäännös (eivät ole suojelukohteita), sekä 3 löytöpaikkaa.

26.7 2024

Jesse Keskinen ja Joel Karhapää
Mikroliitti Oy

Lähteet

Maanmittauslaitoksen 5p/m² laserkeilausaineisto, N4224A4_1.laz, N4224A4_2.laz, N4224A4_7.laz, N4224A4_8.laz, N4224C2_1.laz, N4224C2_4.laz, N4224C2_5.laz, N4224C4_1.laz, N4224C4_2.laz, N4224C4_4.laz, N4224C4_5.laz, N4224D3_2.laz, N4224D3_5.laz, N4224D3_6.laz, N4224D3_7.laz, N4224D3_8.laz, N4224D3_9.laz, N4224D4_4.laz, N4224D4_5.laz, N4224D4_7.laz, N4224D4_8.laz, N4224D4_9.laz, N4224E2_3.laz, N4224F1_1.laz, N4224F1_2.laz, N4224F1_6.laz, N4224F2_1.laz, N4224F2_2.laz, N4224F2_3.laz, N4224F2_4.laz, N4224F2_5.laz, N4224F2_6.laz, N4224F2_7.laz, N4224F2_8.laz, P4113C2_2.laz, P4113C2_3.laz, P4113C2_5.laz, P4113C2_6.laz, P4113C2_8.laz, P4113C2_9.laz, P4113C3_7.laz, P4113E1_1.laz, P4113E1_4.laz, P4113E2_2.laz, N4223A4_9.laz, N4223B2_5.laz, N4223B3_7.laz, N4223B3_8.laz, N4223B3_9.laz, N4223B4_7.laz, N4223B4_8.laz, N4223C2_3.laz, N4223D1_3.laz, N4223D1_6.laz, N4223D1_8.laz, N4223D1_9.laz, N4223D2_1.laz, N4223D2_3.laz, N4223D2_6.laz, N4223D2_7.laz, N4223D2_9.laz, N4223D3_1.laz, N4223D3_2.laz, N4223D3_3.laz, N4223D3_5.laz, N4223D3_9.laz, N4223D4_1.laz, N4223D4_2.laz, N4223D4_3.laz, N4223D4_5.laz, N4223D4_9.laz, N4223F2_3.laz, N4224A3_7.laz, N4224C1_1.laz, N4224C1_3.laz, N4224C1_4.laz, N4224C1_6.laz, N4224C1_7.laz, N4224C3_7.laz N4224C3_8.laz, N4224C3_9.laz, N4224E1_3.laz, P4113C3_7.laz.

Sepänmaa, Tiainen ja Jussila. 2018. *Alavus, Töysän alueen järvien rantayleiskaavat, muinaisjäännösinventointi 2018.* Mikroliitti Oy.

Kohdeluettelo

Rno on tämän raportin kohdenumero kartta- ym. viitteeksi. Sillä ei ole muuta merkitystä. Kohteet 1-13 ovat uusia, tässä inventoinnissa löytyneitä. Niillä ei ole vielä muinaisjäännösrekisterin tunnusta.

N	E	Rno	Nimi	Ajoitus	Tyyppi	Status	Mjtunnus
6954978	344109	1	HEIKKILÄN HOIKKA	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	
6946823	335868	2	FRÄNTILÄ	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	
6939153	341151	3	VÄÄRÄNIEMI	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	
6945974	342071	4	MYLLYAHO	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	
6947779	344039	5	VALKEINEN	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	
6948416	343976	6	KULLANOTTANKAL-LIO	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	
6953462	345583	7	LUHTANIEMI	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	
6953676	343790	8	MUTKANKALLIO 1	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	
6953423	343684	9	MUTKANKALLIO 2	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	
6949084	341695	10	ISO-SIKANEN	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	
6950069	342691	11	YLIMUTKA	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	
6951085	345779	12	LAITURI	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	
6951931	342553	13	MUTKANKYLÄNTIE	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	
6951545	345800	15	HIIROSAUTIO	historiallinen	torppa	muinaisjäännös	1000051161
6946535	339884	16	TYRNI	kivikautinen	talonpaikka	muinaisjäännös	863010009
6945467	339614	17	KALLIONIEMI	kivikautinen	talonpaikka	muinaisjäännös	863010003
6955265	344795	18	LAHDENPELLOT	historiallinen	tervahauta	muinaisjäännös	1000037081
6937018	341590	19	RANTALANHIEKKA	kivikautinen	asuinpaikka	muinaisjäännös	1000037091
6953719	343060	20	MUTKA	historiallinen	talonpaikka	muu kult.per.kohde	1000037139
6955127	343466	21	HEIKILÄ	historiallinen	talonpaikka	muu kult.per.kohde	1000037140
6941353	339847	14	TONTTI	historiallinen	talonpaikka	mahd. muinaisj	1000037535
6946099	335557	22	RIIHO	kivikautinen	löytö	löytöpaikka	1000040695
6935990	337900	23	RAMSILA	kivikautinen	löytö	löytöpaikka	1000040720
6946040	335305	24	JÄRVIMÄKI	kivikautinen	löytö	löytöpaikka	1000040727

Kartat

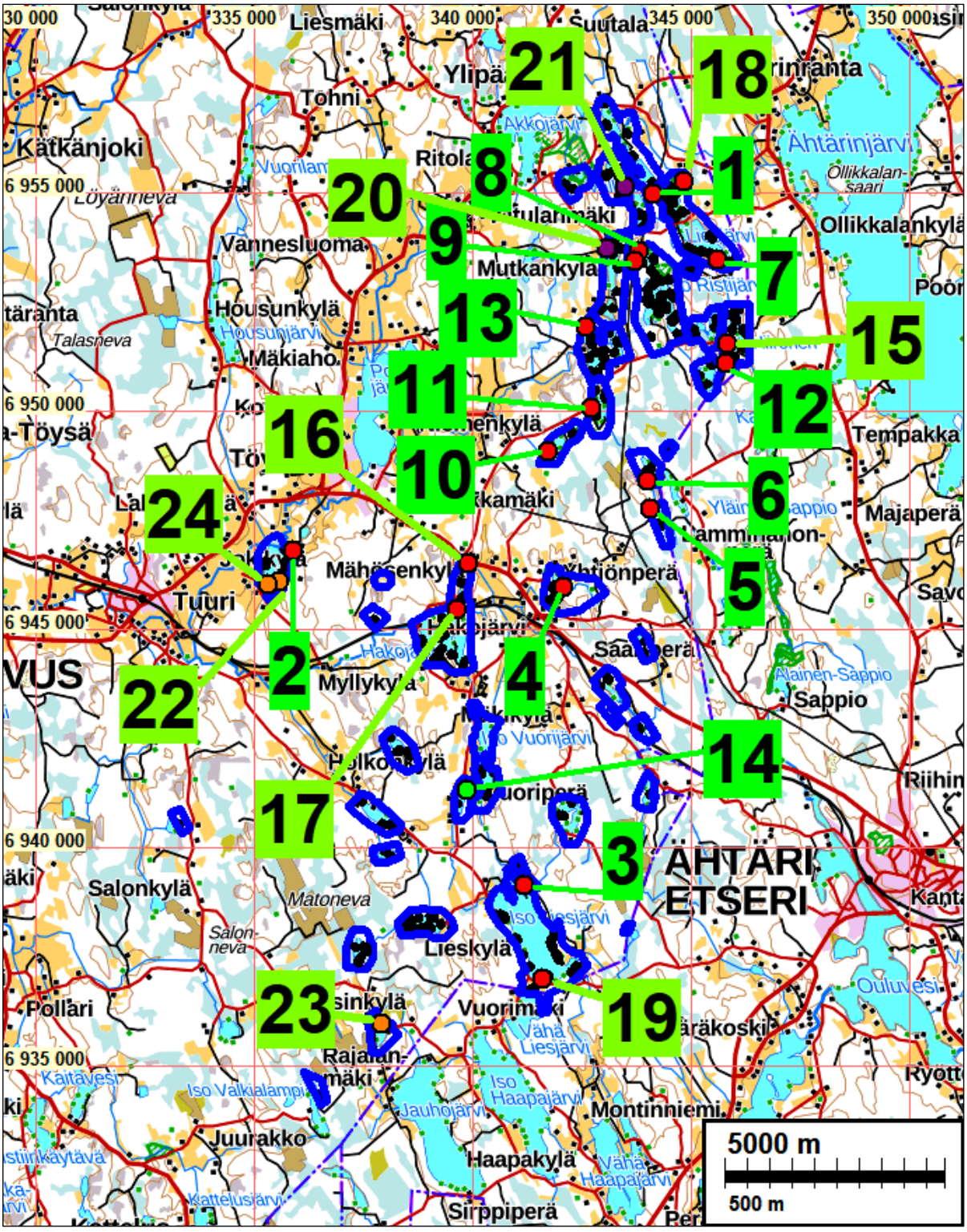

Muinaisjäännösinventoinnin täydennyksen alueet sinisellä, ja tonttien sijainti mustalla alueiden sisällä. Suojeltavat muinaisjäännökset punaisella ympyrällä, mahdollinen muinaisjäännös vihreällä, muut kulttuuri-perintökohteet violetilla ja löytöpaikat oranssilla.

Kohteet 1-13 ovat uusia, tässä inventoinnissa havaittuja, nro 14 – 24 ennestään tunnettuja.

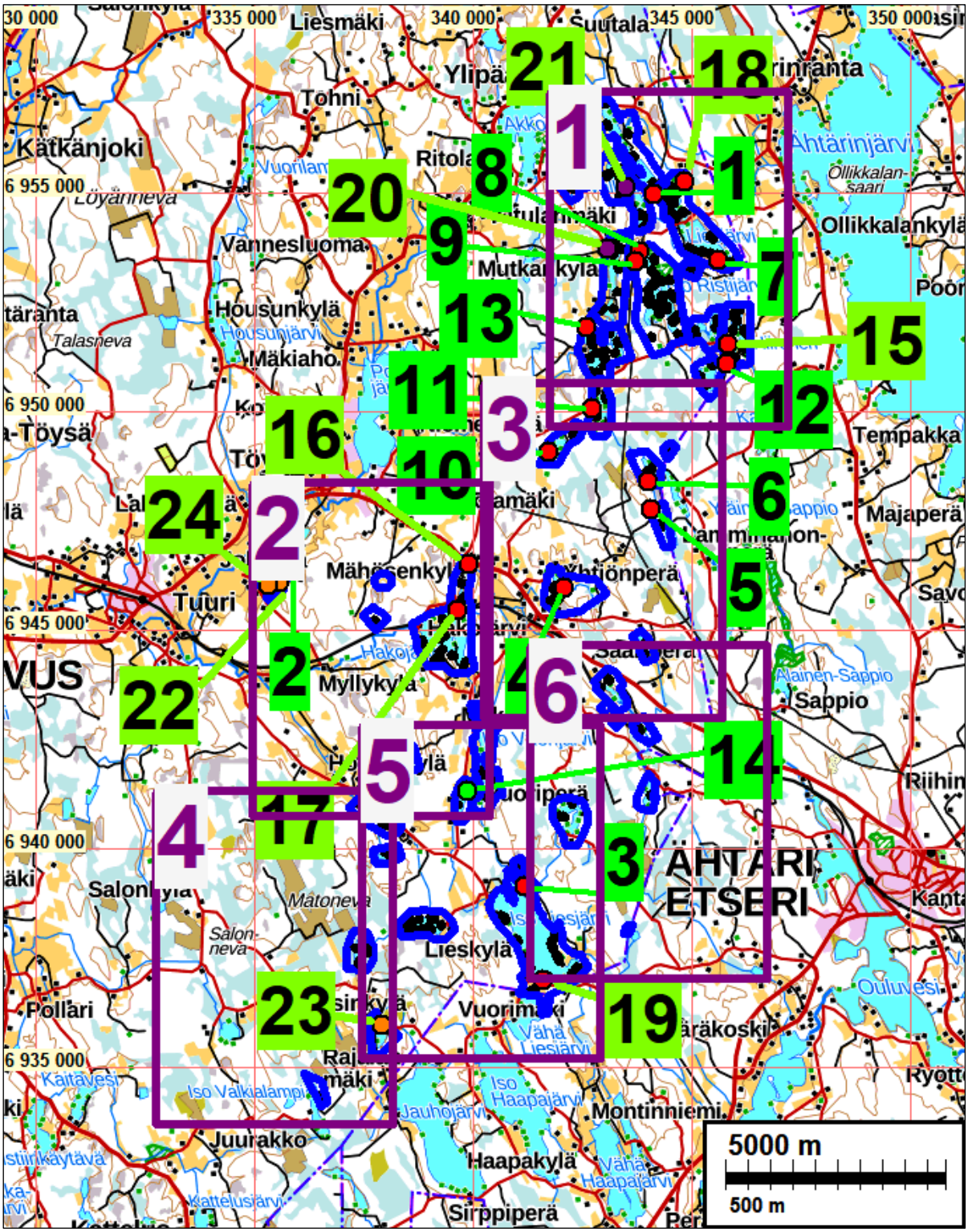

Tarkempien karttojen lehtijako.

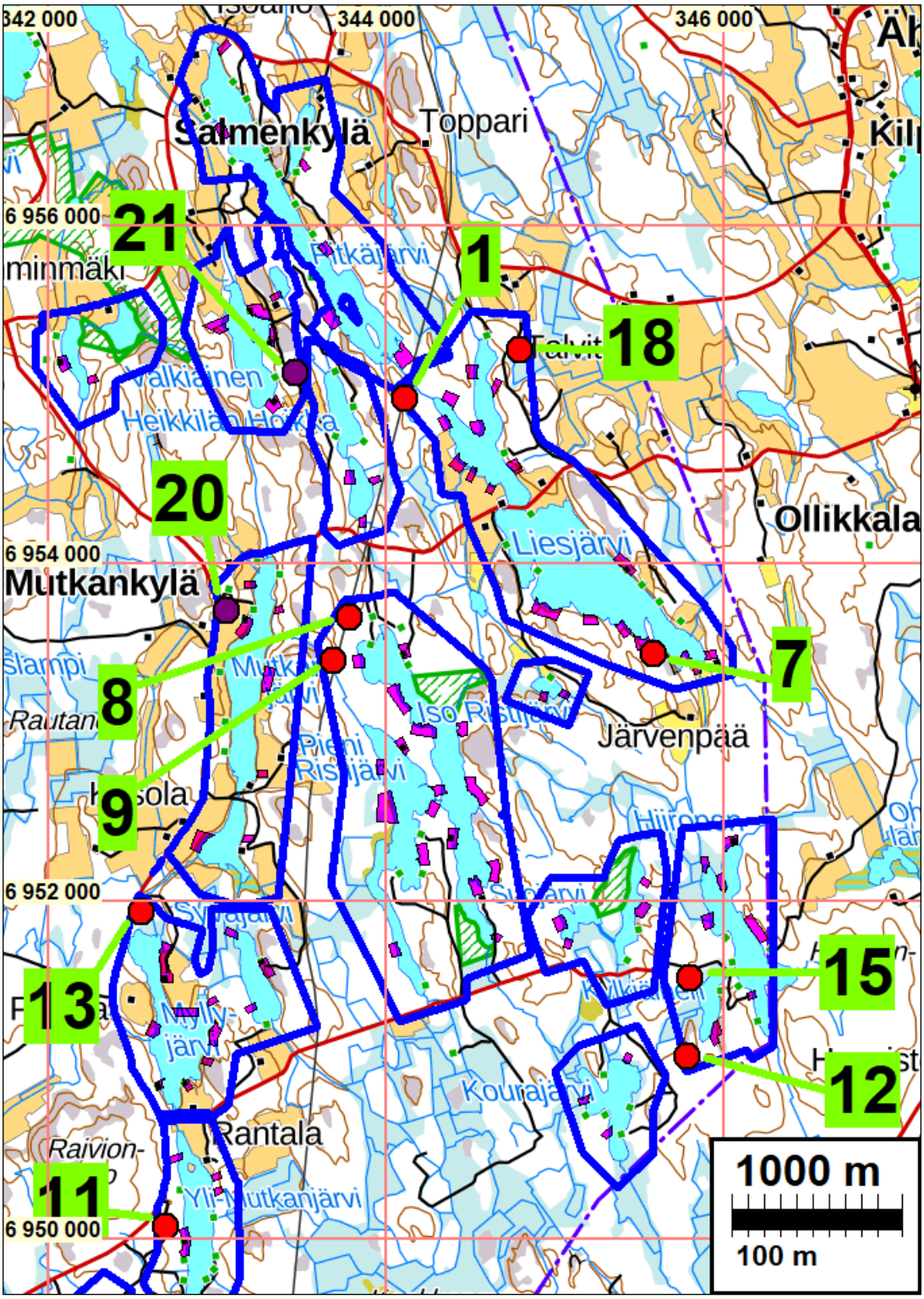

1. Muinaisjäännösinventoinnin täydennyksen alueet sinisellä, uudet rakennusalueet sinipunaisella. Suojeltavat muinaisjäännökset punaisella ympyrällä, muut kulttuuriperintökohteet violetilla ympyrällä.

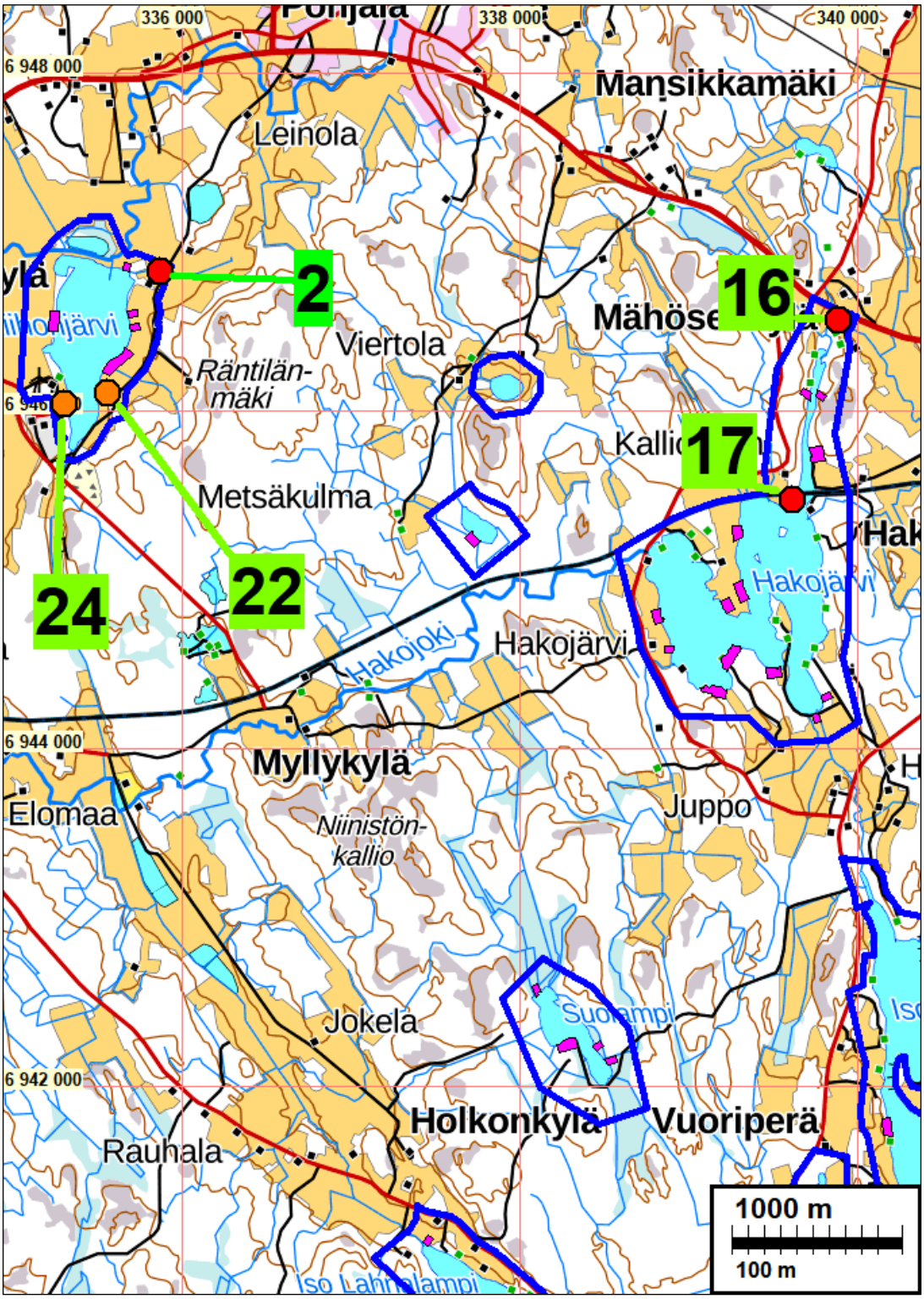

2. Muinaisjäännösinventoinnin täydennyksen alueet sinisellä, uudet rakennusalueet sinipunaisella. Suojeltavat muinaisjäännökset punaisella ja löytöpaikat oranssilla ympyrällä.

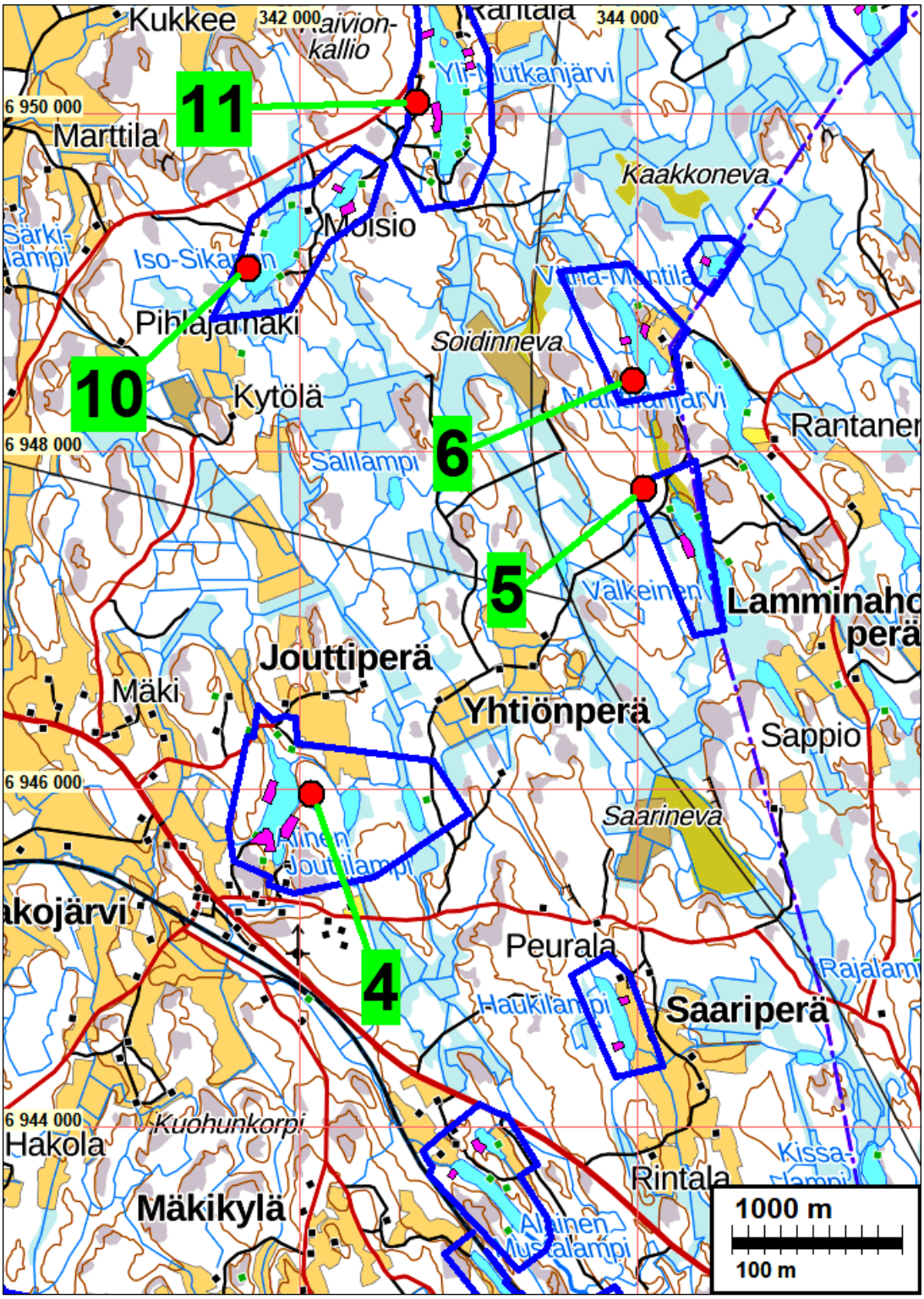

3. Muinaisjäännösinventoinnin täydennyksen alueet sinisellä, uudet rakennusalueet sinipunaisella. Suojeltavat muinaisjäännökset punaisella ja mahdollinen muinaisjäännös vihreällä.

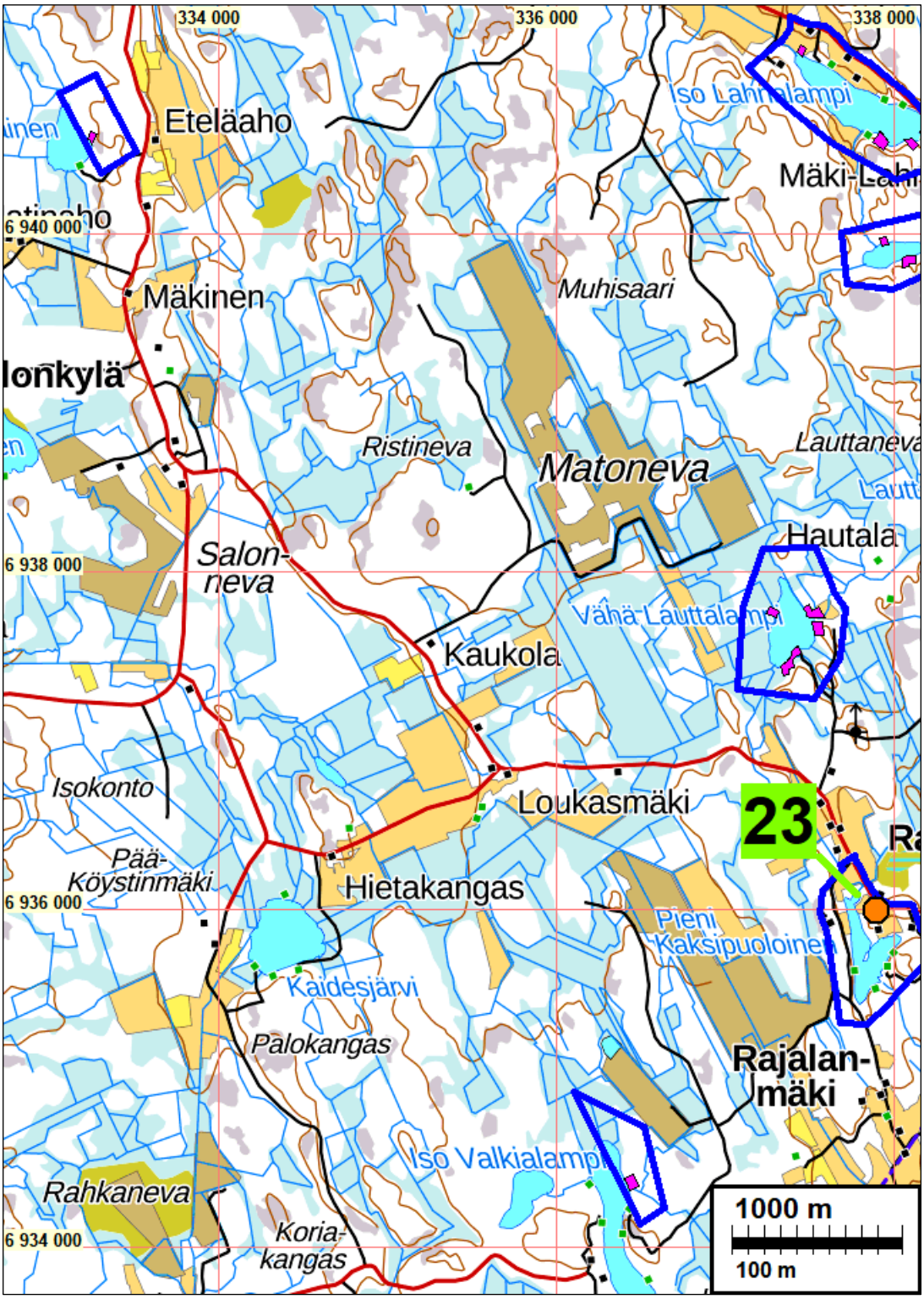

4. Muinaisjäännösinventoinnin täydennyksen alueet sinisellä, uudet rakennusalueet sinipunaisella. Löytöpaikka oranssilla ympyrällä.

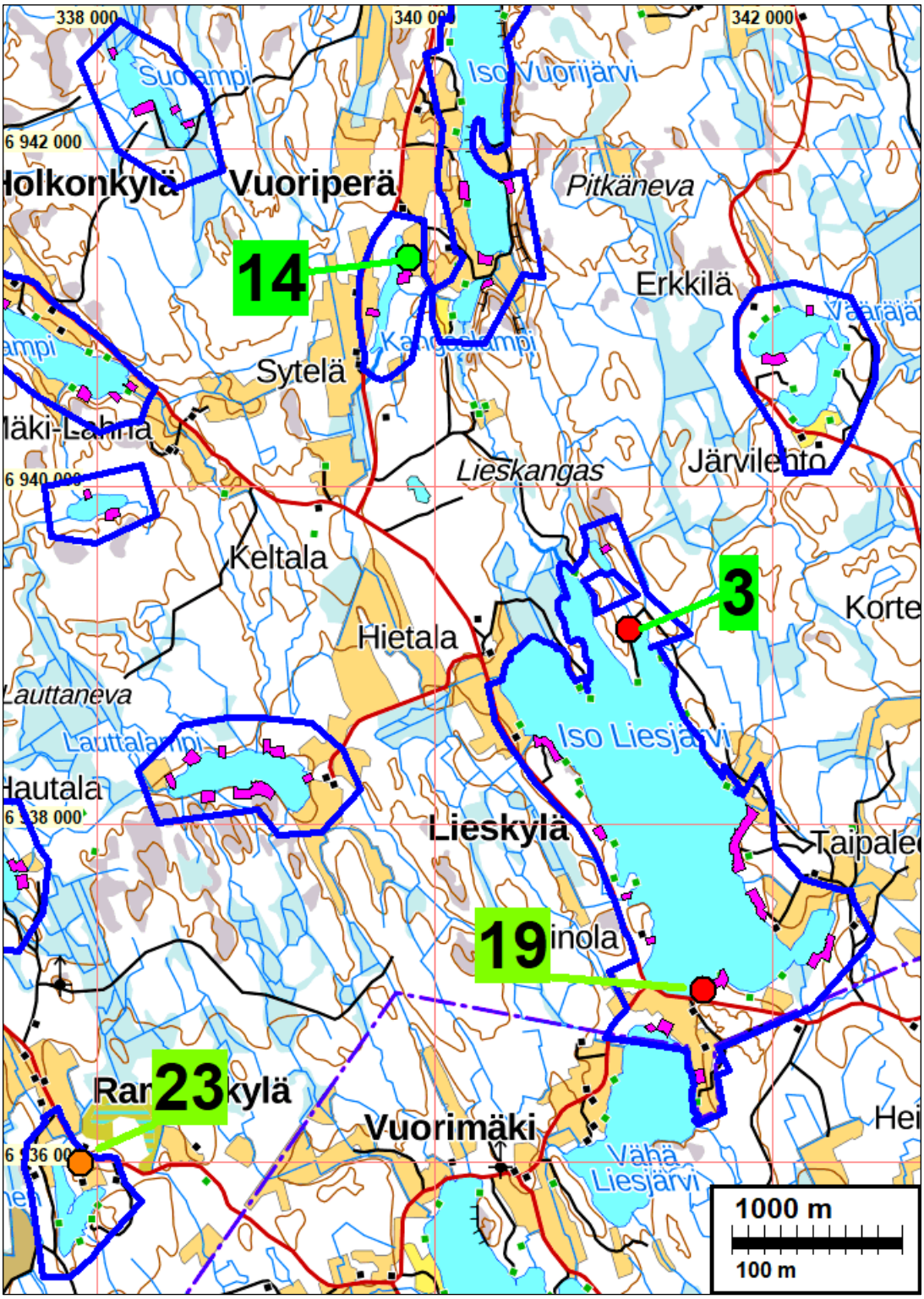

5. Muinaisjäännösinventoinnin täydennyksen alueet sinisellä, uudet rakennusalueet sinipunaisella. Suojeltavat muinaisjäännökset punaisella ja mahdollinen muinaisjäännös vihreällä.

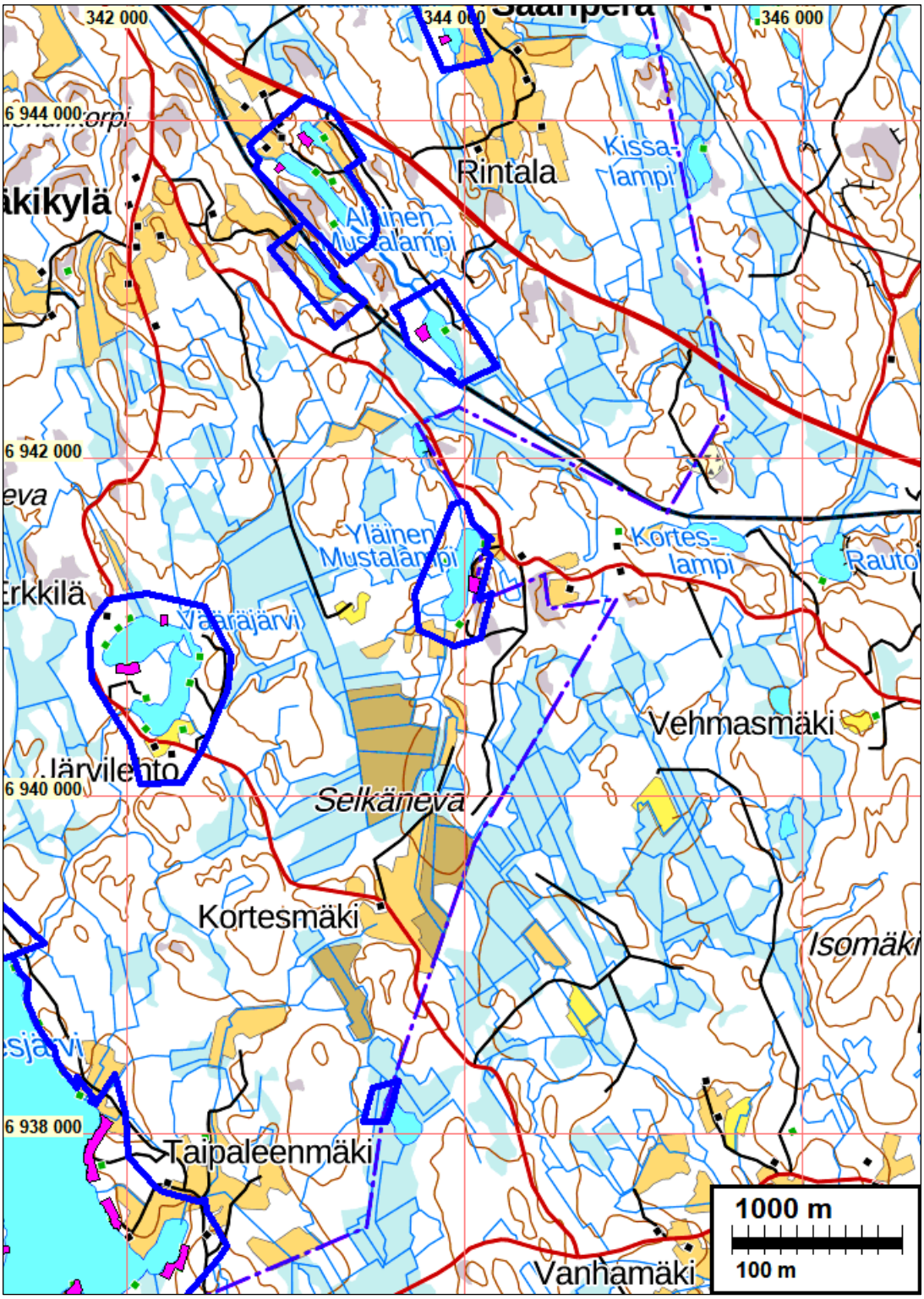

6. Muinaisjäännösinventoinnin täydennyksen alueet sinisellä, uudet rakennusalueet sinipunaisella. Suojeltavat muinaisjäännökset punaisella ja mahdollinen muinaisjäännös vihreällä.

Muinaisjäännökset

Maastokarttaotteissa muinaisjäännökset on merkitty punaisella.
Kaavan uudet RA-alueet vihreällä.

1 ALAVUS HEIKKILÄN HOIKKA

Mjtunnus:
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6954978 E: 344109

Tutkijat: Karhapää ja Keskinen 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 20,9 km koilliseen.
Huomiot: Tervahaudan halkaisija valleineen on 15 m. Vallin korkeus ympäröivään maastoon nähden on 1,5 m. Tervahaudan kuoppa on muodoltaan jyrkkäreunainen, halkaisijaltaan 8 m ja syvyydeltään 1,5 m. Tervahaudan läntisellä puolella on havaittavissa halssin jäänne, joka erottuu vallin ulkopuolella kuoppana, joka on pituudeltaan 1 m, leveydeltään 2 m ja syvyydeltään 0,5 m.

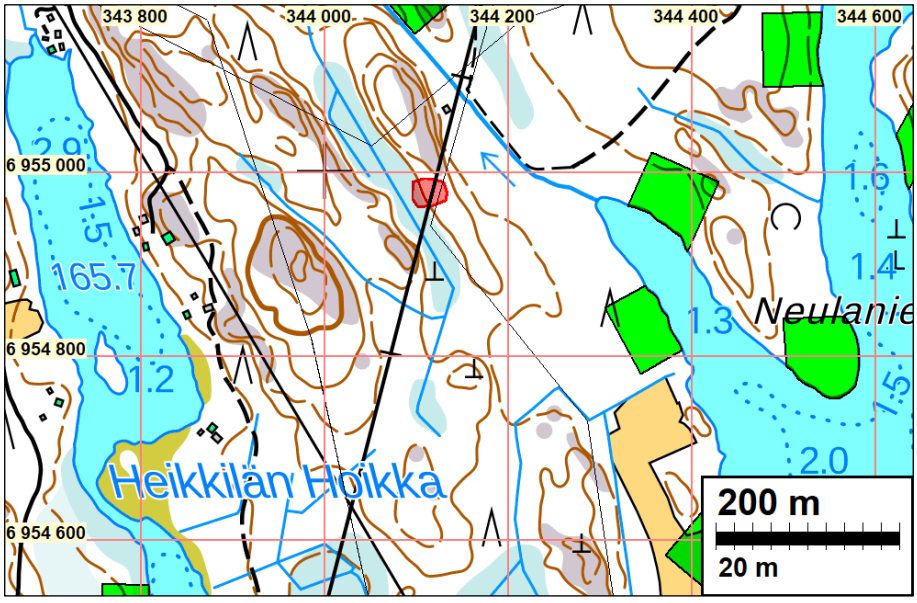

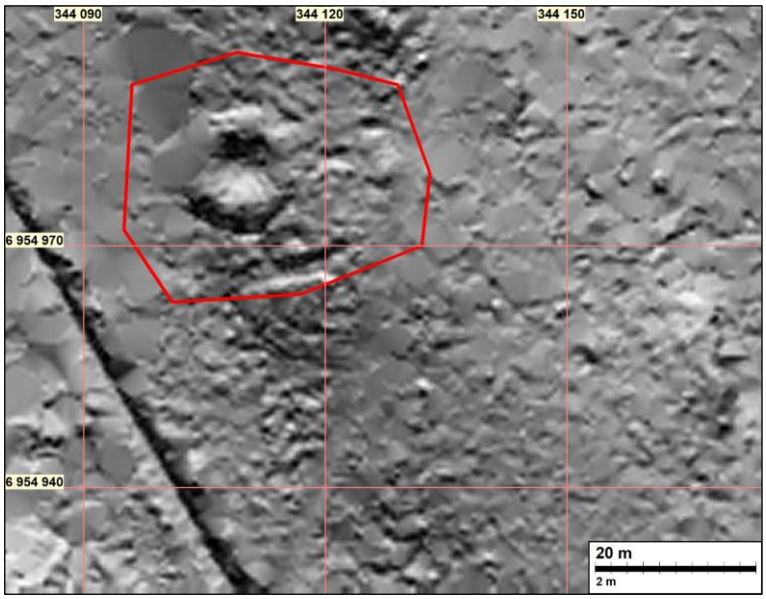

Tervahauta Alavus Heikkilän Hoikka, kuvattuna länsivallin ulkopuolelta itään.

2 ALAVUS FRÄNTILÄ

Mjtunnus:
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6946823 E: 335868

Tutkijat: Karhapää ja Keskinen 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 9,9 km itään.
Huomiot: Tervahaudan halkaisija valleineen on 25 m. Vallien korkeus ympäröivään maastoon nähden on 0,5 m. Tervahaudan kuoppa on reunoiltaan loiva, keskeltä suppilomaisempi, halkaisijaltaan 15 m ja syvyydeltään 0,7 m. Läntisellä puolella tervahautaa on havaittavissa halssin jäänne, jonka laskukuopan pituus on 4 m, leveys 3

m ja syvyys 0,5 m. Tervahauta sijaitsee peltojen välisessä metsäsaarekkeessa ja sen valleilla kasvaa mäntyä.

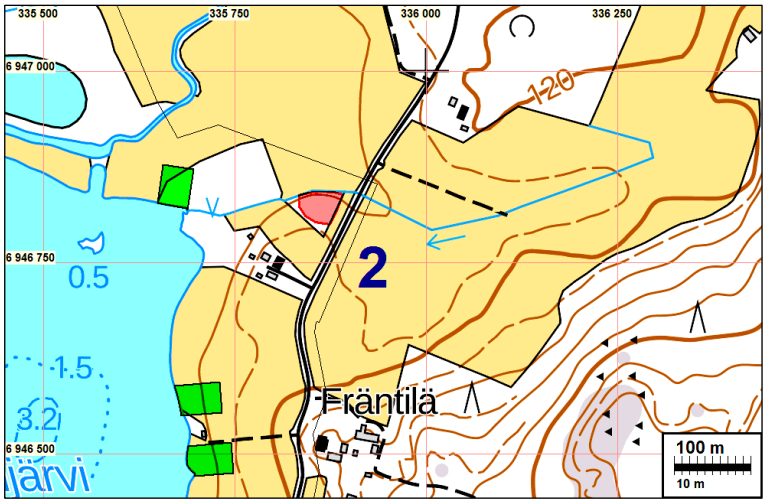

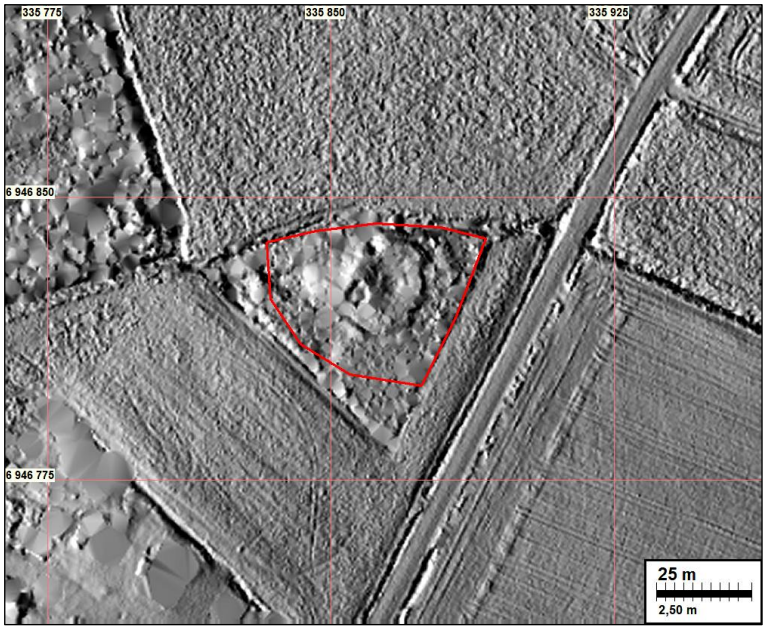

Tervahauta Alavus Fräntilä, kuvattuna lounaasta vallin ulkopuolelta koilliseen. Etualalla tervahaudan valli, taka-alalla tervahaudan laakea kuoppa.

3 ALAVUS VÄÄRÄNIEMI

Mjtunnus:
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6939153 E: 341151

Huomiot: Tervahaudan halkaisija valleineen on 20 m. Vallin korkeus ympäröivään maastoon nähden on 0,5 m. Tervahaudassa on 5 m leveä tuplavalli, joista ulkoisempi valli on matalampi. Tervahaudan kuoppa on muodoltaan jyrkähkö, halkaisijaltaan 10 m ja syvyydeltään 0,5 m. Koillisessa päädyssä tervahautaa on havaittavissa halssin jäänne, joka erottuu vallin ulkopuolella lounais-koillissuuntaisena ojana, joka on pituudeltaan 6 m, leveydeltään 1 m ja syvyydeltään 0,5 m. Halssi päättyy tiehen ja saattaa olla osin tuhoutunut.

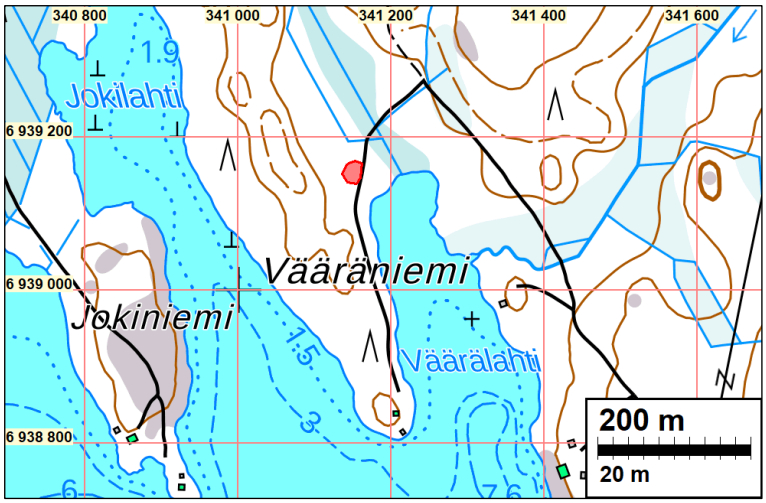

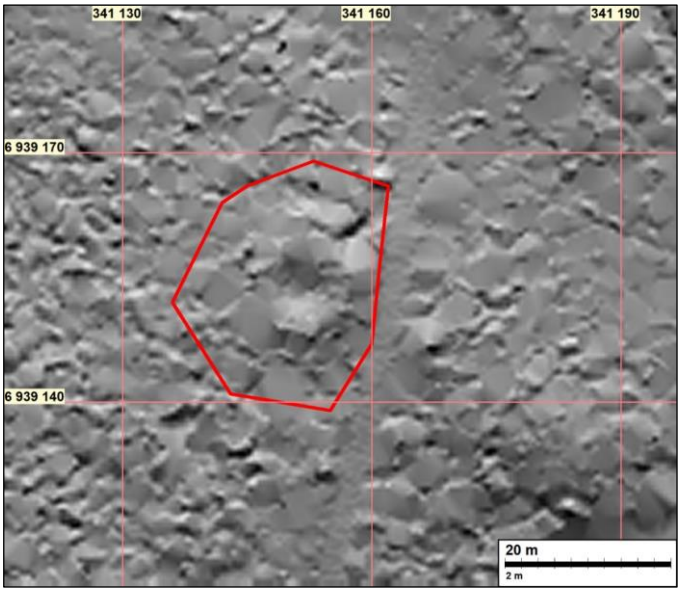

Tervahauta Alavus Vääräniemi kuvattuna viereiseltä tieltä länsilounaaseen.

4 ALAVUS MYLLYAHO

Mjtunnus:
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6945974 E: 342071

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 15,9 km itään.
Huomiot: Tervahaudan halkaisija valleineen on 30 m. Vallin korkeus ympäröivään maastoon nähden on pohjoispuolella 0,5 m ja eteläpuolella 1 m. Valli on muodoltaan leveä ja laakea. Tervahaudan kuoppa on reunoiltaan laakea ja keskeltä suppilomainen, halkaisijaltaan 20 m ja syvyydeltään 1,5 m. Tervahaudan lounaispuolella on halssin jäänne, joka erottuu vallissa kivirakenteena ja vallin ulkopuolella koillis-lounais-suuntaisena ojana, joka on pituudeltaan 10 m, leveydeltään 1,5 m ja syvyydeltään 1,5 m. Tervahaudan päällä kasvaa sekametsää.

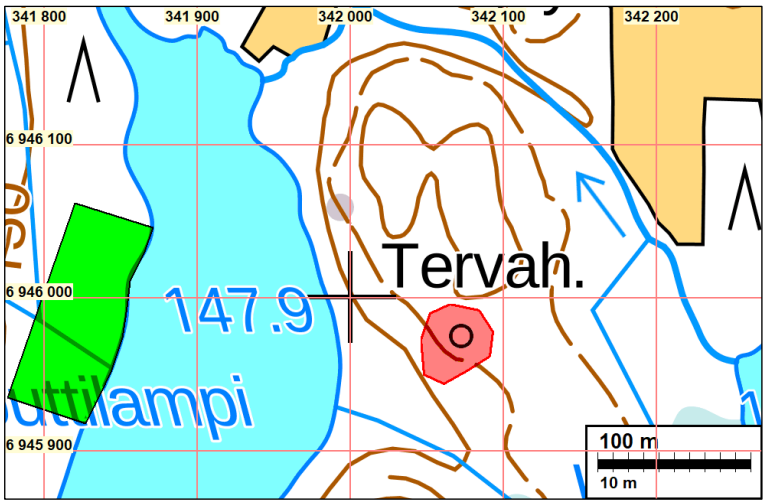

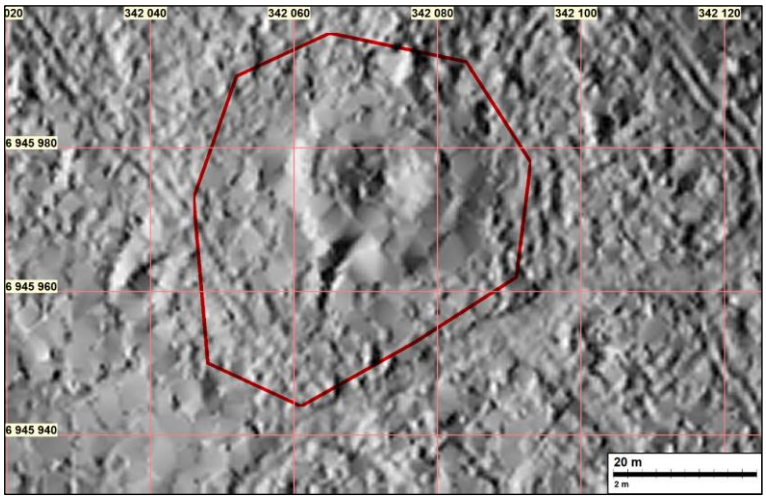

Tervahauta Alavus Myllyaho kuvattuna koillisesta vallin ulkopuolelta lounaaseen.

Tervahaudan Alavus Myllyaho halssiojan pohjoispää, kuvattuna pohjoiseen. Kuvan oikeassa reunassa erottuu ladotun kivirakenteen jäänteitä.

5 ALAVUS VALKEINEN

Mjtunnus:

Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6947779 E: 344039

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 18,1 km itään.
Huomiot: Tervahaudan halkaisija valleineen on 15 m. Vallin korkeus ympäröivään maastoon nähden on 0,5 m. Tervahaudan kuoppa on muodoltaan jyrkkäreunainen, halkaisijaltaan 10 m ja syvyydeltään 1,5 m. Tervahaudan itäpuolella on halssin jäänne, joka erottuu vallin ulkopuolella itä-länsisuuntaisena ojana, joka on pituudeltaan 7 m, leveydeltään 1 m ja syvyydeltään 1 m. Tervahaudan vallilla kasvaa sekametsää.

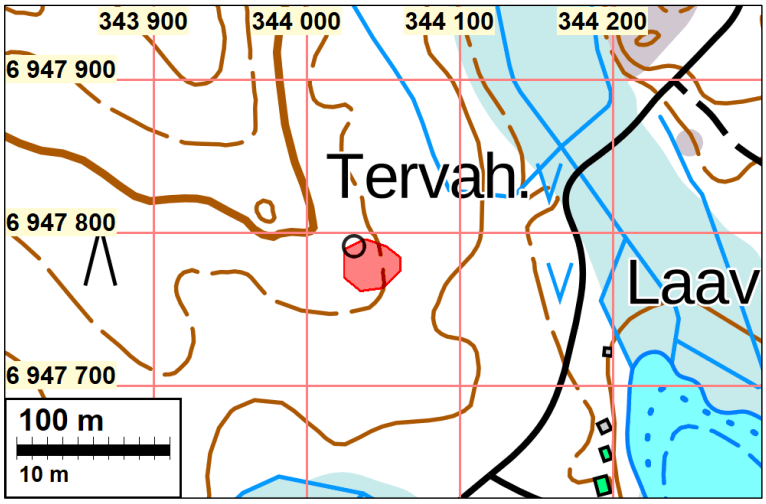

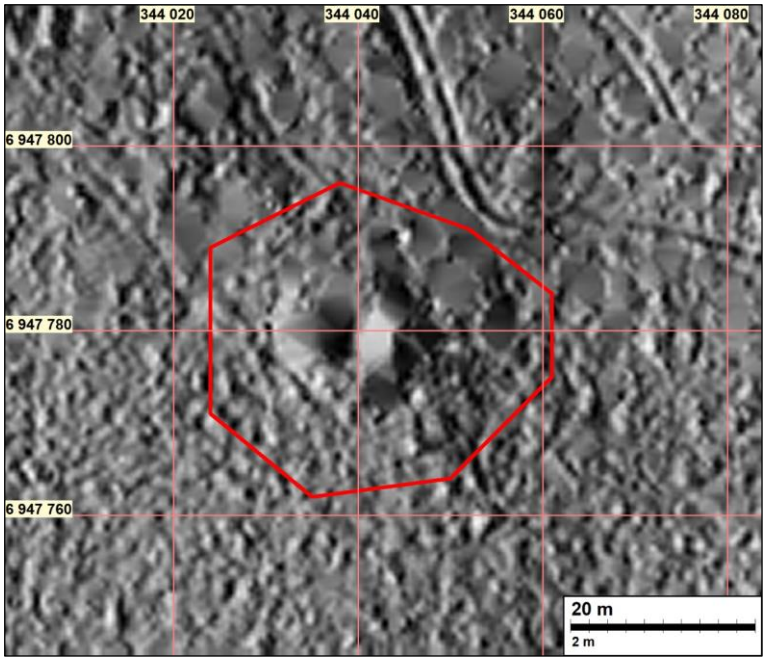

Tervahauta Alavus Valkeinen kuvattuna luoteesta vallin ulkopuolelta kaakkoon.

6 ALAVUS KULLANOTTANKALLIO

Mjtunnus:
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6948416 E: 343976

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 18,2 km itään.
Huomiot: Tervahaudan halkaisija valleineen on 15 m. Vallin korkeus ympäröivään maastoon nähden on 0,5 m. Tervahaudan kuoppa on reunoiltaan jyrkkä, keskeltä suppilomainen ja syvyydeltään 1,5 m. Tervahaudan kaakkoispuolella on halssin jäänne, joka erottuu vallin ulkopuolella teräväreunaisena ojana, joka on pituudeltaan 5 m, leveydeltään 1,5 m ja syvyydeltään 0,5 m. Tervahaudalla kasvaa tiheää sekametsää.

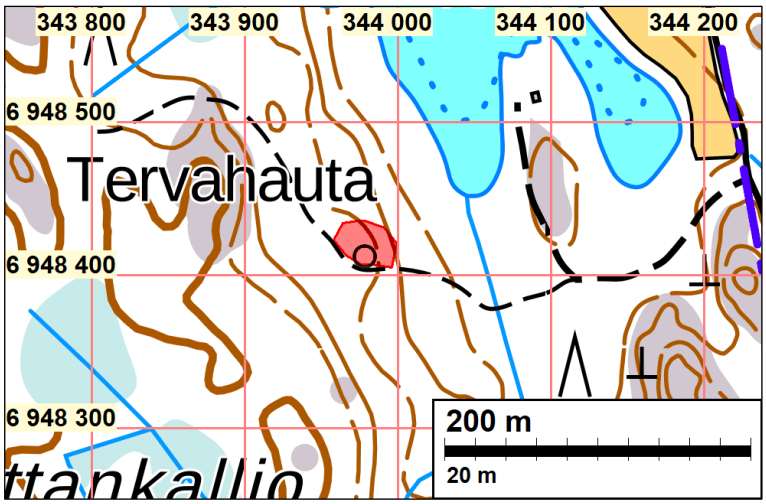

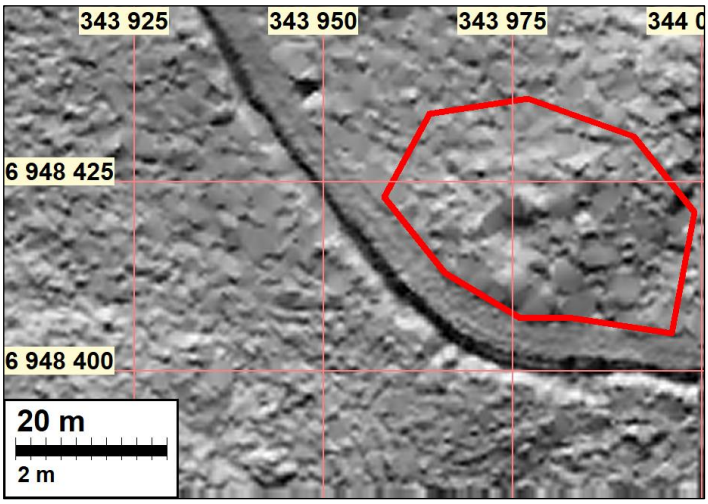

Tervahauta Alavus Kullanottankallio kuvattuna koillisvallilta lounaaseen.

7 ALAVUS LUHTANIEMI

Mjtunnus:
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6953462 E: 345583

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 21,4 km itään.
Huomiot: Tervahaudan halkaisija valleineen on 15 m. Vallin korkeus ympäröivään maastoon nähden on pohjoispuolella 0,5 m ja eteläpuolella 1,0 m. Tervahaudan kuoppa on muodoltaan jyrkkäreunainen, halkaisijaltaan 8 m ja syvyydeltään 1,5 m. Tervahaudan länsipuolella on halssin jäänne, joka erottuu vallin ulkopuolella ojana, joka on pituudeltaan 8 m, leveydeltään 1 m ja syvyydeltään 0,5 m.

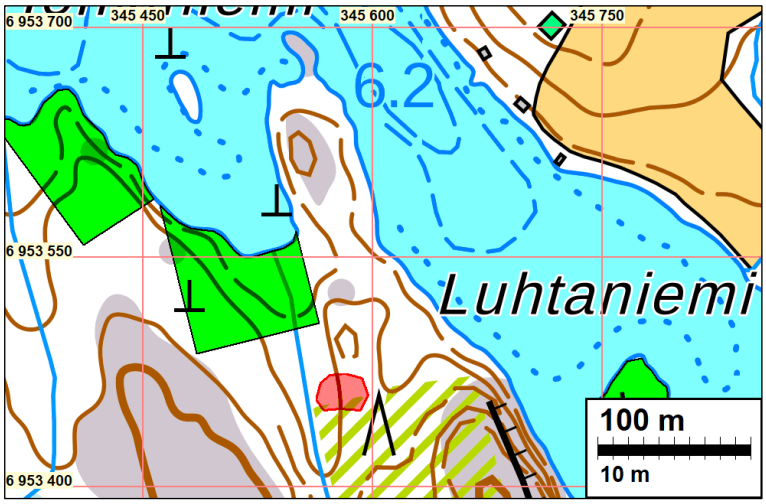

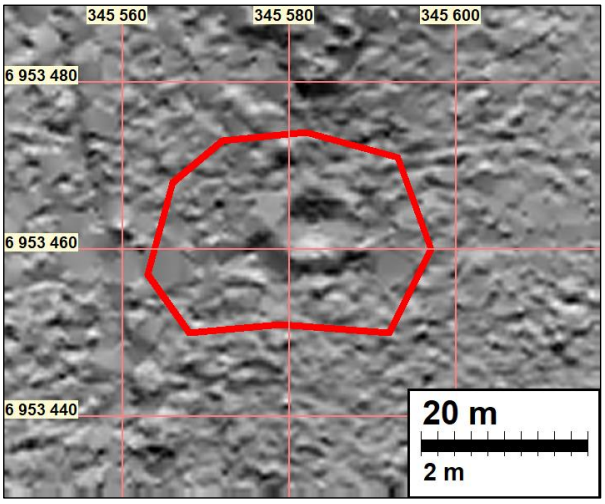

Tervahauta Alavus Luhtaniemi kuvattuna vallin ulkopuolelta lännestä kohti itää.

Tervahaudan Alavus Luhtaniemi kuoppa kuvattuna lounaisvallilta kohti koillista.

8 ALAVUS MUTKANKALLIO 1

Mjtunnus:
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6953676 E: 343790

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 19,9 km koilliseen.
Huomiot: Tervahaudan halkaisija valleineen on 25 m. Vallin korkeus ympäröivään maastoon nähden on 1 m ja valli on muodoltaan leveä. Tervahaudan kuoppa on muodoltaan jyrkkäreunainen, halkaisijaltaan 12 m ja syvyydeltään 1,5 m. Tervahaudan lounais-puolella erottuu halssin jäänne 10 m pitkänä, 1,5 m leveänä ja 1 m syvänä ojana.

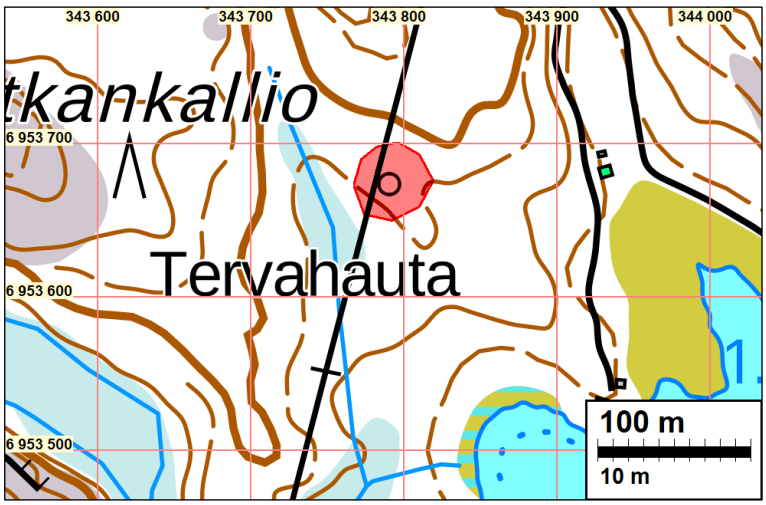

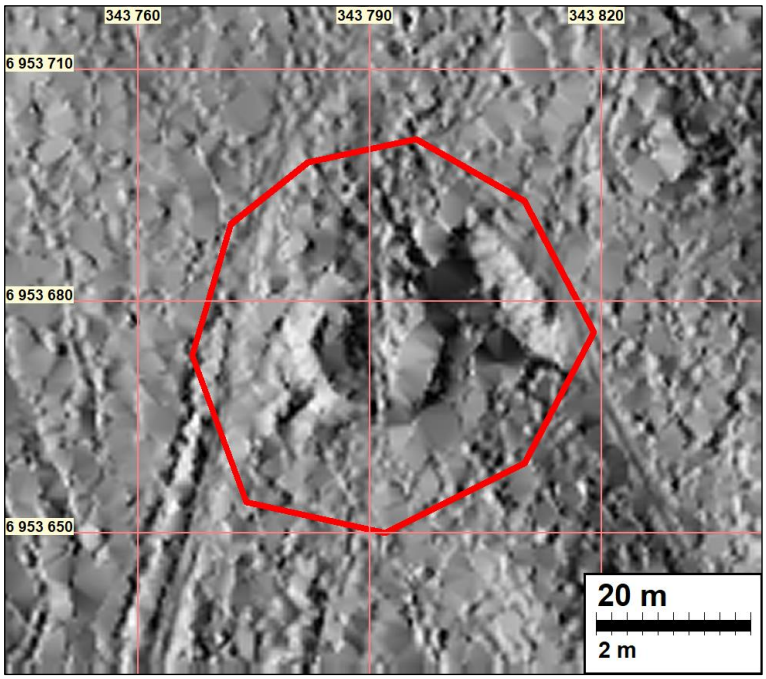

Tervahauta Alavus Mutkankallio 1 kuvattuna kaakkoisvallilta luoteeseen.

9 ALAVUS MUTKANKALLIO 2

Mjtunnus:
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6953423 E: 343684

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 19,7 km koilliseen.
Huomiot: Tervahaudan halkaisija valleineen on 17 m. Vallin korkeus ympäröivään maastoon nähden on lounaispuolella 1 m ja koillispuolella 0,5 m. Tervahaudan kuoppa on muodoltaan jyrkkäreunainen, halkaisijaltaan 8 m ja syvyydeltään 1,5 m. Tervahaudan lounaispuolella erottuu halssin jäänne, joka on kaivettu lounaaseen laskevaan

rinteeseen. Halssi erottuu vallin ulkopuolella 7 m pitkänä, 2 m leveänä ja 1 m syvänä ojana. Halssin syvyys vallin reunaan nähden on 2 m.

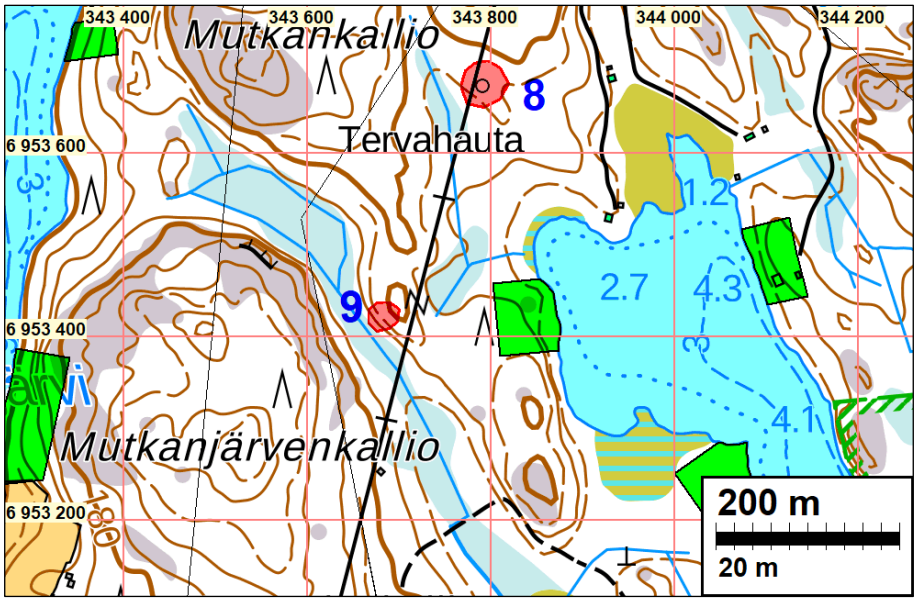

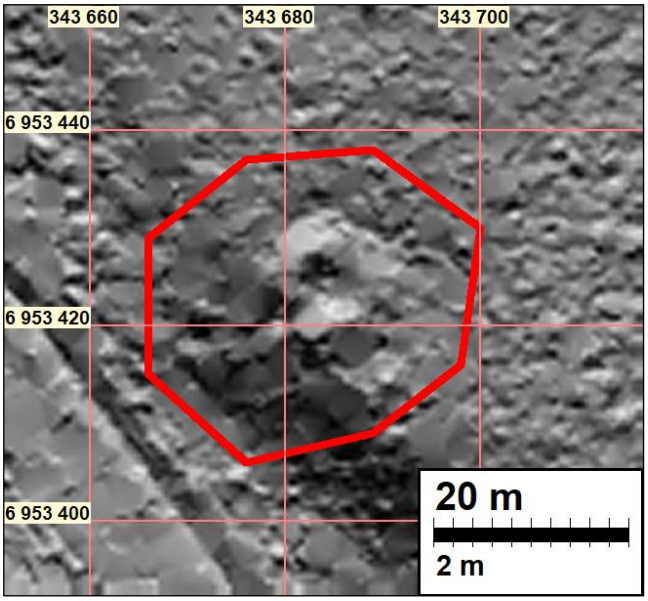

Tervahauta Alavus Mutkankallio 2 kuvattuna etelävallilta pohjoiseen.

10 ALAVUS ISO-SIKANEN

Mjtunnus:
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6949084 E: 341695

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 16,2 km itään.
Huomiot: Rakennettu järveen päin laskevaan rinteeseen. Tervahaudan halkaisija valleineen on 25 m. Vallin korkeus ympäröivään maastoon nähden on itäpuolella 1,5 m ja länsipuolella 0,5 m. Valli koostuu kaksoisvallista, jonka leveys on 7 m. Tervahaudan kuoppa on muodoltaan jyrkkäreunainen, halkaisijaltaan 11 m ja syvyydeltään 1,5 m. Itäisessä vallissa ja rinteessä on havaittavissa halssin jäänne, joka erottuu vallissa kivirakenteena ja vallin ulkopuolella luode-kaakkosuuntaisena jyrkkäreunaisena ojana, joka on pituudeltaan 7 m, leveydeltään 2 m ja syvyydeltään 1,5 m. Tervahaudalla kasvaa sekametsää.

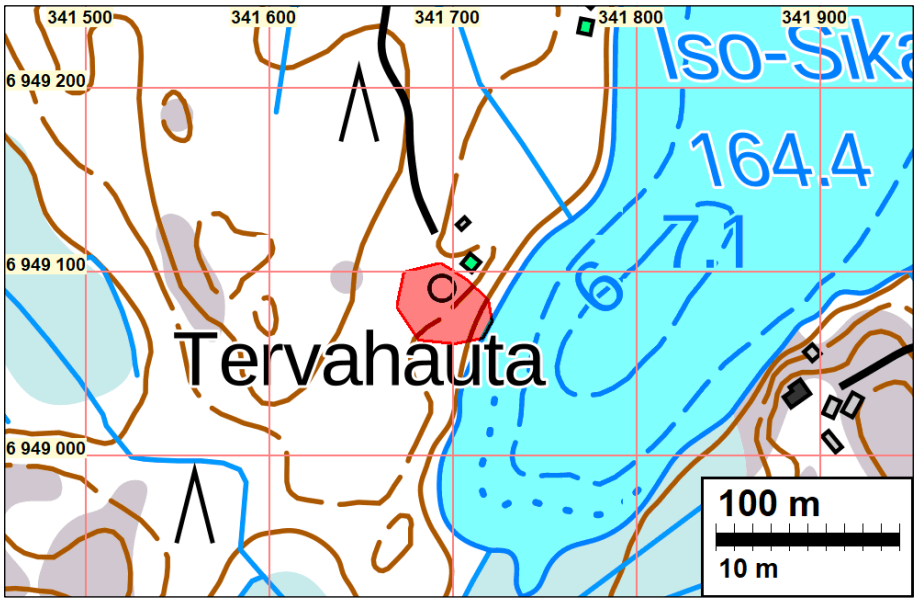

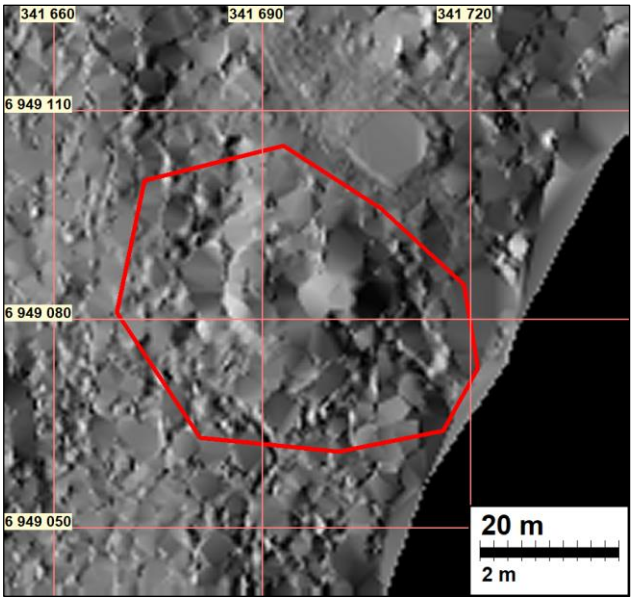

Tervahauta Alavus Iso-Sikanen kuvattuna koillisesta vallin ulkopuolelta suuntaan lounas.

Tervahaudan Alavus Iso-Sikanen halssiojan luoteispään kivirakenne.

11 ALAVUS YLIMUTKA

Mjtunnus:
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6950069 E: 342691

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 17,4 km itään.
Huomiot: Rakennettu kaakon suuntaan laskevaan rinteeseen. Tervahaudan halkaisija vallei-neen on 12 m. Vallin korkeus ympäröivään maastoon nähden on kaakossa rinteen kohdalla 1 m ja muualla 0,5 m. Tervahaudan kuoppa on muodoltaan hyvin jyrkkä-reunainen, halkaisijaltaan 7 m ja syvyydeltään 1,5 m. Kaakkoisessa vallissa on ha-vaittavissa pyöreän muotoinen halssin jäänne, joka on pituudeltaan 3 m, leveydel-tään 3 m ja syvyydeltään 2 m. Tervahauta on vanhalla hakkuuaukealla, jossa kas-vaa nuorta koivikkoa.

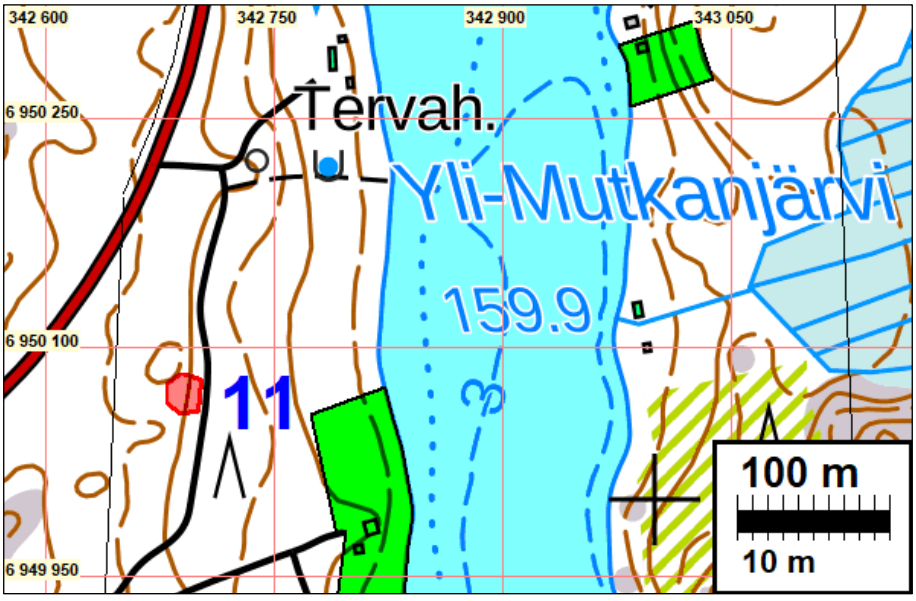

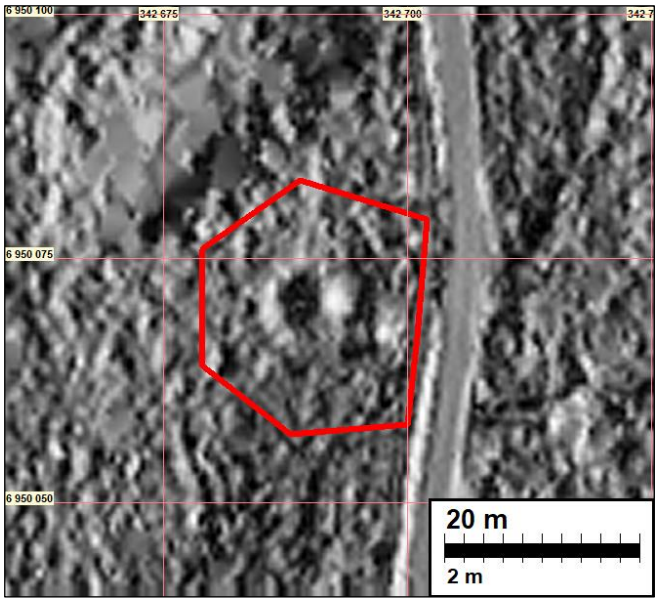

Tervahauta Alavus Ylimutka kuvattuna itävallilta länteen.

12 ALAVUS LAITURI

Mjtunnus:
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6951085 E: 345779

Tutkijat: Karhapää ja Keskinen 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 20,7 km itään.
Huomiot: Rakennettu lännen suuntaan laskevaan rinteeseen. Tervahaudan halkaisija valleineen on 15 m. Vallin korkeus ympäröivään maastoon nähden on itäpuolella 0,5 m ja lännessä alarinteen puolella 1 m. Tervahaudan kuoppa on muodoltaan jyrkkäreunainen, halkaisijaltaan 6 m ja syvyydeltään 1 m. Läntisessä vallissa on havaittavissa halssin jäänne, joka erottuu vallissa painaumana ja vallin ulkopuolella länsi-

itäsuuntaisena ojana, joka on pituudeltaan 3 m, leveydeltään 2 m ja syvyydeltään 1 m. Tervahaudalla kasvaa sekametsää.

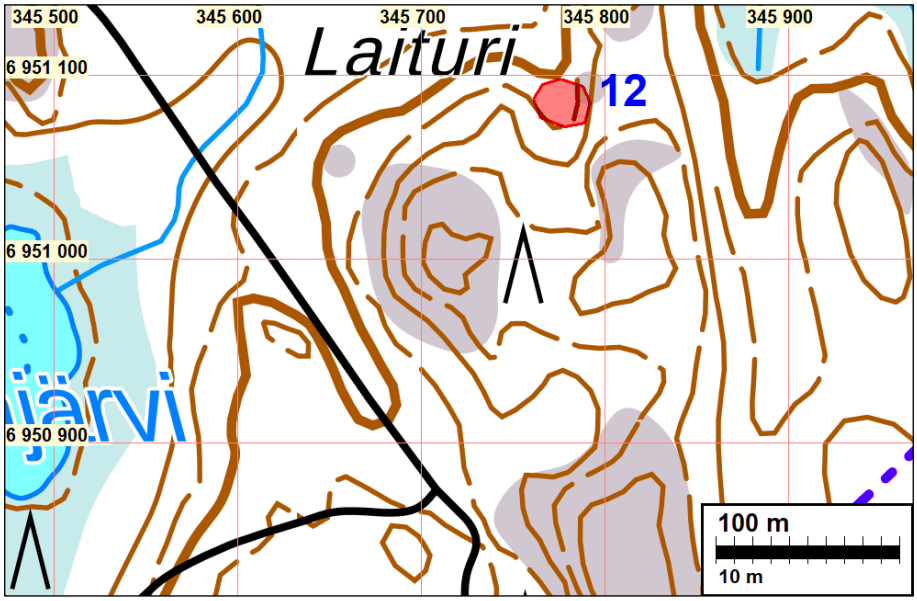

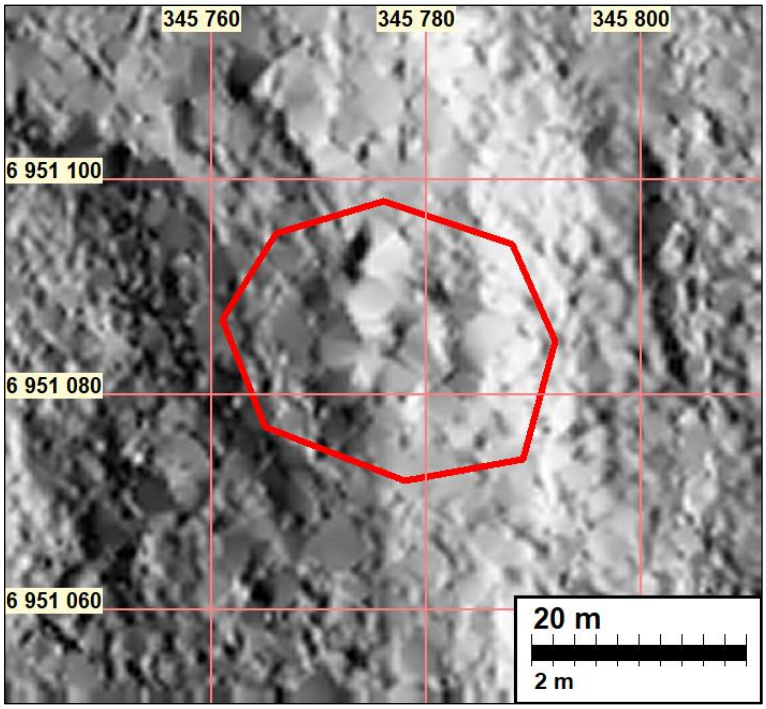

Tervahauta Alavus Laituri kuvattuna länsivallilta itään.

13 ALAVUS MUTKANKYLÄNTIE

Mjtunnus:
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6951931 E: 342553

Tutkijat: Karhapää ja Keskinen 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 18,0 km itään.
Huomiot: Tervahauta on rakennettu loivaan luoteesta kaakkoon laskevaan rinteeseen. Tervahaudan halkaisija valleineen on 15 m. Vallit kohoavat 0,5 m ympäröivän maaston yläpuolelle ja niissä kasvaa mäntyä. Kuoppa on muodoltaan jyrkkäreunainen, halkaisijaltaan 7 m ja syvyydeltään 1,5 m. Kaakon puoleisessa vallissa on havaittavissa halssin jäänne. Luode-kaakko suuntaisen halssiojan pituus 5 m, leveys 1 m ja syvyys 1,5 m. Koillisen vallin välittömässä läheisyydessä havaittiin 3 x 2 m laajuinen ja 1 m syvä hyvin jyrkkäreunainen resentti hiekanottokuoppa.

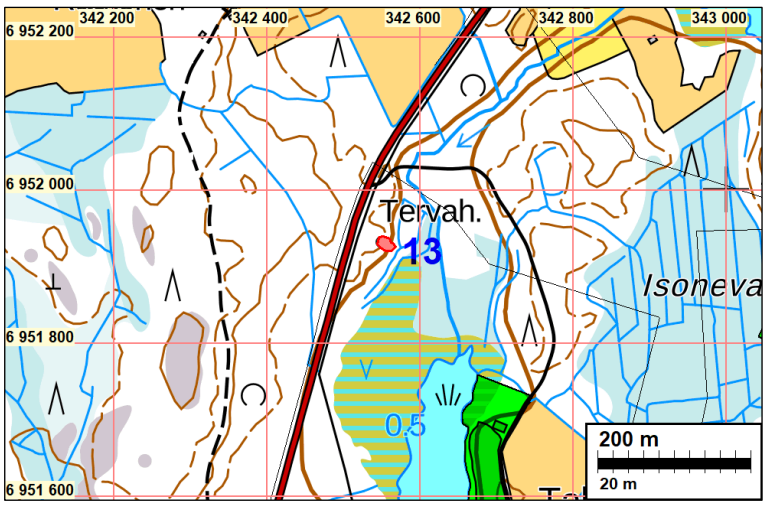

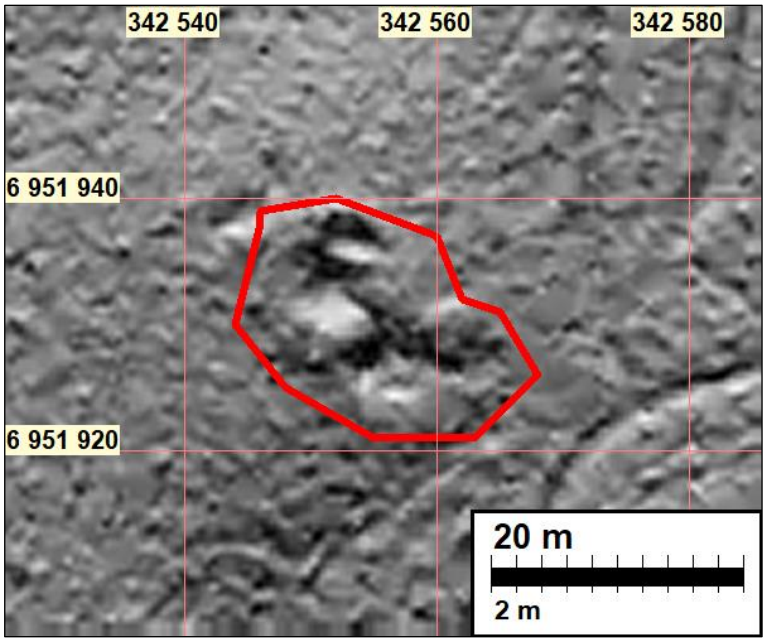

Tervahauta Alavus Mutkankyläntie kuvattuna itävallilta länteen.

15 ALAVUS HIIROSAUTIO

Mjtunnus: 1000051161
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen, 1800-luku
Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N: 6951545 E: 345800

Tutkijat: Simponen-Robins ja Hämälä 2016 inventointi, Rantanen 2023 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 20,9 km itään.
Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Inventointi 2016:

Töysän kylässä numeroa 22 on Hopialammen ja Kylkiäisen välissä olevalla mäellä nykyään nimenä Hiirosautio. Nimeä ei löydy vuoden 1962 peruskartasta. Nimi johtuu selvästi viereisen järven nimestä Hiironen, joka mainitaan vuonna 1738 nimellä Hironen Iärfwi ja vuosina 1802- 1804 nimellä Hiironen järvi. Huutoniemen talolla mainitaan Hiiro-niminen torppa (Hiiro Torp) ainakin jo vuonna 1854. Nimi on yliviivattu rippikirjassa 1854–1861 ja sen yläpuolelle on kirjoitettu Lassila. Asukkaat ovat samat vuoteen 1878 asti, mutta jo vuonna 1875 Lassilassa asuu uusi torppari perheineen. Lassilan torppa on olemassa ainakin vielä vuonna 1910. Hiiro- ja Lassila-nimiä ei löydy vuoden 1962 peruskartasta eikä nykykartasta. Luultavaa on, että Hiiron torpan paikka on sama kuin nykyinen Hiirosautio, mutta nimi Hiirosautio on sijoitettu nykykartalla väärään paikkaan, koska kyseinen mäki
ei ole viljelykelpoinen. Isojakokartassa (1802–1804) olevista tiluskuvioista ei löydy mitään
asuinpaikkaa, autio-nimeä tai asutukseen viittaavaa nimeä Hiirosen läheltä.

Tarkastus 2023:
Autioitunut torpanpaikka on Hiirosaution mäen itäreunassa, Kylkiäisen rannasta n. 100 metrin päässä. Paikalla on asuinrakennuksen jäännös, josta on näkyvissä kivijalka (5 x 5 m) ja sen luoteisnurkassa oleva nurkkakiuas/-uuniröykkiö (3 x 3 m). Asuinrakennuksen jäännöksestä reilut kymmenen metriä länteen on hiekasta ja kivistä koostuva turpeen peittämä kumpu (5 x 5 x 1 m), joka saattaa olla uunin jäännös. Asuinrakennuksen jäännöksen eteläpuolella n. 10-40 m päässä on viisi röykkiötä, joista yksi yhtyy noin 5 m pitkään ja 2 m leveään kiviaitaan. Viimeksi mainittu röykkiö (3 x 2 m) saattaa olla uunin/kiukaan raunio, mutta muut vaikuttavat lähinnä raivausröykkiöiltä. Ks. alakohteet. Vuoden 2016 inventoinnissa on käyty läpi vain mäen lakialue, joten torpanpaikka on jäänyt löytymättä. Vuoden 1954 ilmakuvassa torpanpaikka on täysin metsittynyt, minkä perusteella torpanpaikka on autioitunut viimeistään 1900-luvun alussa. Kohde on erittäin hyvin säilynyt historiallinen autiotontti.

Armas Luukon mukaan Hiiroinen -niminen uudisviljelijä Ähtäristä tunnetaan jo vuodelta 1567 (ks. Etelä-Pohjanmaan historia 2, s. 247). Jos Hiironen-järven nimi periytyy jo tuolta ajalta, kuten vanhojen karttojen perusteella voi varovasti olettaa, saattaa Hiirosautio olla asuinpaikkana 1800-luvun asiakirjalähteitä huomattavasti vanhempi.

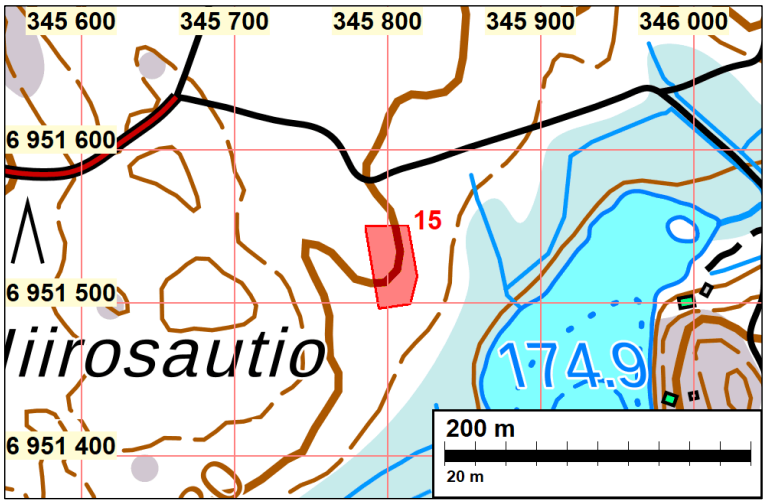

16 ALAVUS TYRNI

Mjtunnus: 863010009
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6946535 E: 339884 Z: 135

Tutkijat: Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Tiainen & Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 13,8 km itään.
Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri:
Paikka sijaitsee Alavudelta Ähtäriin vievän maantien 705 eteläpuolella, tien ja Mustapuron eli Mähösenjoen välillä. Joen perkauksessa on vuonna 1954 löytynyt primitiivinen kirves (KM 14106). Lisäksi Tyrnin talon pellosta on löytynyt pieni reikäkivi (Töysä-Seuran kokoelmat). Inventoinnissa 1992 löytyi Tyrnin kohdalla olevasta pellosta, maantien pohjoispuolelta, noin 90 m Tyrnin talosta etelälounaaseen sekä tien eteläpuolelta jokitörmältä kvartsia.

Paikan asuinpaikkaluonne on epävarma.

Löydöt: KM 27450:1-2 (kvartseja)

Huomautuksia: Töysä, Esihistoriallisten kohteiden inventointi, kohde Töysä 9 Tyrni. Kertomus 29/11.2.1993.

Tiainen & Sepänmaa 2018:
Paikka sijaitsee Jouttipuron pohjois- ja Ähtärintien lounaispuolisella pellolla, Tyrnin talosta noin 190 m lounaaseen.
Katiskoski löysi vuoden 1992 inventoinnissa muutaman kvartsi-iskoksen kyseiseltä hiekkapohjaiselta peltoalueelta (kohde 9 / 1992). Lähialueelta, alle 200 m säteellä paikasta on lisäksi aikaisemmin löytynyt kivikirves (KM 14106), reikäkivi (Töysä-

seuran kokoelmat) sekä Katiskosken inventoinnissaan löytämä epämääräinen kvartsi-iskos (KM 27450:2). Paikka tarkastettiin vuoden 2018 inventoinnin yhteydessä. Pelto oli kyntämättä - uusia havaintoja ei tehty.

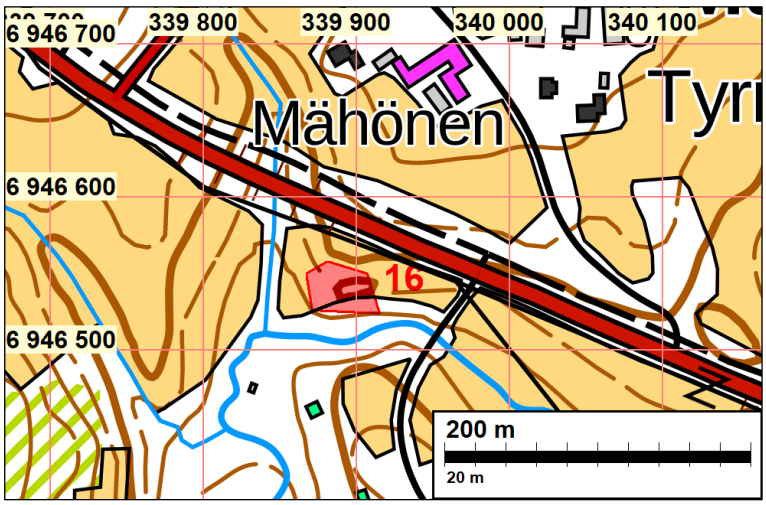

17 ALAVUS KALLIONIEMI

Mjtunnus: 863010003
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6945467 E: 339614 Z: 132

Tutkijat: Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi, Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 13,4 km itään.
Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri:
Muinaisjäännösrekisteri: Paikka sijaitsee Hakojärven pohjoisrannalla niemellä, Haapamäki-Seinäjoki rautatien eteläpuolella. Alueelta on rinnepellosta löytynyt kivitaltta (Töysä-seuran kokoelmat) vuonna 1952 ja kivikirves vuonna 1987. Näiden löytöpaikkojen etäisyys on noin 30 metriä.

Inventoinnissa 1992 pellosta löytyi kvartseja (KM 27184) noin 110 x 40 m alueelta (itä-länsi x etelä-pohjoissuunnassa). Maaperä on lähinnä savi-hiesuperäinen. Muuta asuinpaikkaan viittaavaa ei havaittu ja löytöjä oli alueella harvakseltaan. Niemi on rinnepeltoa, joka ei muodosta selvää terassia.

Löydöt: KM 27184:1-4 (kivikirves, kvartsia)

Huomautuksia: Töysä, Esihistoriallisten kohteiden inventointi, kohde Töysä 3 Kallioniemi. Kertomus 9/11.2.1993.

Tiainen & Sepänmaa 2018:

Paikka sijaitsee Hakojärven pohjoisrannalla, Kallioniemen talosta noin 160 m etelään, rautatien ja Hakojärven välisellä peltoalueella.

Katiskoski löysi vuoden 1992 inventoinnin yhteydessä (kohde 3 / 1992) peltoalueelta kvartsi-iskoksia itä-länsi-suunnassa noin 110 m pituiselta ja vastakkaisessa suunnassa noin 40 m leveältä alueelta. Peltoalueelta oli aikaisemmin löytynyt kivitaltta (Töysä-seuran kokoelmat) sekä kivikirves (KM 27184:1). Pelto on maaperältään savea ja hiesua.

Vuoden 2018 inventointiajankohtana pellot olivat kyntämättä # uusia havaintoja ei saatu.

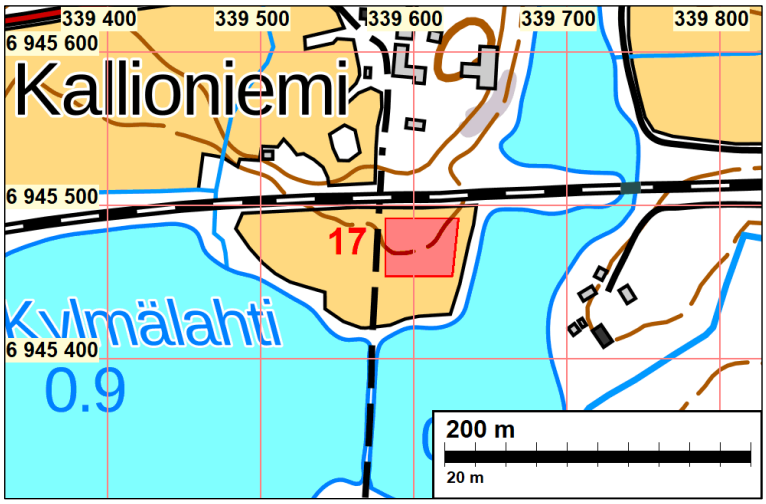

18 ALAVUS LAHDENPELLOT

Mjtunnus: 1000037081
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6955265 E: 344795

Tutkijat: Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 21,6 km koilliseen.
Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:
Kohde sijaitsee Liesjärven pohjoisosasta noin 150 m itään ja Lahden talosta noin 230 m kaakkoon.

Paikalla on halkaisijaltaan noin 18 m tervahauta.

Alue on itään ja kaakkoon viettävää hiekkamoreenirinnettä.

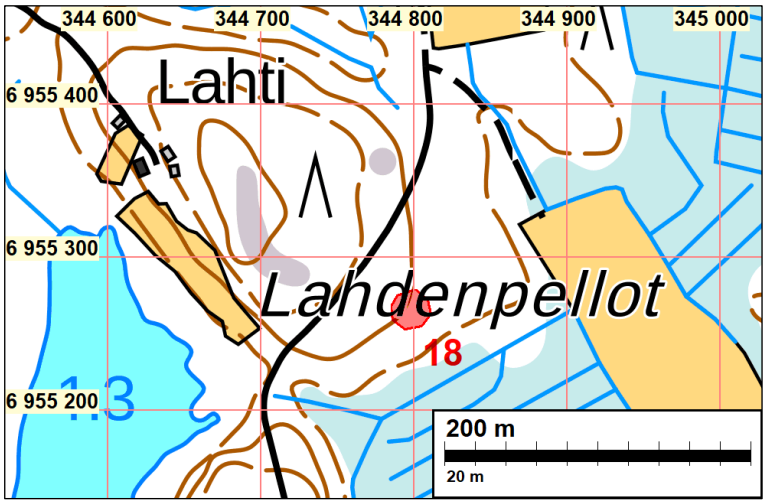

19 ALAVUS RANTALANHIEKKA

Mjtunnus: 1000037091
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6937018 E: 341590

Tutkijat: Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 16,9 km itään.
Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:
Iso Liesjärven eteläpäästä, uimarannan itäpuolelta kerättiin talteen inventoinnin yhteydessä viisi kvartsi-iskosta, jotka talletetaan Kansallismuseon kokoelmiin numerolla KM 41619. Samalta alueelta havaittiin yhteensä kymmenisen iskosta, joista osa siis jätettiin niille sijoilleen.

Vedenpinta järvessä oli inventoinnin hetkellä poikkeuksellisen matalalla, noin nelisen metriä vetäytyneenä rantaviivasta. Kaikki iskokset havaittiin paljastuneesta järvenpohjasta, alueelta missä on hieman veden huuhtomaa rantakivikkoa sekä hiekkaa. Vedenpinnan ollessa normaalilla tasolla iskokset olisivat olleet veden alla.

Muinaisjäännösrajaus perustuu alueeseen, josta havaittiin kvartsi-iskoksia.

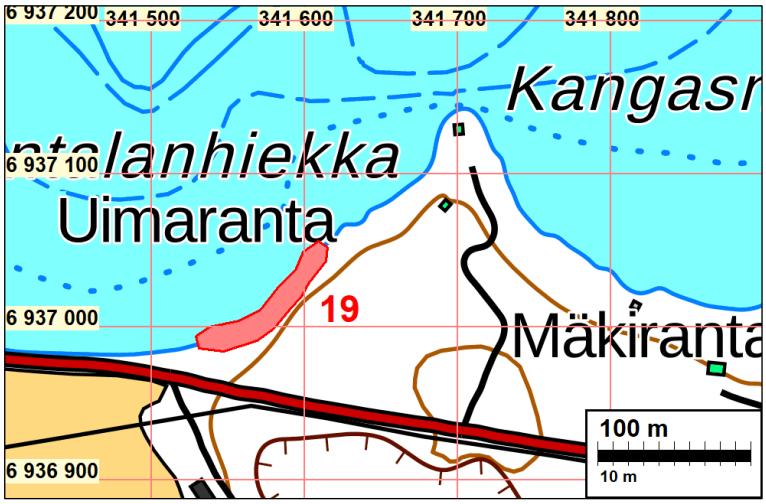

Mahdollinen muinaisjäännös

14 ALAVUS TONTTI

Mjtunnus: 1000037535
Status: mahdollinen muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6941353 E: 339847

Tutkijat Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 13,8 km itään.

Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018: Vuoden 1817 kartalta (B10) paikannettu nimeämätön talon paikka sijoittuu Kangaslammen ja Vähä Vuorilammen väliin, nykyisen Vuorisalmen talon länsipuolelle. Paikalle ei ole merkitty taloa 1840-luvun pitäjänkartassa eikä vuoden 1961 peruskartassa. Nimeämättömän talon paikkeilla on nykyisin pelto, joka oli kyntämättä inventoinnin aikana. Havaintoja vanhasta talosta ei paikalta saatu.

Keskinen & Karhapää 2024: Pelto, jossa mahdollinen muinaisjäännös sijaitsee, oli oraalla, joten paikalle ei kaivettu koekuoppia. Pellon pinnassa näkyvyys oli kuitenkin hyvä. Pellon pinnalla ei havaittu merkkejä muinaisjäännöksestä.

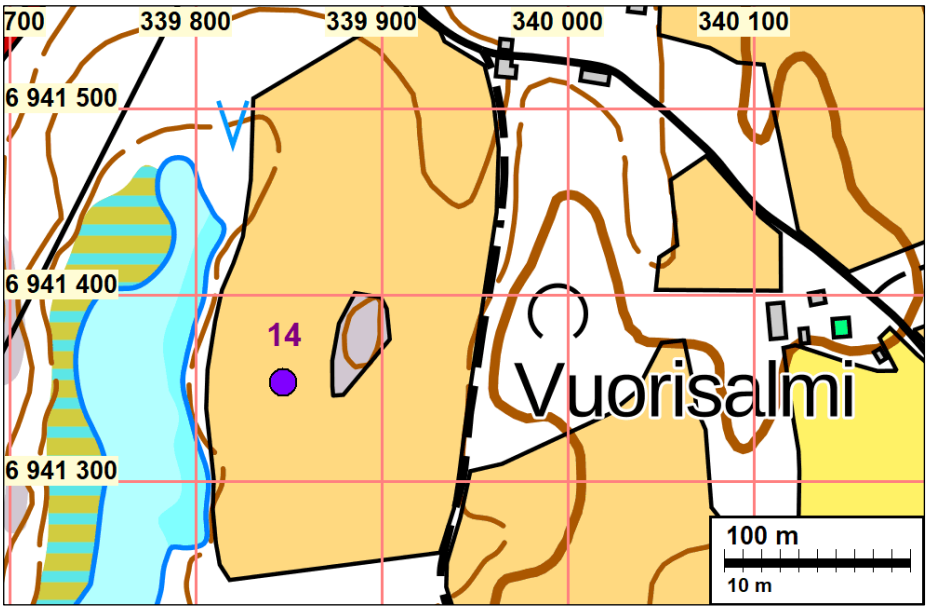

Mahdollinen muinaisjäännös Alavus Tontti, kuvaussuunta kaakkoon.

Mahdollinen muinaisjäännös Alavus Tontti, kuvaussuunta koilliseen.

Muut kulttuuriperintökohteet / mahd. muinaisjäännökset

20 ALAVUS MUTKA

Mjtunnus: 1000037139
Status: muu kulttuuriperintökohde. Ehdotetaan mahdolliseksi muinaisjäännökseksi.
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6953719 E: 343060

Tutkijat: Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 19,3 km koilliseen.
Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:
Vuoden 1817 kartalta paikannettu talon paikka sijaitsee nykyisen pellon kohdalla. Kohta on peltoa myös 1840-luvun pitäjänkartassa sekä vuoden 1962 peruskartassa. Inventoinnin aikaan vanhan talon kohdalla oleva pelto oli kyntämättä. On hyvinkin mahdollista, että pellon muokkauskerroksen alla on jäänteitä vanhasta asutuksesta.

Jussila 2024:
Kohde on merkitty muinaisjäännösrekisteriin muuna kulttuuriperintökohteena. Talonpaikasta ei kuitenkaan ole konkreettisia havaintoja ja paikka on siten maastossa paikantamatta, joskin karttapaikannus vaikuttaa hyvältä. Kohde ei täytä Museoviraston ilmoittamia muun kulttuuriperintö kohteen kriteereitä.

Keskinen & Karhapää 2024: pelto viljelyksessä, ei katsottu lähemmin. Rajaus karkea arvio.

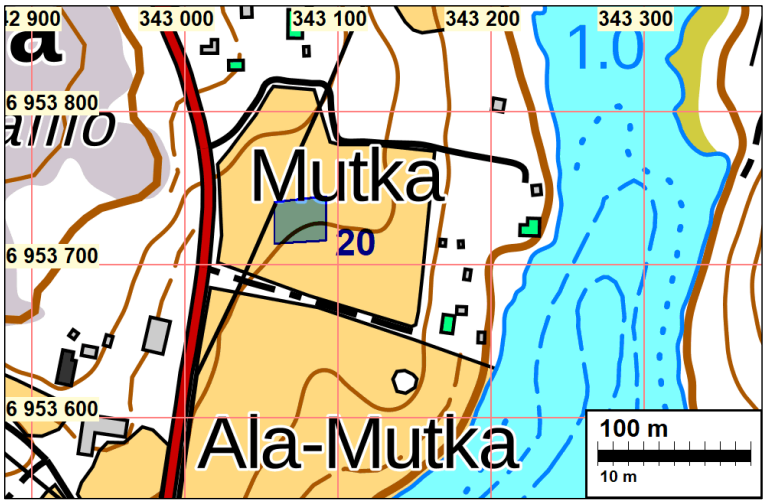

21 ALAVUS HEIKILÄ

Mjtunnus: 1000037140
Status: muu kulttuuriperintökohde. Ehdotetaan mahdolliseksi muinaisjäännökseksi
Ajoitus: historiallinen

Laji: asuinpaikka: talonpaikka

Koordin: N: 6955127 E: 343466

Tutkijat: Tiainen ja Sepänmaa 2018 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 20,4 km koilliseen.
Huomiot: Tiainen & Sepänmaa 2018:
Vuoden 1817 kartalta paikannettu Heikilän talo sijoittuu Valkiaisen ja Heikkilän Hoikka nimisten pienten järvien väliselle kallioiselle kannakselle. Paikalla on talo myös 1840-luvun pitäjänkartalla. Vuoden 1962 peruskartalla Heikkilän talo on siirtynyt nykyiselle paikalleen ja vanhan talon paikka on autioitunut.

Vanhalla talon paikalla kuljettiin ristiin rastiin, mutta merkkejä vanhasta talosta tai sen pihapiiristä ei saatu. Karttapaikannuksen tarkkuudeksi voi arvioida noin ±40 metriä. On mahdollista, että vanha talo on sijainnut nykyisen tien kohdalla. Kohdetta on kuitenkin syytä pitää, ainakin alustavasti, mahdollisena muinaisjäännöksenä.

Jussila 2024:
Kohde on merkitty muinaisjäännösrekisteriin muuna kulttuuriperintökohteena. Talonpaikasta ei kuitenkaan ole konkreettisia havaintoja ja paikka on siten maastossa paikantamatta. Suojelukohderajausta ei tehty koska paikannus on epävarma. Kohde ei täytä Museoviraston ilmoittamia muun kulttuuriperintökohteen kriteereitä.

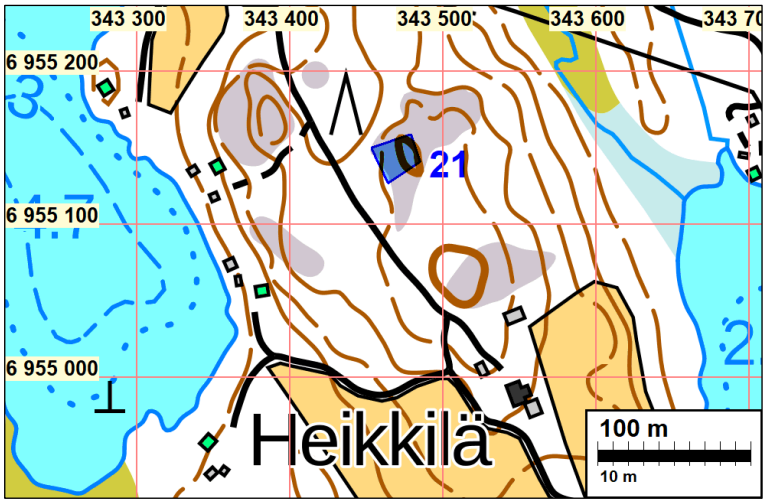

Löytöpaikat

22 ALAVUS RIIHO

Mjtunnus: 1000040695
Status: löytöpaikka
Ajoitus: kivikautinen
Laji: löytö

Koordin: N: 6946099 E: 335557

Tutkijat: Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 9,5 km itään.
Huomiot: KM 979 - 980, tasatalttoja. 1800 luvun löytöjä joiden paikannus epätarkka ja epävarma. Alueen pellot viljelyksessä eikä niitä katsottu tarkemmin.

23 ALAVUS RAMSILA

Mjtunnus: 1000040720
Status: löytöpaikka
Ajoitus: kivikautinen
Laji: löytö

Koordin: N: 6935990 E: 337900

Tutkijat: Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 14,2 km kaakkoon.
Huomiot: KM 6505:1, kourutaltta. Paikka talon pihamaan peltoa, varsin rakennettua ja sekoitettua aluetta. Aluetta ei tarkastettu lähemmin, pellot viljelyksessä.

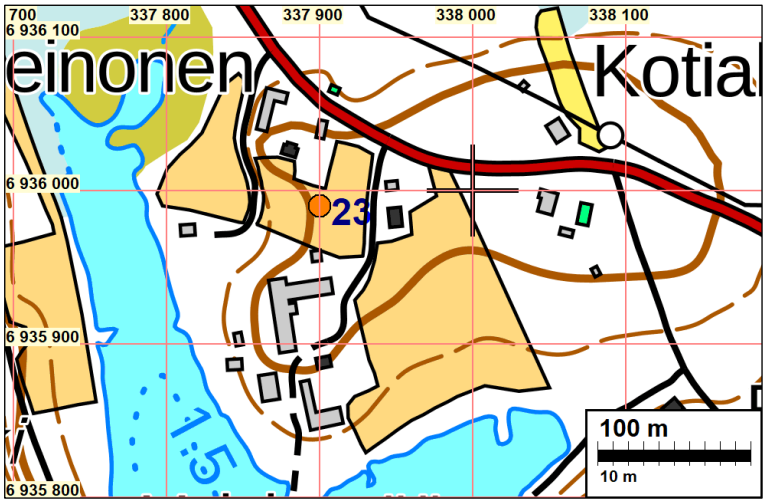

24 ALAVUS JÄRVIMÄKI

Mjtunnus: 1000040727
Status: löytöpaikka
Ajoitus: kivikautinen
Laji: löytö

Koordin: N: 6946040 E: 335305

Tutkijat: Kaarlo Katiskoski 1992 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Alavuden kirkosta 9,2 km itään.

Huomiot: Tuurin kansakoulu, tasataltta. Oletettu löytöpaikka karkea arvio. Jyrkähköä pelto-rinnettä, vieressä koin rakennettua aluetta. Pellot viljelyksellä eikä aluetta katsottu tarkemmin.

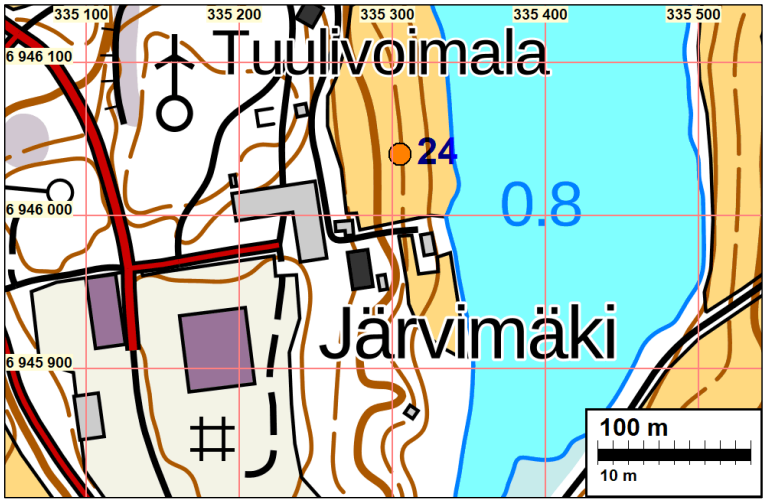

Kaavan laatijan vastine

ALAVUDEN RANTAOSAYLEISKAAVAN 5. OSA / TÖYSÄN ALUEEN JÄRVET / OSA-ALUE 3

Alavuden rantayleiskaava 5. osa / Töysän alueen järvet, osa-alue 3, luonnos oli nähtävillä 27.5. – 28.6.2024. Lisäksi siitä pyydettiin viranomaislausunnot. Mielipiteiden ja lausuntojen perusteella kaavaluonnosta tarkistettiin.

Kaavan laatijana annan seuraavat vastineet kaavaluonnoksen nähtävillä olon aikana jätettyihin lausuntoihin ja mielipiteisiin kaavaluonnoksesta, joka oli päivätty 8.5.2024.

1 Lausunnot

1.1 Seinäjoen museot

1.1.1 Lausunto

Arkeologinen kulttuuriperintö

Töysän alueen järvien rantaosayleiskaavan osa-alueelle 3 sijoittuvat, tiedossa olevat kiinteät muinaisjäännökset on inventoitu rantaosayleiskaavaa varten vuonna 2018 tehdyssä arkeologisessa inventoinnissa (Mikroliitti Oy), ja muinaisjäännökset on merkitty kaavakarttoihin sm/nro -merkinnällä sekä asianmukaisella suunnittelumääräyksellä. Poikkeuksena on Riihonjärven (133) rantakaava-alueella oleva tervahauta (sm/10), josta inventointiraportissa on vain kaukokartoitukseen perustuva pistemäinen paikkatieto. Museo pyytää Alavuden kaupunkia lisäämään kaavan tausta-aineistoihin tai toimittamaan suoraan museolle Riihonjärven tervahautaa koskevat oleelliset tiedot, jotka ovat kohteen yleispiirteinen kuvailu, laajuus (aluerajaus), alueen nykyinen käyttö ja kohteen kunto.

Osa-alueella 3 on kolme kivikautista asuinpaikkaa (sm/7 Kallioniemi, sm/8 Tyrni ja sm/9 Rantalanhiekka), jotka on merkitty kaavakarttoihin pistemäisenä kohteena. Museo suosittelee, että Töysän arkeologisessa perusinventoinnissa vuonna 1992 tai rantaosayleiskaavaa varten v. 2018 tehdyssä inventoinnissa arvioidut kivikautisten asuinpaikkojen aluerajaukset merkitään kaavakartoille (ks. aluerajaukset Museoviraston paikkatietoaineistoissa/karttapalvelussa).

Muuten museolla ei ole osa-alueen 3 kaavaluonnoksista huomautettavaa. Kaavaselostuksen ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan rantaosayleiskaavan muinaisjäännösinventointia täydennetään kevään 2024 aikana. Osa-alueeseen 3 ei museon arvion mukaan liity vastaavaa selkeästi osoitettavaa lisäselvitystarvetta kuin osa-alueella 2 oleviin inventoimattomiin järvenranta-alueisiin, yllä mainittua Riihonjärven tervahautaa lukuun ottamatta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Kaavahankkeessa on tarkoitus laatta oikeusvaikutteinen rantaosayleiskaava, jonka perusteella voidaan myöntää rakennuslupia (MRL 725). Kaavan myötä alueelle muodostuu 104 kokonaan uutta lomarakennuspaikkaa. Yksi kaavan tavoitteista on turvata alueen kulttuuriympäristön ja maiseman arvot.

Suunnittelualueella ei sijaitse valtakunnallisesti eikä maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY). Kaavaselostuksessa on huomioitu voimassa olevan sekä valmisteilla olevan, uuden maakuntakaavan ehdotusvaiheen (2050) kulttuuriympäristöä koskevat kaavamerkinnät, suunnittelumääräykset ja arvokohteet. Kaavaselostuksessa on tunnistettu Riihonjärven kuuluvan maakuntakaavaehdotuksessa kokonaan maakunnallisesti arvokkaan Töysänjoen kulttuurimaiseman alueelle.

Suunnittelualueella on voimassa vuonna 2003 hyväksytty oikeusvaikutteinen Tuurin ja ympäristön yleiskaava Riihonjärven ympäristössä. Tässä kaavassa ei ole kuitenkaan tunnistettu kulttuuriympäristön arvoja, joita alueella on sekä maiseman että rakennetun kulttuuriympäristön osalla. Tältä osin kaavaa voi siis pitää vanhentuneena. Osalla Iso Liesjärven länsi- ja pohjoisrantaa sekä Iso Vuorijärven länsi- ja itärannalla on jo ranta-asemakaava, joten nämä alueet eivät sisälly nyt laadittavan rantaosayleiskaavaan suunnittelualueeseen.

Kaavavalmistelussa huomioidaan Alavuden kaupunkistrategia sekä vuonna 2020 hyväksytyn rakentamisjärjestyksen ohjausvaikutus. Kaavaselostuksen selvityksiin (kohta 2.2.7.) voi lisätä Seinäjoen museoiden ylläpitämän KIOSKI-sovelluksen inventointiaineistot, joissa on valtakunnallisten ja maakunnallisten arvokohteiden lisäksi erityisesti tietoa juuri paikallisesti merkittävistä kulttuuriympäristön alueista ja kohteista.

Sweco on laatinut rantaosayleiskaavaa varten Töysän järvien maisema- ja rakennetun kulttuuriympäristön selvityksen vuonna 2018, jota on täydennetty 14. 9. 2021 ja 30. 4. 2024. Rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnin arvottamiseksi on pidetty kokous Alavuden kaupungin, kaavakonsultin sekä museon kesken 6. 3. 2024. Tuolloin paikallisesti arvokas rakennusperintö arvotettiin kolmeen eri luokkaan. Ensiluokkaiseksi sekä historiallisesti paikallista rakentamista edustavaksi kohteeksi kaava-alueella arvotettiin yksi kohde Hakojärvellä.

Paikallista rakentamistapaa edustaviksi huomionarvoisiksi kohteiksi arvotettiin yksi kohde Hakojärvellä, Lauttalammella, Iso Liesjärvellä ja Pieni Kaksipuoloisella. Kaikille näille järville osoitetaan kaavassa myös uusia rakennuspaikkoja. Kaavaselostukseen tulee lisätä tieto, että kolmannen luokan kohteet ovat osa inventointia, mutta niillä ei koeta olevan erityistä tarvetta erilisille kaavamääräyksille.

Kaavakartassa on käytetty seuraavia kaavamerkintöjä maiseman säilymisen edistämiseksi:

- Maisemallisesti arvokas peltoalue (MA). Museo esittää tutkittavaksi, onko myös muiden järvien kuin Riihonjärven rannalla maisemallisesti arvokasta peltoaluetta. Kaavaselostuksen mukaan laajimmat avoimet peltoalueet

sijaitsevat Riihonjärven lisäksi Hakojärven länsipuolella. Pääosin maisema on kuitenkin metsäistä. Asutus on keskittynyt selänteille ja järvien tuntumaan.

- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue (ma), joka perustuu voimassa olevan maakuntakaavan (2005) merkintään.
- Maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajausehdotus (ma-1), joka perustuu vuoden 2014 Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys ja täydennysinventointiin (Asunmaa, 2014). Museo huomauttaa, että tämä aluerajaus on korvautunut maakuntakaavan (2050) ehdotusvaiheessa laajemmalla Töysänjoen kulttuurimaisema-alueella, joka tulee merkitä kaavakarttaan tämän aluerajauksen sijasta, mikäli uusi maakuntakaava hyväksytään ja tulee voimaan ennen tätä rantaosayleiskaavaa. Maakuntakaavaehdotuksessa on esitetty tälle kaavamerkinnälle suunnittelumääräys, jonka mukaan: "*Suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa on varmistettava, että merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Tarkemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa huomioon maisema-alue kokonaisuutena, sen erityispiirteet ja ajallinen kerroksellisuus siten, että siihen liittyvät arvot turvataan ja aluetta voidaan kehittää. Avoimen, yhtenäisen peltoalueen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijoittamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Aluetta koskevasta merkittävästä hankkeesta tai suunnitelmasta on pyydettävä lausunto alueelliselta vastuumuseolta ja tarpeen mukaan valtion muilta keskeisiltä viranomaisilta, joiden toimialaa käsitellään.*"

Rakennetun kulttuuriperinnön kohteiden suojelemiseksi kaavakartassa on seuraavat kaavamerkinnät:

- Säilytettävä rakennus (SR/nro ja sininen ruutusymboli), jolla on merkitty Hakojärvi (kohde 3. 3).
- Huomionarvoiset rakennukset, jotka tulee pyrkiä säilyttämään (s/nro). Näitä kohteita ovat Kallioniemi (kohde 3.2.) Hakojärvellä, Lanttola (kohde 3.5.) Lauttalammella, 3. 6 Mäkiranta (kohde 3.6) Iso Liesjärvellä ja Leinonen (kohde 3.7) Pieni Kaksipuoloisella. Kaavamääräyksen mukaan näissä rakennuksissa tehtäviin muutoksiin on haettava lupa. Museo esittää, että rakennuksiin kohdistuvissa merkittävissä hankkeissa, joissa on vaara menettää säilytettäviksi tarkoitettujen rakennusten arvoja, kunta on lupaprosessiin liittyen yhteydessä alueelliseen vastuumuseoon. Museo pitää hyvänä, että yleisissä määräyksissä tuodaan esiin, että ranta-alueella rakennusten tulee materiaalin ja värityksen puolesta sopeutua luonnonmaisemaan ja ympäröivään perinteiseen kulttuurimaisemaan. Samoin on hyvä, että rakennusten ja rantaviivan väliin on jätettävä suojapuustoa.

Rantaosayleiskaavan vaikutukset kulttuuriperintöön, maisemaan ja rakennettuun ympäristöön on arvioitu kaavassa positiivisiksi. Kaavalla on osoitettu alueelle uusia loma-asumisen rakennuspaikkoja, jolloin rakentaminen on pienimittakaavaista ja sovitettavissa maisemaan huolellisella rakennus- ja vihersuunnittelulla. Rakentaminen toteutuu pitkällä aikavälillä, joten muutokset maisemassa tapahtuvat vähitellen. Museo yhtyy pääosin tähän arvioon, mutta esittää perinteisten pihapiirien viereisille tonteille rakennettaessa huomioimaan ja

kunnioittamaan jo olemassa olevan ympäristön piirteitä ja rakennusten olemusta. Ristiriitaa syntyy myös puustosta, jota istutetaan suojaksi järven ja uusien mökkien väliin avoimilla ranta-alueilla. Puuston kasvaessa avoin rantamaisema muuttuu suljetuksi.

Kaavaluonnosta varten laadittuja rakennetun ympäristön ja maiseman selvityksiä voi pitää arvojen vaalimisen kannalta riittävinä. Samoin museo arvioi edellä esitettyjen muutosten huomioimisen jälkeen kaavamerkintöjen ja määräysten olevan riittäviä turvaamaan rakennetun kulttuuriympäristön arvojen säilyminen kaavoitettavalla alueella.

Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) Seinäjoen museot on huomioitu kaavan osallisena. Rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta Seinäjoen museoilla ei ole huomautettavaa OAS:iin.

1.1.2 Kaavan laatijan vastine

Täydennetään kaavakarttaa ja selostusta valmistuneen arkeologisen täydennysinventoinnin perusteella.

Täydennetään kaavaselostusta rakennetun kulttuuriympäristön osalta lausunnon mukaisesti. Suojelumerkintöjen sisältöä on käyty läpi työneuvottelussa museon edustajien kanssa, merkinnät pidetään yhdenmukaisina aiemmin laaditun Alavuden 3. rantaosayleiskaavan kanssa.

Maakuntakaavaehdotuksessa esitetty kulttuurimaisema-alue perustuu vuonna 2014 laadittuun inventointiin. Tarkistetaan kaavakarttaa siten, että osoitetaan hyväksymiskäsittelyyn menevän Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 rajaus ja käytetään aiempaa ma-kaavamääräystä. Maisemallisesti arvokkaat peltoalueet (MA) on osoitettu Riihonjärvellä laajemman aluerajauksen mukaisesti.

1.2 Telia Finland Oyj

1.2.1 Lausunto

Telialla ei ole lausuttavaa rantaosayleiskaavasta.

1.2.2 Kaavan laatijan vastine

Merkitään tiedoksi, ei toimenpiteitä.

2 Asiantuntijan kannanotto

2.1 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

2.1.1 Lausunto

Kaavaluonnoksen mukaan rantaan rajoittuvilla rakennuspaikoilla noudatetaan rakennusjärjestyksen määräyksiä, joiden mukaan rakenteiden korkeustaso määräytyy järvien ylävesirajan tai sen puuttuessa keskivedenkorkeuden (MW) mukaan. On huomioitava, että myös kauempana järvestä saattaa olla alavia alueita, joille järven vesipinta tulvatilanteessa voi nousta. Rakennusjärjestyksen liitteenä on Töysän alueen järviluettelo, jossa on mainittu ainoastaan järvien peruskartasta löytyviä keskivedenkorkeuksia. Lisäksi

korkeusjärjestelmää ei ole mainittu, mikä saattaa aiheuttaa väärinkäsityksiä. Verrattaessa peruskartoilla oleviin järvien vesipintoihin, voi sen olettaa olevan N60-järjestelmä. Muiden tietojen puuttuessa kokonaan, on alimman rakentamiskorkeuden määrittäminen keskivedenkorkeudesta lisäämällä siihen vähintään 2 metriä todennäköisesti riittävä ainakin suhteellisen pienen valuma-alueen omaavilla järvillä. Tällä tavalla määrittämisen tueksi olisi hyvä mitata järvien vesipinta ja verrata sitä järviluettelon lukemiin sekä varmistaa alueen vanhasta rakennuskannasta turvallinen rakentamiskorkeus.

Vuonna 2014 annettujen ohjeiden (Ympäristöopas: Tulviin varautuminen rakentamisessa) mukaan alin tulvien kannalta hyväksyttävä rakentamiskorkeus määritellään lisäämällä keskimäärin kerran 100 vuodessa esiintyvään ylimpään tulvakorkeuteen harkinnanvarainen lisäkorkeus, joka aiheutuu rakennustyypistä, ilmastonmuutoksesta, vesistön ominaisuuksista ja aaltoilusta. Kastuessaan vaurioituvat rakenteet tulisi sijoittaa alimman rakentamiskorkeuden yläpuolelle.

ELY-keskus on tallentanut vesistöjen tulvavedenkorkeuksia Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään tulvatietojärjestelmään. Alavuden Töysän alueelta löytyy muutamia havaintoja myös nyt kaavoitettavilta järviltä. Lausunnon liitteenä on listaus joistakin Töysän alueen järvien tulvahavainnoista, jotka eivät välttämättä ole sattuneet aivan korkeimman tulvan aikaan. Kuitenkin 1 metrin lisääminen näihin korkeimpiin havaittuihin vedenkorkeuksiin on todennäköisesti riittävän turvallinen alin rakentamiskorkeus. Suuressa osassa Etelä-Pohjanmaata kevään 1984 tulvan on arvioitu olleen noin keskimäärin kerran 50 vuodessa toistuva tulva.

2.1.2 Kaavan laatijan vastine

Rantaosayleiskaavassa osoitettujen rakennuspaikkojen rakentaminen tapahtuu 19.10.2020 hyväksytyn kaupungin rakennusjärjestyksen määräysten mukaisesti. Rakennusjärjestystä laadittaessa ei ollut käytettävissä tarkempia tietoja vesistöjen vedenpinnan korkeuksista. Viime kädessä rakentamiskorkeus määritellään rakennuslupavaiheessa rakennuspaikkakohtaisesti alueen maasto-olosuhteisiin soveltuvaksi. Rakennusjärjestyksen päivityksen yhteydessä lisätään tieto käytettävästä korkeusjärjestelmästä sekä lisätään tiedossa olevien vesistöjen vesipinnan korkeus ohjaamaan kaava-alueen rakentamista. Vedenpinnan korkeustiedot päivittyvät myös oman mittaustoiminnan tuloksena rakennuslupaprosessien yhteydessä. Alavuden kaupunki on mukana Lapuanjoen tulvatyöryhmässä ja on hyvin tietoinen tulviin varautumisen perusteista.

3 MIELIPITEET

Hakojärvi

3.1 Kiinteistö 10-409-45-17

1. Kiinteistölle 45:17 osoitettu lomarakennuspaikka esitetään siirrettäväksi Suolammelle, koska nyt osoitettu uusi lomarakennuspaikka on tulva-alueella.

Kaavan laatija:

1. Rakennuspaikkojen sijoittelussa otetaan huomioon vapaan rannan osuus, kiinteistöjako, rakennettavuus, maastonmuodot, vesistön ominaisuudet yms. tekijät. Mikäli maaomistaja kokemukseensa perustuen tiedostaa osoitetun lomarakennuspaikan sijaitsevan mahdollisella tulvavaara-alueella, tulee rakennuspaikka osoittaa rakentamiseen paremmin soveltuvalle alueelle. Ehdotettu siirto vaikuttaa lisäksi myönteisesti Hakojärven järvikohtaiseen kuormitukseen. **Lomarakennuspaikka siirretään Suolammelle esitetysti.**

3.2 Kiinteistö 10-409-47-2

1. Kiinteistölle 47:2 on osoitettu kaksi lomarakennuspaikkaa. Näistä pohjoisempi RA-6 rakennuspaikka halutaan muuttaa vakituisen asumisen rakennuspaikaksi A-1 ja eteläpäässä sijaitseva RA-6 lomarakennuspaikka esitetään muutettavaksi A-1 alueen rantasaunan rakennuspaikaksi.

Kaavan laatija:

1. Isosaaren eteläpäähän sekä Isosaaren länsirannalle on osoitettu lomarakennuspaikka. Näitä rakennuspaikkoja ei voida osoittaa vakituisen asumisen rakennuspaikaksi tämän kaavoitustyön yhteydessä. Rakennuspaikoilla ei ole suoritettu vakituiseen asumiseen tähtääviä toimenpiteitä ja rakennusrekisterissä rakennuspaikat on osoitettu muiden uskonnollisten yhteisöjen rakennuspaikaksi. Kaavan vahvistumisen jälkeen kiinteistölle on mahdollista hakea käyttötarkoituksen muuttamista, jossa todetaan mm. rakennuksen, tiestön ja jätevesikäsittelyn vaatimusten täyttyminen vakituisen asumisen käyttöön soveltuvaksi. Saaren eteläpäässä sijaitseva rakennuspaikka katsotaan erilliseksi, koska se sijaitsee yli 100 etäisyydellä toisesta rakennuspaikasta. **Länsirannalla sijaitseva lomarakennuspaikka osoitetaan lomarakennuspaikkana kaavaluonnoksen mukaisesti. Isosaaren eteläpäässä sijaitseva lomarakennuspaikka voidaan osoittaa lomarakennuspaikkana tai erillisen rantasaunan rakennuspaikkana maanomistajan toiveen mukaisesti.**

3.3 Kiinteistö 10-409-47-3

1. Kiinteistölle 47:3 on osoitettu kaavaluonnoksessa viisi uutta lomarakennuspaikkaa, kolme Järvisenniemen itäpuolelle ja kaksi länsipuolelle. Osoitettuja uusia lomarakennuspaikkoja halutaan siirtää vastamaan paremmin maanomistajan tarpeita ja näkemystä. Itäpuolelta poistetaan esitetyt kolme rakennuspaikkaa ja länsipuolelle osoitetaan kolme rakennuspaikkaa. Kaksi esitettyä lomarakennuspaikkaa voidaan jättää merkitsemättä.

Kaavan laatija:

1. Kiinteistölle 47:3 esitetyt lomarakennuspaikat voidaan järjestellä maanomistajan toiveen mukaisesti siten, että **Järvisenniemen länsipuolelle osoitetaan kolme lomarakennuspaikkaa ja kaksi uutta lomarakennuspaikkaa itäpuolelle jätetään merkitsemättä kaavaan**. Kaavaselostukseen merkitään, että kaksi lomarakennuspaikkaa poistetaan kaavaehdotuksesta maanomistajan toiveesta.

3.4 Kiinteistö 10-409-52-16

1. Kiinteistön 52:16 omistaja haluaa, että kaavaluonnoksessa esitetyt kolme uutta lomarakennuspaikkaa poistetaan, koska alueen ranta ei ole mökkikäyttöön soveltuva eikä kyseiseen kohtaan haluta rakennettavaksi loma-asuntoja.

Kaavan laatija:

1. Mitoituslaskelmassa oli virheellisesti osoitettu kiinteistölle 52:16 kolme uutta lomarakennuspaikkaa. Mitoituslaskelman tarkistuksen mukaisesti kiinteistölle voidaan osoittaa kaksi uutta lomarakennuspaikkaa. Esitetyt uudet lomarakennuspaikat poistetaan kaavaehdotuksesta maanomistajan toiveesta. **Kaksi uutta lomarakennuspaikkaa kiinteistöltä 52:16 poistetaan kaavasta**. Kaavaselostukseen tehdään merkintä poistetuista lomarakennuspaikoista.

3.5 Kiinteistö 10-409-62-11

1. Voidaanko kiinteistölle 62:11 sijoittaa toinen lomarakennuspaikka.
2. Voidaanko kiinteistölle 62:11 kaavaluonnoksessa osoitettu lomarakennuspaikka RA-6 halutaan muuttaa tulevaisuudessa vakituisen asumisen rakennuspaikaksi A-1.

Kaavan laatija:

1. Hakojärvellä mitoitus on 7 rakennuspaikkaa/kilometri (järven koko yli 25 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön

ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää rakennuspaikkaa kohden. Kiinteistö 62:11 muodostuu kantatilasta 863-402-62-10 yhdessä kiinteistöjen 45:17 ja 45:20 kanssa. Kantakiinteistöllä on rantaviivaa yhteensä 165 metriä ja kokonaisrakennusoikeutta jäljellä 0,020 yksikköä. Kiinteistöllä 62:11 sijaitsee rakennettu lomarakennus, joten uuteen lomarakennuspaikkaan vaaditaan 1,000 yksikköä. **Uutta lomarakennuspaikkaa ei voida osoittaa kiinteistölle 62:11.**

2. Tämän kaavoitustyön yhteydessä **rakennuspaikkaa ei voida osoittaa vakituisen asumisen rakennuspaikaksi**, koska rakennuspaikalla ei ole suoritettu vakituiseen asumiseen tähtääviä toimenpiteitä ja rakennusrekisterissä rakennuspaikka on osoitettu vapaa-ajan asunnoksi. Kaavan vahvistumisen jälkeen kiinteistölle on mahdollista hakea käyttötarkoituksen muuttamista, jossa todetaan mm. rakennuksen, tiestön ja jätevesikäsittelyn vaatimusten täyttyminen vakituisen asumisen käyttöön soveltuvaksi.

3.6 Kiinteistö 10-409-62-11

1. Kiinteistömme koko on 2,2970 ha. Meillä on myös metsäyhtymä alueella ja verottajalta saamamme tiedon mukaan metsäyhtymä edellyttää vähintään 2 ha alueen. Verottajan tietojen mukaan alue on jaettu 0,2 loma-asuntokiinteistöksi ja 2,097 maa- ja metsätalousmaaksi. Varmistaisinkin, minkä kokoinen alue on nyt toimitetussa luonnoksessa suunniteltu kaavoitettavaksi loma-asumiseen. Toisin sanoen, onko se toimitetussa suunnitelmassa mahdollisesti yli 2000 m^2. Olisiko mahdollista kaavoittaa loma-asunto alue niin, että metsämaaksi jää vähintään 2 ha.

Kaavan laatija:

1. Kaavaluonnoksessa esitetty **lomarakennuspaikka kiinteistölle 62:11 rajataan n. 2 000 m^2:n suuruiseksi**, jolloin metsäyhtymän maa-alueeksi jää yli 2 hehtaaria.

3.7 Kiinteistö 10-409-63-33

1. Kiinteistölle 63:33 on määritelty luo-2 alue. Mitä tämä käytännössä tarkoittaa kesämökin käytön kannalta ja tontilla tehtävien puuston ja yms. hoidon kannalta. Mikäli haluamme raivata tonttia puiden osalta, kuka määrittele kaadettavien puiden yksilöinnin liito-oravien kannalta. Olemme ymmärtäneet, että liito-oravien reviiri voi olla useita neliökilometrejä. Asuuko ne todella ainoastaan meidän pienellä tontilla. Lähimetsässä tehtiin avohakkuu muutama vuosi sitten. Onko tällöin otettu huomioon liito-oravien reviiri.
2. Kaavakartassa ei näy sähkökeskusta, joka sijaistee tontin nurkalla tien vieressä. Onko tällaisia tarkoituskaan näkyä tässä kartassa.

Kaavan laatija:

1. Luonnonsuojelulain 78 §:n mukaan tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin IV (a) kuuluvien yksilöiden kuten liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Poikkeamista em. määräyksestä haetaan ELY-keskukselta, joka myös suorittaa kaadettavien puiden yksilöinnin. Luo-2 alueet on määritelty luontokartoituksen yhteydessä. **Kiinteistön 63:33 alueella on havaittu pesäpaikkoja, jonka vuoksi alue on esitettävä suojelun piiriin.** Metsänhakkuun yhteydessä tehdään metsänkäyttöilmoitus, jonka yhteydessä selvitetään, onko alueella suojeltavia kasvi, eläin- tai luontokohteita. ELY-keskus valvoo näiden noudattamista.
2. Pienjännitejohtoja ja varusteita ei esitetä rantaosayleiskaavakartoilla.

Iso Lahnalampi

3.8 Kiinteistö 10-402-22-8

1. Kiinteistölle 22:8 osoitettu uusi lomarakennuspaikka halutaan siirrettäväksi saman maanomistajan omistamalle viereiselle kiinteistölle 22:35. Kaavaluonnoksessa osoitettu uusi lomarakennuspaikka on rakennuskelvoton, koska siinä sijaitsevat kala-altaat sekä ranta on matala. Jos rakennuspaikan siirto ei ole mahdollista, niin esitetty rakennuspaikka poistetaan kaavasta.

Kaavan laatija:

1. Uusien lomarakennuspaikkojen siirto on mahdollista vain saman kiinteistön sisällä. **Lomarakennuspaikka kiinteistöltä 22:8 poistetaan maanomistajan toiveesta.** Kaavaselostukseen lisätään maininta poistetusta lomarakennuspaikasta.

3.9 Kiinteistö 10-402-22-33

1. Kiinteistölle 22:33 toivotaan osoitettavaksi kaksi uutta lomarakennuspaikkaa.

Kaavan laatija:

1. Kiinteistölle 22:33 on kaavaluonnoksessa osoitettu vakituisen asumisen rakennuspaikka A-1. Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää rakennuspaikkaa kohden. Kiinteistö 22:33 on kantatila ja sillä on rantaviivaa 237 metriä, josta muodostuu mitoitustaulukon

mukaisesti 1,422 mitoitusyksikköä. Kiinteistöllä sijaitsee vakituinen asuinrakennus, jolloin jäljelle jää 0,422 mitoitusyksikköä. Uuteen lomarakennuspaikkaan vaaditaan 1,000 yksikköä, joten **uusia lomarakennuspaikkoja ei voida osoittaa kiinteistölle 22:33.**

Iso Liesjärvi (osa)

3.10 Kiinteistö 10-409-46-14

1. Kiinteistölle 46:14 rakennettu loma-asuntotontti on kaavaluonnoksessa merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi M-1. Esitän kaavamerkinnäksi loma-asuntoalue 1RA-6 ainakin vähintään 2000 neliömetrin suuruiselle Iso Liesjärven ranta-alueelle, jolla loma-asunto talousrakennuksineen sijaitsee. Näin kaavamerkintä olisi yhtenäinen, oikeudenmukainen ja tasapuolinen muiden maanomistajien kanssa.

Kaavan laatija:

1. Rakennusrekisterissä olevan tiedon perusteella kiinteistöllä 46:14 sijaitsee rantasauna, jota on myös käytetty kaavaluonnoksen kantatilamitoituksen perustana. Rakennusluvassa vuonna 1978 on myönnetty rakennuslupa kesämökille. **Kiinteistölle 46:14 osoitetaan kaavaehdotuksessa lomarakennuksen rakennuspaikka.**

3.11 Kiinteistö 10-409-55-29

1. Kaavaluonnoksessa suunniteltujen tonttien tulisi olla kooltaan vähintään 5000 m^2. Tontti Mäkiranta (nro 55:29) on kooltaan 13000 m^2 eli selvästi nyt kaavoitettuja tontteja suurempi, joten sille olisi perusteltua myöntää rakennusoikeutta toiselle rakennukselle.

Kaavan laatija:

1. Mitoitusohjeen mukaisesti uusien lomarakennuspaikkojen koko osoitetaan vähintään 2000 m^2:n suuruisena. Rantaviivaa rakennuspaikalla pitää olla rakennusjärjestyksen mukaisesti vähintään 40 metriä. Olemassa olevilla rakennuspaikoilla lomarakennuspaikan koko rajataan pääasiassa olemassa olevan rakennuskannan mukaisesti. Kiinteistöllä 55:29 rakennukset ovat etäällä toisistaan, joten rajaamalla rakennukset lomarakennuspaikan sisälle, muodostuu tontista suuri. Osoitetun lomarakennuspaikan kokonaisrakennusoikeus on 200 $krsm^2$. Lomarakennuspaikalla voi olla yksi lomarakennus sekä muita rakennuksia, esim. saunoja.

Iso Liesjärvellä mitoitus on 7 rakennuspaikkaa / kilometri (järven koko yli 25 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää uutta rakennuspaikkaa kohden. Kiinteistö 55:29 on kantatila ja sillä on rantaviivaa 171 metriä, josta muodostuu mitoitustaulukon mukaisesti 1,197 mitoitusyksikköä. Kiinteistöllä sijaitsee rakennettu lomarakennuspaikka, jolloin jäljelle jää 0,197 mitoitusyksikköä. Kiinteistön uuteen lomarakennuspaikkaan vaaditaan 1,000 yksikköä**, joten uutta lomarakennuspaikkaa ei voida osoittaa kiinteistölle 55:29.**

3.12 Kiinteistö 10-409-55-29

1. Hallinnassamme on kuolinpesän huvilatontti Mäkiranta nro 55:29 Iso Liesjärven etelärannalla. Tontilla säilytettävä a-rakennus s/3.6 sekä 2 saunarakennusta; 1 tontin itäosassa ja 1 tontin länsireunassa. Mielestämme kaavassa pitäisi ottaa huomioon, että tontille voisi rakentaa vielä yhden rakennuksen, koska tontti on suuri, noin 1 hehtaarin kokoinen.

Kaavan laatija:

1. Iso Liesjärvellä mitoitus on 7 rakennuspaikkaa / kilometri (järven koko yli 25 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää uutta rakennuspaikkaa kohden. Kiinteistö 55:29 on kantatila ja sillä on rantaviivaa 171 metriä, josta muodostuu 1,197 mitoitusyksikköä. Kiinteistöllä sijaitsee rakennettu lomarakennuspaikka, jolloin jäljelle jää 0,197 mitoitusyksikköä. Rakennetun Kiinteistön uuteen lomarakennuspaikkaan vaaditaan 1,000 yksikköä. Kiinteistön suuri pinta-ala ei vaikuta uusien rakennuspaikkojen muodostumiseen. Kiinteistön lomarakennuspaikalle voi rakentaa muita rakennuksia rakennusoikeuden (200 krsm^2) puitteissa. Lomarakennuspaikalla saa olla kuitenkin vain yksi varsinainen lomarakennus. **Uutta lomarakennuspaikkaa ei voida osoittaa kiinteistölle 55:29.**

3.13 Kiinteistö 10-409-55-31

1. Esitän, että kaavassa osoitetaan kiinteistölle 55:31 uusi lomarakennuspaikka. Nyt kaavaluonnoksessa on vain maa- ja metsätalousvaltaista aluetta.

Kaavan laatija:

1. Iso Liesjärvellä mitoitus on 7 rakennuspaikkaa / kilometri (järven koko yli 25 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman

kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat lomarakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää uutta lomarakennuspaikkaa kohden. Uudet lomarakennuspaikat osoitetaan mitoitustaulukon mukaisessa rakennusoikeuden suuruusjärjestyksessä. Kiinteistö 55:31 muodostuu kantatilasta 863-402-55-8 yhdessä kiinteistöjen 55:30 ja 55:40 kanssa. Kantatilalla on jäljellä kokonaisrakennusoikeutta 0,948, joka oikeuttaa yhteen uuteen rakentamattoman kiinteistön lomarakennuspaikkaan. Rakentamattomista kiinteistöistä 55:40:llä on jäljellä 1,223 mitoitusyksikköä ja kiinteistöllä 55:31 0,567 mitoitusyksikköä. Näin ollen uusi lomarakennuspaikka osoitetaan rakentamattomalle kiinteistölle 55:40. **Uutta lomarakennuspaikkaa ei voida osoittaa kiinteistölle 55:31.**

3.14 Kiinteistö 10-409-64-14

1. Suviranta-tilalle 10-409-64-14 tulisi osoittaa rantaosayleiskaavassa yksi lisärakennuspaikka. Kaavoituksen mitoitusperuste on Alavuden kaupunginvaltuuston 27.1.2020 § mukaan yli 25 ha järvillä, kuten Iso Liesjärvi, 7 rakennuspaikkaa per muunnettu rantaviivakilometri. Kaavoitusaineistoon sisältyvän kantatilamitoituksen mukaan Suviranta-tilalla olisi rantaviivaa 283 metriä, mikä vastaa saman sivun mukaan 1,981 rakennuspaikkaa. Tämän mukaan laskennallinen jäljellä oleva lisärakennusoikeus tilalla olisi 0,981. Mittanauhalla mitattuna saimme rantaviivan pituudeksi 291 metriä, mikä vastaa yli kahta laskennallista rakennuspaikkaa, jolloin jäljellä oli yli yksi rakennuspaikka. Toki mittausmenetelmä saattaa vaikuttaa tulokseen ja on sinänsä mahdollista, että kaavoitusaineistoon sisältyvä mitta on oikea. Tällä ei kuitenkaan ole mielestämme millään tavalla ratkaisevaa merkitystä siihen, tuleeko lisärakennuspaikka osoittaa tilalle vai ei, sillä katsomme, että lisärakennuspaikka tulee joka tapauksessa osoittaa tilalle.

   Meidän Suviranta-tila on varsinkin kesäisin kovassa käytössä ja olemme joutuneet jatkuvasti majoittamaan osan ihmisistä pihalle telttoihin. Meille on syntynyt selvä tarve lisärakentamiselle ja olemme pohtineet myös sitä, että jakaisimme kyseisen tilan kahteen osaan. Tässä vaiheessa näkisimme lähitulevaisuuden rakennustarpeita silmällä pitäen tarpeelliseksi sen, että tilalle osoitettaisiin lisärakennuspaikka ja voisimme lisärakentaa tilalle ja tarpeen mukaan jakaa tilan myös kahteen osaan. Kyseinen tila on ollut Alavuden kaupungin entisen apteekkarin, Armas Koskenvuon kesäpaikka. Paikka on suvullemme hyvin tärkeä. Kiinteistö on perimysten ja lahjoitusten kautta tullut nykyisille omistajille. Kiinteistön lisärakentamismahdollisuus on meille keskeistä, jotta pystymme säilyttämään kiinteistön käytön luontevana ja nyky-ihmisten tarpeet täyttävänä.

   Kaavoituksen kohteena oleville kantatiloille on osoitettu lisärakennuspaikkoja seuraavasti suhteessa mitoituksen mukaan jäljellä olevaan rakennusoikeuden määrään:

Tilan kiinteistötunnus	Lisärakennuspaikkojen määrä	Jäljellä oleva rakennusoikeus
863-402-55-8	1	0,948
863-402-55-15	1	0,606
863-402-65-1	9	8,539
863-402-48-23	1	0,645
863-402-24-86	2	1,653
863-402-24-17	1	0,633
863-402-24-85	1	0,530
863-402-45-19	3	1,606
863-402-47-32	1	0,438
863-402-52-16	2	1,792
863-402-52-43	1	0,847
863-402-56-6	1	0,515
863-402-61-7	1	0,694
863-401-22-8	1	0,569
863-401-22-13	1	0,768
863-401-22-19	3	2,632
863-401-22-26	1	0,815
863-402-46-9	1	0,608
863-402-25-94	2	1,990
863-402-46-9	1	0,172
863-402-59-24	1	0,600
863-402-46-4	2	1,130
863-402-46-5	1	0,590
863-401-22-3	1	0,954
863-401-22-7	1	0,512
863-401-22-20	1	0,273
863-401-22-26	1	0,884
863-402-64-9	7	6,626
863-402-50-6	1	0,360
863-402-26-110	1	0,639
863-402-38-5	2	1,516
863-402-102-41	1	0,465
863-402-55-26	1	0,270

863-402-26-109	2	0,725
863-402-26-111	4	3,945
863-402-64-18	1	0,610
863-402-91-0	1	0,789
863-402-48-32	2	1,573

Luettelossa mainittujen kantatilojen ja niillä jäljellä olevan rakennusoikeuden mukaan olisi näkemyksemme mukaan ollut perusteltua osoittaa Suviranta-tilalle yksi lisärakennuspaikka. Luettelon kolme ensimmäistä kantatilaa on Iso Liesjärven rannalla ja niillekin myönnetyt lisärakennuspaikat huomioiden on selvää, että tilalle Suviranta-tilalle olisi tullut osoittaa lisärakennuspaikka. Kaavaluonnoksessa ei ole täysin johdonmukaisesti noudatettu sitä periaatetta, että ”uudet rakennuspaikat osoitetaan mitoitustaulukon mukaisessa rakennusoikeuden suuruusjärjestyksessä pois lukien aluksi ne tilat, joilla on jo rakennuspaikka tai rantasauna”, sillä rakennuspaikkoja on osoitettu sellaisille tiloille, joissa on jo sauna siitäkin huolimatta, että niillä jäljellä olevan rakennusoikeuden määrä on ollut pienempi kuin Suvirata-tilalla. Suviranta-tilalle 863-409-64-14 tulisi osoittaa mitoitukset huomioiden yksi lisärakennuspaikka ja se tulisi sijoittaa kyseisen tilan päällä olevan tilanumeron 64:14 numeroiden 14 kohdalle.

2. Kaavaluonnoksessa Paavonlammelle on osoitettu rakennuspaikka, vaikka kaavoitusta ei olisi tullut ulottaa sinne, kun Paavonlampi on alle 1ha (ja rakentamaton).

Kaavan laatija:

1. Kiinteistö 10-409-64-14 muodostuu yksin kantatilasta 863-402-64-14 ja on näin ollen kantatila. Tämä tarkoittaa sitä, että tästä kantatilasta ei ole muodostettu muita kiinteistöjä mitoituslaskennan ajankohdan 15.10.1969 jälkeen. Kantatilalle 863-402-64-14 mitoituslaskelmassa osoitettu rakennusoikeus on siis kokonaan kiinteistön 10-409-64-14 käytössä. Mitoituslaskelma perustuu rantaviivan pituuteen, joka muunnetaan mitoitusyksiköiksi. Mitoituslaskelmat tehdään järvikohtaisesti perustuen emä(kanta)tilatarkasteluun. Eri järvien alueella sijaitsevia kantatiloja ja niiden rakennusoikeuksia ei verrata keskenään. Järvikohtaisen mitoituksen perusteena on vesistön koko, rantaviivan pituus ja sen jakautuminen rantavyöhykkeellä sijaitsevien kantatilojen (15.10.1969) kesken.

   Luettelossa esitettyjen muutamien kantatilojen osalta todetaan seuraavaa. Esim. Iso Liesjärvellä sijaitsevien luettelon kolmen ensimmäisen kantatilan osalta uudet lomarakennuspaikat on osoitettu mitoitusohjeen mukaisesti. Rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat lomarakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää uutta lomarakennuspaikkaa kohden.

Tämä tarkoittaa sitä, että rakentamattomalle kiinteistölle riittää kahteen uuteen lomarakennuspaikkaan 1,500 mitoitusyksikköä. Rakennettu lomarakennuspaikka tarvitsee uuteen lomarakennuspaikkaan 1,000 mitoitusyksikköä. Luettelossa ja tekstissä mainituilla kolmella Iso Liesjärven kantatilalla rakentaminen on kahdessa tapauksessa kohdistunut kantatilasta lohkotulle, tällä hetkellä vielä rakentamattomalle kiinteistölle, jolloin uuteen rakennuspaikkaan riittää 0,500 mitoitusyksikköä. Yhdessä tapauksessa on kyseessä erillisen rantasaunapaikan muuttuminen lomarakennuspaikaksi, tällöin riittää mitoitusohjeen mukaisesti 0,500 yksikköä. Tällöin ei ole siis kyseessä uusi lomarakennuspaikka, vaan olemassa olevan rakennuspaikan muuttuminen lomarakennuspaikaksi.

Uudet lomarakennuspaikat osoitetaan mitoitustaulukon mukaisessa rakennusoikeuden suuruusjärjestyksessä. Tällä tarkoitetaan sitä, että kantatilalle mitoituksessa osoitettua rakennusoikeutta jaetaan kantatilasta muodostuneiden kiinteistöjen kesken. Kiinteistön 10-409-64-14 osalta tällä ei ole merkitystä, koska se on kantatila ja saa käyttöönsä mitoitetun rakennusoikeuden kokonaisuudessaan.

Mitoitusohjetta on täydennetty kaupunginvaltuuston päätöksen (27.1.2020 § 3) nojalla kaupunginhallituksen toimesta (22.11.2021 § 195) seuraavasti:

- Mitoitusperusteiden rakennettavuusluokituksesta on luovuttu
- Uudet rakennuspaikat osoitetaan mitoitustaulukon mukaisessa rakennusoikeuden suuruusjärjestyksessä
- Kantatilasta muodostettujen kiinteistöjen käyttämä rakennusoikeus pienentää kantatilan kokonais-rakennusoikeutta

Kaupunginhallituksen päätöksellä tekstiosuus ”pois lukien aluksi ne tilat, joilla on jo rakennuspaikka tai rantasauna” on siis poistettu mitoitusohjeesta. Mitoitusohjeen täydennykset löytyvät kaavaselostuksen kohdasta mitoitus.

Iso Liesjärvellä mitoitus on 7 rakennuspaikkaa / kilometri (järven koko yli 25 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää uutta rakennuspaikkaa kohden. Kiinteistöllä 10-409-64-14 on rantaviivaa 283 metriä, josta muodostuu 1,981 mitoitusyksikköä. Kiinteistöllä sijaitsee rakennettu lomarakennuspaikka, jolloin kiinteistön rakennusoikeudeksi jää 0,981 mitoitusyksikköä. Uuteen lomarakennuspaikkaan vaaditaan 1,000 yksikköä. Mitoitusohjeen sekä mitoitustaulukon mukaisesti kiinteistölle ei siis voisi osoittaa uutta lomarakennuspaikkaa. Rantaviivan pituus 283 metriä, jää vain kolme metriä rantaviivan pituudesta, jolla mitoituksen mukainen lomarakennuspaikka voitaisiin osoittaa. Kolmen metrin ero rantaviivan tulkinnassa sekä eri mittausajankohtana ja mittaajan kesken on todennäköistä. **Kiinteistölle 64:14 osoitetaan uusi lomarakennuspaikka.**

2. Valtuuston päätöksessä Töysän järvien kaavoittamisesta 27.1.2020 § 3 todetaan, että mitoitusperusteissa mainittua 1 hehtaaria pienempiä vesistöjä voidaan myös kaavoittaa harkinnan mukaan. Paavonlammen kaavoituksen perusteena on Iso Liesjärvellä sijaitsevan kantatilan ulottuminen Paavonlammelle sekä Paavonlammelle mitoituslaskelman mukaisesti muodostuva lomarakennuspaikka.

3.15 Kiinteistö 10-409-65-12 ja 10-409-65-14

1. Kiinteistölle 65:22 kaavaluonnoksessa osoitetuille uusille lomarakennuspaikoille ei haluta tieyhteyttä kiinteistön 65:12 kautta.
2. Kiinteistön 65:19 eteläpuoli on maisema-aluetta, joka täytyisi ottaa huomioon kaavassa.
3. Kiinteistön 65:17 viereen ei tulisi osoittaa uusia lomarakennuspaikkoja.

Kaavan laatija:

1. Uusille, rantaosayleiskaavoissa osoitetuille lomarakennuspaikoille perustetaan kulkuoikeudet rakennuspaikan lohkomistoimituksessa, jossa asianosaisena ovat myös kaikki tieoikeuteen liittyvät kiinteistön omistajat.
2. Kaava-alueelle on tehty maisema- ja rakennetun kulttuuriympäristön selvitys sekä luontoselvitys Sweco Oy:n toimesta. Näissä selvityksissä alueelta **ei ole noussut esiin kaavakartoilla esitettäviä maisema-alueita.**
3. Kaupunginvaltuuston 27.1.2020 hyväksymien mitoitusperusteiden mukaisesti uudet rakennuspaikat pyritään merkitsemään siten, että vapaan yhtenäisen rantaviivan osuus säilyy mahdollisimman suurena. Tämä tarkoittaa uusien rakennuspaikkojen sijoittamista ryhmiin sekä olemassa olevien rakennuspaikkojen viereen. Rakennuspaikkojen sijoittelussa huomioidaan kiinteistöjaotus, rakennettavuus, maastonmuodot, savutettavuus yms. tekijät. Ehdotettu rakennuspaikkojen siirto erilleen jo rakennetusta lomarakennuspaikasta vähentäisi yhtenäisen vapaan rannan osuutta ja olisi vastoin mitoitusohjeen sijoittamisperiaatetta. **Uudet lomarakennuspaikat kiinteistölle 65:22 osoitetaan mitoitusohjeen sekä ELY-keskuksen lausunnon mukaisesti olemassa olevan rakennuspaikan viereen kaavaluonnoksen mukaisesti**

3.16 Kiinteistö 10-409-65-24

1. Kiinteistölle 65:24 halutaan lisää uusia lomarakennuspaikkoja. Miksi se ei ole mukana tässä rantaosayleiskaavassa, jos se kerran mahdollistaa uusien tonttien lohkomisen.

Kaavan laatija:

1. Kiinteistö 65:24 sijoittuu olemassa olevalle rantakaava alueelle. Rantakaavat ovat muuttuneet lainsäädännöllä ranta-asemakaavoiksi, jotka ovat nk. maanomistajien kaavoja eli heidän itsensä laadituttamia. Tässä rantaosayleiskaavatyössä ei tutkita ranta-asemakaava-alueita vaan ainoastaan kaavoittamattomia ranta-alueita. Kaavatyön tarkoituksena on saada Alavuden kaikille, yli hehtaarin suuruisille vesistöille rakentamista ohjaava oikeusvaikutteinen kaava. Yleiskaavalla ei voida kumota tarkempitasoista ranta-asemakaavaa, joten ranta-asemakaavat jäävät sellaisinaan voimaan ja ovat tämän kaavoitustyön ulkopuolella. **Koska kiinteistö 65:24 ei sijoitu nyt laadittavana olevan rantaosayleiskaavan alueelle, ei kiinteistön rakennusoikeutta käsitellä tämän kaavatyön yhteydessä.** Mahdollinen lisärakentaminen kiinteistön 65:24 ranta-alueelle tulee tutkia ranta-asemakaavan muutoksen kautta.

Iso Vuorijärvi

3.17 Kiinteistö 10-409-46-29

1. Kiinteistölle 46:29 on osoitettu kaksi uutta lomarakennuspaikkaa Iso Vuorijärven eteläpäähän. Nämä kaksi rakennuspaikkaa esitetään siirrettäväksi itään päin, pois peltoaukealta. Mikäli toinen rakennuspaikka ei sovi kyseiseen alueeseen, onko toisesta lomarakennuspaikasta mahdollista muuttaa rantasaunan rakennuspaikka, mikä mahdollistaisi rakennuspaikan sijoittamisen pienemmälle alueelle.
2. Iso Vuorijärven länsirannalle on osoitettu yksi uusi lomarakennuspaikka. Lomarakennuspaikan rajausta tulisi pienentää niin, että rantaviivaa on 40 metriä ja rakennuspaikka rajoittuisi pohjoiselle kiinteistörajalla kiinteistöä 59:24 vasten.

Kaavan laatija:

1. Lomarakennuspaikkojen sijoittaminen kiinteistölle 46:29 siten, että ei käytettäisi peltoaluetta, ei ole mahdollista. Kaavaluonnoksessa esitettyyn sijaintiin **osoitetaan maanomistajan toiveesta kiinteistölle 46:29 vain yksi erillisen rantasaunan rakennuspaikka ja lomarakennuspaikat jätetään osoittamatta.** Kaavaselostukseen merkitään tieto menettelystä.
2. Ehdotettu lomarakennuspaikan ulottuvuuden muutos lisää vapaan rantaviivan osuutta Iso-Vuorijärvellä ja vaikuttaa siten myönteisesti luontoarvojen säilymiseen. Alavuden rakennusjärjestyksen mukainen minimi rantaviivan pituus rakennuspaikalle on 40 metriä. **Pienennetään lomarakennuspaikkaa kiinteistöllä 46:29 siten, että rantaviivan pituus on 40 metriä.**

3.18 Kiinteistö 10-409-59-29

1. Onko mahdollista saada kiinteistölle 59:29 uusi rantasaunan rakennuspaikka tai täyttyykö maatilan rantasaunan rakentamisoikeuden edellytykset.

Kaavan laatija:

1. Iso Vuorijärvellä mitoitus on 7 rakennuspaikkaa / kilometri (järven koko yli 25 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää rakennuspaikkaa kohden. Kiinteistö 59:29 muodostuu kantatilasta 863-402-59-29 yhdessä kiinteistön 59:39 kanssa. Kantatilalla on kokonaisrakennusoikeutta jäljellä -0,330 yksikköä. Koska kantatilan kokonaisrakennusoikeus on jo ylitetty, **ei kiinteistölle 59:29 voida osoittaa uutta lomarakennuspaikkaa.** Mikäli rakennusoikeutta olisi jäljellä, tulisi maatilan rantasaunan sijaita alle 100 metrin etäisyydellä tilakeskuksesta samalla kiinteistöllä. Nyt etäisyyttä on noin 270 metriä ja tilakeskus on eri kiinteistöllä.

3.19 Kiinteistö 10-409-62-12

1. Kiinteistön 62:12 maapinta-ala on 2,51 hehtaaria, mikä mahdollistaa useita rakennuspaikkoja (rakennuspaikan koko 2000 m^2). Vaadimme, että kiinteistöön osoitetaan rakennuspaikkoja ehdotusta enemmän, käytännössä koko kiinteistön alue tulisi merkitä ”keltaisella”. Korkeintaan tontin rannasta kauimmainen osa (avohakkuualue) voi olla ”vihreällä”. Perikunnalla on rakentamisaikeita ja haluamme, että kiinteistö palvelee meitä ns. suvun paikkana jatkossa – ottaen myös huomioon meitä seuraavan sukupolven tarpeet.

Kaavan laatija:

1. Iso Vuorijärvellä mitoitus on 7 rakennuspaikkaa / kilometri (järven koko yli 25 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää rakennuspaikkaa kohden. Kiinteistö 62:12 muodostuu kantatilasta 863-402-62-2 yhdessä kiinteistöjen 62:16, 62:22 ja 62:30 kanssa. Kantatilalla on kolme rakennettua loma-asuntoa ja kokonaisrakennusoikeutta jäljellä 0,525 yksikköä. Kiinteistöllä 62:12 on jo rakennettu loma-asunto. Uuteen lomarakennuspaikkaan vaaditaan rakennusoikeutta vähintään 1,000 mitoitusyksikköä. **Uutta lomarakennuspaikkaa kiinteistölle 62:12 ei voida osoittaa.** Rakennuspaikka on kaavaluonnoksessa n. 8000 m^2, joka on jo huomattavan suuri muihin lomarakennuspaikkoihin nähden. Mitoitusohjeen mukainen tontti on noin 2000 m^2:n suuruinen lomarakennuspaikalle.

Kiinteistön 62:12 suuri tontin koko johtuu olemassa olevan rakennuskannan sijoittumisesta lomarakennuspaikalle. **Lomarakennuspaikkaa ei laajenneta.**

Keskinen Mustalampi

3.20 Kiinteistö 10-409-24-86

1. Kiinteistölle 24:86 osoitettuja kahta uutta lomarakennuspaikkaa esitetään siirrettäväksi n. 200 metriä etelään.

Kaavan laatija:

1. Rakennuspaikkojen sijoittelussa otetaan huomioon kiinteistöjako, rakennuspaikan viihtyisyys, rakennettavuus, käyttö, maastonmuodot, vesistön ominaisuudet yms. tekijät. Ehdotettujen rakennuspaikkojen siirrolla ei ole vaikutusta vapaan rannan määrään, sillä osoitetut lomarakennuspaikat ovat joka tapauksessa irrallaan muista rakennuspaikoista. **Rakennuspaikat voidaan siirtää kiinteistöllä 24:86 esitetysti rakennusolosuhteet huomioiden**.

Lauttalampi

3.21 Kiinteistö 10-402-22-8

1. Kiinteistölle 22:8 osoitettua uutta lomarakennuspaikkaa esitetään siirrettäväksi noin 100 metriä idän suuntaan paremmasta rakennusmaasta johtuen.

Kaavan laatija:

1. Rakennuspaikkojen sijoittelussa otetaan huomioon kiinteistöjako, rakennuspaikan viihtyisyys, rakennettavuus, käyttö, maastonmuodot, vesistön ominaisuudet yms. tekijät. Ehdotetun rakennuspaikan siirto ei vaikuta vapaan rannan määrään, sillä rakennuspaikka on joka tapauksessa irrallaan muista rakennuspaikoista. **Rakennuspaikka voidaan siirtää kiinteistöllä 22:8 esitetysti rakennusolosuhteet huomioiden**.

Pieni Kakspuoloinen

3.22 Kiinteistö 10-409-66-1

1. Kiinteistölle 66:1 osoitettu loma-asuntoalue RA-6 esitetään muutettavaksi asuntoalueeksi A-1.

Kaavan laatija:

1. Kiinteistön 66:1 läheisyydessä sijaitsee ennestään vakituista asumista, joten haluttu muutos integroituu osaksi Pieni Kaksipuoloisen kylää. Kiinteistölle on haettu käyttötarkoituksen muutosta ja se on hyväksytty. **Kiinteistölle 66:1 osoitettu lomarakennuspaikka RA-6 muutetaan vakituisen asumisen rakennuspaikaksi A-1.**

3.23 Kiinteistö 10-409-66-17 ja 10-409-66-46

1. Kiinteistön 66:17 rantaan esitetään yleistä uimarantaa.
2. Kiinteistölle 66:17 toivotaan mahdollisuutta rakentaa kyläyhdistyksen grillikota 15 metrin etäisyydelle rannasta.
3. Kiinteistön 66:46 rantaan halutaan venevaja järvitoimikunnan kaislaleikkurille

Kaavan laatija:

1. Rantaosayleiskaavassa ei osoiteta yleistä uimarantaa yksityisen omistamalle maa-alueelle. Kyläyhdistys voi sopia asiasta maanomistajan kanssa tämän kaavatyön ulkopuolella.
2. Rantaosayleiskaavassa ei osoiteta kyläyhdistyksen käyttöön tulevan grillikodan rakentamispaikkaa yksityisen omistamalle maa-alueelle. Kyläyhdistys voi sopia asiasta maanomistajan kanssa tämän kaavatyön ulkopuolella. Grillikodan sijoittamisessa tulee noudattaa voimassa olevan rakennusjärjestyksen määräyksiä.
3. Kiinteistön 66:46 alue on osoitettu kaavassa vakituiseen asumisen merkinnällä A-1. Tälle alueelle voi maanomistajan suostumuksella sijoittaa venevajan voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaisesti.

3.24 Kiinteistö 10-409-66-42

1. Esitetään kiinteistöllä 66:42 sijaitsevan lomarakennuspaikan laajennusta Martintien taakse niin, että se mahdollistaisi tarkoituksenmukaisen rakentamisen myös toiselle puolelle tietä.
2. Esitetään uutta lomarakennuspaikkaa, joka sijoittuisi Sikokallion läheisyyteen
3. Esitetään uutta lomarakennuspaikkaa Pieni kaksipuoloisen eteläosaan itärannalle.

Kaavan laatija:

1. Olemassa olevan **lomarakennuspaikan rajausta kiinteistöllä 66:42 voidaan laajentaa esitetysti**. Aluerajauksen laajentaminen

mahdollistaa lomarakennuspaikan tarkoituksenmukaisen käytön myös Martintien toisella puolella.

2. Pieni Kaksipuoloisella mitoitus on 5 rakennuspaikkaa / kilometri (järven koko alle 10 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää rakennuspaikkaa kohden. Kiinteistö 66:42 muodostuu kantatilasta 863-402-66-7 yhdessä kiinteistöjen 66:1, 66:34, 66:36, 66:43 ja 66:46 kanssa. Kantatilalla on jäljellä kokonaisrakennusoikeutta – 1,495 yksikköä, joten se on jo ylirakennettu. Koska kiinteistöllä 66:42 on jo rakennettu vakituinen asunto sekä loma-asunto, uuteen lomarakennuspaikkaan vaadittaisiin rakennusoikeutta vähintään 1,000 mitoitusyksikköä. **Uusia lomarakennuspaikkoja kiinteistölle 66:42 ei voida osoittaa.**
3. Pieni Kaksipuoloisella mitoitus on 5 rakennuspaikkaa / kilometri (järven koko alle 10 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää rakennuspaikkaa kohden. Kiinteistö 66:42 muodostuu kantatilasta 863-402-66-7 yhdessä kiinteistöjen 66:1, 66:34, 66:36, 66:43 ja 66:46 kanssa. Kantatilalla on jäljellä kokonaisrakennusoikeutta – 1,495 yksikköä, joten se on jo ylirakennettu. Koska kiinteistöllä 66:42 on jo rakennettu vakituinen asunto sekä loma-asunto, uuteen lomarakennuspaikkaan vaadittaisiin rakennusoikeutta vähintään 1,000 mitoitusyksikköä. **Uusia lomarakennuspaikkoja kiinteistölle 66:42 ei voida osoittaa.**

3.25 Kiinteistö 10-409-66-42

1. Mitoitustaulukosta puuttuu olemassa oleva lomarakennus kiinteistön 66:42 osalta. Kiinteistöllä sijaitsee asuinrakennus sekä lomarakennus.

Kaavan laatija:

1. **Korjataan mitoitustaulukkoon kiinteistön 66:42 tiedot oikein.**

3.26 Kiinteistö 10-409-66-42 ja 10-409-66-46

1. Ensisijaisesti toivotaan uimapaikkaa Pieni Kaksipuoloisen eteläpäähän ja toisena vaihtoehtoa kiinteistöjen 66:42 ja 66:46 rajalle.

Kaavan laatija:

1. Rantaosayleiskaavassa ei osoiteta yleistä uimarantaa yksityisen omistamalle maa-alueelle. Kyläyhdistys voi sopia uimapaikan

sijoittamisesta maanomistajan kanssa tämän kaavatyön ulkopuolella.

Riihonjärvi

3.27 Kiinteistö 10-402-21-69, 10-409-39-62 ja 10-409-38-9

1. Kiinteistölle 21:69 tulisi osoittaa uusi lomarakennuspaikka, koska se on aina ollut alkuperäinen kantatila.
2. Kiinteistölle 39:62 toivotaan syytinkituvan rakennuspaikkaa kartalla Järvimäki -tekstin kohdalle.
3. Kiinteistölle 38:9 esitetään asuntoaluetta A-1, koska tulevaisuudessa on tarkoitus rakentaa kyseiselle kiinteistölle omakotitalo.

Kaavan laatija:

1. Kiinteistö 21:69 ei ole kantatila vaan tilaryhmän kantatila on kiinteistö 23:4, jonka nykyinen kiinteistötunnus on 10-402-23-120. Riihonjärvellä mitoitus on 7 rakennuspaikkaa / kilometri (järven koko yli 25 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää rakennuspaikkaa kohden. Kiinteistö 21:69 muodostuu kantatilasta 863-401-23-4 yhdessä kiinteistöjen 23:154, 23:177, 23:187, 39:15 ja 39:60 kanssa. Kantatilalla on jäljellä kokonaisrakennusoikeutta 3,839 mitoitusyksikköä. Uudet rakennuspaikat osoitetaan mitoitustaulukon mukaisessa rakennusoikeuden suuruusjärjestyksessä. Neljä uutta lomarakennuspaikkaa osoitetaan kiinteistölle 23:154. **Kiinteistölle 21:69 ei voida osoittaa uutta lomarakennuspaikkaa.**
2. Riihonjärvellä mitoitus on 7 rakennuspaikkaa / kilometri (järven koko yli 25 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää rakennuspaikkaa kohden. Kiinteistö 39:62 muodostuu kantatilasta 863-402-39-5 yhdessä kiinteistöjen 21:69, 39:7, 39:15, 39:58 ja 39:60 kanssa. Kantatilalla on jäljellä kokonaisrakennusoikeutta 0,744 mitoitusyksikköä. Koska kiinteistöllä 39:62 sijaitsee jo usean asunnon rakennuspaikka ja mitoituslaskelman mukaista rakennusoikeutta on jäljellä alle 1,000 mitoitusyksikköä, **ei uutta rakennuspaikkaa kiinteistölle 39:62 voida osoittaa.**
3. Kiinteistö 38:9 on mitoitusajankohtana 15.10.1969 ollut kantatila, josta on lohkottu määräala vuonna 2005 kiinteistöön 39:68. Kantatila sekä määräala ovat rakentamattomia, joten mitoitusperusteiden mukaisesti rakentamattomalle kantakiinteistölle voidaan osoittaa uusi lomarakennuspaikka mitoituksesta huolimatta, mikäli rantaviivan pituus on vähintään 40

metriä. Kiinteistön 38:9 rantaviivan pituus Riihonjärvellä on 64 metriä, joten sille **osoitetaan uusi lomarakennuspaikka.** Tämän kaavoitustyön yhteydessä **rakennuspaikkaa ei voida osoittaa vakituisen asumisen rakennuspaikaksi**, koska rakennuspaikalla ei ole suoritettu vakituiseen asumiseen tähtääviä toimenpiteitä. Kaavan vahvistumisen jälkeen kiinteistölle on mahdollista hakea tulevaisuudessa käyttötarkoituksen muuttamista, jossa todetaan mm. rakennuksen, tiestön ja jätevesikäsittelyn vaatimusten täyttyminen vakituisen asumisen käyttöön soveltuvaksi.

3.28 Kiinteistö 10-409-39-68

1. Kiinteistölle 39:68 osoitetut kolme uutta lomarakennuspaikkaa esitetään poistettavaksi ja kaavaluonnoksessa osoitettu erillisen rantasaunan rakennuspaikka halutaan muuttaa loma-asunnon rakennuspaikaksi.

Kaavan laatija:

1. Kiinteistöllä 39:68 sijaitsee asuinrakennus ja erillinen rantasauna. Kaavaluonnoksessa on osoitettu kiinteistölle mitoitustaulukon mukaisesti kolme uutta lomarakennuspaikkaa, jotka poistetaan kaavasta maanomistajan toiveesta. Kiinteistöllä 39:68 sijaitseva erillinen rantasaunan rakennuspaikka voidaan muuttaa lomarakennuspaikaksi. Kiinteistölle jää vielä käyttämätöntä rakennusoikeutta, joka todetaan kaavaselostukseen. **Kaavaluonnoksesta poistetaan kiinteistöltä 39:68 kolme uutta lomarakennuspaikkaa ja erillisen rantasaunan rakennuspaikka muutetaan loma-asunnon rakennuspaikaksi maanomistajan esityksen mukaisesti.**

Suolampi

3.29 Kiinteistö 10-402-22-35

1. Esitetään kahden lomarakennuspaikan siirtoa Iso Lahnalammelle, joista toinen sijoittuu olemassa olevan rantasaunan paikalle ja toinen rakennetun kiinteistön itäpuolelle. Suolammella jätetään kaavaluonnoksessa osoitettu keskimmäinen rakennuspaikka paikalleen.

Kaavan laatija:

1. Rakennuspaikkojen sijoittelu pyritään toteuttamaan ryhmiin riittävän pitkien vapaan rannan osuuksien muodostumiseksi. Ehdotettu rakennuspaikkojen siirto lisää vapaan rantaviivan osuutta Suolammella sekä pienentää järven rakentamisen

kokonaiskuormitusta. Iso Lahnalammelle siirrettävä toinen rakennuspaikka osoitetaan jo olemassa olevalle rakennuspaikalle, mikä vähentää ympäristön kuormitusta. Esitetty siirto lisää Iso Lahnalammen kokonaiskuormitusta yhden uuden lomarakennuspaikan verran. Rakennuspaikkojen siirtoa tukee rakennuspaikkojen rakennettavuus sekä saavutettavuus. **Rakennuspaikat voidaan siirtää kiinteistöllä 22:35 esitetysti huomioiden rakennusolosuhteet sekä olemassa oleva rakennuskanta.**

3.30 Kiinteistö 10-409-45-17

1. Kiinteistölle 45:17 osoitettu lomarakennuspaikka Hakojärveltä esitetään siirrettäväksi Suolammelle, täten Suolammelle tulisi kiinteistölle kaksi uutta lomarakennuspaikkaa. Paikkoja esitetään siirrettäväksi Suolammella kiinteistörajalta 24:420 pohjoiseen noin 50 metriä, koska kaavaluonnoksessa osoitetun uuden lomarakennuspaikan maaperä ei sovellu rakentamiseen.

Kaavan laatija:

Rakennuspaikkojen sijoittelussa otetaan huomioon kiinteistöjako, rakennuspaikan rakennettavuus, maastonmuodot, vesistön ominaisuudet yms. tekijät. Ehdotetun rakennuspaikan siirto ei vaikuta vapaan rannan määrään, sillä rakennuspaikka olisi sijoittumassa joka tapauksessa erilleen muista rakennuspaikoista. Toisen rakennuspaikan siirto kiinteistön sisällä Hakojärveltä Suolammelle muodostaa kahden lomarakennuspaikan kokonaisuuden. **Rakennuspaikat voidaan siirtää kiinteistöllä 45:17 esitetysti huomioiden rakennusolosuhteet**.

3.31 Kiinteistö 10-409-102-41

1. Nyt suunniteltu rakennuspaikka on pehmeää suota ja vedenpinta on keväisin korkealla. Esitetään rakennuspaikkaa siirrettäväksi Suolammen läntiselle puolelle, koska siinä maaperä on kovaa soramaata, jonka kivi- ja hiekka-aines sopii kantavaksi pohjaksi, vaikka minkä moiselle rakennukselle.

Kaavan laatija:

1. Rakennuspaikkojen sijoittelussa otetaan huomioon kiinteistöjako, rakennuspaikan viihtyisyys, rakennettavuus, käyttö, maastonmuodot, vesistön ominaisuudet yms. tekijät. Ehdotetun rakennuspaikan siirto ei vaikuta vapaan rannan määrään, sillä rakennuspaikka on joka tapauksessa irrallaan muista. **Rakennuspaikka voidaan siirtää kiinteistön 102:41 sisällä esitetysti huomioiden rakennusolosuhteet**.

Vähä Lauttalampi

3.32 Kiinteistö 10-409-26-177

1. Kiinteistölle 26:177 on suunniteltu rakentamista yli 100 metrin päähän rannasta. Onko tätä tarpeen ottaa huomioon kaavassa.

Kaavan laatija:

1. M-1 alueelle saa sijoittaa haja-asutusluonteista rakentamista maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen rantavyöhykkeen ulkopuolelle. Alavudella rantaosayleiskaava-alueilla rakentaminen on sallittu yli 100 metrin etäisyydelle rannasta.

Yläinen Mustalampi (osa)

3.33 Kiinteistö 10-409-48-50

1. Toivotaan kiinteistölle 48:50 rantasaunan rakennuspaikkaa.

Kaavan laatija:

1. Yläinen Mustalammella mitoitus on 5 rakennuspaikkaa / kilometri (järven koko alle 10 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää rakennuspaikkaa kohden. Kiinteistö 48:50 muodostuu kantatilasta 863-402-48-22 yhdessä kiinteistöjen 48:47, 48:48 ja 48:49 kanssa. Kantatilan kokonaisrakennusoikeus on -1,209, joten se on jo ylirakennettu. Uuteen lomarakennuspaikkaan rakentamattoman kiinteistön osalta vaadittaisiin kokonaisrakennusoikeutta kantatilalla vähintään 0,500. **Uutta lomarakennuspaikkaa ei voida osoittaa kiinteistölle 48:50.**

3.34 Kiinteistö 10-409-48-61

1. On rakentamaton kiinteistö, joten täytyisi tulla kaksi uutta rakennuspaikkaa.

Kaavan laatija:

1. Kiinteistölle 48:61 on suoritettu tarkastuskäynti, jossa on todettu, että kiinteistöllä sijaitsee lomarakennus sekä saunarakennus.

Yläinen Mustalammella mitoitus on 5 rakennuspaikkaa / kilometri (järven koko alle 10 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää rakennuspaikkaa kohden. Kiinteistö 48:61 muodostuu kantatilasta 863-402-48-32 yhdessä kiinteistön 48:54 kanssa. Kantatilalla on kokonaisrakennusoikeutta jäljellä 1,573 yksikköä, joten se riittää yhteen rakennetun kiinteistön uuteen lomarakennuspaikkaan sekä yhteen uuteen rakentamattoman kiinteistön lomarakennuspaikkaan tässä kantatilaryhmässä. **Kiinteistölle 48:61 voidaan osoittaa yksi uusi lomarakennuspaikka.**

Kaavan laatijan vastine

ALAVUDEN RANTAOSAYLEISKAAVAN 5. OSA / TÖYSÄN ALUEEN JÄRVET / OSA-ALUE 3

Iso Liesjärvi

2.4 Kiinteistö 10-409-55-31

Esitän ehdotettua kaavaa muutettavaksi niin, että kiinteistölle 10-409-55-31 osoitetaan uusi lomarakennuspaikka.
Perustelut:
Kaavan laatijan kaavaluonnoksesta annettuun palautteeseen esittämän vastineen mukaan uutta lomarakennuspaikkaa ei voida osoittaa aikoinaan kantatilan 863-402-55-8 jaossa erikseen rantarakennus-paikaksi lohkotulle rakentamattomalle rantakiinteistölle 55:31, koska em. kantatilalle kaavoituksen yhteydessä lasketusta rakennusoikeudesta jää puuttumaan 0,052 mitoitusyksikköä.

Kehotan kohteliaimmin tarkistamaan kantatilan 863-402-55-8 rakennusoikeuden mitoituksen perusteet vielä uudelleen, etenkin kantatilasta muodostetun kiinteistön 55:40 osalta.

Kaavaluonnoksen kantatilamitoitustaulukossa kiinteistön 55:40 355 metrin mittaisesta rantaviivasta 233 metriä, eli koko Kangasniemen puoleinen osa on luokiteltu luokkaan "Muotolk. niemet, saaret, kannakset / 100-150 m" antaen muotokertoimen 0,75, mikä pienentää kantatilalle laskettua kokonaismitoitusta. Näkemykseni mukaan tämä luokittelu ei vastaa todellista tilannetta ja on näin ollen virheellinen. Nyt käytetty virheellinen luokittelu johtaa edelleen virheelliseen lopputulokseen ja päätelmiin kantatilan jäljellä olevan rakennusoikeuden laskennassa ja sen myötä uuden lomarakennus-paikan virheelliseen epäämiseen kaavoituksessa kiinteistön 55:31 osalta. Rantaosayleiskaavan laadinnan yleinen tavoite rakennusoikeuden osoittamisesta kiinteistökohtaisesti maanomistajille oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti ei nyt toteudu tältä osin.

Maanmittauslaitoksen kartalta mitattuna valtaosa jyrkästi levenevästä niemestä on kiinteistön 55:40 kohdalla leveydeltään selvästi yli 150 metriä. Lisäksi lienee jossain määrin tulkinnanvaraista missä kohtaa niemi loppuu ja suoraan järven selälle avautuva Rantalanhiekan lahden pohja alkaa. Vapaata vesialuetta on kohteen edessä yli 150 metriä koko rantaviivan matkalta. Ymmärtääkseni muotokertoimen tulisi kaavoituksessa käytettyjen mitoitusperusteiden mukaisesti olla näille kohdille asettuvan rantaviivan osalta 0,75:n sijaan 1, jolloin kantatilan 863-402-55-8 jäljellä oleva kokonaisrakennusoikeus nousee vastaavasti. Kantatilan jäljellä oleva kokonaisrakennusoikeus nousee näin yli arvon 1, joka oikeuttaa kahteen uuteen rakentamattoman kiinteistön lomarakennuspaikkaan.

Tämä mahdollistaa uuden
lomarakennuspaikan osoittamisen rakentamattoman kiinteistön 55:40 lisäksi myös rakentamattomalle kiinteistölle 55:31.

2.4.1 Kaavan laatija

Iso Liesjärvellä mitoitus on 7 rakennuspaikkaa/kilometri (järven koko yli 25 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää rakennuspaikkaa kohden.

Kiinteistö 55:31 muodostuu kantatilasta 863-402-55-8 yhdessä kiinteistöjen 55:30 ja 55:40 kanssa. Kantatilalla on rantaviivaa yhteensä 575 metriä. Kiinteistöllä 55:30 sijaitsee lomarakennus ja kiinteistöt 55:31 ja 55:40 ovat rakentamattomia.

Kantatilan rantaviivan muotokertoimien tulkinnan sekä kiinteistöjen rantaviivan pituuden tarkastuksen perusteella voidaan todeta, että kiinteistöllä 55:30 on rakennusoikeutta jäljellä – 0,843 mitoitusyksikköä, kiinteistöllä 55:31 0,481 mitoitusyksikköä ja kiinteistöllä 55:40 1,691 mitoitusyksikköä. Kantatilalla 836-402-55-8 on siis rakennusoikeutta jäljellä 1,329 mitoitusyksikköä. Tämä riittää mitoitusohjeen mukaisesti kahteen uuteen rakentamattoman kiinteistön lomarakennuspaikkaan.

Kiinteistölle 55:31 voidaan osoittaa uusi lomarakennuspaikka.

Kaavan laatijan vastine

ALAVUDEN RANTAOSAYLEISKAAVAN 5. OSA / TÖYSÄN ALUEEN JÄRVET / OSA-ALUE 3

Nähtävilläoloaika 18.9-18.10.2024 (ehdotus)

1 Lausunnot

1.1 Telia Finland Oyj

1.1.1 Lausunto

Telialla ei ole lausuttavaa rantaosayleiskaavasta.

1.1.2 Kaavan laatijan vastine

Merkitään tiedoksi.

1.2 Seinäjoen museot

1.2.1 Lausunto

Arkeologinen kulttuuriperintö

Töysän järvien rantaosayleiskaavaa varten on teetetty arkeologinen inventointi vuonna 2018, ja vuonna 2024 inventointia on täydennetty osa-alueilla 2 ja 3 kaava-alueiden tarkennuttua. Arkeologisen inventoinnin on laatinut Mikroliitti Oy. Inventointiraportti on kaava-aineiston liitteenä. Museo on vienyt raportin kohdetiedot muinaisjäännösrekisteriin (https://www. kyppi. fi). Inventoinneissa todetut kiinteät muinaisjäännökset on osoitettu kaavakartoilla sm-merkinnällä ja kohdenumerolla, sekä asianmukaisella suunnittelumääräyksellä. Kangaslammen (kaavakartta 129) koillispuolella oleva täydennysinventoinnin kohde 14 Tontti on inventointiraportissa mahdollinen muinaisjäännös, mutta maaston voimakkaan muokkaamisen (pellonraivaus) ja inventointihavaintojen perusteella museo pitää kohdetta tuhoutuneena muinaisjäännöksenä. Kohteen lajiksi on muutettu muinaisjäännösrekisterissä poistettu kiinteä muinaisjäännös (ei rauhoitettu). Kohdetta ei ote merkitty kaavaehdotukseen, mutta kohde mainitaan kaavaselostuksessa (s. 28).

Kohteen 14 Tontti osalta kaavaehdotukseen ei tarvitse tehdä muutoksia.

Museon kaavaluonnoksista antamassa lausunnossa (dnro. SM 76/2024, 28. 6. 2024) esittämät kommentit on huomioitu, ja kaavaehdotuksiin on lisätty kivikautisten asuinpaikkojen aluerajaukset. Museo katsoo, että arkeologinen kulttuuriperintö ja sen säilyminen on otettu kaavasuunnittelussa hyvin huomioon. Museolla ei ole kaavaehdotuksesta huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Kaavaehdotuksen nähtäville tulon jälkeen on hyväksytty Etelä-Pohjanmaan uusi maakuntakaava (2050) 16. 9. 2024, jonka myötä kulttuuriympäristön arvoalueiden merkinnät ovat muuttuneet. Kulttuuriympäristön tai maiseman

vaalimisen kannalta tärkeä alue Tuurin ja Töysänjoen kulttuurimaisema, joka kattoi ennen Riihonjärven, Iso Vuorijärven ja Vähä Vuorijäryen rantoja, on muuttunut maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi Töysänjoen kulttuurimaisema. Muutoksessa maisema-alueen rajaus on muuttunut. Tämä muutos karttamerkintöineen ja suunnittelumääräyksineen on huomioitu kaavaehdotuksen aineistossa.

Luonnosvaiheen jälkeen uusia rakennuspaikkoja on poistettu Riihonjärveltä, Hakojärveltä, Iso Lahnalammelta ja Iso Vuorijärveltä. Lisäksi joidenkin rakennuspaikkojen sijaintia ja laajuutta on tarkastettu ja siirretty kaksi rakennuspaikkaa Suolammelta Iso Lahnalammelle. Kaavaselostuksen mukaan rakennuspaikat on osoitettu kiinteistöjäkö huomioiden rakentamisen, käytön, luontoarvojen, maiseman ja maaston kannalta suotuisimpiin paikkoihin niin, että vapaan rannan muodostuminen on huomioitu kiinteistö- / aluekohtaisesti. Kaavaehdotuksessa suunnittelualueelle muodostuu 97 uutta lomarakennuspaikkaa, mikä kaavoittajan mukaan kaava-alueen kokonaisrantaviivaan nähden on vähän. Eniten uusia rakennuspaikkoja osoitetaan Hakojärvelle (17 kpl), Iso Liesjärvelle (15 kpl), Lauttalammelle (12 kpl) ja Riihonjärvelle (8 kpl). Alueella on 30 vakituisen asumisen alueen rakennuspaikkaa, eikä uusia vakituisen asumisen rakennuspaikkoja ole kaavassa osoitettu. Kaavaselostuksen mukaan Alavuden kaupunki valvoo rakennuslupien kautta alueen rakennusten ja ympäristörakentamisen sopeutumista alueen yleisilmeeseen ja ympäröivään maisemaan.

Swecon vuonna 2018 laatimaa maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön selvitystä on tarkistettu vuonna 2024. Kaavaselostuksen kohdassa 6. 5.4 maisemaa ja rakennettua kulttuuriperintöä koskevina suojelumerkintöinä on esitetty seuraavat:

Maakunnallisesti arvokas maisema-alue (ma). Kaavamääräyksen mukaan:

"Mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten on sopeuduttava kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin. Alueelle ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka vähentävät kulttuurimaiseman ja historian kannalta merkittävän aluekokonaisuuden arvoa. Peltoalueiden säilyminen avoimina ja viljelyskäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää."

Tätä suunnittelumääräystä voi pitää uuteen maakuntakaavaan (2050) pohjautuvana. Tosin maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan myös uusien rakennuspaikkojen sijoittamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, minkä voi lisätä kaavamääräystekstiin.

Rantaosayleiskaavassa on sr-kaavamerkinnällä osoitettu säilytettäväksi rakennukseksi Hakojärven rannalla kohde 3. 3. Hakojärvi. Kaavaselostuksen mukaan merkintä koskee päärakennusta ja pihapiiriä. Kaavamääräyksen mukaan

"*Merkinnällä on osoitettu rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti paikattisesti arvokkaat rakennukset. Korjaus- tai muutostöissä tulee säilyttää pihapiiriin rajoittuvien rakennusten tai niiden osien ulkoasun ominaispiirteet sekä käyttää alkuperäisiä tai vastaavia materiaaleja. Täydennysrakentamisen tulee sopeutua mittakaavaltaan ja materiaaliltaan olemassa olevaan rakennuskantaan. Kohdetta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto. Rakennusten purkamiseen tulee hakea tupa (MRL § 127)."*

Kaavamerkinnällä huomionarvoiseksi rakennukseksi (s/nro) on osoitettu *"kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja/tai maisemakuvan kannalta*

huomion arvoiset rakennukset, jotka tulee pyrkiä säilyttämään. Rakennuksissa tehtäviin muutoksiin on haettava lupa."

Kaavassa on osoitettu s-kaavamerkinnällä seuraavat kohteet:

3. 2. Kallioniemi Hakojärven rannalla. Kaavaselostuksen mukaan merkintä koskee päärakennusta, luhtia ja tallia.

3. 5. Lanttola Lauttalammen rannalla. Kaavaselostuksen mukaan merkintä koskee päärakennusta sekä vilja- ja makuuaittaa.

3. 6. Mäkiranta Iso Liesjärven rannalla. Kaavaselostuksen mukaan merkintä koskee päärakennusta ja pihapiiriä.

3. 7. Leinonen Pieni Kaksipuoloisen rannalla. Kaavaselostuksen mukaan merkintä koskee päärakennusta ja pihapiiriä.

Riihonjärven kaavakartassa ja -määräyksissä on esitetty maisemallisesti arvokasta peltoaluetta MA-kaavamerkinnällä. Tätä merkintää ei ole huomioitu osa-alueen 3. kaavaselostuksessa. Muilta osin museo toteaa rakennettua kulttuuriympäristöä ja maisemaa koskevien rantaosayleiskaavamerkintöjen ja -määräysten olevan riittäviä. Museon luonnosvaiheen lausunto on huomioitu ja kaava-aineistoa on ehdotusvaiheessa täydennetty museon esittämien muutosehdotusten mukaisesti.

1.2.2 Kaavan laatijan vastine

Arkeologinen inventointi

Merkitään tiedoksi.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Kaavamääräyksissä määrätään, että rakennusten tulee sopeutua luonnonmaisemaan ja ympäröivään perinteiseen kulttuurimaisemaan, **määräystä ei muuteta**. **Tarkennetaan kaavaselostusta MA-merkinnän osalta.**

1.3 Koillis-Satakunnan sähkö Oy

1.3.1 Lausunto

Ei lausuttavaa.

1.3.2 Kaavan laatijan vastine

Merkitään tiedoksi.

1.4 Etelä-Pohjanmaan ELY-Keskus

1.4.1 Lausunto

Koska yleiset periaatteet mitoituksesta ovat samat kuin aiemmissa vaiheissa, ei ole tarvetta antaa lausuntoa.

1.4.2 Kaavan laatijan vastine

Merkitään tiedoksi.

1.5 Suomenselän luonnonystävät ry

1.5.1 Lausunto

Luontokartoituksesta:

Positiivista on, että kartoitus on tehty. Se on tuonut esille uutta tietoa kaavoituskohteesta. Kohteena oli 24 pientä lampea tai järveä. Maastotyöt tehtiin kahdessa osassa, 6.–9.5.2020 ja 21.–25.5.2020. Yhteensä maastotyöpäiviä kertyi 9, mikä tekee noin 2,7 järveä /työpäivä. Aika yhtä järveä kohti on jäänyt vähäiseksi. Maastopäivinä on tehty nämä kaikki: luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys, pesimälinnustoselvitys, liito-oravaselvitys ja viitasammakkoselvitys. Siksi kartoitustietoja on pidettävä tietyin osin vain viitteellisenä.

Kasvillisuus on haasteellista kartoittaa toukokuussa. Tällöin voi varmuudella havainnoida vain sammalia ja varhain kukkivia kevätkasveja. Talven aikana kuolleita kasveja ja tavallisia puulajeja saattaa myös voida tunnistaa, mutta monet huomiota vaativat lajit eivät ole vielä nousseet nähtäväksi. Esimerkiksi rauhoitettu valkolehdokki jää vaille huomiota, vaikka niillä on lain suoja ja niitä voi esiintyä kaavoitusalalla.

Iso Lahnalammen koillisrannalla sijaitsevat vaarantuneen pohjanpussisammalen ja silmälläpidettävän vuoripussisammalen kasvupaikat. Luontokartoitus toteaa, että kyseessä on uhanalaisen, vaarantuneen lajin kasvupaikka ja siten kansallisesti arvokas kohde ja että kohde suositellaan jätettäväksi kasvupaikan maaperää, puustoisuutta ja kosteusoloja muuttavan rakentamisen ulkopuolelle. Tuolla kohdalla sijaitsee myös kapea, luonnontilainen noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on vesilain mukaan kielletty. Kaavaan pitää lisätä tuolle kohdin luo-merkintä ja pohtia, vaarantaako lähelle osoitettu rakennusoikeus lain suojaaman paikan luonnontilaa vai pitäisikö merkintä poistaa / siirtää muualle.

Liito-orava kuuluu luontodirektiivin liitteen IV (a) tiukasti suojelemiin lajeihin, jonka lisääntymis- ja levähdysaluetta ei saa hävittää eikä heikentää. Aiemmat tiedot lajin esiintymisestä tällä kaavoitusalalla rajoittuivat yhteen havaintoon. Luontokartoitus on tuonut tietoon kahdeksan uutta liito-oravan lisääntymispaikkaa, mikä on positiivista.

Rantojen liito-oravakohteet on luontokartoituksessa rajattu huomioiden myös liito-oravan kulkuyhteyksiä. Kulkuyhteyksien huomioiminen on tärkeää, sillä kartoituksen rajaukset ovat kooltaan pieniä, yleensä vain muutamia aareja, mikä ei tietenkään riitä takaamaan reviirin säilymistä.

Kohteet on merkitty kaavaan luo-2-merkinnällä ja jätetty vaille rakennusmerkintöjä paitsi Iso Liesjärven länsirannalla, missä rakennusoikeutta on osoitettu osin luo-2-merkinnän päälle. Rakentaminen toteutuessaan voi heikentää reviirin laatua. Lauttalammen pohjoispuolella aivan luo-2-alueen viereen on osoitettu rakennusoikeutta. Tässä kohteessa reviiriä rajaa pohjoispuolella avohakkuu, mikä on jo kaventanut Lauttalammen liito-oravien selviytymismahdollisuuksia. Rakentaminen reviirin eteläpuolelle voi olla riski reviirin säilymiselle.

Jos nämä rakennuskohteet jätetään kaavaan, tulee kaavassa osoittaa rakentamiselle velvoite huomioida liito-oravat, niiden pesäpuut, ruokailupuut, kulkuyhteydet ja turvallisuus.

Lepakot ovat liito-oravan tavoin luontodirektiivin liitteen IV (a) tiukasti suojelema laji, jonka lisääntymis- ja levähdysaluetta ei saa hävittää eikä heikentää. Luontokartoituksen lepakkoselvitys on puutteellinen. Maastokartoitusta ei tehty

lainkaan, eikä se olisi toukokuulla onnistunutkaan. Kartoitusalan ison koon takia lepakkodetektoria ei ollut käytetty. Rannat kuitenkin ovat usein lepakoiden elinalueita, kun ne etsivät ravintoa veden päällä lentäen, ja siksi olisi ollut hyvä tarkastella lepakoiden tilannetta paremmin. Aiempia havaintoja lepakoista ei ollut, mutta on epäuskottavaa, ettei kaavoitettavalla alueella olisi lainkaan lepakoita.

Viitasammakkokartoitus on tehty väärin. Viitasammakot pitää kartoittaa sellaisena aikoina, jolloin ne voi havaita. Ne voi helposti havaita kuunnellen, kun 1) sää on sopiva, 2) eletään toukokuun alkupuolta ja 3) vuorokauden aika on oikea, eli auringon laskun jälkeen iltaisin ja yöllä.

Viitasammakoita on lähes mahdotonta havaita aamun varhaisina hetkinä auringon noustua, koska viitasammakot ovat tuolloin vaiti. Luontokartoituksen viitasammakkokartoitukset on tehty pääsääntöisesti varhain aamulla, yhtä aikaa pesimälinnustoselvityksen kanssa. Sen takia kartoituksissa ei ollut tehty yhtään ainoaa viitasammakkohavaintoa. On täysin epäuskottavaa, ettei yhdelläkään lammella ja pikkujärvellä olisi ollut viitasammakon lisääntymis- ja levähdysaluetta. Esim. Riihonjärven lähellä olevalla Likolammella on viitasammakoita. Se, että havaintoa ei ole tehty Riihonjärvellä johtunee ainoastaan siitä, ettei kukaan ole tullut kuunnelleeksi siellä lajia silloin, kun sen olisi voinut kuulla.

Olemme jo aiempien Töysän järvien järviosayleiskaavoitusten kohdalla maininneet puutteellisista viitasammakkokartoituksista, mutta asiaa ei ole tässäkään kaavoituksessa korjattu. Kyse ei siten ole kaavoittajan tiedon puutteesta. Jos kartoitus on virheellinen, tulee asiassa eteen ongelmia laillisuuden ja maanomistajan oikeusturvan kanssa.

Viitasammakko on luontodirektiivin liitteen IV (a) tiukasti suojeltu laji, jonka lisääntymis- ja levähdysalueita ei saa heikentää eikä hävittää. Jos viitasammakkorantaan kaavoitetaan rakennusoikeutta, halutaan rakentamisvaiheessa ranta yleensä ruopata. Ruoppaus hävittäisi kutualueen ja olisi luonnonsuojelulain ja luontodirektiivin säädösten vastaista. Kun rantaan kaavoitetaan rakennusoikeutta, pitää maanomistajan voida saada luottaa siihen, että rakentaminen on oikeasti ja ilman laillisuusongelmia mahdollista.

Muut eläimet (majavaa lukuun ottamatta) ovat käytännössä jääneet kartoituksen ulkopuolelle. Vajaiden lähtötietojen varassa ja karttatarkasteluna tehty asiantuntija-arvio ei ole luotettava tapa arvioida lajien esiintymistä. Huomion arvoisia olisivat olleet esim. luontodirektiivin liitteen IV (a) tiukasti suojelemat hyönteislajit, jotka ovat täysin mahdollisia näillä lammilla. Töysän ja Alavuden alueelta on tehty havaintoja esim. lummelampikorennosta. Myös sirolampikorento ja jättisukeltaja ovat täysin mahdollisia lajeja näissä vesistöissä. Lampikorennot pitää kartoittaa kesäkuun puolivälin ja heinäkuun puolivälin välisenä aikana päivisin noin klo 12–16, mutta tämän kartoituksen kaikki maastopäivät tehtiin toukokuussa, jolloin korennot olivat toukkina lampien pohjassa.

Esitämme, että luontokartoitusta täydennetään

- toukokuun alun myöhäisinä iltoina ja öinä, jolloin voidaan kartoittaa viitasammakkokohteet ja
- heinäkuulla, jolloin voidaan kartoittaa direktiivisudenkorennot ja valkolehdokit sekä muut mahdolliset rauhoitetut tai muutoin huomionarvoiset lajit

Linnusto on kartoitettu havainnointiohjeiden mukaisesti. Kartoittaja oli perehtynyt myös BirdLifen ja Suomenselän lintutieteellisen yhdistyksen

julkaisuihin, missä esim. Riihonjärvi mainitaan MAALI-alueena. Lintutietoja olisi voinut täydentää hankkimalla tietoa tiira - havaintojärjestelmästä.

Poimintoja lintujen huomioimisesta:

1. Hakojärvi

Linnustoselvitys paljastaa Hakojärvellä olevan ison, 50 paria käsittävän naurulokkikolonian. Uhanalainen naurulokki on hyvän lintujärven merkki. Naurulokkikolonia parantaa järvellä pesivien muiden vesilintujen pesintöjen onnistumista. Iso naurulokkikolonia pystyy tehokkaasti havaitsemaan petoja ja puolustamaan pesiään, ja tämän yhteispuolustuksen vuoksi monet muut rannan linnut hakeutuvat pesimään naurulokkikoloniaan ja sen liepeille.

Kartoituksessa lokkiluoto rajattiin linnustollisesti arvokkaaksi kohteeksi (li-2), uhanalaisen (VU) lajin pesimäalueeksi ja paikallisesti arvokkaaksi kohteeksi. Kartoitus suositteli, että kaavoituksessa huolehditaan pesimärauhan säilymisestä.

Pesimäluoto on huomioitu kaavassa siten, ettei sen vieraan ole merkitty uutta rakentamisoikeutta (yksi on ennestään). Lähialueelle, muutaman sadan metrin (200–300 m) päähän on kyllä merkitty rakennusoikeutta peräti viidelle huville. Katsomme, että huvila- asutus tällä etäisyydellä ei todennäköisesti haittaa naurulokkien pesintöjä, mikäli pesintäaikana ihmisiä ei rantaudu luodolle. Pyydämme lisäämään kaavaan maininnan pesimäaikaisesta maihinnousukiellosta tuossa kohteessa.

2. Riihonjärvi

Riihonjärvi on maakunnallisesti tärkeä lintualue, MAALI-alue. Tämä tulee esille myös kartoittajan pesimälintukartoitusten tuloksista. Kartoitus paljasti järveltä kartoituskesänä 15 huomionarvoista pesivää lintulajia, esim. erittäin uhanalainen nokikana (8 paria), vaarantunut haapana (2 paria), naurulokki (30 paria) ja pajusirkku (3 paria) ja silmällä pidettävä härkälintu (4 paria), kuovi (1 pari), punavarpunen (1 pari) ruokokerttunen (4 paria).

Suomenselän maakunnallisesti arvokkaat lintualueet -raportti paljastaa lisää järvellä yleisesti tavattavaa pesivää lajistoa (esim. erittäin uhanalainen mustakurkku-uikku, ja silmällä pidettävä silkkiuikku ja elinvoimainen ruskosuohaukka),

Riihonjärvi on tärkeä pesimälinnuille, mutta se on myös tärkeä muuttolintujen levähdysalue. Siellä on tehty keväisin havaintoja mm. seuraavista: punasotka (äärimmäisen uhanalainen), tukkasotka (erittäin uhanalainen), tundrametsähanhi (erittäin uhanalainen), taigametsähanhi (vaarantunut), piekana (erittäin uhanalainen), heinätavi (vaarantunut), selkälokki (erittäin uhanalainen), lapasorsa, uivelo, harmaasorsa, laulujoutsen. Syksyisin alueella nähdään runsaasti pääskyjä (kaikki ovat uhanalaisia), sinisuohaukkoja (vaarantunut), alleja (silmälläpidettävä). Harvinaisuutena saattaa läntisen rannan kosteikolla nähdä muuttoaikoina sitruunavästäräkin (erittäin uhanalainen).

Järven ja sen rantavyöhykkeen ohella myös järven ympärillä levittäytyvät pellot toimivat lajien pesimä- ja kokoontumispaikkoina. Järven läheisellä peltoalueella on nähty harvinainen muuttohaukka (vaarantunut) ja arosuohaukka (erittäin uhanalainen) lähes joka vuosi. Kaiken kaikkiaan järvellä ja sen lähialueella voi tavata pesimäaikana aiemmin mainittujen lisäksi tuulihaukkoja, peltopyitä, sarvipöllöjä, suopöllöjä, satakieliä.

Mainitaan vielä, että järven itäpuolisessa metsässä on huuhkajan reviiri ja että järvellä on tuore havainto saukkopoikueesta. Järven lähialueella, Likolammella on viitasammakoiden lisääntymisalue.

Luontohavainnot osoittavat kiistatta Riihonjärven olevan hyvä lintujärvi pesiville lajeille ja muuttoaikoina muuttolinnuille ja paikallisille lajeille. Siksi luontokartoitus suosittelee, että **maakunnallisesti tärkeä lintualue suositellaan huomioitavan kaavassa niin, että MAALI-rajauksen sisällä rakentamattomat rannat säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina.**

Kaavoittaja on ohittanut suosituksen. MAALI-rajausalueelle on merkitty yhteensä 8 uutta rakennuspaikka.

MAALI-rajaus on merkitty kaavaan li-1-merkinnällä. Rajaus kiertää koko järven ympäri. Merkintä li-1 määrää suunnittelua varmistamaan, että ”*maankäyttö ei vaaranna alueen linnuston elinoloja” ja että ”rantojen luhta- ja suoalueet tulee pitää kasvillisuudeltaan mahdollisimman luonnontilaisena*”. Tämä määräys on paikallaan. Kaavamääräys kuitenkin ristiriitaisesti avaa mahdollisuuden uusien rakennuspaikkojen syntymisen, kunhan rakentamisessa huomioidaan ”*pesimärauhan säilyminen linnuston kannalta tärkeimmillä rakentamattomien lahtien luhta- ja rantasuoalueilla*”. Mitä tämä tarkoittaa? Miten asia käytännössä toteutuu? Miten määritellään ”linnuston kannalta tärkeimmät rakentamattomien lahtien luhta- ja rantasuot”?

Esim. läntisen rannan neljä uutta rakennuspaikkaa sijaitsevat juuri linnuston kannalta keskeisen tärkeällä ruovikkorannalla. Siellä on pesivää lajistoa ja muuttoaikana muuttavia lajeja, mm. kahlaajia. Muuttavat hanhet levähtävät länsirannalla ja järven pohjoisosassa, minne on myös osoitettu rakennusoikeutta. Siellä on pajukkoa ja rantaniittyä. Tulva nousee keväisin niitylle luoden siitä linnuille merkittävän ruokailu ja levähdys/suojapaikan. Pajut keräävät hyönteisiä ja hyönteiset keräävät ensimmäiset hyönteissyöjät, esim. kevään ensimmäiset pääskyt (kaikki uhanalaisia) ja keltavästäräkkejä.

Osa Riihonjärvestä kuuluu lainvoimaiseen Tuurin ympäristön yleiskaavaan. Sen sallimana rantaan MAALI-rajauksen tuntumaan tai sisään on jo rakennettu 10 erilaista rakennusta (3 asuntoa ja 7 huvilaa tai rantasaunaa). Tälle alueelle merkityt kolme uutta rakennuspaikkaa sijoittuvat nekin MAALI-rajauksen alueelle.

Aiemmin rantakaavoittamattomalle alueelle on merkitty 5 uutta rakennuspaikkaa, ja ne kaikki sijaitsevat MAALI-rajauksen alueella. Rantojen ruovikot ovat pesimälinnuston kannalta keskeisen tärkeitä. Jos kohteeseen rakentuu huvila, rantaan tulee ruoppauksia ja vähintäänkin niittoja, jotka pirstovat yhtenäisen ruovikon heikentäen pesimärauhaa.

Riihonjärvellä on jo ihmistoimin heikennetty järven luontoarvoja käsittelemällä rantoja. Esimerkiksi järven eteläpäätä on ruopattu, jolloin alueelta on poistettu rantakasvit ja pajukot. Lintujen ja muiden lajien (viitasammakko, lummelampikorento?) elintila katoaa juuri näin, palanen kerrallaan. Huonoa kehitystä voi ja pitää estää kaavoituksella.

Suomenselän Luonnonystävät ry vaatii, että **Riihonjärven rannan uudet rakennuspaikat poistetaan kaavasta.**

Tämä ehdolla oleva kaava toteutuessaan kaventaisi Riihonjärven arvoa lintujärvenä. Se olisi toimenpide, joka osaltaan heikentäisi maamme luonnon monimuotoisuutta ja olisi kaupungin tavoitteiden ja alueidenkäyttötavoitteiden vastaista. Kaava ei saa olla ristiriidassa muun lainsäädännön kanssa. Kartoituksen täydentäminen ja kartoitustietojen huomioiminen kaavoituksessa toteuttaa kaupungin tavoitteen, jonka mukaan kaavoituksen tulee turvata

ympäristöarvot osoittamalla rakentaminen niin, että ympäristö- ja luontoarvot eivät vaarannu sekä valtakunnallisen alueidenkäyttötavoitteen elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristön säilyttämisestä.

1.5.2 Kaavan laatijan vastine

1.5.2.1 Luontoselvityksestä

Kaavan luonnosvaiheessa Suomenselän luonnonystävät eivät jättäneet mielipidettä Alavuden 5. rantaosayleiskaavasta.

Suomenselän luonnonystävät jättivät muistutuksen lähes samanaikaisesti edenneestä Alavuden 4. rantaosayleiskaavaehdotuksesta. Alavuden 4. rantaosayleiskaavasta Suomenselän luonnonystävät jättivät mielipiteeen myös kaavan luonnosvaiheessa, missä todettiin, ettei erityistä lausuttavaa ole. ELY-keskus on todennut molempien rantaosayleiskaavojen osalta selvitykset hyvin laadituiksi, eikä ole esittänyt lisäselvitystarpeita kaavojen laadinnan aikana.

1.5.2.2 Kasvillisuus

Luontoselvityksessä mainitut Iso Lahnalammen koillispuolelle sijoittuvat luontokohteet (pohjanpussisammal ja vuoripussisammal sekä noro) sijaitsevat Holkonkyläntien toisella puolella, eli kaava-alueen ulkopuolella. Välissä menevän tien vuoksi luontokohteilla ja uudella rakennuspaikalla ei ole välitöntä yhteyttä toisiinsa minkä lisäksi rakennuspaikka sijaitsee maastossa alempana, joten sillä ei ole vaikutusta esimerkiksi kasvillisuus- tai luontotyyppikohteen vesitasapainoon. Holkonkyläntie sammalkohteen eteläreunalla muodostaa nykytilassa puustottoman aukon, eikä rakentaminen tien eteläpuolella merkittävästi muuta sammalten kasvupaikan valaistusolosuhteita nykyiseen nähden. Rakentamisella ei näin ollen arvioida olevan vaikutusta luontoarvojen säilymiseen. Kaava-aluetta ei ole tarkoituksenmukaista laajentaa tässä kohdin.

Luontoselvityksen maastotöiden ajankohta on optimoitu vesi- ja rantalinnuston, viitasammakon ja liito-oravan selvityksen kannalta, ja se on ollut sopiva myös lakisääteisesti suojeltujen ja muuten huomionarvoisten luontotyyppien selvittämiseksi. Ajankohdan vuoksi kasvilajiston selvitys ei ole ollut kaikkia lajeja kattavaa. Lakisääteisesti suojelluista (luonnonsuojelulailla ja -asetuksella rauhoitetut ja erityisesti suojellut kasvilajit sekä luonnonsuojelulain 78 §:ssa tarkoitetut luontodirektiivin liitteen IV b -kasvilajit) kaavan maankäytönmuutosalueilla ja niiden vaikutusalueella saattaisi esiintyä lähinnä rauhoitettua valkolehdokkia. Kaavan suunnittelualueella tai yleensäkään Töysässä tai sen lähiseudulla ei Luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt" -oppaan (Nieminen & Ahola, 2017) karttojen ja lajien biologiakuvausten sekä Suomen lajitietokeskuksen (laji.fi, luettu 4.11.2024) lajikorttien tarkastelun perusteella esiinny luontodirektiivin liitteen IV b kasvilajeja eli niitä lajeja, jotka olisivat kasvillisuuden osalta niitä seuraavassa kappaleessa mainittuja luonnonsuojelulain (9/2023) 82 §:ssa mainittuja tiukasti suojeltuja kasvilajeja, joihin ei voida soveltaa luonnonsuojelulain 82 §:n mukaista yleispoikkeusta.

Luonnonsuojeluasetuksella rauhoitettu valkolehdokki on luokiteltu elinvoimaiseksi kasvilajiksi valtakunnallisesti ja alueellisesti, ja se on varsin yleinen kasvilaji, joten mikäli sen jokin kasvupaikka kaavan myötä heikentyisi tai häviäisi, sillä ei olisi vaikutusta lajin suotuisaan suojelun tasoon valtakunnallisesti, alueellisesti eikä paikallisesti. Mikäli kaavaan liittyen tehtäisiin täydentävä selvitys, jossa havaittaisiin valkolehdokin kasvupaikkoja, kaavassa esitetyn tyyppiseen rakentamiseen voitaisiin mitä todennäköisimmin soveltaa luonnonsuojelulain (9/2023) 82 §:n mukaista yleispoikkeusta valkolehdokin (ja

mahdollisten muidenkin rauhoitettujen kasvilajien) osalta. Luonnonsuojelulain (9/2023) 82 §:ssä säädetään yleispoikkeuksesta eräistä rauhoitussäännöksistä. Sen mukaan poiketen siitä, mitä eläinlajien ja kasvilajien rauhoituksesta säädetään, aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan ja rakennuksia sekä laitteita tarkoituksensa mukaisesti. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamasta tai häiritsemästä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Poikkeus ei koske lintulajeja eikä tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja.

Lain esitöiden (HE 76/2022 vp) mukaan poikkeus koskee niin sanottuja tavallisia rauhoituksia. Rauhoitussäännökset eivät estä esimerkiksi tavallista peltojen käyttöä, metsien hakkuuta tai muita maa- ja metsätalouteen liittyviä toimenpiteitä, eivätkä myöskään rakennuksen tai tien rakentamista tai korjaamista taikka ajoneuvon tai muun laitteen tavanomaista käyttämistä. Tällöin olisi kuitenkin vältettävä vahingoittamasta tai häiritsemästä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se olisi mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Kyse on tapauskohtaisesta arvioinnista sen suhteen, missä määrin toimintaa voidaan pitää tavallisena peltojen käyttönä, metsien hakkuina tai muina maa- ja metsätalouteen liittyvinä toimina. Tarkoituksena ei olisi estää jokapäiväistä, tavanomaiseksi katsottavaa toimintaa, mutta tällöinkin olisi otettava huomioon mahdollisuudet vahinkojen välttämiseen. (HE 76/2022 vp, s. 219.)

1.5.2.3 Liito-oravat

Iso Liesjärvellä luo-2 alueelle osoitettua uutta rakennuspaikkaa kiinteistöllä 64:36 on siirretty palautteen ja luontoselvityksen pohjalta pohjoisemmaksi. Siirto on toteutettu maanomistajien kanssa käydyn keskustelun ja heidän esityksen perusteella. Siirrosta on kuultu siirron kohteen lähinaapurusto.

Lauttalammen osalta rakennuspaikka ja luo-alue eivät täysin rajaudu toisiinsa, vaan välissä on M-aluetta. Kaavassa myös määrätään, että rakennuspaikan ja rantaviivan väliin on jätettävä suojapuustoa, joten rakennuspaikkaa ei avohakata. Luontoselvityksen mukaan ”*Rajatun lisääntymis- ja levähdyspaikan kaakkoispuolelle vapaa-ajanasennon pihapiirin koillissivuitse järven rantaan asti jatkuu kuusi- haapa- koivu-mänty sekametsä, jossa on lukuisia melko järeitä haapoja. Siellä ei kuitenkaan havaittu liito- oravan papanoita*.” Tälle liito-oravan kannalta luontotyyppinsä perusteella tärkeimmälle alueelle luo-2-alueen ympäristössä ei kaavassa osoiteta rakentamista, eikä kaavan arvioida vaarantavan reviirin säilymistä.

1.5.2.4 Lepakot

Luontoselvityksessä tai kaavaselostuksessa ei mainita, etteikö lepakoita voisi olla alueella. Luontoselvityksessä todetaan, että kaavalla osoitettu rakentaminen ei hävitä mahdollisesti rakennuksissa olevia lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

1.5.2.5 Viitasammakot

Luontoselvityksessä on käyty selvitysajan sääolosuhteet läpi, toisen maastokäynnin todetaan olleen soveltuva viitasammakon havainnointiin.

Ympäristöministeriön julkaiseman Luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt” -oppaan (Nieminen & Ahola, 2017 Viitasammakkoluvun Inventointiohje -kappaleen mukaan ”*Viitasammakot ovat kutuaikaan äänessä pitkin päivää (erityisesti auringonpaisteessa) sekä myös illalla ja yöllä, jos sää on tyyni ja vuodenaikaan nähden lämmin. Iltaisin on usein vähemmän taustamelua, esim.*

liikenteen ja lintujen ääniä, joten kurnutus kuuluu paremmin. Kartoituskäyntejä suotuisiksi arvioiduille alueille olisi hyvä tehdä useampi, vähintään kaksi." Viitasammakkojen inventointiaika ei siis rajoitu vain iltaan tai alkuyöhön, ja inventointiohjeen mukaan ne ovat äänessä etenkin auringonpaisteessa, ja myös illalla ja yöllä, mikäli sää on vuodenaikaan nähden lämmin. Riippuukin osin alueesta ja vuodesta säineen olisiko yö- vai päiväselvitys otollisempaa. Tämän kaavan luontoselvityksessä viitasammakkoselvitys aloitettiin aamuisin noin klo 6 eli samaan aikaan kuin vesilintujen pistelaskenta, mutta sitä jatkettiin tarvittaessa tietyn järven selvityksen ollessa kesken vielä kello 13 jälkeen pisimmillään klo 14 asti.

1.5.2.6 Linnusto

Hakojärvi

Kaavamääräystä ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa, sillä kaavalla ohjataan rakentamista eikä ulkoilutottumuksia. Rantautumisen kieltäminen kaavalla ei estä ihmisiä rantautumasta saarelle, retkeilijät eivät katso kaavaa rantautumista suunnitellessaan, minkä lisäksi määräyksen noudattamista on hankala valvoa.

Riihonjärvi

Täydennetään kaavaselostuksen vaikutusten arviointia rakentamisen vaikutuksesta linnustoon.

Rantaosayleiskaavan mukaiset rakennuspaikat perustuvat mitoitukseen, jota on käytetty Alavudella kaikilla järvillä. Mitoitusperusteet on hyväksytty kaupunginhallituksessa (20.1.2020 § 12) ja ne myös ELY-keskus on todennut hyväksi. Riihonjärven osalta järvelle on osoitettu jopa vähemmän rakennusoikeutta kuin mitoitus sallisi, sillä yksi maanomistaja on halunnut luopua rakennuspaikoistaan. Järvelle ei ole siirretty rakennuspaikkoja muilta järviltä, eikä järven rakennuspaikkoja ole voitu maanomistustilanteesta johtuen siirtää muille järville. Uudet rakennuspaikat on osoitettu mahdollisuuksien mukaan toistensa yhteyteen siten, että järven luoteisosa ja suuri osa pohjoisrannasta jää rakentamiselta vapaaksi.

Riihonjärveä ei ole osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeänä alueena juuri hyväksytyssä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Alue ei ole Natura 2000- aluetta eikä luonnonsuojelualuetta, eikä siellä sijaitse Luonnonsuojelulain 64 §, 77 §, 79 §, tai 81 § mukaisia kohteita tai alueita, joiden perusteella maanomistaja voisi saada Luonnonsuojelulain 111 § mukaista korvausta. Monet maakunnallisesti arvokkaat lintualueet sijaitsevat järvillä, joiden rannat ovat osaksi asuin- tai loma-asuinkäytössä. Näille on osoitettu myös uutta rakentamista, esimerkiksi Ponnenjärvi/Alavus, Kivijärvi/Kivijärvi, Jokisuunlahti-Valmosanlahti/Evijärvi.

Riihonjärvi on osoitettu Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa osana matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykettä, jonka mukaan maankäytön suunnittelussa on huomioitava kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot. Lisäksi suunnittelumääräyksen mukaan suunniteltaessa ja kehittäessä matkailuun ja virkistykseen liittyviä toimintoja tulee kiinnittää huomiota alueen erityispiirteisiin ja hyödyntää sen elämyspotentiaali. Riihonjärven osalta laadittava rantaosayleiskaava huomioi paremmin sekä alueen luontoarvot että elämyspotentiaalin kuin voimassa oleva yleiskaava.

Riihonjärvellä on voimassa Tuurin ympäristön osayleiskaava. Osayleiskaavassa Riihonjärveä ympäröivät MT-, M-1, MY-, ja T-alueet. M-1-alueet ovat maa- ja metsätalousvaltaisia asuntoalueita, joissa uuden rakennuspaikan tulee olla vähintään 5000m^2. Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa enintään kaksi

asuinrakennusta tai yhden kaksiasuntoisen rakennuksen. Teollisuus- ja varastoalueella uuden rakennuspaikan tulee olla vähintään 5000 m^2. Teollisuus- ja varastorakennusalue ulottuu rantaviivaan asti.

Voimassa olevaan kaavaan verrattuna laadittavassa rantaosayleiskaavassa osoitetaan rakennusalueet tarkemmin, minkä lisäksi mahdollistetaan vähemmän rakentamista. Voimassa olevassa kaavassa rantaviivaa, jolle voidaan rakentaa, on osoitettu noin 1640 metriä, mistä teollisuudelle on varattu lähes 400 metriä rantaviivaa ja maa- ja metsätalousvaltaiseksi asuntoalueille (M-1) noin 1240 metriä. Laadittavana olevassa rantaosayleiskaavassa uusille rakennuspaikoille on osoitettu vähimmäismäärä 40 m/rakennuspaikka eli yhteensä noin 320 m. Olemassa oleville, jo rakennetuille rakennuspaikoille on osoitettu rantaviivaa noin 360 m, minkä lisäksi kaavalla on osoitettu kolme maatilan rantasaunan rakennuspaikkaa maa- ja metsätalousalueelle. Kokonaisuudessaan rakentamiskäyttöön nyt laadittavassa rantaosayleiskaavassa on osoitettu siis 680 metriä rantaviivaa, mikä on 960 metriä vähemmän kuin M-1 ja T-alueita on osoitettu voimassa olevassa yleiskaavassa. Nyt laadittavalla rantaosayleiskaavalla ei sallita uusia vakituisen asumisen rakennuksia eikä teollisuusrakentamista ranta-alueelle, mitkä voimassa oleva yleiskaava mahdollistaa.

Riihonjärven rantaviiva on muuttunut Suomenselän maakunnallisesti arvokkaiden lintualueiden MAALI-hankkeen loppuraportin 2013 julkaisuajankohdasta. Tuolloin järven pohjoispuolelle sijoittui suoalue, joka on sittemmin muokattu vesialtaaksi.

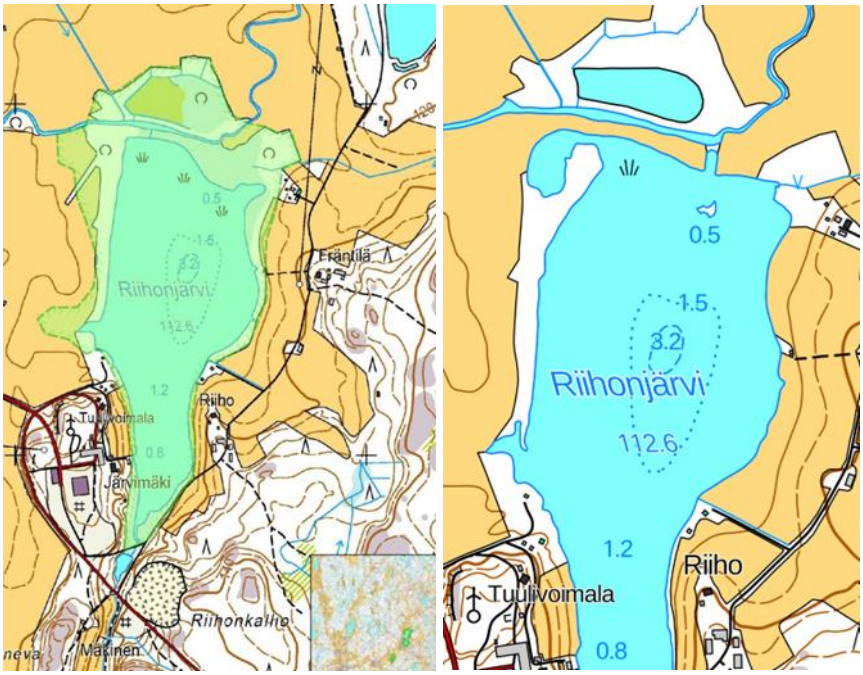

Kuva 1 Vasemmalla karttaote Riihonjärvestä Maalihankkeen loppuraportissa (2013) ja oikealla viimeisin maastokarttaote.

Riihonjärvi peltoineen on linnuston kevät- ja syysmuuton levähdysaluetta. Peltoalueet on pääasiassa osoitettu viljelykäyttöön myös rantaosayleiskaavassa.

Korennot

Ely-keskus ei ole ottanut esiin korentoselvityksen tarvetta.

2 Muistutukset

2.1 Suomenselän lintutieteellinen yhdistys

2.1.1 Palaute

Suomenselän lintutieteellinen yhdistys ry (jäljempänä SSLTY) esittää seuraavassa muistutuksessa perusteet, miksi kaavaehdotusta tulee muuttaa Riihonjärven osalta.

SSLTY on yleishyödyllinen yhdistys, jonka toiminta-ajatuksena on tukea linnustonsuojelun, tutkimuksen ja lintuhavaintojen avulla lintujen elinympäristön ja yleensä luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Alavuden kaupunki kuuluu yhdistyksen toimialueeseen, ja yhdistyksen kotipaikka on Alavus. Yhdistys on aikoinaan perustettu Tuurissa.

Luonnon monimuotoisuuden hupeneminen (yleisemmin luontokato), ilmastonmuutos ja vesien pilaantuminen on todettu valtaviksi ongelmiksi niin maailmanlaajuisesti kuin Suomen tasollakin. Kunnallinen päätöksenteko on merkittävässä asemassa näiden huomioinnissa, sillä juuri paikallisesti jotain lopulta tapahtuu tai ei tapahdu. Linnuston osalta juuri vesilintujen nopea ja laaja uhanalaistuminen on ollut hyvin huolestuttavaa.

Esimerkiksi maa- ja metsätalousministeriön alaisen Luonnonvarakeskuksen (Luke) mukaan vesilintukannat ovat pitkällä aikavälillä taantuneet sekä rehevillä että karuilla vesillä. Niinkin yleisten riistalajien kuin sinisorsan ja tavin pesimäkannat ovat pienentyneet viimeisen 10 vuoden aikana selvästi. Pudotus on ollut erityisen suurta haapanan kohdalla: https://www.luke.fi/fi/seurannat/vesilintuseurannat/kesan-2024-laskennat-osoittavat-vesilintukantojen-taantuvan-edelleen

Tämän negatiivisen trendin katkaisemiseksi on olennaista, että vesilintujen jo olemassa olevat sekä levähdys- että pesimäalueet turvataan sen ohella, että myös uusia kosteikkoalueita muodostetaan.

Riihonjärvi on tunnettu lintujärvi, joka on monen vesilintulajin pesintäalue ja muutonaikainen levähdysalue. Se kuuluu MAALI-alueisiin (Suomenselän maakunnallisesti arvokkaat lintualueet, MAALI-hankkeen loppuraportti 2013, s. 10). Järvi kuuluu Töysänjoen tulva-alueeseen.

MAALI-raportin mukaan järven pesimälinnustoon kuuluu tavallisten vesilintujen lisäksi mm. nokikana (Fulica atra), koodi EN eli erittäin uhanalainen, härkälintu (Podiceps grisegena) NT - silmälläpidettävä, silkkiuikku (Podiceps cristatus) NT - silmälläpidettävä ja todennäköisesti mustakurkku-uikku (Podiceps auritus) EN - erittäin uhanalainen. Nokikanoja on erityisen suuri määrä verrattuna Alavuden muihin järviin. BirdLife Suomen TIIRA-havaintojärjestelmän mukaan mustakurkku-uikkuja on havaittu järvellä viime vuosina lähes vuosittain pesimäaikaan.

Riihonjärvi on myös merkittävä vesilintujen levähdysalue erityisesti keväisin tulva-aikaan.

Jo kaava-aineiston luontoselvityksestä (ss. 84–88) käy ilmi Riihonjärven monipuolinen pesimälinnusto (mm. vesilinnuista haapana Anas penelope, uhanalaisuusluokitus VU – vaarantunut).

Tiedot perustuvat vain yhden vuoden pariin laskentakertaan. Pitkäaikaisen havainnoinnin perusteella järvellä ja sen rantavyöhykkeellä voi havaita todella paljon eri lintulajeja eri vuodenaikoina: punasotka (CR - äärimmäisen

uhanalainen), tukkasotka (EN - erittäin uhanalainen), tundrametsähanhi (EN - erittäin uhanalainen), taigametsähanhi (VU - vaarantunut), piekana (EN - erittäin uhanalainen), heinätavi (VU - vaarantunut), selkälokki (EN - erittäin uhanalainen), ruskosuohaukan lisäksi myös sinisuohaukka (VU - vaarantunut), lapasorsa, uivelo, harmaasorsa ja laulujoutsen. Syksyllä järvellä nähdään runsaasti eri pääskylajeja (lajit EN-VU - erittäin uhanalainen - vaarantunut), ja alleja (NT - silmälläpidettävä). Onpa keväisessä tulvapajukossa kerran nähty harvinainen sitruunavästäräkkikin.

Luontoselvityksen sivulla 88 todetaan Riihonjärven osalta: ”*Maakunnallisesti tärkeä lintualue suositellaan huomioitavan kaavassa niin, että MAALI-rajauksen sisällä rakentamattomat rannat säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina. Tarvittaessa vesistöä voidaan kunnostaa umpeenkasvun ehkäisemiseksi. Raivauksessa tulee huomioida linnuston elinolosuhteiden säilyttäminen ja mieluiten parantaminen*”.

Kaavaehdotuksessa tätä suositusta ei ole kuitenkaan huomioitu. Kaavakartassa on merkinnällä li-1 osoitettu maakunnallisesti tärkeä lintujen pesimäalue eli Riihonjärvi. Sitä koskevassa kaavamääräyksessä todetaan ”Alueiden käytössä ja yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa, että suunniteltu maankäyttö ei vaaranna alueen linnuston elinoloja. Pesimäalueen rantojen luhta- ja suoalueet tulee pitää kasvillisuudeltaan mahdollisimman luonnontilaisina…”.

Tämän kanssa ristiriidassa on se, että alueelle on osoitettu uusia rakennuspaikkoja, jotka ilmeisen selvästi vaarantavat alueen linnuston elinoloja sekä rakennusaikaisen häiriön että käytön seurauksena.

Erityisen huolestuttavaa on se, että Riihonjärven läntiselle rannalle, vesilintujen elinolojen kannalta tärkeän kortteikon/ruovikon tuntumaan, on merkitty neljä uutta rakennuspaikkaa loma-asunnoille (merkintä 4-RA6). Näiden rakennuspaikkojen loma-asuntokäyttö vaarantaa ilmiselvästi linnuston elinoloja. Lisäksi mahdollinen ruoppaus ja rantavyöhykkeen muu muokkaus tulisi heikentämään alueen linnuston elinmahdollisuuksia ja pesimätulosta, ja sen johdosta ”pesimäalueen rantojen luhta- ja suoalueet” eivät ainakaan pysyisi luonnontilaisina.

Riihonjärven MAALI-alueen luontoarvoja on jo heikennetty aikaisemmalla rantarakentamisella.

Kaikki uudet rakennuspaikat tulee poistaa.

2.1.2 Kaavan laatijan vastine

Rantaosayleiskaavan mukaiset rakennuspaikat perustuvat mitoitukseen, jota on käytetty Alavudella kaikilla järvillä. Mitoitusperusteet on hyväksytty kaupunginhallituksessa (20.1.2020 § 12) ja ne myös ELY-keskus on todennut hyväksi.

Riihonjärven osalta järvelle on osoitettu jopa vähemmän rakennusoikeutta kuin mitoitus sallisi, sillä yksi maanomistaja on halunnut luopua rakennuspaikoistaan. Järvelle ei ole siirretty rakennuspaikkoja muilta järviltä, eikä järven rakennuspaikkoja ole voitu maanomistustilanteesta johtuen siirtää muille järville. Uudet rakennuspaikat on osoitettu mahdollisuuksien mukaan toistensa yhteyteen siten, että järven luoteisosa ja suuri osa pohjoisrannasta jää rakentamiselta vapaaksi.

Riihonjärveä ei ole osoitettu esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeänä alueena juuri hyväksytyssä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Alue ei ole Natura 2000- aluetta eikä

luonnonsuojelualuetta, eikä siellä sijaitse Luonnonsuojelulain 64 §, 77 §, 79 §, tai 81 § mukaisia kohteita tai alueita, joiden perusteella maanomistaja voisi saada Luonnonsuojelulain 111 § mukaista korvausta. Monet maakunnallisesti arvokkaat lintualueet sijaitsevat järvillä, joiden rannat ovat osaksi asuin- tai loma-asuinkäytössä. Näille on osoitettu kaavalla myös uutta rakentamista, esimerkiksi Ponnenjärvi/Alavus, Kivijärvi/Kivijärvi, Jokisuunlahti-Valmosanlahti/Evijärvi.

Riihonjärvi on osoitettu Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa osana matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykettä, jonka mukaan maankäytön suunnittelussa on huomioitava kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot. Lisäksi suunnittelumääräyksen mukaan suunniteltaessa ja kehittäessä matkailuun ja virkistykseen liittyviä toimintoja tulee kiinnittää huomiota alueen erityispiirteisiin ja hyödyntää sen elämyspotentiaali. Riihonjärven osalta laadittava rantaosayleiskaava huomioi paremmin sekä alueen luontoarvot että elämyspotentiaalin kuin voimassa oleva yleiskaava.

Riihonjärvellä on voimassa Tuurin ympäristön osayleiskaava. Osayleiskaavassa Riihonjärveä ympäröivät MT-, M-1, MY-, ja T-alueet. M-1-alueet ovat maa- ja metsätalousvaltaisia asuntoalueita, joissa uuden rakennuspaikan tulee olla vähintään 5000m^2. Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa enintään kaksi asuinrakennusta tai yhden kaksiasuntoisen rakennuksen. Teollisuus- ja varastoalueella uuden rakennuspaikan tulee olla vähintään 5000 m^2. Teollisuus- ja varastorakennusalue ulottuu rantaviivaan asti.

Voimassa olevaan kaavaan verrattuna laadittavassa rantaosayleiskaavassa osoitetaan rakennusalueet tarkemmin, minkä lisäksi mahdollistetaan vähemmän rakentamista. Voimassa olevassa kaavassa rantaviivaa, jolle voidaan rakentaa, on osoitettu noin 1640 metriä, mistä teollisuudelle on varattu lähes 400 metriä rantaviivaa ja maa- ja metsätalousvaltaiseksi asuntoalueille (M-1) noin 1240 metriä. ja nyt laadittavassa rantaosayleiskaavassa uusille rakennuspaikoille on osoitettu vähimmäismäärä 40 m/rakennuspaikka eli yhteensä noin 320 m. Olemassa oleville, jo rakennetuille rakennuspaikoille on osoitettu rantaviivaa noin 360 m, minkä lisäksi kaavalla on osoitettu kolme maatilan rantasaunan rakennuspaikkaa maa- ja metsätalousalueelle. Kokonaisuudessaan rakentamiskäyttöön on nyt laadittavassa rantaosayleiskaavassa osoitettu siis 680 metriä rantaviivaa, mikä on 960 metriä vähemmän kuin M-1 ja T-alueita on osoitettu voimassa olevassa yleiskaavassa. Nyt laadittavalla rantaosayleiskaavalla ei sallita uusia vakituisen asumisen rakennuksia eikä teollisuusrakentamista ranta-alueelle, mitkä voimassa oleva yleiskaava mahdollistaa.

Riihonjärven rantaviiva on muuttunut Suomenselän maakunnallisesti arvokkaiden lintualueiden MAALI-hankkeen loppuraportin 2013 julkaisuajankohdasta. Tuolloin järven pohjoispuolelle sijoittui suoalue, joka on sittemmin muokattu vesialtaaksi.

Hakojärvi

2.2 Kiinteistö 10-409-61-25

Haluan että otatte huomioon seuraavat muutosehdotukset, kaavaehdotukseen koskien Hakojärveä, omistamani kiinteistön 10-409-61-25 ranta-alueiden osalta. Omistamallani ranta-alueella on nyt vain rantasauna (karttaan merkitsemäni kohta 1.) Kaavaehdotuksesta poiketen haluan, omistamilleni ranta-alueille kaavoitetaan muitakin rakennuspaikkoja loma-asuntoja varten.

Tässä viestissä on karttakuva, johon merkitsin alueet, joita muutosehdotukset koskevat.

1. On tilan 61:25 mailla, eikä tietääkseni tonttia ole lohkottu. Haluan että rakennuspaikkaan merkitty rakennusalue on suurempi. Tällä hetkellä lohkolla on rantasauna, jota voi käyttää kesäisin. Tähän on tarkoituksena rakentaa kauemmas rannasta myös talviasuttava loma-asunto.

2. Tälle lohkolle haluan rakennuspaikan loma-asunnolle.

3. Tähän haluan kaksi lohkoa ja molemmille haluan rakennuspaikan loma-asunnolle.

2.2.1 *Kaavan laatija:*

Hakojärvellä mitoitus on 7 rakennuspaikkaa/kilometri (järven koko yli 25 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää rakennuspaikkaa kohden.

Kiinteistö 61:25 muodostuu kantatilasta 863-402-61-3 yhdessä kiinteistöjen 74:55, 61:20, 61:21, 61:22 ja 61:24 kanssa. Kantatilalla on rantaviivaa yhteensä 989 metriä ja rakennettuja asuinrakennuksia ja lomarakennuksia yhteensä viisi kappaletta. Kantatilalla on jäljellä kokonaisrakennusoikeutta 0,058 mitoitusyksikköä, joka ei riitä enää uusiin rakennuspaikkoihin. **Näin ollen kiinteistön 61:25 alueelle ei voida osoittaa uusia lomarakennuspaikkoja.**

Rakennusrekisterin ja verottajan tietojen mukaisesti kiinteistöllä 61:25 sijaitsee vapaa-ajan rakennus sekä talousrakennus. Tämän lomarakennuspaikan kokonaisrakennusoikeus tulee kaavan vahvistumisen jälkeen olemaan 200 krsm2. Lomarakennuspaikan koko on kaavaehdotuksessa osoitettu noin 2000 m2:n suuruiseksi. **Tätä olemassa olevaa lomarakennuspaikkaa Hakojärvellä kiinteistöllä 61:25 laajennetaan maanomistajan toiveesta takarajaltaan viereistä lomarakennuspaikkaa vastaavaksi, jolloin kaavassa osoitetun lomarakennuspaikan koko on noin 3700 m2.**

Iso Liesjärvi

2.3 Kiinteistöt 10-409-65-14, 10-409-65-12, 10-409-65-17

Alavuden rantaosayleiskaavan 5. osa, Töysän järvet, on julkisesti nähtävillä 18.9.-18.10.2024 välisen ajan. Vaadimme kohtuullistamista osa-alueen 3 ehdotettuun tonttien sijaintiin ja ennen kaikkea nyt suunnitelmassa oleville tonteille johtaviin tielinjauksiin.

Kesäkuussa 2024 ilmoitin puhelimitse mm., että kiinteistöjen 65:14 ja 65:12 kautta ei haluta uutta rasitetietä ja siksi tonttirypäs 4RA-6 olisi syytä siirtää toisaalle tai jättää kaavoittamatta.

Perustelut vaatimukselleni eivät tuolloin ilmeisesti ole tulleet riittävän selvästi esitetyiksi. Kirjoitan nyt perusteluni tähän kolmiosaiseen muistutukseen.

Muistutus 1: Uusille lomarakennuspaikoille ei tieyhteyttä kiinteistön 65:12 kautta.

Kun naapuritila 65:24 kolmisenkymmentä vuotta sitten vaihtoi omistajaa, alkoi uusi omistaja myydä tontteja alueelta, jolle on laadittu ranta-asemakaava vuonna 2000. Uudet mökkitontin omistajat käyttivät vanhaa tieuraa, joka kulki kotitaloni editse ja entisen maatilakeskuksen pihan kautta. Liikenne kasvoi, ikkunat ja ulkokalusteet pölyyntyivät kuivina kesäpäivinä. Liikenne ja sen äänet eri vuorokaudenaikoina tuottivat kohtuutonta häiriötä ja haittaa. Kun mökkiläiset alkoivat kaivata parempaa tieuraa entisen peltotien sijaan, ehdotimme, että Lahdenahontie siirretään kauemmaksi pihastamme. Yhtymä Kaunismaan omistamasta kiinteistöstä 65:14 annoimme tien pohjaksi noin 400 metrin pituisen maakaistaleen.

Järjestely rauhoitti kotipihaamme merkittävästi. Niistä ajoista vapaa-ajan kiinteistöjen määrä on kasvanut ja liikenne järven rannoille edelleen lisääntynyt. Liikennevirtaa nyt kauempaa seuratessamme olemme kokeneet, että tielinjauksen muutos oli onnistunut ratkaisu.

Emme halua palata taas samaan tilanteeseen, eli joutua kärsimään uudelleen rasitteesta, jonka helpottamiseksi jo olemme tehneet uhrauksia.

Kaavan laatija on vastineessaan (kaupunginhallitus 9.9.2024, kaavaselostuksen liite 7) kuitannut asian sillä, että kulkuoikeudet perustetaan tonttien lohkomisvaiheessa. Siinä vaiheessa on mielestämme liian myöhäistä vaikuttaa asiaan. Rasitteen palautuminen on selkeä uhkakuva, jos kaava toteutetaan ehdotetun laisena. Tie tonteille ryppään 4RA-6 nykyisellä sijainnilla todennäköisesti linjattaisiin asuintalomme editse. Kulkuyhteyden luominen kiinteistömme kautta aiheuttaisi meille huomattavaa haittaa.

Muistutus 2: Kiinteistön 65:19 eteläpuoli on maisema-aluetta, joka täytyisi ottaa huomioon kaavassa.

Kaavoittajan vastineen mukaan alueella ei ole kaavakarttaan yltäviä maisema-alueita.

Ellei kyseisellä alueella ole huomioon otettavia maisema-alueita, ehdotan että tonttirypäs 4RA-6 siirretään kiinni ryppään 8RA-6:n etelä- ja/tai pohjoispuolelle. Silloin tuleville kiinteistöille olisi olemassa oleva tie lähellä (Lahdenahontie järven itäpuolella sekä

kiinteistöille 65:19 ja 65:27 johtava tie). Samalla toteutuisi ensimmäisen huomautuskohdan vaatimus kotirauhan turvaamisesta vakituisille asukkaille. Lisäksemme (65:12) täällä on toinen vakituisessa asuinkäytössä oleva talo (65:29). Ehdotetussa suunnitelmassa rasitetie lomarakennuspaikoille 4RA-6 kulkisi hyvin todennäköisesti myös sen piha-alueen kautta.

Muistutus 3: Kiinteistön 65:17 viereen ei tulisi osoittaa uusia lomarakennuspaikkoja.

Tämän vaatimuksen perustelut ovat samat kuin kohdassa 1 esitetty kaavoittamisen seuraus, eli tierasitteen palautuminen pihaamme.

Kohdassa 2 on esitetty ehdotus tonttiryppään 4RA-6 siirtämisestä. Tämä siirto ei vaikuta vapaan yhtenäisen rantaviivan määrään, vaikka kaavan laatija vastineessaan näin väittää. Vapaata rantaviivaa jää sama määrä, sijainti vain hieman siirtyy.

ALAVUS ON ASUKKAITAAN VARTEN, todetaan Alavuden kaupungin 16.11.2020 hyväksytyssä strategiassa. Siinä luvataan monta *hyvää ja kaunista*, muun muassa *asukkaiden hyvinvoinnin ja viihtyvyyden edistämistä.*

Täällä haja-asutusalueella ei ole katuvaloja, aurausta, lämpö-, vesi- tai viemäriverkostoa, vaikka samaa kiinteistöveroa maksamme kuin kylillä asuvat. Myöskään minkäänlaista julkista liikennettä ei ole saatavilla.

Edellä mainittuja asioita emme kaipaa, koska pehmeitä vetovoimatekijöitä meillä sen sijaan on: *elämänlaatua, viihtyisyyttä ja tunnesiteitä*kin tähän paikkaan. *Meillä on tilaa ja luonnon rauhaa.* Nämä olosuhteet haluamme säilyttää.

Kuntalaisten näkökulmasta toimiva maapolitiikka näkyy kunnan toiminnan ennustettavuutena sekä kuntalaisten oikeudenmukaisena ja tasapuolisena kohteluna maankäyttöön liittyvissä toimissa.

VISIO: Alavus arvostaa asukkaitaan.

Meille, ja toki monille muillekin, haja-asutusalueella asuminen on valinta, panostus omaan rauhaan ja väljyyteen. Koemme, että sen rauhan häiritseminen nyt käynnissä olevan kaavoitustyön seurauksilla ei ole oikeudenmukaista ja tasapuolista kohtelua. Meilläkin on oikeus nauttia kauniista kesäpäivistä omalla pihalla ilman ylimääräistä häiriötä.

(*kursiivilla* olevat tekstit suoraa lainausta Alavuden strategiasta)

2.3.1 Kaavan laatija:

Kaavaluonnosvaiheen vastineessa todettiin, että Iso Liesjärven rannalla sijaitsevalle kiinteistölle 65:22 osoitetuille lomarakennuspaikoille kulkuyhteydet määritellään lopullisesti lomarakennuspaikan lohkomistoimituksen yhteydessä. Kiinteistön 65:12 piha-alueen kautta tapahtuva mahdollinen kulkeminen sekä aiempi kiertotieratkaisu kiinteistön 65:14 kautta on kaavoituksen tiedossa.

Kiinteistön 65:22 omistaja haluaa pitää lomarakennuspaikat kaavaluonnoksessa ja kaavaehdotuksessa esitetyissä paikoissa. Maanomistaja perustelee kaavaluonnoksessa esitettyä sijoittelua rannan paremmalla laadulla sekä nyt rakentamisesta vapaaksi jäävälle osuudelle sijoittuvan kaivon sijainnilla.

Kiinteistön 65:22 omistaja on hyvin tietoinen kiinteistön 65:12 pihan kautta kulkemisen aiheuttamasta häiriöstä. Hän omistaa ½ kiinteistöstä 65:29, jonne kuljetaan myös tätä kulkuyhteyttä piha-alueen kautta. Näille, kiinteistölle 65:22 kaavaehdotuksessa esitetyille lomarakennuspaikoille on tarkoitus käyttää

juurikin tätä aiemmin perustettua kiertotietä kiinteistön 65:14 kautta. Liikennettä kiinteistön 65:12 piha-alueen kautta ei haluta lisätä.

Virallisesti kulkuyhteys määritellään kunkin lomarakennuspaikan lohkomistoimituksessa.

Näiden Töysän järvien kaavoituksen vahvistuttua Alavuden alueella on 160:lle vesistölle laaditut rantaosayleiskaavat saman mitoituksen ja ohjeistuksen mukaisesti. Tällä on turvattu maanomistajien oikeudenmukainen ja tasapuolinen kohtelu koko Alavuden alueella. **Iso Liesjärven kaavaehdotuskarttaan ei tehdä muutoksia.**

2.4 Kiinteistö 10-409-55-31

Esitän ehdotettua kaavaa muutettavaksi niin, että kiinteistölle 10-409-55-31 osoitetaan uusi lomarakennuspaikka.
Perustelut:
Kaavan laatijan kaavaluonnoksesta annettuun palautteeseen esittämän vastineen mukaan uutta lomarakennuspaikkaa ei voida osoittaa aikoinaan kantatilan 863-402-55-8 jaossa erikseen rantarakennus-paikaksi lohkotulle rakentamattomalle rantakiinteistölle 55:31, koska em. kantatilalle kaavoituksen yhteydessä lasketusta rakennusoikeudesta jää puuttumaan 0,052 mitoitusyksikköä.

Kehotan kohteliaimmin tarkistamaan kantatilan 863-402-55-8 rakennusoikeuden mitoituksen perusteet vielä uudelleen, etenkin kantatilasta muodostetun kiinteistön 55:40 osalta.

Kaavaluonnoksen kantatilamitoitustaulukossa kiinteistön 55:40 355 metrin mittaisesta rantaviivasta 233 metriä, eli koko Kangasniemen puoleinen osa on luokiteltu luokkaan "Muotolk. niemet, saaret, kannakset / 100-150 m" antaen muotokertoimen 0,75, mikä pienentää kantatilalle laskettua kokonaismitoitusta. Näkemykseni mukaan tämä luokittelu ei vastaa todellista tilannetta ja on näin ollen virheellinen. Nyt käytetty virheellinen luokittelu johtaa edelleen virheelliseen lopputulokseen ja päätelmiin kantatilan jäljellä olevan rakennusoikeuden laskennassa ja sen myötä uuden lomarakennus-paikan virheelliseen epäämiseen kaavoituksessa kiinteistön 55:31 osalta. Rantaosayleiskaavan laadinnan yleinen tavoite rakennusoikeuden osoittamisesta kiinteistökohtaisesti maanomistajille oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti ei nyt toteudu tältä osin.

Maanmittauslaitoksen kartalta mitattuna valtaosa jyrkästi levenevästä niemestä on kiinteistön 55:40 kohdalla leveydeltään selvästi yli 150 metriä. Lisäksi lienee jossain määrin tulkinnanvaraista missä kohtaa niemi loppuu ja suoraan järven selälle avautuva Rantalanhiekan lahden pohja alkaa. Vapaata vesialuetta on kohteen edessä yli 150 metriä koko rantaviivan matkalta. Ymmärtääkseni muotokertoimen tulisi kaavoituksessa käytettyjen mitoitusperusteiden mukaisesti olla näille kohdille asettuvan rantaviivan osalta 0,75:n sijaan 1, jolloin kantatilan 863-402-55-8 jäljellä oleva kokonaisrakennusoikeus nousee vastaavasti. Kantatilan jäljellä oleva kokonaisrakennusoikeus nousee näin yli arvon 1, joka oikeuttaa kahteen uuteen rakentamattoman kiinteistön lomarakennuspaikkaan. Tämä mahdollistaa uuden

lomarakennuspaikan osoittamisen rakentamattoman kiinteistön 55:40 lisäksi myös rakentamattomalle kiinteistölle 55:31.

2.4.1 Kaavan laatija

Iso Liesjärvellä mitoitus on 7 rakennuspaikkaa/kilometri (järven koko yli 25 ha). Mitoitusohjeen mukaisesti rakentamattoman kiinteistön ensimmäinen uusi lomarakennuspaikka vaatii 0,500 mitoitusyksikköä ja kiinteistön seuraavat rakennuspaikat 1,000 mitoitusyksikköä lisää rakennuspaikkaa kohden.

Kiinteistö 55:31 muodostuu kantatilasta 863-402-55-8 yhdessä kiinteistöjen 55:30 ja 55:40 kanssa. Kantatilalla on rantaviivaa yhteensä 575 metriä. Kiinteistöllä 55:30 sijaitsee lomarakennus ja kiinteistöt 55:31 ja 55:40 ovat rakentamattomia.

Kantatilan rantaviivan muotokertoimien tulkinnan sekä kiinteistöjen rantaviivan pituuden tarkastuksen perusteella voidaan todeta, että kiinteistöllä 55:30 on rakennusoikeutta jäljellä – 0,843 mitoitusyksikköä, kiinteistöllä 55:31 0,481 mitoitusyksikköä ja kiinteistöllä 55:40 1,691 mitoitusyksikköä. Kantatilalla 836-402-55-8 on siis rakennusoikeutta jäljellä 1,329 mitoitusyksikköä. Tämä riittää mitoitusohjeen mukaisesti kahteen uuteen rakentamattoman kiinteistön lomarakennuspaikkaan. **Kiinteistölle 55:31 voidaan osoittaa uusi lomarakennuspaikka.**

Pieni Kakspuoloinen

2.5 Kiinteistö 10-409-66-42

1. järven suunnasta katsottuna leveydeksi oikea puoli on laitettu mitaksi 27 m mökin keskeltä mitattuna. Tämä on tärkeä mitta.
   Aikaisempi mitta 40m (20m oik + 20m vas mökistä) tarkoittaa että puuliiteri ja huussi olisi jäänyt kokonaan rajojen ulkopuolelle.
   Vasen reuna on laitettu mitaksi 31m mökin keskeltä. Nyt alas menevä tie mahtuu juuri ja juuri rajan sisälle.

2. Rannasta poispäin pitkät sivut olisi 90 metriä rannasta ja antaa juuri oikean mitan kallion reunaan jolloin tien ja kallion väliin jäisi juuri sopiva tila rakentaa mahdollisesti lisää. Tämä on myös tärkeä mitta.

   Laitoin karttaan myös mitan oikean reunan osalta tien keskelle 39m + 3m aivan vesirjaan. Vastaavasti vasen reuna 34,5m tien keskelle ja + 2m aivan vesirajaan.

   Laitoin karttaan myös mitan oikean reunan osalta tien keskelle 39m + 3m aivan vesirjaan. Vastaavasti vasen reuna 34,5m tien keskelle ja + 2m aivan vesirajaan.

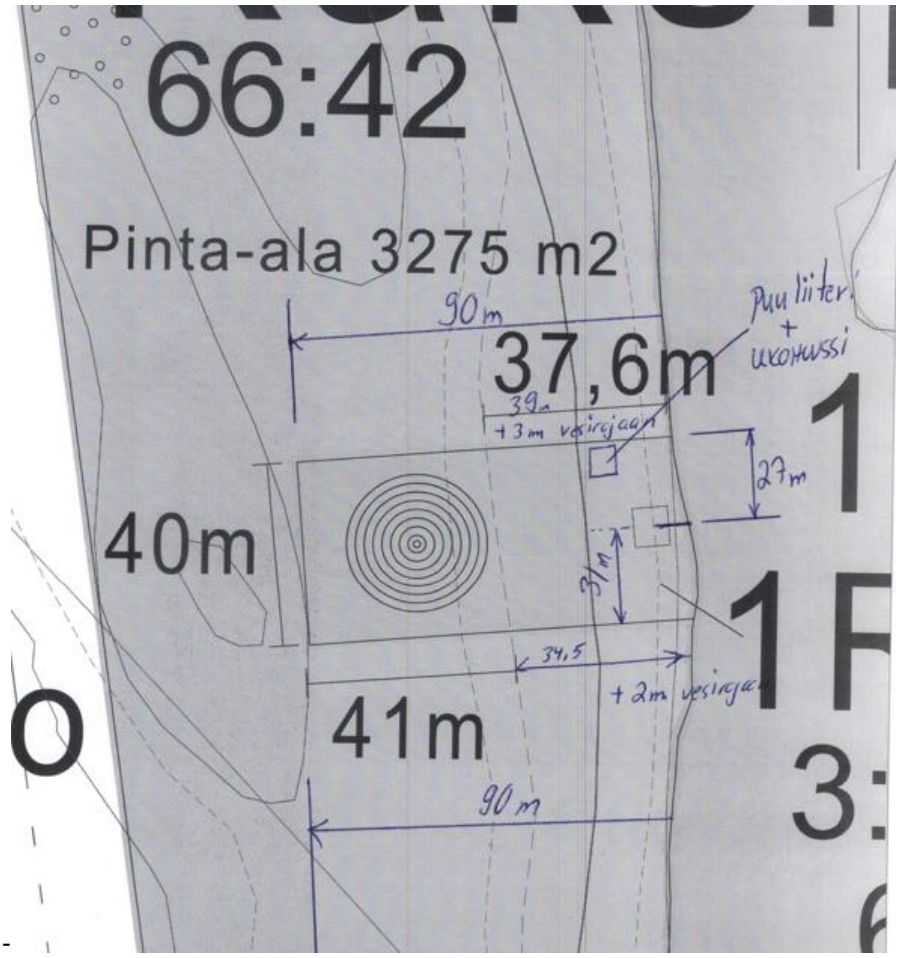

-

2.4.1 *Kaavan laatija*

Olemassa olevaa lomarakennuspaikkaa on syytä laajentaa siten, että jo rakennettu rakennuskanta sijoittuu rakennusalueen rajauksen sisälle. Samalla kasvatetaan tontin syvyyttä tontin läpi kulkevan tien vuoksi mahdollistaen rakentaminen takamaastoon tien taakse.
Muutetaan lomarakennuspaikan ulottuvuutta kiinteistöllä 10-409-66-42 esityksen mukaisesti.

Alavuden kaupunki

RAKENNUSJÄRJESTYS

Hyväksytty Alavuden kaupunginvaltuustossa 19.10.2020

Sisällysluettelo:

1. SOVELTAMISALA JA VIRANOMAISET 3

1.1 SOVELTAMISALA 3
1.2 RAKENNUSVALVONTAVIRANOMAINEN 3

2. LUPAJÄRJESTELMÄT 3

2.1 TALOUSRAKENNUKSEN LUVAN- / ILMOITUKSENVARAISUUS 3
2.2 RAKENNUS-, TOIMENPIDE-, MAISEMATYÖLUPA JA ILMOITUKSENVARAISUUS 3
2.3. RAKENNUKSEN TAI SEN OSAN PURKAMISLUPA 6

3. RAKENTAMISEN SIJOITTUMINEN JA YMPÄRISTÖN HUOMIOON OTTAMINEN 7

3.1 SIJOITTUMINEN 7
3.2. VARALASKUPAIKKA, LENTOPAIKKA JA LENTOESTELUPA 7
3.3 RAKENNUSTEN SOVELTUMINEN RAKENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN JA MAISEMAAN 8
3.4 YMPÄRISTÖN HOITO JA VALVONTA 8
3.5 AITAAMINEN 9
3.6 PIHA-ALUE / PIHAMAA 9
3.7 OSOITEMERKINTÄ 10
3.8 RAKENTAMINEN SÄHKÖJOHTOJEN LÄHEISYYTEEN 10

4. RAKENTAMINEN ASEMAKAAVA-ALUEEN ULKOPUOLELLA, MUUT KUIN RANTA-ALUEET 11

4.1 SUUNNITTELUTARVEALUE 11
4.2 RAKENNUSPAIKKA 11
4.3 RAKENTAMISEN MÄÄRÄ 11

5. RAKENTAMINEN RANTA-ALUEELLA 12

5.1 RAKENTAMISEN SIJOITTUMINEN JA SOPEUTUMINEN YMPÄRISTÖÖN RANTA-ALUEELLA 12
5.2 RAKENTAMISEN MÄÄRÄ RANTA-ALUEELLA, RANTA-ASEMAKAAVA-ALUE 12
5.3 RAKENTAMISEN MÄÄRÄ RANTA-ALUEELLA, RANTAOSAYLEISKAAVA-ALUE 12

6. VESIHUOLLON JÄRJESTÄMINEN JA POHJAVESIALUEILLA RAKENTAMINEN 13

7. HYVÄ RAKENTAMISTAPA 14

8. RAKENNUSTYÖN AIKAISET JÄRJESTELYT 14

9. JÄTEHUOLTO 14

10. MÄÄRÄYSTEN VALVONTA, NOUDATTAMINEN, POIKKEAMINEN 14

10.1 MÄÄRÄYKSISTÄ POIKKEAMINEN 14
10.2 VOIMAANTULO 15

1. SOVELTAMISALA JA VIRANOMAISET

1.1 SOVELTAMISALA

Alavuden kaupungissa on noudatettava tämän rakennusjärjestyksen määräyksiä. Rakennusjärjestyksen määräykset täydentävät maankäyttö- ja rakennuslakia ja -asetusta sekä voimassa olevia asemakaavoja ja oikeusvaikutteisia yleiskaavoja. Laki, asetus, oikeusvaikutteinen yleiskaava, asemakaava sekä Suomen rakentamismääräyskokoelman määräykset menevät rakennusjärjestyksen edelle (Viittaus MRL 14 §)

1.2 RAKENNUSVALVONTAVIRANOMAINEN

Kunnan rakennusvalvontaviranomainen on ympäristölautakunta. Sen alaisena toimii ympäristöpalvelujen tulosalue ja sen tulosyksikkö rakennusvalvonta

Päätösvallan siirtämisestä määrätään hallintosäännössä.

Rakennusvalvonnan viranomaistehtävien maksuperusteista määrätään kaupungin hyväksymässä lupa- ja valvontamaksujen taksassa (MRL 145§).

2. LUPAJÄRJESTELMÄT

2.1 TALOUSRAKENNUKSEN LUVAN- / ILMOITUKSENVARAISUUS

Lupamenettelyn asemesta jo olevaan asuntoon kuuluvan tai maatalouden harjoittamisen kannalta tarpeellisen, kevytrakenteisen, lämpöeristämättömän enintään 120 m^2:n suuruisen muun talousrakennuksen kuin saunarakennuksen tai tuotantorakennuksen rakentamiseen asemakaava-alueen ja rantavyöhykkeen ulkopuolella sovelletaan ilmoitusmenettelyä, mikäli rakennushanke ei aiheuta valvontatarvetta.

Lupamenettelyn asemesta jo olevaan asuntoon kuuluvan tai maatalouden harjoittamisen kannalta tarpeellisen, asemakaavassa osoitetun, pienehkön, enintään 20 m^2:n suuruisen muun talousrakennuksen kuin saunarakennuksen rakentamiseen sovelletaan ilmoitusmenettelyä.

2.2 RAKENNUS-, TOIMENPIDE-, MAISEMATYÖLUPA JA ILMOITUKSENVARAISUUS

Maankäyttö- ja rakennuslain (125§, 126§, 126a§, 128§) viitaten määrätään rakennusluvan, toimenpideluvan, maisematyönluvan hakemisesta tai ilmoitusmenettelyn soveltamisesta kunnan osa-alueilla seuraavasti:

RAKENNUSLUPA HAETTAVA R
TOIMENPIDELUPA HAETTAVA X
MAISEMATYÖLUPA HAETTAVA M
ILMOITUSMENETTELY O

Toimenpide:	**Osa-alueet**		
	Kaava-alueet	**Ranta-vyöhyke**	**Haja-asutus**
1) Rakennelma (rakentaminen)			
- katos, katettu terassi, autokatos 30 m^2 tai alle	o	o	-
- vaja, grillikota, kesäkeittiö, alle 4 m^2 lämpöeristämätön / kevytrakenteinen - ” - 4-20 m^2 - ” - - ” -	- o	- o	- o
- kioski alle 20 m^2	x	o	o
- esiintymislava alle 100 m^2	o	o	o
- maalämpöporakaivo, -kenttä tai vesistöön asennettu	x	x	x
- jätevesijärjestelmä	x	x	x
- näkö-, lintutorni	x	x	x
- puistomuuntamo	x	x	x
- muu vastaava rakennelma	x	x	o
2) Yleisörakennelma (perustaminen tai rakentaminen)			
- urheilupaikka / kokoontumisalue alle 1000 m^2	x	x	o
- asuntovaunu-alue tai vastaava, voi edellyttää poikkeamis- ja rakennuslupaa, jos alueella ei ole oikeusvaikutteista kaavaa tai hanke on kaavan vastainen	x	x	x
- katsomo / yleisöteltta tai vastaava 100- 500 henkilöä yli 500 henkilöä	o x	o x	o x
3) Liikuteltava laite			
- asuntovaunun tai –laivan, saunalautan tai vastaavan pitäminen paikallaan sellaista käyttöä varten, joka ei liity tavanomaiseen retkeilyyn tai veneilyyn ja johon ei ole osoitettu rakennusoikeutta. Laitteiden pitäminen paikoillaan yli yhden kuukauden on kielletty.	R	R	R
4) Erillislaite (rakentaminen)			
- masto, pyloni, suurehko antenni, valaisinpylväs tai vastaava 15-30 m 30-60 m	 o x	 o x	 o x
- piippu 15-60 m	x	x	x
- julkisluonteinen muistomerkki	x	o	o
- varastointisäiliö (esim. polttoaine, kemikaalit) yli 10 m^3	x	x	o

- lietesäiliö / kuivalantala / rehusiilo	alle 200 m^3 200 -1000 m^3 yli 1000 m^3	o x R	o x R	o x R
- pientuulivoimala - muut tuulivoimalat	20 m tai alle yli 20 m	o x R	o x R	o x R
- vesilain luvan vaatima silta tai vastaava		x	x	x
- jätteiden syväkeräyssäiliöt		o	o	o
- maakellari		x	x	o
- kiinteä uima-allas		o	-	-
5) Vesirajalaite (rakentaminen)				
- yli 10 m^2 kiinteä laituri		o	o	o
- muu rantaviivaa muuttava tai siihen olennaisesti vaikuttava rakennelma, kanava, aallonmurtaja tai vastaava, johon saatu AVIN lupa		x	x	x
6) Säilytys- tai varastointialue (järjestäminen)				
- muusta alueesta erotettu suurehko (yli 1000 m^2) varastointi- tai pysäköintialue taikka tällaiseen alueeseen verrattava alue		x	x	o
7) Julkisivutoimenpide				
- rakennuksen julkisivun olennainen muuttaminen		x	o	o
- kattomuodon olennainen muuttaminen, harjan korotus yli 0.5 m		x	x	x
- katteen tai sen värityksen olennainen muuttaminen (kts.rak.tapaohjeet)		o	-	-
- aurinkopaneeli	akkua lataavat ym. off grid –laitteet verkkoon kytkettävät	- x	- x	- x
- parvekkeen lasitus		x	o	-
8) Mainostoimenpide				
- muun kuin liikennejärjestelmästä annetun lain mukaisen rakennelman, tekstin tai kuvan asettaminen ulos mainos- tai muussa kaupallisessa tarkoituksessa. Ikkunaa peittävän pitkäaikaisen tai pysyvän mainoksen asettaminen.		x	o	o
- valomainostaulu liikkuvalla kuvalla		x	x	x
9) Aitaaminen (rakentaminen)				
- rakennettuun ympäristöön liittyvä tai maisemakuvaan olennaisesti vaikuttava, erottava kiinteä aita tai kadun reunusmuuri		x	x	o
- muiden kuin tuotantoeläinten aidatut ulkotarhat yli 6 m^2		x	x	-

10) Kaupunkikuvajärjestely			
- muut kaupunki- tai ympäristökuvaan merkittävästi ja pitkäaikaisesti vaikuttavat järjestelyt ja muutokset esim. meluvalli	x	x	x
11) Maisematyölupa - asemakaava-alueella, jos kaadetaan yli 10 tukkikokoista puuta - ranta-asemakaava alueilla tulee noudattaa kaavan määräyksiä puuston säilyttämisestä ja kaatamisesta. Haettava maisematyölupa, jos kaava määrää sen.	M	-	-

Sellaiset pihamaan rakenteet ja laitteet (alle 4 m^2), jotka eivät edellytä lupa- tai ilmoitusmenettelyä, on kuitenkin rakennettava säädösten ja määräysten mukaiselle etäisyydelle naapurin rajasta ja rakennuksista (4m kaava-alueilla / 5m haja-asutusalueilla), niiden on sopeuduttava ympäristöön eikä niistä saa aiheutua naapurille kohtuutonta haittaa.

Ilmoitukseen on liitettävä tarpeellinen selvitys toimenpiteen laajuudesta ja laadusta sekä asemapiirros.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tulee ilmoituksen sijasta edellyttää rakennus- tai toimenpideluvan hakemista, jos se yleisen edun tai naapurien oikeusturvan kannalta on tarpeen (MRL 129 § 2 mom.).

Rakentamiseen tai muuhun toimenpiteeseen voidaan ryhtyä, jollei rakennusvalvontaviranomainen 14 päivän kuluessa kirjallisen ilmoituksen vastaanottamisesta ole edellyttänyt luvan hakemista ilmoitettuun hankkeeseen (MRL 129 § 2 mom.).

Ilmoitus raukeaa, ellei toimenpidettä ole aloitettu ja saatettu loppuun kolmen vuoden kuluessa.

2.3. RAKENNUKSEN TAI SEN OSAN PURKAMISLUPA

Rakennuksen tai sen osan purkaminen vaatii vähintään kirjallisen purkamisilmoituksen tekemisen rakennusvalvontaviranomaiselle.

Purkamislupa rakennuksen tai sen osan purkamiseen edellytetään (MRL 127 §):

- asemakaava-alueella olevat rakennukset ja rakennelmat
- alueella, jolla on voimassa MRL 53 §:ssä tarkoitettu rakennuskielto asemakaavan laatimiseksi
- yleiskaava-alueella, jos yleiskaavassa niin määrätään
- rakennus tai rakennelma on historiallisesti merkittävä, rakennushistoriallisesti arvokas tai tällaisen kokonaisuuden osa
- kohde tai alue on kaavassa osoitettu suojeltavaksi

3. RAKENTAMISEN SIJOITTUMINEN JA YMPÄRISTÖN HUOMIOON OTTAMINEN

3.1 SIJOITTUMINEN

Etäisyydet

Etäisyyksien määrääminen asemakaava-alueen ulkopuolella

Rakennuksen etäisyyden rakennuspaikan rajasta tulee olla yhtä suuri kuin rakennuksen korkeus kuitenkin vähintään 5 metriä.

Rakennuksen etäisyyden toisen omistamalla tai hallitsemalla maalla olevasta rakennuksesta tulee olla vähintään 10 metriä.

Savusaunan etäisyys tulee olla 15 m kiinteistön rajasta ja 20 m lähimmästä rakennuksesta.

Rakennuksen etäisyydet tieverkoston keskilinjaan

- Yksityistiet 12 m
- Seutu- ja yhdystiet 20 m
- Valta- ja kantatiet 30 m

Rakennusta ei saa rakentaa maantien suoja-alueelle tai tien näkemäalueelle. Maantien suoja- tai näkemäalueelle ei saa sijoittaa varastoa, aitaa tai muuta rakennelmaa tai laitetta, jonka käytöstä voi aiheutua vaaraa liikenneturvallisuudelle tai haittaa tienpidolle. Maanteiden liittymistä päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jolta tulee hakea liittymälupa.

3.2. VARALASKUPAIKKA, LENTOPAIKKA JA LENTOESTELUPA

- Alavus-Kuortane välillä olevan varalaskupaikan ympärillä on 12 km:n suojavyöhyke, jonka alueelle sijoittuvista rakennushankkeista, joissa rakennuksen tai rakenteen korkeus on suurempi kuin 30 metriä, tulee pyytää puolustusvoimien lausunto.
- Varalaskupaikan suppeammalle suoja-alueelle 7000m x 600 m ei tule osoittaa melulle herkkiä toimintoja tai esterajoituksia aiheuttavia korkeita rakennelmia. Rakennushankkeista tulee pyytää puolustusvoimien lausunto.
- Alavuden keskustan eteläpuolella olevan lentopaikan ja sen ympäristön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida lentomelualueiden rakentamismääräykset ääneneristysarvoineen sekä lentoesteiden korkeusrajoitukset.
- Seinäjoen lentoaseman mittapisteestä alle 45km etäisyydelle rakennettavat/pystytettävät, yli 30m maanpinnasta ulottuvat rakennukset (pysyvät tai tilapäiset, koskee siis myös nostureita yms.) tarvitsevat ilmailulain mukaisen lentoesteluvan.

3.3 RAKENNUSTEN SOVELTUMINEN RAKENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN JA MAISEMAAN

Maisema ja luonnonympäristö
Rakennusten sijainnin rakennuspaikalla tulee olla sellainen, että maiseman luonnonmukaisuus mahdollisuuksien mukaan säilyy.

Maisemallisesti merkittäville peltoalueilla rakentaminen tulee sijoittaa mahdollisuuksien mukaan olemassa olevien pihapiirien ja metsäsaarekkeiden tuntumaan.

Rakentamisessa on mahdollisuuksien mukaan säilytettävä rakennuspaikan luonnonmukaisuus sekä säästettävä arvokkaita kasvillisuuden reunavyöhykkeitä, luonnon merkittäviä kauneusarvoja ja erikoisia luonnonesiintymiä kuten siirtolohkareita, kauniita yksittäispuita, jne.

Rakennettaessa avoimeen maastoon tulee erityistä huomiota kiinnittää rakennuksen korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja väritykseen.

Rakennuspaikka tulee tarvittaessa sopivin istutuksin liittää ympäröivään maisemaan.

Rakennustyön yhteydessä vaurioitunut tai muuten ympäristöä rumentava osa pihamaasta on istutuksin ja alueen käyttöön liittyvin järjestelyin saatettava kokonaisuuteen sopivaan asuun.

Oleva rakennuskanta
Rakennettaessa olevien rakennusten yhteyteen on rakentamisen sovelluttava noudatettuun rakennustapaan ja olemassa olevaan rakennuskantaan sijoituksen, koon, muodon, ulkomateriaalien, värityksen sekä julkisivun jäsentelyn osalta. Rakennuspaikalla rakennusten tulee muodostaa ympäristökuvaltaan / kaupunkikuvaltaan sopusuhtainen kokonaisuus.

3.4 YMPÄRISTÖN HOITO JA VALVONTA

Ympäristön hoito
Rakennukset ja rakennuspaikat on pidettävä niiden käyttötarkoituksen ja ympäröivän alueen maankäytön edellyttämässä asianmukaisessa ja siistissä kunnossa. Ulkovarastointi ei saa olla ympäröivää asutusta ja maisemaa häiritsevää (MRL, luku 22).

Ympäristöön olennaisesti vaikuttavien ulkovarastojen, kompostointi- tai jätesäiliöiden tai –katosten ympärille on tarvittaessa istutettava näkösuoja tai rakennettava aita.

Lumi on varastoitava siten, ettei siitä aiheudu vaaraa tai haittaa naapurille tai kadun ylläpidolle.

Ympäristön valvonta
Kunnan rakennusvalvontaviranomainen suorittaa maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua ympäristön hoidon valvontaa mm. pitämällä tarvittaessa katselmuksia päättäminään ajankohtina.

Rakennusvalvontaviranomainen voi havaintojen perusteella tarvittaessa velvoittaa kiinteistön omistajan tai haltijan korjaamaan rakennusjärjestyksen vastaisen tilanteen kiinteistöllä.

Katselmuksen ajankohdista ja alueista on ilmoitettava kiinteistönomistajille ja – haltijoille ympäristölautakunnan päättämällä tavalla.

Tarpeettomaksi jääneet maanalaiset öljysäiliöt tulee poistaa tai käsitellä ympäristömääräysten mukaisesti. Ilmoitukset toimenpiteestä on tehtävä ympäristöviranomaiselle ja pelastuslaitokselle.

3.5 AITAAMINEN

Rakennetun aidan tai istutusten tulee materiaaleiltaan, korkeudeltaan ja muulta ulkoasultaan soveltua ympäristöön. Aidan kunnossapidosta on huolehdittava.

Katua tai muuta yleistä aluetta vastassa oleva aita on tehtävä kokonaan tontin tai rakennuspaikan puolelle. Aita on tehtävä niin, ettei siitä aiheudu haittaa liikenteelle ja kadun kunnossapidolle.

Aitaa ja istutuksia ei saa sijoittaa teknisten verkostojen päälle. Istutettavaa aitaa ei saa sijoittaa kiinteistön rajalle ilman kiinteistöjen omistajien keskinäistä sopimusta.

Omalla kiinteistöllä sijaitsevan aidan rakentamisesta ja kunnossapidosta vastaa rakennuspaikan haltija. Aita on sijoitettava 0,5 m – 1 m kiinteistön rajasta.
Korkea aita on sijoitettava korkeutensa etäisyydelle kiinteistön rajasta.

Tonttien tai rakennuspaikkojen välisen aidan tekemiseen ja kunnossapitämiseen ovat kummankin tontin tai rakennuspaikan haltijat velvolliset osallistumaan puoleksi kumpikin, jollei velvollisuuden muunlaiseen jakamiseen ole erityistä syytä. Mikäli asiasta ei sovita, siitä päättää rakennusvalvontaviranomainen.

Tontille tai rakennuspaikalle rakennettava aita, ellei sitä sijoiteta rajalle, tulee sijoittaa siten, että se on piha-alueiden järjestelyjen kannalta tarkoituksenmukainen ja huollettavissa.

3.6 PIHA-ALUE / PIHAMAA

Rakennuspaikan kuivanapito
Rakennuspaikka tulee tarvittaessa salaojittaa riittävään syvyyteen. Sade- ja sulamisvesien (hulevedet) haitaton johtaminen on järjestettävä. Pinta- ja kuivatusvesiä ei saa johtaa jätevesiviemäriin.

Kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistönsä hulevesien hallinnasta.

Hulevesien poistaminen on järjestettävä niin, ettei siitä aiheudu haittaa naapurikiinteistölle, kadulle tai yleiselle alueelle tai niiden käyttäjille. Hulevesiä ei saa johtaa maantien sivuojaan, joka on tarkoitettu maantien kuivatusojaksi.

Pihamaan korkeusasema
Pihamaan korkeusaseman tulee sopeutua ympäristön korkeusasemiin.

Uudis- ja lisärakentamisen yhteydessä pihamaa tulee suunnitella ja toteuttaa niin, ettei rakentamisella lisätä pinta- ja sadevesien valumista tontin rajan yli naapurin puolelle.

Liikennejärjestelyt
Liittymässä katuun tai tiehen sekä rakennuspaikan sisäisissä järjestelyissä on otettava huomioon liikenneturvallisuus sekä pelastustoiminta. Pelastustiet on pidettävä aina liikennöitävässä kunnossa ja merkittävä selkeästi pysäköintikieltomerkkeineen.

Uuden liittymän rakentamiseen on saatava kadun- tai tienpitäjän suostumus.

Maanalaiset johdot ja rakenteet
Rakennuspaikalla ja sen läheisyydessä käytössä olevat maanalaiset johdot ja rakenteet on suunnittelun yhteydessä selvitettävä asemapiirroksessa.

3.7 OSOITEMERKINTÄ

Milloin rakennus ei ulotu katuun, muuhun liikenneväylään tai tontin sisäiseen liikennealueeseen taikka sen välittömään läheisyyteen, osoitenumero tai sen osoittava ohjaus on sijoitettava kiinteistölle johtavan ajoväylän alkupäähän.

Kulmatalon osoitenumerointi on kiinnitettävä kummankin kadun tai liikenneväylän puolelle.

Osoitenumeroinnin on oltava toteutettuna viimeistään rakennusta käyttöön otettaessa. Asemakaava-alueella suositellaan valaistavaa tai heijastavaa numerointia.

3.8 RAKENTAMINEN SÄHKÖJOHTOJEN LÄHEISYYTEEN

Pienjännitejohto	alle 1 kV	5 m	lähin johto
Keskijännitejohto	1-36 kV	5 m	lähin johto
Suurjännitejohto	110 kV	23 m	keskilinjasta

4. RAKENTAMINEN ASEMAKAAVA-ALUEEN ULKOPUOLELLA, MUUT KUIN RANTA-ALUEET

4.1 SUUNNITTELUTARVEALUE

Maankäyttö- ja rakennuslain 16 §:n mukaisesti suunnittelutarvealueella tarkoitetaan aluetta, jonka käyttöön liittyvien tarpeiden tyydyttämiseksi on syytä ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin, kuten teiden, vesijohdon tai viemärin rakentamiseen taikka vapaa-alueiden järjestämiseen. Lisäksi suunnittelutarvealuetta koskevia säännöksiä sovelletaan myös sellaiseen rakentamiseen, joka ympäristövaikutusten merkittävyyden vuoksi edellyttää tavanomaista lupamenettelyä laajempaa harkintaa.

Suunnittelutarpeesta ranta-alueelle säädetään MRL 72 §:ssä, rakennusluvan erityisistä edellytyksistä suunnittelutarvealueella maankäyttö- ja rakennuslain 137 § ja 137 a §:ssä.

4.2 RAKENNUSPAIKKA

Rakennuspaikan tulee olla sijainniltaan, korkeudeltaan, muodoltaan, maasto-olosuhteiltaan ja maaperältään tarkoitukseen sovelias sekä pinta-alaltaan rakentamiseen riittävä, kuitenkin vähintään 2000 m^2 (MRL 116§). Uudestaan rakentaminen, peruskorjaus ja vähäinen lisärakentaminen saadaan suorittaa sen estämättä mitä edellä tässä pykälässä on määrätty, jos rakennuspaikka pysyy samana.

Tämän pykälän määräyksiä ei sovelleta alueella, jolla on voimassa rakennuskielto asemakaavan laatimista varten.

4.3 RAKENTAMISEN MÄÄRÄ

Rakennuspaikalle saa rakentaa enintään kaksi yksiasuntoista tai yhden kaksiasuntoisen enintään kaksikerroksisen asuinrakennuksen.

Rakennuspaikalle saa lisäksi rakentaa sen käyttötarkoitukseen liittyviä talousrakennuksia. Rakennuspaikalle rakennettavaksi sallittu kerrosala saa olla enintään 10 % rakennuspaikan pinta-alasta.

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä on rakennusten tai asuntojen lukumäärästä määrätty, rakennusvalvontaviranomainen voi antaa luvan rakentaa maatalouskäytössä olevan maatilan talouskeskuksen yhteyteen siihen sopeutuvia maatilamatkailua palvelevia rakennuksia.

Rakentaminen kellariin ja ullakolle
Asemakaava-alueen ulkopuolella voidaan sallia rakennuksen pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaisten tilojen sijoittaminen maanpinnan alapuolelle tai ullakon tasolle.

5. RAKENTAMINEN RANTA-ALUEELLA

Rakentaminen ranta-alueelle edellyttää oikeusvaikutteista yleiskaavaa/rantaosayleiskaavaa, ranta-asemakaavaa tai poikkeuslupaa.

5.1 RAKENTAMISEN SIJOITTUMINEN JA SOPEUTUMINEN YMPÄRISTÖÖN RANTA-ALUEELLA

Rakennettaessa ranta-alueille tulee erityistä huomiota kiinnittää rakennusten korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja väritykseen.

Rakennuspaikalla tulee rantavyöhykkeen kasvillisuus pääosin säilyttää ja vain harventaminen on sallittua.

Rakennuksen etäisyyden rantaviivasta ja sijainnin rakennuspaikalla tulee olla sellainen, että maiseman luonnonmukaisuus mahdollisuuksien mukaan säilyy. Rakennuksen etäisyyden keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee kuitenkin, mikäli edellä olevasta vaatimuksesta ei muuta johdu, olla vähintään 15 metriä. Asunnon kastumisesta vaurioituvat rakenteet tulee sijoittaa vähintään 1,0 metriä ylävesirajaa (HW 1/50) korkeammalle ja säännöstellyillä järvillä, joissa on määrätty vedenkorkeuden yläraja, 0,5 metriä ylävesirajaa (HW 1/50) korkeammalle. Ellei ylävesiraja ole tiedossa, on alimman lattiatason oltava vähintään 2 metriä keskiveden yläpuolella.

Liitteenä järviluettelo: Vesipintojen korkeudet, jossa on määritelty kastuessaan vaurioituvien rakenteiden alin korkeus.

Uuden rakennuspaikan vesistöön tai vesijättöön rajoittuvan rantaviivan pituuden tulee olla vähintään 40 metriä.

5.2 RAKENTAMISEN MÄÄRÄ RANTA-ALUEELLA, RANTA-ASEMAKAAVA-ALUE

Ranta-asemakaava-alueilla noudatetaan kaavoissa esitettyjä määräyksiä, jotka voivat poiketa yleisistä määräyksistä mm. rakentamisen määrän ja rantaetäisyyden suhteen.

5.3 RAKENTAMISEN MÄÄRÄ RANTA-ALUEELLA, RANTAOSAYLEISKAAVA-ALUE

Oikeusvaikutteisen rantaosayleiskaavan loma-asuntoalueen (RA-6) rakennuspaikalle saa rakentaa enintään yhden loma-asunnon. Lomarakennuspaikan kokonaisrakennusoikeus saa olla enintään 200 kerrosalaneliömetriä.
Pinta-alaltaan alle 2000 m2 (RA-6) rakennuspaikan kokonaisrakennusoikeus on 10% pinta-alasta.

Kerrosalaltaan alle 70 ka-m^2 rakennukset tulee sijoittaa vähintään 15 m ja yli 70 ka-m^2 rakennukset tulee sijoittaa vähintään 30 m etäisyydelle rantaviivasta. Rakennettaessa lähemmäksi kuin 100 m rantaviivasta asuinkäyttöön tulevan rakennuksen kerrosala talousrakennuksineen saa olla enintään 200 ka-m^2.

Pysyvien asuntojen ja maatalouden talouskeskusten (A-1) yhteyteen saa rakennuspaikkaa kohden rakentaa yhden kaksiasuntoisen asuinrakennuksen tai kaksi yksiasuntoista asuinrakennusta.

Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M-1) saa sijoittaa maatilan talouskeskuksia ja haja-asutusluonteista rakentamista maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen ranta-vyöhykkeen ulkopuolelle.

Asuntoon, loma-asuntoon tai maatilan talouskeskukseen liittyvä rantasaunarakennus saa pinta-alaltaan olla enintään 30 ka-m^2.

Lisäksi maatilan rantasaunan (rantaosayleiskaava merkintä rs) yhteyteen saa tehdä enintään 20 ka-m^2 kevyen puuvaja-varasto-wc: n.

Rantaosayleiskaavojen muiden käyttötarkoitusmerkintöjen osalta noudatetaan kaavoissa osoitettuja määräyksiä.

6. VESIHUOLLON JÄRJESTÄMINEN JA POHJAVESIALUEILLA RAKENTAMINEN

Talousveden riittävyys
Asuinrakennusta varten tulee olla riittävästi laadultaan soveltuvaa talousvettä.

Jätevesien käsittely
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen määrittelemillä pohjavesialueilla tulee jätevedet, ellei niitä voida johtaa yleiseen viemärilaitokseen, käsitellä seuraavasti:

Kaikki jätevedet (wc- ja pesuvedet) on johdettava tiiveyden suhteen valvottavissa olevaan umpikaivoon tai vaihtoehtoisesti jätevedet on johdettava käsiteltäväksi pohjavesialueen ulkopuolelle yhteiseen viemärilaitokseen tai muuten käsiteltävä alueen ulkopuolella voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Tonttivesijohto tulee varustaa suojaputkella rakennuksen alapuolisella osuudella ja sen pitää ulottua viiden metrin etäisyydelle rakennuksesta mitattuna.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen määrittelemien pohjavesialueiden ulkopuolisilla alueilla vakituisen asumisen kaikille jätevesille on oltava vähintään 3-osainen saostuskaivojärjestelmä ja fosforinpoistolla tehostettu maaperäkäsittely, pienpuhdistamo tai muu puhdistusteholtaan vastaava järjestelmä, ellei jätevesiä voida johtaa yleiseen tai valvottuun paikalliseen yhteiseen viemärilaitokseen. Pelkät pesuvedet (ns. harmaat vedet) voidaan johtaa 2-osaisen saostuskaivojärjestelmän kautta maaperäkäsittelyyn, pienpuhdistamoon tai muuhun puhdistusteholtaan vastaavaan järjestelmään.

Vapaa-ajan asuntojen wc-jätevedet tulee johtaa umpisäiliöön (vähintään 5 m^3 tai suurempi). Pesuvedet (ns. harmaat vedet) johdetaan 2-osaisen saostuskaivojärjestelmän kautta maaperäkäsittelyyn, pienpuhdistamoon tai muuhun puhdistusteholtaan vastaavaan järjestelmään.

Mikäli kiinteistölle ei tule vesijohtoa, (ns. kantovesi), voidaan pelkät vähäiset pesuvedet johtaa yksiosaisen saostussäiliön kautta maaperäkäsittelyyn, harmaavesisuodattimeen tai muuhun puhdistusteholtaan vastaavaan järjestelmään.

Purkupaikkojen etäisyydet
- rannasta 15 m
- talousvesikaivosta vähintään 30 m maalajista riippuen

Erityismääräyksiä tärkeille pohjavesialueille
Pohjavesialueilla öljy- ja polttoainesäiliöt sekä muut vaarallisten aineiden säiliöt ja varastot tulee sijoittaa maan päälle ja varustaa suoja-altaalla.

Maalämpöjärjestelmät
Maalämpöjärjestelmien rakentamista ei suositella pohjaveden muodostumisalueilla, vedenottamoiden lähisuojavyöhykkeillä tai pohjavesialueella 500 metriä lähemmäksi vedenottamoa, mikäli vedenottamon lähisuojavyöhykettä ei ole määritetty. Yksittäinen maalämpökaivo tai maapiiri voidaan tapauskohtaisesti sijoittaa pohja-vesialueen reuna-alueelle. Rakentamispaikasta tulee selvittää maaperä- sekä pohjavesitiedot yksityiskaivoineen etukäteen.

7. HYVÄ RAKENTAMISTAPA

Rakennuksen korjaamisessa on otettava huomioon kunkin rakennuksen ominaispiirteet, eikä korjaaminen saa ilman erityisiä perusteita johtaa tyylillisesti alkuperäisestä rakennuksesta poikkeavaan lopputulokseen.

8. RAKENNUSTYÖN AIKAISET JÄRJESTELYT

Maisemallisesti arvokkaat puut ja merkittävät luonnontilaiset tontinosat tulee suojata työmaa-aikana huolellisesti. Rakennusvalvontaviranomainen voi edellyttää lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä tai rakennustyötä valvottaessa rakentajaa laatimaan tarvittavan suojaussuunnitelman.

9. JÄTEHUOLTO

Kiinteistön jätehuolto tulee järjestää jätelain ja kunnallisten jätehuoltomääräysten edellyttämällä tavalla.

Jätteiden keräysvälineet ja jätekatokset suositellaan sijoitettavaksi vähintään 8 metrin etäisyydelle muista rakennuksista. Mikäli ne sijoitetaan lähemmäksi, on rakennettava suojaus 30 minuutin palonkestoa vastaavaksi.

10. MÄÄRÄYSTEN VALVONTA, NOUDATTAMINEN, POIKKEAMINEN

10.1 MÄÄRÄYKSISTÄ POIKKEAMINEN

Kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi poiketa tämän rakennusjärjestyksen määräyksistä, jollei se merkitse määräyksen tavoitteen olennaista syrjäyttämistä. Vähäisestä poikkeamisesta vastaa rakennustarkastaja tai kaavoituspäällikkö rakennusluvan yhteydessä.

Kun poiketaan rakennuspaikan vähimmäiskokoa, rakentamisen määrää tai etäisyyksiä koskevista määräyksistä rannoilla, lupa voidaan myöntää, mikäli rakentaminen ei vaikeuta kaavoitusta. Ennen asian ratkaisemista on hankittava tarvittaessa rakennusval-

vontaviranomaisen poikkeamislupapäätös tai, jos lausunnon antaminen on annettu muun viranomaisen tehtäväksi, tämän lausunto.

10.2 VOIMAANTULO

Tällä rakennusjärjestyksellä kumotaan Alavuden kaupungin syyskuun 17 päivänä 2001 hyväksytty rakennusjärjestys. kuitenkin siten, että Alavuden kunnan 27.11.1964 vahvistetun rakennusjärjestyksen 6 luku jää soveltuvin kohdin noudatettavaksi rakennuskaava-alueilla siksi ajaksi, minkä rakennuskaavat ovat voimassa**.**

Järviluettelo: Vesipintojen korkeudet

Järvi	Korkeus perus-kartalta	MHW keski-ylivesi	HW havaittu ylinvesi	Säännös-telty	Sokkelin alin korkeus
Ahvenlampi	144,20				146,20
Alavudenjärvi	93,60	94,20	95,95		96,70
Allasjärvi eli Taipaleenjärvi	115,80	116,00	116,70	114,6-116,3	117,20
Edesjärvi, eteläinen (Natura)	120,10	122,58	121,10		121,60
Edesjärvi, pohjoinen	119,80	120,44	120,90		121,40
Hautalampi (ositt.rantak.)	113,60				115,60
Hetelampi	151,30				153,30
Hoikkalampi	135,00				137,00
Housulampi	151,30				153,30
Hunnakkojärvi	109,70	109,75	110,10		111,10
Iso-Kuivisto	128,90	128,80			130,90
Iso-Ruuhijärvi	145,60				147,60
Iso-Soukkajärvi (ositt.rantak.)	146,80	146,88	147,00		148,00
Iso-Valkialampi	161,00				163,00
Iso-Vehkajärvi(ositt.Naturaa)	144,00	144,07	144,37		145,37
Jouttilampi (ositt.rantak.)	132,20				134,20
Jääskänjärvi	104,10	104,50	104,90	102,9-104,6	105,40
Kaidesjärvi	144,20				146,20
Kaitavesi	133,70	133,69	133,90		134,90
Kalliolampi (Kattelus)	154,00				156,00
Kalliolampi (Niinimaa)	111,80				113,80
Kalliolampi (Sapsalampi)	131,00				133,00
Kangaslampi	114,60				116,60
Kankilampi(ositt.rantak.)	146,00				148,00
Katajalampi (Alavudenk.)	144,20				146,20
Katajalampi (Sulkavank.)	141,30				143,30
Kattelusjärvi (kokon. rantak.)	146,30				148,30
Kiimalampi	127,60				129,60
Kirveslammit	154,80				156,80
Kontolampi	122,40		122,80		123,80
Korpilampi (Pollari)	126,60				128,60
Korpilampi (Silli)	113,10				115,10
Korpisenlampi	141,80				143,80
Korteslampi	129,30				131,30
Kuivasjärvi	113,60				115,60
Kuorasjärvi	106,00	106,25	106,70	104,6-106,4	107,20
Kuotesjärvi	113,00		113,60	112,2-113,3	114,10
Kyrösjärvi	108,40	109,39	109,60		110,10
Lauttalampi	112,80				114,80
Leppilampi	151,70				153,70
Liiverinjärvi (Naturassa)	144,10				146,10
Matala-Sammatti	111,60				113,60
Mataralampi	133,00				135,00
Matkuslammit	143,30				145,30
Miekkajärvi (ositt.rantak.)	122,80	123,85	124,50 0=124,30		125,50
Mulkkujärvi	106,50				108,50
Mustalampi	141,80				143,80
Myllylampi	120,50				122,50

Järvi	Korkeus perus-kartalta	MHW keski-ylivesi	HW havaittu ylinvesi	Säännös-telty	Sokkelin alin korkeus
Mäki-Aijalainen	140,40				142,40
Neva-Aijalainen	141,20				143,20
Nevalampi	143,40				145,40
Oksalampi	118,40				120,40
Osmanjärvi	114,30				116,30
Palolampi	125,70		126,45		127,45
Paskalampi (Ikkalanperä)	122,20				124,20
Paskalampi (Niinimaa)	113,40				115,40
Patasalmi (osa)	114,60	114,50			116,60
Perälänlampi	129,40				131,40
Pierinlampi	111,40				113,40
Pikkukuivisto	117,40	117,30			119,40
Pullikanjärvi (osa)	119,50				121,50
Pumppulampi	93,60				95,60
Purolampi	148,30				150,30
Putulanjärvi	113,00	113,70		112,2-113,4	114,20
Pyydyslampi	137,40				139,40
Pyylampi	113,80		114,30		115,30
Rajalampi	146,20				148,20
Rantatöysänjärvi	106,80	107,86	108,10	(106,03-107,3)	108,60
Ristiinkäytävä (ositt.rantak.)	131,10	131,08	131,94		132,44
Saarijärvi	105,50	106,10	106,30	(105,1-106,0)	106,80
Santerinlampi	94,60				96,60
Sapsalampi (ositt.rantak.)	113,60	113,80	114,15		115,15
Saukkojärvi	107,20	107,30	107,90	(106,9-107,6)	108,40
Seinäjärvi(osa)	138,80	139,14	139,30	(137,9-139,3)	139,80
Syväjärvi	126,30				128,30
Syvä-Sammatti	112,20				114,20
Taikinalampi	114,10				116,10
Valkeinen (kokon.Naturassa)	146,40				148,40
Valkialampi(Sääskiniemellä)	106,00				108,00
Veitsilampi (ositt.rantak.)	131,00				133,00
Vekarinlampi(kokon.rantak.)	146,00				148,00
Vetämäjärvi	109,60	109,81	110,40		110,90
Vuorilampi	118,50				120,50
Vähä-Allasjärvi	115,80	116,00	116,70	(114,6-116,4)	117,20
Vähä-Hunnakkojärvi	110,40				112,40
Vähä-Korpilampi	134,40				136,40
Vähä-Ruuhijärvi	144,70				146,70
Vähä-Soukkajärvi(osa Naturaa)	148,30				150,30
Vähä-Vehkajärvi(Naturassa)			143,16		144,16
Välisenlampi	139,60				141,60
Vääräjärvi	136,50				138,50
Ylä-Tevajärvi					
Äijälänlampi					

Järviluettelo musta (vp v.1982)
Lapuanjoen tulva-alueet punainen (yk v. 1991)
Peruskartalta sininen (v 2001)

Järviluettelo: Vesipintojen korkeudet (Töysä)

Järvi	Korkeus perus-kartalta	MHW keski-ylivesi	HW havaittu ylinvesi	Säännös-telty	Sokkelin alin korkeus
Akkojärvi	163,90				
Alainen Mustalampi	153,50				
Alinen Jouttilampi	147,90				
Hakojärvi	131,60				
Haukilampi	142,90				
Haukilampi	160,80				
Hautamäen Hoikka	166,00				
Haverinlampi	165,30				
Heikkilän-Hoikka	165,70				
Hiironen (osa)	174,80				
Hirvilampi	166,80				
Hoikkalampi	156,60				
Housunjärvi	141,80				
Häntälampi	130,70				
Imurinlampi	169,30				
Iso Lahnalampi	121,30				
Iso Liesjärvi	145,70				
Iso Ristijärvi	170,20				
Iso Valkialampi (osa)	161,00				
Iso Vuorijärvi	133,50				
Iso-Sikanen	164,40				
Iso-Soukkajärvi (osa)	178,30				
Kaarilampi	159,10				
Kangaslampi	168,40				
Kangaslampi	141,60				
Katiska	165,20				
Keskinen Jouttilampi	150,20				
Keskinen Mustalampi	153,50				
Kosolanjärvi	?				
Kourajärvi	172,20				
Kylkiäinen I	174,90				
Kylkiäinen II	157,30				
Lauttalampi	149,80				
Liesjärvi	165,70				
Murhijärvi	173,30				
Mustalampi	165,10				
Mustatlammit	175,50				
Mutkanjärvi	159,70				
Myllyjärvi	159,30				
Mäenniemenlampi	123,90				
Passinlampi	135,70				
Pieni Kaksipuoloinen	155,20				
Pieni Ristijärvi	170,20				
Pitkäjärvi	164,70				
Ponnenjärvi Pyörähäinen	x 167,30				
Riihonjärvi	112,60				
Suojärvi	173,30				

Järvi	Korkeus perus-kartalta	MHW keski-ylivesi	HW havaittu ylinvesi	Säännös-telty	Sokkelin alin korkeus
Suolampi I	155,70				
Syväjärvi	160,20				
Särkilampi	138,70				
Valkeinen (osa)	169,70				
Valkiainen	165,30				
Valkialampi	168,50				
Vierulampi	174,10				
Vuorilampi	148,10				
Vähä Lahnalampi	152,10				
Vähä Lauttalampi	156,00				
Vähä Liesjärvi (osa)	145,60				
Vähä Vuorenjärvi	145,50				
Vähä Vuorijärvi	133,60				
Vähä-Mantila	166,00				
Vähä-Sikanen	165,20				
Vääräjärvi	160,10				
Yli-Mutkanjärvi	159,90				
Ylinen Jouttilampi	151,00				
Yläinen Mustalampi (osa)	153,70				